HIERARCHIAE FRANCISCANAE

TOMVS PRIOR.

Cui duæ Facies.

FACIES HOMINIS, ET FACIES LEONIS.

NOS SEPARABIT

HIERARCHIA FRANCISCANA
In quatuor Facies hiſtoricè diſtributa.

Quarum ſingulæ quatuor Facies patefacient.

CVIVS HIERARCHA CRVCIFORMIS
Chriſti ſungens Legationem,

Cum ſuo Dominico conſodali lectiſſimo

MONARCHIAM ECCLESIASTICAM

Stellis duabus nouiter, ac feliciter exorientibus, Columna Romana firmiter patrocinante, ac protegente, inſeparabiliter reparat, ſuſtinetque.

Qui

Varijs Sobolibus, Prolibus, Proſapijs, Synodis, Prouincijs, Sedibus, Domibus, Collegijs

Per totum terrarum Orbem; veterem, nouum, in Fidei ac Sedis Apoſtolicæ dilatationem, & firmitatem eam ampliſſimè diffundit.

AVCTORE FR. DIDACO DE LEQVILE MINIMO
inter Minores S. Franciſci Tranſtiberini
de Vrbe Cænobita.

Tom. I. exhibens faciem Hominis, & faciem Leonis.

ROMÆ EX TYPOGRAPHIA IACOBI DRAGONDELLI. 1664.
SVPERIORVM PERMISSV.

CÆ

MONARCHIAE ECCLESIAST:

HIERARCHÆ REPARATORES

Indissolubili nexu coniuncti; sub duarum veteris Ecclesiæ Columnarum symbolis ideati. Atque physiognomicè vtrinque descripti.

DVAS Columnas erexit in Templo Salomon, vt habetur 3. Reg. 7. quarum *altera vocatur Iachim, altera Booz*. Quod ita declarat Interpres noster D. Antonius de Padua. Iachim interpretatur FIRMITAS, Booz ROBVR. Per has Columnas Apostoli designantur, qui bené duæ Columnæ dicuntur, quia bis post Christi Resurrectionem acceperunt Spiritum Sanctum. Primò in terra, vt diligeretur proximus. Secundò è Cælo, vt diligeretur Deus. In Christi Resurrectione *firmitatem*, in Spiritu Sācti missione *robur* indeficiens acceperunt. Ita Doctor, & Dux noster ser. in Dom. 5. post Resurrectionem. Tales prorsus extiterunt in Templo Catholicæ Ecclesiæ viri Apostolici, & in vitæ Apostolicæ reparandæ, atque instituendæ societate Dominicus, & Franciscus, vt ex subiecta iconologia breui apparebit.

Duæ Columnæ præcipuę in Tpmplo Salomonis.

S. Do-

S.Dominicus de Gusman Hispanus.

I *Viuens in singulari sua sanctitate Dominicus, operum prodigijs, & consodalium subsidio imminenti occurrit Mundi ruinæ, & perditorum hominum mores longè lateque reformat. Mirum quam vbique non solum suæ patriæ virorum, verum & Gallorum, Italorumque, ac aliorum quorumcumque sibi conciliabat affectum; quo vellet animos flectens, & sui iuris efficiens.*

II *Præter sanctitatẽ inuit conciliandorum hominum energia, & singularis dicendi virtus, necnon virgineus decor, & sacra maiestas in vultu.*

III *Erat statura mediocris, æqualis corpore, tenuitate agilis. Facie pulchra, & rubicunda, barba, & capillis subrufus, & decorus aspectu. De fronte eius, & superciliis splendor quidam radiosus micabat, qui omnibus venerabilem reddebat.*

IV *Religiosam præ se semper ferebat lætitiam, & hilaritatem, nisi quando ex naturali compassione egenos commiserabatur. Manus habebat longas. Vocem clarã, & sonoram. Nihil capitis caluum, sed integrum cincinnum in Orbem æqualem habebat, paucis canis respersum. Vading. tom. 1. ad ann. 1221. num. 48. ex legenda Gregorij IX.*

S.Franciscus Morico Italus.

I Vltra Sãctitatis opinionem & veritatem conciliabat etiam hunc cultum, & venerationem vitæ innocentia, simplicitas verborum, puritas cordis, ardens in omnes charitas. Suauitas morum, & aspectus Angelicus. Verè ipsa exterior cõpositio, naturalisque complexio omnium mouebat affectus. Hanc planè descripsit proximè legenda Greg. IX. his ipsis, quæ subiicio verbis. Vading. tom. 1. ad ann. 1212. n. 9.

II Erat S. Pater noster gratus omnibus, quia dulcis in moribus, natura placidus, in sermone affabilis, in exortatione benignus, in commisso fidelis. Prouidus in consilio, in negotijs gratiosus, & efficax. Mente serenus, animo sedatus, spiritu sobrius.

III In cõtemplatione suspensus, in oratione assiduus, in proposito constans, in virtute stabilis, in bonis proficiens, omni facilis, ad iram tardus, liber ingenio, memoria tenax, subtilis in disserendo, circumspectus in eligendo, & factis simplex, rigidus in se, pius in alios, discretus in domesticis fratrum, & exterius sæcularium conuersationibus.

IV Facũdissimus eloquio, facie hilaris, vultu benignus, insolentiæ expers, statura mediocris parui-

paruitati vicinior. Caput mediocre, ac rotundum, facies vtcumque longa, & protensa. Frons plana, & parua, mediocres oculi; nigri, & simplices. Fusci capilli, supercilia recta, nasus æqualis, subtilis, & rectus: aures erectæ, sed paruæ, tempora plana. Lingua placabilis, ignea, & acuta. Vox vehemens, dulcis, & clara, atque sonora. Dentes coniuncti, æquales, & albi, modica labia, ac subtilia. Barba nigra, pilis non plenè respersa. Collum subtile, humeri recti, breuia brachia, tenaces manus, digiti longi, vngues producti, crura subtilia, paruuli pedes, tenuis cutis, caro paucissima, aspera vestis, breuissimus somno, manus largissimæ, omnium humillimus, erga cunctos mansuetus, omnium moribus vtiliter se conformans. Inter Sanctos Sanctus. Inter peccatores quasi vnus ex illis. Hanc eandem paucis mutatis sancti viri phisonomiæ descriptionem transcripserunt, inquit Vadingus, Pisanus confor. 10. & Rodulphus lib. 1. fol. 4.

Qualis depingendus B. Francisc.

Studeant vtriusque Hierarchæ Discipuli, hoc indissolubile pacis vinculum, ex quo vtrinque ingenua eorum posteritas, in vinculis charitatis iugiter seruare. Præcauendæ inter sese scandala, concertationes, quæ Dominici, & Francisci viscera atrociter contorquent. Reparatoribus Ecclesiæ leuamen non ponunt, sed indignum grauamen, quotiens eorum intentionibus aduersi mutuæ amicitiæ nodos linguis, & calamis dissoluere satagunt. *Nos enim* (scripsit Hieronymus ad Augustinum ep. 21.) *inter nos eruditionis causa differimus. Cæterum æmuli, & maximè hæretici si diuersas inter nos sententias viderint, de animi calumniabuntur rancore descendere.*

Monitum ad Prædicatores, & Minores.

In Columna ergo Iachim, Rosarum serto redimita, firment Sancti Patris, ac Patriarchæ nostri Dominici Alumni in professione constantes illam fœderis molem cum Franciscanis, ob quam Religionis Briareus in Hostes Ecclesiæ mirificè exurgit, comparato sibi illo Alciati nomine, *Concordia insuperabilis*. Roborent ex alia parte in Columna Booz, Liliis circumdata, Sancti Patris, ac Patriarchæ Francisci filij, cum Dominicanis triplicem illum Charitatis funiculum, cui inscriptio, *Difficile rumpitur*. Sic enim vtrinque propagata Ecclesiæ reparatione, ob quam vtraque Columna in templo collabentis Ecclesiæ à Deo electa, atque erecta, cuncta Satanæ molimina in ictu oculi irreparabiliter corruent.

Cernant graphicè talis debiti exemplum in frontispicii huius Operis icone, vbi dum aspiciunt nexum inseparabilem inter Dominicum, & Franciscum, dicentes filijs suis, dum Lateranum sustinent. *Quis nos separabit?* memorent continuò Innocentij Pa-

Declarationis frontispicii.

pte 3 1. Visionem, omnem nostram picturam enucleantem. Quam Visionem pro Dominico retulit D.Antonin.sub tit.9.cap.3.& alii apud Vading.tom.1.Ann.1210.n.13. & 1215.n.14. Pro Francisco autem explicuit S.Bonauentura in illius vita, vbi sic fatetur. *Properante itaque Francisco cum socijs iuxta propositum comparere conspectu Summi Pontificis, Domini scilicet Innocentij III. prauenit eum dignatione Clementia Dei virtus, & sapientia Christus, suum per visionem commonefaciendo Vicarium; vt supplicanti pauperculo & placitũ daret auditum, & benignum praberet assensum. Vidit namque in somnis Pontifex ipse Romanus Lateranensem Basilicam ruina fore iam proximam, quam quidam homo pauperculus, modicus, & despectus proprio dorso submisso ne caderet sustentabat. Cum igitur in famulo Dei, suis comparente conspectibus sapiens contemplaretur Antistes simplicis animi puritatem, mundi contemptum, paupertatis amorem, propositi perfecti constantiam, animarum zelum, ignitumque voluntatis sancta feruorem,* VERE *(inquit)* HIC EST ILLE, QVI OPERE, AC DOCTRINA CHRISTI SVSTENTABIT ECCLESIAM.

Vide etiã in Breuiar. Roman.4. Octobris.

Verba Pontif. de Francisco in Cõcistorio.

Sustentauerunt per se Ecclesiam,sustinentq.adhuc per suos Ordines Dominicus, & Franciscus, sed inseparabili charitatis nexu coniuncti. Alter integro Rosario D.iparæ respersus Virginitatis explicans in Liliorum symbolo stemma gentilitium. Alter Liliorum floribus plenus supra Columnæ caput proferens Rosam. Quæ dum spinis stimulat, ac flore allicit, vt fert Interpres noster, Ordines Prædicatorum, & Minorum stimulat inter se ad mutuæ, intimæque charitatis concordiam, allicitque simul, vt sint ob istã charitatem *Odor bonus in omni loco*, bonis ad exemplaritatẽ, malis ad conuersionem. *Amicitia*, ait Doctor noster ser.3.de Apostolis, *erit vera propter voluntatis conformitatem, & cordium vnitatem, quia amicitia vera est idem velle, & idem nolle*. Item in fer. fer.6. in capite Ieiunii. *Amicitia*, inquit, *in corde radicatur, ore reuelatur, sed opere comprobatur. Et qui amicus est diligit omni tempore, vt ait Sapientia.* Erant in Dominico,& Francisco anima vna,& cor vnum, vna voluntatum conformitas, vna cordium vnitas, vnum velle, & vnum nolle.

Duo in Rosa, spina, & flos.

Amicitia vera.

Si ardebunt eadẽ charitate Prædicatores, & Minores, quæ lampades Ecclesiæ in Templo Dei arserunt, Dominicus, & Franciscus, vt cum eis pari voluntate, pari corde, & ore dicere possint, *Quis vos separabit*, scilicet in reparatione, ac leuamine Romanæ Fidei, erunt quidem Lampades contemptæ apud mentes carnalium,qui terrena sapiunt,*& sua quærunt,non quæ Iesu Christi*; sed erunt quoq. Lampades paratæ ad tempus statutum, iuxta D.Gregor.apud Doctorem nostrum Dom.23 post Trinit.

EMI-

EMINENTISS. AC REVERENDISS. DOM.

D. HIERONYMO CARD. DE COLVMNA.

Principi Romano, inclyto D. Caroli Borromæi materno genere Pronepoti.

Iam Archiepiſcopo Bononienſi, nunc verò Epiſcopo Tuſculano,

DOMINO AC PATRONO SVO COLENDISSIMO.

Fr. Didacus de Lequile, Strictioris Obſeruantiæ, Eminentiæ ſuæ Theologus domeſticus, ac humillimus Seruus ad Sacra Purpura oſculum.

THEOLOGVS apprimè Areopagicus, qui & Roman. Pont. Opt. Max. Gregor. IX. intimus familiaris, primuſq; ſacræ Theologiæ profeſſor, ac Scholæ Seraphicæ in Ordine Fratrum Minorum inſtitutor ANTONIVS DE PADVA. huic Epiſtolæ nuncupatoriæ idoneum dicendis argumentum diſcipulo, ac famulo ſuo præſtare dignabitur. Ipſe namque *Ad fabricam* (ait) *Domus ſuſtinendam conueniunt Capitella, Columnæ, & Baſes. Capitella fuerunt Prophetæ, Patres Apoſtolorum. Columnæ Apoſtoli. Baſes ſunt Eccleſiæ Prælati, in quibus* (vt dicitur

Tria ſymbola in vna Columna.

3. Reg. cap. 7.) *debent esse sculpta ista quatuor. Cherubim, Leones, Boues, & Lora.*

II Quid autem intelligat sapidus, mirificusque Interpres per hanc sculpturam, in Basibus Columnarum Ecclesiæ quaterno schemmate, seù trophæo excellentem, accipe ab eodem ex illis verbis immediatis. *In Cherubim scientia, & doctrina, & vita Angelica: in Leonibus terror potentiæ: in Bobus mansuetudo misericordiæ: in Loris vincula disciplinæ designantur. Sint ergo sculpta, obsecrò, in Basibus scientia doctrinæ, vt doceant. Terror potentiæ, vt corripiant. Mansuetudo Misericordiæ, vt sustineant. Vincula disciplinæ, vt restringant.* Hactenus Doctor, Magister, & Protector meus super themate, in quod simplicissimæ epistolæ meæ breuem structuram sic modò constituam.

Quàtuor trophæa in quolibet Ecclesiæ Prælato.

III Cuncta Eminentiæ tuæ Domus, o Princeps humanissime, vna sustinet COLVMNA molem. Ab Ecclesiæ primitiuæ initijs Prophetarũ PIETAS, Reipublicæ Christienæ per Sanctos Apostolos transfusa, quamplurimas dedit in magnifico, ac peruetusto illius opificio Columnas Apostolicas, per quas ob genuinam Patrum Pietatem imperscripto sæculorum spatio eam allocutus est Deus: *Ego confirmaui Columnas eius.* Psal. 73.

Ob pietatẽ Deus perennat Grandiũ Domus.

IV Et quidem *confirmauit* Pius Dominus in inclyta Domo de Columna, adeò pia, à primordiali eius structura proceres Columnas nobilitate propaginis, vt eius rami, amplè per Orbem expansi serenis fructibus ditaret Imperia, Augustasque Stirpes affinitate complecterentur. *Confirmauit*, inquam, sobolum

copia

copia in varios casus, ac ingentia machinamenta, nunc sub Purpura Cardinum Mundi, vndè *victæ coccineæ* illæ, quibus labia Ecclesiæ ad pulchritudinem, & decorem, necnon & ad facundiam regali maiestate rubescunt: nunc insuper sub triplici Petri Tiara, in cuius pondus *Cæli Columnæ contremiscunt*.

Confirmauit ad Hierarchiæ nostræ Franciscanę fundamina iacenda, solidandaq; ne minax superum vindicta per hæreses, schismata, impietates, scelera, tyrannides Ecclesiæ Romanę in interitum vlterius progrederetur. Vnde meritò ad Aram Cæli supra Capitolium, vbi Romanorum triumphi celebrati, publico, & perantiquo icone opere vermiculato ad latus Hierarchæ Francisci COLVNNA eminet dextrorsum; dextrorsum verò ad latus Ioannis Columnæ Principis, ac Senatoris Romani, clamide senatoria induti pariter & genuflexi (dum Euangelista Ioannes sibi dexteram porrigit) Hierarcha Franciscus extat. Operis originale in cubiculo Eminentiæ tuæ translatum est, quod enim Aracælitanū nuncupaui, exemplū illius est.

Tangit historiam Ioann. Card. S Pauli de Columna.

Iconē Aracælitanum.

V Deniq; *confirmauit* Deus Domus Columnensium Columnas heróicis dotibus, titulis paribus, virtutibus peregrinis, vsque ad Sanctorum Choros ex vtroque sexu euectis. Ditionum opulentia, vique bellica, vt aduersus Hostes Ecclesiæ, Ecclesiasticam, patritiamque sæpè numero propugnarent libertatem. Id quod pluries (post alios, tum Latinè, tum Italicè à me editos libros) in isto potissimum, Pio Domus tuæ nomini, à Deo magis, ac magis in dies confirmato, cui dū præs, illud omine auspicatissimo condecoras, dicato, pate-

Marci Antonij de Columna, & aliorum gestis.

 faciam:

faciam : nihil detrahendo historicæ veritati, nihilque ei per assentationem addendo.

VI In plurimarum Eminentiss. Domus tuæ sub vnius Columnæ stemmate Columnarum Basibus adhuc sculpta admirantur Cherubinorum, Leonum, Bouum, Lorumque trophæa, quorum maiorem partem, etsi perrudi calamo, sincero tamen animo locis suis data occasione indigitabo.

Laudarem ipse modo Eminentiam tuam syngillatim, dum ei Ordinis S. Francisci res penè omnes, ab heroica pietate, atque auctoritate tua aliquo peculiari respectu protegendas, nunc trado, nisi certus essem de tenuissima, exilique conditione mea, cuius sufficientia sub tanti negotij pondere turpiter equidem pressa remaneret. Et nisi compertum, tua simul esse promerita tuorum maiorum præconia, incredibili stabilitate, atque columnata firmitate (etiam inter malignissima tempora) perdurantia, quæ passim in hoc meo labore resonabunt.

Gloria filiorum Patres eorum.

Inter generis, ac Gentis tuæ laudes ob singularem Pietatem erga Frãciscanos vinculis charitatis circumligata videbitur COLVMNA ILLA VNA ROMANA, quæ iam Principum, Cæsarumq; Tusculanorum (Tusculanum iam olim Columnensium ditio) ex eo tempore Gentilitium stemma fuit, deinde Constantini Magni ex gente Aniciana, cui perperam Vitignanus, Seifridus, & alij recensiores Turrim affigunt, vt ex probatioribus, ac veris monumentis Vrbis Romę, quæ præ manibus habet D. Marchio Cæsar Columnensis, vir magni ingenij, atque rerum antiquarum

acris

acris, indefessusque indagator, alibi demonstrabo. Eius vetustissimum columen cū Columna vnica Seraphica totius Ecclesiæ; & cum eius Basibus Cherubinorū, Leonum, Bouum, Lorumq; sculptura æterna stabilitate eminebit. Quamobrē qualiscumq; hic laudum tinnus, dum pro vtraq; necessariò esset, in vtraq; etiā nomen Domini exaltaret, seruans eam legem, ac regulā, de qua D. Bonauent. c. 11. super Luc. *Laudator diuini nominis non debet esse timidus, vt laudare non audeat, nec tumidus, vt laudare erubescat, sed virilis, & humilis.* Laudator diuini nominis qui.

Valeat Eminentia tua, & vbi primum in huius opusculi *Hominis facie* humilitatem meam, deindè in *Leonis facie* virilitatem erga Domus tuæ laudes (quas plures antequam Eminentiam tuam, vel quempiam alium Principem Columnensem agnoscerem, humiliter, & viriliter inscripsi) intueberis, illinc me esse Fratrem Minorem, istinc quoque me esse tuum Theologum, domesticum quidem, sed non mercenarium experimento probabis. Tangit symbola duarum facierū. Hominis, & Leonis.

Ex S. Francisci in Transtiberim anno 1664. deuota seruitus mea Em. T. Reuerendiss. illam veram felicitatem precatur, ad quam S. propago D. Caroli Card. Borromæi Proauunculi tui, Pij IV. Medices ex Sorore Nepotis, cui & Tu, Princeps inclyte, Pronepos ex eius sorore Anna Borromæa, Principis Fabritij Columnæ tui magni parentis, ac Principis Philippi genitoris consorte, te congenito, ac gemino fomite allicit. *Neminem excelsi ingenij virū humilia delectant, & sordida*, ait Seneca ep. 39. *Humlitas* Christiana, Apostolica, Euangelica, Ecclesiastica, Religiosa, Seraphica in D. Caroli Borrom. humilitas quāta.

Pro-

Proauunculo tuo D. Carolo, ſordidæ humilitatis, quæ animum, & genus commaculat, profligatrix fuit acerrima. Hæc, per quam moles omnium virtutum conſiſtit, quaque etiam D. Carolus literas ad alios Cardinales obſignabat, ſcribebatque, inquiens Italicè, *bacio humilmente à V.S. Illuſtriſs. le mani, Seruitore humiliſſimo C. Card. Borromeo*; triplicis nobilitatis procera, ſtabiliſque Columna effecta, Columnæ tuæ, in qua Sancti, ac Beati non defuere, ſe inſeruit, vt ſtabilius fundamen in ſuborituras concuſsiones apponeret. Videbis eam in armis Gentilitijs Borromeæ claritudinis explicatam ad tertiã huius Hierarchiæ faciẽ fol. 109. Et propaginem tuam, S. Caroli iunctam ſoboli, tibiq; in quo hodie conſiſtit, iuxta gradus generationum parentem, in parte vltima faciei 3. vbi de Catarina Auſtriaca itidem videbis ſub fol. 305. Quam peperit hæc Columna Virtutum ſoboles in D. Carolo Proauunculo tuo, ac Principe Eccleſiaſtico felicitatem, hanc tibi Principi Pronepti ex corde precatur

Ità ex literis ad Cardin. Vrſinum ad ann. 1573.

Humillimus ſeruus, ac indignus
Theologus Domeſticus

Fr. Didacus qui ſupra.

OPE-

OPRIS EPIGRAPHEN

Huiusque enucleatio.

I H*Ierarchia* Sacrorum Principatum significat: *Hierarcha* sacrorum Præfectum. Dionysius in lib.6.de Eccles. Hierarch. Hierarchiam definit ordinatam omnium sacrorum administrationem. Et *Hierarchen* virum diuinum omnium eorum quæ ad sacrorum pertinet diuinorum. Principatum Franciscanum (Cuius sublimitas Humilitas, quæ in Christo *venit ministrare, non ministrari*, cuius decor Mundi despectus, cuius diuitiæ Paupertas, cuius imperium omni humanæ creaturæ popter Deum, sed maximè Ecclesiasticæ Monarchiæ subiectio) Seraphicus Homo, tripliciter Hierarchichus mirabiliter fundauit. Omnis ordinatio eius sancta, ac diuina. Herarchiæ definitio,

II In ea, ab ortu ad occasum, ab Aquilone ad meridiem in vtroque orbe diffusa, præsunt peculiari modo Christi Vicarii, Cardinales Protectores, Ministri Generales, qui hæreditario Hierarchæ Francisco succedunt, Commissarii Generales, alii citra vel extra Montes, alii ad nouum orbem, & Indicas oras vtrasque, Vicarii Generales, Commissarii Curiæ Romanæ, Procuratores Generales. Hi omnes ad totius Monarchiæ discriminatim spectant regimen. Præsunt & Prouinciales, tum Ministri, tum Commissarii, Custodes, Diffinitores, Guardiani, Prædicatores, Vicarii, Conuentus, Nouitiorum Magistri, Studiorum *Lectores*, & similes, qui etiam cunctam Hierarchiam Franciscanam respiciunt, quod eius partes respectiuè gubernent. Hierarchiæ Franciscanę ordinatio.

Canones Euangelicos, atque Apostolicos, quibus tam superiores quam subditi regendi sunt, scripsit breui, Christo Monarcha inspirante, Hierarcha Franciscus; suisq; alumnis (Innocentio III. ex Comitibus figniæ vulgo, Conti, voce, Ioanne Cardinali Columna post eorum reprobationem efficaciter obtinente Honorio deinde III. Sauello scripto approbante) tradidit, reliquitque. Canones Regulæ B. Francisci inspirauit Christus.

III Tot capitibus eos canones, verè mirabiles, ille sapientissimus idiota distinxit, quot Apostoli in fundanda Ecclesiæ Monarchia (*iam constituti Principes super omnem terram*) Christi legem promulgauere, ac propagauere. Hinc non secus ac Principatus Ecclesiasticus, pro cuius reparatione Hierarcha Francis-

cus.

cus veluti nouus Apostolus, imò & viuum Christi mortalis, & passibilis simulacrum, *à Deo missus est*; Religio nostra Hierarchiæ nomen, ablata omni ostentatione, meretur. Qua de causa Romanus Pontifex, Leo x. Medices eodem paralello vsus est prò Religione Franciscana, quo vtitur textus Euangelicus prò Republica Christiana sub Vineæ figura, atque allegoria, ad quam Pater familias miserat suos operarios. Principio enim illius aurei diplomatis, quod anno 1517. quarto Kalendas Iunii, Pontificatus sui anno quinto emanauit, hæc subscripsit Christi Vicarius.

Item capita distincta quot sunt Christi Apostoli.

IV *Leo Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Ite vos in vineam meam, ait homo ille Pater familiasqui plantauerat vineam mundi, Saluator, atque Redemptor, Dominus noster Iesus Christus: qui etiam, & si curam gerat de omnibus cunctaque dirigat quæ ipse fecit; attamen inter cæteras plantationes, quas per ipsum Pater cælestis in solo plantauit Militantis Ecclesiæ, vineam quandam tam ardenti prosequutus est amore, vt suam velut propriam vbiuis illam appellet: hanc siquidem vineā sic assiduis solertibus, ac fidelibus excoluit agricolis, vt alios primò mane, alios hora tertia, sexta, nona, decima verò, & vndecima, quasi incessanter, cultores transmiserit.*

Diploma Leonis X. de B. Francisci Hierarchia sub Vineæ similitudine.

V *Hæc est sacra illa Minorum Fratrum Religio, quæ virentibus cæremoniarum folijs, per viros Apostolicos, tamquam per palmites extensos à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum, immò aqua sapientiæ, & scientiæ, irrigauit montes, & impleuit terram. Hæc est Religio sancta, & immaculata; in qua per speculum sine macula Redemptoris contemplatur præsentia; vita Christi, & Apostolorum inspicitur forma per quam, priorum Ecclesiæ fundatorum ante oculos Christianæ plebis reducitur norma. Quæ demum, nihil, nisi Diuinum, Angelicum, omni perfectione refertum, Christoque nihil, nisi conforme, vt non immeritò sua dicatur; repræsentat.*

Eius extensio ac dilatatio in toto Mundo.

VI *Ad hanc vineam excolendam primò mane, oriente iam sole, misit ipse pater familias Angelum illum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui B. Franciscum, qui comitantibus miræ sanctitatis viris, prima vitis huius iaceret fundamenta. His successerunt viri Religiosi, qui Duce Bonauentura, Muros huius vineæ, iam vtrinque ruinam minantes, hora tertia, Trinitatis sanctæ virtute, & adiutorio, reparauerunt. Post hos, veluti hora sexta, prodiderunt spiritu ferventes Fratres nonnulli, qui à sacro Viennensi Concilio, tamquam à Deo missi, & confortati, eneruatam penè disciplinæ censuram ad sua principia reuocarunt. Hora verò nona moriente Domino suo, gemibus in dies malis & scandalosis huius vineæ agricolis, susci-*

S. Francisci Angelus ascendens, ab ortu solis.

tauit spiritum adolescentis paucorum videlicet Fratrum, qui signifero nominis Iesu, Bernardino Ductore, & præside, sacri Concilij Constantiensis freti presidiis, languentem, immò penè mortuum, per orbem vniuersum, ordinem viuificarunt.

S. Bernardinus reformatorum Dux.

VII *Nouissimè verò diebus istis, quasi hora vltima apparuerunt viri alij, qui zelantes prò domo Israel succiderunt lucos, & demoliti sunt delubra; ac vbi abundabat peccatum, adiuuante Domino, curauerunt per introductam reformationis normam, vt superabundaret & gratia. Sed veluti inter parabolicos euangelicos illos vilicolas, qui nouissimi æquabantur prioribus, murmur surrexit non parum. Sic acclamantibus Regibus, Principibus, Communitatibus, & Populis, graues lites, & iurgia, ac dissentiones, occasione superioritatum, & perfectionis graduum, inter aliquos huius Religionis professores, per totum mundum magis, ac magis augeri dietim accepimus.*

Principum conquestio.

Subdit paulò post eos Christianos Proceres, quorum summa cura, ac studium, vt Hierarchia Franciscana (cuius scissuræ integritati, ac soliditati Monarchiæ Ecclesiasticæ haud modicum nocent) firma remaneret, stabilis, atque Romanorum Pontificum paternæ vigilantiæ, ac sollicitudini commendata.

VIII *Quare Nos* (ait) *cuius zelus ab ætate tenera ardenti deuotione efferbuit ad huius Ordinis professores, & Ordinem ipsum totum: nunc vero ex cómmuni cura procurationis, & pastoralis regiminis, quam immeriti substinemus, ad componendas huiusmodi agricolarum lites, & scandalosas, murmurationes, illius euangelici procuratoris more tantò prouocamur ardentius: quantò frequentius, intenta mente recolimus fructus vberes, quos ex eorum exemplari vita, & salubri doctrina vniuersali Ecclesiæ continuè cernimus prouenire, nec minus continuis Principum Christianorum, præsertim charissimorum in Christo filiorum nostrorum Maximiliani Imperatoris electi, & Francisci Christianissimi Francorum, & Caroli Catholici Hispaniorum, Henrici VIII. Angliæ, & Emanuelis Portugalliæ, Algarbiorum, & Ludouici Vngbariæ, & Bohemiæ, ac Sigismundi Paloniæ, necnon Cristierni Daniæ Regum Illustrium, necnon nonnullorum Principum aliorum, Ducum, Comitum, Populorum, & communitatum pijs prouocamur supplicationibus, & precibus, quibus pro pacandis huiusmodi diuisionibus in ordine D. Francisci exortis, non cessant vsque hodie apud nos postulare. Deputatis igitur à nobis &c.*

Zelus verè diuinus, & Apostolicus Leonis X.

Imperator, Reges, & Principes nominatim.

IX Admodum deinde peculiaris est huius nostræ Hierarchiæ Monarchiæ Ecclesiasticæ subiectio; audi D. Bonauenturam. *Ex quo apparet, quod nulla Regula sic suum Ordinem subiecit, sicut ordo Minorum est Papæ, & Ecclesiæ subiectus. Nam & si totus Clerus, & Religiosorum vniuersitas teneantur firmiter Apostolico Domino*

Quam peculiaris Franciscanorum pedibus S. Eccl. subiectio.

 obe-

obedire: tamen Vir sanctus huic debito votum adijcit speciale. Perfectus igitur Euangelij Obseruator se, suosque in se speciali obedientiæ, ac reuerentiæ promissione subiecit: nam sic vouendo factus fuit totius Ordinis Procurator, vicem gerens omnium Fratrum, tam præsentium, quam futurorum: vnde Summo Pontifici, sanctæque Romanæ Ecclesiæ sunt Fratres Minores specialiter, tam ex singulari hac sponsione, quam etiam ex speciali eius ad ipsos cura & defensione adstricti. Hæc ille. Vbi verò de perfecta huius Hierarchiæ institutione loquitur, inquit in 2. sentent. distinct. vlt. quæst. vltim. in fine. *In regula D. Francisci simpliciter præcipitur, quod illius Regulæ Professores nihil omninò habeant proprium super terram: simpliciter etiam præcipitur perpetuo continere, non solum ab actu, sed etiam à suspectu consortio, & consilio Mulierum; sed non simpliciter præcipitur suis Prælatis obedire, sed in omnibus, quæ promiserunt Domino obseruare, & non sunt contraria Animæ & Regulæ suæ. Nescio si ad aliquod istorum votorum quisquam sciat plus addere: in hoc ergo perfectionis culmine congruum est, quæstionis terminare sermonem.*

Tria vota in Regula B. Franc. & in tota eius Hierarchia Eminentissima admodũ.

STEM

STEMMA SERAPHICVM.

Eiusque quatuor super sex pennis, siue alis symbola iuxta quatuor Hierarchiæ nostræ facies.

Ad Patres omnes, & Fratres, Romæ in Comitijs Generalibus anno 1664. congregatos.

ET AD LECTOREM BENEVOLVM.

I SVme *scutum inexpugnabile ÆQVITATEM.* Sap.c.5. Quasi diceret: Tu sume hoc scutum, qui ais Psalmo 5. alloquens Dominum tuum, Iustificatorem tuum, *Mane astabo tibi, & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Propositio, seu oratio illa. *Mane astabo tibi*, ita pulchrè à Doctore, ac Magistro totius Hierarchiæ Franciscanæ ANTONIO DE PADVA, qui mihi Dux, & Ducatus est, interpretatur. *Mane, scilicet in ortu gratiæ, astabo tibi, rectus scilicet, & erectus. Augustinus sicut me fecisti rectum, & erectum vt solum tangerem pedibus terram, idest solum necessaria quærerem à terra.* Hæc Interpres noster.

Mane astare Domino quid significet.

II In ista rectitudinis, & erectionis positione idcirco in hunc modum loquitur seruus Christi ad Dominum suum, ortus iam ad gratiam. *Quoniam ipse est Deus, non volens iniquitatem*, sed *Æquitatem*. Per quam Æquitatem dum in ipso ortu gratiæ, quæ tota *Iustitia* est, omnis iniquitas, quæ tota *Iniustitia* est, moritur, idemet Christi seruus sumere potest iuxta sapientis monitum inexpugnabile scutum, *sume scutum inexpugnabile ÆQVITATEM. Quæ ita euidens est* (subdit statim Princeps Glossæ Postillatæ Lyranus noster) *quod nullus eam poterit impugnare.*

Ortus gratiæ est ipsa Iustitia.

III Hæc Æquitas in omni Republica, bene instituta, est IVSTITIA, & cum communi bono conuertitur, *Mira Reipublicæ æquitas erat*, Tullius in Pis. Ast in animo æquitas MODESTIA est. *Perspice æquitatem animi mei*, idem 2. ad Act. Sine ista bina æquitate rueret proculdubio illa in Republica duplex vis, quam idemet Tullius in Part. tribuit æquitati. Enimuero dempta vna, non poterit vllo pacto prior vis consistere, claudicaretque

Æquitas variè accipit.

Respublica, quia directi, & veri, & iusti ratio confestim cessaret. Posterior de inde vis, quæ ad referendæ gratiæ vicissitudinem pertinet (& in beneficio gratia, in iniuria vltjo nuncupatur) corrueret pariter & ipsa; altera æquitate deficiente. Sicut enim per immodestiam, qua animus immoderatus fit, iusta gratitudo passim destruitur, ita quoque & illa vltio in eam frequentissimè degenerat vindictam, per quam in familiarum, Populorum, Vrbium, Virtutumque moralium depopulationem iracundiæ phrænesis sæpènumero debacchatur.

Æquitas Reipub. basis est.

IV *Æquitas* igitur *Scutum* verè *inexpugnabile*, & in Hierarchia nostra (Patres, & Fratres) tunc compertè istud Scutum tale erit, cum Æquitas ipsa, ob quam Hierarchicus Ordo consistere debet, sub ea statera veluti sub proprio symbolo explicabitur, de qua textus sacer in cap. 19. Leuit. *Aequa sint pondera, iustus modius, æquusque sextarius*. Quod doctor, & Magister noster præfatus serm. Dom. 2. post Pasqua ita explicat, rei artificiali ethimologiam, ethimologiæ similitudinem, similitudini sensum morale ingeniosè adaptans. *Statera dicta, quæ ex duabus lancibus, & vna, medio stilo librata, pendent. Duæ lances sunt contemptus Mundi, & desiderium cælestis regni. Stilus in medio est amor Dei, & Proximi: Hæc est statera æqualiter ponderans, vnicuique ius suum tribuens. Mundo contemptum. Deo obsequium. Proximo affectum*. Ad huiusce stateræ ablationem, ea statera illicò è regione apparebit, de qua Oseas l. *Chanaan in manu eius statera dolosa, calumniam dilexit*. Infausta euenta tam Monarchiæ Ecclesiasticæ, quam etiam & Hierarchiæ Franciscanæ istius stateræ dolosæ signum absquedubio auguratur, vti idem doctor, & Interpres noster paulo ante declararat loco citato immediatè.

Statera æquitatis symbolum.

Stateræ interpretatio literalis, & moralis.

Statera dolosa quæ.

V Duas alas Seraphicas, cruciformiter iuxta solitum protensas sursum nouiter concedimus scuto nostro inexpugnabili. Cui schema summum statera Crucis, tensis in Cruce brachiis, altero Christi, altero Francisci; schema vero imum tres Anseres, quas insigne Gentilirium stirpis Moriconum, vnde non sine aliquali digno præsagio emerserat noster Hierarcha, explicat, panditque. Duas quosque alas infernas, & eodem modo vt supernas, duas etiam medias, alteram dextrorsum, alteram sinistrorsum, eidem scuto itidem addere certè possumus. Supernis alis Hierarchia nostra eleuata ob reuerentiam, & honorem ad Deum, *Mundo contemptum*, à Mundo, cui Christicrux scandalum, contempta, iure merito attribuit. Lateralibus de inde pennis, hincinde pari forma expansis, æquo liberamine, quo *rectus*, *& erectus* animus sub Francisci iugo, ac sub prioris

Scutum, ac stemma Seraphicum.

Duæ supernæ Mundi contemptus sunt.

staterę signo regulatur, *Deo obsequium*, præstat. Infernis denique alis, tangens pedibus terram, sed nonnisi necessaria petens à Terra, & iisdem volans ad Cælum Paupertate spiritus, quæ *tota aurea est* iuxta Doctorem nostrum, vnde corona aurea ipsum circumdatur, *Proximo affectum*, sine quo dilectio Dei nihil est, effectu exhibet.

Duæ laterales Deo obsequium.

Duę pedalis Proximo affectus.

VI Cum statera nostri Interpretis (qui & totius nostræ gloriæ, imo Christiani Orbis per crebra signa, & noua Miracula culmen, & apex: qui & totius Hierarchiæ nostræ Columna sanctitatis, & doctrinæ) istud scutum inexpugnabile, sex pennis seraphicis alatum, & suis symbosis iuxta alarum numerum quater hierarchicè decoratum, Patribus, & Fratribus omnibus, Romæ ad ann. 1664. capitulariter coniunctis, humillimè nunc patefacio. Scuti significatio ingentem amplitudinem Ordinis Fratrum Minorum ipsis explicabit. Ordinis vero Hierarchica nuncupatio aperiet eis cum totius operis structura quatuor facies, quarum prior erit *Hominis*, posterior *Leonis*, tertia *Bouis*; quarta *Aquilæ*. In qualibet facie quatuor simul facies necessario conspicient iuxta oraculum Ezechielis cap. 1. super quod legendus S. Gregorius Magnus, & secundum eius doctrinam concordanda quoque symbola inter Monarchiam Ecclesiasticam, & Hierarchiam Franciscanam. In singulis Animalibus Euangelicis secundum textum Ezechielis (cui concordat Visio Ioannis cap. 4. Apocal. etsi ordo ibi aliquanto mutatus) facies quatuor. Et iuxta eundem textum, cui Ioannes minime concordat, pennæ itidem quatuor. Nam in textu Ioannis, pennæ in singulis *sex*, non autem quatuor iuxta numerum facierum, vt fert Ezecchielis textus. *Et quatuor Animalia* (inquit ille) *singula eorum habebant alas senas in circuitu*.

Argumenti totius operis explicatio.

VII Itaque Ordinem facierum in Hierarchia Franciscana habebunt ex Oraculo Ezechielis, numerũ vero Alarum, quas ipse scuto, ac stemmati Seraphico haud inconsulte apponerẽ, habebunt ex reuelatione Ioannis. Symbola autem, in qualibet facie immediate subiecta tres magni nominis Doctores *M*inoritæ eis præsentabunt. Etenim duo desumpta sunt ex D. Antonii de Padua, mirifici sacrarum litterarum Interpretis, qui & *Arca Testamenti*, doctrina, vnum ex D. Bonauentura, & vnum quoque ex D. Bernardino Senensi. Et quia variæ in vultibus (siue solis, siue iunctis) erant facies aperiendæ, varię materiæ sub eis conscribendæ, congeries rerum varia, & inexhausta, opere prætium fuit vario quoque apparatu eas reserare, consulente Quintiliano, *Varietas delectat, placent res variatæ*. Hinc iure quidem deliberaui

Symbola 4. iuxta 4. facies Hierarchiæ.

beraui in eiusdem varietatis gratiam *Faciei Hominis* duodecim capita connectere *Faciei* vero *Leonis*, in quam prior tomus finem habet, nouem distinctiones tribuere. *Feciei* deinde *Bouis* partes septem dare; sed *Faciei Aquilæ* inspectiones sex, & singulas inspectiones suis obiectis distinquere, & cum posteriori tomo totum opus Hierarchico ordine claudere. Ad finem postea cuiuslibet faciei extant suæ propriæ conclusiones, & concordantiæ, quarum singulæ omnia, quæ in illa facie scribuntur, clara, ac facili synopsi legentibus demonstrabunt.

Religiosi in Comitiis generalibus Obser. sub variis gradibus, & ex omni Mundo.

VIII Cuncti Religiosi, in his Comitiis Romanis ex vtroque, veteri scilicet, ac nouo terrarum Orbe generaliter iuxta præceptum Regulæ congregati, omnem Hierarchiam Franciscanam cum suis faciebus, & pennis, & symbolis in Mundi capite (vbi cum Romano Pontifice singularum Hierarchiarum Clericorum, Monachorum, Regularium, Fratrumque visibile caput residet) patefaciunt. Inter eos climata varia, variæ gentes, linguæ, Congregationes, Constitutiones, & in pluribus etiam secundum loca, & tempora, & varias regiones varia quoque habitus forma, nec omnes sine barba. Quippe ceu Ecclesiastica Monarchia ita & Hierarchia Franciscana illi tanto plus conformis, quanto & pedibus eius subiecta, religiosa varietate circumdatur, & simul cum ea in eius accrementum omnem Orbis ambitum complectitur. Vt propterea ad nostrorum Comitiorum celebrationem (quod in aliis haud ita contingit) tota Vrbs meritò confluat, ac simul obstupescat, veluti si in eis omnem mundum compendiatum ante oculos haberet.

Præsentant visibiliter Hierarchiã Franciscanã

IX. Inter tot, ac tantos (quantitate maiores, sed nullum fortè superfluum, qualitate minores, & omnes hos graduatos, venerabiles, & tam illos quam istos religiosos) officia diuersa diuersos quoque constituunt gradus. Cætus vtrique vtrinque multus, & tamen adeo harmonicè compactus, vt totus Hierarchicus à supremo capite, vsque ad infimum pedem appareat. *Hierarcha Seraphicus*, qui S. Patriarchæ Francisco succedere debet titulo, regimine, ac tessera Ministri Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum, in hisce Comitiis eligendus iuxta nostrorum Canonum præscriptum, à Ministris Prouincialibus, & Custodibus, & ab aliis ad hanc electionem de iure constitutis. Sub Centurionis nomenclatura prodit Interpres noster ser. Dom. 3. post Epiph. Prælatum, atque hæredem B. Francisci, ita loquens.

Successor S. Franc. fit mysticus Centurio.

Moraliter Centurio, militibus stipatus significat Prælatum, qui virtutibus tanquam militibus debet esse vallatus, & munitus. Et post nonnulla alia, explicans singillatim essentiam, & numerum illarum

illarum Virtutum, quæ veluti insigniores ac fortiores milites stipabunt hunc mysticum Centurionem, subdit eas sub quinario numero, sunt enim præcipuæ apud eum, *Humilitas Mentis. Castitas Corporis. Amor Paupertatis. Excellentia gemina puritatis. Perseuerantia finalis.*

Quinque Virtutes, illum Hispa-

X Si Prælatus, ac Pastor totius Gregis Seraphici, à vobis nouiter eligendus, talis fuerit, quemadmodum à cunctis speratur, videbimus proculdubio in eo Centurionem memoratum, natione Hispanum, officio Hierarcham, influentem, vt supremum Caput, in omem Hierarchiam nostram, aperientemque vnà cũ præfatis quinque Virtutibus quatuor facies Hierarchicas, & Apostolicas, & Euangelicas; simulque sex alas & quatuor symbola exprimentem. In hunc modum à nulla facie ex quatuor faciebus faciem Hominis separando, inter cunctas quatuor facies, (ne discreparet à Dei intentione, & oraculorum Ordine) semper *facies Hominis* primum locum dabit cum Seraphico Parente Frãcisco, qui describens Ministri Generalis ideam, quotquot traxit in eam efformandam linguæ penniculo lineamenta, tot quoque singulis lineamentis dedit initia sub isto nomine HOMO. Ostenditque simul, quod Generalis Minister in qualibet facie, etiam Leonis, etiam Bouis, etiam Aquilæ, necessariò debet esse *Homo*.

Minister Gener. eligendus ~~ex natione Hispania~~.

XI Quare multa cum ratione Interpres noster in prædicta classe quinque Virtutum, Centurionem Franciscanum stipantium, Principem constituit *Mentis Humilitatem*, ~~quę vilem~~, exilem, fragilem *Hominis* conditionem necessario sequitur. Docuerat enim suus Magister bonus, humillimusque Franciscus, Christo, Humilitatis cordis summo Preceptori simillimus, vbi monuerat, quod nullus sibi appropriet Prælationem, hæc in specie. *Non veni ministrari sed ministrare*, dixit Dominus Matth. 20. *Illi*, ait, *qui sunt super alios constituti, tantum de illa prælatione glorientur, quantum si essent deputati officio abluendi pedes Fratrum. Et quanto magis turbarentur de ablata sibi prælatione, quam de ablato eis officio abluendi pedes, tanto magis sibi loculos ad periculum animæ componunt.* Ita tom. 1. cap. 4. Opusculorum.

De non appropriandą Prælatione.

XII Hierarchiæ nostræ supremi Rectores, & Præsules sub Generalium Ministrorum nomine ab anno 1210. in quo lex hierarchica Fratrum Minorum incepit, vsque ad diem præsentem explent catalogum LXIX. Ex Italia, quam ob ad sedem Romani Pontificis reuerentiam, ac sanctitatem meritò *Apostolicam* nuncupamus, habemus 50. quorum duo Scholarum præcipuarum institutores & Magistri, sanctorum fastos meritis, & virtutibus decorarunt. Fuerunt enim S. Franciscus, & D. Bonauentura.

Series Ministrorum Generalium secundum nationes, & officia extra ord.

Itali. 50

Itali

Itali etiam fuerunt numero 9. S. R. E. Cardinales, quorum duo & Romani Pontifices, & hoc ante Regularem Obseruantiam, ex qua tres assumpti ad Purpuram Ecclesiasticam, quorum duos progenuit Italia, reliquum Hispania, vt mox dicemus.

Anglus 1. Ex Anglia, quę & maxima Britannia, quæque olim Romanæ Ecclesiæ strenua propugnatrix, vnum tantum habemus, sed mille equidem prærogatiuis, & benedictionibus exornatum. Alij duos enumerant Anglicanos.

Galli 7. Ex Gallia, quæ in suo Carolo Magno ab anno Christi 800. nec non in Regibus successoribus *Christianissima* dicenda (quod superexcellens cognomentum B. Francisco attribuit etiam D. Bonauent. in cap. 14. vitæ eius) sub perfecto numero habemus septem, quorum heroicæ virtutes, & præclara gesta Princeps Ordinis regimen meruerunt, imo & ipsorum duo Principatum super omnem terram per Sacram Purpuram.

Demum ex Hispania *Catholica* vndecim, & cunctos claritate sapientiæ, grauitate morum, probitate regiminis celebres, in serie reperimus. Horum.

Hispani 11. 1 Fr. Ioannes à Sarzola, Catalanus, Prouinciæ Aragoniæ ad ann. 1458.

2 Fr. Franciscus de Angelis, alias Quinonius Prouinciæ Angelorum ad ann. 1535. Cuius eximiæ dotes Hierarchicam Humilitatem ad apicem Purpuræ Cardinalitiæ cum maximo Monarchiæ Ecclesiasticæ emolumento euexerunt.

3 Fr. Ioannes Lunellus, Prouinciæ Cartagenæ ad ann. 1534.

4 Fr. Andreas Insulanus, Prouinciæ Algarbiorum in Portugallia ad ann. 1547.

5 Fr. Franciscus Zamorra, Prouinciæ Cartagenæ ad ann. 1559.

6 Fr. Franciscus à Tolosa, Prouinciæ Cantanbriæ ad ann. 1587.

7 Fr. Franciscus à Sosa, Toletanus, Prouinciæ S. Iacobi ad ann. 1600.

8 Fr. Ioannes à Ferro, Prouincię Angelorum ad ann. 1612:

9 Fr. Bernardinus de Senis, Prouinciæ Portugalliæ ad ann. 1625.

10 Fr. Ioannes Merinerus, Prouinciæ Castellæ ad ann. 1639.

11 Fr. Petrus Manerus Prouinciæ Aragoniæ ad ann. 1656.

12 In Sabbato sancto proximioris Paschatis succedaneæ in Pentecosten dabit nobis spiritus Paracletus ad totius ordinis S. Francisci, quinimo, & totius Reipublicæ Christianæ consolationem, & solamen.

XIII Hos protulit Hierarcas, Virosque Seraphicos, cuiuslibet generis Herouum fæcunda Hispania *Catholica*, *in qua dum*

Franciscana

Franciscana Hierarchia maximè floret, vsque ad remotiores vtrarum Indiarum oras diffusa, ingenti quoque decore à suis *Catholicis Monarchis* insignitur titulis, muneribus, existimatione, reuerentia, familiaritate, pietate, deuotione;ac demum(vt innumerabilia alia præteream)præcipua,peregrinaque, ac bina illa solemnitate, qua tum Toleti nostra Generalia Comitia tanto splendore (confluente penè Iberia omni) tantaque magnificentia celebrantur, vt nihil sit gratius, nihil iucundius in tali sacrorum, religiosorumque spectaculorum genere in tota Hispania. Tū quoque Madriti inclytam cærimoniam Rex Catholicus innata sua Maiestate, & clementia peragit, vbi inter suos Grandes, Proceresque Hispaniæ Generalem Ministrum totius Ordinis Minorum s.Francisci publicè enumerat, declaratque.

Regna panica erga Franciscanos valde propēsa.

XIV Quod meruit à Sede Apostolica *Hispania* ad ann. Christi 736. in suo Rege Alphonso, *cognomentū Catholicum*, quod Heros ille, Romana fide candescens, Arianam hæresim funditus extirpasset: ac deinceps in aliis suis Principibus (Catholicum nomen nomini acatholico, siue hæretico ex diametro aduersatur, vti christianum ethnico, seu infideli) meruit quoque in suo Hierarcha Francisco Religio nostra, quæ auctoritate Ecclesiæ Romanæ canit de eo in primis Vesperis ad illius festum 4. Octobris in priori versiculo, *Franciscus vir Catholicus, & totus Apostolicus*, &c. Congruum igitur fuit, vt ibi magis, ac magis floreret,& in maiori reuerentia, veneratione,cultu,ac respectu haberetur Catholici, & Apostolici Hierarchæ nomen, & institutum, vbi Monarchica, atque catholica nomenclatura titulo, & re in Sede Apostolica exaltanda,propugnanda,propaganda (parum curans suorum Regnorum depopulationem, interitumque) maiori studio,ac summa religione, & pietate operam daret Hispana gens.

Cognomētū Catholicum Regibus Hispā.propriū.

S.Fr.Catholicus nuncupatus.

Ex hac catholica Regione veneris *Desideratus*,& delectus à tot, tantisque Nationibus, citra, & extra montes *à solis ortu vsque ad occasum* commorantibus, Europeis, Asianis, Africanis, Americanis,Italis,Germanis,Gallis,Hispanis,Bohemis,Vngaris,Belgis,Anglis,Scotis,Hibernis,Transiluanis,Sclauonibus, Croatis, Dalmatis,Græcis,Latinis. Assueta quidem suis ab exordijs Hispanica natio,vt viros in omni regiminis genere tū politicè,tum ecclesiasticè, mascula virtute præditos vbertim gigneret.Dabit,dabit nobis hæc catholica gens talem Centurionem Seraphicum, qualem præsentia tempora exposcunt, iuxta Interpretis nostri doctrinā, paulò ante explicatam.

Nationes in Comit. General.cōgregatæ.

Lector deindè beneuolus, qui id opus meum(in principio Mēsis Aprilis currentis anni 1663. inceptum, & in principio etiam

Mensis Septemb. prælo exhibitum) percurrere dignabitur, haud satyricè deridebit in eo Montes, ridiculos mures parturientes; sed contra, vermiculum vnum, iam mõtium congeriem in tam pauco tempore, in tam breui ambitu concludentem, compatietur. Nostrates, qui sunt nobis extra montes, vel vltra mare, debent compati scriptoribus Italis, maximè recensioribus, dum latinè scribunt, & passim tali idiomate malè scribunt, quamuis latina lingua in Italia ortum habuerit, educationem, culturam per tot sæcula, corrupta deinde ob esterorum nationum inundatione; subrepta à Barbaris, & ab eis fota, & ibi penè barbara sæpenumero effecta, vbi solecismos, ac barbarismos semper est persecuta. Scripsissem Italicè istud opus, nisi me coegisset occasio ad aliud scribendi genus, per quod haud vni nationi fieret peculiare, sed omnibus commune.

Eccles. Prælati facies Christi sũt. Valete Patres, & Fratres, & cum scitis, docente Interprete meo, quod *facies Christi sunt Ecclesiæ Prælati*, ne dubitetis, quin in delecto ex Hispanica gente Præsule in totius Ord. s. Francisci Generalem Ministrum Christi, & Francisci Christiferi faciem per possibilem imitationem cernere debeatis; simulque Centurionem Antonianum, Humilitate mentis sublimem, Castitate corporis prolibus virtutum fœcundum, Paupertatis amore pastoralium exemplorum perdiuitem, excellentia geminæ puritatis congeminata charitate erga Deum, & proximum, *vnde tota lex, & Prophetæ*, mirabilem, ac demum perseuerantiæ finalis proposito in toto eius sexennio principia mediis, media fini concinno, aureoque ligamento coniungentem. Qui sub stemmatis Seraphici statera verbis, & paradigmatibus valdè fratres, & filios suos doceat, vt vnicuique ius suum tribuere studeant, scilicet: *Mundo contemptum, Deo obsequium, Proximo affectum*.

Aquila non capit muschas. Vale & tu quoque, Lector beneuole, & vbi legis apud Magistrum meum, quod *Aquila non capit muschas*, & in scharabæum, ab eo lacessita, certamen inire naturaliter dedignatur (licet vermis ille alatus, qui solo intuitu stomachũ prouocat, ad prolium suarum interitum destinatus sit à natura) velim, certo scias, Aquilas meas paratas esse ad vtrumque, quotiens aliquot muschas importunas, aliosque vermes aculeatos aduersus scripta mea, animo parum recto ductus, armabis. Expecta tamen quamcitius subscripta opuscula, quorum

1 *Franciscus Legislator* in illius Legis latæ varii generis hostes

Alia opuscula Auctoris. 2 *Franciscus cruentis stigmatibus, durisque clauis, è* carne propria de nouo creatis, à Christo immediatè *consignatus* ob maiorem suæ Legislationis auctoritatem, ac firmitatem,

3. Calen-

Eiuſque ſex alarum ſymbola.

3 *Calendarium omnium Sanctorum, ac Beatorum Franciſcanorum* per ſuos menſes, & dies ſecundum morem Eccleſiæ diſtributum.

4 *Licaum Seraphicum*, ex quo plurimi peculiarum Academiarum inſtitutores prodierunt, iuxta rationem temporum, vel fortè melius iuxta diſciplinarum omnium numerum ordinatum.

5 *Prouinciale Franciſcanum*, in toto Orbe terrarum per Fratres de Obſeruantia, & Reformatos, Diſcalceatos, Recollectos, Tertii Ordinis Regularis Obſeruantiæ ad Gallos, & Luſitanos, Moniales, ſiue Clariſſas, ſiue Tertiarias ſub vario genere, ſed ſub vnius Miniſtri Generalis totius Ordinis s. Franciſci regimine, amplè, ac ſplendidè cum fide Romana, ac Sede Apoſtolica iuxta ingentem Prouinciarum, & cœnobiorum cathalogum, ciſmontanum, vltramontanum, tranſmarinum, Indicumque, hinc inde diffuſum.

6 *Schala Apoſtolica, atque Euangelica* ſex gradibus conflata: per quam dum hiſtoricè ad agnitionem rerum omnium Fratrum Minorum breui, ac tuto greſſu aſcenditur, earum præconia abſque vllo aſſentationis fuco ſimul encomiaſticè reſonabunt. Ita vt cuncta ſchalæ ſtructura hiſtorica erit, iuxta veritatem à Scriptoribus traditam, erit quoque & encomiaſtica, iuxta opuſculi argumentum; quod vbi ex Doctoribus, & Magiſtris noſtris, S. Antonio de Padua, ac D. Bonauentura mutuabimus, eorum quoq. ſententiis, & doctrinis elogiacè eum conueſtimus. Datum Romæ apud S. Franc. in Tranſtiberim 1664.

Homo Cælum eſt Contemplatione.
Infernus tentationis caligine.
Terra dum fructificat. Mare dum mutabilitate agitur.

D. Ant. de Pad. Dom. 21. poſt Trinit.

OMNIBVS, ET SINGVLIS PATRIBVS, ac Fratribus Ordinis Prædicatorum, & Minorum, Fr. Didacus de Lequile veram, solidamque cordium tranquillitatem.

Poma noua & vetera iuxta D. Anton. de Pad.

O*MNIA poma noua, & vetera seruaui tibi dilecte mi.* Cant.7. Hoc dictum, plurimis sacramentis confertum, ita pulchrè exponitur ab Interprete nostro in Dom. 21. post Trinit. *Dicitur in naturalibus, quod in Indiæ partibus sunt quidam Populi, qui nulla indigent esca, sed tantum viuunt odore pomorum syluestrium; longiusque pergentes, eadem poma in præsidio deferunt, vt eorum olfactu alantur. Odor pomorum vita animæ est. Poma sunt Incarnatio, & Passio Iesu Christi, de quibus* Cant.7. Poma noua, & vetera, &c. *Poma noua ex Virgine Filij Dei Natiuitas, & Paupertas, nouæ stellæ missio, miraculorum operatio. Poma vetera fuerunt sputa, alapæ, acetum, claui, & lancea, quæ nos ab antiqua vetustate spoliauerunt; quia vetus homo noster crucifixus est cum eo: Qui ergo vult viuere, odore istorum pomorum viuat, & in suæ peregrinationis exilio, ne in via deficiat, ista poma secum deferat, vt eorum olfactu alatur.*

Quam vber nouorum, ac veterum pomorum Hortus Prædic. & Minor,

Nullum fuit sæculum, nulla ætas, nullumque tempus, quin in Horto Angelicæ Prædicatorum, atque Seraphicæ Minorum Religionis, in eius deliciarum campo fructus vberes non collegerit filius Dei. Omnia certè noua, & vetera poma seruauit Christo Fratrum Prædicatorum, & Fratrum Minorum Ordo. Quales fuerunt iuxta seriem Hierarchicam Summi Pontifices, Cardinales S.R.E. Patriarchæ, Legati Apostolici, Primates, Metropolitæ, Archiepiscopi, Episcopi. Apostoli, Martyres, Doctores, Virgines. Generales, Commissarii Generales, Vicarii Generales, Diffinitores Generales, Procuratores, ac Commissarii Curiæ Romanæ. Visitatores, ac Commissarii Prouinciarum, Custodes, Guardiani, Vicarii, Præsidentes, ac Superiores Conuentuum. Lectores, Magistri Nouitiorum. Prædicatores, Confessores, Sacerdotes, Choristæ, Diaconi, Subdiaconi, Acolitæ, Clerici, Laici. Hi cuncti tum in primo, secundo, ac tertio Ordine Franciscanæ Religionis, tum in quouis statu, & Reformatione eiusdem Instituti, ex quibus omnibus ingens numerus prodiit, qui Mundi, carnis, & Diaboli deuictis illecebris, spoliisque optimis ditati, gloriosè in cælum

præ-

prædictorum pomorum alimento pasti, recreati, atque impinguati longo, ac recto itinere ascenderunt, micantium fulgore virtutum circundati.

Quorsum autem tantus Beatorum Hierarchicus cœtus ista poma noua, & vetera professione, imitatione, meditatione, exemplaritateque collegit, hisque innumerabiliter excreuit? Planè ex pura, integra, perfectaque Regula SS. Dominici, & Francisci obseruatione. Qui illam Regulam seruat (ait D. Vincentius Ferrer. ser. de s. Franc. loquensque de eius Regula, *Sanctus est, & quando moritur, posset canonizari*. Imò verò Martinus Nauarrus, Doctor eximius hæc solebat palam proferre. *Adeo suspicio, & veneror Regulam illam altissimam S. Francisci, vt Obseruantes eam ad vnguem & mentem auctoris, reputem esse quosdam incruentos Christi Martyres*. Vide eum Comment. in cap. *Statuimus*, 10. quæst. 3. §. 17. Idipsum prorsus dicendum est de perfectis S. Dominici Regulæ obseruatoribus. Scio BB. Patres Humbertum Ordinis Prædic. Magistrum Generalem, & Ioannem de Parma, Ordinis Minorum Generalem Ministrum, serius de instauranda pace, & stabilienda fraternitate inter vtrumque Ordinem egisse ad inuicem Mediolani anno 1255. Inde scribentes communi nomine Epistolam Encyclicam ad sui nominis sectatores, quam referunt plurimi Scriptores nostri apud Vadingum tom. 2. Annal. ad an. 1255. & apud Arturum in art. 17. Prologi. Martyrolog. Franc. Item & Chronica Ordinis Prædicatorum 1. par. lib. 2. cap. 26. quæ testatur, eandem epistolam iterum fuisse renouatam, & publicatã anno 1256. quo S. Bonau. electus est Gener. Minister Ord. Minor. In qua quidem Epistola hæc inserta sunt. *Cauendum est, ne quis nostrum sic Sanctos suos, sic statum suum imprudenter extollat, quod in aliorum depressionem laus taliter fieri videatur*.

Qua les reg. ss. Domin. & Franc obser. uatores

Proprii Insti tuti laus, cau ta esse debet

Tantum inualuit Ordinis Minorum sanctitas apud B. Dominicum Prædicatorum Ord. institutorem, vt B. Franc. summo semper affectu excoluerit, & eius alumnos maximè dilexerit. Ea propter Comitiis Prouincialibus, atque Generalibus nonnunquam interesse voluit, præsertim Assisii anno 1219. cum septem sociis adfuisse, & Ordinis perfectionem demiratum esse legimus. Refert ad hæc B. Leo, socius tunc S. Franc. qui præsens omnia vidit, multa inter se colloquutos Sanctissimos Patriarchas ad animarum salutem, & christianæ fidei nitorem, & augumentum. Deinde de suis institutis largius egisse, inuicem de rebus suis interrogasse, tandemque B. Dominicum adiecisse. *Frater charissime propter magnam meam tecum necessitudinem, præcordialem erga filios tuos amorem, & pacis, fraternitatisque inter tuos, & meos stabilitatem, vtrosque gau-*

Mutuus amor inter BB. Domin. & Franc.

Verba Dominici ad Franc.

derem sub vna Religione militare, vt quos Patrum firmus amor ita coniunxit, Religionis, aut vita disparitas non dissoluat.

Responsio Francisci ad suũ Domin.

Cui summa humilitate amicus *Franc. Diuinæ est voluntatis, amantissime frater, quod factum est, eaque ordinatum est, diuersas à nobis fundari Religiones, vt vtriusque varietate, præceptorum diuersitate. illorum rigore, & horum lenitate, varietati subueniatur humanæ infirmitatis. Et quibus hæc non placent, illa nõ displiceant. Quibus vna dura videtur, altera lenior appareat. Et sic non vnius Religionis angustijs Deus animas perdat, sed alterius capacitate lucretur.* Vide Vadingum tom.1.Annal.1219.& alios apud ipsum.

Operis mei Hierarchici frontispicio, titulo, SS. Dominici, & Francisci ideæ, principio, medio, ac fini cuncta hæc iam correspondent. Absque his haudquaquam testari posset Religio Dominicana, ac Franciscana, vtraque sponsata Christo, *Omnia poma noua, & vetera seruaui tibi dilecte mi.* Inculta remanet animorum terra, in qua introducta ob carentiam pacis, & charitatis sterilitas, haud fructus proferre valebit, sed *spinas, & tribulos.*

Fructus spiritus est Charitas:
Quæ est votum
Ad perfruendum Deum propter ipsum,
Et proximum propter Deum.

D. Ant. de Pad. Dom. 14. post Trinit.

Ego

EGo infrascriptus de mandato Reuerendiss. P. Michaelis Angeli à Sambuca strictioris Obseruantiæ totius Ordinis Seraphici Ministri Generalis, vidi, & omni diligentia qua potui perlegi, & perpendi opus, quod *Hierarchia Franciscana* nuncupatur, Auctore doctissimo viro Adm. R. P. Didaco Lequile eiusdem Instituti professore, Prouinciæ S. Nicolai Patre benemerito, & quia nihil in eo reperi, quod Fidei Catholicæ, aut bonis moribus aduersetur, Typis mandari dignum fore existimo. Datum in Conuentu nostro S. Francisci trans Tyberim die 5. Iunij 1663.

Ita est ego Fr. Franciscus à Setia, Lector, ac Concionator generalis, & in prædicto Conu. sacror. Canon. professor.

FR. MICHAEL ANGELVS A SAMBVCA totius Ord. Min. S. P. F. Minist. Gen. & Seruus.

Dilecto nobis plurimum in Christo P. Fratri Didaco Lequile, Prouinc. nostræ Reform. S. Nicolai Lectori, Concionatori generali, ac Patri benemerito, necnon ex confessionibus Serenissimorum Archiducum Austriæ, sacellano, Theologo, Prædicatori Italo, Historiographo actuali, ac Eminentiss. & Reuerendiss. D. Hieronymi Card. de Columna Theologo domestico, & ad præsens Guardiano, salutem.

CVm iuxta Apostolicas, nostriq; Ord. Constitut. reuisum, & approbatum fuerit quoddam Opus à Nobis tibi commissum, & per te collectum, cuius titulus est, *Hierarchia Franciscana*: Tenore præsentium, ad salutaris obedientiæ meritum, facultatē tibi impartimur, quibus seruatis seruandis illud Typis mādare queas. Vale, &c. Dat. Romæ ex nostro Aracælitano Conu. Die 27. Nouemb. 1663.

Fr. M. Ang. à Sambuca Minist. Gen.

DE mandato Reuerendiss. P. Fr. Hyacinti Libelli Sac. Pal. Apost. Promagistri, Opus inscriptum *Hierarchia Franciscana*, R. adm. P. Fratr. Didaci de Lequile, diligenter euolui, inuenique illud, non modo catholicæ doctrinæ, ac pietati consonum, sed varia, eaque peregrina eruditione sacra, atque prophana refertissimum, dignum proinde, quod ad Seraphici splendorem Ordinis, publici Iuris fiat. In quorum fidem, &c. Dat. in Collegio S. Caroli ad Catinarios Romæ. Die 1. Decemb. 1663.

Don Gabriel Fantes Cler. Regul. S. Pauli Qualificator Sancti Offic.

Imprimatur si videbitur Reuerendiss. P. Sac. Pal. Ap. Magistro.

O. Archiep. Patrac. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Hyacintus Libellus Promagister Sacri Palatij Apostolici.

HIERARCHIÆ FRANCISCANÆ PRIOR FACIES.

DVABVS STELLIS, SERAPHICO HOMINE,
HIERARCHICO STEMMATE,

QVINQVE SOBOLIBVS DECORATA.

EIVS PONTIFEX CHRISTVS.

Columna firmiſſima Immaculata B.V.Conceptio.

PONTIFICES BENEFICI FERE VNIVERSI.

Obedientialis Humilitas ad pedes Eccleſiæ.

NOMINA IV. REFORMATIONES TOTIDEM,

Sobolum exercitatio in hoſtes Eccleſiæ.
Perſecutio in odium Eccleſiæ.

DEFENSIO CHRISTVS.

Deipara. Patres. Principes Chriſtiani, quorum
Summus Princeps, & Pater Vicarius Chriſti.

Eius Capita duodecim, quot Regulam Seraphicam,
Duodecim Apoſtolorum vitam
profitentem, conſtituunt.

FACIES HOMINIS A DEXTRIS IPSORVM QVATVOR

Crucis quadriformitate per sex Seraphim alas mirificè efformatur. Quandoquidem Seraphim Christi

Sex Alæ in Beato Francisco mysticum habent significatum, Duæ respectu sui, Innocentia, & Iustitia. Duæ respectu proximi, vis illuminatiua, & vis intellectiua. Duæ respectu Dei, *aspectus veritatis, & haustus Charitatis.*

S. Bernardinus Senens. tom. 2. serm 60.

IN NOMINE DOMINI,

CVI SOLI HONOR, & GLORIA.

CAPVT I.

Sanctissimi Hierarchæ Dominicus, & Franciscus duæ nouæ ac benignæ stellæ sub inscrutabilis Prouidentiæ Dei signaculo ab æterno clausę. Sed debito tempore cęlitus patefactæ ad felicem Ecclesiasticæ Monarchiæ, vndique collapsæ reparationem.

I. ETIAM *Stellas claudit (* Deus *) quasi sub signaculo*, aiebat Sanctus Iob cap. 9. loquens de admiranda Dei prouidentia, cuius regimen dum omnia creata numero, pondere, ac mensura disponit, ea infallibili mente ex seipsa gubernat. *Stellæ sunt Sancti* (exponit misticè D. Antonius de Pad. in Dom. 5. post Pasch. *) quos Christus sub signaculo suæ Prouidentiæ claudit, ne appareant quando velint, semper parati ad tempus à Deo statutum, vt cum audierint aure cordis vocem iubentis, à secreto contemplationis egrediantur ad opera necessitatis.* Sancti Stellæ sub sigillo à Deo clausæ

II Christi præcursores in præcursores Antichristi, quinimò & in ipsum Antichristum extitisse, atque per suorum ordines extituros esse Dominicum, & Franciscum, sicut de primo nulli dubium esse potest, ita & de secundo firmissima sententia est. *Christus ante primum aduentum* (ait Iacobus de Voragine ex Ordine Prædicatorum, & Episcopus Ianuensis de D. Francisco *) qui erat misericordiæ, præmisit Angelum, scilicet B. Ioannem Baptistam, ante verò secundum aduentum suæ iustitiæ præmisit alterum Angelum, scilicet* D. Franciscus alter Angelus, ac Christi præcursor.

 B. Fran-

B. Franciscum. Id pariter de D. Dominico fatendum, vt ex mox dicendis apparebit.

III Præfulsisseque hosce duos Angelos, ac consodales, & amicos, alterum Hispanicum, Italũ alterum, veluti duas nouas Stellas eo modo, quo paulò ante D. Anton. protulerat, res profectò compertissima; imò & longe ante eorum ortum plurimis transactis sæculis, & ætatibus, nimirum ann. plusquam 1900. & fortè 2300. & amplius; tum pro eorum munere in præcurrendo Christi Aduentu in iudicio, tum etiam & pro eorum dignitate Oraculis propheticis sub forma etiam duarum Stellarum vaticinatos fuisse; Historici omnes, qui de hac re scripsere, communiter ferunt. Peculiares, quos citat Vadingus noster in apparatu ad Annales §. 1. Bartholomæus Pisanus lib. 1. conformitatum cap. 15. Ioannes Gerson in vita D. Dominici. Petrus Rodulphus lib. 1. Historiæ Seraphicæ. Henricus Sedulius in Elogijs S. Francisci, & alij.

IV Rescribam vaticinium ex eodem Vadingo, nam inde apparebit, quali suprascripta calculatio nostra rationi tempori correspondeat. Pronunciauit illud Sybilla Erithræa, quæ in ordine Sybillarum floruit quinta, quæque multa prædixit de Christi aduentu, de Ecclesiæ statu, de nouissimo Iudicio. *In vltima ætate* (ait) *humiliabitur Deus, & humiliabitur Proles Diuina; Iungetur humanitati Diuinitas; Iacebit in fœno Agnus, & puellari officio decubabitur Deus, & homo*. Et infra: *Erit autem Bestia horribilis, ab Oriente veniens, Stellæ quoque duæ donec veniat abominatio, & voluntas Altissimi consummetur*. Vbi per bestiam horribilem intelligunt citati Auctores, quos sequitur Ioãnes Villanæus lib. 5. cap. 34. Mahometem, insignem Antichristi præcursorem, imò inter eos plurimos, & communes Antichristos, de quibus textus facit epist. 1. Ioan. cap. 2. *Nunc Antichristi multi sunt*, vnicus, ac præcipuus in Christianos omnes Antesignanus. Qui sectam suam inchoauit sub Romano Pontifice Honorio I. qui creatus fuit anno *626*. & sub Imperatore Heraclio, & anno *629*. Regnum Saracenorum occupauit. At per duas Stellas duos hosce Patriarchas intelligunt, qui quasi Stellæ in medio nebulæ claris viræ, & doctrinæ apostolicæ fulgoribus Orbem terrarum illustrarunt.

Sybillæ Erithreæ Vaticinium.

Mahometes Antichristi Præcursor, & Antichristus nõ proprius.

V Sed per abominationem (in cuius aduentum hę Stellæ vel denuò apparebunt aduersus eam per anticipatam resurrectionem, resurrectionem generalem anticipantem, vt nonnullorum pietas coniectauit, vel melius per earum Ordines vsque ad ipsum peruenient, & tunc quando voluntas Altissimi cõsumabitur iuxta phrasim illius vaticinij, ac verborum constructionem) intelligenda est illa eadem abominatio, de qua loquitur Christus in c. 24. Matth. ex Daniele ad literam, quod de vltimo Antichristo, iuxta alteram senten-

Antichristus vltimus dictus abominatio.

ſententiam ex duabus, quas refert Diuus Hyeron. in lib.4. Comment.ſuper illum locum, exponi poſſe, ipſemet Auctor teſtatur.

VI Tangit cum vaticinio ipſo hanc ſententiam D.Bonauentura in poſtremo ſymbolo ex ſeptem alijs, quæ concinnis paralellis, Seraphico Oratore valdè dignis, dum proponit, ea modò hic annectam, nec puto me grauare lectorem.

Septem Paralella D.Bonau.de DD. Dominico,& Franciſco.

1 Paralellum ex Gen.cap.1.ſic proponitur, & explicatur. *Hi ſunt (ad gloriam Dei loquamur, non noſtram) duo magna luminaria,quæ lumine caleſti ſedentes in tenebris,& umbra mortis vbique terrarum illuminant, & miniſtrant.*

2 Ex Numerorum c.10 *Hi ſunt duæ tubæ veri Moyſis Chriſti Dei noſtri, quorum miniſterio multitudinem populorum iam ad ſuum principium conuocauit.*

3 Ex Exodo c.25. *Hi ſunt duo Cherubin pleni ſcientia,mutuo ſe recipientes, dum idem ſentiunt, & alas ſuas extendentes ad populum, dum ipſum verbis, & exemplis protegunt, & diſcurrunt ſecundum Obedientiæ volatum ſuper omnem populum, diſſeminando ſcientiam ſalutarem.*

4 Ex Cant.cap.4. *Hi duo ſunt vbera Sponſæ, ex quibus paruuli in Chriſto lac ſugunt, quo nutriantur, & augumenta ſumant in ſalutem.*

5 Ex cap.4.Zachariæ. *Hi ſunt duo filij olei ſplendoris, qui aſſiſtunt Dominatori vniuerſæ terræ,prompti ad eius imperium quocumque voluntas eius eos duxerit ſuam legationem implere.*

6 Apocalyp.11. *Hi ſunt duo teſtes Chriſti, qui ſaccis amicti iam prædicant, & teſtimonium perhibent veritati.*

7 Et vltimum vaticinium, & ad rem noſtram valde conſonum Sybillinum eſt, & hiſce verbis expreſſum. *Hi ſunt duæ Stellæ,quæ ſecundum Sybillinum vaticinium habent ſpecies quatuor animaliū in diebus nouiſſimis nomine Agni vociferantes in directionem humilitatis, & voluntariæ paupertatis.* Ita Seraphicus Doctor in Epiſtola ad omnes Prædicatores,& Minores apud Petrum Rodulphum lib.2.Hiſtor.Seraphicæ, & alios. Vide ſuper hanc rem teſtem oculatum Iacobum de Vitriaco S.R.E.Cardinalem, qui obijt anno 1240.

VII Sunt & alia Oracula de hiſce Patriarchis apud eundem Vadingum, & illud maximè de duobus virgis, de quibus Zacharias cap.2.& ex eo Diuus Antonius 3. parte Hiſtor. tit. 23. cap.1. §.1.iuxta Abbatis Ioachimi expoſitionem; vnde apparet, quod ſub benignis harum Stellarum aſpectibus, & influxibus, illæ duæ virgæ (& quidem vigilantiſſimæ, atque rectiſſimæ: has enim pro ſe ſpeciali dilectione aſſumpſit Deus) exortæ ſint, quæ eorum Ordines ſymbolicè denotabant. *Aſſumpſi mihi* (ait textus) *duas*

Harum Stellarum influxibus duę virgę exortæ.

virgas

virgas, vnam appellaui decorem, alteram funiculum, & paui gregem. Eius interpretatio ex præfato Abbate sic se habet. *Virgæ duæ* (ait D. Antoninus) *sunt duo Ordines Mendicantium; Virgæ rectæ, sanctitate exiles, & graciles auctoritate, percutientes doctrinæ auctoritate. Decor est Ordo Prædicatorum, per habitum decorum, quasi Prælatorum designatus. Funiculus dicitur Ordo Minorum, quia funiculo manifesto cinguntur, & sequitur, & paui gregem, idest populum Christianum doctrina eorum.* Vtriusque huius Virgæ mutuam, & amicam excellentiam largius prosequitur Marianus Florentinus in prologo sui fasciculi Chronicorum.

Sybillæ Erithrææ tempora.

VIII Sybilla Erithræa viuebat, vel sub Regibus Iuda Achaz, aut Ezechia, & Romulo Romæ conditore, vt vult D. Augustinus lib. 18. de Ciuit. Dei. cap. 23. vel Belli Troiani tempore, vt placet quibusdam, quos tacito nomine idem Augustinus citat ibidem ad finem. Prior sententia existimatur solidior, ac melior, posterior verò minus probabilis. Ex vtraque traham modò calculationem meam supra memoratam, iuxta Chronologiam Cardinalis Bellarmini in hunc modum. Troia euersa fuit annis mundi 2821. sub Dercilo Assiriorum Monarcha, & Atalo Hæbreorum Iudice, ac Principe. Christus nascitur iuxta eandem annis mundi 3984. sub Octauiano Augusto, extincto iam Aegyptiorum Regno, & sub Herode Ascalonita, Rege Iudæorum. Quæ numeratio si vera est (nam circa hanc materiam quot Chronologiæ, tot sententiæ, vt aduertit Baronius in Mart. Rom. die 25. Decemb.) sequitur ex ea, quod vaticinium illud Sybillinum de nostris Parentibus, ac Patriarchis ortum præcesserit D. Dominici annis 2810. B. Francisci verò 2820. Nam natus est D. Dominicus Caralogæ ex illustri Gusmanorum Familia anno Domini 1170. sub Alexandro Tertio, & Federico Primo Imperatore Barbarubra. B. Franciscus verò sub eodem Cæsare, & sub Lucio Tertio anno Domini 1181. Quia verò nescimus, an ea Sybilla sub principio, vel ad finem Troiani Belli floruerit, hac de re Troiæ euersionē sumpsimus pro nostræ calculationis argumento.

Troia quādo euersa.

Roma condita.

IX Verum iuxta principaliorem sententiam numerus prædictus minus erit annis 889. Quandoquidem Roma condita est (teste eodem Bellarmino) anno 12. Regis Achaz, mundi verò 3233. Sed Propheta Zacharias vnde desumpsit vaticinium suum ex Abbate Ioachino D. Antoninus citatus, posterior fuit Sybilla Erithræa annis plusquam 200. Prophetauit enim anno secundo Darij Idaspis, qui fuit quartus Persarum Monarcha post Cyrum. Ac proinde ex eodem Bellarmino lib. de Scriptoribus Eccles. Testam. veteris, viuebat idem Zacharias anno mundi 3465. Igitur vaticinium Sybillinum de duabus Stellis vetustissimum, ac longissimum

ſimum eſt,licet prior calculatio non ita probabilis ſit, ſicut poſterior, quæ dum prior ſententiæ, quam primo loco refert Auguſtinus propter ſuam maiorem ſoliditatem, innititur, annis ferè bis mille earum ortum præceſſit.

Hæreſes Iudæorum naſcente ſtella ex Iacob.

X Orta ex Iacob Stella Chriſto ſeptem Iudæorum hæreſes Antichriſti tyrannidem præcurrebant, ſcribit Epiphanius in 1. lib. ſui Panarij contra 80. hæreſes. Harum omnium, & aliarum ſuccedentium poſt Chriſtum matres quinque, quarum prima gens Barbara, ſecunda Scitica, ab ea exorta, tertia Græcanica, quarta Iudæa, omnium origine prima, quinta Samaritana, vnde Simon Magus omnium Hæreſiarcharum pater, & princeps in noua lege. Illarum ſeptem hæreſum Sectatores, Sadducæi, ſcribę, phariſæi (ex hac erat Diuus Paulus, vt ipſe teſtatur cap. 23. & 26. in Actib s Apoſtolorum) ſecta nobiliſſima, & præſtantiſſima apud Iudæos, vt ex textu Græco aduertit Cornel. à Lapide in proœm. epiſt. D. Paul. Hermorobaptiſtæ, Oſſæi, Nazarei, Herodiani. Ex Iudæis orti Samaritæ, in quatuor ſectas, hæreſeſque diuiſi. Dicebantur enim alij Gorreni, alij Iebuſæi, Eſſeni alij, alij verò Doſithei. De eius dogmatibus idem Epiphanius, & ex eo Cardinalis Baronius in app. Annalium. In plenitudine temporis *Statim acceſſit* (ait idem Epiphan. ibidem) *Domini noſtri Ieſu Chriſti in carnem aduentus, qui ſanè relatas ſeptem hæredes deprehendit Hieroſolymis. Extinxit autem præſentia eius, atque diſſipauit.*

Hereſes Samaritanorū.

Chriſtus præſentia ſuam nes Iudæorū hæreſes extinxit.

XI Epiphanij veſtigia ſequutus eſt, Eccleſiæ Hebrææ ſtatum tempore aduentus Chriſti deſcribens, Baronius in citato ſuo Annalium apparatu. Quemadmodum & in ſuo Baronij ingenium, morem, ordinemque deinde imitatus eſt Vadingus noſter, eius amicus, ac dignus æmulator, qui non ſine optima ratione Eccleſiæ Romanæ ſtatum in aduentu, ac ortu harum duarum Stellarum in principio demonſtrare ſtuduit. Talium enim Stellarum apparitio pro Stella ex Iacob orta ordinata erat, ipſique valdè in quamplurimis ſimillima, prout deindè exitus probauit acta; ac per conſequens ex ipſius Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatu, ſtatui Eccleſiæ Hebrææ, nec ſine modico exceſſu, vt infra dicemus, reſpondente, multum quidem congruebat, vt in ipſarum Stellarum aduentu hæc eadem paritas monſtraretur.

XII Itaque Vadingus fauſto præclari operis ſui apparatui, infauſtum totius Orbis Chriſtiani, tragicumque pulchra antitheſi opponit apparatum; ibi enim in priori ſ. multis, ac varijs argumentis Eccleſiæ Chriſtianæ incredibiles ærumnas, luctuoſas peripetias, & ea omnia, quæ ad totalem eius interitum moliri Satanas tunc valebat, lepido, ac graui ſtylo (vt in toto Annalium opere aſſolet) patefacit. Sic primum pro eius exordio magnam Dei

proui-

Status Ecclesiæ in ortu Dominici, & Frãcisci valde infelix.

prouidentiam erga Ecclesiam suam, & si vndequaque afflictam, aperit, ingentemque eius calamitatem, extremamque miseriam in vtroque imperio sub ortu Diuorum Dominici, & Francisci; mox statim transit ad plurimas hæreses, & hæreticos, qui tunc extabant, quique radicale excidium Matri Ecclesiæ, à qua aberrabant per apostasiam, de proximo moliebantur. Hinc Valdensium, Albigensium, familiæ amoris sectarios; illinc verò haud paucos pertinaciter dogmatizantes sub Innocentio Tertio describit. Inde ad Maronitas, & Georgianos in Oriente dirigit calamum, & ad alias sectas in Italia, & ad illas etiam, quas nuncupant Catarorum, & Paratenorum.

XIII Porrò persecutionem maximam in Ecclesiam à Friderico excitatam tangit, atque Henrici Quinti eius filij indignissimam, turpemque crudelitatem, moxque ad illam deuenit, qua Otho Quartus in ipsam Ecclesiam insurrexit, quaque Fridericus Secundus omnibus tyrannis immanior tyrannus eam persequutus est. Narrat insuper Orientis, & Septemptrionis Imperium, ac Regna valdè turbulenta, & quod grauius erat innumera deterrima execrabilia in Christum vitia, crimina, ac scelera. Denique annectit, ostenditque Deum, Ecclesiæ suæ diu laboranti subuenientem, & quomodo ante malorum remedium nouam, acrioremque inferat tribulationem; nihilque Auctor affert, quod exemplis historicis, scripturis, ac Patrum sententijs demonstret; additque, vt principijs media, media fini correspondeant; ad has diaboli acies debellandas exortos fuisse Ordines Prædicatorum, & Minorum, & ad id demonstrandum (licet sit ipso Sole clarius, vtitur illis Scriptoribus, qui eodem et penè tempore Diuorum Dominici, & Francisci viuebant, vel saltem ipsis erant viciniores.

Ordo Prædicatorum sub fausta Dominici stella.

XIV Ordo Prædicatorum sub auspicatissima sui Parentis, ac Patriarchæ Dominici Stella, illas acies, & maximè eam Albigensium, quæ validior erat, & magis, ac magis in animarum perniciem grassabatur, felicissimè profligauit. Stella hæc in vtero matris, illam digno Cælo gestantis, ceu canicularis, antequam caniculari tempore ad lucem egrederetur, apparuit, & adeò accensa, ac flammifera, vt dicat Ecclesiastica Historia in eius officio die 4. Augusti. *Huius mater grauida sibi visa est in quiete continere in aluo catulum ore proferentem facem, qua editus in lucem, Orbem terrarum incenderet.* Fuitne visio ista vana, ceu vt plurimum vana sunt ea, quæ somniando mulieres vident? Absit, nam historia sic statim, *Quo somnio significabat, fore vt splendore sanctitatis, ac doctrinæ gentes ad Christianam pietatem inflammarentur. Veritatem exitus comprobauit, id enim & præstitit per se, & per sui Ordinis socios deinceps consequutus est.*

Stella Canicularis Diu. Dominicus in vtero matris.

Lucerna

XV Lucerna lucens, & ardens fuit Ioannes Baptista in vtero matris, vt Christus testatus est in cap.5.Io. Dominicus verò Stella canicularis extitit, multa luce, ac ardore circundata. Illa lucerna aduentum Solis Iustitię precursura, tenebras originalis culpæ gratia sanctificationis dissipare antea debebat. Sic stella canicularis D.Dominicus, vt Christi aduentum in iudicio contra Antichristum expeditori gressu precurreret, illud tempus in eius apparitione ordinauit Deus, quo Ecclesia Christiana, ceù tempore Precursoris Ecclesia Hebrea vexabatur. Hinc factum, vt baptismatis tempore etiam in fronte Dominici adhuc pueruli eadem Stella, mirifico splendore fulgente, conspiceretur. Quod ergo asseritur, & creditur de Ioanne Baptista in suę sanctitatis argumentum, de D.Dominico, & Francisco dicimus piè verbis Petri Chrisologi ex ser.87. mutatis tantum lucernę, & Ioannis nominibus. *In Dominico, & Francisco, qui velut sydus natus est, teste D.Bonauent. Dominus accendit sui luminis, & præmisit stellam, vt degustato lumine, ipse iam Diuini Solis iubar, ipsum proferrent oculi hominum, nocti assueti, ipsam Deitatis caperent claritatem. Vt ille densas noctis placido lumine aperiret tenebras, ipse noctis nescium diem iam desiderantibus ad lucem perpetem redonaret.* Quod egregio testimonio explicat de Magorum Stella, inquiens statim. *Hinc est, quod Magos adhuc noctis incolas, & totis obstupescentes oculis, tenuiter micans stella assuefacit ad lucem, & gradatim pertrahit ad ipsum fontem luminis, & dierum.*

Comparatio inter lucernam. Io. Baptistæ, & Stellam D. Dominici.

Stella, in fronte Dominici visa.

XVI Ad nostri argumenti probationem, voluit Deus, vt prior in illustri familia sua, qui Dominicus in Baptismate vocaretur, vocaretur Dominicus; sicut enim primus fuit Christi Præcursor, qui in Zachariæ Cognatione Ioannes diceretur, ita prior nuncupandus erat (etsi non tempore primus) multis ex causis Dominicus inter sex alios Dominicos, & omnes Sanctos, de quibus mentio apud Martyrologium Romanum; quique præcesserunt Dominicum nostrum, ita vocatum in memoria S.Dominici de Silos Monaci, & Abbatis. Hic apparuit D.Ioannæ de Aza ad illius Sepulchrum oranti, monuitq; eam de nouæ prolis felicitate; Hic S.Abbas Dominicum nostrum annis 100.a. t cessit. At vetustiores ipso fuere alii Sancti eiusdem nominis, scilicet,

Nomen Dominicus in cognatione sua primum.

Dominica Virgo, & Martyr sub Diocletiano, 6.Iulii.
Dominicus Abbas Sorę 22.Ianuarii 1031.
Dominicus Loricatus 14.Octobris 1050.
Dominicus Calciatensis Confessor 12 Maii 1060.
Dominicus Episcopus Brixien. 20.Decemb.
Dominicus Martyr simul cum Victore, & aliis 23 Decemb.

Alij Dominici, qui præcesserant D. Dominicum

Neminem ex hisce Dominicis ad reparationem Ecclesiæ suæ ele-

B git

git Deus, & ad illum Ordinem instituendum, cuius doctrina, ac sanctitas vniuersum Orbem docere, & illustrare debebat.

Primum omnium SS. Domin. Dominicus. XVII Igitur primus omnium horũ Dominicorũ noster Dominicus dicendus est, tũ quia primus omniũ illud antiquum nomen, veluti nouum inter mortales effecit, ac ad nouam quamdam eminentiam sublimauit: tum etiam quia prior exritit ad illud m inus subeundum, quod nullus alius eorum ante ipsum promeruit Q io pacto tradit D. Paulus de nomine Iesu, quod est super omne nomen, etsi multos Iesus in veteri testamento reperiamus. Coniecturam haud leuem afferrent quoque pro eodem argumento

Prodigia nascente Dominico visa. 1 Tres Soles illi, qui nascente Dominico exorti sunt, quique mox vnus Sol euaserunt, & iste solus occidit.

2 Tres illę Lunę, quę paulò post visę sunt in Cęlo.

3 Stella illa, quę miro lumine in fronte Infantuli Dominici vix baptizati apparuit, sed de hoc paulò post.

4 Examen Apum in ore Dominici, incunabulis obdormientis repertum. Tres Soles, nempè sanctitas vitę cum gratia miraculorum; claritas doctrinæ cum cęlestis sapientię lumine; Puritas castimoniæ cum virginitatis candore vnum nouum Solem in vnico Dominico effecerunt. Occidit hic magnus Sol mundanis rebus, vt magis exoriretur Diuinis. Tres Lunas per se, ac per suum Ordinem exterruit, profligauitque; nam significabant, vt Scriptores vitæ Dominici interpretantur, tres errores de recenti exorti, scilicet, Albigentium, Valdensium, ac Schismaticorum. Eius Apostolica prædicatio super mel, & fauum auribus Dei dulcis extitit, ac propterea in præfato Apum examine præfigurata, cuius suauissimus liquor Satanæ, eiusque sectatoribus amarum toxicum semper abundè profudit. Hæc, & similia prodigia in puerulo Dominico plurimum valuerunt, ad manifestandam illam futuram sanctitatem, quæ in tam nouo, ac magno cum B. Francisco Ecclesiæ Catholicæ Reparatore conueniens erat, congruaque. Fallar, nisi ad id alludat interpretatio Diui Antonini, dum dicit, quod istud nomen *Dominicus*, idem sit ac *Domini totus*: siquidem inter

Dominici nominis interpretatio. Ecclesiæ Sanctos Domini totus fuit Dominicus noster, qui nunquam, sub præcipua Dei tutela, dæmonis fuit, sed semper ab infantia vsque ad transitum anno vno supra quinquagesimum Domini fuit. *Grata sunt omninò nomina* (aiebat Cassiodorus 6. Variat 7.) *quæ designat protinus actiones, quando tota ambiguitas audienti tollitur, vbi in vocabulo concluditur quid geratur.*

XVIII In isto nomine, *Sanctus Dominicus*, sexdecim literæ continentur, quæ si traspon antur, admiranda arcana vtique patefaciunt. Tria tantum hic modò proferre sufficere possunt, cum sint ad materiem, & ad Historiam de Dominico valdè consona, &

appri-

apprimè pura, quomodo etiã & puriſſimus fuit Dominicus vſque ad mortem, & puriſſima vita functus.

I.

SANCTVS DOMINICVS

Anagramma.

Canis, mundi Cuſtos

Tria arcana ex nomine S. Dominici deſumpta.

Paraphraſis Exaſtica.

Primum.

Canis.

Ore facem vibrans, genitrix ſic cernit in aluo,
Ipſe ſuos generat ſic quoque iure Deo.

Mundi.

Quem deuorare cupit Trifaucis Cerberus: Iſtum
Ordine nonne ſuo territ, & interimit.

Cuſtos.

Et generoſus adeſt tanta virtute, quod omni
Fit Chriſti gregi Spes, Charitaſque, Fides.

Iſtud Anagramma intimè reſpondet tam eſſentiæ facti, quam omnibus eius circumſtantijs, quas ſupra tetigimus de viſione matris D Dominici, &c. Etenim ſi ſtella canicularis Dominici, ingenti lumine ex vtero Parentis coruſcans, vniuerſum mundum ſedentibus in tenebris, & vmbra mortis per ſe, ac per ſuos ſocios incendere, & illuminare debuerat, iure meritò Canis Mundi Cuſtos deinde extitit Sanctus Dominicus, eo modo, quo iam explicuimus. Sed ad aliud arcanum, Stellam Pueruli Dominici in fronte viſam præſeferens.

Secundum.

II.

SANCTVS DOMINICVS.

Anagramma.

Sidus noctu Micans.

Paraphraſis exaſtica.

Sidus.

Quale ſuo tunc, Infans cum eſſet, fronte refulſit,
Quale & poſt terram reddidit Aetheriam.

Noctu.

Falſum Dogma omne eſt nox, nox ſunt crimina, Noctes
Luce ſed hæ cunctæ iam periere ſua.

Micans.

Et veluti Sol ſolus adeſt, radioque ſolamen
Sidere Sole nouo, nocte dieque nouus.

Natiuitas Dominici nomine, re, & officio noua, & Sydereis, imò & ſolaribus radijs collucens, & in nocte culpæ, & in die gratiæ

semper noua. Tertium, quod sequitur, arcanum, ad eius perpetuam puritatem alludit, includitque ex consequenti prædictam mundationem.

Tertium.

III

SANCTVS DOMINICVS.

Anagramma.

Ducs castus in omni.

Disticon.

Lilium & hinc sibi scutum, arma, insigne, trophæum.
Munda hoc Religio, Munda Virago Parens.

XIX Ordo Minorum sub Francisci Stella & ipse in totius Ecclesiæ iuuamen auspicatissimus. *Franciscus Assisius* (ait Raphael Volater. lib. 21. Antrop.) *tamquam nouus Sydus in terris apparuit, teste Bonauent. qui eius vitam exequitur, Conseruatoris nostri ferè per omnia typum gessit.* Romanus Pont. Gregorius Nonus habens sermonem in Canonizatione B. Francisci, nullum aliud thema selegit, nisi illud Eccl. 10. *Quasi Stella matutina*, &c. Vadin . tom. 1. ad ann. 1227. num. 4. Peculiare nomen retinuit Franciscus, etsi in Baptismate à matre Ioannes vocaretur, non ob reuerentiam erga genitorem, qui ita nuncupari voluit, rediens ex Gallia, vbi diuitem, ac nobilem mercaturam exercebat, sed id, Deo ordinante, vt in famulo suo etiam primum, sicuti & in Dominico, illud nomen resonaret.

Ordo Min. sub Stella D. Franc.

Nomen Francisci in Francisco primû.

XX Igitur Stellæ istæ ad hæresum, schismatum, tyrannidum, criminum, in quorum medio vniuersa Ecclesia cum Petri nauicula extremè naufragabat, dum postremã Orbis terrarum abominationem præcurrebant, ad infaustum, infelixque prognosticum exortæ sunt. Propterea non immeritò aliud cæleste signum cum eis consociabatur, quod cum eis pariter nunc infelicia malignantium Ecclesiæ, tot, tantorumque scelerum varietate conflatæ, cuenta, nunc id socijs suis, & Christi Ecclesiæ in Antichristi dedecus felicia, auspicataque de vicino promittebat prognostica. *Qui facit Arcturum, & Oriona, & Hyades, & interiora Austri*, vt Iob fatetur cap. 9. fecit & cum his quatuor rebus duas nouas Stellas, de quibus nunc scribimus. Quod sic ostendam ex D. Antonii doctrina loco citato, iuxta sensum misticum, reducendo generalitatem ad proprium argumentum. In septem Arcturi Stellis, intelligit Sanctus Doctor sub Plaustri forma quinque sensus corporis, cui addit spem, & timorem, veluti duas Vaccas Arcam Dei trahentes super plaustrum nouum vsque ad Bethsames, quæ interpretatur Domus Solis, vt habetur 2. Reg. 6. Dicamus modò in hunc modum cum eodem interprete, addendo Dominici, & Francisci nomina.

Cum eis sortum nouum signum in Cælo.

Corpus humanum plaustrum symbolicum.

mina. Corpus ſuum Dominicus, vti & ſuum Franciſcus ſemper, vt debuit, voluit *in operibus misericordiæ*. Semper in vtriſque nouum hoc corpus extitit, *satisfactione pœnitentiæ*. Semper *Arcam Obedientiæ* detulerunt, *ea ſpes, & timor vſque ad domu Solis, idest vita æternæ manſionem, in qua habitat Sol Iuſtitiæ*, feliciter ducentes.

Orion & inſeparabilis quoque à nouis Dominici, & Franciſci Stellis; ſiquidem *Orion in ipſo pondere hyemalis temporis exoriens ortu ſuo imbres, & tempeſtates emittit*. Eſt namque Stella à gladio dicta, eo quod ſit armata vt gladius, & Stellarum luce terribilis, & clariſſima.

Orion cum Domin. & Franc. ſtellis Hyades etiā cum eiuſdē ſtellis.

Pariter in hiſce Patriarchis, eorumque Ordinibus *Orion contritionis cordis, & oris confeſſionis, quæ lacrimarum imbres, & diſciplinæ, & ieiunij, & abſtinentiæ*, continuò emittentes contra carnem, mundum, & diabolum, imbres, & tempeſtates caleſtes excitarant, prout & in dies excitant, aduerſus imbres, & tempeſtates terreſtres, & infernales, vndè tam crebrò Nauicula Petri tunc ipſis exorientibus quatiebatur.

In hiſce nouis Stellis & quinque ſimul Stellæ, quibus Hyades efformatur: dum enim hæ quinque ſtellæ quinque D. Pauli verba ſignificant ex 1. Corinth. 4 *Nimirum verbum orationis, laudis, conſilij, exhortationis, confeſſionis*, nōnè ferè quæ de noſtris Patriarchis exprimi poſſunt, ad viuum repræſentant?

Hyades etiā cum eiſdem ſtellis.

XXI Et quid dicam de Auſtri interioribus, quæ ſimul cum præfatis aſtris à Iob aſſociantur? Si Auſter, cum ſit ventus calidus, Spiritus Sancti ſymbola explicat, meritò ait Sponſa, & in ea vterque Patriarca, Cant. 4. *Surge Aquilo, veni Auſter, & perfla in hortum meum, & fluant aromata illius*. Diabolus (ait noſter interpres) veluti alter Aquilo tunc ligat aquas, cum malitiæ frigore reſtringit aquas compunctionis in corde peccatoris. Eodē modo clamauerunt ad inuicem hi duo ad nouum, ac peregrinum illud opus de reparanda Eccleſia, ad quod delecti fuerunt, & ſingularē à Deo gratiam, & beneficia adepti ſunt. Vtraque in eis plena Dei ſpiritu menes ſemper aiebat: *Surge Aquilo, longe abi, & recede. Veni Auſter, veni Sancte Spiritus, perfla in hortum conſcientiæ meæ, fluant aromata illius in illis lacrimis, ac fletibus, quæ in conſpectu Domini redolent ſuper omnia aromata. Interiora Auſtri* in Dominico, & Franciſco ſub commemorato ſigno, *ſecretum cordis, gaudium mentis, ſuauitas internæ dulcedinis, quæ Spiritus Sācti ſunt quaſi quædam ſecreta interiora, quibus ipſe inhabitat, & habitando ſui amoris ſuaui aura perflat*.

Interiora Auſtri.

Aquilo Diabolus myſticè.

XXII Ex his deindè innumeros influxus, & omnes auſpicatiſſimos hauſit Eccleſia, & tunc quando nil aliud expectabat (valdè

iam

iam nigra in suorum filiorum sceleribus effecta) quam extremam in sui excidium incinerationem. Id enim indicare videbatur visio illa D.Dominico ostensa, de qua Surius tom. 4. & alij. Vbi Christi manus dextera, in quam incidere valdè horrendum, tribus fulminibus armata erat, & ante filium, ingenti indignatione excandescentem, Parens Virgo genuflexa, & in faciem suam prostrata, ostendens ei, quem precibus, ac fletibus placare conabatur, ne mundum explanctaret, Dominicum, & Franciscum.

D. Dominici cælestis visio antequã cognosceret Franciscum.

Restaurauit genus humanum Christus, Ecclesiam Christianam, ac Romanam per se, & per suos Apostolos fundando. *Magna fecisse in homine, & pro homine antequam fieret homo, parum, sed eadem reparasse magnum*, ait Diuus Basilius. Reparauit denuò, & restaurauit Ecclesiam suam ruinæ valdè proximam idem Christus, sed per Beatos, ac nouos Apostolos Dominicum, & Franciscum. Hæc reparatio, ac restauratio etiam magna, semper enim reparatio magnum laborem solet afferre. Nec mirum, cum dixerit idem Christus de seruis suis, *Qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet, &c.* Et sicut se gessit in fundanda Ecclesia sua, ita pariter & in eius reparatione, vt meritò prædicarit Cornelius Mussus Episcopus Bituntinus ex Ordine Minorum in Dominica 2. post Pascha. *Initio annunciationis Euangelicæ, cum verbum Domini Iudæis, & Ethnicis prædicaretur, duo electi sunt Apostoli, Petrus, & Paulus. Cum mundus in tanta prolapsus esset vitia, & Dominus pietate motus voluit illum reformare, non elegit vnum tantum, sed duos: vnum Cherubicum Dominicum, & Franciscum Seraphicum, duo corpora, sed vnam animam.*

Magna res, & ingens beneficium reparatio Ecclesiæ.

Eandem animæ vnitatem perpenditur in opere ecclesiasticæ reparationis, ac restaurationis in duabus Hierarchijs, altera Prædicatorum, altera Minorum, fundatæ, D. Antoninus in cap 1. Hist. p. 3. tit. 29. Ait enim, illam vitæ Christi conformem demonstrans, in hunc modum. *Hi vtique sunt duæ oliuæ pinguedine dilectionis, & deuotionis, & duo candelabra lucentia ante Dominum, Orbem doctrina illustrantia. Hi duo Cherubim sapientia plena, obumbrantia propitiatorium, necnon & duo Seraphim charitate ardentia, clamantia, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth, & implentia omnem terram gloria eius documentis, & exemplis. Hi status Mendicantium, vtrumq; statum videntur comprehendere Prælatorum Ecclesiæ Episcoporum, & aliorum quoad actum doctrinæ, & prædicationis, spectantis ad vitam actiuam, & statum Religiosorum, seu Monachorum deseruientium contemplatiuæ quo ad ceremonias regulares, & officia, vnde dici potest vita mixta, quã & perfectissimam tenuit Christus.*

Intima vnitas animarũ inter Dominicũ, & Franciscum.

Similia habet M. Antonius Coccius Sabellicus lib. 1. Aennead. 9. nuncupatq; Dominicum, & Franciſcum, *duo lumina, quibus multum maxima parte orthodoxa creuit fides*. Concordatque Thomas Bozius lib. 7. de ſignis Eccleſiæ cap. 1. comparans cum D. Antonino Dominicum, & Franciſcum duobus Candelabris Apocal. 11. *Ab his enim*, ait, *verè dicta eſt Eccleſia, domus ruinam quodammodo minans, inſtitutis ſuis, & cæleſtis vitæ innocentia ſuſtentari*.

Instituta Ord. Præd. & Min. ſuſtentāt Eccleſiam.

XXIII Tria fulmina erant illa, quæ Romæ in Chriſti dextera in extaſim raptus contuitus eſt Dominicus. Ad ea retundenda, ac extinguenda Virginis interceſſione, veluti duæ ſtellæ miſſi Apoſtolici homines Dominicus, & Franciſcus. Vnuſquiſque tribus radiis ea penitus retraxit, & ab exterminio humanum genus. *Venerunt namque* (teſte Iacobo de Voragine ſerm. 2. de S. Franciſco, de quo tantum loquitur, ſed Franciſcus cum Dominico venit) *portantes ſecum tres radios, ſcilicet radium doctrinarum, per quem illuminauerunt obſcuros. Radium exemplorum, per quem inflammauerunt tepidos. Radium miraculorum, per quem conuerterunt obſtinatos. Ipſi enim excuſſerunt ignorantiam in erroneis radio doctrinarum. Negligentiam in tepidis radio exemplorum. Duritiā in obſtinatis radio miraculorum*.

Tribus fulminibus in dextera Chriſti indignati à Dominico viſis, tres radij ſtellarū Dominici, & Franciſci oppoſiti.

XXIV Quod igitur in apparitione Stellæ Chriſti, ex Iacob ortæ, intonuit Paulus Apoſtolus, & cum eo Eccleſia in die Circumciſionis Domini, & ex illis D. Bonauentura in exordio prologi vitæ B. Franciſci, id totus Chriſtianus Orbis in harum Stellarum paralellarum apparitione intonare neceſſe eſt, ne earum beneficiorum immemor arguatur, vt ingratus. Apparuit gratia Dei Saluatoris noſtri diebus iſtis nouiſſimis in ſeruis ſuis Dominico, & Frāciſco omnibus verè humilibus, & ſanctæ paupertatis amicis, qui ſuperfluentem in eis Dei miſericordiam venerantes, ipſorum erudiuntur exemplo, impietatem, & ſæcularia deſideria funditus abnegare, Chriſto conformiter viuere, & ad beatam ſpem deſiderio indefeſſo ſitire. In ipſos namque vt verè pauperculos, & contritos, tanta Deus excelſus benignitatis cum deſcenſione reſpexit, quod nō ſolum de mundiali cōuerſationis puluere ſuſcitauit egenos; verum etiam euangelicæ perfectionis profeſſores, duces, atq; præcones in lucem dedit credentium, vt teſtimonium perhibendo de lumine, viam lucis, & pacis ad corda fidelium Domino præpararent.

Apparuit gratia Dei in ſtellarum Dominici, & Frāciſci apparitione.

Maxima Dei condeſcendētia in his ſtellis, præcurſoris Chriſti æmulis.

XXV Hi etenim quaſi duæ ſtellæ matutinæ in medio nebulæ claris vitæ, & doctrinæ micantes fulgoribus, ſedentes in tenebris, & vmbra mortis irradiatione præfulgida direxerunt in lucem, & tamquam geminus arcus refulgens inter nebulas gloriæ ſignum in ſe Dominici fœderis repræſentans, pacem, & ſalutem euangelizau-

Duæ ſtellæ in medio nebulæ.

Geminus arcus vterque eorum.

zauerunt hominibus, existens vterque Angelus veræ pacis secundum imitatoriam quoque similitudinem Præcursoris destinatus à Deo, vt viam pacis in deserto altissimæ paupertatis tam exemplo, quam verbo pœnitentiæ prædicaret. Primum supernæ gratiæ vterque præuentus donis, dehinc virtutis inuictæ adauctus meritis, prophetali quoque repletus spiritu, necnon & Angelico deputatus officio, incendioque seraphico totus ignitus, & vt vir Hierarchicus curru igneo sursum vectus, sicut & ipsius vitæ decursu luculenter apparet, rationabiliter comprobatur venisse in spiritu, & virtute Eliæ. Hactenus cum D. Bonauentura de duabus Stellis Dominico, & Francisco sub signaculo diuinæ prouidentiæ clausis, deinde in optimum Ecclesiæ reparationis augurium patefactis.

Dei præcursores.

Angelico officio deputatu.

CAPVT II.

Hierarcha Francisci ortus temporalis, ac spiritualis: ex hoc veluti è conflatorio Diuini Spiritus ceù nouus Seraph, ac nouorum Seraphinorum Hierarchiæ Fundator, exiuit Franciscus.

I. CATHOLICI, atque Apostolici viri, inclitique Confessoris Christi B. Francisci vita admiranda annos 45. complexa est. Et cum iisdem annis septem Pontifices, & singulos (vno excepto) sub eodem nomine tertios, scilicet Lucium Tertium, Vrbanum Tertium, Gregorium Octauum, Clementem Tertium, Innoc. Tertium, Honorium Tertium. Complexa est pariter Francisci vita Imperatores tredecim, quinque occidentales Fridericum Primum, Henricum Tertium, Philippum Primum, Othonem Quartum, Fridericum Secundum; octo verò orientales, Connenum, Andronicum Connenum, Isaacium Angelum. Alexium Angelum, Balduinum Belgam, Henricum, Petrum & Robertum. Promerita quidem hæc Chronologia in pauperrimo, & humillimo viro, cuius vitam, Christi vitæ simillimam, tam ad Ecclesiasticæ Monarchiæ, quam ad vtriusque Imperij reparationem in spiritualibus ante mundi constitutionem Deus ab æterno peculiari modo prædestinarat; & vna cum præcellenti D. Dominici vita, & ad eumdem finem. Etenim annorum Dominici curricula ab anno 1170. vsque ad annum 1221. totidem prorsus Imperatores, totidemque fermè Pontifices, vnus tantum plus,

Totus B. Francisci vitæ cursus ann. 45.

Octo Pontif. & tredecim Imp. in tota Francisci vita.

Totidē in B. Dominici vita, sed Pont. vnus magis

plus, qui fuit Alexander Tertius prædeceſſor Lucij Tertij, ſequuta ſunt. Maior in Pontificum numero Hierarcha Dominicus, quia maior ſuo Franciſco in hæreticos Toloſanos euertendos, profligandoſque.

Annus Eccleſiaſticus
Ortus B. Franciſci, menſis, dies, tempus, aureus numerus.

I Natus eſt Parens noſter Euangelicus, necnon & euangelicæ vitæ reſtitutor, inſtauratorque (qui plurima conſilia euangelica in præcepta obligatoria ſub mortali commutauit, ſuiſque alumnis tradidit) in Vrbe Aſſiſij, Hieroſolymæ ad Vmbriam, vt fertur, valde conformi. Felix Vrbs, quæ talem, ac tantum meruit gignere Eccleſiæ Romanæ Reparatorem, Redemptori Chriſto ſimillimum. Noui prodigij natiuitas anno Domini 1181. ſub Romano Pontifice Lucio Tertio, & Romanorum Imperatore Friderico Primo; mors verò ſub Honorio Tertio, & Friderico Tertio anno Domini 1226.

In Vrbe Aſſiſij naſcitur nouum prodigium ann. 1181.

II Lucas Vadingus noſter in appar. ad 1. tom. Ann. §. 3. defendit cum Cæſare Baronio, qui alios citat tom. 12. ad ann. 1182. hoc eodem anno B. Franciſci contigiſſe diem natalitium. Alioquin, inquit, Sanctum Patrem anno 1226. minimè obiiſſe, ſed anno vno amplius, contra omnes hiſtoricos fateri neceſſe eſſet. Verum abſurdum iſtud potius ſequitur ex ſua, ac Baroniana calculatione, quam ex alia memorata. Quis enim iuxta vulgariſſimam computandi rationem contradiceret, additionem annorum 45. vitæ Frãciſci ad annos 1181. ſui ortus, annorum 1226. quibus obiit, ſummam minimè derelinquere; ſed anno vno maiorem, ſi hæc maior ſumma è contraria ſententia protinus reſultaret? Additis enim annis 45. ad annos 1182. annos complent 1127. qui infantum 1226. annos efficerent, inquantum diceremus, Franciſcum vixiſſe annos 44. Igitur & annos 45. vixit B. Franciſcus, & annis 1226, obiit, poſita eius natiuitate cum Mariano, & aliis ſub anno 1181. Quod cum non aduerteret poſtremò Vadinghi Epitomiſta, ſentẽtiæ Magiſtri ſui ſubſcripſit.

Alijs ann. 1182. ſed perperam.

Sententia Mariani, & aliorum comprobatur.

III Subſcribunt etiam Baronio, & Vadingo plures ex recentioribus Franciſcanis, quorum nonnullos recenſet nouiſſimè ad cap. 1. ſui Chronologii P. Magiſter Franciſcus Bordonus, Tertii Ordinis S. Franciſci olim Generalis, poſtea Epiſcopus Suffraganeus Tuſculanenſis Emin. Card. Antonii Barberini, prꝗteritis diebus extinctus. Vbi etiam memorat menſem, diem, tempus natiuitatis, atque Baptiſmatis Hierarchæ Franciſci. Refert enim ex fol. 149. Floreti P. Saluatoris Vitalis, natum fuiſſe mirandum puerum

 die

dic 26.Septembris, qui erat dies Dominicus, quique Dominico suo, cum quo, vt nasceretur, à Domino ordinabatur, iam nomen dederat. Nam eo anno 1182. currebat litera dominicalis C. affixa prædicto diei 26.infra quem, ait, alia non reperitur: signum euidens, inquit, quod eo die fuit dominica circa exitum Septēb.

Dies natalitius B. Fran. secundū aliquos.

IV Verum opinio hæc, si vera esset (quod tamen mihi non probatur, vt mox dicā) equidē non carēret aliquo arcano. In mense Septembri nata est B. Virgo Maria, vt veluti noua creatura, & Vnigeniti Redemptoris Mater, cum eo pariter renouaret mundum, in veterem Adam iam decrepitum, ac penè extinctum, & sepultum. Ita pariter aliquo pacto B. Franciscus circa ecclesiæ cum D. Dominico reparationem, quæ vt ex isthoc arcano coniectaretur, voluit postea Deus, vt eodem mense sacra stigmata à Christo reciperet. Vnde multa cum ratione in earumdem sacr. stigmatum festo legitur euangelium D. Matth. cap. 19. *Si quis vult venire post me, &c.* Vbi D. Gregor. hom. 32. in euangel. *Quia Dominus, ac Redemptor noster nouus homo venit in mundum, noua præcepta dedit mundo: vitæ etenim nostræ veteri in vitijs enutritæ contrarietatem opposuit nouitatis suæ.* Vt nouus etiam homo venit Franciscus in mundum, & noua præcepta dedit mundo supra tria vota solemnia, omnibus Claustralibus communia. Alia dicuntur præcepta eminentia, & sunt nouem, alia æquipollentia, & sunt duodecim, alia, quæ habent vim præcepti, & sunt septem, & omnia obligantia sub mortali. At vbi verius, vt nouus homo, visus est Franciscus, nisi in eo mense, in quo natus est, & stigmatizatus, scilicet in mense Septembris? *Igitur nouus homo Franciscus,* ait Bonauent. cap. 13. de sacris stigm. *nouo, & stupendo miraculo claruit, cum singulari priuilegio retroactis sæculis non concesso insignitus apparuit, sacris videlicet stigmatibus decoratus, descendit de monte, &c.*

Eius natiuitas in mense Sept. in quo fuit à Christo plagatus.

Venit Franc. in mundo vt nouus homo.

V Item ex coniecturis colligit præfatus auctor, quod de die, & non de nocte natus sit Franciscus in stabulo, ab Angelo sub Peregrini forma, elemosinam ad ostium palatii Francisci petentis, designato, dum eius mater, dolore partus maximè, ac non sine vitæ periculo laborans, ædere fœtum non poterat. Peregrini enim, inquit, de die, non autem de nocte eleemosynam petunt. Subdit mox statim idem Auctor tempus Baptismi B. Franc. & octauum diem à natiuitate, qui erat dies tertius Octobris, per aliam coniecturam ei præfigit. Hac enim de re Christo Domino, qui die dominico, vt tradunt multi, ortus est in stabulo, & octauo die circumcisus, infantem seraphicum accommoda ratione conformat.

Vtrum de die an de nocte natus.

VI Verum circa eam coniecturam, quam euidens signum nuncupat historicus ille de die natiuitatis B. Francisci ratione literæ

teræ dominicalis C. niſi habeat pro comperto, in præfatum diem 26. Septembris natum fuiſſe (quod apud alios Scriptores poſt accuratam multorum annorum diligentiam nondum inuenire potui) eius argumentum valdè incertum erit. Quandoquidem Seraphicus homo exiuit à mundo, & iuit ad Patrē Deum die quarta Octobris de ſabbato in ſerò, & fuit ſepultus in die dominico, vt tradit D.Bonau.cap.15. in eius vita, & ex eo omnes noſtrates & omnis eccleſia Chriſtiana, quæ die eodem celebrat feſtum S.Franciſci. Franciſci ætas annorum 45. expleuit, ſicut etiam apud omnes res comperta. Igitur non poteſt ſolidè aſſignari litera dominicalis C. diei 26. Septembris, ſicut poſſet veriſimilius aſſignari diei 3. Octobris, in quo iuxta nonnullorum placitum obijſſe Franciſcum aſſeritur in hunc enim modum totus annorum 45. ætatis viri Dei circuitus perfectè clauderetur. Martyrologium Franciſcanum die 4. Octobris, poſtquam dixiſſet natum fuiſſe B.Franc.ann.1182. ſtatim ſubdit: *Ioannes prius vocatus à matre, eo quod circa feſtum S.Ioannis Baptiſtæ enixa*. Quod feſtum celebrat Eccleſia die Iunij 24. & propterea iuxta hanc ſententiam ætas D.Franciſci fuiſſet ann.45. minus tribus menſibus.

Sententia aliorū de die, & de menſe ortus B.Fran ciſci.

Similiter & ſententia mar tyrol.Franci ſcani.

VII Quia verò natiuitas B. Franciſci contigit anno 1181. vt probatum eſt, & eo anno litera dominicalis erat D. coniectura haud contemnenda eſſe poteſt, quod natus ſit ea die, qua mortuus, ſcilicet quarta Octobris, incidente cum eadem litera dominiali D.

Auctoris coniectura.

VIII Coniectura alia de tempore natiuitatis B.Franciſci, quatenus de die fuerit, non autem de nocte, mihi non placet: poterat enim contingere, vt Peregrinus ille valdè ſerò, & propè occaſum Solis peteret eleemoſynam; nam in hunc modum eo ſpatio temporis, quod requireretur, vt pariens Franciſci mater ſurgeret è lecto, exiret de domo, & iret in eum ſtabulum alienum propè ſuum palatium, in quo paritura erat, protrahere poterat partum.

Tēpus ortus B.Franc.

IX Hanc perantiquam, ac vulgatiſſimam, communemq. hiſtoriam tradidit nouiſſimè Auctor epitome Annalium Vadinghi in priori parte ad apparatum num.15. impreſſa hic Romæ anno præterito. Eſtque huiuſmodi, vbi principio de Vrbis Aſſiſias prærogatiuis. Aſſiſium, ait, ab antiquitate, & ſitu, ab aura ſalutari, a magna cum Hieroſolymis ſimilitudine Ciuitas pleriſq; commendata. Sed nullo titulo magis quam Franciſci ortu, educatione, & vtriuſque ſexus Ordinum, nempè fratrum Minorum, & Clariſſarum ſororum, & multa Sancta, piaque progenie.

Vrbs Aſſiſ. quā felix ex ortu, & educat. B.Franc. eiuſque Ord. Minorum, & Clariſſ. initiis.

Etenim ipſa Franciſci natiuitas, & infantia Angelicis obſequijs, & prodigijs claruit. Nam imitatione Chriſti, quam deinceps perpetuò proſequutus eſt, tunc fecit initium. Cum eius mater dies

plures paritura dolores pateretur, nec fœdum edere valeret, donec ad portā domus accessisset Angelus peregrini specie qui monuit Picam, non in pretioso thalamo, sed in stabulo parituram, nec prolem hanc in sericis, sed in fœno edendam esse.

Nascitur in stabulo.

X Illa liberari cupiens *stabulum* domui vicinum accessit, & vbi in fœno iacuisset, sine magno labore, vel aliarum, vt assolet adiutorio, felicem hunc filium enixa est. Stabulum istud in Sacelli honore, vsque adhuc conseruatur hac rudi epigraphe vetustis, & aureis literis insuper liminari ostij lapide inscripta.

Stabulum illud oratoriū hodie est.

Hoc Oratorium fuit Bouis, & Asini stabulum, in quo natus est Franciscus Mundi speculum.

Quam imitationem Francisci ad vitā Christi, ex quo deinde principiò conuersus coram Episcopo Assisiatis expoliauit se, nudusq; remansit, iungens postremò D.Bonau. cum alia nuditate, in qua iacens in nuda terra, spiritum reddere suo Creatori æstuabat, hæc Seraphicis verbis conclusit in cap. 14. eius vitæ. *Vt veritatis exemplo monstraret, quod nihil erat illi commune cum mundo, in illa infirmitate tam graui, quæ omnem languorem conclusit, super nudā humum se totum in spiritus feruore nudatum prostrauit: quatenus hora illa extrema, in qua poterat adhuc hostis irasci, nudus luctaretur cum nudo. Decumbans sic in terra, saccina veste deposita, faciē solito more leuauit in Cælum, & intendens illi gloriæ totus, manu sinistra dextri lateris vulnus, ne videretur, obtexit, & ait ad fratres: Ego quod meum est feci, quod vestrū est Christus edoceat.* Et post pauca, vbi de veste, à Guardiano sibi cōmodata per obedientiam accepit, hæc alia statim subdit.

XI *Voluit certè per omnia Christo Crucifixo esse conformis, qui pauper, & dolens, & nudus in cruce pependit. Propter quod & in principio conuersionis suæ nudus remansit coram Antistite, & in consummatione vitæ nudus voluit de mundo exire. Fratribusque sibi assistentibus in obedientia charitatis iniunxit, vt cum viderent eum esse defunctum, per tam longum spatium nudum super humū iacere permitterent, quod vnius miliarij tractum suauiter quis perficere posset. O verè Christianissimum Virum, qui & viuens Christo viuenti, & moriens morienti, & mortuus mortuo perfecta esse studuit imitatione conformis, & expressa promeruit similitudine decorari.*

Se Christo per omnia quantum sibi licuit conformauit.

XII Aliud arcanum affert citatus Bordonus super annum natiuitatis B.Francisci (quem extitisse ann. 1182. & quem nos ei, & alijs gratis concedimus) ita scribens. Annus ipse 1182. fuit præsagus, & figurauit tot mirabilia, quæ egit, in eo, quod annus ille fuit embolismalis, id est excedens alios communes in vna lunatione

Ortus B.Frā. in anno embolismali.

ne triginta dierum, veluti arguens, Beatum Franciscum futurum esse magnum virum, alios excedens inquam, plurimis virtutibus. Natus est ergo Franciscus in anno 1182. embolismali secundo ex Aureo numero 5. & Epacta 24. Indictione 15. seu prima, si tunc Indictio mutabatur in Septembri, luna existente 27. die 26. Septembris; eo enim anno Nouilunium accidit vltimo Augusti, cui affixa est supradicta epacta 24. indicans nouilunium eo die contigisse. Pascha fuit 28. Martii. Quod autem eo anno fuerit secundus embolismalis, deducitur ex ciclo aureorum numerorum, qui incepit anno 1178. sub aureo 1. epacta respondente 10. indicante annum communem duodecim lunationum 1179. sub aureo 2. epacta 21. quæ vti maior indicat primum annum embolismalem 1180. sub aureo 3. & epacta 11. indicante annum communem lunarem 1181. sub aureo 4. & epacta 13. indicante pariter communem. Anno 1182. ad rem nostram sub aureo 5. & epacta 24. demonstrante secundum annum embolismalem perfectiorem alijs annis communibus, denotantem, Puerum natum futurum esse magnum virum in Ecclesia Dei. Scio magnitudinem virtutis S. Francisci non dependere ab influxu Lunæ, aut alterius astri, sed à diuina prouidentia, & gratia Dei, nihilominus prædicta notaui, vt demonstrarem astra, & cætera insensibilia, & sensibilia creata esse pro seruitute hominum, & seruorum Dei. Prædicta calculatio est vera, & certa inspectione Kalendariorum ecclesiasticorum apud Clauium, Ioannem Lucidum, & alios Scriptores. Hæc Bordonus.

Ex ipso anno embolismali deducta aliquo pacto excessio sanctitatis in Beato Francisco.

XIII Non mirum, si nascenti Francisco, ad exaltationem excessus gratiæ Dei, super illo singillatim ostendendæ, annum excedentem assignent pii viri iuxta solitam Kalendistarum calculationem. Propter eundem excessum in omnibus Francisci operibus ab ortu, vsque ad obitum excedentem quoque catalogum Scriptorum de eo legimus, & admiramur. Qui enim de eo, vel rebus eius non quidem incidenter (nam horum non est numerus) sed ex professo egerunt, elaborando aliquem librum, tractatum, opusculum, sermonem, poema, ad numerum 387. (nec tamen omnes sunt) perueniunt. Qui verò in toto, vel in parte (ex professo tamen) regulam explanando, excessum gratiæ, in viro Dei illam legem, Christo inspirante, condente, non tacuerunt, sunt 142.

Excessus scriptorū in rebus B. Franc.

XIV Ad excessum gratiæ Dei natum fuisse Franciscum, testātur etiam epiteta 251. variorum Scriptorum, loquentium ceù per hiperbolen, & paradoxicè de Francisci excessu, qui excessit omnem creatam cogitationem, & quasi vt noua Dei hiperbolen, & paradoxum *venit in mundum, vt Deus saluaret, & repararet mūdum per ipsum*. Testantur idipsum 42. Bullæ, seu Diplomata Romano-

Epiteta 251. de B. Fran.

Diplomata, Romanorũ Pontificũ, & aliorum Prælatorum.

manorum Pontificum apud scriptores, & aliorum Prælatorum, qui in eorum literis liquidò, vel de indiuidua B. Francisci persona vel dè iis, quæ ad ipsius spectant venerationem, honorem, & gloriam ad excedentem gratiam Dei illo excedenti anno natum, esse demonstrant.

Oracula prophetica.

XV Sed ante hæc testimonia testata sunt talem gratiam excedentem oracula prophetica, inter quæ est illud Abbatis Ioachimi apud Auctorem Conformit. lib. 1. fruct. & confor. 3. *Franciscus vir latatur*, vbi loquens de eius ortu: *O quam gauderem, si tantum Patrem cum filijs suis mererer videre.* Ad quod gaudium ob maiorem huius excedentis gratiæ attestationem adducit auctor, primò gaudium cæleste generale per nouem Angelorum Ordines, & omnis cælestis Curiæ. 2 gaudium generale terrestrium spirituum, vti illorum, qui Francisci ortum prædixerunt. Gaudium parentum, quibus nouus Christi præcursor natus. Gaudium peccatorum, & iustorum, fidelium, & infidelium, & totius Militantis Ecclesiæ.

Omniũ gaudium in ortu Franc.

FRANCISCI BAPTISMA.

Nomen Maternum, & Paternum, horumque arcana.

Nomen Francisci in Baptismo Ioãnes

I IN Baptismate Ioannes à Matre, Pica nuncupata, vocatum est nomen Francisci. Parens autem, cui nomen Petrus, cognomen verò de Moriconi, rediens à Gallia, Franciscum vocari mandauit. Quod factum, & illud tantum nomen (nouum sanè, & nondum antea ab vllo mortalium desumptum) vsque ad mortem Dei famulus retinere voluit; non ob patris sui reuerentiam, sed ex Dei proposito (& vt ait Rodulphus) ex diuino instinctu. Sic enim ab ipsomet nomine nouiter accepto, res nouæ, ac prodigijs plenæ, quas in toto terrarum orbe Franciscus effecturus erat mirificè innotescere debuerant.

Mutatũ ex mandato sui parentis.

II Nomen istud *Franciscus*, à Francis quoque Gallicanis ita dictum, apud quos diuitem mercaturæ copiam inter Ciues suos, haud infima gaudens nobilitate, Francisci parens exacerbat, eisq; plurimum addictus erat, nec illorum linguæ, mercaturæ negotiis tunc maximè in Italia necessariæ, ignarus. Itaque in gratiam illorum (pro quibus & eius elegans, ac ingeniosus filius, cuius magna erat expectatio, paucum tempus, in eorum linguam addiscendam, capessendamque, iam consumpserat, eamque breui perfectissimè didicerat) Franciscus nuncupari voluit. Et eo amplius tunc parentis Frãcisci innatus amor erga Francos, quo tunc temporis quoque Francorum Rex Philippus Augustus vbique celeberrimus habebatur.

Fran-

III Franciſcus latinè non aliundè deriuatur, quam à Franconibus, vt placet multis Germaniæ populis,quos nonnulli Francos orientales vocant,quique bonam Galliarum partem occupantes, vbi hodie Lutetia Pariſiorum ſita eſt, ab illis Francia dicta putatur. At *Franco* Italicè idem ſonat ac expeditus in rebus ſuis, liber animo, ac ſpiritu, ſincerus pectore, hilaris, ardens, audax, ac valdè promptus, non piger, non ſocors, non ſimulator, aut duplex corde. Id quod ſanè in B.Franciſco tum temporaliter vſq; ad ann.22.tum etiam ſpiritualiter poſt omnimodam conuerſionem ad Deum ferè in cunctis comprobauere euêtus admirabiles.

Franciſcus à Franconibus deriuatus.

Franco Italicè.

IV Qua de re à ſignificato, quod Ioannis nomen præſeferebat in gratiæ Dei negotiis ſe vnquam alium præſtitit, nec ab eo, quod Franciſci nomen Italicè præſignabat, ſcilicet ad promptè, faciliter, & expeditè operandum, tantillum defecit. Gratioſus ad omnia, & gratiæ plenus præ omnibus, coram Deo, & hominibus Ioannes erat, nec in eo Baptiſmi nomen otioſum, aut fruſtraneum. Erat quoque & Franciſcus, ſcilicet Francus, calidus, actuoſus, & veluti impatiens in virtutis ſtadio,in quo præcurrendo ſemetipſum, ſemper proficiebat, ne pigritans ad momentum inueniretur. Vide quid ſimile in eodem Rodulpho apud Vading. ibi.§.4. qui priori ſententiæ adſtipulatur, iuxta tradita à B.Bonau. mox citando. Ibi etiam deceptiones Lorini, Ioannis Marquez, & aliorum Recentiorum, qui de nomine Franciſci diuerſa ſentiunt. Remanens ergo in Franciſco res de nomine,quod ei Mater in Baptiſmate impoſuerat, retinenſque paterni nominis vocabulum, nec tamen vacuum illud retinens, egregium argumentum id fuit de eius ſanctitate, de qua nosſuperius antecedenti capite aſſeruimus, vbi etiam de B.Dominico. *Franciſcus*(ait D.Bonau.in legenda minori*) primum Ioannes vocatus à matre, deinde Franciſcus à patre, vocationis quidem paternæ vocabulum retinuit, ſed & rem materni nominis non reliquit: licet enim inter vanos fuerit hominum filios iuuenili ætate nutritus in varijs, & poſt aliquarum litterarum notitiam lucratiuis mercationum deputatus negotijs, ſuperno tamen* (expende iſta amice lector*) ſibi aſſiſtente præſidio, nec inter laſciuos iuuenes poſt carnis petulantiam abijt; nec inter cupidos mercatores ſperauit in pecunia, & theſauris.*

In B. Franc nomen Ioannis, & nomē Franciſci optimum de ipſius ſanctitate argumentum.

In tota eius vita præuentus à Deo clementer Franciſcus.

V Inter pios Scriptores,qui tantillum è tramite hiſtoriæ,non autem è rerum operatarum ſignificatione deuiare videntur; plurimum facio Iacobum de Voragine, qui ſeptem cauſas adducit prædicans de Franciſco circa eius nomen, quod veluti miſterioſum, atque arcanis plenum, & omnibus in ipſo completis, haud immeritò demonſtrat.

Prima cauſa, ratione miraculi connotandi; linguam enim gallicam

eam miraculosè à Deo recepisse cognoscitur; vnde dicitur in legenda sua, quod semper cum ardore Spiritus Sancti repleretur, ardentia verba foris eructans, gallicè loquebatur.

Septem rationes circa mutationem nominis à Francisco factam.

Secunda, ratione officij diuulgandi, vnde dicitur in legenda, quod diuina prouidentia sibi hoc vocabulum indidit, vt ex singulari, & insueto nomine, opinio ministerij eius toti citius innotesceret Orbi.

Tertia, ratione effectus consequendi, vt scilicet per hoc daretur intelligi, quod ipse per se, & per filios suos multos seruos peccati debeat francos, & liberos facere.

Quarta, ratione magnanimitatis in corde, nam Franci à ferocitate sunt dicti, quia eis inest naturalis feritas, & magnanimitas animorum.

Quinta, ratione virtuositatis in sermone, quia eius sermo instar securis vitia incidebat.

Septenarium misteriosum in nomine Francisci.

Sexta, ratione terroris in dæmonum fugatione.

Septima, ratione securitatis ex virtute, & operum perfectione, & honestatis in conuersatione. Aiunt enim Franciscus dici signa quædam instar securium, quæ Romæ ante Consules ferebantur, quæ erant in terrorem, in securitatem, & in honorem: Hæc ille. Ex quo perpulchro nominis *Franciscus* septenario clarè apparet, quod vocabulum *Franciscus* gratiosas, nouas, pecegrinas, ac miraculis confertas prærogatiuas non minus in Dei famulo argumentabatur, quam illud prioris nominis Ioannes, quod in baptismate acceperat. Et licet non miraculosè, absolutè, & simpliciter, vt aiunt, hoc est, per immediatam infusionem didicerit gallicanam linguam Franciscus, sed concurrente eius celeri ingenio, & studio, nihilominus Deus ipse præcipuo quodam concursu ei adfuit, quatenus omni ex parte illud nomen cælestem gratiam septiformiter patefaceret, ad cuius exequutionem vir Franciscus indefessè postea studeret, vt re, & nomine nouus semper euaderet.

VI Id ipsum videtur tacitè annuere Vadingus citatus num. 6. illius §. 4. his verbis: Illud in hac re peculiare, & mirum, quod ad patris nomenclaturam ei adeò hoc adhæserit nomen (quod sicut me priores alij obseruauerunt, nullus eo prior gessit) vt sanctum, ac præclarum in baptismate susceptum penitus absoluerit. Nisi id suo voluerit consilio Deus, vt noui exercitus Dux, nouo, ac peculiari insigneretur nomine, nouusque totus euaderet, & nihil quod à mundo accepit penes se retineret. Monuit quidem Bonauentura, quod vocationis paternæ vocabulum tenuit, vim tamen paterni nominis non reliquit. Etenim gratiam, quam Ioannes significat abundantissimè est superfusus; interius maternam, exterius paternam gessit nomenclaturam. Ita Vadingus, ad quem addam ex factis Francisci, nomenclaturam illam externam haud fo-

Id ipsum tangit Vading.

rinse-

rinsecus tantum extitisse sine concinna ad internam correspondentiam, vt ex dictis liquet. Quam correspondentiam in monte visionum, scilicet Aluerniæ comprobauit, deinde scheda illa, visa super caput Francisci, dum per raptum mirifico splendore circumdatus in aere libraretur, à Fratre Leone eius socio, & Confessario, ac hisce caracteribus obsignata: *Hic est gratia Dei*.

VII Diceres, veteres Hetruscos, vt testis est Lorinus citatus, & expressè apud Ioannem Villaneum lib. 2. cap. 18. *Franciscos* appellasse, qui latinè Franci dicuntur, siue Galli, nunc italicè *Francesi*. Item latinè res Gallicanas, Franciscas dici solitas, colligitur ex Aimonio Monacho vetusto Gallorum Historico, qui lib. 5. de gestis Francorum cap. 33. ait, Carolum Caluum ad Concilium Pontigonen. intrasse in vestitu deaurato, & habito Francisco, idest Gallicano; & lib. 1. cap. 12. Macharam gallicam *Franciscam* vocat. Quin & Polidorus Virgilius testatur lib 1. historiæ Anglicanæ pag. 13. lanam Gallicam ab Italis dictam *Franciscam*. Necnon & linguam Gallicam tunc nuncupari *Franciscam*, probat Epitaphium Gregorij Quinti Pontif. anno Domini 996. quod ex sepulchrali lapide Basilicæ Vaticanæ transcripsit Onuphrius Panuin. comm. de Comitijs Imperat. sub Othone Tertio, in quo de triplicis idiomatis peritia ita in hoc disticho Pontifex laudatur,

Vsus Francisca vulgari, & voce latina
Instituit Populos eloquio triplici.

Obiectio historica.

VIII His subscribit Ioannes Pineda apud eundem Vadingum loco citato, qui idem sonare ait Franciscum, ac Francicum, seu Gallicum, & Iacobus Mayerus ad anni 1236. *Franciscus*, inquit, dictus est à Francis, & adiecta litera *Franciscus*.

IX Quomodo ergo affirmaremus (si hæc vera sunt) nomen *Franciscus* nouum Francisco extitisse, ac singulare, si idem sonat ac Francicus, quod nomen sicut omnibus Francis erat tunc, ita & modò nomen commune est? Et confirmatur, quia additis literę, s, a d nomen *Franciscus* longè ante innotuerat, vt res Gallicanæ Franciscæ, Machera Francisca, vox Francisca. At responsio facilis est: nam vocabulum istud *Franciscus*, vt fieret particulare, ac singulare, & quod Francicæ nationi, ac Francicis rebus proprium erat, fieret deinde personale, tunc primum mortalibus innotuit, quando Francisci personæ, Ioannes antea à matre nuncupatæ, à Patre impositum fuit.

Sed occurritur.

X Hinc factum, vt deinceps quamplurimi insignes, atq; eximij Proceres, etiam regali dignitate excellentes, & nonnulli tum in solitaria, tum etiam & in maximis spiritus operibus Francisci nuncuparentur. Translatum principio vocabulum generale ad

nomen personale per Franciscum nostrum, & per ipsum septemplici titulo ad miraculum nobilitatum.

XI Talem prorsus parentem Hierarcam, ac Patriarcham nostrum, à Deo spiritaliter efformatum, Cardinalis Baronius vbi supra sententioso calamo ad finem illius tomi 12. nouissimè asseruit, qualem, vt ita efformaretur, & idem Francisco, & Ecclesiæ vniuersæ, interitui proximæ, & Ordini Minorum congruum extitisse, totus Christianus Orbis anno vno supra viginti à prima eius conuersione (quæ contigit anno 1205. iuxta meliorem supputationem, quam immeritò carpit Vading. in app. durauitque in vita illa hæremitica per biennium) longo experimento iam antea comprobauerat. Baronij verba multo pondere libranda hæc singillatim.

B. Franciscus in conflatorio Diuini Spiritus efformatus.

Planè Deus Ecclesiam suam, in deterius declinantem, collabente deprauata morum disciplina, ad erigendam eam, in conflatorio diuini Spiritus hunc Apostolicum formauit hominem; qui mundi contemptum, ac paupertatem non affectu tantum (quod ad Sanctorum Patrum imitationem sufficere potuisset) sed effectu etiam consequutus est. Ita Annalium Ecclesiasticorum Princeps, qui certè meliori sigillo omnem suam scripturam, duodenis tomis sub perfecto numero perfectissimè disterminatam, elaboratamque obsignare paulò ante eius obitum profectò non poterat, quam sententia hac Seraphica, sui egregij calami, ac probatæ vitæ cursum Spiritus Sancti gratia subscribente.

XII In cælesti curia prior, ac superior supremæ Hierarchiæ supernorum spirituum ordo, quem Seraphim constituunt, illud nomen sortitur, quod magnum, intensissimumque amoris diuini incendium denotat, indigitatque. Nec aliunde id equidem, vt docet Angelicæ Theologiæ Magister (cuius solemnia, dum hæc scribo celebrat Ecclesia) nisi ex immediata ad Spiritum Sanctum, qui totius amoris Dei fons est, & origo, approximationem, & propinquitatem, per quam affinitatem quamdam contrahit cum ipso. *Primus autem ordo* (ait mirandus Doctor par. 1. quæst. 108. art. 6) *est Diuinarum Personarum, qui terminatur ad Spiritum Sanctum; qui est amor procedens, cum quo affinitatem habet supremus ordo primæ Hierarchiæ, ab incendio amoris denominatus.*

Immediata propinquitas ad Spiritum Sanctum efficit in Cælo ordinem Seraphinorum.

XIII Beatus Franciscus non solum Spiritum Sanctum quam proximè, & ex maxima vicinitate (quantum licebat ad rationalem, mortalemque creaturam pro statu isto, vt idonea reparatrix esset Ecclesiæ Romanæ) appropinquauit; verum etiam singularem cum eo supra cunctos homines, paucis exceptis, affinitatem contraxit. Imò ipse Franciscus, iuxta phrasim sententiæ Baronianæ ceu liquefactum metallum proiectum in fornacem, vt colliquefiat, in

in conflatorio Diuini Spiritus immiſſus, adeò colliqueſieri ſpiritualiter meruit, iuxta Diui Antonij doctrinam ſuper illud Cant. *Anima mea liqueſacta eſt,&c.* vt totus ignitus, totus igneus appareret, ſicut auro liquefacto contigit. Teſtatus eſt Chriſtus alloquens D.Brigittam cap.9.Reuel.extrauag. *Franciſcus,* ait, *amicus meus fuit quaſi lapis ignitus, & igneus, quia habuit me in ſe, qui ſum ignis.* Magna vicinitas B. Franciſci ad spiritum S.

XIV Ad id probandum innumera exempla extant in eius vita. Verum de tam præcipua, ſingulari, ac maxima affinitate cum Spiritu Sancto illud inter omnia peregrinum, ac rarum, nec antea, adhuc in Eccleſia excogitatum omninò eſt, quod fertur de ſacris Stigmatibus. Tunc enim temporis nouus Seraph ſingulariſſimo modo euaſit Franciſcus, ac Seraphicus Ordinis Seraphici anteſignanus, & Dux, quia tunc tanto vnica fuit eius approximatio per Chriſtum ad Spiritum Sanctum in terrena Hierarchia, quantò & vnica illa eſt, qua in Cæleſti Hierarchia incorporei primi Ordinis Spiritus, Spiritui Sancto appropinquantur, vt Seraphini inter cæteros aliorum Ordinum euaderent, eo modo, quo iam diximus cum D.Thoma. Verum illud exemplum, ac priuilegium tam grande, necnon & ingentibus ſacramentis plenum, melius circa rem noſtram innoteſcere faciã, & in alia occaſione explicare operæ pretium exiſtimaui. Scio tamen Stigmatum mirificentia inclyta myſterijs ſcatere, ſed adeò magnis, ac multis, vt nonniſi tempore maioris neceſſitatis Eccleſiæ, vt B.Iacobus de Marchia prophetauit, mundus agnoſceret.

CAPVT III.

Stemma Hierarchicum, ac Seraphicum, In ipſomet Hierarchæ Franciſci ſæculari ſtemmate haud obſcurè auſpicatum. Tot hodie ſub eo Ordines, ceu regales ſtirpes, quotquot in eo charitatis inſignia.

I. STEMMATI Seraphico alæ ſex, vulnera quinque, *Corona aurea ſuper caput eius*, hoc eſt in eius vertice, duo brachia, cruciformiter protenſa, & in volis plagata, alterum brachium Chriſti, alterum Franciſci. Omnia hæc non aliunde profectò, niſi à mirifico ſacrarum Stigmatum ſacramento. Tali enim pacto vir Seraphicus, in conflatorio Diuini Spiritus efformatus, multimoda ratione Reipublicæ Chriſtianæ pro- Stemma Seraphicum conſtituerunt Stigmata.

meritus Seraphinorum Parens, & Antesignanus.

Omnis gloria hierarche Francisci ex sacris stigmatibus.

II Omnis Francisci gloria secundum hierarchicam dignitatem non adeò profectò luculenta, non ita eminens, ingenua, & subsistens, vti è sacrorum stigmatum priuilegio. Ex hoc enim ipse solus Monarchæ Christo, in Cruce confixo per vulnera, & clauos, *in expressam similitudinem*, vt ait Seraphicus Doctor, *configuratus est*. Volans ad se Seraphim Christus, Seraphim in Ecclesia declarauit Franciscum, cuius sex alas pro huius prioris faciei, priori symbolo, fronti eius ex D. Bernardino Senensi meritò apposuimus. Sic pariter principio etiam eo seraphico stemmate, materiei pertractandæ adeò concinno, Parentem, ac Patriarcham nostrum, veluti plurium stirpium, ex vna eademque radice, quam ipse feliciter plantauerat, germinantium, in Franciscana Hierarchia indigitauimus.

III Missale Romanum antiquum, excussum Lugduni an. 1526. in sequentia Missæ est rytmicum carmen 7. strophis constans, cuius totum subiectum sacrorum Stigmatum mysterium. In priori stropha sunt hi quatuor versiculi.

Tunc ex alto vir Hierarcha
Pauet iste Patriarcha,
Venit ecce Rex Monarcha
Visione territus, &c.

Christus summus Hierarcha apparens Francisco in specie Seraph.

IV Christus in illa seraphica visione summus Hierarcha erat Franciscus Patriarcha, & Patriarcha pauperum, quod nomen sibi soli concessum in omni Ecclesia, tam Christiana, quam Franciscana, desumptum est ex cap. 7. vitæ S Francisci apud D Bonau. aiente de eo, *Verus pauperum Patriarcha*. At quemadmodum tunc quando apparuit sibi Christus Patriarcha pauperum extiterat Franciscus; & id nomen ei solummodò proprium erat; ita pariter veluti summus Hierarcha, *Venit ad eum Rex è Cælo amictu Seraphico:* vt per cruenta stigmata solum Franciscum, pauperum Patriarcham, Hierarcham, sibi persimilem, substitueret. Igitur sicut verus Patriarcha pauperum Franciscus ob totalem rerum temporalium abnegationem, quam mundus antea non viderat, sic quoque verus Hierarcha Fratrum Minorum propter stigmata, quæ, vt Rex Hierarcha cruci affixus, in eius carne impressit Christus.

Stemma quid, apud Scriptores.

V Stemma Græca vox est, *stemma*, quæ à verbo *stefin*, latinè corono, coronam importat. *Magnos viros*, ait Lucius Firmicus lib. 2. *faciet Mercurius, qui sacris, & gloriosis stemmatibus coronetur*. Stemmata item pro maiorum imaginibus, in atriis magnatum ad nobilitatis ostentationem collocari solitis. Item nonnunquam & pro ipsa stirpe, siue generis nobilitate accepta stemmata. Martial.

Variæ stemmatis acceptiones.

Atria

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto.

Stemma quid faciunt? aiebat quoque Iuuenal. sat. 8. Adstipulantur Suetonius in Nerone illis verbis. *Quod in vetere gentilium stemmate C. Cassij, præcursoris Cæsaris imagines retinuisset.* Quoniam verò mos erat apud antiquos vt viri, ob res benè gestas coronis donarentur, & eædem statuarum capitibus imponerentur, inualuit consuetudo, vt stemma aliquando pro ipso facinore (italicè *Impresa*) accipiatur. Martial. lib. 1.

Cæsaris, atque Iouis confer nunc stemma iuuentus.

Plin. lib. 35. cap. 2. Stemmata accepisse videtur pro ipsa generis serie, gradibusque descendentium, qui ramis quibusdam, & velut intercurrentibus lineis, distinguebantur: *Stemmata*, ait, *lineis discurrebant ad imagines pictas.* Denique stemmata pro saxorum inscriptionibus aliquando vsurpabantur, iuxta illud Martialis

Stemma pro ipsa generis serie.

Tristia saxorum stemmata delet Herus.

VI Stemma Seraphicum in Hierarcha Francisco primum ipsi corona fuit, simul & imago, Euangelica, & Apostolica nobilitate decora. Quæ imago, etsi mundo stultitia sit, Deo tamen miranda sapientia est, cælestis prudentia est, insueta fortitudo, per quam ab Agnellis prosternuntur Leones, ab Ouibus Lupi. Est, inquam, imago ista locuplex thesaurus sub altissimæ paupertatis custodia. Hæc quidem imago ad dignam, ac iustam in toto terrarum Orbe ostentationem exposita est, Apostolica inscriptione obsignata, ac ore Hierarchæ prolata illis verbis. *Ego autem stigmata Domini nostri Iesu Christi in corpore meo porto.* Peregrinum, egregium, præcipuumque stemma in Francisco stigmata. Eo in numerum Heroum statuæ coram ipso Hierarcha coronandæ. Eo & eorum facta in Ecclesiæ factis, necnon & in ipsis tumulis per prodigia, & miracula adnotanda. Generis, seu Progeniei B. Francisci series sub eius spirituali, ac Seraphico stemmate in quinque stirpes digna varietate hodie ditterminatur, vt mox videbitur. Eius auctor ipse solus, sorori suæ lectissimæ paupertati noua, Dei dispensatione, veluti nouus homo, è Cælo missus, sacramentaliter copulatus.

Variæ quoq; stem Seraph. acceptiones.

Auctor stemmatis Seraphici solus Franciscus.

Quomodo autem hoc tam rarum, ac hierarchicum stemma, quod nil terreni, nil sæculi vnquam contraxit è sæculari Francisci stemmate augurari, & auspicari possit, principio tangendum.

VII Stirps materna viri Dei Francisci (cuius omnis nobilitas mundi contemptus, omnis sublimitas christiana humilitas, omnis diuitia Euangelica Paupertas, à nemine ante ipsum ita in Ecclesia locupletata, omnis gloria mortificatio, Crux) omninò, eo etiam viuente, deperdita, & fortè in eius matre extincta Domina Pica, piissima, ac honestissima fœmina nuncupabatur Francisci mater.

Stirps materna B. Francisci deperdita

Genus paternum B.Fric. extabat ann. 1534.

ter. Felicissima quidem huius mulieris viscera, quæ illum felicem fętum portauerunt, qui habuit a Deo per gratiam filium Dei fieri potestatem inter omnes hominum filios, quia inter omnes ipse meruit filio Dei per sacra stigmata assimilari. In stirpis de perditione poterat per Francisci partum, Seraphicæ Genesis auctorem, vsurpare sibi Domina Pica, exprimens totius Ecclesiæ figuram, illud Chrisologi: *Semper cum perdita reperimus nouum capimus cumulum gaudiorum, & est iucundius nobis acquisiuisse perdita, quam non amisisse seruata*. Deferbuerat vitæ Apostolicæ genus in Ecclesia, multò antequam ipsum restauraret Franciscus. Francisci Pater Petrus Bernardoni ex Moriconum sobole, quem extitisse adhuc ann. 1534. in Antonio, & Bernardino, Ricardi cuiusdam de Assisio filiis (alii Ioannis Francisci de Picardis) demonstrat Vadingus in app.§.3. ex Archiuis illius Vrbis contra Rodulphum. Geneologica Francisci distributio apud eumdem Vadingum, parum differens ab ea, quam affert idem Rodulphus, sic se habet.

STIRPS B. HIERARCHÆ FRANCISCI.

Bernardonus Morico.

Petrus Bernardoni, cui vxor Domina Pica.

D. Franciscus. Angelus

Riccardus. Ciccolus.

Genealogia B. Francisci ex stirpe de Moriconi.

Franciscutius, Petrucius, Bernardus, Antonius Franciscana, Clara.

Ioannes.

Ita Vadingus, hosce quatuor gradus tantum enumerans circa B. Francisci primogeniti genus, & in hunc modum eos declarans. Auus paternus Magni Hierarchę nostri *Bernardonus Morico*. Parentes verò *Petrus Bernardoni, & Domina Pica*. Frater nomine *Angelus*, qui genus propagauit. Nepotes ex isto Angelo, duo, *Riccardus* vir quidem perpetua castimonia celebris. *Ciccolus* stirpis propagator. Pronepotes ex Ciccolo quinque, tres mares, duæ verò mulieres. Mares *Franciscutius*, qui Francisci vestigiis inhærens eumdem induit habitum, plurimum in Religione profecit, religiosus incola, & Cœnobii S.Damiani Guardianus. *Petrucius* cęlibem egit vitam. *Bernardus* ducta vxore, procreauit *Ioannem*, ad quem transtulit paternum stemma. *Antonius* Franciscano sodalitio nomen dedit, & Parisiis theologiam professus est. Sed Rodulphus Angelum eum vocat, Parisisque lectorem fuisse dicit. Fęminæ,

minæ, pronepotes B. Francisci *Franciscana*, aliis Franciscutia, viro suo iugata, & *Clara* sponso suo Christo iuncta, cui seruauit virginitatem, fuitque Abbatissa S. Angeli in Panti.

IX Stemma sæculare, seu gentilitium insigne stirpis Moriconum in Vrbe Assisiate tres Anseres, italicè *Oche, Paperi*. Duo Anseres superius, alter inferius, subducta in medio partitione, vndis supernatans. Anser auis notissima. Præcipuum, ac genuinum de eo hieroglificum, siue symbolum, & veluti mysteriosum, & magnæ Francisci, Deo dicati, felicitati præfixum affert ex Rodulpho Vading. citat. referibens eum ex Romanorum historiis apud Pierium Valer. lib. 22. Anser nocturnas excubias celebrat; vigilias enim suas clangore testatur. Anseres olim publicè in Capitolio alebant, quod custodibus omnibus sopitis, Romanos ad defensionem Arcis existimauissent, & Arcem sui veluti excubijs à Gallorum vi seruassent.

Stemma Moricorũ in stirpe B. Francisci tres Anseres.

Anseres hieroglifici.

X Volue, & reuolue totam Francisci vitam à principio suæ conuersionis, & fallor, nisi eam inuenies stemmati suo mysticè persimilem. Vix nascitur Christo Franciscus, & statim haud amplius raro respiciens, sed vlterius de virtute in virtutem indefesso spiritu progrediens, super fetulentas mundi aquas, eas calcando, se eleuat. Inde in limpidarum aquarum multarum gratiæ Dei gurgites se inexplebiliter, & iterum, atque iterum sitiens, immergit. Reliquam moxque vitam, diu noctuque in Dei seruitio contra hostium incursiones excubias celebrantem, sub vigilantissima custodia agit.

XI Anser quoque auis est natura sua calidissima, estq; etiam, teste Valeriano citato, opportuni silentii symbolum. Tunc maximè mysticus, ac præcipuus Anser Franciscus, cum in Aluerniæ vertice, vbi *nudus ardens totus crebra dans Deo suo, cum quo loquebatur, suspiria*, meruit à Christo Seraphino hierarcham seraphicum, ei simillimum esse. Idcircò quod accidit sibi in nominis mutatione (vt à principio cum Bonauent. dictum est) accidit & in mutatione stemmatis. Factus enim Seraph in conflatorio diuini Spiritus Franciscus, Anseris proprietatem non amisit, sicut nec amisit in secunda nuncupatione, qua relicto Ioannis nomine, quod in Baptismate à matre accepit, retinuit paterni nominis vocabulum, & Franciscus vocari voluit; semper calens, vt Anser vir Hierarcha, semper exestuans in Dei amore, semper aquis cælestibus adnatans, opportunè tacens, importunè obstrepens aduersus vitia, sollicitissimus, vigilantissimus, omnium virtutum custos, & illius thesauri potissimum, quod per sacra stigmata prodigus Deus sibi abundè communicare complacuit. Igitur stemma hierarchicum, ac Seraphicum, per quod fætum nouæ prolis per plura germina

Anser mistitus B. Francisci Seraph. effectus.

mina amplificauit in Dei Ecclesia Franciscus eius sęculari stemmate longè ante auguratum, auspicatumque. Ex eo quantum reapse infęcundus prodiit mundo Franciscus, tanto è regione Deo, & Ecclesiæ fęcundus symbolicè exiit.

XII Genus deindè, ad quod ipsum hæreditario transtulit, illud videtur esse, de quo Apostolorum Princeps, vnde Apostolicam sobolem sub vita Euangelica ipse Franciscus hæreditauerat ita graui stylo scripsit epist. 1. c. 2. *Vos autẽ genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum, &c.*

Imago stemmatis Seraph ad gloriã & ad exemplum suis posteris exposita.

XIII Genus Francisci electum, stirps eius, seraphica nobilitate donata, ex quo stemmatis sui hierarchæ imaginem accepit, & cum ea omne eius patrimonium, seu hæreditatem, semper quidem meminit, quare illi ab eius progenitore translatum. Ipsamet ethnicorum schola aurea doctrina hanc sibi causam, etsi omnibus communem, proponit tum in Salustio de Iugurta, tum etiam in cap. 8. libri Valerii Maximi. *Audiui* (ait Salustius) *Quintum Maximum Publicium Scipionem præterea Ciuitatis nostræ præclaros viros solitos dicere, cum Maiorum imagines intuerentur, vehementissimè animum sibi ad virtutem accendi, ac memoriam rerum gestarum eam famam egregijs viris in pectore concrescere.* Verba autem Valerii Maximi sunt ista. *Prudentissimo viro succurrebat effigies Maiorum, cum titulis suis in prima ædis parte poni solere; vt rerum virtutes posteri non solum legerent, sed etiam imitarentur.* Genus Franciscanum, adeò hodie in toto orbe amplum in solo sui hierarchæ stemmate cunctas maiorum suorum imagines vnà cum eorum gestis, veluti in quodam speculo, mirandum in modum intuetur. Intuetur, inquam, nec tamen ad simplicem inspectionem, & inanem more pharisæorum iactationẽ; sed, quod dignum est, ad debitam imitationem. *Perpendiculum est iustitia Sanctorum,* aiebat Antonius de Padua Dom. 3. post Pascha ex textu Zachariæ 1. *quod extenditur super Hierusalem, idest super quamlibet animam fidelem, vt ad eorũ vitæ exemplum vitam suam informet, & commensuret.*

Iustitia Sanctorum mysticum perpendiculum.

CAPVT

CAPVT IV.

Quinque soboles Franciscanæ, præcipuæ, præter alias tres seorsim à D. Francisco productas, quibus per Fratrum Minorum Genus stemma Seraphicum translatum est.

I. AD huius rei euidentiam iuxta historicam veritatem quinque tempora distinguenda. Nam de facto Ordines hodie Franciscani, quibus stemma Seraphicum hæreditariò venit, plures sunt, nimirum. Ordo Conuentualium, Ordo Obseruantium, Ordo Reformatorum, qui in Gallia Recollecti, in Hispania Discalciati nuncupantur. Ordo Cappuccinorum. Ordo Monialium, Ordo tertii Ordinis. Quos instituit Franciscus tres fuere, vt infra patebit. Qui verò corpore distincti sunt ad duas soboles reducuntur. Qui verò corpore, & capite ad tres. Cæteri regimini Ministri Generalis subiiciuntur. Hi sunt Obseruantes, Reformati, Tertij Ordinis de Hispania, & Sanctæ Claræ. Primum ergo tempus B. Francisci Ordinem in se nondum notabiliter diuisum amplectitur. Tria verò tempora ad ipsius varietatem referuntur, per quam ex vno radicali corpore tria alia corpora cum suis capitibus exiere. Ad finem anni 158. à primordiali Ordinis fundatione, in quo spatio primum tempus sub D. Bonauentura vidit totam ordinis reformationem ann. 1260. (institutis iam à Hierarcha Seraphico D. Claræ, & tertij ordinis sobolibus) & vidit etiam Cæsarenorum, & Clarenorum stirpes parum durantes; incepit regularis obseruantia, primò à corpore, deinde & à corpore, & à capite diuisa. Hæc est vna valde excellens, & heroica soboles. Altera verò anterior tempore est PP. Conuentualium, & ipsa pariter conspicua admodum, quę sub Magistro, vbi primò erat sub Ministro Generali, venit ad ann. 1517. ex Leonis X. Constitutione. Sed finem viderunt plurimæ reformationes, scilicet Clarenorum, Amadeorum, Coletanorum, Fratrum de S. Euangelio; quæ tandem Obseruantibus omnes adhæserunt. Tertio tempore soboles comparuit Patrum Cappuccinorum. Mox soboles Reformatorum. Postremò soboles tertij ordinis sub claustrali religione.

Quinque tẽporum ratio nunc discutienda.

II Septem deserta eo vnico illo deserto, in quo Christus à Diabolo tentatus est, sacræ scripturæ testimonijs multa arte moraliter deducit Doctor noster serm. 3. Dom. 1. Quadrag. 1. Desertum

Septem mystica deserta iuxta D. Antonii de Padua doctrinã

tum dicit Cælum. 2. Cor hominis. 3. Pœnitentiam. 4. Religionẽ. 5. Crucem Christi. 6. Mundum. 7. Infernum. Loquens de quarto deserto, hæc subdit. *Quartum desertum*, ait, *est Religio, in quo deseritur mundus per votum paupertatis. Caro per votum castitatis. Voluntas actionis per votum obedientiæ.* Et post pauca applicans omnia ad B. Franciscum per comparationem mysticam ad Mathathiam, Macabæorum Principem, ob zelum legis cum quinque filijs suis fugientem in desertum, ita exponit. *Mathathias interpretatur donatus à Domino, vel donum, & signat virum iustum, & religiosum, specialiter tamen Religionis Fundatorem, vt B. Franciscum. Talis namque ex speciali dono Dei datus est Christianis ad liberandum de manibus inimicorum. Vnde humilis Frãciscus intellexit se ad hoc missum à Deo, vt animas lucraretur, quas Diabolus conabatur auferre; propter quod ipse tamquam alter Mathathias destruxit aras mundanæ vanitatis, in quibus peccatores dæmonibus immolabant, circumcidit per reuocationẽ ad vitã veritatem, & puritatem illos, qui habebant præputium peccatorum. Legem insuper abolitam operibus instaurauit.*

B. Franc. à Deo donatus

III Igitur mysticus Matharhias Franciscus, stemma suum proprium instar Seraphici vexilli aperiens vnà cum quinque sobolibus suis, seu stirpibus, septem illamet deserta transcurrit, quæ loco cit. ipse Anton. declarat. Posuit Franciscus, explicuitque in Cæli deserto proprium stemma, quod Christus, vt perditam ouem in terris quæreret, dereliquerat. Ipse namque in Ecclesiæ insigne magis ac magis exaltando, & ea adimplendo per Christi gratiam, quæ passionis Christi deerant; ò quot animas, ab Orci faucibus eas eruens, inter Beatorum Spirituum cœtus inseruit! Hic noster Mathathias innumerorum hominum cor ingrediens, multiplex ipsorum desertum, *ab Angelis derelictum, & à bestijs, idest bestialibus cogitationibus habitatum*, in multiplex quoque Paradisum commutauit.

B. Franciscus mysticus Mathathias.

In Cæli deserto Franciscus.

In deserto humani cordis.

IV Hic Mathathias in pœnitentiæ desertum genuinum stemma, seu vexillum plantauit. Quandoquidem derelictis in eo criminibus, introductaque contra tumultuantes cogitationes quiete, vestitus, ac victus asperitas, & durities (explicatis suis trophæis in Apostolici Hierarchæ insigne) carnis mollitiem iam deuictam, atque expugnatam demonstrauere. Hic denique Mathathias talem se in deserto Religionis præsentare à Deo selectus est, qualem idem Anton. iam paulò ante delineauerat.

In deserto pœnitentiæ.

V At quid dicendum de desertis Crucis, Mundi, & Inferni? Nonne hic Mathathias, interius, exteriusque crucifixus, ac seraphicè cruciformis infinitos ex eis, qui solum & derelictum, veluti in quodam deserto, horrore pleno, Christum ad crucem dereliquer-

In deserto Crucis.

liquerunt, ad crucem cum discipulis, & coapostolis suis, qui omnes cum Apostolis *relicto eo fugerunt*, incredibili animo reuocauit? Nonne hic Seraphicus Mathathias in mundi deserto, ab omni bono derelicto, ait Anton (*In quo peregrinantur, & affliguntur filij Israel, quia Draco ibi est adurēs flatu superbiæ*) aduersus hunc Draconem, in quem etiam Inferni desertum, suos desertores Angelos crucians, intrauit, missus est à Deo, è Christi latere emergens *Verum de Christi latere nouus legatus mittitur, in cuius sacro corpore vexillum Crucis cernitur. Franciscus Princeps inclytus signum regale baiulat. Contra Draconis schismata, acies trinas ordinat expeditorum militum, ad fugandum exercitū, & tres cateruas dæmonum*, cecinit Gregorius Nonus iam superius adductus.

In deserto mundi.

B. Francisci a inferni deserto.

Hierarchicæ Gentis Ordinis Fratrum Minorum Euangelica, atque Apostolica origo.

I. ORdo Minorum, quem primò genuit Christo, & Ecclesiæ noster Parens, & Patriarcha, institutus est eo tempore, quo magis eo indigebat tota Christiana Respublica, vt dictum est in primo huius primę faciei capite. Annus eius institutionis idē non est apud Nostrates. Alij volunt Ordinis Minorum initia cepisse anno Christi 1205. Alij 1206. sub Innocentio Tertio, & Henrico Quarto Imperatore. Ita Gonzaga 1.p. vbi de Ministris Generalibus Ordinis in principio.

Ordinis Minorum initia

II Nec propterea sibi contradicit, vbi §.2. eiusdem partis anno 1209. exordijs ordinis præfigit. Etenim ibi loquitur de B. Francisci conuersione, in qua temporalibus negotijs, ac rebus valedicens, expoliansque se sæculari habitu coram Vrbis Assisij Antistite nudus remansit, pœnitentiæ tunicam ab eodem accepit, & sic aliquanto suæ Religioni fundamenta fodere incepit. Anno deinde 1209. sub eodem Pontifice, & Imperat. Othone Quarto. *Francisco*, ait Gonzaga, *adhærere ceperunt pij viri, quorum auspicijs Minorum Ordo initium sumpsit.*

Sentētia Gōzagæ declaratur.

II Felix Pontifex, qui sub texeratæ Aquilæ Comitum Signiæ (vulgò *Conti*) vndè quamplures Vicarij Christi prodiere, Anicianæ gentis proceræ arbori, sanctitate, & maiestate notissimæ, vt alibi fusè scripsi, tam latinè, quam italicè; aureum germen inseruit; imò & propria sanctitate, & pontificia maiestate ad sæcula æterna persona sua illustrauit. Auxerunt eius felicitatem quam maximè Dominicus, & Franciscus, & eorum præter alios, qui sub eo emersere ordines, & cum eis ordo etiam D.Claræ ab eodem Francisco institutus. Ipse etiam Cardinalem Vgolinum nepotem

Papa Innoc. III. Conti laudatur.

suum (deinde Gregor.IX.à quo in Diuor.fastis B.Frāc.adscriptus) Francisco in primum sui Ord.Protectorẽ designauit, ac regulā sibi à Christo inspiratā viuæ vocis oraculo approbauit. Quā postea ad 12.capita iuxta numerū Apostolorum mysteriosè deductā (constabat enim prior abs se approbata cap.22.) Honorius Tertius eius successor Diplomate communiuit in suo Lateranensi Palatio, vbi nunc adest Fratrum Minorum strictioris obseruantiæ Pœnitentiaria Apostolica. Verum illa eius approbatio (sine qua priores B. Francisci labores protinus frustrati essent, opusque vix inceptum, finem habuisset) nequaquam successisset, nisi Ioannes Cardinalis de Columna, de quo in Cathalogo Protectorum Ordinis, apud Sanctitatem suam, cui carissimus erat, rem illam tam arduā, & ab eodem Pontifice, & omni Romana Curia principio reiectā veluti nouam, & à sæculo nondum auditam, totis viribus fauisset. Vading.pro roboranda aliorum, quos ipse citat, sententia, Ordinis Minorum initijs figit ann.1208. nec tamen discordare videtur à Gonzaga, cui adstipulatur Iuuenatij Episcopus P. Michael Angelus à Neapoli Minorita in sua Chronologia Ordinis. Nam postquam ex Francisci testamento ostenderit tam regulam, quam habitum, quem suis cum ea reliquit, & ipse primò assumpsit, à Christo, & non ab alio Franciscum accepisse, & quæ eius latitudo, longitudo, forma, qualitas fuerit; hæc subdit ad finem illius primi armenti primi tom.annal. *Et licet hoc anno 1208.discipulos non habuerit vir sanctus, & sine discipulis non potest dici instituta Religio, tamen aliquale ei dedit initium, dum habitum, quem suis præscripsit, iam ordinauit, & assumpsit, & regulam conscribendam iam sua vita præostendit, &c.* Cepta ergo Ordinis Minorum initia ex Gonzaga anno præfato 1209. ostensa tamen, & aliquanto iacta ann.1206. ex eodem.

Primus Ordinis Protector Nepos Iuno.

Approbatio. regula B.Frācisc. per intercessionem Ioannis Cardin. de Columna.

Vadingh. sētent de ordine exordio non ita solidior ea Gonzagæ.

IV Sed aliqualia secundum alios, iuxta explicationẽ Vading. eo anno dumtaxat 1208. quando duplicibus dimissis, habitum illum Heremitanum S.Augustini in alium mutauit Franciscus, ita à Deo inspiratus, prout ex lectione euangelica id sibi conuenire intellexit. Gonzagæ tamen inceptio (à qua si incepisset Vadingus, verius ac solidius exordium operi tam graui, & tam feliciter prosequuto fortè dedisset) melior, dignior, & historiæ suæ ingenuitati luculentior.

V Obiter tamen aduertendum ex D.Bonauentura, qui præfatam habitus mutationem in Francisco demonstrans, pecuniæ abdicationem, & vnius tunicæ assumptionem, subdit statim in eo cap. *de Institutione Religionis*, quod Franciscus *dimissa corrigia, pro cingulo funem sumpserit*. Verum quid nudis pedibus apposuerit, num scilicet sandalia Apostolica, vt plures asserunt, vel potius

B. Franc. assumpsit aliquando pedibus calipodia.

iuxta

iuxta nonnullos aliquod calceamentum ligneum, ob maiorem paupertatem (sicut pauperrimi in illa Vmbriæ plaga, & alibi pluries vsum habent) Doctor Seraphicus non explicat. Prior sententia multis acceptior, posterior verò affectui B.Francisci, qui super cunctos euangelicam paupertatem studuit in Ecclesia excolere, vt meritò Patriarcha pauperum posset deinde appellari, idonior, & conformior. Huic sententiæ subscribit Andreas Eborensis Lusitanus haud obscuri nominis auctor lib. exemplorum tom. posteriori, vbi de Vestitu, & de Francisco Assisias hæc in specie historicè, ac symbolicè. *Franciscus Assisias paupertatis cultor diligens, non in solitudine, sed medio luxu, insaniaque diuitiarum, crassi, natiuique panni tunicam, nudo induit corpori, indutam funiculo compressit. Nudis pedibus ligneos subiecit socculos, vt, quatenus liceret corpus à terræ contactu vindicaret, vndè mens procul recesserat cælestium affectatrix.* B.Fr. ob maiorem paupertatem elegit calipodia

VI Citat auctor iste Sabellicum, qui anno 1500. viuebat, teste Bellarmino lib.de Scriptoribus Ecclesiasticis. Sub calipodijs rudibus, & vilibus propter expensam ad duplum, imò plus minorem, & propter maiorem mortificationem, & mundi contemptum, amplius quidem altissima Francisci paupertas triumphet, quam calceata sandaliis. His calceati Apostoli: sed noua illa Hierarchæ Francisci paupertas cum nouitate vitæ, & habitus (sine pera, sine baculo, sine pecunia in Zonis, sine proprio, neque in communi, neque in particulari, sine rebus, sine stabilibus, sine mobilibus, sine vllo temporalium bonorum redditu, necnon & pluribus præceptis obligantibus sub mortali communita) asperitatem, duritiem, ac nullius ferè pretii in calceamentis absque dubio expostulabat. Congruentia haud leuis pro calepodiis B.Franc.

VII Tradidit pariter cum habitus forma suis alumnis vir Hierarcha legem, & regulam quoad methodum, & normam viuendi, sicut fecit duobus aliis Ordinibus, ab eo immediatè institutis. *Regula*, ait Seneca epist.71. *est, qua rectum probari solet: quam si flectes, quidquid ex illa mutaueris, iniuria est recti*. Ethnica hæc diffinitio, etsi omnibus ad mores communissima. Sed nostri interpretis descriptio Euangelica est, atque Apostolica. Non simplicem regulam nuncupat ipse Dom.10.post Trinit eam legem, quam Institutores Religionum suis Religiosis conscribunt, sed auream regulam. Nam vbi loquitur mysticè de furto Achan Iosue 7. in quo latro ille *Pallium coccineum, & ducentos siclos argenti, regulamque auream quinquaginta siclorum abstulit*, hæc subdit: *Regulam auream furantur falsi Religiosi. Regula quasi mensura regens dicitur, vel quod distortum, prauumque corrigat. Regula aurea est vita Religiosorum, quæ hominem distortum, & prauum ad mensuram rectè viuendi corrigit, & modum rebus ponit. Hanc* Regula aurea est lex religiosis tradita

regu-

1. Regula à B.Franc. Assisio conscripta.

regulam ferè omnes religiosi furati sunt, quia ad veritatem Euangelij non ambulant, secundum Patrum instituta non viuunt, sed distortè, & simulatoriè vitam suam ducunt. Ita os aureum D. Antonij illum sui temporis Ecclesiæ statum patefaciens. Scripsit Assisio in S. Maria de portiuncula, edocto Dei spiritu, regulam suam B.Frãciscus, distinguens principio eam 22.capitibus, quorum

1 Quod fratres debeant viuere in obedientia, sine proprio, & in castitate.

2 De receptione, & vestitu fratrum.

3 De diuino officio, & ieiunio.

4 De Ministris, & aliis fratribus, qualiter ordinentur.

5 De correptione fratrum in offensione.

6 De recursu fratrum ad Ministrum, & quod aliquis frater non vocetur Prior.

7 De modo seruiendi, & laborandi.

8 Quod fratres non recipiant pecuniam.

9 De petenda eleemosyna.

10 De infirmis fratribus.

11 Quod fratres non blasphement, nec detrahant, sed diligant inuicem.

12 De malo visu, & frequentia mulierum vitanda.

13 De præsumptione fornicationis.

14 Quomodo fratres debeant ire per mundum.

15 Quod fratres non teneant bestiam, nec equitent.

16 De euntibus inter saracenos, & alios infideles.

17 De Prædicatoribus.

18 Qualiter ministri conueniant ad inuicem.

19 Quod omnes fratres viuant catholicè.

20 De confessione fratrum, & perceptione corporis, & sanguinis D.N.Iesu Christi.

21 De laude, & exultatione, quã possunt facere omnes fratres

22 De admonitione fratrum.

Nullus ius positiuũ Ecclesiæ, nec exẽplum cogit Fran. ad petendam Regulæ confirmationem à Sede Apost.

Hanc Regulam exhibuit cum suis discipulis B. Franciscus Innocẽtio Tertio confirmandam, nullo iure positiuo ecclesiastico, seu exemplo ad id eum cohibente, vt adnotarunt Bellarminus lib.2. de Monach.cap.4.& Cartagena tract.1.cap.4.de antiquit. Carmelit.ex quibus Vadingus noster tom.1.ad ann.1210.Sed tum propter maiorem rei firmitatem, ne sibi accideret, quod contigerat VValdensibus, à Lucio, & Innoc.Tertio reprobatis, tum propter summam, & religiosam, quam statuerunt erga Ecclesiam Catholicam reuerentiam, & submissionem, siue magis spontè, vt ait Platus lib 1.de bono statu relig.cap.7. quam legis cuiusdam coactu. Pleno vero errore asseruit Stephanus Gatibayus de Rebus Hisp. tom.2.

tom. 2. lib. 12. cap. 47. tradens, regulam Patrum Augustinianorum profiteri Fratres Minores, cum hæc nostra longe illa differens sit, & diuersa. Hanc nostram viuæ vocis oraculo confirmauit idem Pontifex, etsi principio renuerit, efficaciter tamen persuasus cum cæteris Cardinalibus discordibus à Ioanne Card. de Columna, vt in tertia facie demonstrabimus.

VIII Reformauit deinde istam regulam, visione quadam monitus B. Franc. scripsitque sub Montem Columbæ, seu Rainerij ab Vrbe Reatina secundo lapide ad meridiem, intra quamdam scissuram petræ, ieiunans quadraginta diebus in pane, & aqua. Reduxitque eam ad meliorem, & breuiorem formam quasi per medietatem, distinguens eam in cap duodecim.

Scripsit Frãc. aliam Regulam breuiorem in Monte Columbæ.

1 In Nomine Domini, incipit Regula, & vita Fratr. Minorum.

2 De his, qui volunt hanc vitam accipere, & qualiter recipi debeant.

3 De diuino officio, & ieiunio, & quomodo fratres debent ire per mundum.

4 Quod fratres non recipiant pecuniam.

5 De modo laborandi.

6 Quod fratres nihil sibi approprient, & de eleemosyna petenda, & de fratribus infirmis.

7 De pœnitentia fratribus peccantibus imponenda.

8 De electione Generalis Ministri huius fraternitatis, & de capitulo Pentecostes.

9 De Prædicatoribus.

10 De ammonitione, & correptione fratrum.

11 Quod fratres non ingrediantur monasteria monialium.

12 De euntibus inter saracenos, & alios infideles.

Tota hæc Euangelica, & Apostolica Regula, quam hodie nos ad literam obseruare, quantum possumus, studemus, plena est rebus, aut præceptiuis sub mortali, aut admonitiuis ad informationem boni, aut ad euitandum malum propositis, aut ad Regulæ libertates subiectis. Earum summa numero 42. continetur.

xxviij. Mandata sub mortali, præter tria vota, sūt in Regula Fratr. Min.

Nouem eminent, quia constituunt totidem præcepta absolutè.

Duodecim æquipollent præceptis.

Septem habent vim præcepti. Quo pacto Fratres Minores tenentur ex vi professionis, & regulæ obseruare (præter tria vota) 28. præcepta vera, & realia sub mortali.

Duodecim aliæ res dicuntur admonitiones.

Sex sequentes documenta nuncupantur.

Sex denique postremæ libertates Regulæ.

Studeant igitur fratres hanc Regulam auream in magno pretio habere, sola enim eius obseruantia sufficiens erit, vt possint cano-

nonizari, ficut faſſi ſunt Romani Pontifices. Caueant autem è regione, ne furentur eam, cum euidenti periculo luendi eamdem pœnam in altera vita ſpiritualiter, quam luit Achan corporaliter in hac vita. Quod Deus auertat.

ADMIRANDÆ D. CLARÆ
Sobolis inceptio.

Clariſſimum D. Claræ genus.

I. ANno Chriſti 1212. ſub eodem Innocentio Tertio, & Imper. Frider. Secundo incepit in eadem Vrbe Aſſiſij Ordo Clariſſarum, quibus B. Franciſcus dedit in Abbatiſſam ſuam primogenitam in Chriſto Claram Aſſiſiatem ex nobiliſſima Sciforum progenie. Vide Rodulphum, Gonzagam, Vading. ad ann. 1212. & alios. Soboles Franciſcana præclariſſimæ Claræ, quam amplè hodie pateat circa ea Cœnobia potiſſimum, quæ Miniſtro Generali totius Ordinis in tota ferè Europa ſubſunt, ſuo loco, vbi de Patrimonio Seraphico demonſtrabitur. Clarum. D. Claræ ex *Sciforum* ſanguine genus; quod Fuimi nuncupat Cicarella, fortè ex materno genere, vt aduertit Vadingus, hic ſubiicio.

DIVÆ CLARÆ ASSISIATIS GENVS
Ex clariſsima Sciphorum Proſapia.

Paulus Scifi Proauus Diuæ Claræ.

Bernardutius, ſiue Bernardus eius Auus.

Sciforũ Proſapia declaratur.

Fauoronius Parens, vir Dominæ *Hortulanæ* nobilis, & probæ Heroinæ, ac illius plantæ genitricis, quæ in ingentem arborem excreſcens, aurea caſtitatis, & ſanctitatis germina in toto Orbe regali genere peperit.

II Ex hoc auſpicatiſſimo connubio duæ aliæ Beatæ Virgines, quæ etiam poſt mortem ſub regula Sororis Claræ miraculis claruere, *Agnes* & *Beatrix*.

III Fratres Fauoronii, qui & patrui S.Claræ, *Paulus* & *Monaldus*, hique ſimul cum fratre primogenito ditiſſimi, & ſtrenui milites: ex *Paulo* ortus Bernardutius iunior D.Claræ pronepos, & Angela proneptis, quæ ei adhæſit. Bernardutius genuit B. Ruffinum, ſanguine, & religione vnicum, profeſſus eſt enim S. Franciſci regulam.

B. Ruffinus Scifi D. Claræ cõſanguin.

IV Monaldus tres liberos procreauit, Boſonem, Iolum, & Finum. Boſoni filius B.Silueſter Scifi, S.Francifci ſectator. hucvſq; Vading. vbi ſupra num.14.

Vnde

V Vnde apparet, quod Sancta D.Claræ soboles (quam Christo genuit Franciscus, vt amplissimè quoque stemma,ac genus Seraphicum mundo per eam pateret) per sæculare progenitorum stemma pariter & ipsa in gratiam Francisci felicissimè auspicata videtur in Scypho regio, seu cratere argenteo, à Ioseph Patriarcha, dum Aegyptiis præsideret, Beniamino fratri suo vterino simul & germano, ex industria tradito.

VI In prophanis literis scyphus ad diuina, & heroica arcana respectum habet. Erat enim vasis potorij genus, quod propriè Herculi attribuitur. Macrob.satur.lib.5.cap.21. Hoc vase in sacris, & in conuiuiis vsi sunt veteres. Virgil.8.Aeneid.Ho.Epod.9.Cicer. epist.Stemma scyphorum,in cuius scuto fortè scyphi apponebantur, Christi Beniamino, scilicet eius seraphico viro, adeò sibi persimili,eiusque hierarchico stemmati meritò ordinatum erat.Quippe quod ad spirituale poculum illius veri Herculis debebatur,qui plagis à Christo affectus, & sanguine aspersus 24. ficti Herculi labores alio modo iuxta eorum symbola non solum superare debebat, sed nullius pretij reddere; ceu post ita accidit in re, sicut fabulæ tradunt. In D.Claræ sobole innumeræ Comitissæ, Marchionissæ, Ducissæ, Principes, Archiduces, Imperatrices,Reginæ,quarum aliquot extant in sanctarum virginum, ac mulierum fastis, in sequenti parte breui apparebunt.

Stemma Seraphicum in Claræ stemmate figuratum.

Aureæ Sobolis Tertij Ordinis B. Francisci exordium.

I. ET hunc etiam ordinem virorum, & mulierum, in suis domibus degentium, fundauit tertiò B.Franciscus. Eius initia anno Domini 1221. sub Honorio Tertio, & Friderico Secundo.Gonzaga, Vading.ad eundem annum,Chronol Ordinis fol.18. & alii communiter. Nicolaus IV. Franciscanus, Tertiariorum regulam à S.Francisco institutam,& per plura capita diuisam approbauit, quam deinde confirmauit Clemens V.anno 1308. Vide in sequenti facie vbi de Sanctis Canon.Tertii Ordinis.

II Hæc sacra Tertiariorum Religio in dies magis, ac magis in numero creuit, & in sanctitate vitæ floruit. Vulgi ipsi non solum adscripti populi, verum etiam Comites, Duces, Principes,Reges, Cæsares. Nonnulli quoque ex suis vitæ sanctitate, ac miraculorum gloria illustres, & vt Sancti, ac Diui ab Ecclesia declarati; sed de vtrisque in sequenti parte.

Origo monialium claustralium tertii ordinis.

III Sobolescens hæc 3.B.Francisci soboles, hinc in Vrbe Fulginei, Vmbriæ Ciuitate, sacra sororum Tertiariorum, claustris, tribus votis emissis, clausarum progenies per nobilem, ac pijssimam mulierem Dominam Angelinam Corbariam Ciuitellæ apud

F Apru-

Aprutium Comitissam. Martinus V. & Eugenius IV. statutis, atq; Apostolicis Constitutionibus, & concessionibus quamplurimis eam illustrarunt, & condecorarunt.

Origo Fratrū claustralium tertii ord.

VI Quod verò attinet ad alteram huius tertii Ordinis prolem claustralem, quæ transijt in Religionem ex parte virorum non coniugatorum, & per Prouincias, & Cœnobia hodie dilatatam, siue in Hispania, vbi nunc maximè viget (à corpore Regularis obseruantiæ tantum disiectam, non autem à capite) siue in Italia, & à corpore, & à capite hinc ab aliquot lustris ex ea seiuncta, non est opus hic immorari. Eius exordia, & euentus circa rem hanc petendi ex diplomatibus Sixti IV.1471. Innocentii IV. constitutioni subscribentis. Iulii II.1507. Leonis X.1521. Pii V.1568. Gregorii XIII.1575. Sixti V. 1586. quos citat præfata Chronologia loco cit. vbi etiam dictos euentus breui restringit. Eius obligatio circa tria vota communia tantum versatur. De prouinciis, & Cœnobiis tertii ordinis, necnon & Superioribus Generalibus suo loco in 4. sobole. De Prouinciis verò, & Cœnobiis tertii ordinis in Hispania, ad finem huius nostræ Hierarchiæ.

VII Sex Congregationes ex hoc ordine exierunt, quarum tres sub inuocatione S. Hieronymi.

Cōgregationes ex tertio ordine germinantes.

Prima Congregatio Hieronyminiana fundata à venerabili, ac Beato Sacerdote Carolo nobili Comite Montis Granelli, tertii ordinis professus cum Gualterio Martio eiusdem Instituti. Approbauit eam in Oratorio ad Montes Fesulanos sub inuocatione S. Hieronymi. Innocent. Septimus; sed his morte præuentus, Bullam, quam non potuit expedire, produxit in lucem Gregorius Duodecimus, quæ incipit *Sacrum nonnullorum*, octauo idus Iulii 1415. De institutore huius Fesulanæ Congregationis vide Bullam 152. Pii Secundi.

Secunda Congregatio Hieronyminiana initium, & indumenta accepit à Fratre Angelo de Corsica, tertii ordinis S. Francisci. Vide Vading. in addit. ad tom 5. num. 5. ad calcem tom. 7. & Bullam Eugenii Quarti per extensum.

Tertia Congregatio Hieronyminiana instituta fuit à B. Stupa in Hispania, qui ob contemptum sui ipsius ita nuncupati voluit, eius institutio ad an. 1405. Vide Vading. tom. 4. ann. 1377. n. 21. & alios, & de B. Stupa Martyrol. Franc. 29. Ian.

Quarta Congregatio dicitur S. Vrsulæ, quam instituta à B. Angela de Desenzano loco insigni in Diœcesi Brixiensi, religiosa tertii ordinis, de qua fusè in vitis Sanctorum tertii ordinis.

De S. Franc. Romana in seq. facie.

Quinta Congregatio est S. Franciscæ Romanæ, quæ fuit tertii ordinis alumna: ipsa etiam instituit Congregationem Mulierum, de qua suo loco.

Sexta

Sexta Congregatio eſt S. Birgittæ ſub Regula S. Auguſtini inſtituta. Fuit enim hæc Heroina ex tertio ordine S. Franciſci, vt poſtea ſuo loco dicemus. Reſcripſimus haſce Congregationes per ſynopſim ex cap 36.F.Magiſtri Bordoni.

Vide de Sancta Birgitta in ſeq cap.

VIII Ab anno 1209. quando Minorum Ordo incepit, vſq; ad Regularis Obſeruantiæ primordia de anno 1368.vt ex mox dicēdis patebit, annorum ſpatium 158. interponitur. Hoc eſt primum tempus, quod principio præſentis ſectionis tetigimus. Nam in toto illo annorum decurſu nulla notabilis diuiſio in Minorum ordine accidit. Quandoquidem prior Cæſarenorum Reformatio, à Patre Cæſareo de Spina ita nuncupata, initium ſumpſit anno 1244. Ordinis verò 35. Poſtquam autem D.Bonau.in cap.gen. intermedio Narbonæ 1260. S.Franciſci Religionem reformauerat, huic priori Reformationi ſucceſſit, & poſterior Clarenorum, vel potius eadem cum priori fuit, vt aduertit Gonzaga. Cæſareni, extincto eorum capite, parum ſteterunt, ac finem habuere. Remanſit tamen conſtans, & firmus in pura regulæ obſeruantia venerabilis P.Ioannes de Vallibus, ex quo primordia Regularis Obſeruantiæ auſpicata ſunt, quibus deinde ſolidè, & conſtanter adeò manus poſuit Frater Pauluccius Fulginenſis, eius ſocius, licèt profeſſione laicus, vt meritò Regularis Obſeruantiæ auctor extiterit, vt in ſequentibus liquebit.

Tēpus ab anno inceptionis Ordinis ad ann. incept. Regul. Obſeru.

Cæſarenorū, & Clarenorū origo, & duratio, & nuncupatio.

IX Clareni ſub hæremitica vita (de quorum initiis ad ann. 1294. ſub Celeſtino V.ac Generalatus P.Raymundi Gaufredi, progreſſibus, & diuiſione idem Gonzaga loco cit.ad folium 4.) Ducem habuere doctiſſimum Patrē Angelum de Cingulo, quod Anconitanæ Marchiæ Oppidum eſt. De egregiis huius inſignis Religionis prærogatiuis idem auctor ibidem. Eius ſectatorum nuncupatio à Monte Claro, vbi illorum prima ſedes. Rediere ad Miniſtri Generalis obedientiam ann.1477. ſub Sixto IV. Vide Gonzagam fol.19.& alios hiſtoricos.

REGVLARIS OBSERVANTIÆ SOBOLES.

Quæ

Sobolescens in genus, sanctitate, claritate, auctoritate, amplitudine, legitima successione Hierarchici stemmatis Hæres facta est.

Duo tēpora proponit auctor in ista sectione.

I. SYNOPSIS de Regularis Obseruantiæ loquutione, atque scriptione ad duo tempora quā breuiter reducenda. Alterum tempus indigitabit eius originem, & progressum sub Vicarijs Generalibus citra, & vltramontanis, & nonnisi à corpore Religionis separata, non autem à capite. Alterum verò tempus ad illud initium referetur, in quo totaliter seiuncta est ab Ordine, cuius antiquior pars mansit sub Magistrorum Generalium regimine. At recentior, quæ paucis deinde lustris per totum fere terrarum orbem etiam tunc diffundebatur, Ministro Generali totius Ordinis feliciter se subiecit, sicut adhuc ei subiicitur.

II Ex isto secundo tempore exurgunt alia duo tempora, quorum prius sobolem verè eximiam, verè amplam Patrum Conuentualium meditabitur; posterius verò aliam, singularem, ac valdè religiosam, quæ Patribus Capuccinis nomen dedit, & famam, & à prædicta sobole Conuentualium suam haud obscuram Genesim deriuat. Iuxta præfixa tempora, necnon & præsentis sectionis inscriptione, duo animaduertenda ex Gonzaga nostro, quem sequi in præsenti labore magna profectò apud me cura, & studium. Primum, quod animaduertendum est, habetur in fine illius §. vbi de Reformatorum, atque Recollectorum Patrum exordio sub fol. 62. & est huiusmodi.

Quam peculiaris Dei cura erga Ordinem S. Frāc. & eius zelatores.

Ex præcedentibus, ait, *liquidò constat quam grata sit Deo Opt. Max. sacra hæc Franciscana Religio, qualiterque sibi curæ sit. Nam etsi eam ad tempus à recto tramite aliquantulum deuiare sinat, non tamen in deformationis baratrum labi permittit. Quinimò sibi perpetuò ex illa septem millia virorum seruat, qui non curuant genua sua ante Baal, quique pro tantæ matris honore, dignitate, atque nitore zelantes, eam in rectam, vnde deflexerat, viam felicissimè reducunt. Idque omninò in causa est, non autem (vt aliqui malè autumant) animi leuitas, aut inconstantia, vt tot rami, nobiliaque*

germina, puta Clareni, Amadei, Obseruantes, Reformati, Capuccini, & alij (de quibus supra) ex ea prodierint. Quæ tamen omnia, Patribus Capuccinis demptis, totius Ordinis Generali Ministro, iuxta Franciscanæ regulæ præceptum, quo cauetur, vt vniuersi fratres vnum de fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum, & seruum totius fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire, paruerunt, eiusque dicto audierunt, & modò, quæ ex ijs supersunt, ad nutum audiunt.

V[nu]s e[st] de[..] [..]bet [..] tot[...] S. Franc[...] [..]dine Gene[...] lis Minister.

III Secundum, quod aduertere debemus, idem Auctor nobis mutuabit suis periodis, quas sub capitibus, & numeris hic modò nos, tum distinguendi gratia, tum pro maiori commoditate, & leuamine legentium, subijcere haud quidem opportunum videtur. Eo vel maximè, quia vnusquisque Gonzagam præfatum habere præ manibus commodè potest.

IV Et prima eius ratio iam hodie non est ita intelligenda, sicut eo tempore, quando scripsit historiam suam, Romæ impressam ann. 1587. sub Sixto V. qui annus erat vltimus eius Generalatus; rexit enim ordinem annis octo, & ipse fuit creatus anno 1597. extant enim pro Capuccinis diplomata recentiora Pauli V. & Vrbani Octaui, de quibus suo loco.

V Secunda ratio manet adhuc irrefragabilis, quia Generali Ministro Obseruantiæ subsunt omnes Reformati Italię, Hispaniæ, Franciæ, Germaniæ; qui dum ad literam Regulam B. Francisci obseruant, quinimò & ad vnguem Constitutionem Nicolai Tertij circa eleemosynarum pecuniarum per amicos spirituales applicationē, quæ Constitutio Regulæ puritati valde consona est, obseruent ad vnguem, successores B. Francisci dici, & esse debent. Ita pariter & PP. Capuccini, qui Martinianam declarationem amplectuntur, cùm eorum vitæ, & viuendi formæ aptiorem, plurimumq; conformem. Hinc post sex annorum examen, & impugnationem aduersum rem hanc de iusta, & canonica Generalis nostri intitulatione ann. 1631 sub gloriosæ mem. Rom. Pont. Vrbani Octaui emanauit præsens decretum: *Sacra Congregatio respondit nihil innouandum esse, & Ministrum Generalem de Obseruantia legitimè vsum fuisse, & vti posse titulo, & sigillo cum inscriptione Ministri Generalis totius ordinis Fratrum Minorum, & ita seruari mandauit die 22. Martij ann. 1631.*

Discrimen præcipuū inter Reformatos, & Capuccinos.

Sacr. Congr. de titulo Ministri Gener. totius ord.

VI Ex quo etiam decreto apparet descendentia, & legitima successio ipsius Ministri Generalis, & suorum Ordinum de Regulari Obseruantia, ac Reformatorum per seriem nunquam interruptam, vt hoc pacto iuxta intentionem, & legem Patriarchæ Francisci vnum caput, vnusque Hierarcha extaret in tota Franciscana Hierarchia, titulo, sigillo, & præcedentia solus. Sic enim hæc Seraphi-

raphi-

raphica, & Apostolica Hierarchia Monarchiæ Ecclesiasticæ, ad cuius iuuamen ordinata fuerat à Deo, conformior esset in vno capite, illud caput repræsentante, quod Christo capiti magis se conformauerat; quam Seraphicam, & Apostolicam Francisci mentem iam declarauerat Leo X. in Constitutione *Licet alias* illis verbis. *Ipsi Fratres de Obseruantia, & Reformati veri, & indubitati Fratres Ordinis B. Francisci, & eius regulæ obseruatores semper fuerunt, ac diuina fauente gratia sunt futuri, sine aliqua interemptione, seu diuisione à tempore editæ Regulæ per B. Franciscum vsque ad præsens.*

Vnus solus Hierarcha in Franciscana hierarchia constituendus

VII Circa verò Franciscanum vestimentum, annis triginta ante regularis obseruantiæ inceptione, scilicet ann. Christi 1317. Clarenorum extante Reformatione, ad vitam hæremiticam, & anachoretam constanter addicta, emanauit diploma Summi Pontif. Ioann. XXII. textui regulæ Franciscanæ omninò conforme, in quo *Volentibus quibusdam plus sapere, quam oporteat, constituit perpetuum præfato finem dare negotio*, declarationem edidit grauissimam, qua Ministro Generali, & Prouincialibus commisit, *arbitrari, ac præscribere, cuius formæ, siue figuræ, atque similium accidentium esse debeant, tam habitus fratrum, qua caputia.* Omnibus & singulis Ordinis Minorum fratribus præcipiens in virtute obedientię sub excommunicationis pœna, *vt ad mandatum ipsius Generalis deponant, quos deferunt habitus, & alijs ipsius Generalis arbitrium determinationem, siue iudicium induantur.* Vide etiam Chronol. Ordinis Capit. General. 19. & 20. fol. 41. vbi de Reformatione Narbonensi ad ann. 1314.

Clareno um h[illegible] [illegible] Ioanne XXII. interdictus.

VIII Huiusce Apostolicæ determinationi solidè, vt par erat, semper adhæserunt sanctissimi, & integerrimi Regulæ zelatores, ac B. Francisci vestigiis summoperè inhærentes, D. Bernardinus Senensis, D. Didacus Complutensis, B. Ioannes de Capistrano, B. Iacobus de Marchia, B. Petrus de Alcãtara, B. Petrus Regalatus, B. Saluator ab Horta, B. Paschalis Baylon, B. Petrus Baptista cũ sociis Martyribus Iapponensibus, decus, & corona ordinis Fratrum Minorum regularis, & strictioris obseruantiæ.

IX Lites, iurgia, contentiones, adeò charitati religiosorum præiudiciales, & Sedis Apostolicæ quieti parum gratæ super isto negotio iam sub maxima moderni Pontificis vigilantia (Deo fauente) penitus abrasæ. Decreuit namque Sacra Congregatio super Indicem librorum, omnes scripturas de hac materia, per apologias, ac controuersias tractantes eo ipso, quo prælo datæ sunt, prohiberi, & vt prohibita haberi.

Lites circa formam habitus iam penitus eradicatę

X Tota Hierarchia Franciscana illis indumentis respectiuè in suis sobolibus, & ordinibus nunc vtitur, quæ Pontificum diplomata

mata confirmarunt, benedixerunt, gratiis & fauoribus proſequuti ſunt. Qualibet ſoboles, ſiue ordo, vt eſt ordo Patrum Conuentualium, Patrum obſeruantium, & cum his Patrum Reformatorum, Patrum Capuccinorum, Patrum tertii ordinis ad B. Franciſci Hierarchiam pertinet. Hæreditas S.Franciſci eſt, tempore S.Franciſci, quoad obſeruantiam regulæ inſtitutus eſt. Secundum quam pariter regulæ obſeruantiam Superiores horum ordinum Generales D.Franciſci ſuccedunt, vnuſquiſque ſecundum ſtatum ſuum, licet ſecundum nonnullas rationes particulares, quas ſupra tetigimus, aliter res ſe habeat. Quomodo & è contra aliter quoque ſe habeat Sexta, & vltima ratio Gonzaghæ, nam amplitudo Patrum Capuccinorum multò plus prouinciarum, cœnobiorum, fratrum numero in terrarum orbem dilatata eſt.

XI Igitur regularis obſeruantiæ origo, de qua mater noſtra Italia, vbi per trium ordinum inſtitutionem Hierarchia Franciſcana ad Eccleſiaſticæ Monarchiæ reparationem incœpit, meritò gloriatur ann. Dom. 1368. religionis verò 159. ſub Vrbano V. & Imperatore Carolo IV. & ſub Generalatu P.Thomæ de Ferignano Mutinæ. Reparator Eccleſiæ Italus, & ſub Diaconatus ordine, & ex Vmbriæ prouincia. Item & Italus illius Hierarchiæ reſtaurator, quam ad priſtinum per admirandam reformationem reduxit. Fuit pariter & ex Vmbria, ſed nec Sacerdos, nec Diaconus, nec in aliquo alio ordine ſacro, ſed ſimplex laicus; ſanguine clarus, ſed moribus, pietate, religione, & magnanimitate clarior. Paulus de Trincis Fulginas ipſe vocabatur, ita Deo diſponente, qui ſeruis ſuis, ad res arduas ab æterno prædeſtinatis, nec nomina vacua ire vult: ſicut enim Petrum & Paulum pro fundanda Eccleſiæ Romanæ Monarchia ordinauerat Deus ipſe, illum primariò, hunc ſecundariò, ita pariter ad eammet reparandam, ac reſtaurandam per Hierarchiam Apoſtolicam, & ſeraphicam, præfixit, veluti alterum nouorum Apoſtolorum caput Franciſcum, & poſt aliquod tempus deinde conſtituit Paulucium magni Pauli Apoſtoli in eo facinore æmulum Qui Reparatoris labores reſtituens, idem per arduum opus, quod eius Hierarcha cruentis plagis fundauerat, quodque in magnum eiuſdem Monarchiæ præiudicium imbecillitas humana labefactauerat, proſequutus eſt.

Regularis obſeruāt. origo italica eſt.

Eius initiat. F.Paulus Fulginas.

XII Hic humillimus, ac pauperrimus, & ſeraphico zelo flagrans, illuſtris ac Franciſcanus, laicus profeſſione, ſed laudabiliſſimus conuerſatione, libertate ſuæ regulæ fretus, obtinuit ab eodem P.Thoma Generali (Vgolino de Trincis, vrbis Fulginei Principe, ſuoque conſanguineo fauente) domumculam Bruliani, Crucis Chriſti propter eius horrorem maximum, vaſtamque ſolitudinem, ægrotibus amicam, inter Fulgineum, & Camerinum. In eo cœnobio

Hugol. de Trincis Princeps Fulginei, ac Frat. Pauli conſanguineus.

nobiolo cælestis illa, ac perardua reformatio, pluries ab aliis intentata, non tamen prudenter (& maximè à Clarenis, locorum Ordinariis quam imprudenter confugientibus) directa, radices fixit. Ibidemque fundamenta, eò solidiora, quò humiliora regularis obseruantiæ iecit. Vnde postea tam amplum san ctitatis, doctrinæ, & exemplorum seminarium, iam in toto orbe diffusum apertum est.

Fr. Pauli de Trincis socii.

XIII Præterea alios socios, quos sibi elegerat Frater Paulus, doctrina, prædicatione, & probata vita laudatissimos, duo potissimum fuere, scilicet Frater Angelus de Monte Leone, & Frater Ioannes de Stronconio. Ab incolis illius Montis (vbi hominum commercium nullum, solatia humana nulla, omnia inculta, & aspera) qui propter extremam paupertatem calepodiis pro calceamentis vtuntur, calepodia sua mutuatus est Frater Paulus, eaque assumpsit cum sociis suis, obtenta prius facultate à Generali Ministro. Hinc deducta inter Fratres obseruantes, & reformatos maximè in Italia colonum, seu calepodiorum cõsuetudine. Vtrum tamen & B. Franciscus ea aliquando desumpserit, iam superius responsum est.

Calepodiorũ exordium in Regulari obseruantia.

XIV Cætera circa felicem progressum Fratris Pauli apud nostrates, quos refert Chronologia Ordinis in 27. cap. Generalis fol. 86. Instituit deinde omnium hæremitoriorum, & Guardianorum Superiorem F. Paulum nostrum P. Generalis Leonardus de Gisone, seu de Gifonibus, Patris Thomæ memorati successor; eius postmodum successores adeò ipsum imitati sunt, vt Pater Henricus Alfarius, ipsum super quindecim, quæ habebat loca, obseruantium suum Commissarium cum plenitudine potestatis elegerit; & alios suo loco Commissarios eligendi auctoritatem concesserit.

F. Paulus instituitur Cõ. Generalis de obseruantia.

XV Anno 1390. Frater Paulus oculis orbatus, & viribus destitutus iam octogenarius, constituit suum Commissarium super omnes obseruantes Fatrem Ioannem Stronconium, de cuius vita probitate, obitu, miraculis consule Martyrolog. Franciscanum, & alios apud ipsum.

Regul. Obseru. origo apud Gallos.

XVI In Gallia origo Regularis Obseruantiæ an. Domini 1388. sub Vrbano VI. & Carolo IV. præfato Imperat. & sub Generalatu P. Antonii de Pireto, & tempore illius schismatis, quod cum Monarchia Romana Hierarchiam pariter Franciscanam per 40. ferè annos hinc inde concutiens, Petri Nauiculam summoperè agitauit. De hoc schismate Bellarminus in sua Chronolog. p. 2. Schisma, ait, omnium grauissimum, & longissimum, Clementis antipapæ contra Vrbanum VI. Nam Clementi successit in schismate Benedictus XIII. cuius schismatis volens Concilium Pisanum remedium adhibere, illud auxit, creato Alexandro V. vndè enim tres

Schisma 23. Clem. antip. contra Vrb. VI.

Pontifi-

Pontifices vnuſquiſque in ſua obedientia (ſedebat Gregor. Duodecimus, Benedictus Decimuſtertius, & Alexander Quintus, & paulò poſt Ioannes Vigeſimus tertius. Vide Gonzagam cit.fol.7. & 8.Chronolog.ordinis, & alios apud eandem ex Vadingo. Fouens Seraphico operi Concilium Conſtantienſe benignè literis,& gratijs perſequens,ſubſcripſit prouiſioni, ait Gonzaga ann. 1418. pontificatus verò ſui anno iij. Summus Pontifex Martinus Quintus, Otho antea Columna nuncupatus, qui è Romanis Principibus ortus (inquit Platina in textu latino, in quo ſcripſit, ſed per traductionem Italicam circa plurima mutatum) in eodem Concilio Conſtantiæ electus fuerat. Inſuper & alia quædam priuilegia in eorumdem Obſeruantium fauorem adiecit. Cum autem Patribus Obſeruantibus non ſatis per Conſtantienſe Concilium proſpectum videretur, alia quædam ſibi adhuc adiicienda fore exiſtimauit ipſe pius, ac ſummus Pontifex. A ſupradicto igitur tempore in tribus prouinciis, Burgundiæ, Franciæ, atque Turonis regularis Obſeruantia ſtabilita fuit, poſtquam, vt prælibauimus, per annos 25.ibidem plantata fuiſſet.Hæc Gonzaga, apud quem ibidem Reformatoribus Turoniæ cœnobium à Ioanne Philippi, tunc illius prouinciæ miniſtro, Mirabelanum,in Diœceſi Pictauienſi conceſſum fuit.

Concil. Conſtantiæ fauet Regul. Obſeruantiæ.

Mart V. Columna laudatur.

XVII Primus Vicarius, ſeu Commiſſarius ſuper vndecim loca denuò erecta P.Thomas de Curte, ab eodem de Pireto conſtitutus. Incepti operis reſtitutio, poſt eius deturbationem, imò & ablationem per Romanos Pontifices Alexand.Quintum, & Ioannem XXIII à Conſtantienſe Concilio mandata, & à Martino V. fauoribus,& gratiis roborata.Indigebat quidē nouellum totius Ordinis Fratrum Minorum Reformationis germen ad reparationē Franciſcanæ Hierarchiæ Columnæ Martini v. ad Petri Monarchatum non abſque Dei nutu euectæ ſubſtentaculo: Sicuti eodem quoque indiguit, quando à B.Hierarcha Franciſco inſtitutus fuit. Nam purpurata in Ioanne Cardinali Principum Columnenſium Romanorum pietas, quæ poſtea in Martino v. Monarchica Maieſtate triplici Diademate coronata eſt, talem ſe Seraphicæ ſerui Dei Franciſci conſtructioni principio ſe præbuit, talem deinde in eius reſtitutionem, qualem ſuo loco poſtea breui calamo dabimus ad illius gratitudinis reſtaurationem, de qua poſtremò multa cum ratione Vadingus noſter inferius citandus.

Ioan. Cardinalis Columna fautor præcipuus Beati Franc.

XVIII Idem Gonzaga loquens de eodem Pontifice fol.7. vbi de ſchiſmate tum in Eccleſia Catholica, tum quoque in Eccleſia Franciſcana oborto, hæc ſingillatim. *Tantus præterea fuit huius Summi Pontificis ad Minoriticum Ordinem affectus, vt conantibus quibuſdam ſancta loca Hieroſolymitana, videlicet Mōtis Syon,*

Gonzaga de Martino V. Colum. loca Terræ S.Obſeruantibus.

G Sancti

Sancti Sepulchri, Beatissimæ Dominæ nostræ in Valle Iosaphat, atque Bethlemicum, à Franciscanis Fratribus pacificè diu possessa, atque inhabitata in dubium reuocare, ac sub iudice constituere, in faciem, commissa Reuerendissimo Ioanni Hierosolymitano, atque Gradensi Patriarchæ totius causæ discussione extiterit, ac diffinitiuam sententiam à præfato Patriarcha in Minorum fauorem latam suo calculo ex Apostolica auctoritate comprobarit, confirmaritque.

XIX Ortus Regularis Obseruantiæ in Hispania per tres venerabiles Patres, Petrum Villacretium Hispanum, Prouinciæ Castellæ; Petrum Pincianum, siue Regalada, & Petrum Sanctium, Hispanicè *Santoio*. Tres petræ, quarum prima tempore, ac dignitate, pietate, & Religionis zelo anterior, pro erigenda, fundanda, ac stabilienda super firmam apostolicæ vitæ Christi, & Francisci petram, mole illa seraphica, quæ ad vtriusque mundi extremitatem in orientalibus, occiduisque Indijs ex lapidibus infidelium cordibus innumeros Abrahæ filios suscitare debebat. Princeps eorum sedes conuentus S Mariæ de Saliceto, Toletanæ Diœcesis, inter medios fines oppidorum Tendilæ, atque Pennalueti è fundamentis à Villacretio erectus. Illic Regularis Obseruantiæ prima semina iacens, adeò excreuerunt, vt eorum fructus ad reliquas Hispaniæ prouincias (Santoio præfato incrementum præstante) dimanauerint. Hi fuere primi Regularis Obseruantiæ apud Hispanos fructus, qui licet eo in opere (aduertit Gonzaga) Gallos præuenerint, attamen post eos ponendos. Tum quia posterius ad Concilium Constantiense confugerint, tum quia Patres Galli primos Vicarios prouinciales, atque Generalem à præfati Constantiensis Concilij Patribus, summoque Pontifice Martino v. vt superius diximus, obtinuerint.

Origo Regular. Obseruant. apud Hispanos sub tribus Petris fundata.

Hic primũ cænobium.

XX Verum huiusmodi Vicariorum munus non à Constantiẽsi Synodo, sed ab eodem Martino v. ad instantiam Ioannis eius nominis secundi, Legionis, atque Castellæ Regis Patribus Hispanis concessum: & ab Eugenio IV. summo Pontifice virtute cuiusdam Bullę, incipientis, *Ex Apostolica nobis desuper iniunctæ, &c.* ad pijssimas Serenissimæ Mariæ, Ferdinandi Aragonum Regis filiæ, atque præfati Ioannis Regis vxoris preces anno Domini 1434. ijsdem confirmatum.

Reges Legionenses Obseruant. apud Hispanos plurimum fauêtes.

XIX Horum tantorum principum fauorabili pietate fundata, ac propagata Regulari Obseruantia in ea custodia Sanctoiana extra Montes, quæ nunc Conceptionis Prouincia dicitur, sub Custodis, seu Commissarij regimine fuit vsque ad ann. 1447. in quo Eugenius IV. eam in prouinciam erexit, eique Prouinciales Vicarios destinauit. Haud quidem istorum Regum successoribus ingrata

Quam grata Regul. Obs. erga Reges Castiliæ.

grata

grata regularis Obſeruantia, ſine qua nouus orbis (à Chriſtopharo Columbo ann.1493.principio detectus) ad Ferdinandum v. Caſtiliarum per Reginam Iſabellam vxorem ſuam hęredem, ac Caroli v.ex Ioanna primogenita, & hærede, ac Philippi 1.cognomento Pulchri coniuge, auum, & ex hoc ad Auguſtiſſimam Domum Auſtriacam nequaquam perueniſſet. Etenim niſi Frater Ioãnes à Piretio (Hiſpanicè Perez) profeſſione Franciſcanus,ac Beticæ Prouinciæ alumnus, ſuis commendatitiis literis ad P Ferdinandum Talabricam eiuſdem Ordinis profeſſum, eorumdemque Regum Confeſſarium, opus tam arduum, ac ſimul operis auctorem Columbum prius commendaſſet, equidem denuò vt vanum, ac malè fundatum reiectum fuiſſet. Vide Gonzagam part.4.vbi de prouincia S.Crucis in noua Hiſpania ad Indias occidentales. Vide etiam Ioannem Boterum apud opuſculum noſtrum Italicum anno præterito Romæ impreſſum fol.279.

Franciſcanorum operaia detectione noui orbis.

XXI Hinc Reges Auſtriaci Hiſpani, ab ea pietate apud Germanos exorti, de qua ſæpenumero in libris noſtris de rebus Auſtriacis, conſtanti religione, ac deuotione Franciſcanorum Regularis Obſeruantię meritum adeò ſplendidè,& honorificè ſunt proſequuti, vt pro magna gloria ſemper habuerint, non ſolum eos ad ardua negotia Religionis, Catholicæ Monarchiæ propria, in veteri, ac nouo orbe deſtinare, verum etiam & eorum ſtemma cum illo D.Dominici titulo Grandium Hiſpaniæ inſignire.

Reges catholici Hiſpania rum erga Ordines Prædicat.& Minorum ſummè propenſi.

XXII Solent enim tam Magiſtrum Generalem Ordinis Prædicatorum, quam Miniſtrum Generalem totius Ordinis Fratrum Minorum inter ſuos Grandes connumerare. In Hiſpaniola, ſeu noua Hiſpania ad Americam in India occidua, quæ fuit prior Inſula à Columbo detecta, prima nomina Dominici, & Franciſci innotuere. Horum enim Hierarcharum filii miſſione apoſtolica primi ante omnes alios ad diſſeminandum Euangelium in illis partibus. Vide in ſequentibus fusè cap.1.& 2.

XXIII Verum Corona aurea, quæ in vertice noſtri ſtemmatis ſolet apponi, nihil aliud denotare poteſt,niſi Franciſcana paupertas, quæ tota aurea eſt, ac totius Seraphici P.Franciſci patrimonij largiflua theſauraria. *O aurea Paupertas glorioſa Virginis*, ait D.Antonius Dom.5.poſt Trinit.ſuper illud de Trono Salomonis, *Et veſtiuit eum auro mundiſſimo, quæ Dei filium pannis inuoluiſti, in præſepio collocaſti*. Et benè dicit, *veſtiuit*. *Paupertas enim animam veſtit virtutibus, diuitiæ verò temporales expoliant*.

Corona aurea ſuper ſtemma Franci. quid ſignificet.

XXIV Paupertatis Seraphicæ in ſcuto ſtemmatis Franciſcani dat auream coronam Antonij doctrina. Ex hoc auro formatur eius Corona, Corona autem illam eminentiam, dignitatem, ac gloriam patefacit, de qua D.Franciſcus cap.6.Regulæ. *Hæc eſt illa*

G 2 *celſi-*

celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimos Fratres meos Paupertas D. Fran. altissima. *hæredes, & Reges regni Cælorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viuentium. Cui dilectissimi fratres, totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub Cælo habere velitis.*

Regularis obser. origo in Portugallia. XXV Regularis obseruantiæ in Portugalia origo ad an. 1392. Bonifacio IX. Romano Pontifice, & Imperat. Venceslao. Ab Ordinis Seraphici institutione vsque ad an. 1378. in quo emersit præfatum schisma, nulla prouincia in Portugaliæ Regno à Patribus Lusitanis erecta fuerat, sed sub Custodijs degebant, parebantque omnes Fratres prouinciali Ministro prouinciæ S. Iacobi. Obtemperantibus Vrbano VI. vero Pontifici Lusitanijs, Castellanis verò Pseudopontifici Clementi VII. sese quoque mutuo, acrique bello Regibus Castellæ, & Portugalliæ oppugnantibus, occasio fuit, vt Portugallenses patres, erecta sibi peculiari prouincia, ab obedientia patrum prouinciæ S. Iacobi se subduxerint. Hac exorta occasione, aliquot patres Gallesi, atque Castellanani in Portugallia Vrbano VI. obedientiam præstantes, se transtulerunt, inibique anno præfato 1392. nouem Conuentus construxere, quorum primus I. Obseru. Conuentus in Portugallia. S. Mariæ de Mosteyro ad 3. miliare à Tuicensi Galleforum Ciuitate. Hi egregii reformatores sex numero fuere, sed quatuor sacerdotes, postremus verò professione laicus. Illorum nomina, Frater Didacus Arias, vir doctus, atque egregius prædicator, Frater Gundisaluus Marinus, vir nobilis, atque in sæculo olim ditissimus, Primi Reformatores. Frater Petrus Almanus, Fr. Alphonsus Saccus, Frater Petrus Diaz, Frater Garzias Montanus conuersus. Vide Gonzagam ibidem fol. 11. anno Christi 1406. sub Benedicto XIII. in Gallia demorante, ac Roberto Imperat.

Collectaneorum origo. XXI Collectaneorum Patrum origo ex B. sorore Collecta Virgine de Corbeia Veromanduorum oppido in Diœcesi Ambiensi. Hæc tam Clarissarum, quam Fratrum reformatio ann. 1508. obseruantibus coniuncta est, iuxta mandatum Iulii II. Vide Chronol. Ord. sub 23. capit. Generali, & alios apud ipsum. Cætera circa exordia Conceptionistarum Sororum, Amadeorum, ac Fratrum de Caputio, siue de S. Euangelio, & quo pacto obseruantibus omnes hæ Congregationes adhæserint, consule eundem Gonzagam, & alios. Illud autem, quod spectat ad totalem separationem ordinis (vnde genus Fratrum Minorum in sobolem, sed regularis, Regular. obser. amplitudo. ac strictioris obseruantiæ soboles transiit in genus) ex infra dicendis patebit. Amplitudinem huius tetigit Arturus in prologo §. 113. Fratres obseruantes, ait, habent prouincias 93. custodias 5. vicarias 24. domos in Indijs, in quibus christianā doctrinam propo-

propo-

proponunt 127. Collegia 6. Conuentus 2300. Fratres 163900. hiſque adnumerantur Diſcalceati, & Recollecti. Arturi numeratio ad annum 1625. ſed noſtra erit vſque ad currentem ann. 1663.

PATRVM CONVENTVALIVM SOBOLES

Multa amplitudine, & claritudine conſpicua. Olim in Hiſpania, nunc verò in Italia virtutibus, ſanctitate, atq; literis florida.

I. EXauctoratis omnibus Vicariis prouincialibus de Regulari Obſeruantia ſub Martino Quinto, ac Generali Miniſtro Antonio de Maſſa in primo capitulo generaliſſimo anno 1430. Ordinis verò 222. ſucceſſit Martino Quinto Eugenius Quartus, ſub quo celebratum eſt primum capitulum generale à ſolis Obſeruantibus, inſtante B. Ioanne de Capiſtrano anno 1431. Hinc regularis obſeruantia adeò ſeiuncta eſt à Conuentualibus, vt regimini Vicariorum Generalium, ab ea electorũ per capitulum generale ſeparatum, acceſſerit; & in hunc modum ex vno ingenti corpore facta ſunt duo maxima corpora, & ex vno pergrandi genere, duæ amplæ ſoboles, ſiue ſtirpes. Miniſter generalis erat vnus in toto Ordine Franciſcano. Conuentuales Miniſtro generali immediatè ſubiecti. Obſeruantes eorum Vicario generali, iuxta apoſtolicam auctoritatem parebant. Ab anno 1430. vbi celebratum fuit capitulum primum generaliſſimum ſub Martino V. vſq; ad an. 1517. ſub Leone X. qui annus erat 308. ab ordinis fundatione, & ad ſeptimum capitulum generaliſſimum tã Conuentuales, quãObſeruantes conuenerunt. Septem extiterunt capitula generaliſſima eo tẽporis ſpatio, ſed Vicarij generales de Obſeruantia in Ciſmontana familia 28. in Vltramõtana verò 127. Amplitudo prouinciarum ingentiſſima; ſed tam de vicariis, quam de prouinciis, & eorum cuſtodiis, & cœnobiis ſuo loco.

Primum Generale cap. ab Obſeruantibus, quãdo celebratum.

Vicarij Generales citra, & vltramon.

II Electo igitur Generali Miniſtro totius Ordinis ex mandato Leonis Decimi Medices, prædicto anno 1517. ſub Imper. Maximiliano Primo Auſtriaco, translatis ſigillis Ordinis ad eumdem Miniſtrum generalem, relictoque magiſterii titulo Conuentualibus, facta eſt totalis ſeparatio. Sed genus diminutum nequaquam eſt, etſi Patrum Conuentual. ſoboles ſola remanſerit, nã ſoboles

boles verò Obseruantium in genus valdè multum transiuit. Sic Romanus Pontifex opt.max. titulo, officio, prosapia, & maiestate verè medicus, medico Samaritano Christo, cui Vicarius erat persimilis. Etenim pro totius Ecclesiæ sanctitate eam medelam curatiuam, ac præseruatiuam corpori Franciscano præstitit, quæ necessaria videbatur ad totius Christianitatis beneficium. Verumtamen nisi fieret hæc separatio, in peiorem modum humores alternarentur, & introducta indispositio in incurabilem morbum transisset.

Leo X Medices laudatur

III A tempore ergo illius anni prædicti 1517. numerant patres Conuentuales suos Magistros Generales, ac suas prouincias & domos. Exemptio ab onere, quo Ministro Generali in toto ordine, Ministris verò prouincialibus respectiuè in eorum prouinciis in aliquibus subiiciebantur, disiectam sobolem constituerunt. Sicque eorum adeò perspicuus Ordo sub Seraphico stemmate ad Parentem, ac Hierarcham Franciscum, cuius patrimonij hæreditas circa possessionem Conuentuum in bonam partem remansit, ipso etiam retinente eiusdem Hierarchæ, ac nonnullorum discipulorum eius beata corpora, alio, & alio modo se referri voluit. Admissis fauoribus, ac priuilegiis dispensatiuis in bonis temporalibus à Romanis Pontificibus sibi concessis, & confirmatis.

IV Horum Pontificum primus *Innoc. IV. anno* 1244. *Ordinis verò* 35, *annuos redditus, & rerum immobilium dominium, ac proprietatem (in communi tamen) pontificia dispensatione admittit*. Ita Gonzaga fol.4.

Magistri Generales PP. Conuentualium.

1 Magister Generalis ab ea separatione totali (per quam & & Obseruantes celebrauere deinceps seorsim sua capitula generalia, suos Ministros Generales totius Ordinis, & suos Cmmissarios sicut modò faciunt) Pater Antonius Marcellus Cherinus Dalmata, electus ad sanctos Apostolos per Patres Conuentuales solos anno eodem 1517. Vide de eo Vading.tom.8.ad ann.1517. num.23.

2 P.Antonius Sascolinus ann.1519.

3 P.Ioannes Vigeriensis ann.1523.

4 P.Iacobus Anconensis ann.1530.

5 P.Laurenrius Spata ann.1537.

6 P.Bonauentura Pius ann.1543.

7 P.Iacobus de Montefalco ann.1549.

8 P.Iulius Magnanus ann.1553.

9 P.Antonius Delphinus ann.1560.

10 P.Felix Perettus, qui & Romanus Pontifex Sixtus Quintus, de quo in Ordine pontificum Franciscanorum ann.1565.

Felix Perettus Rom. P. opt.max. Sixtus V.

11 P.Ioannes Tancredus ann.1569.

12 P.Ioannes de Sierra ann.1575.
13 P. Petrus Antonius Carmillus 1576.
14 P.Antonius de Fera 1581.
15 P.Clemens de Bontadotio 1584.
16 P.Euangelista Pelleus 1587.
17 P.Iulianus de Moliano 1590.
18 P.Franciscus Gusualdus 1590.
19 P.Philippus Gusualdus 1593.
20 P.Ioseph Piscullus 1602.
21 P.Guilhelmus Vgo citatus.
22 P.Iacobus de Bagnacauallo 1607.
23 P.Guillelmus Eugenius 1613.
24 P.Michael Bononiensis. citat.
25 P.Felix Franciscinus de Casia 1625.
26 P.Ioannes Baptista Berardicellis 1631.
27 P.Michael Angelus Cathalanus 1647.
28 P.Felix Gabriel Ausculanus Picenus 1653.
29 P.Iacobus Fabretus de Rauenna ex author. Apost. 1659.

V Decoratur etiam hæc Patrum Conuentualium soboles, à quamplurimis viris illustribus, titulis, doctrina, ac sanctitate conspicuis. Gaudet etiam & meritò de suis Baccalaureis, Doctoribus in magisteriatibus lingua, calamo, ac prædicatione celeberrimis. Gaudet & de suis Sancti Officii Inquisitoribus, Consultoribus, Qualificatoribus, de suis Academiis, Cathedris, Episcopis, Cardinalibus, & similibus. O quot, quantosque viros dignos, tum ex D.Bonauenturæ gymnasio, tum ex Magistri Ioannis Scoti schola in totius Ecclesię bonum hæc aurea soboles feliciter peperit. O quot vniuersitates doctrina, pergama eloquentia, Ecclesias regimine, Licæa directione, missiones apostolicis prædicationibus, & exemplis illustrauit. Eius amplitudo per prouincias ea est, quam sub numero 35. hodie exhibet. Viri illustres

Numerus prouinciarũ.

1 prouincia S.Francisci.
2 prouincia Romana.
3 prouincia Bononiæ.
4 prouincia Neapolis.
5 prouincia Siciliæ.
6 prouincia Marchiæ.
7 prouincia S.Nicolai.
8 prouincia Mediolani.
9 prouincia Tusciæ.
10 prouincia Ianuæ.
11 prouincia S. Bernardini.
12 prouincia Calabriæ.
13 prouincia S.Angeli.
14 prouincia Sardiniæ.
15 prouincia Dalmatiæ.
16 prouincia S.Bonauenturæ.
17 prouincia S.Ludouici.
18 prouincia Aquitaniæ.
19 prouincia Poloniæ.
20 prouincia Russiæ, & Lituanię
21 prouincia Coloniæ.
22 prouincia Argentinæ.
23 prouincia Leodii.
24 prouincia Romaniæ.

25 prouincia Austriæ.
26 prouincia Bohemiæ.
27 prouincia Orientis.
28 prouincia Transiluaniæ.
29 prouincia Terræ Sanctæ.
30 prouicia Angliæ.
31 prouincia Hiberniæ.
32 prouincia Saxoniæ.
33 prouincia Daniæ.
34 prouincia Hungariæ.
35 prouincia Styriæ, & Charintiæ.

Arturus in suo Martyrolog. Francisc. super §. 113: ad prologum ita scripsit eo tempore paucis verbis, amplitudinem huius sobolis ostendens. Patres Conuentuales, ait, habent prouincias 31. Vicarias septem, diuisas in Custodias 108. Conuentus 1509. Fratres 30000. Fratres Conuentuales reformati habent Conuentus 50. hæc ille.

Conuentus, & Fratres.

SEQVITVR ALIA SOBOLES.

Tribus diuersis nuncupationibus essentia eadem. Amplectitur enim in Italia Reformatos, in Gallia, & alibi Recollectos; in Hispania, & in nouo Orbe Discalceatos.

I. NON dissimilem à Patribus Capuccininis (ait Gonzaga loco cit. fol. 62.) vitam ducunt, nec in vnius vnguiculi latitudine illis nostri Reformati cedunt. Eorum originem, ac viuendi modum paucis tradit præfatus Auctor. Anno 1502. siue 1500. ex parte 4. fol. 949. apud Chronologiam fol. 319. conclusum fuit in generali Congregatione apud Castellæ prouinciam (Martiale Boulier Vltramontano Vicario Generali sub Romano Pontifice Alexandro VI.) vt recolligerentur pro arctiori vita aliquot Conuentus remotiores, ac pauperes. Resolutio illa caruit tamen optato fine vsq; ad ann. 1525. in quo effectum suum sortita est sub Clemente Septimo, qui cum serenissimæ prosapiæ participatione zelum quoque, & animum Leonis Decimi consanguinei sui pro totius Ecclesiæ bono, quod à Franciscana familia magnum emolumentum sumit, strenuissimè imitatus est. Sicut adhuc imitantur magni Duces, & Principes Florentiæ, quorum confessiones, & Ecclesiæ maioris Florentiæ vrbis, vbi ipsi resident, pulpitum Franciscani soli, siue de Obseruantia, siue Reformati, & non alii admittuntur.

Recollectorũ origo apud Hispanos.

Pietas Magnorum Ducum Florentinorum erga Franciscanos.

II De Recollectorum, Raformatorum Auctore P. Ioanne de Guadalupe anno eodem 1500. & etiam Discalceatorum sub generalatu P. Egidii Delfini: ita Martyrolog. Franciscanum *In latiæ*

B Ioan-

B. Ioannis Guadalupensis Confessoris, qui auctor Fratrum Discalceatorũ de Caputio, & Fundator Prouinciæ S. Gabrielis existens, admirandis virtutibus, & ingenti spiritus feruore emicuit, atque sancto fine quieuit. Fuit hic pater, aduertit idem Auctor §. 4. prouinciæ S Iacobi alumnus, à qua strictioris obseruantiæ studio transit in eam, quæ nunc est, prouinciam, tunc verò Custodiam Angelorum: dicebantur Discalceati eius sequaces, quia nudis pedibus incedebant. Vide etiam Chronologiam fol. 330.

III Italis ergo nostris Hispani Reformati, ex recollectione domorum pauperum Recollecti nuncupati, exemplum dedere, vt aduertit Gonzaga ibidem de amplectendo eodem instituto. Sed aduertendum, quod licet in Italia stabilia Reformationis initia eodem tempore fuerint (indiguit enim tunc temporis obseruantia regularis tali reformatione) attamen ab anno 1518. sub Leone Decimo pręfato per varios successores coruscare cęperunt, vide Chronolog. Ord. sub 49. capitolo generali, & ibi etiam quomodo Princeps reformatio in hac Romana prouincia per P. Stephanum Molinam Hispanum, sed Romanæ prouinciæ patrem. Hic vir Seraphicus primus omnium anno Domini 1519. obtinuit Conuentum Sancti Francisci de Fonte Palumbo, vbi Hierarcha, & Parens noster Frãciscus recepit singulari inspiratione à Christo legem breuiorẽ, suis religiosis tradẽdam. Obtinuit etiam deinceps idem P. Molina anno scilicet 1525. tres alios Conuentus remotos, & pauperes, & omnes, sicut memoratus, sub S. Francisci nuncupatione, ac tutela. Fuerunt enim Conuentus S. Francisci de Grecio (quem meritò totius religionis reliquiam nuncupãt Nostrates) Conuentus S. Francisci de Nazzano, à D. Antonio de Padua fundatus, & Conuentus S. Francisci de Arce, vulgò Rocca antiqua.

Exordia Reform. anno 1518.

1. Eorũ Conuentus.

IV Exemplum Molinæ transijt citò ad Obseruantes Neapolitanos; nam Pater Nicolaus Tomacellus Neapolitanus, illustri genere natus, & morum conspicuitate insignis eodem anno 1519. à P. Generali Francisco Licheto de Brixia obtinuit duos Conuentus, nimirum S. Ioannis de Falco Lauri, & S. Mariæ Auigliani Cãpaneæ. Circa reliqua de progressu Reformationis in Italia, consule eandem Chronol. ibidem, & alios recentiores.

Reformatio apud Neapolitanos.

V De identitate Recollectorum, Discalceatorum, Reformatorum solo nomine, non autem re distinctorum idem Martyrol. Francisc. in add. apud Chronolog. Ord. fol. 319. col. 1. his verbis: *Quantum verò ad Recollectos in Gallia, Reformatos in Italia, & Discalceatos in Italia, idem sunt inter se, & vulgi nomine, seu terrarum, ac Prouinciarum spatijs solummodo disterminantur.*

Recoll. Refor. & Discal. eat. idẽ sunt

Hispania

VI Patet ergo, eosdem esse Recollectos in Gallia, Discalceatos in Hispania, & Reformatos in Italia; quomodo autem in ho-

H diet-

diernum vsque diem creuerint, prouinciasque multas erexerint, iuxta temporum rationem in serie capitulorum idem Auctor Chronolog. disponit. Vni, & eidem capiti subijciuntur Obseruantes, & Reformati, licet corpore, constitutionibus, indumentis, conuentibus, & multis alijs sint diuersi. Distincta est soboles Reformatio à Regulari Obseruantia, sed quia Ministro generali subest, recta linea stemma Seraphicum ad ipsam quoque hæreditario transmissum est. Eius amplitudo per prouincias, & conuentus suo loco. Eius patrimonium in magna parte è Conuentualibus, & Obseruantibus ad eam translatum, etiam suo loco. Eius viri illustres in sequenti facie statim.

PATRVM CAPVCCINORVM SOBOLES.

Vrbi, & Orbi notissima.

Patrum Capucc. exord. ad ann. 1525. sed deinde iuxta Bull. Clem. VIII. ad an. 1528.

I. BREVI restrinxit noster Gōzaga huiusce sobolis exordium, ac eius mirandam dilatationem intra limites Italiæ potissimum, quæ suo tempore contingerat, enumerauitq; & ipsius institutores, & auctores ab obseruantibus emersi, agens fol. 61. de Francifcani ordinis perfectione, Patrum Capuccinorum origine, ac discrimine inter eos, & Obseruantes, atque Patres Conuentuales Minoritas.

II Interruptis, ac deturbatis principio horum patrum initijs, quorum celeberrimus promotor (fautrice Domina Catharina Cibò, Ducissa Camerini, ac Clementis Papæ Septimi Medices ex sorore nepte) B. Matthæus Bassius regularis obseruantiæ alumnus anno Domini 1525. sub eodem Clemēte Septimo, & Carolo Quinto Imperatore. Sed reuertens idem B. Matthæus ad obseruantes, iterum surrexerunt, conualueruntque, transitum facientibus ad patres Conuentuales, & illorum institutum dispensatione Apostolica profitentibus P. Ludouico, & P. Raphaele à Fossembruno.

D. Catharina Cibò strenua Capucc. fautrix.

Horum enim zelo, probitate, & solertia altas fixit hæc stirps radices; eadem (Domina Catharina pia, ac egregia auxilia præstante) soboleuitque ad stuporem. Hinc est, quod in Bullario apud Laertium Cherubinum patres Capuccini (ita nuncupati ab eorum Caputio ex Romano Pontifice Paulo Tertio, retenta ab alijs sobolibus S. Francisci appellatione, vt propterea Francifcanæ, & earū Religiosi Francifcani vocarentur) patrum Conuentualium congregatio scribuntur. Afferam eius verba ad argumentum Bullæ 21. Clementis Septimi affixa. *Approbatio*, ait, *Congregationis Fratrum*

trum Haeremitarum nunc Capuccinorum Ordinis Minorum Cō-uentualium S. Francisci. Et in alio argumento Constit. 11. Pauli Ter. ijsdem repetit, ait enim: *Approbatio secunda Congregationis Capuccinorum Ordinis Fratrum Minorum Conuentualium S. Francisci cum declarationibus circa munus eorum Vicarij Generalis, & aliorum officialium.*

Reformatio PP. Conuēt. Patres Capuccini sunt.

III Differentia inter eos, & patres Obseruantes, & Conuentuales ita paucis verbis consignat idem Conzaga ibidem ad finem. Est autem discrimen, &c. vide ipsum fol. 61.

IV Aliud quoq. discrimen repetio ipse, quamuis nō inter Capuccinos, & praefatos Patres, sed Reformatos singillatim, de quibus paulò ante. Et est illud idem, quod superius memorauimus circa eleemosynarum pecuniarum acceptionem iuxta necessitates praesentes, atque imminentes, de quibus Expositores regulae nostrae secundum literam textualem. Capuccini enim, vt diximus, admittunt declarationem Martinianam, Reformati verò declarationem Nicolai Tertij, & Clementis Quinti. Et vtraque declaratio, siue magis, siue minus, quae non variant speciem, puritati regulae vario modo arridet. Et hoc punctum non est quidem vulgaris aduertentiae, sed maximae, ac peculiaris.

V Anno ergo 1528. iidem Fratres Ludouicus, & Raphael de Fossembruno, cum essent Fratres Conuentuales, praedicta Domina Ducissa Camerini denuò pro ipsis intercedere ab eodem Sum. Pontif. Breue obtinuerunt, incipiens *Religionis zelus, &c.* Datum die 3. Iulij 1528. in quo inter alia Pontifex haec habet.

Sanè pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dum feruore seruiendi Altissimo ducti Ordinem Fratrum Minorum de Obseruantia nuncupatorum ingressi, & in eo professione emissa per certum tempus permansistis, & deinde de licentia vestri tunc Superioris iuxta formam literarum super vnione, & concordia, &c. ad ipsorum Fratrum Conuentualium consortium vos transtulistis, &c. & deindè vobis desiderantibus pro animarum vestrarum salute, ac Dei gloria haeremiticam vitā ducere, & quantum humana potest fragilitas, Regulam B. Francisci obseruare, &c. Subdit etiam Pontifex, eos declarando Eremitas, & praescribens Caputij formam, barbamque portandam, iniungens haec verba. *Supplicationibus vestris inclinati, Auctoritate Apostolica, &c. vt habitum cum Caputio quadrato gestare, & barbam deferre, & ad Eremitica loca quaecumque cum consensu Dominorum, vos conferre, & habitare, &c.* Praecipit insuper Pontifex, vt vnus ex ipsis Eremitis nomine omnium quolibet anno in obedientiae signum Ministro Prouinciali Conuentualium se praesentaret.

Bullar. to. 1. bullar. fol. 589.

Praescriptum Bull. Clem. VII.

VI Vsque modo Fratres illi tamquam Eremitae viuebant, do-

nec Paulus Papa Tertius Bulla incipiente, *Exponi nobis, &c.* Clementis Septimi præfatam Bullam confirmauit, deditque ipsis viuendi formam more Religiosorum Regularium, concedens eis Vicarium Generalem, à solo Generali Magistro Conuentualium confirmandum, petita, licet non obtenta confirmatione.

Bull. tom. 1. fol. 653.

VII Per hæc etiam tempora inter Capuccinos, & Obseruantes magnum illud insurrexit iurgium ob transitum Obseruantium ad Capuccinos, & horum ad Obseruantes, super quo multæ emanarunt Bullæ ab Apostolica Sede vsque ad illam Sixti Papæ V. cui exordium est, *Pro ea, &c.* datam anno 1588. qua pœnitus talis reciprocus transitus abolitus est.

Bull. tom. 2. bul. 10.

VIII Paulus Papa V. anno 1608. per Bullam, cuius est initium, *Ecclesiæ militantis regimini, &c.* Capuccinos verò Fratres S. Francisci declarat; anno 1617. per Bullam, quæ exorditur, *Pastoralis officij, &c.* concedit Capuccinis Fratribus, vt possent in processionibus propriam erigere Crucem, & sic à seipsis Corpus Religionis formare; prius enim Patrum Conuentualium Crucem, à quibus traxerunt originem, vt supra, in processionibus sequebantur.

Bul. tom. 3. bul. 31. fol. 244. Bul. tom. 4. bul. 9. fol. 17.

IX Denique Vrbanus Papa Octauus anno 1627. per Bullam, cui exordium, *Saluatoris, & Domini nostri, &c.* Capuccinos verò S. Francisci Fratres denuò declarat, & ab ipsa S. Francisci religione deriuatos. Ita ex Chronolog. Ordin. ad 52. cap. generale.

Bull tom. 4. bul. 68. fol. 318.

X Huius tam insignis, ac illustris sobolis amplitudo certè ingens in Christiana Republica, ad quam & multiplicauit gentes, & magnificauit lætitiam. Quos enumerat Generales, incipiens à præfato Matthæo Bassio, sunt apud Breuiarium Chronologicum F. Francisci Coriolani, auctoris Capuccini, vbi de Clemente Septimo ab anno 1525. vsque ad annum 1618. scilicet à P. Matthæo Bassi vsque ad P. Clementem à Notho Siculo, 22. sed vsque ad annum præsentem 1663. numerantur 29. videlicet

Superiores Generales Capuccini

1 F. Matthæus de Basi 1528.
2 F. Ludouicus de Fosambruno 1529.
3 F. Bernardinus de Asti 1536.
4 F Bernardinus de Sena 1538
5 F. Franciscus Giessi 1543.
6 F Bernardinus de Asti 1546.
7 F. Eusebius de Ancona 1552.
8 F. Thomas de Castello 1558
9 F. Euãgelista Conobius 1564
10 F. Marius de Mercado 1567.
11 F. Vincentius de Monte. 1573.
12 F. Hieronymus de Monte Flor. 1575.
13 F. Ioannes Maria de Tussa. 1581.
14 F. Iacobus de Mercado. 1584
15 F. Hieronym. de Polici 1587.
16 F. Siluester de Monte Leone 1593.
17 F Hieronym. de Soruo 1596
18 F. Hieronymus de Castelfort. 1599.
19 F. Siluester de Assis 1605.
20 F. Hieron. de Castelfort. 1608

21 F. Paulus de Cesenâ 1613.
22 F. Clemens à Noto 1618.
23 F. Io. Maria de Noto 1625.
24 F. Anton. de Modena 1633.
25 F. Ioannes Moncallero 1637
26 F. Innocentius de Calatagirona 1643.
27 F. Fortunat. de Cadore 1650
F. Simplicianus Mediolanē. 1656
F. Marc. Ant. à Carpinedolo 1662.

Prouinciarum Cathalogum in Capuccinorum Tabella publicè expositum hic subijcio.

1 prouincia Romana
2 prouincia S. Francisci
3 prouincia Marchiæ
4 prouincia Bononiæ
5 prouincia Veneta
6 prouincia Mediolanensis
7 prouincia Brixiensis
8 prouincia Genuæ
9 prouincia Pedemontana
10 prouincia Tusciæ
11 prouincia Neapolis
12 prouincia Basilicatæ
13 prouincia Regij
14 prouincia Cosentiæ
15 prouincia S. Angeli
16 prouincia Barensis
17 prouincia Hidruntina
18 prouincia Panormitana
19 prouincia Messinensis
20 prouincia Syracusana
21 prouincia Apruzij
22 prouincia Corsicæ
23 prouincia Sardiniæ
24 prouincia Parisiensis
25 prouincia Toronæ
26 prouincia Normanniæ
27 prouincia Britanniæ
28 prouincia Lugdunensis
29 prouincia Galliæ Narbonis
30 prouincia Lotharingiæ
31 prouincia Sabaudiæ
32 prouincia Burgundiæ
33 prouincia Tolosæ
34 prouincia Aquitaniæ
35 prouincia Cathaloniæ
36 prouincia Valentiæ
37 prouincia Aragoniæ
38 prouincia Heluetica
39 prouincia Flandriæ
40 prouincia Valloniæ
41 prouincia Tyrolensis
42 prouincia Boemiæ
43 prouincia Styriæ
44 prouincia Castiliç
45 prouincia Andalutiæ
46 prouincia Coloniæ
Custodia Hibernica
Custodia Nauarensis
Custodia Rossiglionensis

PP. Capuccinorum prouinciæ.

XI Gaudet etiam hæc digna Soboles Purpura Cardinalitia in duobus S.R.E. proceribus valdè notis: altero Monopolitano, altero autem lectissimo magni, ac maximi Pont. Vrbani Octaui Fratre. Sed quod maius est, gaudet meritò de Religiosis illis, qui eximia probitate, ingenua doctrina etiam per librorum lucubrationem, prædicatione Apostolica ad aures Summorum Pontificum in Sacro Palatio, & illis strenuis pugilibus potissimum gaudet, qui pro Christi amore sanguinem fuderunt, & Martyres euaserunt.

Cardinales duo Capuccini.

Doctores, Confessores, Martyres.

Ex

B. Felix de Cantalitio.

XII Ex hac tam egregia sobole prodiit F. Felix de Cantalitio nomine, & re felix, quem Vrbanus Octauus in Beatorum fastis adscripsit, pauló ante, quam declararet viginti trium nostrorum Reformatorum martyrium, vt in sequenti facie palam fiet.

Amplitudo Patrum Capuccinorum.

XIII Patrum Capuccinorum delineatio per Prouincias, & Cõuentus, & Missiones Apostolicas effecta est in Capit. generali proximo præterito. Exhibitio eius idiomate italico per amplam tabellam modo chronologico enumerat intra Europam Prouincias 46. & tres Custodias. Citra Montes 23. & totidem extra. Conuentus 1489. Fabricas 27. Nouitiatus 104. Studia 178. Missiones 112. Prædicatores 5587. Sacerdotes 6198. Clericos 3710. Laicos 7294. Fratres omnes 22789. Eo anno 1621. scribens suum Breuiarium præfatus P. Longus Capuccinus hæc habuit. *Qui postea Capuccini per totam Italiam diffusi, deinde per Gallias, & Hispanias, postremò per totam Germaniam adeò multiplicata Congregatio nostra, vt supra 15. millia Religiosorum hoc anno 1621. annumeret.*

Capuccinorum ad gẽtes barbaras trãslatio.

XIV Mirandum quidem incrementum in ista Patrum Capuccinorum sobole, quæ à tempore Coriolani prædicti vsque nunc multò plus ampliata est. At non mirum, quandòquidem inuenio Capuccinos (ait Arturus noster in suo Martyrologio quinta die Septembris) à nascentis suæ Congregationis exordio infidelium tum occidentalium Indorum, aliarumque totius Orbis regionum conuersioni admodum deditas fuisse. Nam Turcharum, Persarumque latissimum Imperium peruagarunt. Cyprum, Syriam, Palestinam, Aegyptum, & Aethiopiam (vbi duo ex illis martyrio sunt coronati) Iapponium, Canadam, Brasiliumque perlustrarunt. Apud Tampinabatos, Insulæ Marignianæ in Brasilio habitatores, sedem fixerunt. Bayæ Vrbi ædem extruxerunt ab anno 1595. Cernuntur in Cambaya in Regno Mattauano in Insula Sumatra ad Regem Achenensem in Regno Gongano, &c. ita Arturus ex pluribus historicis ab ipso ibidem adductis.

XV Et hæc est potissima ratio, cur isti Religiosi viri concessionem petierint à Romano Pontifie Clemente Septimo, vt possint etiam sub Caputio quadrato, quod postea escreuit in pyramidale, vti adhuc gestant, barbam simul portare.

Vsus capillorum, & barbæ in ordine nostro ob trãsitum ad infideles.

XVI Propterea enim Fratres Minores capillos, & barbam sinunt excrescere, teste eodem Arturo loco citatò in prolog. §. 25. quamquam ab initio crescentis Ordinis Minoritis barbam nutrire insolitum fuit, quod etiam probat Vading. ex diplomate Apostolico Gregorij IX. & alij ex antiquis Chronicis, vt exemplo Hierarchæ Dominici, & Hierarchæ Francisci transmeare ad Turchas, aliasque infidelium partes adire præstò parati sint, & expediti. Quod Patres Capuccini semper obseruant, vt quocumque tem-

pore

pore, quauis occasione id statim prompto animo exequi possint, nullum aliud tempus expectando. Idem Auctor ibid. §. 113. de amplitudine Capuccinorum ait. Fratres Capuccini habent Prouincias 42. Conuentus 1240. Fratres 17105. hæc numeratio de anno 1625. Sed nostra amplior, & recentior.

COMMNEDABILIS TERTII ORDINIS SOBOLES

Ad quam tandem Hierarchicum stemma translatum est.

I. INSTITVTIONEM Tertij Ordinis, à B. Francisco immediatè effectam, in qua viuentes hodie in communitate militāt sub Generali Ministro Obseruantium, & habent seorsim suos Prouinciales, leges, & constitutiones; & quomodo deinde exēplo eiusdē Ordinis Religio claustralis Tertij Ordinis inceperit, ab illo ducens originem, superius indigitauimus.

II P. Magister Bordonus, in primo huius primæ faciei capite nostræ Hierarchiæ cit. probat cap. 10. §. 1 Ordinem regularem tertii Ordinis præsertim in Italia nunquam subiectum fuisse Minorum Superioribus, nisi tempore Pii Quinti ab anno 1568. vsque ad annum 1586. qui per suam Bullam 233. extinxit Generalem, & Prouinciales per vniuersum orbem, Fratres, & Sorores subiecit regimini. & curæ Minorum de Obseruantia, Sed Sixtus Quintus de matura consideratione anno eodem 1586. reduxit eos ad pristinum eorum regimen, quod, nacta priori libertate, ac tranquillitate, sobolescere quantum potuit non destitit, quamuis bona pars Ordinis ad Ministri Generalis totius Ordinis potestati, vt patet in specie de Hispania, subiecta remanserit.

Pius V. subiecit Tertium Ord Fratrum Min. regimini.

Sixtus V. in pristinam libertatē posuit.

III Quæ nunc separata est & corpore, & capite ab ordine, enumerat & ipsa suos Doctores probatos, & illustres viros, & mulieres, ad populi ædificationem, vtraque vita celebres. Nec desunt in hac sobole Proceres Sancti, sicut in sequenti facie liquebit. Ex quo hęc tertii Ordinis Religio cœpit per tria solemnia vota, omnibus religiosis communia, regularem statum profiteri, processu temporis obtinuerunt singulæ nationes Generalem eiusdem professionis, qui omnibus talis nationis præesset. Sic primum Generalem concessit Traiectensi nationi Bonifacius Nonus anno 1404. Secundum concessit Congregationi Leodiensium, quam nuncupant

Generales in sua natione principio cōcessi.

pant Zappenensem Episcopus Leodiensis anno 1435. vt patet ex Bulla 138. Nicolai Quinti de anno 1450. Huius Congregationis Fratres nunc sunt sub obedientia Generalis Itali ex Bulla 292. Innocentij Decimi. Tertium Generalem nationi Castellæ, & Legionis concessit Eugenius Quartus Bulla 106. anno 1442. Nationi Italæ quartum dedit Generalem Nicolaus Quintus 1447. Is præ cæteris multò plures prouincias, & Conuentus habet, & conseruatur in suo regimine. Alij fuerunt suppressi, & redacti sub obedientia Generalis de Obseruantia. Generales Itali, quos reperio in Cathalogo Bordonico ad cap. 13. sui Chronologij, sunt hi sequentes.

IV 1 Bartholomæus de Bonamatis Perusinus ad ann. 1448.
2 Franciscus de Spinetis Genuensis ad ann. 1451.
3 Andræas de Francischinis Mediolanensis ad ann. 1554.
4 Vgolinus Bernonus de Placentia ad ann. 1458.
5 Onuphrius Friginus Mediolanensis ad ann. 1460.
6 Franciscus de Brunis Florentinus ad ann. 1463.
7 Ioannes Camolesias, seu de Chrisostomis Veronensis ad ann. 1456.

Superiores Generales tertii Ord.

8 Ioannes de Crema ad ann. 1469.
9 Ioannes Paulus de Verona ad ann. 1472.
10 Henricus de Vngaro de Constantia ad ann. 1475.
11 Ioannes de Verona secundo electus ad ann. 1477.
12 Archangelus Guerinus Cremonensis ad ann. 1479.
13 Vgolinus de Placentia ad ann. 1481.
14 Antonius de Pascua Vallis Tellinæ ad ann. 1485.
15 Bernardus de Septemagnarum Cremensis ad ann. 1488.
16 Antonius Luscatus de Cremona ad ann. 1491.
17 Bernardus de Septemagnarum secundo electus 1494.
18 Archangelus Geterinus secundo electus 1497.
19 Alexander de Salla Bononiensis ad ann. 1500.
20 Antonius de Passariis Cremensis ad ann. 1503.
21 Leonardus de Lauezariis Cremensis ad ann. 1506.
22 Leonardus de Vicentia ad ann. 1509.
23 Franciscus de Crema ad ann. 1513.
24 Bernardus de Crema, de quo n. 15. & 17. tertio electus 1516.
25 Franciscus de Scorcinis Cremonensis ad ann. 1519.
26 Georgius de Riparia Salodij ad ann. 1522.
27 Franciscus, de quo n. 23. & 25. tertio electus ad ann. 1525.
28 Peregrinus de Vicentia Sauiolus cognomine ad ann. 1528.
29 Remigius de Riperia ad ann. 1531.
30 Peregrinus, de quo n. 28. secundo promotus 1534.
31 Remigius, de quo n. 29. secundo electus 1537.
32 Peregrinus, de quo n. 28. & 30. tertio electus 1540.

33 Petrus de Calderinis de Bergomo ad an.1543.
34 Bonauentura Vicentinus ad an.1546.
35 Ioannes Baptista Mutinensis ad an.1509.
36 Laurus de Salodio ad an.1552.
37 Nicolaus de Lanzonibus ad an.1555.
38 Damianus de Bonuinis Cremonensis ad an.1557.
39 Bonauentura, de quo num.34.secundò electus ad an.1558.
40 Gaspar de Mutina ad an.1561.
41 Columbanus de S.Columbano ad an.1563.
42 Bartholomæus de Morettis Cremensis ad an.1564.
43 Ioannes Franciscus de Morettis Cremensis ad an.1565.
44 Ioannes Baptista Cantonus Papiensis ad an.1567.
45 Benedictus Bellotus Cremonensis ad an.1588.
46 Dionysius Columba de Oriolo Calaber ad an.1589.
47 Seraphinus Masgmaga Mediolanensis ad an.1592.
48 Hieronymus Marchetus de Crema ad an 1595.
49 Ioannes Baptista Prouenzanus Drepanensis ad an. 1601.
50 Antonius de Sillis Bergomensis ad an. 1607.
51 Ioannes Baptista, de quo num.49.secundo electus an. 1613.
52 Matthæus Stutius de Montefano ad an.1616.
53 Franciscus Guastamillus de Cutla ad an.1622.
54 Ludouicus Ciottus Romanus ad an.1628.
55 Gregorius de Albertis à Massa ad an.1634.
56 Franciscus Guastamilius, de quo num.53.ad an.1637.
57 M.Antonius Bottonus Bononiensis ad an.1641.
58 Franciscus Bordonus Parmensis ad an.1654.
59 Anibal Piuzzellus Romanus ad ann.1660.

V Insigniores Superiores Generales sunt apud ipsum Auctorem cap.15. (in quo etiam & insigniores Magistri in Theologia) num.13. Ipse etiam refert viros illustres tertij Ordinis, & multa alia memorat scitu digna, ad quæ remitto Lectorem; nam de Sanctis, quod prodit in suo Kalendario, erit mentio in sequenti facie. Prouinciales in hac sobole siue cum iurisdictione, siue titulares, ipsemet Auctor declarat.

Amplitudo tertii Ord ad ann 1625. apud Artură

VI Ab anno 1589. sub Sixto Quinto vsque ad Clem. Septimum anno 1602. numerauit hic Ordo Prouincias vndecim. In prologo Martyrologij Franciscani ad §. 113. in eo anno 1625. reperio in tertio ordine Prouincias 17. Conuentus 327. Fratres 3990. Septē pariter Congregationes emersisse ex hac tertii ordinis sobole, à B. Francisco immediate effecta, demonstratum est. Series Prouinciarum apud præfatum Auctorem est huiusmodi.

Series Prouinciarum Ordinis.

1 Prouincia Mediolanensis	6 prouincia Vmbriana
2 prouincia Brixiensis	7 prouincia Romana
3 prouincia Veneta	8 prouincia Apruziana
4 prouincia Bononiensis	9 prouincia Neapolitana
5 prouincia Marchiæ Anconitanæ	10 prouincia Calabra
	11 prouincia Sicula.

Quibus per Clementem Octauum præfatum Bull. 250. vnita fuit prouincia Dalmatiæ, & tandem per Bullam 292. Innocentij Decimi prouincia Belgica in Flandria. Sunt igitur his temporibus tredecim prouinciæ, Generali Italo subiectæ.

CAPVT V.

Christus Dominus, Pontifex futurorum Bonorum, Hierarchiam Franciscanam ex se immediatè gratijs, & fauoribus peculiari dignatione à principio tripliciter locupletauit.

PRÆFATIVNCVLA.

Christus in Cruce extensus omne animal benedictione replet.

I. *APERIS tu manum tuam, & imples omne animal benedictione.* Psal. 144. Vbi interpres noster de more suo acutus, & vtraque Philosophia, ac Theologia solidus in Dom. 11. post Trin. *Cũ Christus,* ait, *in Cruce manũ extendit, & extensa clauo aperiri voluit, tunc per ipsius foramen misericordiæ thesaurum effundens, omne animal benedictione repleuit. Animal dictum, eo quod animetur spiritu, & moueatur. Omne animal significat omnem animam, quæ spiritu contritionis animatur, & de virtute in virtutem quotidie mouetur. Item hæc manus omnia operatur, scilicet creationem, recreationem, gratiæ infusionem, æternam beatitudinem.*

Vix fundatæ Religioni Seraphicæ pietatis Dei thesaurus reseratus est.

II. Nondum Christus manus suas sub specie Seraphim plagatas extenderat, vt famulum suum Franciscum Hierarchiæ Seraphicæ fundatorem peregrino plagarum cruentatarum priuilegio sibi configuraret, insigniretque. Cum amplum suæ benignitatis, ac pietatis thesaurum vix fundatæ eius Religioni aperire dignatus est. Quæ quidem thesauri apertio antequam ipsius Religionis bonum respiceret, totius Ecclesiæ vtilitatem respicere valde congruum extitit, ac rationabile. Prius voluit omne animal in omni Republica Christiana, scilicet omnem animam benedictione, per

Fran-

Franciscanam Hierarchiam peculiari quodam modo adimplere. Ipse namque Pontifex futurorum bonorum ad tria genera bonorum extendit immediatè, ac per se manum suam, fundans cum B. Francisco Minorum Ordinem: Primum genus verè excellens, rarum, & insolitum, celebrem Portiunculæ Indulgentiam continet. Posterius priuilegia quædam peculiaria Francisci Ordini ab eo concessa. Tertium personæ ipsius Francisci rarum in modum elargitum est, & id pariter ad vniuersum Ecclesiæ beneficium. De omnibus hic synopticè iuxta seriem temporum conscribendum.

Tria genera gratiarum explicanda.

PRIMVM CÆLESTIVM GRATIARVM GENVS

Vberrimus gratiarum Thesaurus Indulgentiæ Portiunculæ dicendus est. Anno Domini 1221. insueto miraculo cælitus effusus.

I. SCimus iam, profitemurque amplissimam quotannis S. Mariæ Portiunculæ concessisse Christum B. Francisci precibus Indulgentiam. Vading. 1221. num. 22. & 23. tom. 1. Scimus quoque (teste eodem Scriptore ibidem num. 24 & 25) ab hæreticis, & ab impiis hominibus in terris hanc diuinam Indulgentiam vanè derisam, atque calumniatam. Sed legimus aliunde simul in illorum dedecus, & contumeliam in cælis approbatam, confirmatamque.

Indulgentia Portiunculæ in Cælis confirmata.

II. Magnum profectò (præter innumera alia euenta miraculis consignata) de adeò locuplete, ac singulari thesauro testimonium illud est, quod D. Brigittæ adscribitur, quodque exscriptum ex eodem Authore ad ann. 1223. num 6. 7. & 8. ita se habet. Brigida sanctissima mulier, vt refertur in reuel. extrauag. cap. 90. cum in Ecclesia Portiunculæ ad has lucrandas Indulgentias substitisset, audiuit, & vidit Christum dicentem: *Amicus Franciscus descendit de monte deliciarum in speluncam, vbi panis suus erat diuina charitas, potus eius continuæ lachrymæ, & lectus eius meditatio operũ, & mandatorum meorum. Nunc autem Fratres eius ascendunt in montem curarum, & deliciarum sæculi, & non attendunt ad humilitatem, & consolationem Patris sui, & amici mei.*

D. Birgittæ testimonium de indulg. Portiun.

Apparuit ei Christus.

III. *Sed dic, quid est in corde tuo, de quo turbaris, licet omnia sciam. Et illa; Conturbor, inquit, quia aliqui dicunt, quod iste Sanctus confinxit sibi indulgentias istas, & aliqui arguunt eas nullas esse. Respondit Christus: Qui confingit aliqua, est sicut arundo inclinabilis ad fauores adulantium, sed amicus meus fuit quasi lapis ignitus, & igneus, quia habuit me in se, qui sum ignis diuinus. Et sicut ignis & stramina non conueniunt, sic nec falsitas ibi communicat, vbi veritas habitat, & ignis diuinæ charitatis; sed amicus*

Respondit ei ad dubiũ aliorum de illa Indulg.

meus habuit, & dixit veritatem, & quia vidit teporem hominum ad Deum, & cupiditatem ad mundum, doluit vehementer. Ided petiuit à me signum aliquod charitatis, per quod homo accenderetur ad charitatem, & cupiditas minueretur. Cui petenti ex charitate, ego qui sum ipsa charitas dedi signum, scilicet, quod omnes qui venirent ad locum suum vacui, implerentur benedictione mea, & soluerentur à peccatis suis.

III Respondit iterum Domina, numquid Domine mi, successor reuocare debet, quod tu omnis potentiæ, & gratiæ infusor dedisti? Respondit Christus: *Fixum est, quod dixi Petro, & eius successoribus. Quodcumque ligaueris ligatum est. Verumtamen propter malitias hominum multa donata subtrahuntur, & propter fidem, & merita gratia donata augetur.*

Ei, interroganti denuò, iterum Christus respondit.

IV Tot, & tantis huius rei testibus, quantumuis prius sine vlla scriptura publicata, sine vllo publico instrumento concessa, nullis tabellis signata, aut pontificio firmata diplomate; dubium omne superauit hæc indulgentia, vt planè verum sit, quod *testimonia Dei credibilia facta sunt nimis.* Psal. 92. Neque verò (*vt doctè subiungit Medina*) quod neque Paulus, neque Euangelia ea narrent, sunt tam parui habenda, quã quibusdam ad miraculum vsque sapientissimis hominibus, qui tantum verbum Dei expressum, aut (quod inuitè credo faciunt) vetustissimos Patres recipere ob ingenij magnitudinem consueuerunt, fortasse videbuntur.

Non omnia, quæ non sũt in scriptura, neq in veteribus patribus sunt parui habenda.

V Nam neque veteres omnes authores nostris fuerunt veritatis studiosiores, neq; multorum annorum mendaciò minus sunt mendacia, quam ea, quæ recenter scribuntur: quemadmodum etiam neque recentissimæ veritates minus sunt veritatis illis, quas Mercurius, aut si quis fuit eo antiquior, scriptas memoriæ prodidit. Enimuero satis mihi persuadeo, si hæc historia literis Græcis scripta blattis semiarrosa in aliquo angulo, stercore, aut puluere obsita, nunc denuò à quouis istorum, qui ne vulgariter sapere videantur, abditissima quæque Græcorum monumenta admirari solent, inuenta fuisset, nihil illa vel ad Romani Pontificis astruendam dignitatem (vocat enim illum hic Christus suum Vicarium, neque ea aut donare, aut diei certo dicare sine eius consensu voluit) aut ad indulgentiarum comprobationem, & authoritatem præsentius aliquod scriptum futurum.

Antiquitas rei, monumẽtis comprobata, non authenticat põtificis, aut in dulg. authoritatem.

VI Nam quanta fides, vel miraculis, vel reuelationibus probatissimorum virorum, qui vt diximus, eidem post ingentem dubitationis anxietatem diuinitus edocti testimonium detulerunt, sit adhibenda Sanctorum Patrum monumenta, & labores nos docere poterunt, in quibus quanti, huiusmodi argumentandi genus, ponderis apud eos, vel in decernendis dogmatibus, vel in tra-

Miraculorũ, & reuelationum fides.

-tandis scripturis obtinuerit, facilè deprehendimus.

VII. Id porrò ad rei miraculum, & commendationem spectat, quod die pro lucranda indulgentia statuto frequentissimus ibi fiat concursus populorum vndique ad tantum numerum confluentium, vt sæpissime ad sexaginta millia, & amplius ascendat; nec sufficiat eis pro duorum dierum hospitio Ciuitas, sed sub dio totis viuant in campo; neque edulia illuc è vicinis pagis, & oppidis magna cura asportata quidquam sint tot viris tantis, neque sufficienter pateant ipsius Ecclesiæ portæ conglomeratim, & passim ingredientibus sacrum delubrum, brachiis in altum erectis, ne à cooprimentibus offendantur. Adeò enim inter se stringuntur certantibus omnibus intrare, vt quotannis aliqui sint, qui inter comprimentes expirent, alii in acta ferantur, nec pedibus terram pertingant, donec iterum in apertum campum egrediantur. Iuuat hanc pressuram, quod multi secundò, & tertiò hanc indulgentiã velint lucrari, tam pro se, quam pro amicis, & parentibus absentibus, & pro iis etiam, qui ex hac vita abierunt, quorum animabus, pœnis liberandis hac ratione consultum iri crebra miracula, & mysteriosæ visiones certius comprobarunt.

Quantus cōcursus populorū pro hac lucranda indulgentia.

Animabus defunctorū hæc indulg. prodest.

VIII. Concessio ista fuit quidem vnica, & peregrina, & in tota Christianitate valdè eminens, atque perspicua, & à nullo quantumuis magno Iubilæo numquàm suspensa, aut impedita, & ad totius Ecclesiæ commune, perpetuumq; beneficium, à summo Sacerdote Christo (apparente cum tota curia cælesti, & cum B. Virgine eius Matre, quæ principaliter intercessit B. Francisco) in S. Mariæ de Angelis ædicula clementissimè elargita, & ad tria fidei dogmata mirificè comprobanda, prout historicè sic demonstrari potest.

Huius indul. concessio vnde peculiaris fuit.

IX. Præsentatus altera vice ad Romani Pôtificis Honorij Tertij pedes humillimus vir Franciscus, Christo suo semel, & iterum ei ex parte præcipiente, intelligensque bonus, optimusque totius christiani ouil s pastor Dei voluntatem verbo tenus, seu, vt aiunt *viuæ vocis oraculo* ei postulatam indulgentiam benignè concessit eodem modo, quem adhuc ex tunc temporis Christianitas omnis obseruare consueuit. Proficiscebatur hilaris, ac lætus simplex homo Franciscus, nil aliud curans, reflectensque super tale adeò graue, nouumque negotium ratus Papale verbum sibi in hoc ad plenum sufficere. At reuocato B. Francisco dixit: *Ecce concedimus ex nunc, quod quicumque venerit, & intrauerit Ecclesiam, pro qua postulas, ritè confessus, & contritus liberetur ab omi culpa, & pœna. Istud autem valere volumus singulis annis in perpetuum per diem tantum naturalem à primis vesperis, includendo noctem, vsque ad vesperas diei sequentis.* Cumque B. Franciscus humili-

Concessio indul. viuæ vocis orac. ab Honor. III. Sabello facta.

humiliter inclinato capite egrederetur, Dominus Papa hoc videns, vocauit eum, & ait. Quo vadis Simpliciane? Quid certi defers de tua indulgentia? Cui Beatus Pater respondit: Sufficit mihi, Domine, verbum tuum. Si enim Dei opus est, ipse opus suum innotescere faciet, ego aliud instrumentum non requiro; sed charta sit B. Virgo Maria, notarius ipse Christus Dominus, & Angeli testes. Pulchra sanè viri sancti in Dei prouidentia fiducia; nam incuria hæc solicitudinis relaxatæ, non negligentiæ, sed fidei est.

Charta huius indul. B. Virgo, notarius Christus, testes Angeli.

X Ita humiliter, & candida sinceritate à Francisco responsum, non impudenter iactatum, vt impudentiùs mentitus est Kemnitius in 4. p. exam. Concil. Trid. sigilla bullæ illius indulgentiæ esse stigmata sua. Neque enim author vllus præter Kemnitium hoc refert, aut somniat, & non solum verum non est, vt doctè, & piè monet Illustrissimus Card. Belarminus de Indulg. lib. 1. cap. vlt. sed nec verisimile: tum quia nondum sanctus vir stigmata habuerat, cum illa indulgentia concessa est: tum quia etiamsi habuisset, non ea vir summæ humilitatis vlla ratione iactasset.

XI Sed non sine causa Kemnitius huius indulgentiæ historiã falsam, & fabulosam haberi cupijt, quoniam per eam tria catholica dogmata confirmantur, vnum de indulgentijs, alterum de Pontifice Maximo, tertium de confessione. Siquidem quantumuis Christus ipse ad preces Francisci hanc indulgentiam concesserit, tamen non nisi per ministerium sui Vicarij Pontificis Maximi eam voluit obtineri, nec nisi contritis, & confessis, dictamque Ecclesiam visitantibus, voluit aliquando prodesse.

Calumniãtur heretici hác indulgẽtiã. Tria fidei dogmata per eã confirmatur.

XII Data itaque hac humili responsione Pontifici, confidenter Franciscus Perusio regressus, in itinere medio substitit ad xenodochium leprosorum in pago Collis nuncupato, vbi; aliquantisper obdormiuit. Expergefactus post orationẽ vocauit socium, dixitque ei lætanter: Fr. Massæe dico tibi in veritate, quod indulgentia, mihi per summum Pontificem concessa, est in Cælo confirmata. In his autem omnibus diem determinatum, neq; à Christo, neque à Pontifice habebat; sed illius determinationem qualiter acceperit ad ann. 1223. refert Vadingus, subditque statim. Hoc autem anno primam hanc circa ipsam indulgentiam concessionem factam, quantumuis varient Marianus, & alij, mihi euidenter constat ex eo, quod nullo alio tempore post suam assumptionem ad Pontificatum Honorius Perusij resederit, vt diligenti examine, & sedula inuestigatione omnium voluminum eiusdem regesti comperi. Hoc autem anno, & mense supra posito tendens Bononia aliquandiu substitit Perusij quo loco eum hanc indulgentiam Francisco concessisse, omnes antiqui nostri referunt historici. Hæc omnia ex tom. 1. ad ann. 1221. fol. 263. n. 24. & 25.

Confirmatur in Cælo ind.

Circa concessionem variant authores.

Cætera

XIII Cætera pro iſta materia percurrat lector eundem Vadingum locis cit. & alijs tomis ſequentibus. In prioribus reperiet authores omnes, qui ſuper iſtam indulgentiam ſcripſerunt. Teſtes, qui eam certam, & infallibilem reddiderunt. Pontifices, qui eam diplomatibus roborauerunt, fueruntq; Martinus IV. Alexander IV. Bonifacius VIII. Clemens V.

Scriptores, teſtes, Pontifices de hac indulg.

XIV Refert idem Vading tom. 2. ad an. 1281 ſub num. 6. Martini IV. ad n. 6. hæc in ſpecie: Subſtituit hoc anno Pontifex Ioanni Pecchamo ad Cantuarienſem Eccleſiã aſſumpto Fr. Matthæum Aquaſpartanum in Lectorem Sacri Palatij, qui cum die quodam cum Pontifice loqueretur, ſuperuenit præfectus cubiculi dicens, eo anno gentem innumeram confluere ad indulgentiam Portiunculæ lucrandam Aſſiſium, & Pontifices plurimos illuc velle cum cæteris ire; ſi Sanctiſſimo Domino placeret. Interrogauit ille, vti alias diximus ad ann. 1223. n. 3. quid Fratri Matthæo videretur de illius indulgentiæ veritate? Reſpondit, veriſſimam ſibi videri, quippè quam S. Franciſcus homo minimè fallax, aut qui alijs imponere nollet, præſertim in re tanti ponderis, & quam peculiari inſtinctu in periculoſo, & ardenti Sole, media æſtate vndique concurrentes populi ſummo ſtudio conantur lucrari. Ita etiam ſibi viſum dixit Pontifex, iunxitque quod Apoſtolica authoritate eandem confirmabat, etſi ibidem non eſſet, ſe illam inſtituere, permiſitque vt quotquot ex ſua familia vellent, Aſſiſium abirent. Cum verò multa, & pretioſa eo anno offerrentur in Eccleſia donaria, ſtatuit Miniſter Generalis *Fr Bonagratia*, vt nullatenus reciperentur, ne ſacra læderetur paupertas, aut ipſa indulgentia Fratrum cupiditate vileret.

Mart. IV. interrogatio ad Fr. Matthæũ de Aquaſpar ta ſuper hãc indulg.

XV Hæc ſufficere poſſunt de ingenti indulgentiarum Portiunculæ Theſauro, per quem Chriſtus ipſe, futurorum necnon & æternorum bonorum Pontifex adeò dignatus eſt Hierarchiam Franciſcanam poſt decem ſuæ fundationis annos ad nouam reparationem, & reſtaurationem totius Eccleſiaſticæ Monarchiæ, nouo, ac ſpeciali modo locupletare. Gregorius XV. ampliauit Theſaurum hunc (vt omne animal benedictione cæleſti in toto orbe per totam Religionem Seraphicam adimpleretur) anno ſui Pontificatus ſecundo, Chriſti verò 1622.

Gregor. XV. ampliauit indulg. Portiũc. ad totã Relig. anno ſui Pont. 2.

SECVNDVM GRATIARVM CÆLESTIVM GENVS

Continet aliquot Priuilegia singularia, ab ipso Christo B. Francisco, paulò antequam ab eodem stigmatizaretur, hoc est anno 1224. pro eius Ordine concessa.

I. ID alterum Cælestium Gratiarum genus in Montem Visionum, ac Reuelationum, scilicet in Montem Aluerniæ inuenire breui tractu facillimè possumus. Sed principiò, antequam ad eum montem ascenderemus, ipsum reuerenter salutemus.

Salue Mons felix, Sinai felicior illo,
Sculpsit vbi Moysi iura sacrata Deus.
Te super apparens Crucifixus luce refulsit, — Aluernia montis præconia.
In te Francisco stigmata sacra dedit.
Cum Comite Orlando Franciscus scandere Montem
Hinc primum venit, venit & omnis auis.
Hic ad Franciscum pictæ venere volucres,
Voce salutantes, fert Au's omnis Aue.

II. *Respicite volatilia cœli, &c.* suadet suos Christus. *Volatilia*, ait noster Interpres Dom. 15. post Trin. *sunt Sancti, penna contemplationis in aëre suspensi, qui ita à mundo sunt remoti, vt iam in terris nihil agant, nihil laborent, sed sola contemplatione iam in cælis degant*. Occursus auium in B. Francisci aduentu præfigurabant mirabilia insigniora, quæ per suas extases in eo monte ipse deinde expertus est. Et ea maximè, quæ in postremo suspendio, ac mentis excessu, in quo Christus in specie Seraph ei apparuit, ac vulnera, & claues infixit, euenerunt. — Sancti volatilibus comparantur.

III. *Augurium dicitur* (subdit paulò post idem Doctor) *quasi auigarrium, vel auigerrium, cum quis attendit aues quid garriant, vel gerant. Auis dicta ab, A, quod est sine, &, via, quasi sine via, quia viam rectam non habent. Vir enim contemplatiuus cum ad superiora volat, viam rectam non habet. Contemplatio non est in arbitrio contemplantis, sed in dispositione Creatoris; qui cui vult, quando vult, & quomodo vult, dulcedinem contemplationis infundit*. Vnde Hierem. 10. *Scio Domine, quia non est hominis via eius, nec viri vt ambulet, & dirigat gressus suos*. Ex auibus ergo, occurrentibus Francisco, & ex earum gratulationibus principio augurium desumptum, vnde & cuncta montis Aluerniæ auspicatio, felicitas. — Augurium ab auibus declinatur. — Auis vnde dicta. — Cõtemplatio gratuita.

IV Hic mons est, vbi sibi ex arboris ramis, Cælo ipso feliciorem, *Cellam* construxit Franciscus. Præcipitem eum agere nixus est Satan, sed accepit Franciscum *Lapis*, in dedecus lapidei Sata- — Præcipuę mõtis Aluerniæ prærogatiuæ

næ

næ pectoris emollitus. *Falco* Horologium excitatorium fit Francisco, ad eam prædam ipsum excitans, qua cælites pascuntur, imò & Deus ipse, *qui pascitur inter lilia*, quique vbi ab alijs prædatur, inuenit prædam. Super *saxum* quemdam apparuit Francisco Angelus, nempe super saxum illum, qui cum alijs quamplurimis in morte Christi abscissus erat, ac veluti prænuncius fuit de eius ad passionem, & mortem Christi per sacra stigmata configuratione.

V In hoc monte insignis Latro Sarmata, nomine Lupus, & lupina fame in expoliandis, & occidendis hominibus insatiabilis, à B. Francisco conuersus, & ab eo Fr. Minor effectus, vocatusque Fr. Agnellus. Egregium triumphi Christi capitolium extitit, ac conspicuorum facinorum teatrum ad conuersionem vnius Latronis Golgata. Vnde Chrisostom. tom. 3. homil. de Latrone, inter excellentiora, & gloriosiora miracula Christi, Latronis enumerat cõuersionem. *Non enim*, ait, *illo tempore mortuum aliquem reddidit luci, nec mare à suo tumore compescuit, nec &c. Latronis mentem auersam voluit commutare, vt ex omni parte eius diuinitas sentiretur.*

Conuertit Franc. in Aluerniæ mõte insignem latronem.

VI Hic Mons est, in quo habito primum angelico prænuncio, apparuit Francisco *Virgo Deipara* cum vtroque Ioanne, scilicet *Baptista*, & *Euangelista*, designauitque ei Ecclesiam. Præcurrit Dei Mater Francisci filij cruentam gloriam, per quam Aluerniæ felicitas perennanda erat. Præcurrerunt & Christi Præcursor, & Discipulus Christi dilectus, Magistri sui resurrectionis præcursor, eam Fräcisci gratiam, per quam idẽ mons summam nominis grauitatem in sæcula sæculorum adipisci debebat. Et vt alia multa memorabilia, ac scitu digna prætercam de Aluerniæ laudibus, stigmatizationi Fräcisci viciniora, alibiq; à me seorsim adducẽda, nonne in mõte isto noctu apparuit Deus famulo suo in flamma ignis, & ad eum sibi loquentem sic respondit: *Quis es tu dulcissime Deus meus, & quis sum ego vermiculus, & paruus tuus seruus?*

Apparuit B. Virgo cũ Ioann. Bapt. & Euang.

Apparuit Christus in flamma ignis Francisco.

VII Tota Francisci *Humilitas* in Aluerniæ monte, ad totius Aluerniæ montis exaltationem sublimissima quidem. Eã enim per nubes eleuatus, & lumine diuino circumfusus gratiæ Dei nomen dedit Francisco, vidit enim Confessarius suus super Magistri caput schedam illam, characteribus aureis consignatam, in qua legebatur, *Hic est Gratia Dei*. Ea eadem humilitas fuit de vicino prænuncia Christi, qui apparens Francisco super saxum quemdam, multa priuilegia ei impartitus est. Quod saxum sanctificans vir sanctissimus, fundensque oleum desuper dixit: *Hæc est ara Dei.*

Super caput Franc. visa schedaaurea

VIII In monte isto profundæ vacans continuè orationi, *Supernæ contemplationis dulcedine abundantius solito superfusus, & cælestium desideriorum ardentiori flamma succensus, supernarum*

Excessus eius, & eleuationes in altum mirabiles.

cœpit immissionum cumulatius dona sentire. Ad quæ magis, magisque anhelans quotidie, velut terram fastidiens in aera ferebatur iuxta mensuram interni fauoris, & gratiæ, plus minusque eleuatus in altum. *Ferebatur quidem in altum* (subdit statim Bon. cap. 13.) *non vt curiosus maiestatis perscrutator opprimendus à gloria, sed tamquam fidelis seruus, & prudens inuestigans beneplacitum Dei, cui se conformare omnimodè summo peroptabat ardore*. Fr. Leo secretorum conscius, comesque indiuiduus testatur, se cum aliquando vidisse ad hominis staturam in altum euectum, itaut posset ipse eius pedes amplecti, & osculari, aliquando eum fagos altas superasse, aliquando ad secundam, vel tertiam aeris regionem euolasse, itaut oculis attingi non posset.

Fr. Leo confess ad pedes Franc. extatici.

IX Quando ad pedes pertingebat, fortiter, & piè eos complectens, & lachrymis irrigans, orabat dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori*, per merita huius sanctissimi viri, & tantillum tuæ gratiæ mihi digneris instillare. Cum verò tactum omnem, & visum effugiebat, prosternens se in terra eo loco, à quo eleuabatur vir sanctus, eandem deuotè recitabat orationem. Vna dierum ita eleuatus dum descendisset, & à raptu rediisset, agebat claro sermone cum Christo de statu, & protectione Ordinis post suam mortem. Cui Christus sedens super mensam quamdam lapideam paululum à terra erectam, in qua vir sanctus solebat comedere, familiari colloquio dixit: Francisce

Quatuor priuileg à Christo Franc. concessa.

1 *Scias institutum hoc ad finem mundi duraturum*.

2 *Nullum huius Instituti industrium persecutorem diu vita victurum*.

3 *Eius veros fautores, etsi in peccatis sint, tandem cælesti gratia spiritum compunctionis, donumq; remissionis obtenturos*.

4 *Ex Fratribus, qui prauè, & perditè vixerit, vel conuertendos eius mores, vel ipsum Ordini vale dicturum*.

TERTIVM GRATIARVM CÆLESTIVM GENVS

Erit quintum Priuilegium, in commune Christianorum beneficium paulò post Francisco per sacra Stigmata elargitum.

I. EXtendit tunc Christus sub specie Seraphim manus, & pedes in forma splendidissimæ Crucis super sacrosanctum, ac venerabilem montem, *sacra stigmata* corpori Francisci cruenter inprimens. Istud priuilegium constituit maximè in esse Seraphico omnem gloriam, & decorem Franciscanæ Hierarchiæ. Quæ breui de tam egregio, atque inaudito priuilegio à priscis histori-

cis

cis desumpsit Vadingus ad ann. 1224. ex n. 25. 26. 27. 28. 29. &c.

II Circa rarum, & mirandum hoc Francisci priuilegium noui multoties non sine turba, & commotione controuersum, an ita fuerit singulare, vt nulli alteri fuerit commune? Sanè à multis referuntur plures stigmatizati. An verò ita penetrantia, & expressa habuerint vulnera, eiusdemque qualitatis cum his, quæ ex tot, & tam irrefragabilibus testimonijs Pontificum Romanorum, & sanctorum virorum Francisco referuntur inflicta, nullus hucusque plenè probauit, nec credendum docuere Pontifices. Mihi videtur S. Antonin. tit. 24. cap. 1. §. 3. ætate posteriorem iis Sanctis, quibus tenacius hoc priuilegium communicatum asseritur, controuersiam apertè diluisse, cuius de hac re verba subijcio. An soli Fran. inflicta vulnera.

III *Quoddam singulare concessum fuit Francisco, quod nulli inter natos mulierum legitur fuisse donatum, & hoc est impressio stigmatum sacrorum. Quamuis enim Paulus dicat de se ad Galatas 6.17. Ego stigmata Domini mei Iesu Christi in corpore meo porto. Nullus dicit, quod habuerit corporaliter Paulus signa passionum in manibus, & pedibus, & latere: sed dicuntur stigmata passiones multæ, & afflictiones, quas patiebatur ab hominibus plusquam alij Apostoli. Qua ratione etiam & similitudine idem num. 14. dicit. Crucifixus sum, non quod fuerit crucifixus in corpore, sed in desiderio, & tolerantia multarum tribulationum, quas appellat cruc7, quia cruciant: vnde Alexander Papa ait: Crux dicitur à cruciatu, magnum verò cruciatum sustinet, qui vim patitur. 3. quæst. 1. nulli.* D. Antonini testimonium de singularitate Stigm. B. Franc.

IV *Dicitur etiam de aliquibus deuotis hominibus, quod sentiebant magnum dolorem in manibus, pedibus, & latere, ac si haberent ibi vulnera, sed tamen non ita impressa corporaliter, vt in B. Francisco. Quia enim videbatur extincta memoria Passionis Christi in mentibus hominum præ tepiditate eorum, voluit Dominus excitare, & incalescere hanc recordationem manifestam cicatricum in corpore B. Francisci. Ipso enim orante, & transformato per amorem in Christum Iesum passum, cum esset in monte Aluerniæ, apparuit Dominus Iesus in modum Seraphim, scilicet cum sex alis, crucifixus, & impressit in manibus, & pedibus, & latere signa suæ passionis, in quibus sentiebat maximum dolorem. Et licet annis aliquot, quibus superuixit post eorum receptionem præ humilitate occultaret quantum posset, tamen Deo operante, non potuit ita latere, quin aliqui ex Fratribus magis familiares viderint, & palpauerint. Et ita Ecclesia hoc indubiè approbauit, & declarauit, festum de hoc celebre instituendo.* Impressa eruenta Christi vulnera in corpore Beati Fr. ob commune Eccle. sie bonum.

V *Quod cum quidam literatus dubitaret per expressum miraculum certificatus fuit de veritate huius rei, prout in legenda* Bonau. c. 16. legen.

eius habetur. Sic ergo volauit super pennas ventorum Psalam 17. *v.*11. *quia videlicet transcendit alios Sanctos in hoc priuilegio, quod in corpore suo fuerunt corporaliter impressa insignia passionis, & tandem in fine vitæ transiens de hoc mundo, volauit anima eius super Cherubin, inter Seraphin, & sic credi potest locatus super pennas ventorum, transcendens prærogatiua speciali perfectiones Sanctorum, & priuilegia eorum ob impressionem stigmatum: quod de nullo Sanctorum legitur ita expresse. Vnde sicut Dominus Iesus (vt ait Bernardus tract. de dilign. Deo) ante Patrem ostendens latus, & vulnera sua (quæ sustinuit in passione pro hominibus) inclinat eum ad pietatem erga nos, ita & B. Franciscus ostendens stigmata sibi impressa Dominicæ passionis, habet inducere & Patrẽ, & Filium suum ad misericordiam, & clementiam erga peccatores. Et ideo cum deuotione quilibet recurrere ad eum debet, vt faciat ei Deum propitium, & perducat ad Regna Calorum.* Hæc Antonius apud Vadingum citarum.

In Cælo Cherubin transcendit.

Orans pro hominibus Deo vulnera ostẽdit.

V Hic paululum hærendum, & vltra rei seriem, quam ex vtraque Bonauenturæ legenda retulimus, inquirendum est de tempore, & authore tanti prodigij, atque de ipsarum plagarum qualitate. Circa annum omnes conueniunt hunc ipsum esse (vt expresse tradit citatus Bonauent.) penultimum. De die maior est dubitatio; nullum certum tradit Bonauent. neque ecclesiasticum huius misterij officium, vllum assignat, *Sed quodam mane circa festum exaltationis Sanctæ Crucis,* inquit, rem euenisse. Peculiari obseruatione scripsit Bernardinus Coruis in hist. Mediol. par. 2. pag. 195. id factum in die S. Euphemiæ, qui Septembris est sextus decimus, vnde tamen hoc acceperit, non indicat. Bartholomæus Pisanus conf. 31. refert reuelatum anno 1282. cuidam pio fratri laico summo diluculò in die Exaltationis Sanctæ Crucis, Angelum hunc signum Dei viui accepisse; cum ab Heraclio Imper. & Persis asserta Christi Saluatoris Crux in Monte Caluario magno honore restituta fuit; cuius etiam reuelationis meminit S. Antoninus loco cit. cap. 7. §. 4 quam non videtur legisse Marcus Vlyssipon. dum in vigilia eiusdem festi rem factam enarrat.

Controuersia de die impressi. sacr. Stigm.

Inflicta vulnera in die exaltationis

VI In ipso triumphi, & exaltatæ Crucis festo sacra hæc insculpta fuisse stigmata probabilius existimatim, tum ex prædicta reuelatione, tum quia decuit, vt illo die, quo exaltata est sacra Crux in Caluariæ monte, renouaretur eius memoria, & vulnera in eadem accepta infligerentur etiam in Aluerniæ monte, qui eodem ipso die, quo Christo impressa sunt, sensit illius dolores, non aliter quam Caluariæ mons (vt testatur cum alijs Illustrissimus Cardinal. Baronius ann. 34.) scissus dum terra motu quateretur. At nullo horum dierum huius tanti misterij festum celebratur, sed

Mons Aluerniæ scissus in morte Christi.

17 Sep-

17.Septemb. solemnitatem indixit Benedictus 11. & postea vniuersus Ordo in Capit.Gener.ann.1343. Caturci celebrato, quia cæteri dies, quos numerauimus, alijs festiuitatibus erant præoccupati.

VII Author verò huius tanti beneficij, non ex mortalibus vllus, neque ex spiritibus cælestibus (quantumuis voluerit quidam ex recentioribus Theologis Blas. Viegas in Ap.c.12. Comment.1. sect.18. cui concordat Cornel.à Lapide sub alio modo, ex leui coniectura hoc Archangelo Michaeli tribuendum) neque alius quisquam fuit ab ipso Christo. Christus namque per se immediatè in forma Seraphim apparens, sancto viro quina vulnera insculpsit. Id præter officium ecclesiasticum, quod pro celebranda horum stigmatum impressione, iam vbique recitatur, multa diplomata Pontificia factum, certumque volunt, & ipse vir sanctus supradicto fratri laico post mortem suam reuelauit his verbis: *Christus sicut vulnera in Cruce suscepit, ita manibus suis benedictis in corpore meo impressit; primò manibus, deindè pedibus, postea lateri vehementissimo corporis cruciatu.* Largè rem prosequitur Franciscus Maurus lib.12 Francisciad.in fine, & plures refert Christi ad Franciscum in ipsa apparitione sermones, tandemque breui, & docto carmine post expressum internum cordis dolorem, cruentum corporis cruciatum explicat, licet non in eo ordine, quo in superiori reuelatione pio illi Monacho facta impressa vulnera recenseat.

Christus ipse vulnerum insculptor.

Ipse vir sanctus reuelauit post mortem.

VIII *Tum simul introrsus circum præcordia magnus*
Cogitur, atque ardens dolor ossibus æstuat imis.
Principio affixi penitus tota intrat imago
Regis eum: mentique hærent diuina profundæ
Alloquia.
Tum subit atque animo telum Crucis ingruit horrens.
Prima autem, ante alia: interius sub pectore quinæ
Insedere notæ, & sæuum fecere dolorem.
Ingemit ergo Heros: clausumque cor æstuat intus,
Euripi more: & venis erumpit apertis.
Restagnans dolor, ac primum latus haurit hiatu,
Vulnus agens: plantasque fodit: palmasque terebrat.
Transfixæque manus, simul & vestigia acutis
Vectibus apparent, transutaque vulnera ferro.
Mox quinæ effulgent plagæ, radijsque coruscant.
Quales mane rosæ primo sub Sole rubescunt
Purpureiue inter seu narcissos hyacinthi.
Siue coma rutilant quali modo Pleiades ortæ.

Carmen vere egregium

IX Circa vulnerum qualitatem præterea, quæ iam transcripsimus

Stigmata erãt patentes aperturæ.

ſimus ex Bonau.notant alij plagas has non ſigna, nec cicatrices fuiſſe, ſed patula vulnera, & perfoſſa, perpetuum manantia ſanguinem, corporis patentes aperturas. Ad ſanguinem ſiſtendum quotidie alligari debuiſſe teſtatum faciunt, præter alios ſpeculum vitæ S Franciſci, Piſanus conf.8. & Antoninus cit. § 9. cuius hæc verba: Fratri Leoni ſoli tanquam fideliori amico B. Franciſcus ſua ſtigmata committebat tangenda, vt nouas petiolas (ideſt linteola) apponeret, amotis alijs ſanguine cruentatis. Nam qualibet die inter clauos illos mirabiles, & carnem reliquam, ad retinendum ſanguinem, & mitigandum dolorem, tales illi petiolas renouabat. Die verò Iouis de ſero, & per totum diem Veneris, nullum apponi remedium permittebat: vt illo die crucifixionis in ſacris ſtigmatibus ſentiret Crucifixi dolores. E lateris vulnere ſtillabat ſanguis, non adeò minutim ſemper, nec per guttas, ſed in tantum ſæpè, vt B. viri tunica, & ſubligaculum cruore effectaruberent.

Die Veneris ingenti dolore afficiebatur Franc.

X Collegerunt ſocij ex hoc ſanguine, quod poterant, magno ſtudio, & reuerentia in ampullis eum ſeruantes. Vna habetur in Conuentu Caſtri veteris Patr. Conuent. Cuſtodiæ Aquilanæ, ex qua bonam partem ſanguinis magnis precibus, pioque aſtu accepit 34. ab hinc annis Excellentiſſimus D. Dux Cæſius, & Aquaſpartanus, qui magna ſolemnitate per publicas plateas in ſolemni, & numeroſa ſupplicatione fratrum, & candidatorum Archiconfraternitatis Stigmatum, quorum multi viri nobiles, & Principes, circumfertur quotannis hic in Vrbe in ipſa ſolemnitate Stigmatum, magno miraculo illo die ebulliens, & liquefactus, vt etiam euenit alteri parti, quæ remanſit in loco Caſtri veteris. Porrò hanc Romanam, quam præ manibus habui, ſingulari in reuerentia apud ſe ſeruat excellentiſſimus heros præfatus. Nec exiguum ipſum laterale vulnus, ſed adeò magnum, tres vt caperet digitos. ſicut ex pio æſtu cuiuſdam ex viri ſancti ſocijs plenè conſtiterat.

Ampullæ ſanguinis plagarum B. Fran.

Archiconfraternitas ſtigmatum vrbis Romæ.

XI Illud etiam in his plagis prodigioſum, quod in plantarum, & palmarum medio infixi vulneribus prominebant claui, non verè ferrei, ſed ferreis ſimiles, nigri, duri, fortes, ſolidi, capitati, cuſpidati, quorum materia, vt dixit Alexander IV. *De ſubiecto propriæ carnis excreuit, vel de materia nouæ creationis accreuit*. Horum clauorum cuſpides non directæ, ſed reflexæ tanto ſpatio, vt ſcribunt S. Bernardin. Senenſ. tom.2. ſerm.60. ar.2. cap.3. Piſan. & alij, vt retorto acumini digitus commodè poſſet immitti. Quod probatur ex illis verbis D. Bonau. cap. 13. *Ipſa verò acumina oblonga, retorta, & quaſi repercuſſa*. Moueri poterant claui huc illuc in quamlibet partem, nam dum à parte qualibet præmerentur, vt ait Sanctus Bonau. protinus quaſi nerui continui, & duri ad partẽ oppoſitam reſultabant. Sed licet moueri poterant, non tamen amo-

Prodigioſa hæc ſtigmata ex clauis.

amoueri, aut extrahi, vt pio probauit experimento S. Clara post sancti viri mortem. Non impediebant tamen infixi claui manuum, aut digitorum functiones, licet excrescentia in pedum plantis repercussa acumina, ambulanti erant molestiæ. Illud item mirum, quod per integrum biennium immedicata, nec vnguentis, aut aromate fota, non computruerint, nec putruerint, neque malum, imo optimum, & fragantissimum (teste Roberto à Licio serm. 1. de S. Franc. cap. 2.) spirarint odorem, & quod tot hiantibus, sanguinolentisque vulneribus tamdiu vir sanctus superuixerit.

Mouebantur claui, sed nõ poterant amoueri, & extrahi.

Vulnera etiã odorosa.

XII Rara hæc, & alia inaudita prodigia Lucam Tudensem, Episcopum lib. 2. cap. 11. (quem quidam solum Diaconum fuisse, eiusdem Ecclesiæ immeritò putarunt) induxerunt, vt in illo opere, quod aduersus Albigenses scripsit, & habetur in tom. 13. bibl. vet. Patrum sanè satis encomiasticè exclamaret. *O quam laudabilis beatissimus iste Sanctus, in quo tanta bona cælestia redundarũt, &c.* reliqua alia huius Authoris vide apud Vading. tom. 1. ad ann. 1224. num. 29.

XIII *Eia nunc, strenuissime miles Christi, ipsius fer arma inuictissimi Ducis* (est apostrophen D. Bonau. cap. 13. eius vitæ in fine) *quibus munitus, & insignitus omnes aduersarios superabis. Fer vexillum Regis altissimi, ad cuius intuitum omnes pugnatores diuini exercitus animentur. Fer nihilominus sigillum Summi Pontificis Christi, quo verba, & facta sua tamqua irreprehensibilia, & authentica meritò ab omnibus acceptentur. Iam enim propter stigmata Domini Iesu, quæ in corpore tuo portas, nemo tibi debet esse molestus: quin potius quilibet Christi seruus omni tenetur esse affectione deuotus. Iam per hæc signa certissima, non duobus, aut tribus testibus ad sufficientiam, sed quamplurimis ad superabundantiam comprobata, testimonia Dei in te, & per te credibilia facta nimis, omnem tollunt infidelibus velamen excusationis, dum credentes in fide stabiliunt, spei fiduciam sursum agunt, & igne charitatis accendunt,* &c. vide residuum apud eum.

Bonau. apostrophen ad D. Franc.

Gloriare igitur iam securè in Crucis gloria Christi, signifer gloriosè (subdit ad finem cap. 16.) *quoniam à cruce incipiens, secundum crucis regulam processisti, & tandem in cruce perficiens per crucis testimonium, quantæ gloriæ sis in cælo, cunctis fidelibus innotescit. Securè iam te sequantur, qui exeunt ex Aegypto: quia per baculum crucis Christi mari diuiso deserta transibunt in repromissam viuentium terram, Iordane mortalitatis transmisso per ipsius crucis mirandam potentiam ingressuri. Quo nos introducat verus populi ductor, & Saluator Iesus Christus crucifixus per merita serui Francisci.*

Vita B. Fran. à cruce incepit, & in crucem desiniit.

Habemus ergo in Hierarchia nostra tria genera Priuilegiorum, à Chri-

à Christo qui est *Assistens Pontifex futurorum bonorum*, ipsi concessorm immadiatè. Quæ autem deinde eius Vicarij à primordio Ordinis vsque ad præsentem diem ei benignè elargiti sunt, inferius demonstrabimus.

CAPVT VI.

Virgo Deipara Originali à primo instanti sui esse carens crimine, Columna præcipua dicenda; in cuius tutela, ac patrocinio Franciscana Hierarchia solidè fundata est.

Quare B. V. Columna, & Columna nubis.

I. EGO *in altissimis habito, & thronus meus in Columna nubis*, Ecclesf. 24. In quo textu Interpres noster Dom. 5. post Trinit. introducens Dei filium Patrem alloquentem, ita explicat, concluditque de immunitate Virginis à quocumque peccato generaliter. *Quasi dicat*, ait, *Ego qui in altissimis habito apud Patrem, elegi thronum in columna nubis, id est in paupercula Matre. Et nota quod dicitur* Columna, *quia nostram fragilitatem sustentat*. Nubis, *quia à peccato immunis*.

II Paupercula Mater Maria precibus suis efficacibus duos pauperes Ordines apud Filium suum, in maximam iram à criminibus prouocatum, & in omnium mortalium interitum iam de propinquo paratum, ad totius collabentis Ecclesiæ reparationem obtinuisse (scilicet Ordinem Prædicatorum, & Ordinem Minorum) alias pluries demonstratum est. Ipsa Beata, & Immaculata Virgo generans Dei filium, vtriusque Ecclesiæ Caput, genuit pariter cunctam Monarchiam Ecclesiasticam, & eius Hierarchicos Ordines, horumque Hierarchas, siue Mendicantes sub altissimæ paupertatis vexillo, siue non mendicantes. Sic prædicant scripturæ, explicant Concilia, asserunt Patres omnes. Propterea salutans eam D. Cyrillus Episcopus Alexandrinus, hæc præ alia annectit homilia contra Nestorium. *Per te omnis creatura, idolorum errore detenta, conuersa est ad agnitionem veritatis, & fideles homines ad sanctum baptisma peruenerunt, atque in toto orbe terrarum constructæ sunt Ecclesiæ. Te adiutrice, gentes veniunt ad pœnitentiam. Quid plura? Per te vnigenitus Dei Filius vera illa lux effulsit sedentibus in tenebris, & vmbra mortis. Per te Propheta prænunciarunt, per te Apostoli salutem gentibus prædicarunt.*

B. V. totius Ecclesiasticæ Hierarchiæ, & Ordinum Regularium fundatrix.

III Apostolorum prædicationem, necnon & eorum Apostolicam

licam vitam renouarunt, deinde poſt decurſum annorum mille, & amplius Apoſtolici viri, Dominicus, & Franciſcus, ac proinde præcipuo quodam reſpectu, & influxu Dei Mater ad ipſorum instituendos Ordines, vſque ad mundi finem duraturos, concurrit, effecta iam vtriſque perennis Tutelaris, & Protectrix veluti Columna firmiſſima, *& Coluna nubis ab omni peccato immunis.* Quā immunitatem à peccato tum florentiſſimum, ac validiſſimum D. Dominici *Roſarium*, tum etiam & B. Franciſci Lilium, vtrumque inter ſpinas contra ſuorum Ordinum aduerſarios vigens, & flagrans teſtatur. Illud in aſſiduo ſalutationis cantico, *Salue Regina*, cui ſymbolum *Roſa* florum Regina; iſtud in priori antiphona primarum Veſperum Conceptionis, quæ incipit: *Sicut Lilium inter ſpinas*, &c.

Apoſtol. or. vitā Dominū & Franc. renouarunt.

Roſariū Domin. Lilium Franciſc.

IV At ſub alijs inde terminis ad iſtius quoque immunitatis atteſtationem ſalutauit humillimus ſeruus Franciſcus Virginem Matrem, & Patronam ſuam, quam ardentiſſimè diligebat, & in cuius Eccleſia, *S. Maria de Portiuncula* nuncupata, prima ſuæ Hierarchiæ fundamenta iecerat, cuiuſque antecedens apparitio, ibi facta, in conceſſione illius percelebris Indulgentiæ, in tota Eccleſia peculiaris, & magnam famam, atque gratiam ſuo Ordini in omni terrarum Orbe contulit, ſicuti & alia eiuſdem Virginis apparitio in monte Aluernia, prænuncia ſtigmatizationis miſterij, per quod Dei famulus Hierarcha Seraphicus effici meruit. Eius ſalutatio, per quam, vt dixi, eadem immunitas ab omni culpa concimnis ſimilitudinibus patet, ſic ſe habet in tom. 1. Opuſcul. *Aue Domina Sancta, Regina ſanctiſſima Dei genitrix Maria, quæ es perpetua virgo electa à Sanctiſſimo Patre de Cælo, quam conſecrauit iam ſanctiſsimo Filio, & dilecto, ac Spiritu Sancto Paraclito, in qua eſt, & fuit omnis plenitudo gratiæ, & omne bonum. Aue eius Palatium. Aue tabernaculum eius. Aue mater eius.*

Apparitio B. M. Franc. facta ad ann. 1221.

Alia apparit eiuſdem in mōte Aluer. ann. 1224.

Salutatio B. Fran. ad Virginem.

Sancta Domina B. Virgo dicitur à Dei famulo, quia nunquam in aliquo inſtanti peccatrix, aut filia iræ, per quam non Domina fuiſſet, ſed ſerua culpæ, & Satanæ, ſicut cæteri, ſiue ſanctificati in vtero matris, ſiue non. *Regina Sanctiſsima*, quia ſuperlatiuè ſupergrediens omnium creaturarum ſanctitatem, ſceptrum ſuper eas, ac imperium tenere (iam ab ea *capite Draconis* originalis criminis *contrito*) iure meritò ipſi decebat. *Dei genitrix Maria*, ac propterea nequaquam aliquo temporis momento dæmonis genita per culpam. Cætera ex eo ad idem propoſitum liquent, quod cum antecedentibus dum intra quatuor *Aue* concluduntur, *Columna nubis*, in quadro propter firmam ſtabilitatem erectam, Immaculatæ Dei parentis puritatis conſtituunt. Quater enim Virgo per quatuor *Aue*, quibus vir Seraphicus eā ſalutauit ænyg-

Expenditur parumper.

maticè, mutando scilicet per *antistecon* (quod apud Latinos est *transpositio literarum*) Euæ nomen, Eua quoque & ipsa, si credimus D.Epiphanio libro contra hæreses, effecta est.

B Virgo Eua per enygma comparata.

1 Eua fuit per similitudinem circa productionem in natura simul cum gratia originali in eodem instanti vnionis animæ ad corpus, quemadmodum accidit in Angelis, de quibus Augustinus, *Erat Deus condens naturam, & simul largiens gratiam.* Sicut enim Eua ex costa Adæ egrediens immaculata exiuit, sic etiam & B. Virgo, quæ ex latere Christi cum tota Ecclesia producta est: *Decuit vt ea puritate* specialiter ceu Mater Christi per illius merita deinde *niteret, qua maior sub Deo nequit intelligi*. Et huic sensui Ecclesia omnis semper fauit, ex quo Festum Conceptionis in ea incepit. Ita explicauit Christi Vicarius Sixtus IV. Ita Concilium Tridentinum sessione quinta in decreto de peccato originali illis verbis, ad omnem tergiuersationem expugnandam validissimis. *Declarat tamen hæc ipsa Sancta Synodus non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur B. & immaculatam Virginem Mariam Dei Genitricem; sed obseruandas esse Constitutiones felicis recordationis Xisti Papæ IV. sub pœnis in eis Constitutionibus contentis, quas innouat.*

Ecclesiæ omnis intentio circa originalem Virginis puritatem.

Eidem fauerunt subsequentes Pontifices, quorum mentem, ac propositum demum firmauit Sanctissimus D.N. Alexander Papa VII. in sua *Innouatione Constitutionum, & Decretorum in fauorē sententiæ asserentis animam B Mariæ Virg. in sui creatione, & in corpus infusione à peccato originali præseruatam fuisse, editorum.* Verba Pontificis sunt huiusmodi.

Nouissimum Alexand. VII. decretum de Imm. Virgin. Concept. explicans Cathol. Ecclesiæ intentionem

Sanè vetus est Christi fidelium erga eius Beatissimam Matrem Virginem Mariam pietas sententium, eius animam in primo instanti creationis, atque infusionis in corpus fuisse speciali Dei gratia, & priuilegio intuitu meritorum Iesu Christi eius Filij: humani generis Redemptoris à macula peccati originalis præseruatam immunem, atque in hoc sensu eius Conceptionis festiuitatem solemni ritu colentium, & celebrantium; creuitque horum numerus, atque huiusmodi cultus post editas à fel. rec. Sixto Papa IV. prædecessore nostro in eius commendationem Apostolicas Constitutiones, quas sacrum Concilium Tridentinum innouauit, atque obseruari mandauit. Aucta rursus, & propagata fuit pietas hæc, & cultus erga Deiparam post erecta hoc nomine approbantibus Romanis Pōtificibus Religiosum Ordinem, & Confraternitates, ac concessas ab ijsdem indulgentias, ita ut accedentibus quoque plerisque celebrioribus Academijs ad hanc sententiam, ita ferè omnes Catholici eam complectantur.

2 Eua fuit per mutationem nominis B. Virgo, teste eodem Epi-

Epiphanio lib.3.hæref.78. *Euæ datum est*, ait., *operire corpus sensibile propter nuditatem sensibilem, Mariæ verò datum est à Deo, vt pareret nobis Agnum, & ex gloria ipsius Agni fieret nobis à vellere sapientiæ per virtutem ipsius indumentum incorruptibilitatis*.

3 *Eua etiam mortis causa facta est hominibus : per ipsam enim mors ingressa est in mundum ; Maria verò causa vitæ, per quam genita est nobis vita, & per hanc filius Dei aduenit in mundum ; & vbi abundauit peccatum, ibi superabundauit & gratia ; & vnde illata est mors, illinc processit & vita, vt vita pro morte fieret : & qui per mulierem nobis vita factus est, mortem ex muliere inductam excluderet.*

Mors in mũdum ingressa est per culpã originalẽ, sine qua B. V. genuit nobis vitam.

4 *Et quoniam illic Eua cum adhuc esset virgo per inobedientiam transgressa est : è contrario per Virginem obedientia gratiæ facta est, annunciato aduentu in carne de Cælo, & vita æterna.*

V Vel aliter ex communi etiam sensu Ecclesiæ super idem nomen *Aue*, quod à primo Angeli verbo eam salutantis accepit Virgo. *Sumens illud Aue Gabrielis ore*, per quod *Aue* demonstrata fuit Virgo, teste D.Bonau.alibi citando, *sine væ* originalis culpæ fuisse conceptam, vt mereretur *gratia plena* salutari, dici, & teneri : *In pace nos fundauit*, ob illud bellum, quo à primo instanti sui esse Satanæ, Mundo, & peccato indixit. Nam ex tunc meruit fieri Matrem Christi, ad cuius ortum cantare deberent Angeli, *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax*. Ex isto principio deinde quatuor consequentię deducuntur iuxta sensum eiusdem Ecclesię in sequenti stropha totidem versiculis constructa.

Alia explicatio super ly Aue.

1 Quod B.Virgo *Soluit vincla reis*, nunquam ipsa alicuius culpæ rea facta.

2 Quod *Profert lumen cæcis*, ab omni criminis cæcitate iam libera, ne cęca cęcos duceret.

3 Quod *Mala cuncta pellit*, à cunctis malis culpæ prius ipsa ante lapsum *(quod est excellentior redimendi modus*, vt validè argumentatur Scotus) per Christi merita propulsata.

Quatuor consequentiæ ex vno princip. ab hymno, O gloriosa Vir. deductæ in fauorem Puritatis Deip.

4 Quod *Bona cuncta poscit*, mala cuncta ipsa prius vincens per carentiam originalis criminis, quod fons omnium malorum in mundo extitit.

VI His ita constitutis, multa cum ratione gloriatus est Filius Dei in præcitata sententia : *Ego in altissimis habito, & thronus meus in columna nubis*. Ex prædictis enim quatuor *Aue*, quæ ex Angelici Seraphin Francisci ore quàm deuotè prorumperunt erga Virginem Patronam, & tutelarem suam, ab eo tenerrimè, & humillimè salutatam, eo modo, quo declarauimus, consurgit *Columna Mariana*, ad sustentandam suæ pauperrimæ, ac Minoricæ Hierarchiæ fragilitatem. Quam fragilitatem idcircò peculiari robore

Conclusarg. ex D.Anton.

bore, ac fortitudine sustentat, quia in ipsa Hierarchia vt *Columna Nubis* potissimum eleuatur, nimirum vt *immunis* ab omni peccato, originali, mortali, & veniali. *Columna Nubis, quia ab omni peccato immunis.*

VI Et quantum ad peccatum originale adeò in erectionem Puritati Virginis Columnæ iuuit, fauitque Franciscana Hierarchia, vt meritò superuenientibus deinde alijs auxiliis ecclesiasticis, monasticis, regularibus, sæcularibus ad basem eius inscripserit istud elogium Catholicus Philippi IV. Orator ad S.D.N. Alexandr. VII. Petrus de Vrbina Archiepiscopus Valentinus in conclusione sui operis, mihi manu propria ab eodem Authore traditi, cui titulus, *Propugnaculum theologicum diffinibilitatis sententiæ piæ, negantis B.V. Mariam in primo suæ conceptionis instanti originali labe fuisse infectam.* Elogium verbatim exscriptum est istud.

Elogium ad basim Columnæ Immacul. Virg. Puritatis insculpendum.

Ad diffinibilitatem proximam nihil amplius excogitari potest cõducere, vel exquiri, quam testimonia Sacræ Scripturæ. Traditio Ecclesiastica, Patrum authoritas, Festi solemnitas ex Apostolica institutione, miraculorum adminicula, probatissimorum Conciliorũ decreta, reuelationum adiumenta, Religionum Apostolica approbatio, silentium parti oppositæ impositum, Religiosorum cœtuum vota, Academiarum celeberrimarum suffragia, maior probabilitas, & pietas, Principum instantia, & populorum desideria: sed hæc omnia non solùm diuisiuè (vti in aliquibus veritatibus iam diffinitis) sed collectiuè concurrunt in hac materia, ergo est proximè diffinibilis.

VII Ad istud elogium addenda est Roberti Bellarmini doctrina ex priori tom. cap. 2. lib. 1. desumpta, vbi loquens de certitudine Verbi Dei scripti, quod est ipsa Sacra Scriptura, ita luculenter discurrit. *Deinde Regula Catholicæ Fidei certa, notaque esse debet; nam si nota non sit, regula nobis non erit, si certa non sit, ne regula quidem erit. At sacris scripturis, quæ propheticis, & apostolicis literis continentur, nihil est notius, nihil certius, vt stultissimum esse necesse sit, qui illis fidem esse habendam neget.*

Regula Cathol. fidei certa, ac nota, esse debet.

Notissimas enim esse, testis est Orbis Christianus, & consensio omnium gentium, apud quas multis iam sæculis summam semper authoritatem obtinuerunt. Certissimas autem, atque verissimas esse, nec humana inuenta, sed oracula diuina continere.

Vnde nobis scripturarũ notitia, certitudo, veritas

Primò testis est veritas vaticinorum, de qua Augustinus lib. 12. Ciuit. cap. 9.

Secundò testis est incredibilis quædam, & planè diuina conspiratio, atque concordia tot virorum, qui diuersis locis, temporibus, linguis, occasionibus sacra volumina conscripserunt, vt non tam ipsi scriptores diuersi, quam vnius scriptoris diuersi calami fuisse videantur. Itaque rectè Theodoretus præfatione in Psalmos, & Sanctus

ctus Gregorius præfatione in Iob, linguas, & manus Scriptorum sacrorum nihil aliud, quam Spiritus Sancti calamos appellandos esse censuerunt. *Vide etiam D.August.lib.*18.*de Ciuit. cap.*41. vbi loquitur de hac mirabili concordia scripturarum.

Tertiò testis est Deus ipse, qui aliquando cælesti animaduersione scripturam hanc suam ab humana prophanatione defendit. Miranti siquidem Ptolemæo Regi, cur diuinorum librorum nulli, neque Historici, neque Poetæ veteres meminissent; Demetrius Phaleræus respondit, vt ex Aristæo referunt Iosephus lib. 12. *antiq. cap.* 2. *& Eusebius lib.*8 *præparat.Euangel. cap.*1. Diuinam hanc scripturam esse, atque à Deo ipso datam, propterea, si qui prophanorum hominum eam attingere voluerunt, eos à Deo percussos continuò resilijsse. *Affirmauitque Theopompum quemdam, quod aliquid diuinorum voluminum Græca oratione ornare voluerat, subitò mentis quadam agitatione diuinitus immissa vehementer perturbatum ab incepto opere coactum esse desistere: Theodorum verò Tragœdiarum scriptorem, quod nescio quid è diuina Scriptura ad fabulam quamdam transferre decreuerat luminibus captum, orbatumque esse: ita repentina calamitate insignem temeritatem continuò esse repressam.*

Testimoniũ Dei de sacrarum scripturarum notitia, & certitudine.

Prophanatores sacrarum script. à Deo puniti.

Quartò, testis est ipsa Scriptura, cuius si veræ fuerunt prædictiones rerum futurarum, & euentus postea comprobauit, cur vera non sint rerum præsentium testimonia?

Postremò testis est infinitus propè numerus diuinorum miraculorum, quæ omnibus sæculis facta sunt ad ea dogmata comprobanda, quæ in his literis continentur.

Quare cum Sacra Scriptura regula credendi certissima, tutissimaque sit, sanus profectò mente non erit, qui ea neglecta spiritus interni sæpè fallacis, & semper incerti iudiciose commiserit.

VIII Pari modo aliquo pacto dicendum est de veritate ecclesiastica, ac notitia infallibili misterij Immaculatæ Conceptionis B.V.Matris Dei, dum etiam ad ipsius testificationem totus ferè Christianus Orbis, & consensio omnium ferè Ecclesiarum, apud quas multis iam sæculis summam semper authoritatem à Sede Apostolica, & à Romanis Pontificibus obtinuit. Quod misterium certissimum esse, atque verissimum, nec humana inuenta, sed oracula diuina continere, testis quoque est veritas vaticinorum, incredibilis quædam, & planè diuina conspiratio, atque concordia tot virorum, qui diuersis locis, temporibus, & linguis, & occasionibus sacra volumina conscripserunt; & quod dignum est, testis est fauor totius Ecclesiæ, in Concilio Oecumenico Tridentino congregatæ, & tot Summorum Põtificum in suis diplomatibus eidem exhibitus. Hic tandem neque miracula desunt, neque

Totius Eccl. consensu circa Imm.Con cept Virg.inexpugnabile argum. est.

scrip-

Articulus de Imm. Deiparæ Concept. diffinibilis est ab Ecclesia.

scripturæ, neque Deus ipse in huius veritatis testimonium; quæ etsi adhuc de fide non est, proximum tamen ad fidei diffinibilitatem tenetur, iuxta verba Bullæ Gregorij xv. illis verbis; *Donec articulus huiusmodi à Sancta Sede Apostolica fuerit diffinitus*, saltem eo modo, quo tenet Ecclesia de Resurrectione, & Assumptione Virginis in Cælum ante communē resurrectionem, quod præcipuum argumentum est per locum à proportione de eius exemptione ab illa communi lege: *Omnes in Adam peccauerunt*. Quod commune crimen communem intulit mortem etiam Christo, licet in Adam non peccauerit; sed eius peculiaris mortis subtractio communem resurrectionem minimè expectauit. Nam Christus post tres dies resurrexit, quod de fide tenemus. B. Virgo eius Mater etiam post tres dies resurrexit, & assumpta est in Cælum, quod per infallibilem traditionem, & certitudinē Ecclesiæ profitemur. Accessisse autem multum Conceptionis Virginis festum ad festum Assumptionis quantum ad eandem certitudinem cæteris paribus iam ex adductis eiusdem Bullæ verbis liquet.

Diffinibilitas Imm. Cōcep. Deiparæ ab Alex. VII. non uffimè roborata.

Quibus verbis concordant quoque postrema, data à prædicto Alexandri VII. decreto in illis clausulis restrictionis. *Et insuper omnes, & singulos, qui præfatas Constitutiones, seu Decreta ita pergent interpretari, vt fauorem per illos dictæ sententiæ, & festo, seu cultui secundum illam exhibito frustrentur, vel qui hanc eandem sententiam, festum, seu cultum in disputationem reuocare, aut contra ea quoquo modo directè, vel indirectè, aut sub quouis prætextu, etiam definibilitatis eius examinandæ, siue Sacram Scripturam, aut Sanctos Patres, siue Doctores glossandi, vel interpretandi, denique alio quouis prætextu, seu occasione, scripto, seu voce loqui, concionari, tractare, disputare, contra ea quicquam determinando, aut asserendo, vel argumenta contra ea afferendo, & insoluta relinquendo, aut alio quouis excogitabili modo differendo ausi fuerint, præter pœnas, & censuras in Constitutionibus Sixti IV. contentas, quibus illos subiacere volumus, & per præsentes subÿcimus, etiam concionandi, publicè legendi, seu docendi, & interpretandi, facultate, ac voce actiua, & passiua in quibuscumque electionibus eo ipso absque alia declaratione priuatos esse volumus, necnon ad concionandum, publicè legendum, docendum, & interpretandum perpetuæ inhabilitatis pœnas ipso facto incurrere absque alia declaratione: à quibus pœnis nonnisi à Nobis ipsis, vel à successoribus nostris Romanis Pōtificibus absolui, aut super ÿs dispensari possint: necnon eosdem alÿs pœnis nostro, & eorundem Romanorum Pontificum successorum nostrorum arbitrio infligendis pariter subiacere volumus, prout subÿcimus per præsentes, innouantes Pauli V. & Gregor. XV. superius memoratas Constitutiones, siue* Decreta. *Ac libros, in quibus præfata*

Renouat pœnas, & censuras Sixti IV.

Etiā reuocari in dubium strictè prohibetur.

fata ſententia feſtum, ſeu cultus ſecundum illam in dubium reuocatur, aut contra ea quomodocumque, vt ſupra, aliquid ſcribitur, aut legitur, ſeu locutiones, conciones, tractatus, & diſputationes cõtra eadem continentur, poſt Pauli v ſupra laudatũ Decretum edita, aut in poſterum quomodolibet edenda probibemus ſub pœnis, & cẽſuris in Indice librorum prohibitorum contentis, & ipſo facto abſque alia declaratione pro expreſsè prohibitis haberi volumus, & mandamus.

Vetamus autem Sixti Quarti Conſtitutionibus inhærentes, quempiam aſſerere, quod propter hoc contrariam opinionem tenentes, videlicet glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen, aut mortale peccatum incurrant; cum à Romana Eccleſia, & ab Apoſtolica Sede nondum fuerit hoc deciſum, prout Nos nunc minimè decidere volumus, aut intendimus: quin potius contrariam illam opinionem hæreſis, aut peccati mortalis, aut impietatis damnare audentes, præter pœnas, quibus eos ſubiecit Sixtus Quartus, aliÿque prædeceſſores noſtri Romani Pontifices grauioribus aliÿs pœnis ſubÿcimus, quas in contrafacientes huic noſtræ Conſtitutioni ſuperius inflſiximus.

Contrariam ſententiã qui mente tenuerit hæreſis crimen, aut mortale peccatum minimè incurrit.

Volentes, quod contra huius noſtræ Conſtitutionis tranſgreſſores, etiam Regulares cuiuſuis Ordinis, & Inſtituti, etiam Societatis Ieſu, & quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque eccleſiaſticas, & ſæculares, vt præfertur, tam Epiſcopi, & Prælati ſuperiores, aliÿque locorum Ordinarÿ, quam hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & inquirant, atque in eos ſtrictè animaduertant. Nos enim, &c.

Pœnæ in huius decreti tranſgreſſores.

FESTVM IMMACVLATÆ CONCEPT. VIRGINIS

Ab Eccleſia Romana celebratum, ſed à Franciſcana ſpecialius, & cum ſua Octaua.

I AD maiorem *Columnæ* noſtræ *Nubis* ſtabilitatem, eiuſque erectionem, & ad perennem *Deiparæ ſine crimine originis conceptæ*, victoriam, gloriam, & triumphum per ſtabilitatem eius feſti, ac ſolemnitatis in vtraque Eccleſia, Catholica, & Seraphica; tandem oſtendit rationabilia motiua ſui præfati Decreti, idem D.N.Alexander VII.in verbis conſequentibus.

Et quia ex occaſione contrariæ aſſertionis in concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis, quod nempè eadem Beatiſſima Virgo Maria fuerit concepta cum peccato originali, oriebatur populo Chriſtiano cum magna Dei offenſa, ſcandala, iurgia, & diſſentiones, rec.mem.Paulus Papa Quintus etiam prædeceſſor noſter

Decreta in fauorem ſententiæ affirmatiuæ.

ster vetuit horum opinionem præfatæ sententiæ contrariam publicè doceri, aut prædicari. Quam prohibitionem piæ mem. Gregor. Papa XV. similiter prædecessor noster ad priuata etiam colloquia extendit, mandans insuper in fauorem eiusdem sententiæ, vt in sacrosancto Missæ sacrificio, ac diuino officio celebrandis tam publicè, quam priuatim, non alio quam Conceptionis nomine vti quicumq; debeant. Nihilominus, prout venerabiles Fratres Episcopi ferè omnes Hispaniarum cum Ecclesiarum suarum Capitulis datis ad Nos literis exposuerunt, accedente etiam insinuatione charissimi in Christo filij nostri Philippi earundem Hispaniarum Regis Catholici, qui specialem super hoc misit ad Nos Oratorem venerabilem fratrem Ludouicum Episcopum Placentinum, per quem etiã delatæ fuerunt ad Nos supplicationes Regnorum earumdem Hispaniarum, pergunt aliqui contrariæ illius opinionis assertores contra præfatas prohibitiones tũ priuatim, tum publicè præfatam sententiam aut impugnare, aut vellicare, & fauorem à Romanis Pontificibus cultui, & festo secundum illam præstitum ita interpretari, vt frustrentur; imò Ecclesiam Romanam huic sententiæ, & cultui iuxta illam B. Virgini exhibito fauere negant, pios Christifideles è sua pacifica quasi possessione deturbare conando; vnde offensiones, scandala, & iurgia, quibus obuiare voluerunt Paulus V. & Gregor. XV. nostri prædecessores perdurant adhuc, & ex occasione eorundem aduersantium maiora his incommoda in posterum prudenter, & meritò timentur.

Orator præcipuus à Rege Catholico Philippo IV. ad Alexand. VII. missus.

Quapropter super his tam præfati Episcopi, cum Ecclesiarum suarum Capitulis, quam memoratus Philippus Rex, eiusque Regna Nobis pro opportuno remedio instanter supplicari fecerunt. Nos considerantes, quod Sancta Romana Ecclesia de intemeratæ, semperque Virginis Mariæ Conceptione festum solemniter celebrat, & speciale, ac proprium super hoc officium olim ordinauit, iuxta piam, deuotam, & laudabilem institutionem, quæ à Sixto Quarto prædecessore nostro tunc emanauit; Volentesque laudabili huic pietati, & deuotioni, & festo, ac cultui secundum illam exhibito in Ecclesia Romana post ipsius cultus institutionem nunquam immutato, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum exemplo fauere, necnon tueri pietatem, & deuotionem hanc colendi, & celebrandi B. Virginem, praeueniente scilicet Spiritus Sancti gratia, à peccato originali præseruatam; cupientesque in Christi grege vnitatem spiritus in vinculo pacis, sedatis offensionibus, & iurgijs, amotisq; scandalis, conseruare: ad præfatorum Episcoporum cum Ecclesiarum suarum Capitulis, ac Philippi Regis, eiusque Regnorum oblatam Nobis instantiam, ac preces, Constitutiones, & Decreta à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & præcipuè à Sixto IV. Paulo V. & Gregor. XV. edita in fauorem sententiæ asserentis animam

Vnde motus moderni Pont. ad huius decreti emanationẽ.

Iterũ recitat decreta Pontificum prædecessorum.

B. Ma-

B.Mariæ Virginis in ſui creatione, & in corpus infuſione Spiritus Sancti gratia donatam, & à peccato originali præſeruatam fuiſſe, necnon & in fauorem feſti, & cultus Conceptioni eiuſdem Virg.Deiparæ ſecundum piam iſtam ſententiam, vt præfertur, exhibiti, innouamus, & ſub cenſuris, & pœnis, in eiſdem Conſtitutionibus contentis, obſeruari mandamus.

Maxima autem ſolemnitate celebratur *Conceptionis Virginis Immaculatæ feſtum* die 8.Decembris in omni Monarchia Auſtriaca, tum Germanica (quæ Imperium, regna, & ſtatus Originariæ Mariæ Puritati, erecta Viennæ procera, nobilique Columna per Imperatorem Ferdinandum III.indicta quoque à Metropolitano Antiſtite Feſti Vigilia cum ieiunio, conſecrauit, vt aliàs aduerti) tum potiſſimum & Hiſpanica, quæ nunquam deſtitit apud Romanam Sedem, non parcendo neque laboribus, neque expenſis, pro tali huiuſce articuli definitione. Dedicatio Columnæ Cæſareæ ad ann.1642.ita in illius baſi exprimebatur.

Principes Auſtriaci tum Germanici, tũ Hiſpanici Imm. Concep.Deip.potiſſimum addicti.

DEO OPTIMO MAXIMO.
Supremo Cæli, Terræque Imperatori,
Per quem Reges regnant.
VIRGINI DEIPARÆ
Immaculatæ couceptæ, per quam Principes imperant
In peculiarem Dominam
Auſtriæ Patrona
Singulari pietate ſuſceptæ: ſe: liberos:
Populos: Exercitus: Omnia denique
Confidit: donat: conſecrat: &
In Perpetuam Rei Memoriam

Colum. Viẽnæ à Ferd.3. erecta.

Statuam hanc ex voto ponit Ferdinandus III.
Auguſtus.

II In tota noſtra Hierarchia maximum quoque eſt Conceptionis B.Virg.feſtum. Hinc tot Prouinciæ, Conuentus, ac Confraternitates ſub Conceptionis titulo per vniuerſum orbem eriguntur; imò & peculiaris *Ordo Virginum Conceptioniſtarum* à Sede Apoſtolica approbatus: quibus omnibus innumerabiles indulgentiæ per plures Summos Pontifices conceſſæ ſunt. Hoc autem feſtum receptum eſt à Concilio Generali Tridentino ſeſſ.5 Itemque confirmatum à Pontificibus Maximis, Sixto IV.Innocent. VIII.Alexandro VI. Iulio II. Leone X. Pio V. Sixto V. Gregorio XV. Vrbano VIII. ac demum Alexandro VII. ſuperſtite, in-

Quã vniuerſale in tota Relig. Fran. & Chriſtiana feſtũ Cõcep. Deiparę.

ſertumque in Menologio Græcorum, & in Martyrologio, ac Breuiario Romano.

III Ea de re extant conciones non paucæ, tum priſcorum Patrum, tum recentiorum Authorum. Denique & à cunctis Epiſcopis, totoque populo Chriſtiano ingenti deuotione ſub præcepto id feſtum ſeruatur. De huiuſmodi re agunt copiosè Alphonſus de Caſarubea in Compendio Priuilegiorum Ordin. Min. verbo *Conceptio Virgin.* Hieronym. à Sorbo ibidem in ſuis annot. & quamplurimi alij, quos citat Martyrologium Franciſcanum die 8. Decembris.

Innumeri Scrip. egerūt de Deip. Immac.

IV Haud prorſus obſtupeſcendum, ſi tot Sodalitates, Congregationeſq; hoc glorioſo nomine, *Immaculatæ Cõceptionis Deiparæ Virg.* inſignitæ ſub cura Fratrum Minorum degant: cum à tempore *B. Ioannis Dunſij Scoti,* Doctoris ſubtilis à partibus eius ſtrenuè ſtetit Sacer Ordo Seraphicus. Quod & Iulius II. apertè teſtatur in Bulla ſua, qua Fratribus Minoribus omninò ſubdit Virgines Conceptioniſtas per Hiſpaniam, hiſce verbis. *Congruum omninò, atque rationi conſonum eſt; vt Fratres, qui ob immaculatam Deiparæ Virginis conceptionem tuendam, atque defendendam, tot labores, atque difficultates perpeſſi eſſent, illius ſanctiſſimi nominis, & profeſſionis Sororum curam gererent.* Extant in Archiuis Monaſterij Conceptionis Marguedæ Toletanæ Diœceſis oppidi: vide Gonzagam 3. p. ſup. in eo Monaſterio, quod eſt 27. Prouinciæ Caſtellæ.

Fr. Min. peculiares defenſores Deip. ſine labe concept.

V Præterea *B. Bernardinus de Buſtis* huiuſce Ordinis Alumnus proprium compilauit Conceptionis officium à Sixto IV. Summo Pontifice approbatum ann. 1480. Pontificatus ſui ann. 10. conceſſitque vt omnes, qui illud pro ſua deuotione dicere, & recitare voluerint, liberè, & licitè hoc poſſint, & valeant. Ita Alphonſus de Caſarubea ſupra §. 7. Vvillotus Athenarum orthodoxar. Franciſcan. litera B. Poſt ipſum B. Bernardinum ſupra ſerm. 4. & 6. par. 3. Cætera vide apud citatum Martyrolog. octauo Octobris, & infra 15. Decemb. Porrò illud Conceptionis Virg. officium proprium extat in Bibliotheca San. Victoriana Pariſ. ſub lit. BBB. 12.

Author officij Concept. B. Bernar. de Buſtis.

VI Octaua verò Conceptionis celebratur à toto Ordine die Decembris 15 Celebraturque ſolemni ritu tum ob ſingularem deuotionem erga Immaculatam Dei Genitricem Virginem Mariam, tum ex authoritate Pontificia: nam Sedes Apoſtolica cunctis Chriſtifidelibus verè pœnitentibus & confeſſis in die feſtiuitatis Conceptionis adſtantibus Miſſarum ſolemnijs, centum dies de iniunctis ſibi pœnitentijs relaxauit: primis autem, vel ſecundis veſperis totidem: ſermoni verò verbi diuini de eadem feſtiuit. 50. dies. At Sixtus IV. Summus Pont. ordinauit, quod omnes, & ſinguli

Celebratio octauæ SS. Concept.

guli fideles, vtriuſque ſexus, qui miſſam, & officium feſti Conceptionis B.Mariæ, cuius initium eſt, *Sicut Lilium inter ſpinas*, &c.in ipſo feſto celebrauerint, aut dixerint, vel illius horis canonicis interfuerint: quoties id fecerint, eandem prorſus indulgentiam cōſequantur, quam Vrbanus IV.& Martinus V.& alij Romani Pontifices conceſſerunt illis, qui miſſam, & officium, & horas canonicas in feſto Corporis Chriſti à primis Veſperis, & per illius octauam (iuxta Romanæ Eccleſiæ inſtitutionem) celebrant, dicunt, aut miſſæ officio, & horis huiuſmodi interſunt. Quapropter idem Sixtus IV.ſtatuit octauā de feſto Concept. fieri ſolemniter, & officium decantari ſicut in alijs ſolemnioribus diebus: etiam tempore interdicti (iuxta Bullam Leonis X.) pulſatis campanis, & apertis ianuis, excluſis tantum culpabilibus: imò etiam tempore ceſſationis à diuinis. Hæc, & plura alia perquire ex Compendio Priuilegiorum Ord.Min.verb.*Conceptio Virginis*.

Indulgentiæ à Sixto IV. omnibus chriſtifidelibus conceſſæ, & etiā ab alijs.

Feſtū octauæ à Sixto IV. inſtitutum.

Felicitatis Præſagium.

VII Eodem anno, quo in maximum huius Virginis feſti fauorem emanauit Conſtitutio D.N.Alexandri VII.conſcripta fuit (in Felicitatis præſagium, dicente Virgine, *Qui elucidant me, vitam æternam habebunt*) hæc compoſitio, deuotioni eiuſdem Pontificis erga Puritatem Originalem Deiparæ valdè concinna.

Deuotio Maxima Alexādri VII. erga Deip. ſine labe conceptā.

ANNO DOMIN.INCARNATIONIS MDCLXI. *Die verò Menſis Decembris viij. Deipara ſine labe conceptæ ſacro, ſine labe conceptā Deiparam publica Conſtitutione, quam deindè propria manu in membrana conſcripta per eius Legatum, ſiue Oratorem Regi Catholico Philippo IV.mittere dignatus eſt, tota exultante Eccleſia ſolemniter profitetur, teſtaturque Pontificatus ſui anno 7. Omnium prædeceſſorum Pontificum Decreta magis, ac magis ſtabiliens, vt Sixti IV. Concilij Tridentini, Sixti V. Pauli V Gregor.XV.& aliorum;* Superſtes Chriſti Vicarius, cuius nuncupatio

Romanus Pontifex Optimus Maximus

ALEXANDER SEPTIMVS.

Iſta ſex nomina, ſex eius montibus reſpondentia,
Hæc per antiſtecon referunt omina.

VT MONS FELIX SEX MONTIVM AXI:

DVM SPES POTENS

MARIA PVRA.

Paraphrasis octastica.

VT MONS FELIX.

Sex referens Montes (sex est perfectus vtrinque)
Dignus Stellæ olim: dignior inde Petra.

SEX MONTIVM AXI.

Quo septem Colles voluuntur: voluitur Orbis;
Cœlica, terrestris machina, tuta fide.

DVM SPES POTENS.

Nam pede terram vno, atque alio pede sat Mare firmat;
Sed gladio virtus tanta in vtroque rata.

MARIA PVRA.

Montes, Robur, Stella, hac gaudens sorte beata,
Firmior in scopulis anchora bina Petri est.

Publicatio Constitutionis Pontificiæ ita se habet ad pedes eiusdem.

Annus, ac dies publicationis Decr. Alex. VII. in fauore Imm. Conception. Deiparæ.

Anno millesimo sexcentesimo sexagesimo primo, Indictione 13. die verò ij. Mensis Decembris, Pontificatus Sanctissimi *in Christo Patris, & D.N.D. Alexandri VII. anno septimo suprascripta literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Basilicarum* S. *Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ valuis, & in acie campi Floræ, vt moris est, per me Andræam Castruccium prælibati* Sanctissimi *D.N.PP. Curs. Romæ ex Typographia Reu.Cam. Apostolicæ MDCLXI.*

CAPVT

CAPVT VII.

Romani Pontifices Opt. Max. qui Seraphicam Religionem varijs priuilegijs sublimare satagerunt.

I TRIPLEX *Pater*, inquit Interpres noster fer. 4. hebd. 3. Quadrag. super illud Christi: *Honora patrem tuum*. Matth. cap. 15. *Scilicet* Spiritualis, *Pastoralis, & Temporalis. Spiritualis Deus, Pastoralis Papa, vel Dominus, Corporalis ille, qui te genuit: & vnicuiq; debes exhibere honorem in gradu suo, & his, quæ ad eorum officium pertinent: & hoc loco, & tempore; quod si subtraxeris, facis contra diuinum præceptum*. A principio nostri Ordinis sub Romano Pontifice Innoc. III. ad ann. 1209. vsque ad præsentes dies vidit suos Principes summos, Diuo Petro Apostolorum Principi succedentes, Monarchia Ecclesiastica sub num. 65. Hierarchia verò Franciscana vidit & suos Ministros Generales, qui de iure B. Hierarchæ Francisco succedunt, sub num. 69. Hi eum suis filijs, & subditis illum eumdem honorem, quem & B. Frãciscus, & eius sectatores exhibuere, & ipsi pariter exhibuerunt, præcipiente Regula: *Sint subditi, & subiecti pedibus* S. R. E. *stabiles in fide Catholica*, &c. Ast tantò amplius honorem hunc omnes Fratres Minores hisce maximis Pontificibus exhibere debent, quantò amplius dignati sunt, Seraphicum Ordinem varijs gratijs, ac præcipuis fauoribus prosequi, ac ditari. Rescribenda ergo nunc est series omnium Pontificum, & numerus literarum Apostolicarum, quas singuli in fauorem Franciscanorum cursu annorum 460. expediri mandarunt. Distinguendi etiam sunt in aliquot sæcula, vt è medio omne tædium eliminetur. Eorum literæ omnes adeò cunctam Hierarchiam nostram amplectuntur, vt spectent generatim, siue in communi, siue in particulari ad omnes Obseruantes, Reformatos, Recollectos, Discalceatos, Conuentuales, Capuccinos, & Tertiarios tam in communi, quam in particulari viuentes. Amplectuntur etiam & vniuersas Moniales Clarissas primæ, atque secundæ Regulæ; necnon & Sorores Tertij Ordinis, & alias Congregationes hucusque authoritate Apostolica erectas, vel extinctas.

Triplex Pater, Spiritualis, Pastoralis, Corporalis.

Ab initio nostri Ordinis ad præsens tempus Roman. Põt. 65.

SÆCVLVM I.

Ab Anno 1206. *continens Pontifices xix. Literas verò Apostolicas* 2146.

11 1 INnocentius III. Campanus ex Comitibus Signiæ, vulgò *Conti*, creatus 1198. sedit ann. 18. mens. 6. dies 9. Nullum diploma, seu litera Apostolica reperitur huius Principis Anagnini Aniciani, qui verus Agnus innocens fuit, ac B. Francisci innocentiæ quam propitius. Sed tunc temporis eius viuæ vocis oraculum, oraculum verè cæleste, ac diuinum extitit circa nostræ Regulæ cōfirmationem. Sub eo, ad annum scilicet sui Pontificatus 8. Christi 1206. B. Franciscus in ætate annorum 24. conuersus. Sub eo anno quoque, videlicet sui regiminis ij. Christi verò 1209. fundauit Minorum Ordinem Vir Hierarcha. Sub eo item, nimirum anno sui Papatus 12. Christi verò 1210. scripsit Franciscus Regulam suis, formam, & normam viuendi præscripsit. A quo tempore viuæ vocis oraculo, vt diximus, confirmationem eiusdem Regulæ obtinuit, protegente, ac patrocinante *Columna Romana* per Ioannem Cardin. de S. Paulo. Sub ipso pariter Pontifice, nimirum ann. 17. sui percelebris Pontificatus, Christi 1215. iterum in Concilio Lateranensi dicta Regula confirmata fuit. Super his omnibus nullum rescriptum Apostolicum habemus in tota pontificali, ac sanctissima Innoc. Tertij vita, quæ anno pontificatus sui 18. Christi verò 1216. ad immortalem vitam translata est.

Huius Pontificis literas Apostolicas nō habemus.

Gesta B. Frā. sub Innoc. 3.

2 *Honorius III.* Sabellus Romanus, creatus 1216. sedit an-
34 nos 10. mens. 8. dedit 34. literas Apostolicas, diuersos Fratres amplectentes.

3 *Gregorius IX.* Campanus, Innocentij Tertij Nepos, & pri-
241 mus Ordinis Protector, creatus Pontifex ann. 1227. sedit ann. 14. mens. 5. dedit suas beneficas literas num. 241.

4 *Cælestinus IV.* Castilioneus Mediolanens. creatus ann. 1241. sedit dies 17. vacauit sedes ann. 2. ac proinde nullam gratiam potuit Franciscanis concedere.

5 *Innocentius IV.* Fiesclus Ianuensis creatus 1243. sedit ann. 2. mens. 5. dies 14. literæ eius apostolicæ in fauorem Franciscanorum
241 extant 341.

6 *Alexander VI. Conti* Campanus, & secundus Ordinis Protector, creatus est Pontifex 1254. sedit ann. sex, menses quinque, dies quinque, literæ eius Hierarchiæ nostræ fauorabi-
606 les 306.

7 *Vrbanus IV.* Tricassinus natione, Pantaleo cognomento, crea-

creatus 1261. sedit ann. 2. mens. 1. dies 4. eius literæ priuilegiatæ 38. 38

8 *Clemens IV.* Grossus, familia Narbonensis, creatus 1265. sedit ann. 3. mens. 9. dies 25. vacauitque deinde sedes ann. 2. mens. 9. eius literæ 99. & vnum Dominorum Cardinalium decretum in sede vacante emanatum, pro liberatione Terræ Sanctæ; & vna pariter epistola eorumdem pro Terra Sancta, & Fratribus Minoribus ad Eustachium de Attrebato, & Lambertum de Cultura. 99 2

9 *Gregorius X.* Vicecomes Mediolanensis, creatus iuxta D. Bonauent. designationem ad ann. 1271. sedit ann. 4. mens. 4. dies 10. eius literæ 57. 57

10 *Innocentius V.* Tarantasiensis Ordinis Prædicator. creatus ann. 1276. sedit mens. 5. dies 2.

Adrianus V. Fisolus Genuensis, creatus 1276. sedit dies 19.

11 *Ioannes XXI.* Olysipponensis, creatus 1276. sedit mens. 8. dies 8. eius literæ 10. 10

12 *Nicolaus III.* Vrsinus, Princeps Romanus, materna gente Caetanus, ac tertii Ordinis Protector, creatus Pontifex ad an. 1277. sedit ann. 2. mens. 8. dies 29. eius literæ 109. 109

13 *Martinus II.* dictus IV. de Bria cognomine, natione Gallus, creatus 1281. sedit ann. 4. mens. 1. eius literæ 21. 21

14 *Honorius IV.* Sabellus Romanus, creatus 1285. sedit an. 2. dies 2. eius literæ 35. 35

15 *Nicolaus IV.* Picænus, Fr. Minor, creatus 1288. sedit ann. 4. mens. 1. dies 14. eius literæ 568. 568

16 *Cælestinus V.* de Morono, campanus, creatus 1294. sedit mens. quinque, dies 17. sed renunciauit, rediens ad Heremum, eius literæ 5. 5

17 *Bonifacius VIII.* Caietanus Anagninus creatus 1294. sedit ann. 8. mens. 9. dies 18 eius literæ 163. 163

18 *Benedictus X.* dictus XI. Bocasius Taruisinus ex Ordine Prædicatorum, creatus 1303. sedit mens. 8. dies 6. vacauit sedes menses 2. eius literæ Apostolicæ 36. 36

19 *Clemens V.* Bertrandus Burdegalensis, creatus 1305. sedit ann. 8. mens. 10. dies 16. vacauit sedes ann. 2. eius literæ anno primo sui Pontificatus, qui huius primi sæculi finis fuit. 30. 30

Omnium literarum summa in hoc priori sæculo pro Hierarchia Franciscana 2146.

SÆCVLVM II.

Ab anno 1306. ad an. 1406. Vbi Pontif. 10. literæ Apost. 2797.

1 CLemens V. prædictus, qui annis sequentibus suum Pontificatum, expediuit alias literas Apostolicas 126. III 126

Ioan-

2 *Ioannes XXI.* dictus XXII. Ossa Gallus, creatus 1316. sedit
1229 ann.18. mens. 3. dies 18. eius literæ 1229.
3 *Benedictus XI.* dictus XII. Furnerius, Sauardunus Cis Pire-
137 neos Cistereiensis, creatus 1334. sedit ann. 7. mens. 4. eius literæ 137.
4 *Clemens VI.* Monstrius Benedictinus ex Roseo vico, creatus
562 1342. sedit ann. 10. mens. 7. eius literæ 562.
5 *Innocentius VI.* Lemouicis Gallus, creatus 1312. sedit an. 9.
183 mens. 8. dies 26. eius literæ 183.
6 *Vrbanus V.* Gabalus Grisatus Gallus Tholesanus, creatus
401 1362. sedit ann 8. mens. 2. dies 23. eius literæ 401.
7 *Gregorius XI.* Monstrius, Gallus Tholesanus, creatus 1371.
442 sedit ann. 7. mens. 6. dies 5. eius literæ 442.
8 *Vrbanus VI.* Neapolitanus, aliis Pisanus, Archiepiscopus Bononiensis, creatus 1378. sedit ann. 11. menses sex, dies quinque.
12 eius literæ 12.
9 *Bonifacius IX.* Tomacellus Neapolitanus, creatus 1389. se-
90 dit ann. 14. mens. 11. eius literæ 90.
10 *Innocentius VII.* Meliorata Sulmonensis, creatus 1404.
11 sedit ann. 2. dies 21. eius literæ 11.

Summa omnium literarum Apostolicarum à decem Romanis Pontificibus in hoc secundo sæculo emanatarum 2793.

SÆCVLVM III.

In quo XIV *Pontifices, literæ verò Apostolicæ* 3017.

IV

1 *GRegorius XII.* Corarius, Venetus, creatus 1406. sedit an. 2.
3 mens. 7. dies 5. eius literæ 3.
2 *Alexander V.* Philaretus, seu Philangi, Cretensis, Minorita,
18 creatus 1409. sedit menses 10. Eius literæ. 18. viuente Gregor. XII.
3 *Ioannes XXII.* dictus XXIII. Cossa, Neapolitanus, creatus 1410. sedit ann. quinque, dies 15. viuente Gregorio XII. eius lite-
64 ræ 64.
4 *Martinus III.* dictus V. Columna, Princeps Romanus, crea-
325 tus 1417. sedit ann. 13. mens. 3. dies 10. eius literæ 325.
5 *Eugenius IV.* Condelmerius, Venetus, creatus 1431. sedit
620 ann. 15. mens. 11. dies 21. eius literæ 620.

Ab Eugenio IV ætas Seraphici Ordinis, annis 450. conflata, à conuersione B. Hierarchæ eam computando, dimidiata est. E' viuis sublatus est tantus Pontifex, quando Franciscana Hierarchia suum sextum inchoabat Iubilæum, loquendo more Pontificio, Ecclesiastico, & Regulari. Eugenio extincto, assumptus est in Apostolatus apicem.

Nico-

6 *Nicolaus V.* Lucanus, de Sarzana, qui in hoc tertio sæculo nostro est sub numero quarto, creatus 1447. sedit ann. 8. dies 19. eius literæ Apostolicæ 416. 416

7 *Calixtus III.* Borgia, valentinus, Hispanus, creatus 1455. sedit ann. 3. mens. 4. eius literæ 284. 484

8 *Pius II.* Picolominæus, Senensis, creatus ann. 1458. sedit an. 5. mens. 11. dies 23. eius literæ 198. 198

9 *Paulus II* Barbus, Venetus, creatus 1464. sedit ann. 6. mens. 10. eius literæ 161. 161

10 *Sixtus IV.* de Ruuere, Sauonensis, Franciscanus, creatus 1471. sedit ann 10. dies 4. eius literæ 210. 210

11 *Innocentius VIII.* Cibò, Ianuensis, creatus 1484. sedit ann. 7. mens. 10. dies 27. eius literæ 300. 300

12 *Alexander VI.* Lenzolius, Borgia, Hispanus, Valentinus, creatus ann. 1492. sedit ann. 11. mens. 8. eius literæ 479. 476

13 *Pius III.* Tudeschini, Senensis, creatus ann. 1503. sedit dies 26. litera eius vna beneficialis pro Fratre Bonauentura de Boneto. 1

14 *Iulius II.* de Ruuere, Sauonensis, 18. Ordin. Protector, Sixti IV. Franciscani ex fratre nepos, creatus Roman. Pont. ann. 1503. sedit ann. 9 mens. 3. eius literæ 389. 389

Summa omnium literarum huius tertij sæculi 3017.

SÆCVLVM IV.

Cuius Pontifices à Leone X. Medices ad Leonem XI. etiam Medices XV. Literæ verò Apostolicæ 1894.

V

1 LEo X. Medices, Florentinus, creatus 1513. sedit an. 8. mens. 8. dies 20 eius literæ Apostolicæ 341. 341

2 *Adrianus IV.* Germanus, Traiectensis, creatus 1525. sedit ann. 1. mens. 8. dies 6. eius literæ 23. 23

3 *Clemens VII.* Medices, Florentinus, ac 21. Ordin. Protector, creatus Pontifex 1527. sedit ann. 10. mens. 10. literæ eius 222. 222

4 *Paulus III.* Farnesius, Parmensis, creatus 1534. sedit ann. 15. dies 25. eius literæ 254. 254

5 *Iulius III.* de Monte, Aretinus, creatus 1550. sedit an. 5. men. 1. dies 16. eius literæ 37. 37

6 *Paulus IV.* Carrafa, Neapolitanus, creatus 1555. sedit ann. 5. mens. 2. dies 27. eius literæ 36. 36

7 *Pius IV.* Medices, Mediolanensis, creatus 1560. sedit ann. 5. mens. 2. dies 15. eius literæ 120. 120

8 *Pius V.* Glislerius, Insuber, Alexandrinus Ordin. Predicato-
112 rum, creatus 1566. sedit ann. 6. mens. 3. dies 24. eius literæ 112.
9 *Gregorius XIII.* Boncompagnus, Bononiensis, creatus 1572
302 sedit ann. 12. mens. 10. dies 27. eius literæ 302.
10 *Sixtus V.* Perettus, Picenus, Minorita, creatus 1585. sedit
128 ann. 5. mens. 4. eius literæ 128.
11 *Vrbanus VII.* Castaneus, Roman. creatus 1590. sedit dies 12
12 *Gregorius XIV.* Sfondratus, Mediolanensis, creatus 1590.
10 sedit mens. 10. dies 10. eius literæ 10.
13 *Innocentius IX.* Fachinetus, Bononiensis, creatus 1591. se-
2 dit mens. 2. eius literæ 2.
14 *Clemens VIII.* Aldobrandinus, Florentinus, creatus 1592.
291 sedit ann. 13. mens. 1. dies 3. eius literæ 291.
15 *Leo XI.* Medices, Florentinus, creatus 1605. sedit dies 26.
Summa literarum huius quarti sæculi 1894.

SÆCVLVM V.

Incompletum, cuius anni 60. Pontifices verò cum superstite Alexandro VII. quinque, sed literæ 1041.

VI 1 PAulus V. Burghesius, Romanus, creatus 1605. sedit ann. 16.
449 men. . dies . eius literæ 449.
2 *Gregorius XV.* Ludouisius, Bononiensis, creatus 1621. sedit
127 ann. 2. mens. . dies eius literæ 127.
3 *Vrbanus VIII.* Barberinus, Florentinus, creatus 1623. sedit
800 ann. 21. mens. . dies . eius literæ 800.
4 *Innocentius X.* Panfilius Romanus, creatus ann. 1644. sedit
114 ann. 10. mens. 4. eius literæ 114.

VII *Alexander VII.* superstes, creatus 1655. sedet adhuc. Cunctæ Sanctitatis suæ literæ, alio tempore enumerandæ, & solum duæ hic adnotandæ; quarum primæ continent gratiam illam speciale, per quã mandauit principio sui pontificatus, vt festum S. Bernardini Senen. eius conterranei in tota Ecclesia Romana celebraretur tam ab Ordine nostro, quã à Clero. Aliæ literæ concernunt vltimũ decretum de Immaculata Virginis Matris Dei Conceptione ad ann. 1661. Ipse etiam Romanus Pontifex nostris Franciscanis ex corde addictus, determinauit canonizationem B. Petri de Alcantara, quã citius exequendam; voluitque vt causa de Canonizatione B. Ioannis de Capistrano calidius tractaretur, optans ex sua præcipua deuotione, & consolatione, vt felicissimum effectum sub eius regimine sortiretur, & iam nudiustertius acceptato processu de eius virtutibus, extat decretum in ianuis.

Decretum de festo D. Bernardini Senens.

Decretum de Immaculata [illegible] Matris Dei.

Sum-

Summa literarum huius ſęculi incompleti vſque ad creationem Rom.Pontif.D.N.Alexandri VII.ſub ann.ſui pontificatus ix. 1041. cunctæ literæ ſimul iunctæ ab exordio Religionis Seraphicæ vſque ad id tempus 10891. Quibus ſi addas alias 24 quas prætermiſit indiculus Bullarij Seraphici, poſuitq; in appendices, complent numerum 10915. ſunt & aliæ literæ à Clemen.VII.& Benedicto XIII. Pſeudopontificibus emanatæ, quas potes videre in altera eiuſdem Indiculi appendice. Omnium literarum cathalogus, quæ diuerſo modo, & genere, ſiue generaliter, ſiue particulariter Hierarchiam Franciſcanam reſpiciunt, ad decem differentias, ſeu materias reduci poſſunt.

Cathalogus omnium literarum ſimul.

1 Continebit Conſtitutiones, & determinationes apoſtolicas circa Regulæ explanationem Sanctiones circa noſtrum modum viuendi, ac leges pontificias, præſcriptas Minoribus.

1. Differētiæ ad quas reducendę ſunt omnes literæ iuxta totidē materias.

2 Exemptiones, Priuilegia, & Indulta ſpiritualia, ac temporalia, tam communia reſpicientia totum Ordinem, quam particularia Conuentuum, ac Monaſteriorum.

3 Omnia pertinentia ad ſanctitatem, & cultum, ideſt pro canonizatione, ac miraculis. Pro officio diuino, Concepaione V.M. Terra Sancta, Pœnitentiaria Lateranenſi, &c.

4 Deciſiones, proceſſus, ſententias, atque oracula pontificia circa lires, & controuerſias tam extra, quam intra Religionem exortas, ac per ſummos Pontifices deciſas.

5 Gratias, & indulgentias perpetuas, & ad tempus conceſſas Religioni, Eccleſijs, Conuentibus, Monaſterijs, & Altaribus.

6 Erectiones Prouinciarum, Cuſtodiarum, Conuentuum Fratrum, ac Monaſteriorum Monialium, & alia quamplurima, id directè, vel indirectè reſpicientia.

7 Electiones, & prouiſiones eccleſiaſticas, & honorificas, ſcilicet Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Inquiſitorum, Nunciorum Apoſtolicorum, &c.

8 Conceſſiones factas, & expeditas pro particularibus, ac indiuiduis perſonis Miſſionarijs, Pœnitentiariis Apoſtolicis, Generalibus, & alia ad officia electis.

9 Miſcellaneum aliquarum Bullarum, Breuium, Indultorum, & literarum Apoſtolicarum, quę nō habent determinatum locum.

10 Ordinationes, & Decreta tam S.Congregationis, quam Dominorum Cardinalium Protectorum, & aliorum S.R.E. Cardinalium à principio Religionis in iſta noſtra enumeratione breuiſſima non adſunt. Cuncta literarum argumenta nouiſſimè exſcripſit Author Indiculi Seraphici.

CAPVT VIII.

Franciſcana Hierarchia, Eccleſiaſticæ Monarchiæ pedibus humiliter prouoluta, ad illius firmitatem, & profectum. Quidquid enim clementer, ac maternè ab ea recipit, gratanter rependit.

I DVM præcipit Alumnis ſuis B. Hierarcha Franciſcus in fine cap. 12. concludens totam Regulam, ordinanſque omnem ſuæ Hierarchiæ inſtitutionem, Eccleſiaſticæ Monarchiæ ſubiectam, facit hæc verba. *Ad hæc per obedientiã iniungo Miniſtris, vt petant à Domino Papa vnum de S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, qui ſit Gubernator, Protector, & Corrector iſtius Fraternitatis: vt ſemper ſubditi, & ſubiecti pedibus eiuſdem S. R. E. ſtabiles in fide Catholica, paupertatem, & humilitatem, & ſanctum Euangelium Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod firmiter promiſimus, obſeruemus.* Quod ſtatim ſuo probans exemplo, pro maiori rei firmitate acceſſit Sedi Apoſtolicæ, & ingenti humilitate ſe ad beatiſſimos Innocentii III. pedes genuflexus proiecit, ſuæ Regulæ confirmationem expoſtulans. Acriter principio à Chriſti Vicario expulſus eſt, ſed ſtatim poſtea (commonefactus Pontifex ab illa viſione, qua proſpexerat in ſomnis, homunculum illum pauperrimum, à ſe pridiè expulſum, Lateranenſem Baſilicam, ruinæ proximam humeris ſuis ſuſtentaſſe) iterum vocatus eſt. Vix denuò coram Chriſti Vicario ſe præſentauit Franciſcus, vixque ad ſanctiſſimos eius pedes genuflexit manibus cancellatis, quod clariori mente eum contemplans, aliiſque oculis contuens, ipſum eiuſque Ordinem Eccleſiæ, interitui proximæ, quam maximè profuturum, atque Eccleſiam ipſam per ſucceſſores Pontifices maxima quoque, aſſiduaque benignitate, ac clementia illum proſequuturam oſtendit eo modo, quo ſcribit D. Bonau. poſt enarratam viſionem immediatè illis verbis, quæ ſic ſe habent cap. 3. leg. Min.

Eminens regulæ noſtræ præceptum.

Vide inf. hãc viſionem.

II Cum igitur in famulo Dei, ſuis comparente conſpectibus, ſapiens contemplatur Antiſtes ſimplicis animi puritatem, mundi contemptum, paupertatis amorem, propoſiti perfecti conſtantiã, animarum zelum, ignitumque voluntatis ſanctæ feruorem: *Verè*, inquit, *hic eſt ille, qui opere, ac doctrina Chriſti ſuſtentabit Eccleſiam*. Proindè ad ipſum præcipuam deuotionem ex tunc concipiens, ac petitioni eius per omnia ſe inclinans, approbauit Regulam, dedit de pœnitentia prædicanda mandatum, poſtulata tunc

B. Franciſ. ad pedes Innoc. Tertii.

Cum confirmatione Regulæ accepit mandatum Apoſtol. de prædicanda pœnit.

cuncta

cuncta conceſſit, ac plura ſe conceſſurum in poſterum liberaliter repromiſit.

III Igitur tunc quando Hierarchia Franciſcana per ſuum Hierarcham Franciſcum Monarchiæ Eccleſiaſticæ pedibus, vt ſibi per obedientiam præcipitur, ſe omnimodè proijcit, ac ſubmittit, tunc verè opere, & doctrina ipſam ſuſtentabit, atq; & ab ea quotidianos fauores accipiet. Siquidem ſubiectio ipſius, ex vi profeſſionis à ſe Eccleſiæ debita, nedum ex communi, & gratitudinis lege, ad illius firmitatem, & profectum redundat, vt planè ab exordio Religionis innumeris experimentis tot ſæcula comprobauere, gratiæque innumeræ ipſi ab Eccleſia elargitæ. Quamobrem Hieronymus Platus lib. de bono ſtatu Relig. cap. 30. ſcripſit: *Non modò ætas illa, qua primum hic Ordo prodijt, mirabiliter eius opera adiuta, & illuminata eſt, ſed totius quadringentis annis, quibus deinceps ſtetit, hoc ſemper egit, vt Eccleſiam Dei quaſi fulciret.* Quotquot habet in ſe Hierarchia Franciſcana Ordines, graduſque, nempè Martyrum, Confeſſorum, Doctorum, Virginum, & non Virginum, ſiue per canonizationem, ſiue per beatificationem, ſiue alio quouis modo; ab Eccleſia prorſus habet.

Subiectio Franc. ad pedes Eccl. eſt ſui ipſius, & Eccleſiæ exaltatio.

IV Si Maieſtate Pontificia decoratur, ſi Purpura Cardinalitia, ſi Mitra, vel Patriarcali, vel Electorali, vel Archiepiſcopali, vel Epiſcopali, ſiue alijs dignitatibus intra, & extra Ordinem, cunctæ hæ prærogatiuæ, per quas adeò amplè, ac ſublimiter in toto terrarum orbe magnificata eſt, beneficiæ plurimum ipſi Eccleſiæ in omni ætate extiterunt, ad ipſius reparationem, reſtaurationem, dilatationem, & propagationem, per quam inſtituta fuit Seraphica Religio.

De his Ordinibus in ſuis locis.

V *D. Antonius* de Padua in Seraphica Hierarchia Martyr fuit deſiderio, & martyrii conſequendi ratione, inſtitutum Fratrum Minorum amplexus eſt. Fuit pariter & primus Theologiæ profeſſor, & Confeſſor, & Doctor, concionator, confeſſarius, prouincialis, guardianus, &c. Fuit & Epiſcopus, haud dignitate per ordinem, ſed nuncupatione per meritum ſapientiæ, puritatis, & ſanctitatis, quarum ratione Epiſcopum ſuum B. Franciſcus eum appellabat. Ipſemet Diuus, *Sanctus* Miraculorum antonomaſticè nuncupatus, ac *Malleus hæreticorum* effectus, loquens, & ſcribens de Paupertate, Caſtitate, & Obedientia Religioſa, omnibus Ordinibus in Eccleſia communibus, atque Sacræ Scripturæ deſertis multis argumentis comparandis, concordat has virtutes cum illis verbis Iſaiæ 35. *Lætabitur deſerta, & inuia, & exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda.* Illud verbum, Lætabitur deſerta, *Paupertati* conformat; illud aliud florebit quaſi lilium *Caſtitati* facit proprium; ſed ger-

D. Antón. de Pad. gradus.

Trium votorum eſſentialium allegoria.

germinans germinabit, virtuti *Obedientiæ* pulchrè attribuit. Vide eius explicationem per extensum in Dom 2.Adu.

Vera obedientia in se habet quinque.

VI Vbi autem in tertio loco explicat votum obedientiæ, adeò nobis Franciscanis respectu Ecclesiæ peculiare, ita loquitur super illud *Germinans*, &c. *Nota*, ait, *quod vera obedientia in se habet quinque, quæ in his quinque verbis designantur. Vera obedientia est humilis, deuota, festina, iucunda, & perseuerans. Humilitas in corde: hæc est Germinans. Germen est initium floris, sic humilitas initium omnis bonæ actionis. Deuota in voce, hæc germinabit. Ex humilitate enim cordis, procedit deuotio vocis. Festina in iussione. Ideo exultauit.* Exultauit, inquit Psal.81. vt gigas ad currendam viam. *Iucunda in tribulatione, hæc est lætabunda. Perseuerans in præcepti adimpletione, & tunc erit laudans, quia in fine omnis laus canitur.*

Humilitas Seraphica ad pedes Eccl. ex peculiari mandato.

VII Humilitas Seraphica dum ex voto, necnon & ex peculiari mandato obedientiæ deuotè, festinanter, iucundè, ac perseueranter ex corde S.R.E.pedibus se submittit, erit vtique initium omnis bonæ actionis, tam passiuè ad continuos fauores ab ipsa Ecclesia capessendos, quam actiuè ad ipsam Ecclesiam opere, & doctrina sustentandam, adiuuandam, inseruiendam, ac propagandam. Omnium Ecclesiarum, Ordinum, & Congregationum Mater est Sacrosancta Ecclesia Catholica, Apostolica Romana, *Ad quam* (teste Irenæo lib.3. cap.3.) *propter potentiorem principalitatem necesse est omnem conuenire Ecclesiam, & eos qui vndique sunt fideles.* Hanc suam maternitatem valdè præcipuam ostendit ipsa Ecclesia Ord.Minorum omni titulo, omni respectu, & relatione, omniq;officio, vt ab illius origine vsque ad mundi finem probant quæ eidem Ordini respectu tantæ matris ex natura regenerationis spiritualis conueniunt.

Maternitas Eccl.Cathol. erga Minores valde præcipua.

Filiorum relatio ob 4. solet contingere.

VII Solent sanè multipliciter filii relationem filiationis nancisci: primò quidem ratione *originis*, quia ab aliquo accipiunt suum esse, secundò ratione *participatæ imaginis*, & similitudinis, quomodo homo filius Dei ritè dicitur, siue quia à Deo naturam accipit, siue quia ad imaginem, & similitudinem Dei creatus est: tertiò ratione obedientiæ, & omnimodæ subiectionis: quomodo Angeli vocantur filii Dei: quartò respectu patriæ potestatis, à qua quis dependet, & cui subiacet: quintò respectu officiorum, quæ aliquis ab aliquo percipit, vt si in familiam velut ascitus alimenta, vestimenta, & omnia vitæ necessaria aliquis ab aliquo perpetuò suscipiat, filius ritè nuncupatur.

Ord Min singularis Eccl. soboles.

VIII Ordo Fratrum Minorum soboles singularis Matris Ecclesiæ dicenda, ratione originis singularis, & imaginis, ac similitudinis ad Christum. De hac per specialem generationem certum,

tum, ac irrefragabile testimonium dat Ecclesia in oratione solemnitatis S.P.Francisci: *Deus,* ait, *qui Ecclesiam tuam B. Franc. meritis fœtu nouæ prolis amplificas.* Nouus planè fœtus, noua proles Franciscana stirps, adueniens Ecclesiæ præcipuo admodum generationis ordine.

IX Quam porrò sublimiorem generationem desumimus à semine excellentiori. Omnes ex vtero Matris geniti agnoscuntur semine euangelicæ fidei, & veritatis, & cæteri Regulares semine Euangelicorum Conciliorum. Ordo quoque Fratrum Minorum peculiariter agnoscendus est natus semine Apostolicæ, & Euangelicæ supremæ perfectionis, vt Doctores ex datis à Sede Apostolica diplomatibus palam faciunt. Inter quæ est illud Nicolai III. in Extrau. *Exijt qui seminat,* vbi postquam ex semine Christi euãgelico Fratrum Minorum Religionem germinasse docuit, ad analogiam spiritualis generationis alludens: *Isti*, ait, *sunt sicut filij, qui (docente Iacobo) Verbum æternum Dei filium insitum humanæ naturæ, in horto virginalis vteri, potens saluare animas, in mansuetudine susceperunt.* Infra: *Hæc est apud Deum Patrem munda, & immaculata Religio, quæ descendens à Patre luminum per eius filium exemplariter, & verbaliter Apostolis tradita, & demum per Spiritum Sanctum B. Francisco, & eum sequentibus inspirata, totius in se quasi continet testimonium Trinitatis.*

Sublimior generatio ex sublimiori semine desumenda.

Hæc generatio in Ordine Min. speciatissima.

X Et hæc fuit substantia Parabolæ, quam Deo inspirante Innoc.III.S Franciscus proposuit, in cuius virtute approbationem huius vitæ, & Regulæ impetrauit. Hæsitantem namque Pontificem ratione Altissimæ Paupertatis, quæ humanam omnem possibilitatem superare videbatur, nec audentem ad Regulæ tam austeræ confirmationem procedere, hac diuinitus accepta reuelatione sic induxit: *Nam* (vt ait Doctor Seraphicus S. Bonauentura cap.3. vitæ) *cum Parabolam de diuite Rege cum muliere formosa, & paupere matrimonium contrahente gratanter; & de prole suscepta præferente Regis generantis imaginem, ac per hoc educanda de mensa ipsius, sicut à Deo acceperat, retulisse; ex illius interpretatione subiunxit: Non est formidandum, quod fame pereant æterni Regis filij, & hæredes, qui ad imaginem Regis Christi per Spiritus Sancti virtutem de paupere Matre nati, & ipsi per spiritum paupertatis in Religione paupercula generantur. Hanc ergo* (infert S.Bonauent.) *parabolam, & intellectum ipsius, Christi Vicarius, cum diligenter audisset, miratus est valdè, & indubitanter Christum locutum in homine recognouit.* Hæc ibi.

Parabola de Rege diuite, & muliere formosa, & paupere.

XI Ex quibus patet modus singularis Natiuitatis Familiæ Seraphicæ Fratrum Minorum ex vtero Ecclesiæ Matris. Vnde Hugo de Dina in cap. vltimo Regulæ contestatur *Ordinem Fratrum*

Mino-

Minorum eſſe Eccleſiæ Romanæ ſingulariter commiſſum, ſingulariter ab ipſa Eccleſia ordinatum, & ſpecialiter in ipſa fundatum.

Soboles Ordo Min. Eccl. ratione filialis obedientiæ.

XII Ex quo deinde ſequitur, talem Ordinem ſobolem eſſe S. Matris Eccleſiæ ratione filialis obedientiæ, & omnimodæ ſubiectionis. Ipſe namque interminata obedientia in omnibus profectò, quæ Deo, & animæ contraria non ſunt, Eccleſiæ adeò obligatur, vt nullis conditionibus quocumque reſpectu ab illo emancipari queat. Sint filii parentum poteſtati ſubiecti non abſque circumſtantiis, quin ea certis euentibus emancipari poſſint haud rarò præualente ſecundum leges ætate, ſtatu etiam mutato, aliiſq; de cauſis in iure expreſſis iuxta Regionum mores. At Fratres Minores ſtrictiori filiationis vinculo obligati, ſtrictiori quoque obligatione pedibus Matris Eccleſiæ ſint ſubiecti.

Fratr. Minor. Obed. interminata eſt.

Hæc, vti dixi, eſt obedientia interminata, qua ſe, & ſuos S. Franciſcus à prima ſui origine Matri Eccleſiæ filiali iure obligauit. *Fr. Franciſcus*, ait in cap. 1. Regulæ, *promittit obedientiam, & reuerentiam D. Papæ Honorio, & ſucceſſoribus eius canonicè intrantibus, & Eccleſiæ Romanæ.* Et vt omnimodã dependentiam, etiam mediantibus pedagogis, tutoribus, & actoribus, iuxta præfinitum tempus à parente, proteſtaretur; generoſæ illius ſubiectionis principium generoſo quoque maioris ſubiectionis fine concluſit in cap. vltimo, illis verbis: *Ad hæc per obedientiam iniungo*, &c. quæ paulò ante retulimus. Vnde Hugo de Dina citatus in cap. 1. *Perfectus Euangelij obſeruator Petro Apoſtolo in ſucceſſore ſuo, cui à Chriſto Eccleſia eſt commiſſa, ſe ſuoſque in ſe, ſpeciali obedientia, & reuerentia promiſſioni ſubiecit. Vnde ſummo Pontifici, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ ſunt Fratres ſpecialiter tam ex ſingulari hac ſponſione, quam etiam ex ſpeciali eius ad ipſos cura, & defenſione aſtricti*, &c. Quæ omnia referens in generationis principium, ſubdit: *Præſertim cum Ordo per ipſum velut in eius ſinu, formæ, roboris, & incrementi ſuſceperit accrementum, vt quaſi proprius filius ipſius Eccleſiæ dici poſſit.*

An pater habeat in vitam filii poteſtatem.

XIII Ex iſta omnimoda ſubiectione oritur in Matre Eccleſia plena poteſtas vitæ, & mortis in Fratres Minores. Non defuerunt Nationes, apud quas poteſtati paternæ ſubiiciebatur vita filiorum, ita vt etiam parentes filios morti tradere poſſent. Ita *Dionyſius Halicarnaſſeus* apud *Petrum Gregor. in ſtigmate iuris vniuerſi* l. 11. cap. 8. vbi huius poteſtatis cauſas prudentiſſimè rimatur. Hæc à natiuitate Ordinis Fratrum Minorum poteſtas in eoſdem Fratres Eccleſiæ Matri aduenit. Qua ratione *S. Bonauentura* in cap. 2. Regulæ venientes ad Ordinem tanta fidei obedientia Matri Eccleſiæ iunctos vult, vt etiam Eccleſia mandante, Martyrium ſubire debeant: *Ex quo* (inquit) *verè patet, quod recipiendi*

poteſtas Eccleſiæ in vitã FF. Minor.

ad

ad ordinem debent parati eſſe ad martyrium. Et hæc poteſtas reſpectu Fratrum Minorum Eccleſiæ Matri aduenit ex natura rei: Cum enim ex vi ſtatus Fratres Minores ad prædicandum euangelium Regni in vniuerſo orbe, ſi mittantur, obligentur: conſequenter aduenit Matri Eccleſiæ, vt mittere valeat Fratres Minores, vti Chriſtus Apoſtolos, *Sicut oues inter lupos: ſiue in medio luporum*, Matth.10.v.16.eorum crudelitati exponendos.

XIV Quod clariſſimè expreſſit Regula 1.S.Franc.c.16.vt refert Hugo de Dina in expoſit.c.12.Regulæ. Alius autem textus Regulæ, quæ circumfertur, habet: *Recordentur Fratres, quod dederunt ſe, & reliquerunt corpora ſua D.N.Ieſu Chriſto, & pro eius amore debent ſe exponere inimicis tā viſibilibus, quàm inuiſibilibus.* Et S.Bonau.in cap.1.Regulę deſcribens obedientiam Fratrum Minorum, reducit illam ad abnegationem ſupremam. *Quæ propriū* (ait) *exponit vitam pro gloria Conditoris*. Et ibidem qua Frater Minor non tantum in neceſſatijs obedit, *verumetiam in omnibus quantumcumque difficilibus, & arduis, illius exemplo, qui factus eſt obediens vſque ad mortem*. Vide ibi.

Habetur expreſſè hæc poteſtas ex regula.

XV Ex iſta filiali, atque extrema ſubiectione oritur in matre eccleſia ſuprema poteſtas in Fratres Minores, per quam inferuntur duo.

Filialis & extrema Fr. M. Eccl. ſubiectio

Primum. Tantā eſſe matri eccleſiæ in filios ſuos paternam authoritatem, & potentiam, vt quidquid Fratri Minori aduenit, illud paternæ poteſtati acquiratur, & cedat ſolo ſimplici vſui, illi neceſſario, velut filiofamilias relicto. Patet ex textu Regulæ, ac contextu Nicolai III.citat.

Secundum. Gubernatio, protectio, & correctio Cardinalis, Fratribus Minoribus ab eccleſia ex vi Regulæ aſſignati, Ordinem Minorum vt filium, immediatè S.Sedi ſubiectum, declarat.

Declaratur iſta etiam filialitas ex ſubiect ad Car. Protectorem

XVI Dices. Cum ſufficiens gubernium, & regimen circa Ordinem commiſſum Miniſtris Generalibus, Prouincialibus, & Cuſtodibus per Regulam fuerit, vt quid, vel Romanæ Eccleſiæ, vel Protectoris regimen pauperrimo Ordini requirendum fuit, quod in Regulis antiquis nulli Religioni prouiſum antea fuerat. Hæc profectò fuit Diuinæ Prouidentiæ cœlitus reuelata diſpoſitio. Refert enim trium ſociorum Legenda: cum, ait, S.Pater, pulſus querelis ſuorum Fratrum initio Ordinis ob diuerſas moleſtias, perſecutiones, & anguſtias, quas intus, & foris patiebantur anxius eſſet, huiuſmodi viſione prænentus fuit.

Satisfit difficultati.

Vidit namque in ſomnis gallinam, pullos plurimos ſub alis congregatos à ſuperioribus Miluis defendere volentem, nec tamen omnes potuiſſe, pluresque proinde patuiſſe ruinæ. Magnæ autem alterius volucris ſub alis pericula ſubterfugiſſe. Expergefactus igitur

Viſio B.Fräc. oſtenſa de gallina pullos ſuos à miluis defëdëte

O *Fran-*

Franciſcus, dum ſomnij interpretationem à Domino peteret, eam ita accepit: Intellexit vtique ſe per gallinam, diſcipulos per pullos, Cardinalem in protectorem aſſumendum per volucrem magnarum alarum demonſtrari. Hac viſione permotus, conſultis ſuper hac re Fratribus, & de neceſſitate Protectoris deliberatione facta, de ſingulari Matris Eccleſiæ protectione, hæc intulit verba, quæ Collatione 20. referuntur: *Mater* (inquit) *omnium Eccleſiarum eſt Romana, & Domina omnium eſt Religionum. Vadam, & recommendabo Fratres meos Sanctæ Eccleſiæ, cuius potentia virga percellantur maleuoli, & filij Dei in æterna ſalutis augumentum vbique plena gaudeant libertate. Recognoſcant ex hoc filij dulcia beneficia Matris, & ſpeciali deuotione ſemper ipſius reuerenda veſtigia complectantur. Non erit, ipſa protegente, in ordine malus occurſus, nec filius Belial per vineam Domini tranſibit immunis. Paupertatis noſtræ ipſa Sancta Eccleſia æmulabitur gloriam, & humilitatis præconia per ſuperbiæ nubilum offuſcari non ſinit. Charitatis, & pacis vincula in nobis ſeruabit illæſa, cenſura ſtrictiſſima percutiens diſſidentes. Euangelicæ puritatis obſeruantia ſacra continuè in eius aſpectu florebit, nec odorem vitæ vel ad horam elabi patietur.* Hæc ibi.

Deliberatio de eligendo Protect. iuxta habitã viſionem.

Ipſa S. Eccl. gloriam Seraphicæ pauper. æmulabitur.

XVII Hoc ſpiritu plenus Seraphicus Pater Romam perrexit, Pontificem tunc *Honorius III.* adijt, & omni reuerentia neceſſitatem ſingularem protectionis S. Sedis in Ordinem naſcẽtem expoſuit. Cum autem hanc ipſam per ſe impendere cura vniuerſalis Apoſtolica non permitteret, & pauperculos Fratres ad tremẽdam S. Sedis maieſtatem continuè recurrere non deceat: Poſtulauit, vt *D. Hugolinum Cardinalem Oſtienſem* ſubſtitueret: qui (ſalua, & integra ſemper præeminentia dignitatis Apoſtolicæ, à qua tamquam à capite huius corporis myſtici vigor deſcendit, & poteſtas omnis emanat) vices eius gereret, & in neceſſitatibus Ordinem regeret, protegeret, & vbi opus eſſet corrigeret. Annuit voti Pontifex, viceſque ſuas, ac omnem poteſtatem Card. Oſtienſi commiſit, vt eſſet Apoſtolicæ Sedis nomine, & authoritate *Gubernator, Protector, & Corrector huius Fraternitatis,* ei Ordinem commendans, vt illum faueret, & protegeret. Ex his quatuor ſequentia inferuntur, quæ ſunt velut quatuor baſes totius Oeconomiæ Regiminis Fratrum Minorum, quibus innititur ſuper petra inuiolabili eccleſiæ Matris.

B. Franc. ad pedes Honorij III. Card. Protect. expoſtulans.

Card. Hugolinus expoſtulatus, & conceſſus.

XVIII Prima Baſis. Ordo Fratrum Minorum in tota latitudine voti obedientiæ ſubiectus, & ſubditus eſt immediatè Summo Pontifici, & Eccleſiæ Romanæ. Quare omnis inferior obedientia, & ſubiectio dependet ab illa, & eminenter in S. Sedem Apoſtolicam, ac Eccleſiam Romanam tamquam caput refertur.

Obedientia Ord. ad Matrem Eccleſiam qualis, & quanta. Eius 1. Baſis.

Secun-

Secunda Basis. Quia autem persona summi Pontificis, aut Sanctæ Sedis difficulter poterat ordinis regimini immediatè vacare: Ad instantiam S.Patris primò, demum ad instantiam Ministrorum, & Custodum, instituendus decernitur vnus ex Cardinalibus *Gubernator, Protector, & Corrector totius Fraternitatis*; qui ex vi huius institutionis est Prælatus ordinarius, & Legatus S.Sedis, habens potestatem, & iurisdictionem in ordinem, similem ei, quam habent Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, &c. in populum, salua semper præeminentia Sedis Apostolicæ, à qua Protectores sicut institutionem, sic potestatem accipiunt. Vnde *Alexander IV.* qui ante Pontificatum secundus ordinis Protector fuerat, & Gregorio IX. in officio Protectoris successerat, post Pontificatum adeptum, quamuis requisitus nullum Cardinalem dare voluit ordini, volens sibi, dum viueret, retinere ordinis protectionem, & remanere ordinis protector. Quod etiam de nõnullis alijs fertur. 2. Basis. Alexand. IV. voluit ex se immediatè Ord. protegere.

Tertia Basis. Potestas autem Protectorum ex terminis Regulæ manifesta est, nimirum *Gubernare, protegere, & corrigere* ordinẽ, & Fratres in ordine ad quatuor fines, quos nouissimè explicat Petrus Marchantius in lib. *Fundamenta* 12. *Ord Frat. Min.* tit. 11. fundam. 11 §. 2. Et hæc quidem munia Protectorum benè expresserunt Gregorius XI. Sixtus IV. Martinus V. & alij Pontifices, dum decreuerunt Protectoris potestatem in tribus dumtaxat exercendam. 3. obedient. basis.

1 *Si communitas Ordinis pedibus* S.R.E. *non esset subiecta*. Munus Protect. ad tria extenditur.

2 *Si non esset stabilis in fide Catholica*.

3 *Si à Regula in Euangelio fundata ab obseruantia aberraret*.

Quæ quidem non sunt (vt aliqui voluerunt) arctationes potestatis Protectorum, sed explicatæ conditiones, in quibus potestas illa exercenda est, vt legitimè exerceatur, & confusio omnis in regimine Superiorum inferiorum vitaretur, ac potestas protectorum suo decore permaneret. Vide eundem Authorem ibidem.

XIX Quarta Basis. Quamuis verò plenaria esset protectoris in ordinem potestas (vt huius Fraternitatis esset *Corrector* quidem: ne ab obedientia, subiectione, & fide Rom. Ecclesiæ deflecteret: *Gubernator*, vt omne bonum in ordine promoueret tamquam Ordinarius Ordinis Prælatus: *Protector*, vt à malis ordinem defenderet) Nullatenus tamen regimen Superiorum Ordinis impedire poterat; Hoc enim postulat subordinatio legitima, & benè ordinata potestatum superiorum, & inferiorum legitimos actus non impediant, sed eos fulciant, foueantque & ridiculum esset, eum qui ad Regulæ obseruantiam dirigendam, promouendam, protegendam, & defectus corrigendos ordinatus protector esset, Non minuebat regimen superiorum ordinis. 4. Basis. Hæc est vera ordinatio hierarchica.

 velle

velle regimen legitimum ordinariorum ſuperiorum prætextu ſupremæ poteſtatis impedire.

XX Hæc attendunt Romani Pontifices, vt oſtendit idem author citatus. Ex dictis infertur, quod quidquid circa Ordinem Fratrum Minorum Sancta Sedes hactenus ſanciuit, & quidquid in dies diſponit: nō modò ex plenitudine ſupremæ poteſtatis Apoſtolicæ diſponere, ſed ex ſpeciali cura, quam in Ordinem, & Fratres ſumpſit. Vnde quoad ea, quę pro Ordine Fratrum Minorum ab Eccleſia decreta, demandata, conceſſa, aſſignata, indulta ſunt, aut etiam prohibita, ita illis ſe conformare Ordo tenetur, vt non poſſit abſque S.Sedis beneplacito illis cedere, vel renunciare. Fruſtrà igitur in Ordinem conſurgunt, qui Apoſtolicas Sanctiones in illis perſequuntur. Fr.Minor filius eccleſiæ eſt, matris ſuæ diſpoſitionibus fideliter acquieſcere debet; & impiè de eccleſia matre ſentit, qui eius ordinationes, & decreta in filijs ſuis æmuletur, & contradicere tentat.

Diſpoſitiones Sedis Apoſtolicæ erga Minores ſpecialiſſimæ.

XXI Quatuor hæ Baſes in Hierarchia noſtra, pedibus Monarchiæ eccleſiaſticæ ſubiecta, habent pro fundamento ſimilitudinario *Hyacintum*, quem Ioannes in Apoc.21. pro vndecimo fundamento Apoſtolicæ molis Ciuitatis myſticæ Hieruſalem poſuit. Nā in Iaſpide qui primus eſt fundata eſt Miſſio diuina extraordinaria S.Franciſci, & filiorum eius in vniuerſum orbem terrarum ad prędicandum pœnitentiam, & euangelium Regni. In ſecundo *Saphiro* Regulæ primæ diuina inſpiratio. In 3.*Calcedonio* Regula ſecunda à Chriſto immediatius tradita. In 4.*Smaragdo* eius Regulæ excellentia, & ſublimitas. In 5.*Sardonico* Regulæ ipſius intemerata integritas. In 6.*Sardio* altiſſima Fratrum Minorum paupertas. In 7.*Chriſolitho* euangelica, & tranſcendentalis eorum obedientia. In 8. *Beryllo* puriſſima eorum caſtitas. in 9. *Topatio* operationes hierarchicæ ſecundum hierarchias Angelorum, Fratribus Minoribus competentes De his paulò infra ſynopticè. In 10.*Chriſopaſſo* humilitas, & patientia eorum in aduerſis. In 11. *Hyacintho* (cui ſuccedit 12. *Amethyſtus* laborum ſcilicet opitulationum, miniſteriorum pro eccleſia Dei ſuſceptorum meſſis vberrima, vt paulò poſt. Fratrum Minorum ad matrem eccleſiam obedientia, & inuiolabilis fidelitas, ac matris eccleſiæ ad Ordinem Fratrum Minorum materna benignitas, & ſolicitudo.

4. ſupradictæ baſes vbi fundatæ.

12. Fundamenta Franciſc. Hierarchiæ.

Operationes hierarch. Fr. Min. alibi

XXII De Hyacintho eſt illud ſapidum encomium D. Antonij ſerm.2. de vno Martyre ſuper Pſal. 20. *Poſuiſti in capite eius coronam de lapide pretioſo*, quod noſtro propoſito ſatis aptum eſt. *Tertius Hyacinthus, qui ſecundum aerem colaratur, eſt iuſtitia, quæ omnibus ſe coaptat. Huius tres ſunt partes, obedientia, & reuerentia*

Tres virtutis iuſtitię partes.

tia quoad Prælatos: consilium, & auxilium quoad pares: custodia, & disciplina quoad subditos. Custodia, vt possint cauere peccata, disciplina, vt quod minus cauerunt minimè maneat impunitum. Hi sunt viri iusti Noë, Daniel, & Iob. Ex qua *benedicta lingua* Doctoris nostri sententia statuenda prorsus ista thesis. *Hierarchia Ordinis Minorum salus, pax, & decor à prima sede, & Ecclesiæ Romanæ, ad cuius pedes ex vi suæ professionis peculiari modo subijci debet.* Nec alio fine, nisi eo, per quem Christus ipsa instituit aiens B. Francisco: *Vade, Francisce, repara domum meam, qua labitur.* Et per quam Christi Vicarius immediatè post Christum, scilicet Innoc. III. testatus est, *His verè est ille, qui opere, & doctrina*, &c. vt superius dictum est.

Quo fine ordo Min. ad pedes S.R.E. subiectus.

CAPVT IX.

Hierarchia Franciscana dum pedibus Ecclesiasticæ Monarchiæ subijcitur, quatuor facies humiliter pandit, quot sunt hodie Orbis Terrarum Partes.

I HIERARCHAE, ac Patriarchæ Francisci, eorumque filiorum Missionem, factam ad vniuersi orbis clymata (vt constat de Apostolica olim missione) non solum Prophetæ, & oracula sæpius repetita conuincunt, sed ipsa missionis executio, tam in persona *Seraphici Patris*, qui seipsum *Asiæ, Africæ, Europæ*, verbis, signis, & operibus manifestum fecit, quam in filiorum indefessis laboribus, quos etiam absconditissimis terrarum angulis impenderunt. Quamobrem lepido pariter, & piorythmo benè de S. Francisco, & ardore eius conclusit S Bernardinus, vt sequitur.

S. Franc. eiusque filiorum missio in omnem terram.

Franciscus Italicus fuit huic Patronus,
Vir pauper, & modicus, & sanctus, & bonus.
Vix est pagus vnicus, vix est mundi conus,
Quo non sit authenticus successorum sonus.

Rythmus D. Bernardini.

II *In omnem* itaque *terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum* Psal. 18. v. 5. Et vt apertè S. Franciscus Eminentissimo Cardinali Hugolino Protectori sciscitanti: Cur suos filios ad terras remotas mitteret incommodis, famis, sitis, & laboribus eos exponens, respondit. *Fratres suos a Domino electos pro salute animarum totius mundi, totum mundum penetrare debere*; sicut & euentus docuit.

Respōsio B. Francisc. ad Card. Hugol.

Orbis

III Orbis vniuerſus quatuor partibus diuiſus, quæ ſunt *Aſia*, *Africa*, *America*, *Europa* meſſem ſeraphicam Petrus Marchantius tit.12.fundam.12.in præambulo,ſuis diſtinguit regionibus.Et quãuis illa nonniſi vltima vindemia æterni Iudicis terminanda ſit,aliqua tamen producit, quæ vſque ad poſtrema ſæcula meſſe breuiore ſunt collecta. Refert principio tres.

Primò, Quid per ſe, ſuoſque filios S.Franciſcus circa infideles ad veri Dei cognitionem, & veritatem fide adducendos operatus fuerit. Sub qua priori ſectione reperies quinque paragraphos,in quorum primo ad concordantiam prioris Hierarchię noſtrę faciei tibi occurrit Aſia, prout eam hic ſubijcimus.

Aſia, vaſtiſſima Orbis terrarum pars, ac Regio, Hierarchiæ noſtræ faciei Hominis, ſex Seraphim alis volantis, ſocijſque eius ſe ſtatim patefecit.

Quot habitatores ſunt in Europa,& in aliis tribus partibus mũdi.

I FVit ex recentioribus Societ.Ieſu Scriptoribus Pater Nadeſi lib.*de opt.30.die menſis*, qui computans iuxta calculationẽ Arithmeticam totius mundi habitatores, horum nonaginta nouem, vel centum chyliades (vulgò miliones) tribuit Europæ. Africæ verò pluſquam centum. Americæ circiter ducentos. Sed Aſiæ quingentos, qui numerus medietas eſt omnis numeri, ab vniuerſo orbe comprehenſi. Nam orbis vniuerſus, aiunt, nonaginta nouem miliones, ſiue mille miliones hominum continet. Et in hunc modum tot habet ſola Aſia, quæ eſt vna orbis pars,habitantes, quot habent omnes tres aliæ partes ſimul ſumptæ. Hodie Aſia tota quinque partibus conſtat, ſcilicet Tartaria,quæ diuiditur in Aſiaticam, & Europæam, China. Indiæ, ſub quibus Inſulæ adiacentes. Perſarum, ſeu Sophorum Imperium. Turcharum Monarchia, quæ dum in dies creſcit extra fines Aſiæ, tantum creſcit in Principum Chriſtianorum dedecus, quantum nominis, quod profitentur, decreſcit honor.

1000. milliones habitatorum in omni mundo.

Aſiæ regiones.

II Ab origine Fratrum Minorum in tam vaſta mundi plaga inuenies horribilem Beſtiam *Maumethem*, quæ potiſſimum Aſiam tunc depopulabatur (tria enim regna obtinuerat, quibus velut cornibus tribus orbem concutere parabat, nimirum *Arabiam*, *Syriam*, *Aegyptum*) & ad quam primam aciem vir ſanctus direxit 1219. Vbi inter quamplurima egregia facinora, quæ ipſe per ſe (ſex alis ſeraphicis volans, quia teſte Ambroſio *neſcit tarda molimina Spiritus S.gratia*) & alumni ſui effecerunt;illud principale, ac validè heroicum opus extitit de Soldani Aegyptij conuerſione,à B.Fräciſ.diſpoſita, & à ſuis diſcipulis in effectum poſita, vt aliàs diximus ex authoribus,quos adducit Vading.to.1.ad ann. 1219.num.60.

Ab exordio Fr.Min.Maumethes Aſiã depopulabatur.

III Ex eo enim tempore Soldanus ipſe tanto affectu in Chriſtianos ardebat, vt (tregua, ſiue induciis paulò poſt cum Federico II. Imperatore compoſitis) omnes cultores fidei chriſtianæ vbique in ſuis ditionibus vinculis detentos libertate donarit; &, vt ad Chriſtianas regiones liberè reuerterentur, aut etiam in ſuis regnis liberè remanerent, permiſerit.

Magnus Soldanus erga Chriſtianos beneuolus.

IV *Demum*: Tanta fiducia Chriſtianis adhæſit, vt eos ex tunc ſui corporis cuſtodes adhibuerit, licet eius parens *à Laſcaco* Græco fuiſſet interfectus.

Adhibet eos ſui corporis Cuſtodes.

V *Inſuper*, Crucem Domini, quam in ſuam poteſtatem in inuaſione Hieruſalem acceperat, gratis reddi iuſſit, & captiuos iterum omnes ad triginta millia à vinculis dimiſit, omneſque Chriſtianos, ſaluis rebus, & corporibus, ex Aegypto abire indulſit: hoc decreto, vt abeuntibus, ſiquidem diuites eſſent, alimenta pecunia diſtribuerentur: ſin pauperes, aut infirmi, gratis exhiberentur.

Crucẽ Domini captã reddit, liberatis multis chriſtianis.

VI Nec hic fuit propenſæ liberalitatis finis: Cum enim Hoſpitalia quædam in ſuis terris eſſent ædificata, reditus opulentiſſimos, & pecuniam multam illis legauit: itaut de illo concludat poſt viſitationem D. Franciſci Matthæus Paris: *Erat autem*, ait, *licet Paganus, Veridicus, Munificus, parcens (in quantum permiſit legis ſuæ ſeueritas, & vicinorum ſuſpicio) Chriſtianis*. Ita igitur vas, quod videbatur in contumeliam, Deo per ſeruum ſuum Seraphicum ſic diſponente, factum eſt in honorem. Et quod Sanctus Pater viuens non poterat, per ſuos Fratres abundantiſſima meſſe compleuit.

Hoſpitalia dotauit.

VII Porrò ſocij in Aſia laborãtibus, & S. Patre in Cælo abeunte, ſeptimo poſt obitum anno, Gregorius (cui Pontificatum præſagierat S. Patriarcha) perpendens quæ ipſi in viuis communicauerat Vir Seraphicus ann. 1233. de Mahumetanis ad fidem conuertendis ſollicitus ex Fratribus Minoribus non paucos operarios induſtrios miſit; & alios quidem *ad Soldanum Damaſci*, alios ad *Georgianos* hæreſi, & infidelitate pariter infectos, alios ad *Calypham* de *Balduc* (quem vt ſucceſſorem Mahometis Saraceni venerabantur, quique habebatur vt caput, & origo, & erroris Mahumetani) & cæteros Orientis infideles, ac paganos, deſtinauit cum literis, & facultatibus, vt eorum conuerſioni vacarent. Quæ quidem miſſio tantam operata eſt meſſem, maximè apud *Georgianos*, vt ipſe Rex remiſſo ad Pontificem *F. Iacobo de Ruſſano* plures operarios expoſtularet, quos & Pontifex datis ad eum literis, multiplicauit. Et quamuis hi inter ſchiſmaticos, aut hæreticos computarentur, quia tamen in medio ſaracenorum habitabant, præcipuus labor Fratrum in ſaracenis conuertendis impendebatur, vt con-

Profectus ſociorum Sãcti Franc.

Mittuntur ad diuerſos infideles.

Ad Georgianos, &c.

constat ex literis præfati Pontificis, quæ incipiunt, *Cũ messis multa*. *Datis 6.Idus Aprilis Pontif.ann.7.*

Fructus animarum impeditus. VII Verum moto postea à Christianis infœlici bello contra saracenos, & fructu animarum per hoc impedito: Hæc missio cessauit, donec *Innoc.IV.* iterum humanis mediis deficientibus ad prædicationem euangelii renouandam recurrit, vt, qui armis subdi non possent, diuinæ gratiæ virtute ad Dei cognitionem compellerentur. Vnde anno 1244. iterum ad Fratres Minores Bullam Apostolicam dedit, qua illos ad saracenorum, & infidelium terras auctis facultatibus dirigebat. Data erat Bulla *Ianua* 4. *Non. Octobris Pontif.anno* 2. Anno iterum sequenti 1245. misit *Fratrẽ*

Ad Tartaros. *Laurentium de Portugal* cum sociis plurimis ad Regem, & populum Tartarorum. De quibus hoc testimonium Pontifex præstat. *Minoritas*, ait, *Fratres, quos tamquam diu sub Obseruantia*

Laudatur Regularis Obser. *Regulari probatos, & plenè in scripturis sacris instructos, inter alios praelegimus, quia vtiliores vobis fore credimus, tamquam Saluatoris nostri humilitatem sectantes, ad vos duximus transmittendos*, &c. Quantæ verò vtilitatis hæc missio fuerit, accipe ex

Hieron. Plati testimonium. verbis fidelis scriptoris *Hieronymi Plati* l. 2 c.30. vbi de Fratribus Minoribus supradictis. *Ijdem*, ait, *ad Tartaros ab Innoc IV. missi ad ann.* 1245. *quo tempore cum magnus hominum numerus Euangelium admisisset, paulò post multò plures operarij destinati Monasteria multa instituta, denique res Christiana feliciter prorsus administrata est.*

VIII Quæ quidem res eò à Fratribus Minoribus perducta est, vt ad ann. 1245. multi Principes, & Reges in Tartaria fidem Catholicam reciperent; inter quos (teste S. Antonino tit.19.c.8.§.21.) *Magnus Cham* supremus Tartarorum Dominator cum alijs Dynastis inferioribus ad Christi fidem cõuersus est, & quidam *Satach*

Magnus Chã cum aliis cõuersus. Rex, ad quem congratulatorias de sua fide scripsit *S. Ludouicus* Gallorum Rex, quas referunt Annales ad præfatum an. 1254. n. 44.

IX Verùm quò fecundior messis, & ager fructuosior, eò maiori sollicitudine, & laboribus excoli debuit, illum inimico omnis boni miris tempestatibus, euentibusque exagitante. Hinc sanguine Martyrum plurimorum ex Ordin. Fratrum Minorum irrigari, & irrorari, ac hyeme persecutionum Charitas Christianorum decoqui debuit. Tantam autem frugem postea Fratres Minores in

Item Abagha & Quolibey. imperio Tartarorum amplissimo fecerunt, vt ad ann. 1274. primo sub Ioanne XX. dein sub Nicolao III. successore *Abagha* Orientalium Tartarorum Rex, & *Quolibey* Magni Chami Imperatoris Auunculi sui (qui vterq; christianam fidem receperat) suo nomine mitteret Legatos Romam, vt operarios nouos Romanus Pontifex destinaret ad populi totius imperii Tartarorum conuersionem, &

ad

ad Baptifmum tam filios, quam populos fibi fubditos intingẽdos. Ad quos Põtifex Nicolaus III. mifit cum grauiffimis epiftolis (quę habentur in Regeft. Vaticano n.13.) fequentes Fratres his verbis ad *Abagbam* Regem fcribens.

Pro tua (inquit) *& prædicti Quolibey Magni Chami Imperatoris, & moderatoris omnium Tartarorum illuftris auunculi tui (qui iamdudum fuiffe afferitur baptizatus) filiorum, populiq; fui, tua populique tui procuranda falute, feruitutis noftræ debitum exfoluentes Fr. Gerardum de Prato, Antonium de Parma, Ioannem de S. Agatha, Andream de Florentia, & Matthæum de Aretio Ordin. Minorum, viros religione confpicuos, honeftate vitæ pudicos, morum claritate decoros, & S. Scripturæ fcientia præditos: Vt tu filij tui, populique ipfum Dominum Iefum Chriftum Saluatorem noftrum falutaribus eorum eruditionibus agnofcendo, & ab eis illi ex vobis, qui nullum hactenus baptifmum, vel non in forma debita receperunt.* In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, amen; *authoritate noftra fecundum ritum, quem in hoc eadem feruat Ecclefia Chrifti baptifmate baptizati, nomen fuum gloriofum, quod eft fuper omne nomen Chriftianæ fidei obferuatione colatis, de Fratrum noftrorum confilio duximus deftinandos, &c. Datæ erant literæ Romæ apud S. Petrum Kal. Octob. ann.* 1. Cuius fimiles in cod. regeft. nu.14. reperiuntur directæ ad præfatum Quolibey Magnum Chamum, & num.15. ad Fratres fupranominatos ad Tartaros miffos; quos fecuti funt plures ex Ordine ob nimiam Chriftianæ fidei meffem, quę in illis locis apparebat.

Literæ põtificia ad Tartar. Imp.

Miffionarii Minoritæ laudati.

X Porrò dum fideliter operarii laborant cum Regibus, & Dynaftis, immiffiones fiunt per Angelos malos, Deo fic permittente: Princeps enim Tartariæ nomine *Tangodomor*, *Germanus* Frater *Abagba* Regis in Afia Maiori (de quo fupra) occifo fratre fuo *Abagba* reiecta fide Chriftianorum, quam fimul cum Baptifmo fufceperat in iuuentute, ad ann. 1282. dilatato dominio, fidem fimul, & pietatem exuit, & amplexus fidem Saracenorum, *Nicolai* nomen (quo in baptifmo infignitus fuerat) in nomen *Mahometi* cõmutauit, deinceps vocatus Mahomet; & duobus annis, quibus fuperuixit Chriftianos Tartaros crudeliffimè perfecutus eft; fpecialiter autem Religiofos, ex quibus Ordinis Minorum Fratres martyrio affecti, quorum capita incredibili inhumanitate Saraceni excoriabant: Donec afflictionis populi mifertus Dominus, & fanguine Martyrum placatus, dictus *Mahomet Tangodomor* à proprio Nepote *Argone*, filio *Abagba* Regis Chriftianorum amico occideretur, & res Chriftianorum in Tartaria multo incremento, procurante dicto *Argone* refloruerunt. Ipfis enim opera factum eft, vt & Templa Chriftianorum à Parruo fuo deftructa reædificarentur,

Tãgodomor à fide deficit. & perfequitur Chriftianos.

Occiditur à Nepote, & fides incrementum fumit.

rentur, Saracenorum delubra ſolo æquarentur, & omnes Mahometani ab vniuerſo Tartarorum, & *Argonis* dominio exulare cogerentur, vt Chriſto, & Chriſtianis in pace fieret locus iſte: Ipſo *Argone* baptizato, ac Regnis *Tuchtaua, & Elegage*, vt conſtat ex epiſtolis cameralibus in Regeſto Vaticano num.12.16. & 17. in quibus ſtudia, & labores Fratrum Minorum mirum inmodum commendantur.

XI Nec hic fuit finis: Nam in vaſtiſſimo Imperio Tartarorum alii iterum Fratres Minores ad ann.1296. ſunt miſſi. Inter quos mirè fructificauit *F.Ioannes à Monte Coruino*, qui indefeſsè tam per pueros, quos Baptiſmo renatos ſacris inbuebat, quam per alios induſtrios laborans, tandem ad ann.1310. *Magnum Cham* Tartarorum, qui tunc imperabat cum matre ad catholicam fidem perduxit; propter quem Imperator in baptiſmo *Ioannes* appellari voluit, & paulò poſt ex hac vita migrans, in Conuentu Fratrum Minorum ſolemni ritu tumulatus eſt: cuius corpus, cum ob ingruentia bella à Fratribus fugientibus, poſt triginta annos exhumatum transferretur in Ciuitatem *Saray*, inuentum eſt ita integrum, & incorruptum cum veſtibus, & puluinari, ſuper quo caput recumbebat, ac ſi eadem die ſepultum fuiſſet. In quo loco *Saray* etiam iacebat *Cathogonti* frater Imperatoris Tartarorum à Fratribus Minoribus conuerſus, miraculis clarus.

Magn.Cham Ioannes cum matre conuerſus.

Eius corpus poſt 30. annos incorruptum.

Tanta autem fuit vbertas meſſis in Tartaria tempore *Fr. Ioannis de Monte Coruino*, vt quantumuis Pontifex illum *Cambalienſem* (quæ erat vna ex præcipuis Ciuitatibus) *Archiepiſcopum* conſtituiſſet, cum poteſtate ordinandi ſibi ex fratribus Suffraganeos ſufficientes, nihilominus continuè ipſi deberent ſubmitti fratres in auxilium. Tantuſque fuit viri feruor, vt (teſte *B.Odorico Nano* de Foro Iulio, qui Tartariam poſtea peragrauit) ipſius vnius *Fratris Ioannis de Monte Coruino* opera in ſola Tartaria pluſquam triginta millia Saracenorum ad fidem Chriſti conuerſa ſint. Cuius mors ſummam cauſauit in populo iſto triſtitiam, qua commotus Imperator Tartarorum ad ann.1338. iteratò deſtinauit Legatos ad Pontificem *Benedictum XII.* quatenus ſibi Fratres Minores mitteret, qui Ioannis à Monte Coruino vigilantiam reſumerent.

Ioan.de Monte Coruino in Tartaria.

XII Nec aliæ partes Aſiæ ſuis operariis ex hoc Ordine caruerunt, nam in Perſidem, & omnes Orientales regiones prædicatio eorum penetrauit; & vt breuitatis gratia ex vno cætera intueamur; clara eſt, & orbi notiſſima *B.Odorici* ex Portu Naono Foro Iulienſis peregrinatio, qua ſexdecim annorum ſpatio totum ferè Orbem peragrauit, & ad Indos, qui Aſiæ adiacent, & ad Iappones, ac Magnum OKarum perueniens vltrà viginti millia paganorum, & infidelium Chriſto peperit; & baptiſmate renatos, Eccleſiæ adnexit.

B.Odorici Naoni peregrinatio, & labor in conuerſione infidelium.

uexit. Nec in hanc horam defuerunt operarij ex Ordine Minorum in Asia laborantes, in qua *sex* adhuc pro tempore diuersas *missiones* fixas Ordo possidet. Inter quas notissima est illa, quæ Sanctam Ciuitatem Hierusalem, & loca ipsi annexa complectitur, vbi Fratres Minores miros fructus faciunt, quibus alibi suo loco. Et ad Asiam quidem pertinent *India illa Orientales*, quas Fratres Minores primi occupauerunt.

Africa monstruosissima, ingensque Mundi Pars, Faciei Leonis, cui & sex Seraphim alæ, Hierarchia nostra se à principio exhibuit.

I QVas incolunt Africæ habitatores, quorum summa centum, & amplius milliones complectitur, sunt Aegyptus, Cyrenaica, Africa minor, seu propriè dicta Troglodytæ, Garamantes, Numidia, Mauritania, Gętulia, Lybia interior, Arabia, Troglodyta, & Aethiopia. Plera autem Africæ inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob sitim Cæli, terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium. In vniuersum vasta est magis, quàm frequens hominibus, etsi Draconibus, Serpentibus, Elephantibus, Leonibus, quibus Regio propria frequentissima. *Africæ regiones principaliores.*

II Ostendens se Africa humanæ simul, & Leoninæ faciei Hierarchiæ nostræ, Leones euangelicos, & Apostolicos, quos *Leo de Tribu Iuda* pepererat, misit ad suos Leones, veluti Agnos in medio Luporum, dicens eis Christus per os Francisci: *Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum*, Matth. cap. 10. Ad portenta humana, in Africa potissimum effera, & indomabilia, talia gratiæ portenta mittenda erant. Vnde legit Breuiarium Franciscanum in officio SS. Martyrum Marochi ex Homil. 34. operis imperfecti Chrisostomi super Matth. 10. perpendens duo; primum, *Ecce ego mitto vos*; secundum, *in medio luporum*, comparansq; in hac missione Apostolorum missionem Apostolicorum virorum B. Francisci missioni, dum monstra Africana insueta forma bellandi vincerent, ac superarent. *Portenta Seraphica ad Africana portenta mittenda erant.*

Inexpugnabilem virtutem suam ostendens Dominus, quamuis Apostoli aduersus lupos essent ituri, nec simpliciter aduersus lupos, sed in medio luporum, omnem tamen mansuetudinem eos habere iubet, nec id solum, sed columbæ quoque simplicitatem. Sic enim virtus eius maximè patere potest, si lupi superentur ab ouibus: quæ cum in medio luporum sint, & hinc, atque illinc eorum morsibus lacerentur, non modo deficiant, sed lupi in naturam ouium transmutentur. Maius certè, atque admirabilius est, mentem, atque animum aduersariorum commutare, quam gladio ipsos superare. *Victoria Agnorum de lupis.*

Transmutatio luporum in agnorum naturã.

Tu autem (ſequitur poſt nonnulla alia) *& iam diligenter conſidera, qui ſunt, qui hæc ardua, & laborioſa audiant: formidoloſi videlicet, & indocti, illiterati, rudes, obſcuri quidam homines, & ignoti, qui nunquam Philoſophorum perceperunt inſtituta, nunquam in forum deſcenderunt, piſcatores, & publicani, multis repleti rebus, quæ iure animos eorum poſſent deijcere. Nam ſi magnos, & claros viros tanta difficultas rerum potuiſſet commouere, quomodo nõ potuiſſet imperitos homines, quibus nullius rei magnæ aliquid venit in mentem? Sed non defecit, neque turbauit. Quæ autem in omnibus his erat conſolatio? Sola mittentis virtus: quocirca ita ſignanter incepit: Ecce ego mitto vos.*

SS. Primimartyres Fratrũ Minorum.

III Et ſi Sanctus Pater Franciſcus ann. 1213. martyrij deſiderio flagrans, fruſtra iter attentarit *Marochium*, infirmitate corporis in Hiſpania impeditus, ne vlterius progrederetur: eo ipſo tamen tempore, quo iter in Syriam aggreſſus eſt, quinque primos Fratres *Berardum*, *Petrum*, *Accurſium*, *Adiutum*, *& Ottonem* ad Miramolini Regnum *Marochium* miſit, qui ad ann. 1220. primo ſanguinis Franciſcani irriguo terram illam irrorarunt ad fruges futuras. Quam irrigationem anno ſequenti proſequuti ſunt alij ſeptem *Daniel*, *Angelus*, *Samuel*, *Donulus*, *Leo*, *Vgolinus*, atque *Nicolaus* apud Septam Saracenorum vrbem, vt fertilior Domini ager redderetur. Inualuit enim poſtea meſſis vberrima Fratribus Minoribus deſudantibus, & primorum ſanguis martyrum inſignes reddidit manipulos.

7. Martyres.

Saraceni poſt necem martyrum variè afflicti efficiuntur chriſtianis.

IV Nam (vt ex Surio referunt Annales) eo ipſo anno, quo primitiæ martyrum in Cælum illatæ ſunt, tanta peſte, & ſterilitate Regnum *Miramolini* Marochiorum Regis, Deo ſic miſericorditer iudicante, attritum fuit, vt maxima pars gentis illius morte extingueretur: Nec ira Dei Regi pepercit, cuius brachium, & latus dextrum, eo ipſo anno, quo martyres interfecerat vſque ad pedes penitus exaruit: Qua plaga territi Saraceni glomeratim ad Martyrum ſepulchrum veniam petituri concurrebant, donec Deus & peſtilentiæ plagam remitteret, & copioſo imbre terram ad priorem fœcunditatem reſtitueret. Quo miraculo Rex commotus in Chriſtianos affectu beneuolo totus inclinatus, publico Edicto permiſit, vt Chriſtiani publicè ſuæ fidei exercitia celebrarent, & Catholicum Antiſtitem (modò ex Ordine Fratrum Minorum eſſet) haberent, & Romano ritu ſibi Eccleſiam conſtruerent, prout factum eſt. Nam Frater Agnellus, ſiue Agnus ſub *Gregorio Nono* Epiſcopus Marochitarum conſtitutus eſt; quo mortuo ad an. 1246. *Innocentius Quartus* ſucceſſorem nominauit *Fr. Lupum Ferdinandum Dain* eiuſdem Ordinis.

Maroch. miſſi Epiſcopiex Minoribus.

V Quanta verò Chriſtiana fides incrementa in illo Regno per

Fratres

Fratres Minores ſuſceperit, conſtat ex epiſtolis *Innocentij* tam ad diœceſanos iſtius Epiſcopatus, quam ad Regem Marochitarum, in qua Pontifex gratias agit Regi, quod Catholicorum Principum, ac prædeceſſorum ſuorum imitando veſtigia, qui Marochitanam Eccleſiam multis libertatis priuilegiis munierant, plurimorumque bonorum largitioni dotarant. *Non ſolum*, ait, *à conatibus, & morſibus malignorum, & contrariorum chriſtianæ fidei defendiſti, ſed munificentia tua eidem immunitates, & libertates non modicas contemplationi Diuini nominis dextera contulit liberali, & Chriſtianos in terram tuã per dictos prædeceſſores tuos introductos extuliſti præſidijs, & fouiſti beneficijs opportunis, &c.* Vbi & exhortatur illud ad fidem catholicam.

Ibi incremẽta fidei per Minores.

VI Hoc porrò anno 1246. Pontifex ſolemnem inſtituit ex FF. Minoribus miſſionem in *Africam* totam: & ſcripis literis ad *Regem Tunetanum, Regem Ceptæ, & Regem Bugiæ*, commendat illis fratres Minores, quos ad prædicandam fidem mittebat. Tantaq; fuit ſpes meſſis, vt etiam datis litteris ad Epiſcopos, & fideles per maritimam Hiſpaniæ conſtitutos, illis mandauerit, vt fratribus Minoribus in *Africa* laborantibus omne ſubſidium præſtarent. Vide Annales ad annum ſupradictum.

Miſſio Fratr. Min. in totã Africam.

VII Huc autẽ referenda eſt conuerſio *Zeytabuzeit* Regis Maurorum, qui dum duos fratres Minores ei euangelium Chriſti prędicantes iuſſiſſet occidi: Illi ad martyrium condemnati, oratione ad Chriſtum præmiſſa obtinuerunt, vt ſuo tempore Rex ille conuerteretur; quod ſicut martyres prædixerunt ad ann. 1238. euenit ſub Iacobo Aragoniæ Rege: Tunc enim Maurus ille Rex baptiſmum à fratribus Minoribus ſuſcipiens, illis palatium ſuum ad ędificandum Conuentum concepit. Celebris etiam fuit miſſio, & ingreſſus fratrum Minorum in Regnum del *Congo* in Africa, tempore quo Sereniſſimus Rex Portugalliæ *Ioannes II.* illud Regnum detexit, quod plurimi ex fratribus Minoribus ſtatim ingreſſi, Regi, Reginæque Sanctum Ieſu Chriſti Euangelium annunciarunt, tanta vi ſpiritus, vt & Rex, & Regina ad fidem conuerſi, ambo ſacra baptiſmatis vnda miniſterio fratrum Minorum renaſcerentur, Regi *Ioannis*, Reginæ *Elionoræ* nominibus impoſitis. Quos ad veram fidem, & ſacrum baptiſma ſecuti ſunt filius ipſe Regis, & Dynaſtę, ac vaſſalli Regis innumeri. Fuitque tantus zelus Regis, vt Fratrum *M*inorum directione, vniuerſa in ſuo Regno Idolorum delubra, ac ipſa Idola deijci, & igne cremari curauerit, Eccleſiis in veri Dei honorem vbique extructis. Diffudit porrò ſe eodem tempore, eodemque Fratrum miniſterio apud *M*azambiquium, Arigolam, & Caput Viride, fides catholica plurimis infidelibus cõuerſis, & Conuentibus fratr. *M*inorum in locis illis multiplicatis.

Regis Maurorum cõuerſio prædicta à Fratrib. Minor. quos occidit.

Miſſio Fratr. Min. ad Regnũ del Congo.

Rex & Regina del Congo conuertũtur.

Nec

Nec hucuſque deſunt fructus laborum filiorum S Franciſci in Africa circa infideles, cum & ibidem ad hunc vſque diem Ordo quindecim miſſiones conſeruet, & in illis operetur.

Miſſiones Africanæ.

Europa nobilior Mundi Pars, Faciei Bouis Hierarchiæ Franciſcanæ, ſex quoque alas habentis, primarium obiectum extitit.

I BOs apud Perſas, facie Leonina depictus, ferocitatis, & fortitudinis ſymbolum fuit. Bos verò ille, quem Propheta Ezechiel cap.10. vidit mutatum in Cherubim ſapientiam Apoſtolicam, quæ ferox eſt, & fortis aduerſus Satan, & eius ſectatores pro hieroglifico ſe præſeferebat. Interpres noſter ſer.8. de Apoſtolis ſuper illud *Matthæi* 11. *Tollite iugum meum ſuper vos*, ſeptem argumentis, iuxta ſeptem comparationes ad Boues, totam vitam Apoſtolicam declarat, quam Chriſtus B. Franciſco, & filiis ſuis in Eccleſia ab eo reparanda (cuius ortus, educatio, vita, & mors in Europa) mirabili modo immediatè tranſtulit. Et Dom.3. in Quadrag. ſeptem Bobus pulchris, & craſſis, ſeptem dona Spiritus Sancti comparat, illis verbis: *Hæc dona dicuntur Boues pulchræ, & craſſæ propter morum plenitudinem, & virtutum fœcunditatem, quas illi, ſuper quem requieſcunt, conferunt.*

Bos ſub facie Leonina, & Cherubica.

Septem dona Spiritus S. 7. bobus comparata.

II Alatus ſeraphicis pannis myſticus Bos, nimirum Franciſcus cum ſuis ſociis faciem bouinam, ſcilicet apoſtolicam Spiritus Sancti muneribus plenam, Europæ ſuæ ab ortu vſq; ad obitum oſtendit. Sub horum Bouum Seraphicorum cultura, quam fertilis euaſerit eccleſia, quæ adeò ſterilis in Europa erat, iam omnibus notum eſt. De Europa, in frugibus animarum circa infideles à fratribus Minoribus collectis, cum tam manifeſtæ ſint, immorari inutile eſſet. Ex multis igitur pauca accipe. Ad annum quidem 1366. *Ludouicus Hungariæ Rex*, dum *Bulgariam*, & finitimas regiones infidelium barbaris ritibus, & præſtigijs infectas obtinuiſſet; *Deſtinatis* (inquit Hieronymus Platus ſupra) *ad illas octo Fræciſcanis, non pluribus diebus, quam quinquaginta, ducenta millia hominum ad Chriſtum adduxerunt*. Quo ſucceſſu impulſus Rex optimus ad Ordinis Generalem diligenter ſcripſit, vt bis mille fratres ad ſe mitteret, quoniam nulli defuturum erat opus.

Fr. Min. quid fecerint in Bulgariam.

III Solemnis etiam fuit ad ann.1386. gentis *Lithuanorum* conuerſio: præeunte *Iagello* Principe, Ducis Lithuaniæ filio, qui *Heduigem* filiam *Ludouici* Hungariæ, & Poloniæ Regis duxerat in vxorem. Hic enim Iagello cum octo fratribus germanis, ſacris chriſtianorum miſteriis, & baptiſmate initiatus, accepto nomine *Vladiſlai* gentem Lithuanicam ab errorum, & idolatriæ tenebris

Quid in Lithuania.

expur-

expurgare volens, præmiſit aliquos fratres *Minores* idiomatis Lithuanici gnaros, quos ipſe cum plurimis viris eccleſiaſticis, & Principibus, ac Ducibus, anno ſequenti inſecutus eſt. In hac verò profectione, tanta fuit fidei catholicæ virtus, vt extincto igne, quem pro Deo, & Numine colebant, ſuccisis ſiluis, & lucis, in quibus idolatriam exercebant, ſerpentibus quoque occiſis, quos honorabant, tota ferè gens ad baptiſmum concurreret.

IV Cumque immenſus eſſet labor ratione multitudinis baptizandorum, nec poſſet quilibet ſigillatim baptizari, iubente Rege, multitudo illa in turbas, & cuneos certos diuiſa eſt, & ſequeſtrata; & cuilibet turmæ ſufficienter aqua per aſperſionem miniſtrata baptizati ſunt omnes; & quidem *Primæ turmæ* virorum datum eſt nomen *Petrus*: Secundæ *Paulus*: Tertiæ *Ioannes*, & ſic de cæteris; fœminis autẽ per turmas diuiſis nomen *Maria, Catharina*, &c. Quibus præpoſitus eſt primus Epiſcop. *F. Andreas Vazilo* nobilis Polonus ex Ordine *Minorum* aſſumptus. Cuius meſſis reliquias ad ann. 1410. recollegit *Ioannes à Polonia*, dictus *Paruus*, qui apud Lithuanos, & Ruthenos, ac Tartaros prædicans, viginti quinque millia iterum Chriſto adſcripſit, & pro multiplicatione operariorum ad reſiduam meſſem Romam venit.

Nota. Qualiter baptizandi multi ſimul.

V Nec minora operatus eſt *B. Ioãnes Capiſtranus* circa Hungaros (qui referente *Hieronymo Plato* ſupra) ad an. 1450. vna excurſione duodecim infidelium millia Eccleſiæ aggregauit.

America Quarta Pars Orbis, quæ & Mundus nouus Faciei Aquilæ Franciſcanæ prius detecta, Europæis deinde patuit.

I FRanciſcana cognitio, ac peritia, eleuata velut Aquila ad notitiam multarum rerum, tam diuinarum, quam humanarum, niſi Chriſtophori Columbi confirmaret argumenta circa habitatores extra Aſiam, Africam, Europam, nequaquam nouus Orbis Europæis pateret. Nec ſolam notitiam præſtauere Franciſcani in hoc tam arduo negotio, eximendo ab omni fatuitatis, atque amentiæ cenſura Columbum, ſuamque ſententiam veluti veram, ac ſolidam defendendo, & magnis viris, vt eam ceũ talem amplecterentur, ipſam ſuadendo, verum etiam & opera præſtauerunt apud Reges Aragoniæ, & Caſtiliarum Ferdinandum Catholicum, & Reginam Iſabellam, vt alias ſcripſimus. Hæc primitas in iſta re quoad detectionem aliam intulit primitatem reſpectu Franciſcanorum quoad eorum miſſionem, vt nunc breui adnotabimus, etſi ſuperius demonſtratum ſit, licet ſub alia forma.

Vide hoc idẽ argumentum ſuperius, vbi de ſubulibus

Americæ vniuerſę primarios operarios à Deo reſeruatos ad cul-

FF. Min. primi in America euangelizauerunt.

ram fidei fuiſſe fratres *Minores*, omnes hiſtoriæ, & rei ſucceſſus teſtantur. Illi primi fuerunt, qui ſemine euangelii eos imbuerunt: Illi qui Chriſti vineam primi plantauerunt, & ſanguine martyrii irrigarunt: quorum laboribus tanta incrementa dedit Deus, vt *Orbis nouus* antiquum *Terrarum Orbem* floribus, fructibus, & omnium ſpiritualium chariſmatum copia ſuperaſſe videretur: multiplicatis poſtmodum ex omni Regularium Ordine cooperatoribus.

Primi in Indiis occidentalibus.

II Superfluum hic eſſet Nomenclaturam texere primorum operariorum, qui Dei agriculturæ in Indiis Occidentalibus manum adhibuerunt. Et quidem Prouinciarum Hiſpaniæ patribus primus acceſſus, ingreſſuſque debetur: Hi enim primo, vt Deo propitio, via ad Occiduos Indos pararetur, *Inſulas ſeptem*, quas *Fortunatas vocant*, & à fertilitate Cannarum, *Canarias*, ante ann. Dom. 1450. ingreſſi ſunt, inſulas illas fidei chriſtianæ primordiis conſecraturi. Inter quos plrimum laborauit *S. Didacus*: Hi *Chriſtophoro Columbo* iter, ac occiduas Indias meditanti, conſilio primum, & auxilio adfuerunt. Hi cum illo profecti ad ann. 1453. ad illas transfretarunt, & prima quidem ſemine Euangelii ita ſparſerunt, vt variis poſtmodum miſſionibus excreſcentes, velut apes mella colligentes communi agmine ſemper vniuerſa illa regna, & regiones diffundentes, eaſque perluſtrantes, iam ad ann. 1531.

Archiep. Mexicani literæ.

(vt ſcribit primus illuſtriſſimus Archiepiſcopus Mexicanus *Ioannes à Zumaraga* in epiſ. ad Capit. Generale Tholoſanum) Dei gratia Religioſorum Diui Franciſci Regularis Obſeruantiæ manibus pluſquam *decies centum millia* baptizata eſſent, quingenta idolorum templa ſolo æquata, pluſquā *viginti millia* dæmonum ſimulachra ab his antea culta, confracta, & concremata, ac pleriſq; in locis fabricatæ eccleſiæ, atque oratoria erecta, &c.

Et mirandum quoddam ſubdit: *Et cum*, inquit, *in hac olim Mexicana Vrbe ſolerent pluſquam viginti millia corda puerorum, puellarumque quotannis in ſacrificiis offerri: Nunc humana corda illa vniuerſa non iam dæmoni, ſed Altiſſimo Deo innumerabilibus laudibus ſacrificiis Religioſorum noſtrorum doctrina, & miniſterio offeruntur, &c.* Conſulendus Surius ad ann. 1524. vbi latè de *B. P. F. Martino à Valentia* inter operarios, quos ſubminiſtrauit Hiſpania viro primate, plurima deducit.

Eo etiā miſſi Patres ex Flādria.

III Sed nec ſolis Hiſpanis Patribus etiam ab initio hæ miſſiones ceſſerunt, cum & Patres Belgæ non modicam operam in *America* conuerſionem præſtiterint. Nam ad ann. 1523. à *Carolo V.* vnà cum *Ferdinando Corteſio* ex Franciſcanis miſſi ſunt tres ex Prouin. Flandriæ à Conuentu Brugenſi aſſumpti, quorum primus

Qui.

fuit *F. Ioannes de Tecto* quondam Guardianus Brugenſis, & Gadenſis, *F. Ioannes de Aora*, vterq; Concionator eximius, & *F. Pe-*

trus

trus de Mura à Gandauo, siue *de Gand* nuncupatus, eo quod ex metropoli Flandriæ Ciuitate Gadensi esset oriundus, qui singuli infinitos penè infideles Christo pepererunt. Quanta ibi fecerint.

Excelluit tamen, Deo dante, verbum euangelizanti virtute multa, & ex ore simplicis laici laudem suam perficiente, *F. Petrus de Gand*, qui ore, verbo, & opere totus in opus, ad quod destinatus erat impensus in eo quinquaginta annis impletis consumatus est. Officium eius fuit (vt ipse testatur in epist. sua ad Belgas ann. 1529 *mensis Iunij* 27. *scripta*) docere, & prædicare noctes, & dies: Et in die quidem docebat legere, scribere, & cantare: Nocte autem tum doctrina christiana, tum catechismi, tum concionibus Indos imbuebat. Ipsi enim fratres in domibus suis, vel ad suos muros, filios nobilium, Principum, & Magnatum retinebant, vt eos erudirent: foris autem in vicinia scholas velut collegia habebant: & ipse *F. Petrus* plusquam quingentorum puerorum curam gerebat, quibus ad fidem annunciandam per totam terram interdum aut viginti, aut triginta milliaria vtebatur. Quæ eorum officia.

IV Tantus porrò fuit fructus, quem *F. Petrus de Gand* Belga in illius regni incolis fecit, vt frequenter cum socio quatuordecim millia, interdum decem, aliquando octo millia vna die baptizarit: de quo dicere solebat *Illustrissimus D. Alphonsus de Montular* ex Ordine Prædicatorum secundus Archiepiscopus Mexicanus: *Non ego Mexici Archiepiscopus sum, sed Fr. Petrus de Gandauo laicus Ordinis S. Francisci*. In fratris verò laici humilitate, siue laicatu Deo sic disponente pius vir consummare opus suum, & consumi voluit (& si *à Paulo III.* Papa tunc ad *Carolum V.* Nuntii Apostolici munus agente, & à *Vincentio Lunello* Generali Ministro, ac ipso Imperatore peteretur ad Sacerdotium) vt diuini nominis gloria magis exaltaretur, qui per piscatores, & simplices homines orbem primò conuertit. De Fr. Petro Belga.

V Nec inter operarios Americæ obliuioni tradi debet *F. Iudocus* siue *Iustus de RycKe* Belga, natiuitate Mechlimensis, patre *Iudoco de RycKe*, matre *Ioanna de Mersalare*, Ordinem S. Francisci in Conuentu Gandensi Prou. Flandriæ professus, qui cum inter primos regnum *Peruanum* esset ingressus, in Ciuitate Regali de *Quinto*, vt primus Apostolus *Peruani* Regni fundator, & Guardianus primi Conuentus illius Ciuitatis fuit: à cuius regimine, & Conuentu, cæteri Conuẽtus, & Custodiæ in Regno *Peruano* principium sumpserunt. Huic socius indiuiduus erat *F. Petrus Grosseal à Louanio* in Conuentu Brugensi eiusdem Prou. Flandriæ Religioni adscriptus, quorum quanti fuerint labores, simul & fructus in conuersione infidelium illius Regionis, quantaque messis, fidem faciunt literæ dicti Patris *de RycKe* ad Guardianum Gandensem Iustus de RycKe Belga quid fecerit in regno Peruano.

ann. 1556. 12. Ianuarii datæ poſt viginti duos annos habitationis in præfato Conuentu S. Franciſci de *Quinto*. In cuius laudem extat in Archiuio Conuentus Gandenſis epigramma Belgico, & Hiſpanico idiomate compoſitum cum hoc Epigraphe ex Pſal. 111. *In memoria æterna erit iuſtus*.

FF. Min. primi in Indiis Orientalibus

VI Nec Orientales Indiæ (quæ etſi ad Aſiam maiorem pertineant, ex Indiarum communi nomine, & forte hic adiunctiuè cum America recenſentur) alios habuerunt in hac noui orbis conuerſione à principio Apoſtolos, quam fratres Minores, vt conſtat, ideſt in quatuor Franciſcanis martyribus ad ann. 1331. aliis 1322. apud *Thanam* Orientales Indiæ Ciuitatem pro fide occiſis, multis annis antequam Luſitani illuc penetraſſent. Diſcoopertis autem regionibus, & illas penetrantibus Regibus Luſitaniæ; in prima nauigatione, quam Duce *Illuſtriſſimo Petro Aluarez Cabral* anno 1500. inſtruxerat ſereniſſimus Rex Luſitaniæ *Emanuel*, octo fratres Minores viri religioſi, & docti, anteſignano *P. Henrico à Conymbria* profecti ſunt, quorum feruens zelus in prædicatione Euangelii in hoc enituit; quod ſeptem ſocii martyrio coronatis, vnus ipſe brauium proſequens fundaméta prima *Cuſtodiæ* S. Thomæ in Orientali India iecerit: quamuis alii, tres tantum apud *Calicutum* Regis Samorini crudelitate extinctos afferant, cæteris quinque cum *Petro Aluarez* Cochinum peruenientibus.

Quanta ibi fecerint.

VII Alii autem ex eodem Ordine Minorum multiplicati ſucceſſiuè fuerunt per claſſes nouas, quas idem Rex *Emanuel* ad ann. 1502. & 1505. & 1510. inſtruxit, & ad Indias illas tranſmiſit: De quibus omnibus illuſtriſſimus Archiepiſcopus Cæſarienſis *Chriſtophorus à Capite fontium* aliquando Miniſter Generalis totius Ordinis: In Indias, ait, orientales, quæ hodie Regi Portugalliæ parent, primi, & ipſi Fratres Minores prædicandæ fidei cauſa longiſſima, & periculoſiſſima nauigatione traiecere, vbi multis ad fidem conuerſis populis, ædificatiſq; eccleſiis, & monaſteriis quamplurimis, multa regna, oppida, & prouincias, ac vrbes Chriſti Imperio ſubiugarunt.

VIII Quibus conſentit *Hieronymus Platus*, vbi enumeratis ijs Franciſcanis, qui in ſecunda nauigatione cum *Vaſco de Gama* profecti ſunt in Indias Orientales: *Ab his*, ait, *initijs, hic Ordo per eas Regiones diffuſus, multiplicatis breui tempore domicilijs, tredecim (vt ipſi vocant) Prouincias inſtituere, in quibus magnam chriſtianæ rei operam nauarunt, & adbuc nauant*, &c. Qui poſtea Patres Dominicanos recenſet ad ann. 1505. ad eaſdem Indias profectos; demum Patres Auguſtinianos, & poſtremò Patres Societatis præeunte *S. Franciſco Xauerio* ad ann. 1541. Quamuis P. Antonius Daca in ſuo Chronico 4. par. lib. 1. cap. 43. refert ſolos Fratres

Illos ibi ſecuti ſunt Dominicani, Auguſtiniani, & vltimò Ieſuitæ.

Mino-

Minores totis triginta annis in iſtis orientalibus Indijs operam ſuam impendiſſe. Tantam verò meſſem fuiſſe tradit, vt in ſola *S.Thomæ* Prouincia plurimis millibus infidelium conuerſis, idolis deiectis, centum & quinquaginta eccleſiæ pauco tempore erectæ fuerint. Et inter cæteras conuerſiones enituerit ſolemnis illa Imperatoris magnæ inſulæ *Ceilanæ* cum Imperatrice, & tota Curia facta per *F.Ioannem de Villa* Comitis ad ann. 1549. deſtructis omnibus idolorum templis. Quanta FF. Min. fecerint in Inſula Ceilana.

IX In eadē inſula Ceilana baptizati à Fratribus fuerunt Rex, & Regina Terræ de *ſeptem Corlas* ad ann. 1558. Regina de *Beras* ad ann. 1556. Rex *Thanorenſis* cum Regina, & duobus liberis, Rex *Canarum* cum ſeptuaginta millibus vaſſallorum: *Rex Candiæ* eiuſdem inſulæ cum Principe maiore natu, & Regina matre ad ann. 1594. In regno iterum *Infanapatenſi* ad ann. 1613. hæres D. Conſtantinus in baptiſmo vocatus à *F. Ludouico à S. Didaco* ſacro fonte renatus eſt cum Regina matre, & duabus filiabus, qui Conſtantinus in prouincia S.Thomæ Ordinem D.Franciſci ingreſſus, magnus theologus, & concionator euaſit; ſorores duæ regulam S.Auguſtini in monaſterio S.Monicæ Goenſi ſunt profeſſæ. Denique in eodem regno Infanapatenſi ab an. 1624 vſque ad ann. 1627 per fratres Minores ſeptuaginta animarum millia fidem catholicam ſuſceperunt.

X Inſignes etiam manipulos meſſuiſſe *F.Petrum de Alpharo*, paſſim hiſtoriæ referunt, qui cum multis fratribus Diſcalceatis, ſiue Recollectis cum Luſitana claſſe ſoluens ad ann. 1575. electus eſt Cuſtos *Cuſtodiæ S.Gregorij* ad ann. 1578. vſque ad inſulas Philippinas, iterum mare traijciens, Conuentum Manile extruxit, & poſtquam cum ſocijs idioma Indicum non ſine magno labore didiciſſet, bis centum quinquaginta millia infidelium nouem annorum ſpatio chriſtianæ fidei ſimul acquiſiuerunt. Quanta in inſulis Philippinis.

Cuius iterum zelus ardentiori igne accenſus illum cum tribus aliis fratribus in *China* regnum tranſtulit, quo feliciter appellens *Catonum Xanchanum, ac Machoam* ciuitates illuſtrauit. In qua poſtrema celeberrima, vbi Luſitani degebant eccleſiam multo eorum applauſu ædificantes, primas fruges fertili prædicatione infidelium cōuerſorum ad fidem, Deo in *China* regno primitias obtulerunt. Ita Gonſag. in Prou. S.Gregorij. Quanta in China.

X Nec Iapponia cultura fratrum Minorum caruit, ad quam Franciſcus à Montilla primus traiecit, qui primus in inſulis Philippinis, & orientalibus Indiis multa animarum millia Chriſto lucrifecit. Iapponicæ verò culturæ vbertatem manifeſtam, imò & illuſtrem reddidit B.Petrus Baptiſta Prou.S.Ioſeph Diſcalceatorū Alumnus, qui cum tribus ſociis Legatus pro conciliãda pace ad Iapponia. Quanta in

B. Petri Baptistæ, & sociorum eius in Japponiâ missio. Regë Japponiæ Trycozama Quabacundano à Rege Hispaniarum missus, primò quidem animum infidelis Barbari sibi, suisque conciliauerat, & authoritate, ac munificentia regia constructis ecclesijs, monasterijs, & hospitalibus, alijsque domicilijs, fidem publicè annunciabat, adultos christiana doctrina imbuebat, & plurimos baptizabat. Verum excitata persecutione, vt ager ille rore sanguinis martyrum fœcundaretur, cum sex Fratribus suis, & septemdecim Tertiariis crucifixus, & lanceis confossus, illustre martyrium subiit ad ann.1597.

Bonum martyrium.

Quid ibidem fecerit Ricchardus à S. Anna.

XI Quos postea secuti sunt alii, qui verbo, & exemplo Japponiorum corda ita inflexerunt, vt sexcenta millia eorum, qui nomen Christo dederunt numerus excesserit. Inter quos *Riccardus à S.Anna* in Prou.Flandriæ in Conuentu Niuellensi fratrum Minorum Recollectorum professus ex municipio de *Han. Sur. bure* Leodiensis ditionis, & diœcesis, honestis parentibus oriundus, qui ad ann.1621. cum socijs *Petro Abulensi, & Vincentio à Sancto Joseph* Prou.Sancti Joseph, & duobus Tertiariis *Leone, & Lucio de Freitas* Japponensibus in vincula coniecti Nagazachæ ad ann. 1622.lento igne, horrendo tormento consumpti sunt.

Extat epistola dicti Patris *Ricchardi à Sancta Anna*, quam ipso tempore, quo ad supplicium cum sociis deducendus erat, scripsit Guardiano Conuentus Niuellensis Recollectorum: In qua conuersionem admirabilem Japoniorum refert, cum multitudine martyrum. Data erat epistola prima Septembris anno 1622. recepta à Patre Theodoro Girinaux Guardiano Niuellensi ann.1625. in Archiuio eiusdem Conuentus reposita. Erant & aliæ duæ epistolæ priores; quarum altera data erat anno 1607. Aprilis decimaseptima ad P. M. V. Patrem *Joannem Engleberti* suum in Nouitiatu Instructorem. Altera anno 1614. Maij secunda ad venerabilem Patrem *Jacobum de Gand* suum in Conuentu Niuellensi Guardianum: quæ mores regionum illarum, & sancta documenta continent, meritò opportunè prælo commendandæ.

CAPVT

CAPVT X.

Quadruplex Hierarchia Franciscana facies ad quatuor nominum circa suos originem eodem ferè tempore inspicit.

I S VNT ista quatuor nomina: *Fratres Conuentuales. Fratres Eremitoriorum. Fratres de Familia. Fratres Regularis Obseruantiæ.* Breui explicat omnia quatuor hæc nomina Vadingus tomo 4. ad ann. 1375. sub num. 44. ita inquiens.

Quatuor peculiarum nuncupationum hoc tempore in Ordinem introductarum rationem, & causam explicare placebit. Ea sunt *Fratres Conuentuales. Fratres Eremitoriorum. Fratres Familiæ. Fratres Regularis Obseruantiæ.*

Non ab Innocentij IV. tempore Fratres dictos fuisse Conuentuales, sed ab anno præfato 1375. Probat in 2. tomo ad ann. 1252. num. 23. vbi ista singillatim. Hoc anno renouauit Pontifex priuilegium aliud fratribus iam ante concessum Lugduni Nonis Aprilis, Pontif. ann. 7. quod nobis sub illo tempore nequaquam occurrat. Concessit vt Ecclesiæ fratrum, vbi Conuentus ædificabatur, *Conuentuales* appellarentur, idque non alia de causa, quam vt Monasteria distinguerentur ab Eremitoriis, & possent fratres vti priuilegijs, & gratijs Ecclesiarum Conuentualium, aut Collegiatarum, & aliarum honorabilium Congregationum. Etenim in ipso corpore iuris referuntur molestiæ, & grauamina, quæ ab Ecclesiarum Prælatis patiebantur (quibus occurrere voluerunt Gregorius IX. & ipse hic Innocentius, vt superius enarrauimus) inter quæ hæc numerantur, nimirum quod Eucharistiam in Ecclesia sua seruare non permittebantur, nec fratres defunctos ibidem humare, nec campanam habere, &c. quasi illorum ecclesiæ, & loca essent priuata, neque authoritate Episcopi constructa.

Conceditur Minoritis, vt eorum Ecclesiæ dicantur Côuentuales

Cap. Nimis iniqua, de excessib. Prælatorum.

II Ecclesiæ autem Collegiatæ, siue Conuentuales oppositis, aliisque multis priuilegiis in iure gaudebant, quæ per huius nominis adiectionem voluit Pontifex Minorum ecclesiis affigere. Eandem autem esse quoad hoc Ecclesiam *Collegiatam*, ac *Conuentualem* constat ex cap. *nobis fuit* de iure patron. vbi Glossa: *Conuentualis (inquit) Ecclesia dicitur, ex quo duo, vel tres in Collegio sunt.* Atque in Constitutionibus Gulielmi Farinerii in Comitiis

De significatione nominis Conuentualis.

Constit. Farinerii cap. 8.

Generalibus Assisii ann. Domini 1354 editis, quas *antiquas Ordinis* vocant, fit mentio locorum, seu domiciliorum Fratrum Conuentualium, & non Conuentualium. *In locis* (inquiunt) *Conuentualibus infra tres ad plus suum officium exequantur visitatores*. Vbi ex distinctione apertus est sensus nominis *Conuentualis*, illudque accipi pro Collegio simul habitantium sub communi forte viuendi, & in claustro. Atque in hac acceptione vsurpatum est vocabulum hoc semper inter nostros, vt tandem frequenti vsu, & admisso apud omnes sensu idem significarit nomen *Conuentualis*, quod *Claustralis*: quia viuebant simul in Collegio, Conuentu, aut Claustro. Idque videre est in multis Bullis Pontificiis, præsertim Iulii Secundi, *Cum multa, & graues*. Dat. ann. 1506. die 16. Iunii, in qua tanquam synonymis vtitur nominibus *Conuentualium*, & *Claustralium*.

Corrigitur Petrus Rodulphus.

II Nescio itaque quos alios sensus ex hoc verbo *Conuentualis* exurgere velit Petrus Rodulphus ad Congregationem suam Patrum Conuentualium, aliunde multis titulis illustrem, commendandam; sed neque illum iam sensum, dum de his Patribus mentio, ex vulgi vsu retinuit. Atque in eo magis mihi errasse videtur, quod sub anno 1212. ab ipsius exurgentis Religionis primordiis affixum hoc nomen affirmet ab Innocentio Quarto, idque ad supplicationem B.P.N. Francisci, qui annis sexdecim ante assumptionem Innocentii ad Pontificatum ex hac vita decessit. Hic etenim ad Pontificatum assumptus est anno 1243. 8. Kalend. Iulii: & Franciscus desiit esse in humanis ann. 1226. Quomodo ergo priuilegium hoc potuit Innocentius Quartus concedere ann. 1212. aut id ab eodem petere Franciscus? Ipsum autem Diploma ex veteri nostro regesto ministramus; loco dumtaxat, & die mutato, ab illo quod exscripsit Rodulphus.

Generali, & Prouincialibus Ministris, ac alijs Fratribus Ordinis Minorum, &c.

IV [Cum tamquam veri, & fideles Christi ministri elargitis vobis in domo Domini mansiones, dignum esse credimus, vt habitacula vestra inter alias honorabiles congregationes fidelium statuamus. Hinc est igitur, quod vestris supplicationibus inclinati, præsentium authoritate decernimus, vt Ecclesiæ vestræ omnes vbi Conuentus existunt *Conuentuales* vocentur: concedentes vobis nihilominus licentiam, vt in ipsis Ecclesiis ad opus Fratrum vestrorum habere liberè cœmeteria valeatis. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, & constitutionis infringere; vel ei ausu temerario contraire. *Si quis autem hoc attentare*

Lit. Apostol. Inn. IV. iam è viuis multo ante sublatus B. Franc.

tentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nou ;it incurſurum. Datum Peruſij 12.*Kal.Septemb.Pontif.noſtri ann.*10.

V Introductum itaque id nomen, aſſerit Vadingus ad diſtinctionem illorum, qui ſub ductu religioſiſſimi viri *Fratris Pauli de Trincis*, vnde incepit Ordinis Reformatio, habitacula pauperrima, domos eremiculas, deſertas, paruas incolebant, vt propterea Fratres de Eremitorijs nuncuparentur. Illi verò qui manebant in Conuentibus amplis, & magnificis *Fratres Conuentuales* dicti ſunt. Aliquando & *Clauſtrales* denominati ab amplis, & conſpicuis clauſtris. Aſſertio Vading.certa.

Paulò poſt defecit nomen Fratrum Eremitoriorum, dum tranſierint Fratres ad occupanda, & reformanda maiora, & ampliora Cœnobia Fratrum Conuentualium: dictique ſunt *de Familia* à peculiari inſtitutione, ex quo & peculiaris familia, vt ex literis Miniſtrorum Generalium, & Prouincialium ad Fratrem Paulum prædictum inclitum Religionis reformatorem conſtat. Nomen Regul. Obſeru. magis diffuſum, & maximè authoritatis.

Fratres *Regularis Obſeruantiæ* dicti longè poſt, ſumpſitque authoritatem vocabulum à Decreto Concilii Conſtantienſi, in quo ſub nomine iſtud vitæ genus maiorem ſumpſit firmitatem, & ad omnes diffuſum eſt nationes, atque paſſim vbique huius inſtituti Fratres nuncupantur. Hæc Vadingus. Rodulphus citatus ita declarat in ſpecie pro ſuis. *Statuit Pontifex, vt vbicumq; Conuentus, & Eccleſiæ Fratrum Minorum extiterint, Conuentuales vocentur, quod nomen hodie quoque à nobis retinetur, quaſi conformem animum ſignificans ad Regulam vnam, quam ſemper profeſſi ſunt, iuxta declarationes Summorum Pontificum.*

VI Ex iſtius Regulæ profeſſione, eo modo, quo ipſis Fratribus, & Patribus Conuentualibus decens eſt, ac neceſſarium, pendere debet conformitas rei ad nomen: Nomen enim ſine factis eſt titulus ſine re. Parum equidem refert nuncupationum diſtinctio, multum verò opera nuncupationibus æqua. Qui Fratres Conuentuales, ſiue Clauſtrales vocantur, qui de familia, qui Obſeruantes, qui aut Reformati, aut Recollecti, aut Diſcalceati obſeruent Regulam iuxtà ſingulorum declarationes, quas Romani Pontifices tradidere, & ſtatuta Ordinis, vt meritò ſimul conuenire valeant ad illius rei conformitatem, per quam veri filii, & imitatores B.Franciſci dici, & eſſe poſſint, & iuſtè coram Deo, & hominibus de præcipuis nuncupationibus gloriari.

CAPVT

CAPVT XI.

Item quatuor facies Hierarchiæ nostræ quatuor alias Congregationes Apostolicas sub isto nomine Strictioris Obseruantiæ comprehendit.

In quo conueniant hæ Congregationes.

REFORMATI in Italia, Recollecti in Gallia, & alibi, Discalceati in Hispania, & in vtrisque Indis idem sunt, vt aliàs diximus, & sub eodem Ministro Generali militant, licèt nomine tantum, & congregatione circa nonnulla accidentaria distinguantur. Congregatio Patrum Capuccinorum & ipsa quoque Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum quantum ad præcedentiam, & reuerentiam cognoscit; & quantum ad puram, & strictiorem Regulæ obseruantiam cum Religiosis Reformatis, Recollectis, Discalceatis conuenit, licèt corpore, & capite ab ipsis sit diuisa.

II Duo breuiter examinanda nunc veniunt, dum ad hęc qnatuor obiecta quatuor Hierarchiæ nostræ facies dirigimus. Primum erit nomen illud *Quatuor* substantiuum, quod multiplicitatem, & diuisionem in Ordine nostro subinfert. Secundum illud aliud adiunctiuum, seu adiectiuum *Apostolicas*, quod per correlatiuum Apostolorum originem indicat.

Qui parathesim, seu oppositionem Zoilorum more agere solent ex pręfata Congregationum, & Reformationum multiplicitate patere afferunt manifestam in Ordine nostro, qui compluribus semper abundauit reformationibus, imperfectionem. Quod, si fides præbeatur Roderico part. 1. practic. Perfection. Tractat. 4. c. 20. his opus neque Carthusianis, neque suæ Religioni minimè fuisse fateri conuincimur.

Argumentum Roderici.

Ad id dum responsum paramus, haud Acribodiceorum, seu Iurisconsultorum rigidorum morem imitabimur, sed vt rerum humanarum fert conditio maximè hominis, qui teste Iob cap. 14. *nunquam in eodem statu parmaret*. Religio Christiana perfectissima est: quod si Christiani pro humana fragilitate plerumq; à recto tramite deflectunt, siue etiam in varios lapsus ruunt, & sępè iteratis vicibus resurgunt, ad pœnitentiæ sacramentum accedunt, nouasque vires addunt, vt Christo puro corde, ac tota mente inseruiant: numquid ideò imperfectiores censendi sunt? minimè. Immò perfectiores etiam nonnunquam euadunt. Testis est S. Maria

Sed diluitur.

ria

ria Magdalena, cui à Christo: *Remissa sunt peccata multa: quoniam dilexit multum: cui autèm minus dimittitur, minus diligit.* Luc. 7. vers. 28. Testes quoque illi aderunt, quorum meminit Saluator, dicens: *Amen dico vobis, quia publicani, & meretrices praecedunt vos in Regnum Dei.* Matth. 21. vers. 31. Testes Apostoli omnes, qui peccatores, & absque culpa haud extiterunt, non solum ante Christi passionem, sed & post aduentum Spiritus Sancti aliquid reprehensibile repertum est in illis; vt Petro, Ioanne, cognomento Marco, &c. Galat. 2. vers. 11. & 12. Act. 15. vers. 37. 38. Vnde S Leo Papa serm. 40. de Quadrag. rectè nos edocet de tanta huiusmodi humanae fragilitatis propensione: cum tamen deberet homo suo Creatori incessabili animi affectu deseruire, & continuata cordis reuerentia illum prae oculis habere. *Sed quia haec fortitudo paucorum est; & dum carnis fragilitate austerior obseruantia relaxatur, dumque per varias actiones vitae huius sollicitudo distenditur, necesse est de mundano puluere etiam religiosa corda sordescere: magna diuinae institutionis salubritate prouisum est, vt ad reparandum mentium puritatem, quadraginta nobis exercitatio mederetur, &c.* Magna virtus poenitentiae.

III Arbori pulcherrimae comparatur Ecclesia (apud S. Bonau. cap. 3. vit. S. Francisci) in cuius summitate Sedes Apostolica locata est: palmae etiam, siue arbori assimilatur Religio Minoritana: ita ex multis Vadingus tom. I. Annal. Minor. ad ann. 1210. §. 8. cuius rami aurei semper virescunt. Eccl. arbori pulcherrimae comparata. Religio nostra palmae.

------Vno auulsa non deficit alter
Aureus, & simili frondescit virga metallo.

Quot enim sunt Reformationes, seu Reformatae in ea Congregationes, tot surculi fuerunt mirae perfectionis, cum ex singulis nunquam defuere viri sancti ab Ecclesia canonizati, vel beatificati, & quamplurimi martyrij palma decori. Qui surculi cum perspisso in Ordinibus, quos refert Rodericus succrescant, si ipsi videtur, nec propterea his opus minimè habere, nescio an alij id concederent, cum consequentia inde allata, gratis inferatur. Ex non indigentia huiuscemodi negotij apud suos, & alios teneat ipse, quam afferit perfectionem, dum super illam minimè disputamus. Sed solum quod ipse nobis ex tali indigentia non concedit, nos vt parum solidum, & experimentis aduersum de facto reijcimus. Quot Reformationes in Ordine nostro, tot perfectionis surculi.

IV Pro nulla apud suos super hac re indigentia, dum affert Concilij Tridentini decreta, fides fit apud ipsum. Nam quoad rationes à se allegatas, tamquam sibi particulares; parui, aut nullius momēti fore, cuius Catholico satis compertum iri, haud diffiteor: maximè cum nulli tunc essent Ordines in Ecclesia Catholica, qui eisdem potiori iure non fulcirentur. Ad quid igitur in Concil. Trid. decreta Roderigo minimè suffragātur.

medium proferre illud S.Concilij Tridentini effatum, sess.25.cap. 16.de Regular. Multa decreuerat circa annum probationis nouitiorum receptionem, ac professionem,& votum solemne eorundem : quibus noluit comprahendere Societatem Iesu; cuius votum licet simplex,voti tamen solemnis naturam retineret: ex singulari Sedis Apostolicæ beneficio : vultque Sancta Synodus suis decretis illi minimè derogari. *Per hæc tamen* (inquit) *Sancta Synodus non intendit, aliquid innouare, quin Religio Clericorum Societatis Iesu iuxta pium eorum institutum, à Sancta Sede Apostolica approbatum, Domino, & eius Ecclesiæ inseruire possint.* Rectè, ac verè, cum ea, quæ ab ipsa Sancta Sede emanant, firma, & inconcussa remanere debeant: At exindè sequi, huiusmodi Societatem Iesu haud comprahendi, vel liberari à cæteris decretis eiusdem sacri Concilij de reformatione circa Regulares (vti Rodericus innuere videtur) nullus catholicorum affirmare quibit. Exceptio namque firmat regulam : & piget me circa hæc notissima immorari.

Ampliatio Ord. Minor. ex solis Discalc. apparet

V Ampliatam deinde fuisse, & nunquam diminutam in Ordine nostro perfectionem illam medijs suis Congregationibus, & Reformationibus, ad quam institutus fuit immediatè à Christo pro reparanda, & propaganda in omnem terram Ecclesia Romana, ex solis Discalceatis apparet, quamuis Nigronus suadere conetur, eos extra Hispaniam haud commigrasse. At ea Discalceatorum Congregatio Sancti Francisci *Nigrono* ita parua apparens, amplissima extitit etiam, antequam nasceretur suæ Congregationis institutum : & sic longè lateque propagata est per Indias tum Orientales, tum Occidentales; vt totius noui Orbis Prouincias suis Alumnis replerit, pluresque Conuentus, ac Fratres contineat ipsa sola, quam eius Congregatio vniuersa. Vide *Gonzagam* 4 p. origin.Seraphic.Relig.*Rapinæum* in histor. general.origin. Recollector.Decad.5.7.11. *Corbinum* sup.lib.7.pag.155.& lib.8.pag.169. & alios,quos suis in locis recitauit Arturus maximè ad trigesimum primum Augusti §.6. vt proinde cunctis innotescat. *Nigronum* valde hallucinatum esse, remque historicam minimè calluisse: dum sic constanter asseuerat,quç omnino ignorat,nostrorum Fratrum Excalceatorum à Sede Apostolica iam iam declaratorum florentissima Anademata minus piè habens : de quibus 5.Februar. Hactenus de nomine *Quatuor*. Nunc ad alterum nomen transeundum est, quod est *Apostolicas*.

Nigroni hallucinatio in re historica.

Apostolos Christus nuncupauit.

VI Certa fide constat,Apostolos fuisse à Christo Domino vocatos, Luc.6.vers.13.quos & posuit Deus primũ in Ecclesia.1. Corinth.12.vers.28.inter quos meritò Sanctus Paulus recensetur: qui de seipso propterea sic sæpè in exordio Epistolar. suarum ad Roman.

man. 1. & 2. ad Corinth. ad Ephes. Colossens. ad Timotheum, & Titum scribit. *Paulus seruus Iesu, vocatus Apostolus per voluntatem Dei*: Sed clarius adhuc Galatas alloquens. *Paulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem*. Qui cum à quibusdam æmulis idcircò argueretur; constanti animo eorum cauillationes retundebat, *Quid non sum Apostolus* 1. ad Corinth. 9. vers. 1. *Existimo enim nihil me minus fecisse à magnis Apostolis*. 2. ad Corinth. 11. vers. 5. *Itaut ab Hierusalem per circuitum, vsque ad Illyricum repleuerim Euangelium Christi, sic autem prædicaui Euangelium hoc, non vbi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem, sed sicut scriptum est: Quibus non annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent.* ad Roman. 15. vers. 19. 20. 21. *In Euangelio Christi; non immensum, gloriantes in alienis laboribus*. 2. ad Corinth. 10. vers. 15. Rectè itaque hisce omnibus locis probat D. Paulus suam legitimam à Deo vocationem, Apostolatus dignitatem sibi cælitus collatam, primum prædicasse, vbi euangelizauit Christum, nec gloriari in alienis laboribus.

Legitima D. Pauli vocatio ad Apostolatum.

VI Præter istos autem à Christo immediatè vocatos, fuerunt alij etiam hoc nomine insigniti, per præfatos priores Christi Apostolos; quorum vitam, mores, & labores in propagatione Euangelij adamussim, & ex animo prosequebantur vti Andronicus, & Iulia: quos salutat D. Paulus, vtpotè, *Qui erant nobiles in Apostolis*, ad Roman. 16. vers. 7. itemque Epaphroditus, quem appellat Philippensium Apostolum ad eos scribens cap. 2. ✓. 25. sic Græci *Apostoli* nomen ad discipulos Christi, & Apostolorum extendunt, vti videre est in monologio eorum maximè ad 4. Januar. 31. Octobris, & 10. Nouemb. qua de re consule D. Hieronymum in epist. ad Galatas, & Theodoretum in 1. ad Timoth. 3. Quod quidem munus Apostolicum ab eo tempore, & deinceps semper viguit in Ecclesia Catholica: nec vllo vnquam tempore misericors Deus destitit, operarios mittere, ad excolendam vineam suam, siuè immediatè à se cum insignijs *Apostolatus, in omni nimirum patientia in signis, & prodigijs, & virtutibus*, 2. ad Corinth. 12. vers. 12. siue mediatè per Summos Pontifices, Christi Vicarios, & alios, *Episcopos, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo*. Actor. 20. vers. 28. idque ex Historia, & Actibus Ecclesiasticis liquidò patet.

Nomine Apostolorum alij deinde nuncupati.

VII Tales haud defuerunt viri Apostolici, sequentibus sæculis, qui ex gremio Religiosorum Ordinum erumpentes, profecti sunt, à Spiritu Sancto edocti, in exteras nationes; illisque gentibus, ambulantibus in tenebris, & vmbra mortis, prædicatione Euangelij illuxerunt, primi Christum annunciauerunt, & fidei radios

Viri apostolici è gremio Ord. Religiosorum erumpentes.

 dios

dibus longè latèque diffuderunt: quorum texeram, & præclara eorum opera, nechon labores, virtutes, & miracula referunt, Platus vbi de bono status Religios. lib. 2. cap. 30. & seq. Nicolaus à Iesu Maria in Apologia perfectionis vitæ spiritualis proposition. 59. pag. 118. & seq. Grauina, Ardinghellus, &c. & nominatim de Benedictinis Apostolis Arnoldus VVion lib. 5. ligni vitæ, à cap. 49. vsque 63. Quantum verò ad nos attinet, ingens eorum excreuit numerus, qui primi omnium, & præ cunctis aliis, impensè laborarunt in disseminando Euangelio per totum terrarum orbem, maximè in Indiis orientalibus, & occidentalibus; qui propterea iure ac meritò *Apostoli* nomen sibi compararunt: vti copiosè, sincerè, ac veraciter suis in locis aduertit Arturus: nec sine teste huiusmodi assertum iri vult; vt cunctis clarum sit, nos nec dubia amplecti, vel subobscura sequi, aut voce diuersa loqui.

Assertum Eusebii parum placet.

VIII Exinde fateor, mi Lector, vtrumque mihi displicuisse, quę legerim apud Eusebium lib. 1. Doctrin. Ascetic. Doctrina 6. cap. 60. volentem, quosdam è suis alumnis hoc glorioso nomine insigniri: nam vel clarius, ac distinctius de huiusmodi Apostolicis viris loquendum erat, vel amplioribus testificationibus id propalandum. Etenim quod gratis videtur assertum, minus habetur acceptum, maximè si historicę veritati & chronologicę rationi haud cohærere conspicitur. Nam si per sui instituti Apostolos eos intelligit, qui in laborem eorum introierunt, Ioann. 4. vers. 38. vt ipsis fierent auxilium, & iuuamen: vel quod illi primi ex suis extitere, qui tunc temporis ad istud pietatis christianæ opus exercendum, assumpti sunt: illis, vt arbitror, inficiabitur nemo: cum certò certius sit, suos post cæterorum Regularium Ordinum, ad tantum opus sé accinxisse.

P. Ioseph. Ancheta ad Brasilium.

IX P. Ioseph Ancheta primus in medium producitur, Brasilijque Apostolus nuncupatur apud Eusebium ibidē, & Poyræum Tract. 3. Triplicis Coronę Virg. cap. 5. §. 8. qui quidem intrauit ann. 1550. ac postea in Brasilium traijciens, illic concionabatur anno 1553. ex Poyręo supra cap. 6. sect. 4. §. 3. At constat, P. Bernardum de Armenta ablegatum fuisse Cōmissarium ad eas Regionis partes cum alijs sanctissimis socijs Franciscanis, qui iam ab ann. 1538. vtramque ripam fluminis de *Plata* perlustrantes, Paraguaym, Brasilium, & Perdanum, luce Euangelii illuminarunt. Vide Arturū ad 18. Ianuar. §. 3. Iunii 2. §. 1. & 2. ac 6. Decemb. §. 15. vnde Poyreus sup. cap 5. vltrò fatetur, præfatum Anchetam in descensu suo iam habitaculum christianorum apud Dominam nostram de Baya in Brasilio extructum reperisse.

Præcesserat eum P. Bernardus Minorita.

Petro Canisio opponuntur multiplicitas Minorum.

X Sequitur Petrus *Canisius*, ab eisdem Eusebio, & Poyręo c. 5. §. 9. iugiter vocatus *Germaniæ* Apostolus: ob hæreses ab ipso [illegible]

pugna-

pugnatas: rectè quidem: Sed quamplures Fratres Minores à multis sæculis nunc vsque sic eo in opere sedulò laborarunt, vt tot dicerentur verè Apostoli, quot in defensione catholicæ veritatis pugiles, acerrimi verbo, scripto, & sanguine fuso, aduersus prauitatis hæreticæ insultus, per Germaniam audacter, ac strenuè decertarunt; quorum hoc in opere meminerimus; vti decet Sanctos.

Edmundo Campano B. Io. Forestus.

XI Edmundus Campianus *Angliæ* Apostolus dicitur apud Cornelium *à Lapide*, cui opponimus B. Ioannem Forestum martyrem Minoritam, Anglum, Angliæque verè Apostolum; de quo Arturus ad 22. Maii.

Gonsaluo Sylueira B. Fräcisc.

XII Gonsaluus Sylueira (vti scribit Poyreus super cap. 5. sect. 5. §. 10. & cap. 6. §. 4. sect. 2. item tract. 5. cap. 3. §. 1. sect. 16. circa ann. 1561.) nationem Cafrorum in India orientali disposuit ad recipiendum deinceps Christi Euangelium. Sed quem in hoc opere præcesserat B. Franciscus Minorita, qui propterea iam martyrio coronatus fuerat, Manicis Caphrorum ann. 1559. vt die 5. Augusti refert idem Auctor.

Benedicto de Goez antecessores Minoritæ.

XIII Benedictus de Goez mira egit in accessu Regni de Catayo, iuxta Poyreum tract. 3. super cap. 5. §. 5. sect. 13. qui Societatem intrauerat ann. 1583. Fatetur tamen, illic iam sacras ædes per pagos extructas inuenisse; nec abs re: quandoquidem nostrates hosce populos iam multis antea sæculis luce Euangelii collustrauerant: nam circa ann. 1370. Guillelmus Pratus Franciscanus Cataium missus, euangelizandi causa, plures quam sexaginta ex nostris adduxit, ex Plato lib. 2. de bono status Relig. cap. 30. Nicolao à Iesu Maria, in Apolog. perfectionis vitæ spiritualis proposit. 69. post Cronica, & Annales nostri Ord. Cætera lubens omitto.

Promissio facta à Christo B. Franc. de sua Relig. duratione.

XIV Denique inter plurima promissa, siue priuilegia, facta cælitus Hierarchæ Francisco, & suo Ordini euer tura futuris temporibus, illud principaliter affertur, quod eius Religio persisteret vsque ad consummationem sæculi, & Iudicii diem. Ad quod intelligendum, & profitendum, memorabilem illam visionem Sancti Pachomii conspicias, velim, mi Lector, qua ab Angelo monasticam Regulam accipiens, eadem sunt illi promissa. Teste Dionysio Exiguo in vita eius, Rosuueyda lib. 1. vit. Patrum. Cornelio à Lapide Comment. in Ieremiam cap. 35. vers. 19. &c. Celebre fuit olim oraculum Sancti Benedicti, cuius fama totum orbem peruagata est, scilicet quod Ordo ab ipso institutus, duraturus esset vsq; ad finem mundi, atque tunc etiam pro Romana Ecclesia staturus fidelissimè, & plurimos in fidem confortaturus, vti narrat Arnoldus VVion. lib. 1. cap. 1. Ligni vitæ, sub fine. Cornel. à Lapide supra, & alii.

XV Simile extat de Ordine S. Francisci, qui cælitus accepit,

quod

quod Ordo suus non deficeret, quodque Deus semper viros insignes ei suggereret: qui disciplinam, & sanctitatem Ordinis tuerentur, fulcirent, restaurarent, & perficerent. Cum enim semel malis turbatus exemplis, anxio spiritu, misericordem Patrem precaretur pro filijs, responsum huiusmodi reportauit à Domino: *Cur Francisce pauper homuncio turbaris? Quis hunc Ordinem plantanit, nisi Ego? Ego vocaui, seruabo, & pascam, ego illis cadentibus alios substituam: ijque, si nondum nati fuerint, faciam, vt nascantur: quod si tres tantum in eo permanserint, eos ipsos nunquam deseram, sed erit hæc semper Familia mea, permanebitque vsque in finem.* Hæc Cornelius à Lapide sup. Vadingus tom. 1. Annal. Min. 1221. §.26. Marcus Vlyssiponensis 1. par. Chronic. Minor. lib. 2. c. 26 Pisanus lib. 1. conformit. fruct. 9. p. 2. notab. 7. & alij, quos ad 4. Octob. §. 9. 10. & 11. adducit Mart. Frāc. in confutationē cuiusdam Moderni meras nugas blaterantis aduersus huiusmodi diuina priuilegia.

Christi ad Franciscū de suo Ordine allocutio.

XVI. Fertur & alterum priuilegium, quod scilicet Ordo Minorum stabit in fine mundi contra Antichristum, strenuissimè decertans: tum pro defensione Fidei Christianæ, tum pro conseruatione Religionis Catholicæ, idest egregiè pugnabit aduersus infideles, & hæreticos. Hoc testatur B. Bartholomæus Pisanus sup. in cuius conformationem adducit, & explicat profetiam Abbatis Ioachim ibidem lib. 1. fruct. 1. part. 2. longè post medium. Sanè Illustrissimus Iacobus de Vitriaco S.R.E. Cardinalis id apertè tradit, cuius sententiam superius dedit Art. §. 39. Eadem scribit B. Aluarus Pelagius Syluiensis Episcopus lib. 1. de Planctu Ecclesiæ cap. 67. post medium Ecclesiam alloquens: *Nam rursus quis contra illum Antichristum præsumptuosum, & elatum, qui extolletur supra omne, quod dicitur Deus, aut colitur; & qui sedebit in Templo ostēdens se, tamquam ipse sit Deus, 2. Thessalon. 2. Daniel 9. pugnare posset præcipuè; nisi tum germen Apostolicum Fratrum Minorum, humilium, & pauperum, quorum professio vltima humilitas, & paupertas est? Qui, inquam, principaliter pugnare possent contra Crucis peruersissimum inimicum Antichristum, nisi filij Patris Crucifigeri, & Cruce signati intus, & extra almi Francisci? propter quod in principio conuersionis suæ, ostendit Deus sibi palatium armis militaribus Crucis signaculo insignitis: dixitq; & sibi fore illa arma sua, & militum suorum. Dimicabit ergo, humilitas contra superbiam: corruet Goliath, qui robustus interpretatur, coram humili Dauid Angelus ascendens ab ortu Solis, signum Dei viui habens, ad literam Apocalypsis 7. Franciscus pugnans cum filijs suis pro Ecclesia, prosternet Sennacherib, &c.*

Alterum priuilegium B. Franc. concessum.

De hoc vide etiam in c. 1.

Reuelatæ quoque fuerunt B. Francisco scissuræ, & diuisiones euenturæ in suo Ordine, ac simul zelus aliorum sub reformata

vita viuere eligentium, vt conciperet exinde originem, progressum, finem suæ Religionis, origini, progressioni, ac fini Catholicæ Ecclesiæ auxiliari debere. Et quod Congregationes plurimæ ob zelum, & amorem puritatis suæ regulæ magis profuturæ essent Euangelicæ, & Apostolicæ suorum alumnorum perfectioni vsque ad finem mundi in Antichristi expugnationem, quàm præiudicaturæ.

CAPVT XII.

Hierarchia Religiosorum, tam antiqua in Ecclesia veteri, quam recensiores in noua Ecclesia, sed potissimum Dominicana, & Fcanciscana, Pugilorum, & Athletarum palestra sunt aduersus Monarchiæ Ecclesiasticæ Hostes.

I QVICVMQVE *ad Religionem venimus* (ait Doctor, & Magister noster ser. Dom. 17. post Trinit.) *ad præliandum contra malignos spiritus egressi sumus*. Arma verò militiæ nostræ in tribus consistunt, iuxta tria, quæ proponit allegoricè Propheta Isaias in illis verbis cap. 35. *Lætabitur deserta, & inuia, & exultabit solitudo, &c.* Deserta, inuia, & solitudo in deserto Hierarchico cuiuscumque Ordinis religiosi quid moraliter importent, idē Doctor noster pulchrè declarat in Dom. 2. Adu. *Vita* (inquit) *cuiuslibet Religiosi, debet esse* Deserta, *idest in omnis exterioris substantiæ abrenunciatione*. Inuia, *idest sine via, vt nullum scilicet vestigium aliquid habendi in ipsius remaneat voluntate*. *Sed oportet adiungere tertium, vt scilicet sciat religiosus esurire, & sitire, & penuriam pati. Et sic erit* Solitudo, *quæ tunc exultabit, cum hæc, & his similia patienter sustinebit*.

Religiosus est præliator

Arma religio & militiæ quæ.

II Hisce armis munitus religiosus totus præliator fit, totus in palestra exercitatus. Nam inter quinque nomina, seu vocabula Græca Monachorum, quorum vltimum retinentes Latini, addiderunt & ipsi *Regulare, & Religiosum*, Monachum etiam significat *Pugilem*, siue exercitatorem, quo nomine passim vtitur Basilius, qui etiam sermones suos de rebus monasticis vocat *Asceticos*. Asceteria dicuntur monasteria, à verbo *asio*, quod est mentem exercēo in contemplatione rerum diuinarum. Asceras pugil est, & athleta verè exercitator. Dicuntur autem *Monachi* (subdit Bellarminus

Monachus & pugil idē est.

minus tom. 2. lib. 2. cap. 1. de Monachis, & nomine Monastices) quia totum eorum officium debet esse virtutum *palestra*, cum alij homines exerceant se in bello, in mercatura, &c.

Tota vita religiosa palestra est.

III Dum igitur Doctor noster palestræ exercitationem viro religioso, quem præliatorem vocat attribuit, per illud vocabulum *Religiosus* nominis antiquitatem ostendit? Propriè Monachi dicuntur illi religiosi, qui soli vitæ contemplatiuæ dant operam, quales sunt Cassinenses, Cistercienses, Carthusiani, Camaldulenses, atque alij id genus. Quod intelligentes S. Thomas, S. Bonauent. & alij Scriptores post ipsos, non vocant Monachos, sed Religiosos, vel Regulares, *Dominicanos*, & Franciscanos, & similes. Siquidem hi non soli contemplationi insistunt, sed in actione versantur, iuuantes Episcopos, & Clericos in concionibus, & sacramentis. Vocant *Regulares*, quod certæ regulæ viuendi addicti sint, quo nomine passim vtuntur Concilia. Vocant verò *Religiosos*, quod se totos Dei obsequio mancipauerint, vt rectè explicat D.Thomas 2.2.quæst.186.art.1. Religio enim est virtus, qua Deo debitum cultum exhibemus; quomodo omnes probi Christiani dici possunt Religiosi, si Deo seruiant, vt eorum vocatio requirit. Ast illi per anthonomasiam dicuntur Religiosi, qui nulli rei seruiunt, nisi Deo. Et licet hoc nomen *Religiosus* videatur nouum, tamen re vera est omnium antiquissimum; respõdet enim propriè illi Græco *Terapentis*, quo vtuntur Dionysius Areopagita, qui ferè annis 300. Paulum primum Eremitam antecessit; & Philo Hebræus initio libri de vita contemplatiua, vt aduertit Bellarm. loco cit.

Monachi propriè qui.

Discrimen inter regulare, & religiosũ.

Nomen Religiosus antiquissimũ est.

VI Nomen deinde cum sua antiquitate dum in re pugiles viros, & athletas in palestra virtutum importat, vt propterea ad præliandum addictos fuisse Doctor noster meritò asserat, omnis eius pugna, & exercitatio cum vitijs dimicans, manusque conferens contra eos malignos spiritus egreditur, qui per acatholicos, & impios homines Monarchiam Ecclesiasticam funditus euertere, ablata è medio Apostolica Sede ab exordio religionis, siue Hebraicæ, siue Christianæ conati sunt; *Contra malignos spiritus egressi sumus*. Vnde non mirum, si tam crebrò adeoque solicitè hi homines, quibus Diabolus Ecclesiam omnem validiori impetu, quã per se immediatè persequitur in religiosos eradicandos, satagat, totumque laborem insumat. Hinc idem Doctor noster super illud Iob 1. *Ventus vehemens, &c.* ita exponit: *Ventus vehemens à regione deserti est repentina suggestio Diaboli, quæ aliquando ex improuiso ita fortiter irruit, quod quatuor angulos domus, idest quatuor principales virtutes animæ viri iusti a fundamentis excutiet, & aliquando in mortale peccatum eum corruere facit.*

Ad-

V Aduersus diabolicam hanc regionem alia regio destinauit Deus, ne fructibus gloriæ cælestis sterilitate periret: quæ regio religio est, vt idem Doctor noster in eodem serm. Dom. 2. Quadrag. paulò infra his verbis subdit: *Regio est religio, in quam de regione dissimilitudinis, idest mundanæ vanitatis transplantati sunt, vt afferat fructus gloriæ cælestis.*

Antiquitas Religionum, & religiosorum in Ecclesia noua ab Ecclesia veteri ex vtraque lege naturæ scilicet & scripta desumenda.

I ECclesia vetus in populo Hebræo lege naturæ principio recta fuit, deinde lege scripta. Lege naturæ ab Adam vsque ad Moysen, in quo tempore enumerantur vigintequatuor Patriarchæ ann. 2403. iuxta Chronologiam Bellarmini par. 1. Lege scripta à Moyse vsque ad Christum per annos 1500. & amplius, iuxta eandem Chronolog. Vita religiosa in lege naturæ ante diluuium adumbrata fuit. Sed maior expressio de ea habita est in lege Moysi.

Lex naturæ, & lex scripta

1 Habemus in primis Gen. 4. de Enos, quem genuit Adam annó vitæ suæ 235, *Iste cæpit inuocare nomen Domini*. Ex quo loco colligunt Authores, hunc Enos instituisse peculiarem aliquem cultum, & sublimiorem, quam esset religio vulgi; nam ante eos certè etiam Adam, & Abel, & Seth Deum inuocauerunt, & tamen ille dicitur primus cæpisse inuocare nomen Domini. Vide de hac re Valdensem lib. 3. doctr. fidei ar. 1. c. 1.

2 Habemus deinde Num. 6. Vota Nazaræorum, qui seipsos Domino consecrabant; ad quorum exemplum etiam in Ecclesia quosdam seipsos totos diuino cultui deuouere, scribit Origenes homil. 11. in Leuit.

Vota Nazaræorum in veteri Ecclesia.

3 Habemus item in eodem Testam. veteri Heliam, & Heliseum, ac filios Prophetarum sine vxoribus, & diuitijs in hoc mundo vixisse. De quibus B. Hieronymus in epist. ad Rusticum, quæ est ordine 4. *Filij Prophetarum*, inquit, *quos Monachos in veteri Testamento legimus, ædificabant sibi casulas, propter fluenta Iordanis; & turbis Vrbium derelictis, polenta, & herbis agrestibus victitabant*. Et epist. 13. ad Paulinum de Monachis loquens: *Noster Princeps*, ait, *Helias, noster Helisæus, nostri Duces filij Prophetarum, qui habitabant in agris, & solitudinibus, & faciebant sibi tabernacula propè fluenta Iordanis*.

Filij Prophetarum monachi antiquitus.

Helias, & Helisæus princi pes monach.

4 Habemus etiam Hierem. 35. insignem commendationem nepotum Rechab, qui cum eis pater, siue auus præcipisset, vt domos non ædificarent, agros non seminarent, vineas non planta-

Nepotes Rechab religiosi.

rent, vinum nunquam biberent, vitam durissimam quasi extra mundum agerent; omnia diligentissimè obseruarunt. Quos etiam Monachorum nostrorum figuram gessisse scribit Hieronymus in eadem epist.ad Paulinum.

Ioan Bat.& ipse Monachorum ante signanus.

5 Denique Ioannem Baptistam Monachorum, & Eremitarum principem fuisse, scribunt ferè omnes Patres, Nazianzenus oratione in Basilium, S.Basilium, quia Monachus fuerat, cum Ioanne Baptista comparat. Chrisost.hom.1.in Marc. *Sicut* (inquit) *Sacerdotum principes sunt Apostoli, sic Monachorum princeps Ioannes Baptista est*. Hieron.ad Eustochium de seruanda virgin. differens de eremitis. Idem docent Cassianus, Sozomenus, Isidorus, & Beatus Bernardus apud Bellar.loco cit.cap.5.de Origine Religiosorum.

Persecutores religiosorum in veteri eccle sia.

II Horum Religiosorum veteris Testamenti persecutores quamplurimi fuerunt tyranni, idolatræ omnes, hostes haud pauci, necnon & multi hæretici ex eodem populo Dei, & Ecclesia Hebræa tunc temporis exorti. Quod fuit vetus Ecclesia Ecclesiæ nouæ, ac populus Hebræus populo Christiano, hoc pariter Ecclesiæ veteris religio, ac Monachatus religionis, & Monachis nouæ Ecclesiæ extitit. Figura fuit nouæ, & Christianæ Ecclesiæ vetus, atque Hebraica ecclesia, ac per consequens eodem modo religio, & monachatus antiquus religioni, & monachatui recentiori se habet. Vt propterea antiquitas religionum, monachorum, & religiosorum in ecclesia legis gratiæ ab antiquitate religionis, & monachatus ecclesiæ legis veteris siue naturæ, siue scriptæ desumenda est. A lege naturæ adumbratè, à lege scripta expressiori figura.

Conclusprincipalis partis argumenti.

Religiones omnes in triplici genere diuiduntur Christianæ Religioni nihil obsunt, sed potius valdè prosunt à veteri Ecclesia deducentes exordia.

Tria genera Religionum in Ecclesia.

III Cum generis antiquitate extat quoq;in Religiosorum Ordinibus & generum varietas, quæ genera tria sunt, secundum doctrinam D.Thomæ,& aliorum Scholasticorum. Primum genus est earum Religionum, quæ profitentur vitam cõtemplatiuam solum, seruiendo Deo per contemplationem, & in multas formas solet diuidi, iuxta varias constitutiones, & regulas, quas eius species sequuntur. Alij enim obseruant instituta S.Antonij, alij S. Pacomij, alij S.Basilii, alii S.Romualdi, alii S.Brunonis, &c.

Primum est Contemplat.

Ad istud primum genus veniunt illa duo genera, in quæ veteres distinxerunt Religiosos.

Ad istud 1. genus reducuntur duo antiqua genera.

IV Alterum *Anachoretarum*, siue Eremitarum, qui eiusdem generis sunt, licet Isidorus lib.1.de diuinis officiis cap.15.aliud sentiat, distinguens inter vtrosque, & in tria genera omnes Religiosos

sos

ſos diſterminet. Alterum genus eſt *Cœnobitarum*. Vide Hieronymum in epiſt. citata ad Euſtoch. Auguſt. lib. de morib. eccleſ. cap. 31. & Caſſianum collat. 18. cap. 15.

V Dices, D. Hieronymus adducit etiam tertium genus, & Caſſianus tertium, & quartum, ergo Religioſorum Contemplantium genera non ſunt duo, ſed tria, imo & quatuor.

Reſpondetur, quod illa duo alia genera non ſunt verè genera religioſorum, ſed quædam relaxationes, & corruptiones religionum. Nam tertium genus vocant eorum, qui in Cœnobijs viuunt, ſed adhuc aliquas proprias retinent facultates, nec in omnibus obtemperant Præpoſitis, quæ ſine dubio eſt corruptio vitæ Cœnobitæ. Quartum genus vocant eorum, qui ex Monaſterijs ad eremum tranſeunt, non vt ſanctius, ſed vt liberius viuant, nimirum excuſſo iugo ſuperiorum, & legum cœnobiticarum, quæ eſt corruptio vitæ eremiticæ. Quare iſta duo iure merito à Patribus deterrima genera nuncupantur.

Tertium, & quartū genus ſunt non vera genera, ſed relaxationes

VI Secundum genus eſt earum religionum, quæ ſeruiunt Deo per ſolam actionem, quia profitentur vitam actiuam. Iſtud genus in tot ſpecies, ſeu formas diuidunt, quot ſunt opera charitatis. Quidam enim militando, atque eccleſiam armis protegendo ſeruiunt Deo. Quales ſunt Equites Hieroſolymitani, S. Iacobi, S. Ioannis: & alij quidam ægrotos curandos in Xenodochiis, quidam mortuos ſepeliendo, & alij alijs rationibus, dum in proximos beneuolentiam oſtendunt, Deo gratum obſequium præſtant.

Secundū genus principale in ſola actione fundatur.

VII Tertium genus eſt eorum, qui obſequium Deo præſtando, ſeruiunt ei per contemplationem, quæ in actionem prodit, & per actionem ipſam, quæ neceſſariò requirit cōtemplationem. Hi profitentes vitam mixtam, vt nuncupant, etiam in varias ſpecies, ſeu formas ſub eodem genere iuxta varias eorum inſtitutiones diuiduntur. Quidam enim ſequuntur regulam S. Auguſtini, quidam S. Dominici, quidam S. Franciſci, &c. Horum trium generum religionum varietas duabus potiſſimum prærogatiuis, quibus maximè potitur, acatholicorum, & impiorum hominum, tam antiquorum, quam recentiorum varietatem, illi crudeliter aduerſam; adeò contorquet, vt propterea in blaſphemias erumpat, & irreconciliabili odio, & diſſidio eas perſequatur.

Tertiū genus principale contemplatione, & actione conſtans.

VIII Prima prærogatiua fundatur in eius antiquitate, quę vſque ad eccleſiæ veteris vſum ſua initia refundit. Patet ex Hieron. Auguſt. & Caſſiano locis notatis. Semper enim fuerunt tam Eremitæ, quam Cœnobitæ, qui vitam contemplatiuam profiterentur. Quod etiam fuerint qui vitam actiuam exercerent, patet ex Caſſiano coll. 14. quæ eſt prima Abbatis Neſtoris, cap. 4. vbi dicit: *Ex Religioſis ſui temporis alios dediſſe operam contemplationi, alios cu-*

Ordinum varietas fuit in vſu in veteri eccleſia.

randi xenodochio, alios alendis pauperibus, alios miserorum suscipiendo patrocinio, &c. Quod denique fuerit qui vitam mistam sequerentur, perspicuum est tum ex eodem Cassiano ibidem, vbi dicit; *quosdam etiam religiosos dedisse operam instruendis, & docendis imperitis*; tum ex B. Augustino, qui in duobus sermonibus de communi vita Clericorum asserit, *se instituisse in suo Episcopatu Religionem Regularium Clericorum*.

Clerici Regulares à D. August. institu-ti.

IX Quod autem in his tribus generibus religionum multæ essent diuersitates, iuxta varias obseruationes, & ritus viuendi, docet Epiphanius in fine librorum contra hæreses, vbi dicit: *Quosdã religiosos ex instituto sui Ordinis abstinuisse à carnibus, alios etiã ab ouis, alios etiam à piscibus, alios etiam à pane.* Rursum, *quosdam nudis pedibus ambulasse, alios saccum interius gestasse, alios humi cubasse, &c.* Iam verò breui de secunda prærogatiua, per quam Ordinum varietas proficua admodum est ecclesiæ, & Christianitati, & nullo modo noxia, vel molesta, ita concludimus duobus thesibus.

Multæ diuersitates obseruationum in tribus hisce gener.

X Prima. Hac ratione prouisum est omni hominum generi, vt nemo sit, qui velit ad perfectionem tendere, & non possit. Varia enim sunt hominum genia, variæ propensiones, nec pares omnibus vires. Vnus diligit solitudinem, alius gaudet frequentia. Vnus libenter orat, alius libentius legit, vel operatur. Si ergo omnis Religio requireret solitudinem, vel omnis communionem, & frequentiam: aut si omnis Religio abstinentiam à carnibus indiceret, vel nullo indiceret, &c. pauci admodum religiosi esse possent. Nunc autem in tanta varietate religionum potest quidẽ omnibus satisfieri.

Ordinum varietas proficua admodũ.

Varia hominum genia.

XI Secunda. Cum omnis Ordo initio ferueat, ac multos homines excitet ad pietatem; paulatim autem postea feruorem illum remittat: Deus subinde nouos Ordines excitando, quasi perpetuò feruorem in ecclesia sua nunc per hos, nunc per illos conseruat. Certè si quis legat vitam, & res gestas Sanctorum Antonij, Benedicti, Bernardi, Brunonis, Francisci, Dominici, & aliorum, qui aut nouos Ordines instituerunt, aut veteres penè collapsos restituerunt, is fatebitur esse verissimum, quod diximus de mirifico ardore in studium pietatis, & multorum hominum conuersione à peccatis ad Deum per nouos ordines religiosos. Hactenus Bellarm. loco cit. cap. 3.

Mira Dei prouidentia nouos ordines in sua ecclesi. excitando.

XII Peculiaritas autem Ordinum BB. Dominici, & Francisci, de qua alibi, supra cæteros ordines tum antiquiores, tum recentiores circa eorum mirandam institutionem, immediatè à Christo, & eius Virgine Matre effectam, attendenda venit ex modo, ex tempore, ex medijs, & ex fine. Illa deinde, quæ specialissima est,

in

in ordine nostro, desumenda est ex altissima paupertate, & (relilictis aliis causis) ex multiplicitate præceptorum. Vtraque enim veluti res noua in ecclesia semper visa est, & admirata. Vnde possumus cōcludere principale intentum nostrum, scilicet quod Dominicana, & Franciscana Religio in specie inter cunctas religiosorum Hierarchias duæ pugilorum, & athletarum palestræ sint aduersus Monarchiæ ecclesiasticæ hostes: *Quicumque ad religionem venimus*, &c. vt supra ex Doctore nostro.

In Hierarchiam Religiosorum Pugilorum, & Athletarum palestram pugiles, & athletæ acatholicorum, & impiorum hominum armati in totius Fidei Romanæ, Ecclesiasticæ Monarchiæ, Christianæque Reipublicæ aradicationem.

I MAlignorum spirituum, de quibus loquitur Doctor noster, pugiles, & athletæ aduersus nostratum pugiles, & athletas armati in duplici classe sunt. Enimuerò alii antiqui sunt, alii recentiores, alii ecclesiastici, alii sæculares, diuisi tempore, sed non animo, non viribus, non conspiratione, qua etsi inter sese dogmatibus diuersi, ita ad id negotii in ordines religiosorum pari ingenio, studio, ac conamine inhiant, sicut in Petri sedem.

Discordia hæreticorū per dogmata in persequēdos monachos vnanimus est

Primam, ac nobilissimam partem corporis ecclesiæ constituunt Episcopi, & Clerici. Alteram verò partem efficiunt hi, qui euangelica Christi sequuntur consilia, vitæque arctioris, ac sublimioris genus amplectuntur, quam aut lex diuina, aut humana præscribat, aut demum multorum mortalium infirmitas patiatur. Monastica, ac religiosa vita, eiusque instituta non ad omnes christianos pertinent, & tamen defensio tam magnæ, & tam excellentis partis Catholicæ nostræ Ecclesiæ ad eos omnes communiter pertinet, qui Christianam Rempublicam saluam cupiunt.

Nobilis, excellensq; ecclesiæ pars religiosorum, vita.

II Hæretici hanc partem petunt, ac vt monasticen vituperent, portentosa mendacia quotidie de Monachis fingunt, & quacumque oblata occasione in Monachos inuehuntur, atq; eos in odium vulgi rapiunt, & primarios Antichristi satellites, scilicet Papæ Romani, ac simul Papistas vocant. Ast non eò certè spectant, vt ordines solum hominum religiosorum disiiciant, monasticenque de medio tollant, sed vt Ecclesiam totam hac ratione perturbent, ac lædant; eamque (si fieri possit) à fundamentis euertant. Hic est *vetus irruens à regione deserti, cōcutiensq; quatuor angulos domus* Ecclesiæ; Religio enim ex interprete nostro est (vt alias diximus) Regio mysticè simul, & desertum. Intelligit id hominum genus, in huiuscemodi genio, ac studio gnarum admodum, versatum-

Hic adeò potiorem partē persequūtur acatholici in ecclesiæ totius interitū.

tum-

tumque, versutumque, quod si dumtaxat contra Monachos causam obtinuerit, idest, si populo christiano persuaserit, non à Christo institutos, sed à malo dæmone excogitatos ordines religiosorum fuisse, se continuò id effecturum, vt vniuersa Ecclesia, quæ vna voce, & consensu tot iam sæculis monasticen approbauit, vano errore delusa, videatur pro Christo Antichristum coluisse, & à rectę fide i, veræque doctrinæ tramite quam longissimè aberrasse.

Vetus est hæreticorũ persecutio in Monachos.

III Hoc acatholicorum, atheistarum, impiorumque, carnalium, & sensualium hominum aduersus monachos, & fratres bellum nouum non est, neque recens mali dæmonis artificium per monasticæ vitæ oppugnationem ecclesiã vniuersam petere. Quotquot fuerunt vnquam pii Scriptores, tum sermonibus, tum scriptis libris hoc genus vitæ religiosæ laudibus in Cælum tollere conati sunt.

Circũcelliones hæreci ex D.Aug.

Pari modo nullæ ferè vnquam malignantium turmæ extiterunt, quę vel nomen monachorum patienter audire potuerint. *Quando vos* (inquit B.August.in psal.132.) *rectè hæreticis de Circumcellionibus insultare cæperitis, vt erubescendo sanentur: illi vobis insultant de Monachis*. Primò si comparandi sunt, vos *videte*. *Quid opus est, vt verbis nostris comparentur ebriosi cum sobrijs, præcipites cum consideratis, furentes cum simplicibus, vagantes cum congregatis? Sed tamen dicere consueuerunt, quid sibi vult nomen Monachorum? quanto melius dicimus nos, quid sibi vult nomen Circumcellionum?* Et rursus de Petiliano hæreticorum Principe, idem August.lib.aduersus Petilianum 3.p.c.40. *Deinceps* (inquit) *perrexit ore maledico in vituperationem monasteriorum, & monachorum, arguens etiam me, quod hoc genus vitæ à me fuerit institutum*.

Vnde id nomen Circumcellio.

IV Circumcelliones ex originali Græcanico dicti sunt, qui circumcellas vagantur; solent enim ire in hac, atque illac nusquam habentes sedes. Quomodo hodie insigniores Fraternitatis Rosæ Crucis confratres, ex Lutheranismo emersi, vt aliàs scripsi testimonio Spondani ad ann.1623. Circumcelliones nuncupãdi sunt, profitentur enim peregrinationem, &c. Vide opusculum meum *De pretioso liquore, qui ex ossibus D.Nicolai Myrensis apud Barenses magno, & assiduo miraculo emanat*, ad Cæsarem Ferdin.III. Augustum, Austriacum. Circumcelliones quoque dicendi sunt ii, qui non tantum pedibus corporis, quantum gressibus mentis nunquam lassis, aut defatigatis per detractionem, persecutiones, & imposturas circumcellas Monachorum, & Religiosorum discurrunt, quemadmodum se in isto negotio antiquitus gerebant Ariani. Hi namque, quibus Princeps, & parens Arius Presbyter Alexandrinus tanto furore debacchabantur in Monachos, vt ipsas etiam desertissimas solitudines, locaque maximè abdita, & recon-

Ariani bacchantes in Monachos.

dita

dita penetrarent, vt monachos quærerent, raperent, atque occiderent. Sic enim de Lucio Epiſcopo Ariano ſcribit Ruffinus lib. hiſtor.11.cap.3. *Inde*, inquit, *ad Monaſteria furoris ſui arma conuertit, vaſtat eremum, & bella quieſcentibus indicit. Ter mille ſimul, aut eo amplius viros per totam ſolitudinem ſecreta, & ſolitaria habitatione diſperſos oppugnare pariter aggreditur. Mittit armatam equitum, ac peditum manum: Tribunos, Præpoſitos, & bellorum Duces, tamquam aduerſus Barbaros pugnaturus elegit. Qui cum veniſſent, nouam belli ſpeciem vident, hoſtes ſuos gladijs obiectare ceruices, & nihil aliud dicere, niſi,* Amice ad quid veniſti?

Lucius Epiſ. Arianus manu armata inuadit monachos.

V De Valente Imperatore pariter Ariano annotauit B. Hieronymus in Chronico, vſque adeo illum odiſſe monachos, vt lege lata, monachos omnes aut arma ſumere, militeſque fieri, aut fuſtibus cædi, mactarique decreuerit. Valentis veſtigia (vt omnia alia veterum hæreticorum, & impiorum magnatum exempla prætercam) ſequuti ſunt Imperator Conſtantinus Copronymus, & cæteri veteres Iconomaci, ſcilicet ſacrarum Imaginum oppugnatores, concordes ex hac parte cum Hebræis, & Maumethanis, quorum in Sanctos illos Monachos, aut improbè dicta, aut crudeliter facta apud Scriptores notiſſima ſunt.

Valent. Imp. Arian. atrox in monachos

Conſtātinus Copronym. & cæteri iconomaci.

VI Itē deſcendendo ad poſteriora tempora, inuenimus Ioannem Vuiclephum Anglum Hæreſiarcham, qui anno 1372. ſub Gregorio XI. & Imperat. Carolo IV. hæreſim pernicioſiſſimam docere incipiens, annis pluſquam mille Arius hæreſiarcha ipſum anteceſſit, & Arianorum odium in Monachos acriori calamo, vipereum toxicum euomens, renouauit. Ipſe namque adeo bacchanter in Religioſorum Ordines ſcriptis ſuis maledictis inuehitur, vt aſſerat, omnes ad vnum à Diabolo introductos, & Auguſtinum, Benedictum, Bernardum ad inferos eſſe damnatos, niſi pœnitentiam egerint, quod Monachi, & Patres Monachorum fuerint. Sic enim habent articuli eius poſtremi, in Concilio Conſtanſienſi reprobati.

Hæretici recentiores.

Ioan. Vuicl. ad ann 1372.

Damnatus in Concil. Conſtantie.

VII Martinus deinde Lutherus, hæreſiarcha & ipſe, quinimò & pater ſubſequentium hæreſiarcharum, ad an. 1517. ſub Leone X. & Maximil. I. (quo tempore in Franciſcana Hierarchia Regularis Obſeruantia ſeparata corpore, & capite à Patribus Conuentualibus in Lutheranos poſtmodum cum aliis ſuis ſobolibus aſſiduo certamine dimicata eſt) omnes ſuperauit verſutia, ac petulantia aduerſus monaſticam, & religioſam vitam. Ipſe namque in omnibus ſcriptis ſuis, quæ ſanè quamplurima extant, cęnobitas, lacerat. Et, vt alia prætermittam, certè in Epithalamio ſuo pluſquam credi poſſit, qui cœlibem vitam in monaſteriis ducunt, eos omnes idolo Moloch corpora ſua cremare confirmat. Et in eodem libro, ſta-

Mart. Luth. ad an. 1517.

tum

tum Religionis nihil valere, sed *Ethnicum*,terrenum,sæcularem, ac veluti lutum esse dicit. Cum è contrariò statum coniugii spiritualem, cælestem, diuinum, atque aureum esse prædicet.

Ioan. Caluin. ad ann. 1538.

Ioannes Caluinus Nouiodunensis Zuinglii, *Lutheri* discipuli, discipulus,qui propriam familiam instituit 1538. contempto magistro, sub Paulo III.& Carolo V.lib.Institutionum 4 cap.13. rem totam breuiter ita definit,vt esse velit Monasteria Lupanaria.Vota monastica, retia Satanæ, Monachos omnes, sophystas cucullatos,qui ab *Ecclesia* dissensionem fecerint,& se totos Diabolo consecrauerint.

Philipp. Melanch 1530.

Philippus Melanchton pariter & Lutheri discipulus, qui confessionem Augustanam composuit ann.1530.vnde Confessionistæ, & molles Lutherani ad differentiam rigidorum, dicti sunt;vir iste in Apologia pro eadem Confessione Augustana, articulo de votis, vota atque opera Monachorum nunc obseruatiões fatuas, nunc hypocriticas simulationes, nunc etiam traditiones Pharisaicas, atque Mahumeticas vocat.

Magdeburg. Centuriatores.

Magdeburgenses Centuriatores in 10.cap.4 Cent. posteaquam multorum veterum *Eremitarum* vitas, & res gestas breuiter descripserunt, in hæc verba sermonem claudunt. *Sed quis*, inquiunt, *non hac hominum monstra execretur, vt inimicos humanæ societatis, & contra totam secundam tabulam delinquentes?* Partem non modicam ingentium illorum authorum voluminum in Monachorum vituperatione consumptam, quos vbique hypocrisis, vbique superstitionis, vbique impietatis accusant, omittamus.

VIII Ordo,quem tenent moderni innouatores,& euangelici ad cunctos ordines regulares funditus euertẽdos, sic se habet,sex vias per extortas semitas gradiens.

Impugnant hæretici originem,rationem,& varietatem Religiosorum.

1 In originem; rationem, & varietatem Religionum insurgunt. Non enim verentur asserere, Ordines Religiosorum rem esse recẽnter in *Ecclesia* inuectam; & idem esse dicere, *Ego* sum Ordinis B.Augustini,ego Benedicti, ego Dominici,ego Frãcisci, ac dicere, *Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cepha*. Quod Apostolus in Corinthiis grauissimè repræhendit, vt etiam illos propterea seditionis, schismatis,atque hæreseos notare minimè erubescant.

Consilia Euãgelica quæ sunt Religionum bases.

2 In Consilia insurgunt *Euangelica*, quæ sunt quasi bases, & fundamenta totius monastici ædificii. Horrent enim ad vocem consiliorum, & operis supererogationis tamquam ad ingentem blasphemiam. Id quod necessariò faciunt: cum enim arbitrentur præcepta diuina non posse à quoquam,tametsi iustissimo,vnquam impleri, non possunt ipsi non vehementer mirari, cum nos dicere audiunt, veros Religiosos non solum præcepta, sed etiam con-

silia adimplere, & plus fecere, quam Deus praecepit.

3 Vota Monastica pati non possunt, putant enim nihil Deo placere nisi quod ipse fieri iussit. Propterea quod omnia vota, quae de rebus à Deo non imperatis suscipiuntur, tamquam superstitiosa, & inania reprehendunt. Imò aperte votum continentiae sacrificium idoli Moloch, votum paupertatis meram stultitiam, votum obedientiae summam temeritatem esse volunt. Tria vota Religiosorum.

4 Indignantur circa vota, quae filij inuitis parentibus, & coniuges inuito altero coniuge aliquando suscipiunt. Nam cum Deus mandauerit, honorari parentes, & non separari quos Deus coiunxit, grauiter nos accusant, quod filios inuitis parentibus Monachos fieri patiamur. Et matrimonia, licet nondum consummata, tamen rata, & firma, propter monasticam professionem dissoluamus. Vota inuitis parentibus à filijs facta.

5 Solitudinem, & summam vitae seueritatem condemnant. Eremitas enim Vrsos ac Misanthropos vocant propter solitudinem. Propter eam autem seueritatem, qua plurimi eorum nunquam cilicium exuebant, solis radicibus vescebantur, humi iacebant, somnum breuissimum capiebant: nonnulli etiam integris hebdomadibus ieiunabant, alij ferreis catenis se onerabant: quidam in editis columnis perpetuò consistebant; eos omnes execrantur tanquam sui ipsorum homicidas & illius Apostolici praecepti transgressores: *Habeto honorem corpori*; quo praecepto nullum ipsi religiosius, & sanctius colunt. Solitariam, & Eremiticã vitam inuadunt.

6 Habitum, & tonsuram derident, & hodio habent. Miram enim superstitionem in eo positam esse credunt, quod Monachi semper idem vestimenti genus, eadem forma, eodem colere, eadem magnitudine gerant, & eodem semper modo qui sunt eiusdem Ordinis tondeantur. Habitum, & tonsuram derident.

7 Opera Monachorum toruis oculis inspiciunt quomodo & mente auersa examinant. Existimant enim, de natura, & ratione verae monasticae professionis esse; vt Monachi omnes labore manuum victum quaerant, & idcirco eos omnes, qui id non faciunt, tanquam suae ipsius professionis corruptores, falsosque, ac degeneres Monachos arguunt, & malum, & illicitum esse docent tam sponte sua ad mendicitatem deuenire, quam mendicatione victum colligere. Opera Monachorum detrectant.

IX Haec septem capita, quibus monstrosa, ac phantastica Haereticorum, impiorum, & eiusdem farinae hominum, qui facillimè illorum mores in rem monasticam imitantur, Hydra conflatur; non desinit in noua capita in dies portentosè recrescere, quamuis eam nouissime claua sua validissima Cardinalis Bellarminus inuaserit, & vsque ad internetionem reduxerit loco citato libri 2. Hydra Haereticorum, & impiorũ his septem capitibus cõflata.

qui est de Monachis. Ex hac viperarum progenie orti deinde & alij, qui lingua, & calamo aduersus ordines Religiosorum & maximè aduersus mendicantes, inter quos primum locum tenent Religiones Prædicatorum, & Minorum, insurrexerunt, vt inferius in postrema facie breui videbimus.

Odium Sathanæ & suorum in Monachos, & fratres genuinum est. Stant pro Monachis, & fratribus Patres. Stant Principes, & magnates Christiani. Stat Ecclesia, & Christus ipse.

I SEd quid, obsecro, Acatholicos & alios catholicos, haud moribus sed titulo tenus tantum professione catholicos, in tam apertum, tamque implacabile bellum contra monachos, & fratres impulit? Quid eis monachi, & fratres nocent, quid rapiunt, quid illis faciunt? At quid miramur, si filij tenebrarum lucem religionis æquis oculis intueri non queunt. Si desertores militiæ, castra sanctorum oderunt. Si fugitiui, ac perfidi stantes in acie commilitones suos exhorrent. Si Lupi bonorum aliorum voracissimi, & nigri veluti Corui, Agnos sufferre nequeunt. *Qui recessit à malo prædæ patuit*, inquit Esaias cap. 59. Vbi Montanus ad hanc illustrandam sententiam, quodam Arabicum dictum affert, quod latinè est huiusmodi. *Nisi Lupus sis Luporum prædæ te esse oportet*.

Quare Acatholici & alij multi odio habent Monachos & fratres Religiosos.

II Hi sunt ex patre Diabolo, animarum voratore, sicut & ipsi bonorum Ecclesiasticorum, Monachorum & Religiosorum occupatores, & monasteriorum desertores. Ac propterea in Satanæ odio concepti. *Nam* (vt apud Athanasium ait magnus Antonius) *Omnes quidem Christianos Diabolus odit, sed probos Monachos, Christique Virgines tolerare nullo modo potest.* Hinc illæ voces Abbatis Sereni apud Cassianum coll. 7. c. 23. *In ipsis*, inquit, *cænobijs in quibus commorabantur octo, vel decem, ita Dæmonum atrocitas grassabatur, & frequentes, ac sensibiles sentiebantur aggressus, vt non auderent omnes pariter noctibus obdormire; sed vicissim alijs degustantibus somnum, alij vigilias celebrantes, Psalmis, & orationibus, seu lectionibus inhærebant. Cumque illos ad soporem naturæ necessitas inuitaret, expergefactis ad eorum, qui dormituri erant, custodiam, similiter excubiæ tradebantur.*

Persecutores Monachorũ, & Fratrum ex Diabolo sũt.

Satanæ incursus in Monachos.

PVNCTVM I.

III Stant pro Monachis, & Fratribus (horum nomenclatura ab Apostolis, vnde & Romani Pontifices, & Domini Cardinales, & Episcopi omnes fratres quoque appellantur) Patres, & Doctores Ecclesiæ in tanto numero, quod eorum non est numerus. Nunc autem duorum tantum clarissimorum vtriusque Ecclesiæ lumi-

minum splendorem in hostium Religiosorum, & fratrum tenebras afferimus, veluti pro cunctis sufficientissimos. Prodeat igitur in primis totius Graeciae eximium decus S. Ioann. Chrisost. qui & pro vitae monasticae defensione tribus integris libris acerrimè decertauit: Et vbique solitudines, ac Monasteria ità splendidè, magnificèque laudat, vt illa Regnis, atque Imperijs, & ipsi etiam Paradiso, ac Coelo non indubitet anteponere. Denique homil. 8. in Matth. *Si quis*, inquit, *nunc ab Aegypti veniat solitudines, Paradiso prorsus omnem illum eremum videbit digniorem, & innumerabiles Angelorum catus in corporibus fulgere mortalibus: Est enim cernere tota illa regione diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum regium gregem, virtutumque Calestium conuersationem in terris micantem: Atque hac non in viris solum, verum etiam in fœminis splendere conspicias. Non ita varijs astrorum Choris Cælum refulget, vt Aegyptus in numeris Monachorum, ac Virginum distinguitur, atque illustratur habitaculis.* Quanta est hæc oris aurei laus? & à quanto viro quanta verborum maiestate profecta?

Vitę Monasticæ defensor Chrisostomus

IV Sed iam B. Augustinum totius Occidentis clarissimum iubar audiamus. Is enim in libro de moribus Ecclesiæ, primo cap. 31. Monachorum vitam, tum Eremitarum, tum Cænobitarum, Manichæis perfectionem iactantibus obijcit, & ita loquitur. *Nihil de ijs dicam, qui secretissimi penitus ab omni hominum conspectu, pane solo, qui eis per certa interualla temporum affertur, & aqua contenti, desertissimas terras incolunt: perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhaeserunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatissimi, quæ nisi sanctorum intellectu percipi non potest. Nihil, inquam, de his loquar, videntur enim nonnullis res humanas plusquam oporteret, deseruisse; non intelligentibus, quantum nobis eorum animus in orationibus prosit, & vita ad exemplum, quorum corpora videre non sinimur. Sed hic disputare longum, & superuacaneum puto: nam hoc tam excellens fastigium sanctitatis, cui non sua sponte mirandum & honorandum videtur, oratione nostra videri qui potest? Sed si hoc excedat nostram tolerantiam, quis non illos miretur & prædicet, qui contemptis, atque desertis Mundi huius illecebris, in communem vitam, castissimam sanctissimamque congregati, simul ætatem agunt, viuentes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus; nulla superbia tumidi, nulla peruicacia turbulenti, nulla inuidentia liuidi. Sed modesti, verecundi, pacati, concordissimam vitam & intentissimam in Deum gratissimum ipsi munus offerunt, à quo ista posse meruerunt. Nemo quidquam possidet proprium; nemo cuiquam onerosus est. Patres verò non solum sanctissimi moribus, sed etiam diuina doctri-*

Manichæis obijcit Augustinus Monachorum vitã.

Animus orationibus, vita religiosorum ad exemplũ proficit.

Vita, & ætas comunis Religiosorum. In iubentibus

 diui-

na excellentissimi nulla superbia consalunt his, quos filios vocant, magna sua in iubendo autoritate, magna eorum in obtemperando voluntate.

Ac demum post alia multa finem faciens, ait. *Hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum si laudare velim, neque dignè valeo, & vereor, ne iudicare videar, per se ipsum tantummodo expositum placere non posse, si super narratoris simplicitatem cothurnum etiam laudatoris addendum putauero.* Quam dissimilia sunt hæc verba Catholicorum Patrum ijs, quæ ex Luthero & Caluino (eorumque imitatoribus, nomina monachorum, ac fratrum Religiosorum odio habentibus) scriptores neoterici referunt. Nimirum, hic fides, ibi perfidia. Hic sapientia, ibi stultitia. Hic grauitas, ibi furor. Hic Deus, ibi Diabolus loquebatur.

PVNCTVM II.

V Stant deinde pro Monachis, & Fratribus Principes, & Magnates Christiani. Variant doctores sacri in assignando notarum Ecclesiæ numero, vt scribit Bellarminus libro 4. de notis veræ Ecclesiæ cap. 3. Ipse XV. notas proponit, quæ, ait, si quis velit poterunt aliquo modo reuocari ad illas quatuor, quæ communiter à recensioribus assignantur ex symbolo Constantinopolitano. *Credo Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam.* Penultima nota apud ipsum ad cap. 7. est infelix exitus, seu finis eorum, qui Ecclesiam oppugnant. Sed sic est, quod oppugnatores monachorum, & Religiosorum fratrum ad Ecclesiæ perniciem per indirectum principaliter tendunt, vt superius dictum est, ergo & ipsi in hac penultima nota necessario includuntur. Parum affecti Romanæ Ecclesiæ, parum affecti solent esse monachis, & fratribus, vt in sequenti paragrafo apparebit.

Notæ veræ Ecclesiæ variant numero apud scriptores.

Penultima ex Bellarmino.

VI Exempla in Ecclesia Hebraica haud pauca inuenies. Etsi enim Deus punit suos, & flagellat, & permittit è tramite debitæ professionis vsque ad sæculi scandala aberrare, attamen proijcit tandem virgam in ignem Deut. 32. *Laudate gentes populum eius, quia sanguinem seruorum suorum vlciscetur, & vindictam retribuet in hostes eorum.* Cuncti Iudæi erant serui Altissimi; sed Patriarchæ, & Prophetæ, Religiosorum Fratrum Antesignani, ac Duces nobiliori, & arctiori modo erant Dei seruitores. De miserrimo fine Pharaonis, primi persecutoris Ecclesiæ legimus euentum. Exodo. 14. de Dathan, & Abiron primis schismaticis legimus nū. 16. de Regina Iezabel 4. Reg. 9. de Rege Antiocho 2. Machab. 9. de Pilato, quod seipsum interfecerit, scribit Eusebius lib. 2. histor. cap. 7. & cap. vlt. refert breuiter cladem Iudæorum, quam Iosephus latè prosequitur in lib. de Bello Iudaico. Vide exempla

Exitus infelices persecutorum Ecclesiæ Hebraicæ

sub-

ſubſequentia infeliciſſima *Herodum*, Aſcalonitæ, Tetrarchæ, Agrippæ, & Imperatorum, Neronis, Domitiani, & cæterorum apud hiſtoricos, & Cronologiſtas, quos citat Bellarm. ibidem.

VII Apud quem etiam inuenies transeundo in Eccleſiã Chriſtianam Hereſiarchas, & Apoſtatas infeliciſſimo fine extinctos. Nimirum *Simonem Magum*, omnium Hæreſiarcharum parentem, ſumma ignominia ab aere ad ſaxa præcipitatum, & colliſum. *Manichaeum* à Rege Perſarum excoriatum viuum, non ob fidem, ſed quia filium *Regis* curaturus occidit. *Montanum Theodotum*, *& Prophetiſſas* eorum laqueis ſeipſos necantes. *Arium* ad latrinas publicas cum in Eccleſiã intrare vellet inteſtina omnia, & animam effudentem. *Iulianum Apoſtatam* diuinitus occiſum, communicarentem ſepoltura. *Valentem* Arianum viuum à Gothis etiam Arianis crematum. *Neſtorium* lingua impia à vermibus conſumpta miſerrimè extinctum. *Hunericum* Regem Vandalorum Arianum vermibus toto corpore ſcatentem, *Anaſtaſium* Imperatorem, hæreticorum Eutychianorum fautorem, fulmine ictum, & conſumptum. *Lutherum*, morte repentina ſublatum. *Zuinglīū* in bello contra Catholicos trucidatum. *Oecolampadium* mane inuentum ab vxore ſubitanea morte ſublatum. *Andream* Carolſtadium à Dæmone interfectum. *Ioannem Caluinum* vermibus conſumptum, vt Antiochum, Herodem, Maximinum, & Hunericum.

Alij infelices exitus in Eccleſia Chriſtiana.

VIII Huic penultimæ notæ annectit ſtatim cap. ſequenti, quod eſt 18. poſtremã notam idem auctor, illi ex diametro oppoſitam, quia *contrariorum eadem eſt diſciplina*. Vltima nota, ait, eſt Felicitas temporalis diuinitùs ijs collata; qui Eccleſiam defenderunt. Nunquam enim, ſubdit, Catholici Principes exanimo Deo adheſerunt, quin facillimè de hoſtibus triumpharent. Probat primo exemplis veteris Teſtamenti, *Abrahæ*, *Moſis*, *Ioſuæ*, *Gedeonis*, *Samuelis*, *Dauidis*, *Ezechiæ*, *Ioſiæ*, *Machabæorum*, *&c.*

Eccleſiæ defenſores, & fautores tales quoque erga Monachos & fratres.

VIII Deinde probat etiam exemplis Teſtamenti noui, vt ſunt ea de magno *Conſtantino*, qui primus publicè ex Imperatoribus Eccleſiam defendens, eo ferè modo Maxentium vicit, quo Moſes Pharaonem. Vide Euſebium lib. 9. hiſt. cap. 9. Nec Felicitas Conſtantini in victorijs hoſtium tantum reſtricta eſt, ſed etiam in aliis. *Vniuerſum enim orbem* (teſte Auguſtino lib 5. de Ciuit. cap. 25.) *Romanus vnus Auguſtus tenuit, & defendit. In adminiſtrandis, & gerendis bellis victorioſiſſimus fuit, in tyrannis opprimendis per omnia proſperatus eſt. Grandæuus ægritudine, & ſenectute defunctus eſt. filios imperantes reliquit.*

Iſtorum felicitas.

Conſtātinus Magnus.

Vide alia exempla apud ipſum, ſcilicet de duobus *Theodoſijs*, ſeniore, & iuniore, de *Iuſtiniano* ſeniore, de *Heraclio* quoque,

sed antequam incideret in hęresim *Monothelitarum* : de *Gotifredo* Bullonio in expugnatione *Hierosolymę*.

Horum, & successorum Principum pietas in Religiosos inseparabilis fuit à zelo Christianę Religionis, & amoris erga Matrem Ecclesiam. Ita enim legimus de Christianissimo Galliarum Rege,

Carolus Magnus, & eius successores. & Romanorum Imperatore *Carolo Magno*, qui Monasteria, & Tēpla Monachorum, & erarium D. Petri ditauit. Cuius successores Reges Galliarum eius exempla sequuti DD. Dominici, & Francisci Fratres multimodè exaltauere, prout suo loco scribendum.

Rodurph. I. Austriacæ domus conditor. Legimus & de Imperatore *Rodulpho I.* Domus Austriacę conditore, cuius pietas in protegendos, & tutandos Monachos, Religiosos, Fratres, pari zelo, ac in defendendam Sanctam Sedem Romanam (habens apud se Confessarium Minoritam, vt inferius adnotabimus) omne fundamentum suæ, & suorum felicitatis extitit. Rodulphi successores tam Germani, quā Hispani cum vtriusque Orbis hæreditate, & hanc pariter erga vtrumque Ordinem

Carolus V. pietatem hæreditarunt. Vnde haud mirum, si Carolum V. miraculo diuino victoriam tulerit de Lutheranis ann. 1548. Maiores orbis terrarum Monarchiæ Rex Catholicus, & Rex Christianissimus bonum conscientiæ, vnde optimus regiminis temporalis exitus, Fratribus Prędicatorum, & Minorum à principio tradiderunt.

Punctum tertium.

IX Stat tertiò pro monachis, & religiosis fratribus S. Mater

Ecclesiæ causa Monach. & Fratr. causa iuncta est. Ecclesia Catholica, Apostolica Romana. Ita causa monachorum, & fratrum cum ecclesiæ causa est coniuncta, vt nemo vnquam ecclesiæ hostis fuerit, qui non bellum eodem tēpore monachis omnibus indixerit. Quare à nobis Mater nostra Ecclesia Catholica petere mihi videtur ne nos ab hostibus diligentia, studioq; vinci patiamur, sed quantum illi die, ac nocte legendo, & scribendo laborant, vt aliquod ecclesiæ, vel eius partibus, ac membris detrimentum afferant, tantum nos operæ, & laboris in omnibus ecclesiæ partibus sartis tectisque conseruandis collocemus. Præsertim cum nos apud Deum clarissima iustitiæ, fideique corona, illos pęna sola perfidiæ, atque scelerum apud inferos maneat. Tanto honore Ecclesia Catholica sanctos religiosos affecit, vt (demptis Martyribus) voluerit de ijs solum, quatuor, aut quinque exceptis, officium ecclesiasticum per totum anni circulum celebrari, sicut patet in Breuiario Romano. Et tamen si credatur authori Directoris spiritualis, & eius sequacibus, nec vlla commemoratio de eis fieret. Vnde verò tantum exoriatur odium, & auersio, scitè aperit Nider lib. 1. Fornicarij cap. 10. Cuncta Ecclesia hisce tribus constat, scilicet Clericis, Monacis, & Laicis, in quibus ordines, & gradus haud pares sunt, sed impares. Vbi ista membra aliquo indigent;

digent; data occasione adiutori, ad inuicem sese adiuuant. Hinc pro monachis, & fratribus quocunque tempore Mater nostra Ecclesia per suos clericos, & laicos stetit.

X Stetit per clericos in Sede Petri, in qua succedit Romanus Pontifex, clericorum, & totius Monarchiæ ecclesiasticæ Princeps. Stetit, inquam, aut confirmando ad suam propriam firmitatem monachos, religiosos, & fratres nouum ius pro ipsis condendo, aut saltem principio eorum institutionem materno corde amplectendo, & nunquam inhibendo. Essentia Religionum in Euangelio fundamentum habet; consistit enim, sitaque est in tribus votis ex concilijs euangelicis desumptis. Sed determinatio illius essentiæ ad certum modum viuendi cum varia sit quoad eundem modum, non ita perspicuè in Euangelio elucet, & non parum ex prudentia, & directione humana pendet. Quare Pontificis confirmatione indigere potest, & nunc reipsa propter ius positiuum, nouas religiones prohibens, omninò indiget. Antonius, Basilius, Augustinus, Benedictus authores religionum fuerunt, nec tamen leguntur à Pontifice approbationem quæsiuisse: eo quia nondum extaret ius ecclesiasticum, id præcipiens.

Stat per Clericos in sede Petri, confirmanda ad sui firmitatẽ Ordines.

Ius positiuũ circa nouas religiones erigendas.

XI Condendi autem noui iuris accidit ad ann. 1170. quo natus est S. Pater, & Hierarcha Dominicus, cuius egregium institutum ex D. Augustino deinde mutuauit ad totius Ecclesiæ reparationem, & sustentaculum. Eo namque tempore Pauperes de Lugduno Ordinem quemdam religiosum instituerunt, sed multis admistis superstitionibus, & hæresibus. Quocirca à Lucio Tertio, Alexandro Tertio successore hæreseos damnati fuerunt, & secta eorum reprobata, vt scribit Abbas Vrspergensis in Chronico an. 1212. Illi verò postmodum, idest, tempore Innocentij Tertij Sedẽ Apostolicam adeuntes, diu institerunt, vt idem author ait, vt reconciliarentur, & Religio ipsorum confirmaretur, nec tamen impetrarunt.

Quo tempore conditum, & quare.

XII Inde igitur factum, vt B. Dominicus, & B. Franciscus volentes similiter nouos Ordines instituere, & metuentes, ne sibi accideret, quod videbant accidisse Vualdensibus, sicut superius tetigimus, noluerunt confidere suo iudicio, sed à Pontifice confirmationem petiuerunt, & impetrarunt. Paulò autem post in Concilio Lateranensi Generali considerans Innocentius Tertius periculum, quod imminebat Ecclesiæ, si vnicuique liceret nouam Religionem excogitare, prohibuit, ne deinceps vllus nouus Ordo institueretur, nimirum sine approbatione Apostolicæ Sedis, vt habemus cap. fin. de Relig. dom. Quod decretum renouauit Greg. X. in Concilio Lugdunensi sub directione D. Bonauenturæ, sicut patet ex cap. *Vnico*, de relig. dom. in sexto. Atque hinc cæpit esse neces-

Vnde moti BB. Domin. & Franc. ad petendam à Sede Apost. suorũ Ord. confirmat.

necessarium, quod antea erat liberum. Vide Bellarm. loco cit. c.4. de confirmatione Religionum.

Primi Ordin. ab Eccl. confirmati Ord. Præd. & Min.

XIII Ex hac doctrina euidẽter deducimus, Ecclesiam Romanam adeo primum stetisse pro Religionibus Beatorum Dominici, & Francisci quantum ad earum expostulatam confirmationem, vt nondum pro aliis antea steterit. Insuper & primi Ordines in Ecclesia sub prærogatiua confirmationis Ord. Prædic. & Minorum. Haud quidem immeritò, nec sine speciali Dei prouidentia hic prioritatis gradus ipsis Ordinibus contingit: quandoquidem eorum ordinatio circa Ecclesiæ reparationem prima extitit in eo sæculo, & immediatè à Christo, & ab eius Matre excogitata, ac præfixa, vt statim videbimus.

Cũ toto mũdo agendum in ciusis Religionum.

XIV Stat proinde Ecclesia & per suos laicos cuiuscumq; gradus, & conditionis. Sic scimus quid resoluerit Pontifex ille, tunc quando testatus est experimento coactus haud cum pauperrimis Fratribus in Ordine Minorum agendum, ipsos ad aliquam nouitatem parum statui eorum consonam prouocando, sed cum toto mundo. Legimus etiam in Bulla Leonis X. de anno 1517. quod omnes christiani Principes steterint apud Sanctam Sedem, vt quãplurimis Religionis nostræ scissuris remedia salubriora, & efficaciora ad commune Ecclesiæ bonum præstare dignaretur. Audiamus ipsius Pontificis testimonium: *Quare nos,* &c. Vide in declarat. tituli huius operis sub num. 8.

PVNCTVM IV.

Stat demum pro Monachis, & Fratribus Christus, qui immediatè designauit cum Virgine Matre Ordines Prædicatorum, & Minorum ad totius Ecclesiæ reparationem.

Testimoniũ Christi, & Dei de vita religiosa.

I NEque verò Deus per voces, & scripta Catholicorum Patrum, ac Doctorum, siue antiquorum, siue recentiorum, sed etiam ipse per se, stans pro monachis, & religiosis, sanctitati, atque præstantiæ Ordinum ipsorum testimonium tulit. Quid enim de hoc vitæ genere Deus censeat, testantur in primis diuinæ illæ, amplissimæque promissiones, que partim in Prophetis, partim in Euangeliis extant, quibus Matth. 10. Marc. 10. Lucæ 18. Isai. 36. cẽtuplum in hoc sæculo, sedes honoraria in iudicio, locus & nomen in Regno Cælorum maius, atque nobilius, quam filiorum, & filiarum sit, huius disciplinæ cultoribus Dominus pollicetur. Testantur hoc idem diuina signa, atque prodigia, quæ à Deo authoritatiue sunt, & veluti diuina oracula.

II Certè enim post Apostolica tempora splendore maximorum

rum signorum, iudicio orbis terræ, semper clarissimi habiti sunt magnus Antonius, vterque Macharius, Hilarion, Benedictus, Bernardus, Franciscus, Dominicus. At hi omnes sine controuersia professione Monachi, Religiosi, Fratres in suis Ordinibus fuerunt. Quantæ igitur, & quam proiectæ est audaciæ, sanctissima instituta, à Deo ipso, de Cælo signis, atque prodigiis clamante, & approbante, confirmata, adhuc tamen animis obfirmatis contemnere, improbare, reiicere, conspuere, lacerare, confundere?

Testantur signa, & miracula, quæ Dei voces sunt.

Temeritas illorum, qui in religiosos perstrepunt.

III Præterquam quod hæc ipsa instituta, longè ante, vt diximus, Helias, & Ioannes adumbrarunt, Christus ipse etiam consuluit, Apostoli coluerunt, Sancti ferè omnes adamarunt. Exceptis enim sacris Martyribus, rari omninò in numerum Sanctorum relati leguntur, qui ex Monasteriis non prodierint, vt paulò ante tetigimus. Vt iam monasticæ vitæ approbatio inter eas notas, ac symbola, quibus Ecclesiam Catholicam ab omnium hæreticorum, malorum christianorum, & Atheorum conuenticulis internoscimus, atque distinguimus, principem locum tenere, clarissimèque eminere, haud immeritò Bellarmino videatur. Quod Sanctus ille Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus Petrus probè intellexit, cum, authore Theodoreto lib. histor. 4. c. 20. ex eo potissimum demonstrauit, Lucium quemdam non Episcopum, non catholicum, sed hæreticum, hostem, lupum, & inuasorem esse, quod eum nulli Monachi de more Ecclesiæ sacros hymnos concinentes, ad solium Pontificale deduxerint. Existimabat enim magnus ille Pontifex, ita partem veræ Ecclesiæ esse Ordines Monachorum, vt Episcopus Ecclesiæ haberi non posset, qui secum Monachos habere noluisset. Hactenus Bellarm. cit. in præfatione ad lib. 2. de Monachis.

Plures in numer. SS. relati ex monasteriis prodierunt.

Pars Ecclesiæ valde intima monachi, & fratres.

IV Christo Domino cuncti eius in terris Vicarii, Petri Apostoli Apostolorum Principi successores, se ferè omnes conformauere in promouendos, amplectendos, fouendos, protegendos, & confirmandos Monachos, & Fratres in Conciliis Oecumenicis, & per diplomata, & indulta Apostolica. Inter ordines religiosos ecclesiæ peculiaris admodum institutio adiudicata semper fuit, & ob peculiarem finem illa, per quam immediatè ab ipso Christo delecti fuerunt Dominicus, & Franciscus. Nauseam excitat authori Directoris spiritualis citati, cap. 7 quod de Ordinibus Prædicatorum, atque Minorum refertur. Huic passioni optimum remedium inueniet apponendum, si Dicæologia proborum authorum vtatur. S. Antoninum Florentinum audiamus 3. par. hist. titul. 23. c. 3. hæc enim de D. Dominico tradit, dum Romæ apud Honor. III. Papam moram traheret pro sui Ordinis confirmatione. *Romæ igitur nocte quadam orationi incumbens vigilanter vidit ad Patris dexteram exurgere Filium in ira sua, vt interficeret omnes peccatores*

Author Directo. spirit. ægrè fert visionẽ D. Dominici cælitus sibi factã

Vide Christū Iudicē in peccatores maximè indignatione cōmotum.

terra, & disperderet omnes operantes iniquitatem. Stabat autem in æthere aspectu terribilis: & contra mundum in maligno positū, lanceas tres vibrabat. Primā quibus superborū ceruices erectas transfigeret. Alteram, qua cupidorum viscera effunderet: Tertiam, qua concupiscentijs carnis deditos perforaret. Cuius ira dum nemo posset resistere, occurrit propitia Virgo Mater, & pedes amplectens eius, rogauit, vt parceret eis, quos redemerat, & iustitiam misericordias tēperaret. Ad quam Filius: nonne vides, inquit, quantæ mihi irrogātur iniuriæ? iustitia mea tanta mala non sustinet impunita. Tunc Mater: Tu scis, ait, qui omnia nosti, qui est hæc via, per quam eos ad te reduces; habeo seruum fidelem, quem mittes in mundum, vt verba tua annunciet eis, & conuertentur ad te omnium Saluatorem. Aliū quoque habeo Seruum, quem ei dabo adiutorem, vt similiter operetur. Filius dixit: Ecce placatus suscepi faciem tuam: veruntamen ostende mihi quos velis ad tantum officium destinare. Tunc Domina Mater obtulit Beatum Dominicum Iesu Christo, & ait Dominus Matri: Benè, & studiosè faciet quod dixisti Obtulit quoq; & S. Frācifcum, quem similiter Dominus laudauit. S. ergo Dominicus in visione considerans sociam diligenter, quem prius non nouerat; in crastinum eum in Ecclesia, ex ijs, quæ in nocte viderat, recognouit: & in oscula sancta ruens, & sinceros amplexus, dixit: Tu es socius meus, tu curres pariter mecum; stemus simul, & nullus aduersarius præualebit: visionem etiam narrauit illi. Ex tunc ergo facti sunt cor vnum, & anima vna in Domino, &c. Vide innumeros alios Scriptores super veritate eiusdem visionis apud Martyrolog. Francisc. in Prologo art.6.§ 101.

B.V. ostendit filio Domini cū. & Franc.

B. Dominic. cognouit Franc. iuxta visionem sibi factam.

V Quos Christus Dominus, & eius Sancta, ac pia Mater desi-gnauerunt immediatè collabenti Ecclesiæ Reparatores per Dominicum, & Franciscum; hos deinde prosequuti sunt eius Vicarii Romani Pontifices eorum Ordines confirmando ante quemcumque alium Ordinem, eo modo, quo dictum est, & gratiis, & fauoribus amplissimè sunt prosequuti in eorum hostium, & detractorem propulsationem, & dedecus.

Conclusio, & concordantia omnium, quæ sunt in hac priori facie.

Duæ Stellæ Dom. & Fra.

1 IN pacifica ergo inseruiamus possessione Christo iugiter, & Ecclesiæ eius, ad cuius subleuandam infelicitatem felicissimę Stellæ ortæ sunt, scilicet beati Hierarchæ, Dominicus, & Francisc.

Ortus temp. & spir. Fr.

2 Huius ortus temporalis, & spiritualis ex conflatorio diuini Spiritus Hierarchicum Seraphinorum Ordinem Ecclesiasticæ Monarchiæ peperit.

Nouum

3 Nouum nomen,nouam prolem,vt veterem Adam in aquis penitentiæ sepeliret christianitati progenuit.

Nomen nouum Seraphici nominis.

4 Seraphicum stemma sex Seraphim alis compactum est, & in hac priori Hierarchiæ nostræ hominis facie in Francisco Hierarcha misticum habet significatum. Duæ iterum alæ respectu sui fuerunt Innocentia, & Iustitia: duæ respectu proximi, vis illuminatiua, & vis intellectiua: duæ respectu Dei, aspectus veritatis, & haustus charitatis. Hoc idem stemma, è Moricono stēmate misticè auspicatum, dum variis sobolibus communicatur, vario quoq; modo circumdat, & decorat Ecclesiam.

Stemma Seraphicum per suas soboles.

5 Christus Iesus, qui sibi tam propriè assimilauit Franciscum, Pōtifexq; futurorum bonorum triplici priuilegiorum genere Frāciscanam ditauit Hierarchiam, in suas soboles pulchrè distermınatam.

Christus Pōtifex futurorum bonor.

6 Virgo Deipara sine labe culpæ originalis concepta, quæ per Christum filium, & in Christo filio peperit Religionem nostram simul cum B.Dominici Religionem (hanc sub Rosarum symbolo, illam sub Liliorum) *Columna nubis* effecta, columna fortis, sustentans, protegens Hierarchiam nostram, iam dicenda est.

Virgo sine labe concepta, Columna Ordinis.

7 Pontifices Romani, qui sequuntur Christum, vt eius Vicarij, sequuntur & *Immaculatam Deip. Conceptionem* plurimis etiam de causis vtriusq; instinctum, ac propensionem imitantes, gratiarum, & fauorum thesauros Ordini Min. successiua liberalitate effudunt.

Pontif. Rom. beneficia erga Minores.

8 Hierarchia Franciscana, pedibus Monarchiæ Ecclesiasticę ex vi professionis subiecta, fit basis Ecclesiæ, in cuius cōmune bonum gratanter rependit quidquid humiliter recipit.

Hierarchia Franc. pedibus Ecclesiæ subiecta.

9 Hinc quatuor faciebus vnica hominis facie; nam *quatuor facies vni, & quatuor pennæ alteri,* quatuor Orbis partes in eiusdem Ecclesiæ vtilitatem, debito professionis, & legi gratitudinis satisfaciens, inspicit.

10 Quadrinomen Hierarchicæ quadrifaciei in vno vultu humano respondens, conditionem humanam, haud semper in eodē statu permanentem, patefacit. Reuelationes à Deo famulo suo effectas comprobat, illiusq; prophetica oracula magis firmat, cælica promissa verissima reddit, ac Minorum Ordinem per vicissitudines, & scissuras Ecclesiæ vniuersæ valde conformem minimè defecturum ostendit.

Quadrinomē Hierarchicū

11 Quadriformitas Cōgregationum, quarum æmulatio ad integram Seraphicæ Regulæ obseruationem per varias semitas progreditur, æmulorum spicula magis retundit, quam acuat.

Reformatorum quadriformitas.

12 Hierarchia Fr. Minorum, ab ipso Francisco cum Hierarchia PP. Prædicatorum, cui author consodalis suus lectissimus Dominicus, fundata, & ordinata, inter cunctas Hierarchias Religiosorum

Hierarchia Franciscana in medio aliarum.

tam antiquas,quam recentiores in Monarchiæ Eccleſiaſticę hoſtes, validiſſimos pugiles,& athletas,edidit,ſicut in dies edit. Pro ipſo quoque ſtant Patres, & Principes:ſtant Eccleſia per clericos,& laicos: ſtat Chriſtus ipſe, & eius Parens, eam immediatè deſignantes, ac præfigentes.

Stant pro ipſa,& pro Dominicana. Stant demum vtriuſq;ſpiritualiter progeniti,ſcilicet Rom.Pontifices, Chriſti Vicarii, & Matris Chriſti veriſſimi ſerui, ac filii. In pacifica ergo poſſeſſione Chriſto iugiter,& Immaculatæ eius Matri, & Eccleſiæ eius inſeruiamus, eo nixi fundamento firmiſſimo; quod vitam,Regulamq;cælitus dictatam,& traditam FF.Minorum pauperem,& mendicantem, paucis contentam, nulli oneroſam, tanquam meritoriam,ſanctam,& perfectam approbarunt,Chriſto, & B.Virgine inſpirantibus,Innocent.III.Honor.III. Gregor.IX. Innoc.IV.Alexand.IV.Gregor.X.Nicol.III.Clem.V.Ioan.XXII.&c.

Pontifices Romani. Confirmarunt Concilia generalia, Lateranenſe I.ſub Innoc. III. (qua de re latè Vading.tom.I.Ann.ad ann.1215.num.33.) & Lugdunenſe 2.ſub Gregor.X.& Conſtantienſe ſeſſ 8.& Trident.ſeſſ.25. cap.1.& 3.

Concilia generalia. Receperunt tot Illuſtriſs. Præſules,Antiſtites, & alii Eccleſiaſtici Ordinis Prælati. Admiſerunt,atq;fouerunt Cæſares, Reges, Principes, Dinaſtæ, & Reſpublicæ ſiue chriſtiani nominis, ſiue non. Defenſarunt innumeri fermè Doctores in quauis Regione, Prouincia,Gente, & Natione. Quorum præcipui fuerunt in priori ſæculo B.Albertus Magnus.SS.Thomas Aquinas,& Bonau. In media ætate Thomas Valdenſis,& S. Antoninus. In vltimis ſæculis Thomas Boſius,Hieronymus Platus,& Robertus Bellarminus.Noſtro autem tempore,Dominicus Grauina, Auguſtinus Ardinghellus, Petrus Caluus,Franciſcus de Fontanis,& Iuo Pariſienſis.Nihil enim intactum reliquerunt cunctiſque obiectis diſertiſſimè,ac ſufficientiſſimè reſponderunt.

Præſules,& Antiſtites Eccl. Principes chriſtiani. Doctores,& Scriptores.

Hactenus de priori Hierarchiæ noſtræ facie, quæ cum ſit principaliter facies Hominis ad Leonis faciem iam immediatè ſequẽtem, quæ & ipſa quadrifacies,nos inuitat.

PRIMAE FACIEI FINIS:

Duodenario Capitum numero Apoſtolico iure concluſus.

HIE-

HIERARCHIÆ FRANCISCANÆ FACIES POSTERIOR.

CVIVS SVMMA MAIESTAS TOT BEATOS,

AC SERAPHICOS

ORDINES IN ECCLESIA MILITANTE COMPLECTITVR.

QVOT ORDINES

IN CÆLESTI HIERARCHIA ECCLESIAM TRIVMPHANTEM

CONSTITVVNT DECORANTQVE:

SVNT NAMQVE

MARTYRES. CONFESSORES. CARDINALES.

DOCTORES. EPISCOPI. DIACONI. VIRGINES.

VIDVÆ. CONIVGATI.

FACIES LEONIS A DEXTRIS IPSORVM QVATVOR.

CVI SEX ALIS STEMMATIS SERAPHICI RESPONDENT.

Peccati abominatio. Ipsius accusatio. Illatæ iniuriæ remissio. Proximi compassio. Sui & Mundi despectio. Finalis perseuerantiæ consummatio.

D. Antonius de Padua Dom 5. post Pascha.

DISTINCTIO I.

Hierarchici Ordines Prædicatorum, & Minorum statim ab eorum initijs in omni Terrarum Orbe diffusi: ad Fidem Romanam reparandam, instaurandam, promulgandam, propagandam, stabiliendam.

I DECORI alterius Hierarchiæ nostræ faciei principio, ad nonnullorum Recentiorum satisfactionem, quos citat, & redarguit Arcturus plurimis locis sui Martyrolog. hanc primam distinctionem statim annectere, negotium equidem valde consonum, imò & iustum.

Annis, ab institutione Ordinum Dominici, & Francisci iam tenellis; hæreses eos profligasse, atque extirpasse, tempora ipsa adhuc demonstrant. Primas in hac retulit Dominicus cum suis, secundas Fráciscani, quos cum charis suis collegis Prædicatoribus ad Tolosates missos, vt in Albigenses inquirerent, scribit Antoninus tit.24.cap.9. §.3. satisque in hac re laudat Surius 13. Iunij multam Antonij Patauini operam, qui concionum frequentia, miraculorum prodigijs, multas horum nebulonum reliquias, Italia, Gallia, maximè Tolosa depulerit. Vualdensium, & Humilium sectas tunc extinctas, & tamquam fidas, vtilesque Ecclesiæ illorum loco statutas has inuictas cohortes refert Aemilius Vrsperg. ad ann. 1212. *Hi saniores*, inquit, *ordines visi; illi priores hoc remedio sublati*. Illorum suppressionem, & horum subrogationem largius refert Abbas Vrspergensis, qui mundi senescentis renouatam, vt Aquilæ, iuuentutem per has duas Religiones affirmat. Ciacconus sub Innoc. III. contra pauperes de Lugduno, & Albigenses vtrumque Patriarcham fundasse suos Ordines commemorat.

Hæreses Albigensium à Prædicatoribus & Minoribus profligatæ.

II Contra has, inquit, duas Sectas Sancti Patres Dominicus Prædicatorum, & Franciscus Minorum Ordines per hæc tempora fundarunt. Franciscus quidem contra pauperes de Lugduno, Domi-

Minores in pauperes de Lugduno Prædicatores in Albigenses à Do prædicati.

Dominicus contra Albigenses, quorum oppugnationem communicata opera susceperunt, & præsertim B. Dominicus, qui pestilentem hæresim, Tolosæ irrumpentem, vt comitem ipsum Tolosanum inficeret Innoc. III. procurante suis concionibus, miraculis, & doctrina, & armis Comitis Montifortij vix fuerint superati.

Missio Apostol. Prædicatorũ ad Marochium.

III Ad ann. 1217. missio suorum coapostolorum facta est ad Africam in Regno Marrochij à D. Dominico, qui suos Fratres ibi misit ad Maurorum, ac Saracenorum conuersionem. Vading. t. 1. ad ann. 1213. num. 60.

Vnde barbæ introductio à principio in Ord Præd. & Minor.

IV Ad ann. 1225. hanc ipsam irrefragabilem veritatem demonstrat Vadingus ipse, loquens de Miramolini Regno in Africa. Ibi enim, ait, vt securius, & commodius laterent, & aliis proficerent, aliquando habitum mutabant, barbam, & comam nutriebant, denariosque ex elemosyna ad victum, & vestitum recipiebant. Licèt hæc facerent contra suarum Religionum instituta, attamen ex ineuitabili necessitate, & euidenti vtilitate excusabantur, vt ipse indicat Pontifex, cuius nihilominus consensum, & licentiam ad maiorem animorum quietem requisierunt viri, nequaquam temerarij, sed maxima conscientiæ puritate, ac sinceritate prædìti. Quorum supplicationi Honorius graui diplomate subscripsit, ex quo mihi videtur clarè deduci in primitiua nostra Religione nequaquam fuisse in vsu barbam nutrire; quod & confirmari videtur ex antiquis Chronicis, & Mariano de Fratre Helia ad ann. 1230. quo dum absolueretur à generalatu, secessit in heremitorium Cortonicense, vbi singulariter notant hi authores eum permisisse sibi crescere barbam. Diploma ex regesto Pontificio num. 246. subijcio.

Helia sanctitatem fingés primus sibi barbam excrescere permittit.

Diploma Honorii III. ad Prædicator. & Min.

Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus in Regno Marrochitano de mandato Sedis Apostolicæ commorantibus. Ex parte vestra fuit propositum coram nobis, quod cum ad mandatum Sedis Apostolicæ voluntariè vos discrimini obtuleritis ob multorum salutem prouido vti consilio interdum mutatis habitum, barbam nutritis, & comam, non tam ad declinandum ad tempus gentis barbaræ feritatem, quæ in Christianos crudelius debacchatur, quam etiam vt prodesse pluribus, & liberius visitare Christianos in carceribus, & locis alijs valeatis, ad iniungendum eis pœnitentiam, dandum salutis monita, exhibendum Ecclesiastica Sacramenta. Cumque in terra illa gratis non possitis victualia inuenire, pro eo quod non panis, sed pecunia consueuit ibidem pauperibus in subsidium erogari, vrgens necessitas vos compellit charitatiuè recipere, sed parcè denarios, & expendere tantummodo propter cibum, & vestes; vnde cum hæc sint contra Ordinis vestri instituta, licèt videatur vobis ab his excusare ineuitabilis necessitas, ac grandis, & euidens vtilitas alio-

aliorum : quia tamen cum Iob veremini omnia vetera opera, districti examen iudicis recolentes, humiliter postulationis vestræ super his à Sede Apostolica subueniri conscientiæ, atque famæ :

Cum igitur ex causa Dauid coram Abimelech legatur habitum commutasse, ac Dominum se iunxisse in specie peregrini discipulis euntibus in Emaut, in fractione panis eis postmodum reuelatum, qui etiam tam Dauid pueros super eo, quod in necessitate comederent panes sanctos, quos eos contingere non licebat, quam Apostolos excusauit, dum ipsos Pharisæi arguerent, quod esurientes alienas, non lotis fricantes spicas manibus comedebant: Nos laudabile opus vestrum, piumque propositum attendentes, vestris supplicationibus inclinati super prædictis vobiscum in illis regionibus quamdiu præscripta vos arctat necessitas, & inuitat vtilitas misericorditer dispensamus, dum tamen fraus non interueniat, siue dolus, vel sinceritatem vestram cupiditas non seducat. Datum Lat. 16. Kalendas Aprilis anno 10.

V Eo anno 1226. in quo obiit D.Franc. emanauitq; hoc testimonium de transitu Prædicatorum, & Minorum in Africa, mortuus est Ludouicus VIII. Gallorum Rex, cui successit in Regnum Ludouicus Sanctus, quo plurimum S.Francisci tertium sodalitium gloriatur. Prima Dominica Aduentus Rhemis solemniter inunctus est, annum agens quartumdecimum. Educatus est sub tutela piissimæ genitricis Blanchæ, ei demandata suprema viri voluntate. Illius cura, & prudenti magisterio Prædicatorum, Minorumq; Fratrum adolescens egregiè didicit piè numen colere, & boni, ac iusti studium amplecti. Matri, & Filio transmiserunt ex Assisio Minores in mense Decembri ceruical humile S.Francisci, quo sub morte vsus, quod illi pro magno dono venerati sunt. Ceruical D.Francisci stramineum accepit veluti meliorem sui capitis coronam Puer Rex IX. Aloysius, sed de Hispaniarum Monarcha audi quid scribatur Italicè in vita D.Dominici.

Ceruical D. Franc. ad S. Regem Ludouicū missum ab Assisii Fratribus.

La terza marauiglia fù, che quel vase battismale, nel quale fù lauato il santo fanciullo Domenico, dal contatto di quelle sacre membra riceuè vn non sò che di diuino, e di riuerenza, che però fù sempre conseruato in Calaroga con particolar diuotione, fino che nell'anno 1605. il gran Rè di Spagna commandò, che come Reliquia si trasportasse in Vagliadolit, doue facendosi il Capitolo generale dell'Ordine, fù da tutti que' Padri riceuuto cō grandissima veneratione, nel quale poi per particolar priuilegio fù battezzato il Prencipe figliuolo del detto Rè, che si chiamò Filippo Domenico Vittorio.

Vas baptismale D. Dominici à Regib. Hispan. in Vallisoletum translatum.

In eo Philippus IV. baptizatus.

VI Per ceruical B. Francisci Francica Monarchia in Domino quiescat. Per vas baptismale Dominici Hispanica Monarchia suos Principes Christo regenerare satagat. Nec tamen vtraque sine

X vtroque

vtroqne Hierarcha, ſine quo nec Rex ſcilicet Aloyſius, vix natus, & ad Chriſtianiſſimum, ac ſanctum regimen educatus, vt inferius dicendum.

Franc. quam ſimilis Chriſto erga fidei propagationem in toto terrarum orbe.

VII Imitatores Chriſti effecti Dominicus, & Franciſcus, adunatis eorum ſocijs totum fermè perluſtrarunt Orbem. Franciſcus cum ſuis eiuſdem nationis ſocijs, & ex illa vnitate, atque identitate Patriæ diuerſitatem Nationum, & Gentium per ſuos alumnos ad Chriſtum mirabiliter conuertit. Apoſtoli omnes (audiant illi, ad quos ſermo dirigitur) ex eadem gente, & patria fuere, teſte Lirano, Cornelio à Lapide, Salmerone, & alijs in cap 1. & 2. Ab ea vnitate nationi (hanc carpunt nonnulli in inſtitut Ordinis Minorum apud Arturum in Prolog. art. 24.) exorienda erat tum vna fides, vnumque baptiſma: tum conuerſio hominum, qui congregati in vnum ſub vno capite Chriſto, & eius Vicario Eccleſiam ſolam, & vnicam componerent. Vide D. Auguſtinum lib. 8. de Ciuitate Dei cap. 49. Item ſerm 74. & 188. de Tempore. Item ſerm. 27 de verbis Domini. Quæ proinde iure, meritoque vocatur Catholica, Apoſtolica, ac Romana: dictum quippè fuit à Domino ipſis Apoſtolis: *Euntes in mundum vniuerſum docete omnes gentes, prædicate Euangelium omni creaturæ*, &c. Matth. 28 verſ. 19. Marc. 16. verſ. 15. Hęc omnia S. Franciſcus vna cum duodecim ſocijs, Chriſti edoctus exemplo, adamuſſim compleuit: abſque pera, pecunia, vllaque exagoga, ſed vna tunica contenti, nudis pedibus, in paupertate, humilitate, & cæteris virtutibus Apoſtolicis fidem propagarunt ex S. Bonauent. Piſano, &c.

Chriſti diſcipuli ex eadē natione, prouincia, ac patria.

VIII Mirabile certè! & vltra mentis humanæ captum putaretur, quod de profectibus Fratrum Minorum in omnes gentes refertur; niſi Sancti, & oculati teſtes nobis præſtò adeſſent. D. Franciſcus adunatis ſocijs duodecim primariis ſuperſtes extitit annos quindecim: obiit etenim anno milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſexto. At eo breui temporis ſpatio inuenies eundem Patrem Seraphicum cum ſuis alumnis, Italiam omnem, Galliam, Hiſpaniam, Angliam, Germaniam, Hungariam, Hyberniam, Scotiam, Suetiā, aliaſque Aquilonares Prouincias: tum Aſiam, Græciam, Syriam, Aegyptum, Marocchium, & Africæ nonnulla alia Regna perluſtraſſe, inhabitaſſe, atque ſalutaribus monitis, & exemplis inſtruxiſſe. Tanta autem felicitate id opus peregerunt Apoſtolicum, talique incremento profecerunt, vt totus fermè orbis edoctus ſit, multique peccatores pœnitentiam egerint: alii verò Frāciſcanum induerint habitum, quorum numerus tunc longè exceſſit omnium alterius modernæ Congregationis Patrum, quantumuis nunc vbique degentium, caeteruam. Quod ſi vltra progrediendum eſt, paradoxa omninò iudicabuntur noſtri Ordinis ſchemata; etiam antequam

Franc cū 12. ſocijs breui peragrauit orbem.

tequam

tequam duodecim illi primarii S. Francisci socii obierint, cælumque inuecti sint.

IX Hinc sciendum, hos duodecim D. Francisci socios pro maiori parte Sacerdotes extitisse, atque eximios concionatores: alios verò laicos fuisse. Iacobus Braufseus (ex Faustino Cistemiensi) cap. 30. in vita B. Arcargeli Scoti, Capuccini, videtur dicere, illos nullis coruscasse miraculis: sed perperam, Præfatos etenim vitæ sanctitate, atque gloria miraculorum claruisse, scribunt, S. Antoninus 3. part. hist. tit. 24. cap. 7. Pisanus Fruct. 8. & 11. part. 2. lib. 1. conform. Sedulius commentar. in cap. 3. vitæ S. Franc. 56. Tossinianus, Gonzaga, Picquetus, Algezira, &c. suis in locis à nobis adducti. Horum autem omnium vltimus finem vitæ accepit ann. 1262. B. Aegidius, quo temporis interiectu, conspicies, velim, qualiter in vniuersas fermè infidelium terras se se diffuderint Fratres Minores, fidem disseminaturi: tum ex litteris Gregorij IX. ad ipsos scriptis ann. 1223. tum ex Bulla Apostolica Alexandri IV. ann. 1258. quæ sic incipit *Alexander Episcopus, seruus seruorum Dei: Dilectis filijs Fratribus de Ordine Minorum in terris Seracenorum &c.* vide in 4. facie, & apud eam plurimos alios scriptores, quos citat Martyrolg. Franc. in prol. art. 4. §. 156. & alibi. *Vndè certissimè constat* (ait meritò D. Bonau. in cap. 9. Regulæ) *quod nullis Religiosis plus competit prædicare ex ratione status sui, quam his, qui hanc regulam profitentur.* vide Suarez. tom. 4 lib. 2. de varietate Religios. cap. 7. ac Rainaldum tom. 13. annal. Ecclesiast. qui refert Nicolai IV. pro Fratribus Minoribus ad vniuersas gentes ann. 1288. §. 32.

Socij B. Fräc. claruerunt miraculis.

X Adeò autem diuinitus hoc nostrum excreuit institutum, vt ad ann. 1260. 33. Prouincias habuerit, additis remotissimarum Regionum vicarijs, de quarum numero ordine, & terminis agendum cum S. Bonau. cum Pisano, cum Vadingo in 4. facie. Quas quidem *nouellas plantationes in iuuentute sua*, haud potuit nunc vsque alia recensior societas, siuè Congregatio, siuè Religiosorum numerum spectes, siuè Conuentuum, atque Prouinciarum ingentem copiam attendas, vel deniq; cunctas totius orbis oras, ab ijs peragratas, æquare. Quod si quis Zoilus eam Conuentuum Fratr. Minorum multitudinem cauillari audeat, legat attentè, præcor, responsum pro S. Othone Episcopo Babenbergensi, qui multis perperam arguebatur, quod tot Monasteria extrueret, apud Surium 2. Iulij, in vita eius lib. 1. cap. 25.

Ad ann. 1260 ingens Hierarchiæ Fräc. amplitudo.

XI Quod adhuc de Min. Ordine scrisi, & de Ordine Prædicatorum fatendum est veluti res comperta. Hos quoque Ordines alios Religiosos præuenisse anticipasseq: in nostro æuo vtrasque Indias versus, idem auctor demonstrat pluribus in locis ex illo-

FF. Prædicat. Hierarch. amplitudo, et splendor.

illorum temporum hiſtorijs. Maxima vtique amplitudo, ingens ſplendor in Patrum Prædicatorum Hierarchia: Si de Prouinciis ſit erit ſermo, extant hodie 43. Si de Conuentibus 2000. Si de Fratribus 40000. Si de Monialibus 20000. Sancti canonizati, quibus gaudet Dominicana Hierarchia 8. Beatificati 200. Martyres 1000. Pontifices tres, Cardinales 45. Epiſcopi 2000. Generales 57. Inquiſitores Generales, ſiue S. Rom. & vniuerſalis Inquiſ. Commiſſarii Prouinciales innumeri. Sac. Pal. Apoſt. Magiſtri 65. Horum Princeps Sanctus Hierarcha, ac Patriarcha Dominicus, poſtremus, nunc ſuperſtes, religioſa nobilitate decorus.

Doctores egregii nominis in Dominicana Hierarchia 200. Magiſtri ſine numero. Eminentes in pluribus ſcientiis multi, & magni, quorum volumina ditarunt illuſtriores Bibliothecas, docuerunt ſublimiora ingenia. Principes in propriis ſcholis ab ipſis fundatis, & in variis diſciplinis equidem haud pauci; inter omnes tamen notiores, & ſapientiores Beatus Albertus Theutonicus, ſanctitate, & doctrina Magnus, & Sanctus Thomas Aquinas Italus eius diſcipulus, moribus, & Magiſtratu Angelicus, ac ſummus in tota Monarchia Eccleſiaſtica Theologus, & Præceptor.

B. Albertus Magnus. S. Thomas Aquinas.

XII Aemula more Apoſtolico huius Dominicanæ Hierarchiæ pariter & Franciſcana, apoſtolica quoque cupidine ſimul cum ipſa, veluti vnius partus gemella, proprium ſplendorem, & amplitudinem dilatauit. Non enim fundauit Deus iſtos ſacros Ordines eodem tempore, eodem actu, & ad eundem finem, vt vnus ſine altero in Eccleſiæ ſuæ iuuamen vel tardius progrederetur, vel minori interuallo orbē orthodoxum occuparet, vel non pari maieſtate in admirationem cunctos alliceret. Hierarchica ordinatio Franciſcana Martyrum, Confeſſorum, Doctorum, Virginum, Coniugatorum, Viduarum, nunc à nobis conſcribenda. Sex hi Chori, ſex alis Seraphim Franciſci & numero, & ſymbolo auſpicatiſſimi. In eis quamuis ſex, & nouem pariter Chori Angelorum per imitationem.

†

DISTINCTIO II.

Primus Ordo in Franciscana Hierarchia sunt Martyres. Quorum sanguis Europæas, Asianas, Africanas, Americanas oras in Catholicæ Fidei promulgationem illustrauit.

I PRO cunctis Christi Martyribus tritum est Euangelicum illud Ioann. 12. *Nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c.* Vbi noster interpres serm. 3. de vno Martyre ita explicat: *Fuit ergo ille Martyr granum frumenti propter septem proprietates frumenti, septem virtutes significantes contra septem peccata generalia, & capitalia.* Prima virtus apud ipsum est Humilitas contra superbiam. Secunda Charitas per amorem Dei, & proximi contra inuidiam. Tertia Mansuetudo & Patientia contra iram. Quarta Aggressio arduorum (hæc est magnanimitas) contra accidiam. Quinta Nuditas rerum omnium temporalium contra auaritiam. Sexta Abstinentia contra gulam. Septima Castitas contra luxuriam. Vide eius probationes, ex totidem frumenti proprietatibus multa arte, & eloquentia deductas.

Quilibet martyr granum frumenti propter septem virtutes contra 7. vitia.

II Sed paulò superius dixerat: *Et sic de membris istius Martyris factus est delicatus panis in odorem suauitatis Domino, qui in clibano est positus, quando Passioni, & Martyrio est expositus, & sic curiæ Paradisi est præsentatus.*

Martyrũ membra delicatus panis pro curia cælesti.

O quot panes delicatos, ac suaues, omnique delectamento refertos ex pœnu suo regali locupletissima, perdiuesque Fratrum Minorum imperatrix Paupertas præsentauit adhuc Regni cælestis conuiuio, in quo Christus Dominus *præcingit* se, & commensales suos cum ingenti apparatu, ac pretiosissimis, & semper nouis ferculis. *Facit discumbere, & transiens ministrat illis.* Innumerabiles hi profectò panes, non secus ac orbium cælestium sydera, de quibus Psalmista: *Stellas Cæli numerare quis potest?* Quos numerat Martyrolog. Franciscanum, alios ab Ecclesia Romana declaratos, alios verò nondum, reliquos vt veros Martyres, excedunt hodie eam summam, quam §. 47. Prologi indigitat sub calculatione 1659. Anonymi etiam innumeri, ignoti itidem sine numero, & ab eo solum connumerandi, & cognominandi: *Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat.* Psal. 146.

Ex pœnu paupertatis Fr. Minor. innumeri Martyrum panes.

Habes,

III Habes, mi Lector, Sanctorum Martyrum Cathalogum promiscuè apud tres principales, ac probatissimos nostri Ord. Scriptores, scilicet Gonzagam, Arturum, & Vadingum. Apud Gonzagam in omnibus quatuor partibus sui operis inuenies Seraphicos Martyres ex omni Mundi plaga, quorum alios in principio nascentis Ordinis peperit Religio, ac propterea omnibus S. Francisci stirpibus communes. Alios dedit Regularis Obseruantia, alios Patrum Conuentualium soboles, alios Reformatorum Congregatio, pluribus nominibus nuncupata; denique alios Capuccini dedere. Ex nostra Europa innumeri in illo Gonzagæ Elencho ad 1. partem adnotantur. Præcipui sunt apud Gallos in Prouincia Franciæ 6. Franciæ Parisinæ. 6. in Prouincia Turoniæ Pictauiensis. 5. in Prouincia Turoniæ. 2. S. Bonauenturæ. 5. Aquitaniæ Reformatorum. 2. in aliis Franciæ Regionibus. 33. omnium summa ex sola Francia 64.

Martyres in Elencho Gonzagæ.

Martyres Europæ.

IV Prouincia Germaniæ inferioris apud Belgas dedit Martyres Franciscanos 21. Prouincia Flandriæ apud eosdem Belgas. 4. & plures alios, quorum nomina tunc auctor ignorabat. Anglia 38. Omnium summa 63. quæ cum priori Gallicana (præter eos, qui nondum Authori innotuerant) 127. & cuncti Martyres Europæ. Ex Asia apud Indos orientales Martyres 12. sunt & plures alii, ait Gonzaga beati Martyres, quorum meminit Franciscanæ historiæ author P. Marcus Vlysipponensis Portugalliæ Episcopus. Fuisse autem primos Fratres Minores, deinde alios religiosos in illis Indiæ orientalis partibus; vide authores, quos affert Arturus 31. Augusti §. 21. sed de hoc nos inferius.

Martyres ex Asia.

V Ex Africa classes duæ Martyrum in principio Ordinis, viuente S. Francisco, qui misit suos binos in omni terra, vbi exiuit eorum sonus; sed de his paulò post. Ex America apud Indos occidentales ponit Gonzaga Martyres 17. ac per consequens omnis terra adorat Dominum, qui est mirabilis in Sanctis suis Franciscanis, per quos non est in quatuor mundi partibus, scilicet, orientali, occidentali, meridionali, septemtrionali, vt explicat D. Antonius de Padua, alibi à me datus; *Non est inquam, qui se abscondet à calore eius.* Itaque iuxta Cathalogum Gonzagæ, Martyres Franciscani in Seraphica Hierarchia in toto orbe 238. exceptis his, quos citat ex Marco de Lisbona. Ex Europa 127. Ex Asia 12. Ex Africa 12. Ex America 17. Gonzagæ Generalatus ad annum Domini millesimo quingentesimo septuagesimo nono, ab hoc tempore vsque ad illud, in quo scripsit P. Arturus Recollecta suum Martyrologium, creuit admodum Martyrum Franciscanorum summa. Omnium nomina, martyria, gradus, professio in Religione, loca, & regiones martyriorum quære apud ipsum per totum

Ex Africa.

Ex America.

Mart. Franc. apud. Martyrol. Arturi.

tum illud opus, verè egregium, & per ſynopſim in eius indice copioſiſſimum.

VI Vadingus noſter in ſyllabo de Martyribus Franciſcanis ad alteram partem operis ſui de ſcriptoribus enumerat illorum nationes ex omni mundi plaga ordine alphabetico. Hic tranſcriptio ſine nominibus, Angli 15. Armenus vnus, Ioannes Rex. Belgij 49. Catalanus vnus, Galli 186. Germani 53. & quamplurimi alij. Hiberni 19. Hiſpani 46. Vngari 7. Hiapponenſes 78. Indi 13. Itali 53. Poloni 5. Scoti 129. Multi omiſſi ſunt in hoc indice ait author, quorum natalis regio ignoratur, ſed in indice typographico exprimuntur. Vide ipſum, & tam ex priori ſyllabo, quam ex poſteriori indice typographico, per alphabetum etiam digeſto, ingentem Martyrum Franciſcanorum ſeriem numera, ſi potes.

Mart. Franciſcani apud Vading.

Angli
Armeni
Belgii
Catalani
Galli
Germani
Hiberni
Hiſpani
Vngari
Iapponii
Indi
Itali
Poloni
Scoti

Ibi ſyngillatim inuenies apud Cairum Babyloniæ in Aſia ex Reformatis.

Martyres Reformati apud Cairum

1 Bartholomæum Martinozum.
2 Franciſcum Neapolitanum.
3 Ioannem Etheum.
4 Nicolaum à Monte Coruino.
5 Petrum Romanum. Quibus addimus ex iuratis, & authenticis relationibus.
6 Innocentium Bizzarri, itē Rom. qui anno præterito 1662. de menſe Februario, cum primum Maumethicam legem vix diebus quatuor amplexus eſſet, ſed mox eam publicè reſpuiſſet, exprobraſſet, impugnaſſet, capite plexus eſt. Eius abſciſſum caput ter reſiliens, ter etiam protulit hanc vocem, *Veritas, Veritas, Veritas.*

P. Innocent. Rom. ad Cairum.

Aſt præceſſerunt hunc felicem iuuenem Sacardetem, & Fratrem noſtrum Innocentium, Roma oriundum, & in hac Prouincia Romana Reformata profeſſum, alii duo ex noſtris Reformatis Sacerdotes, & verbi Dei præcones.

1 P. Franciſcus Tarentinus ex Prouincia Reformata S. Nicolai Barenſis in Regno Neapolitano.
2 P Cherubinus de Calataierone Siculus ex Prouincia Mazariæ vrbis Panormi. Miſſionarii & hi quoque Apoſtolici ad Arabiam Petream, & ad Nigritas, ab amne nigro interiori Aethiopiæ ita nuncupatos, de quibus Strabo lib. vlt. & Plin. lib. 5. cap 8. Cuphatæ, ſeu Caphatæ homines ſylueſtres, qui homines albos, vt comedant, venantur, occiderunt, & veru aſſos, ac torrefactos vorauerunt.

Duo alii ex Reform. ad Arabiam Petream.

Commeſſi à Caphatis.

VIII Poſt hos venerabiles Martyres, quos Sacra Congregatio de Propaganda literis patentibus ad eam tam arduam, & impraticatam miſſionem deſtinarat, ſucceſſerunt Martyres Reformati Albaniæ. Nam illi ante Capitulum Generale Aræcelitanum de

anno

anno 1639. vbi ipse interfui, sicut etiam in Congregatione Generali subsequenti de anno 1642. occisi sunt. Martyres verò Reformati Albaniæ in vrbe Scutari sanguinem effunderunt ann. 1648.

Martyres Albaniæ.

1 P. Iacobus de Sarnano Theologus, & Concionator ex hac Prouincia Romana.

2 P. Ferdinandus à Prouincia Genuæ Theologus, & Concionator, qui palo affixus, ac triduo in eo viuens, Romanā fidē Turcis prædicare non destitit, & illorum Sectam exprobrare. De his duobus Martyribus ita Sacra Congregatio.

Die 8. Iunij 1648. Referente Eminentissimo D. Cardinali Cornelio ex relatione P. Cherubini de Tridentino missionum Reformatorum in Albania Præfecti.

Sacra Cōgr. de Propagāda.

Sacra Congregatio decreuit, vt infra. Primo, quoad persecutionem à Turcis commotam die 26. Februarii proximi cōtra missionarios ob Albanensium tractatum cum Venetis, de subijcienda eis Albania, & de crudeli morte duorum missionariorum cum Palo, videlicet Fratris Iacobi de Sarnano, & Fratris Ferdinandi Albisciolæ Reformatorum S. Francisci, & de eorum constantia in confessione fidei catholicæ, dum eis fuit promissa vita, si transirent ad Mahumetanum: sacra Cohgregatio de persecutione doluit vehementer, & constantiam missionariorum quamplurimum commendauit, & Christo Domino gratias egit.

X Sed ante hos duos alii duo socii ipsorum longè ab vrbe ad Montanam à Turcis necati sunt, scilicet.

1 P. Saluator de Offida Marchianę prouinciæ.

2 P. Paulus Mantuanus ex prouincia S. Antonii apud Venetos & hi quoque Reformati.

Mart. Transiluaniæ, & Belgii.

X Præterea & quamplurimos alios Martyres nostros Reformatos passim in Transiluania à turcis, scismaticis, & hæreticis exustos, passim in Belgio suspensos, quorum Præfectus P. Bonauentura à Iesi ex hac prouincia Romana reformata, vir doctus, & eximius verbi Dei præco.

XI Tres alii ex nostris Reformatis Theologi, & Concionatores in odium fidei obiere.

Mart. Aethiopiæ.

1 P. Ioseph Torculanus de Athino huius almæ prouinciæ alumnus.

2 P. Felix de Felici à S. Seuerino ex Prouincia Marchiæ.

3 P. Antonius de Martinis à Petra Pagana prōuinciæ Principatus apud Neapolim. Hi tres à sacra Congregatione de Propaganda ad Aethiopicum imperium missi, capite truncati sunt ān. 1648. de mense Martio in insula Squaquen ad mare rubrum propē Aethiopiam, id procurante Facilidasso Aethiopiæ Imperatore schismatico. Hos sequutus deinde P. Clemens Germanus Tyrolensis,

ac

ac Ciuis Brixinæ,ſed ex prouincia reformata Venetiarum,qui anno 1655.ab hæreticis Caluiniſtis Vallis Lucernæ,vbi cum aliis miſſionariis ex noſtris morabatur, cum quodam puero eius diſcipulo enſibus, pugionibus, gladiis, ſcopletis inhumaniter confoſſus,nec cecidit genuflexus per plures horas, etſi impetu ab hoſtibus impulſus, & vndique tranſuerberatus, nec eius manus dextera Crucifixum eleuatum, quem fortiter ſtringebat,quamuis pluries percuſſa, dereliquit. Martyr in Valle Lucernæ.

XII Alii ex noſtris Reformatis ab hæreticis pro Chriſto, & in odium religionis Catholicæ, & fidei Romanæ necati præteriuntur, eos tantum hic referentes, quos Sedes Apoſtolica declarauit. Hi verò ſunt in duplici diſcrimine, nam nonnulli communes ſunt omnibus Ordinibus Franciſcanis,etſi primò ad eum Ordinem pertineant, qui regimini Miniſtri Generalis totius Ordinis ſubiicitur. Reliqui ad ſolam Reformationem Diſcalceatorum ſpectant.

SANCTI MARTYRES REFORMATI.

Duabus claſſibus diſtinctis; in quibus tot numero Oſtiæ, ac primitiæ in Hierarchiæ Franciſcanæ exordÿs, quot Apoſtoli in Monarchia Eccleſiaſtica fundationibus.

I EVropa, *Aſia*, *Africa* conſtabat Mundus B.Franciſci tempore. anno Chriſti 1209 qui erat eius ſecundæ conuerſionis, & religionis to. iuxta ſolidius computum pro ſe elegit *Aſiam* in oriente ad Soldani conuerſionem, quod & obtinuit. *Aſia* nunc in quinque potiſſimum diuiditur partes,quæ ſunt Tartaria,China, Indiæ, ſub quibus inſulæ adiacentes. Perſarum, ſiue Sophorum dominatio,ſub qua comprehenditur *Armuziæ* peculiare regnum, & Turcicum imperium. Qui ergo deſtinandus erat ad quinque Chriſti vulnera pro totius Eccleſiæ reparatione,eligat ſibi ampliorem orbis partem, & ea potiſſimum, quæ in partes quinque diſterminanda erat, & ad clariorem Franciſci notitiam in Terram Sanctam maximè aperiendam aduerſus Mahumeticam impietatem. Fratri Egidio profeſſione laico, ac tertio ſocio ſuo lectiſſimo, qui & contemplatiuorum hominum Fœnix, iam deſignauerat *Africam*. Aſiæ miſſio B.Franciſc. à Deo præordinata.

II Ne mireris vbi audis Diaconum Hierarcham Fratri laico,& idiotæ ad *Africæ* gentem barbaram conuertendam, *Africam* ipſam deſtinaſſe. Sanctiſſimus ſeruus Dei Ludouicus (vt de recentioribus loquar) Laicus fuit Luſitanus Reformatus,& inter Confeſſores Minoritas adſcriptus, & tamen in Indiam traiiciens, admirabili ſanctitate nituit, ad cuius proceſſus conficiendos pro il- F.Aegio Laico deſtinata Africa. F. Ludouicus Luſitan.

lius canonizatione, literæ petuntur apostolicæ, prout constat ex libello Neapoli edito anno 1626. apud Typograph. Ioann. Dominici Roncalioli, & ex Rampinæo in hist. generali orig. Recollect. præfat. part. 2. §. 4.

Fratres laici Franc ad cōuers. infidel. ordinati.

III Hinc velim aduertas cum Martyrologij Franciscani authore, quam mira egerit Diuina Prouidentia etiam per manus fratrum nostri ordinis laicorum in conuersione infidelium, maximè Indorum tum orientalium, tum occidentalium. Fratres Minores Obseruantes, vel Reformati, seu Recollecti, ac Discalceati, & Capuccini Apostolorum vestigia sectantes in propagandam fidem catholicam, & amplificandam Hierarchiam Seraphicam, Americam, & alias Indiarum regiones perlustrarunt, sicut in dies perlustrant. Sunt iam promiscuæ professionis, & in eis idiotissimus ipse ad conuertendum Barbarismum, & ad confundendos sapientes huius sæculi per stultitiam Crucis, non minus ac ordo apostolicus idoneus. America tempore S. Francisci nondum detecta, vix postea detecta, & Sacerdotes, & conuersi nostri statim eam ante omnes alios penetrauere.

Europa sub figura Draconis.

Adumbratio Europæ sub figura sedentis fœminæ.

IV Europa ergo (vbi primis decem illis annis ab exordio ordinis vltra quinque millia Fratrum enumerati fuere in Capitulo Generali Assisij, de Storeis nuncupato, præter illos, qui in domibus remanserant) erat tunc maximè, ac principaliter Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus destinata Europa vniuersa, teste Strabone figuram Draconis præfefert. Caput eius Hispania, collum Gallia, corpus Germania, alæ dextra, leuaque Italia, ac Cimbrica peninsula. Situ erat tum Draco Europa omnis, Draco pariter & moribus, quibus ei stigius ille Draco dominabatur, aduersus quem missus est D. Franciscus, & eius ordo, quod fortè indigitare voluit Romanus Pontifex Gregorius IX. illo carmine pluries memorato. *Caput Draconis vltimum, &c.*

V Recensiores Geographi sedentis fœminæ speciem Europæ tribuerunt, dederuntque sua peculiaria membra, veluti si eius caput esset Hispania, collum extrema Gallia, qua Pyreneis subiacet montibus, pectus ipsa Gallia, brachia Italia, ac Britannia, venter Germania, vmbilicus Boemia. Reliquum corporis sub vestibus, late circa sedem diffusis, implent Nomergia, Dania, Suedia, Finnia, Liuonia, Lituania, Prussia, Polonia, Vngaria, Slauonia, Croatia, Dalmatia, Græcia, Tracia, Seruia, Bulgaria, Transiluania, Valachia, Moldauia, Tartaria Præcopensis, & Moscouia.

VI Sedens hæc Mulier super simbolicum Draconem ad viuum mulierem Apocalypseam præsentabat, quando Deus misit Dominicum & Franciscum in mundum, quod iam ostensum est ex dictis in 2. cap. 3. faciei, vbi de statu Ecclesiæ in illis temporibus ex

Vadingo

Vadingo & alijs apud ipsum. Quibus si addamus & Doctorem nostrum, qui cum Francisco aduersus eandem mulierem fuit missus, equidem ex illa geographica lineatione moralis Europæ figura verior, ac viuacior erumpet. *Mulier*, ait Dom. 24 post Trin. super Apocalyps. 17. *quæ sedebat super bestiam coccineam, erat circumdata purpura, & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione, & immunditia fornicationis, &c. Mulier est vanitas mundi, quæ sedet super bestiam, idest Diabolum, qui habet in manu poculum aureum, idest claritatem dignitatis transitoriæ, plenum abbominationibus, & immunditia fornicationis. Conscientia, & opera eorum, qui in hac impuritate offuscantur perhibent testimonium sibi, & nobis quanta sit abbominatio ibi, & fornicationes, & immunditia. Quicumque hoc poculo potatur, sitiet iterum, & vtinam non arderet cum purpurato Epulone in æternum. Heu, heu, omnes ferè video currere ad potandum de hoc poculo.* Europa mysticè super Draconē sedens. Dominic. & Franc. figurati.

Fallar, nisi ille vnus de septem Angelis, qui ostenderat Ioanni mulierem fornicariam, binum Angelum, scilicet Dominicum & Franciscum significaret, sed de hoc alibi. Dominicus & Franciscus haud ostendit suis Europam in ea symbolica apparentia, sed tradidit conuertendam, nec eam solam tradidit, sed totum mundum, qui tunc mortalibus innotescebat.

VII Africæ, vltra Nili fontes, ac montes Lunæ prorsus incognitæ, aduenæ primi Phenicum coloni, alijque ex *Asia*, atque Aegypto. Paruit olim Romanis, postea Græcis Imperatoribus, deinde Vandalis, Saracenis, *Arabibus*. Nunc partem tenet Turca, partem Serifus, quem vocant, partem Reges alii, partem denique Hispaniarum *Rex*. Pars *Africæ* principalior post Aegyptum Barbaria, cui sequuntur aliæ quinque partes, iuxta recensiorem eius diuisionem, nempè Biledulgerid, Sarra desertum, Nigritæ Aethiopia interior, siue superior, quod *Abyssinum* imperium, & Aethiopia exterior, siue inferior. Barbaria nobilissima totius *Africæ* regio in sex partes diuiditur, quarum vna Barcana nuncupata est Prouincia; quinque reliquæ sunt *Regna*, Tunetanum, Tremisenum, Fessanum, Maurocanum, Darense. Primi, ac successores Afri. ex incolæ. Dominato: Jres. Partes, ac regiones.

PRIOR CLASSIS.

Quinque Martyres Marrhochij complectitur. Ipsi tamen antesignana Ordinis Prædicatorum classis.

Quo anno B. Franc. hanc. 1. classem misit.

1 B. Ergo Franciscus anno, vt diximus, à sua conuersione ij. priorem Sanctorum Martyrum classem designauit, post quam multis periculis iter iam aggressus, vt Soldani adiret præsentiam; nomen huius Soldani, à D. Francisco conuersi, Macaladinus, alijs Volricus, vide Vading. ad ann. 1219. num. 54. & 56. Vt autem sicut pro se elegerat Asiam versus orientem, ita prò alijs Occidentem præfixit ad Africanas oras, quatenus tum per se, tum etiam per suos Maumeticæ genti Euangelium pateret, & quasi Mundum totum ad Christum conuerterent. Eis destinauit in Prælatum fratrem Vitalem, virum vtique omni sanctitate, & discretione præcipuum, sed Aragoniæ obijt, & ad Cælum ante socios suos euolauit. Misit illos ad Mauros Marrhochinos, vbi iam ipse per Portugalliam se transtulerat anno circiter 1213. & 1214. Alij dicunt anno 1217. quod Vadingo minimè probatur tom. 1. ad ann. 1213. num. 60. Hoc nanque tempore, inquit, D. Dominicus, preueniens Franciscum suum, suos nouos Apostolos misit Marochium vt superius dictum est.

Horũ quinq; mart. præfectus.

II Vrbs Marrhochii, vndè & Regni, inter quinque Barbariæ præfata penultimi, nuncupatio, caput. Amplissima, ac celeberrima olim, & inter maximas vniuersi orbis memorata; at postea ab Arabibus diuexata, nunc malignè colitur. Ad eam vrbem quinque Sancti Martyres nostri, fauentibus Principibus, Rege Alfonso 11. ac Regina Vrraca eius coniuge, nec non & domina Sancia infante ac Virgine, appulsi ibidem, capite truncati anno Dom. 1220. sub eodem Honorio III. ac Federico II. die 16. Ianuarij. *Pretiosa in conspectu Domini mors* horum quinque Sanctorum Martyrum Franciscanorum.

Vrbs Marrochii.

Rex Miramolinus occidit quinq; mart. & eorũ mortem preciosã reddit.

III Prætiosa etiam, spectabilis, ac nobilis in conspectu Dominorum Mundi, eo quod Regis Miramolini dextera ipsorum capita regio ense abscidit. Prætiosa demùm ac omni gloria exaltanda, quia eorum Reliquiæ, & exempla D. Antonium de Padua ad Franciscanæ Ecclesiæ pepererunt. Vide Vadingum citatum, & cæteros historicos nostros, ex quibus poemata mea Italica vna cum prosis collecta. Deo per baptisma, ac per incruentum Martyrium sub iugo Seraphici instituti hos primos Martyres peperit Hierarchiæ Franciscanæ Italia in Prouincia Tusciæ, antequam ad cruentum Martyrium æderet Morrhochium. Eorum nomina.

S. Pater

1 S. Pater Bernardus de Carbio in Narnienſi comitatu probitate vitæ, diſcretione morum, prædicatione, & linguæ Arabicæ peritia famoſus. Martyrũ nomina, & profeſſio.

2 S. Pater Petrus è S. Geminiano in comitatu Florentino Sacerdos.

3 S. Pater Otho Sacerdos.

4 S. Frater Accurſius conuerſus, & ex noſtrorum Religioſorum laicorum cœtu, quos Matres vocari in ſua regula B. Franciſcus præcipit; quoſque & plurimum humilitate, ſimplicitate, charitate ſanctiſſimè floruiſſe, ac in dies paſſim florere in Franciſcana Eccleſia, & in Chriſtiana Republica teſtantur quotidiana monumenta. Fr. laici noſtri mart. vocantur in Regula.

5 S. Frater Adiutus etiam & ipſe quam felix laicus, qui meruit iuxta ſacrarum plagarum Chriſti, & parentis noſtri Franciſci numerum, fratrum ſuorum numerum quinarium per ſui adiunctionem perficere, ſimulque Franciſcanarum victimarum primitijs ſuũ quoque (veluti pretioſum vinum ad ſummam cordis Franciſci hilaritatem) ſacrum ſanguinem præſtare. Paſſi ſunt hi primi Martyres ſub Honorio III. Romano ex illuſtri Sauellorum gente, qui regulam S. Franciſci ſcripto confirmauit, quam eius prædeceſſor Innoc. III. Conti viuæ vocis oraculo antea approbauerat vt ſuperius monſtratum eſt. Et ſub Federico II. Imperatore Sueno.

VI Declarati fuere in numero Martyrum poſt annos ducentos, & amplius, nempè ann. 1481. à Romano Pontifice Sixto IV. Minorita Sauonenſi ex nobili familia de Ruuere, cuius ſerenitas tam in Ducibus Vrbini extincta, magnorum Ducum Florentinorum per Victoriam de Ruuere ſuperſtitem, modernam ſtirpem propagauit. De his quinque Martyribus, & eorum miraculis in Coimbriæ vniuerſitate, vbi eorum Reliquiæ ſunt, venerantur, coluntur ad Cœnobium S. Crucis Clericorum Regularium D. Auguſtini ſcripſere varii auctores, quos adducit Vading. vt & alij poſt ipſum. Horũ quinq; mart. à S. R. Sede declaratio.

POSTERIOR CLASSIS.

Septem Martyribus Cipta conſtat.

I REgiones, atque gentes, in quas olim diuiſa fuit Africa, ſunt Aegyptus, Cyrenetica, Africa Minor, ſeù propriè dicta Troglodytæ, Garamantes, Numidia, Mauritania, Getulia, Lybia interior, Arabia Troglodytica, & Aetiopia. Mauritania diuidebatur etiam antiquitus Malua flumine in duas ſcilicet in Cæſarienſem, quæ Numidiam contingit, & Tingitanam, quæ Oceano per- Antiqua Africæ diuiſio. Mauritaniæ diuiſio.

persuaditur. Vsque ad C. Cæsarem Imperatorem qui postea in duas Prouincias diuisit, fuerunt regna illa & Cæsariensis Prouincia Bocchi regnū antea appellata, & Tingitana Bogudiana à Rege Bogud. Tingitana duo regna nunc amplectitur, Fessanum & Marrhochij, eius nuncupatio ab Vrbe Tingi vulgo Tanger.

Tingitanæ Mauritaniæ regna.

In eius Ciuitatē Septam, seù Cæptam ad fauces freti Gaditani, posterior classis Franciscana Martyrium consumauit anno immediato, scilicet 1221. post martyrium prioris classis iuxta probabiliorem sententiam apud Vading. ibidem, & scriptoribus, quos ipse affert; non autem cum alijs, qui ponunt ann. 1227. Vide etiam hanc controuersiam in Martyrologio Franciscano 13. Octobris.

H Prouincia Calabriæ in Regno Neapolitano ita nuncupata à sua fertilitate ac bonitate, *calo* enim græcè *bonum* est latinè, quæ abhis septem Martyribus titulum apud nos accepit, dedit hosce strenuos pugiles. Eorum nomina.

Horum martyrum Prou. nomina, & professio.

1 S. Pater Daniel Martyr de Beluedere Calaber, atque Calabriæ Minister, qui ideò veraciter Minister, quia & Martyr, sicut dixerat D. Gregorius lib. 3. cap. 31. de Sancto Rege, ac Martyre Ermenegildo: *si quis mihi ministrauerit*, &c. ideo ait Christus ad suos, vt & ipsi iuxta doctrinam Doctoris nostri serm. 4. de Martyribus, *ministrant ea Christo, quæ ipsis ministrauit, scilicet sua, suos, & seipsos*. Quod iste minister, & martyr promptissimè effecit, &c. Christus qui tradidit B. Francisco regulam, voluit enim, vt in sua Hierarchia ad totalem sui, & suorum Apostolorum imitationem, Superiores Ordinis, titulo fraternitatis cum ipsis Apostolis maximè adgaudentes, vocarentur, aut ministri, siue in tota religione (& sic vnus solus erit Minister Generalis) siue in Prouinciis, & sic tot ministri, quot prouinciæ, ad ipsummet Ministrum Generalē ita Hierarchicè subordinati, sicut Episcopi ad summum Pontificem: dixerat enim Christus de seipso, *Non veni ministrari, sed ministrare*. Aut dicerentur Custodes, iuxta illud, *Posuerunt me custodem in vineis*, & isti essent, vel ad regimen custodiarum, pluribus Domibus, seu Conuentibus constantium; aut solum pro electione Ministrorum Generalium in comitiis generalibus. Aut denique pro regendis conuentibus appellarentur Guardiani, ad suorum subditorum custodiam, de quibus *vigilate, quia nescitis*, &c. Sub hoc titulo hodie hic Romæ regitur sacrarum Stigmatum Confraternitas, cuius Guardianus ex Proceribus Romanis semper eligitur.

Ministri titulus.

Hierarchia Franc. ordinatio ad monarch. eccles. conformitatem.

2 S. Pater Samuel martyr, & verè *Samuel*, quia positus à Deo in septenario numero, qui summam perfectionem denotabat, & à D. Francisco, misso à Deo, ad illum triumphum expositus, Samuel enim hebraicè *Positus à Deo* interpretatur.

Nomen Samuel, & eius interpret.

S. Pater

3 S.Pater Donnulus, Rodulfo Dannulus, Marianæ Romulus, Donum, humilitate paruum, ſed virtute magnum. Damnum paruum, amittendo temporalem vitam, ſed lucrum magnum, æternam naneiſcendo. Romulus, cuius amor excelſam, ſublimemque Dei Ciuitatem potitus eſt, Roma enim hebraicè *excelſa*, ac *ſublimis* interpretatur.

Roma ſignificatio.

4 S.Pater Leo mart. Quater Leo: nomine, quod in baptiſmate, ſeu ſub habitu Fratrum Minorum acceperat. Profeſſione, in magnanimiter obſeruantiam Franciſcanæ legis amplectendam. Eſequutione, in defendenda Romana fide. Certamine, ſanguinem fortiter effundens, & tunc verè Leonem ſe oſtendens, quando ori Leonum vt agnus traditus.

S.Mart.Leonis encomia.

5 S.Pater Vgolinus, qui vnctus ab oleo Spiritus S. in ea cruenta lucta, nuduſque luctans cum nudo proſternit mundum, profligauit carnem, proſtrauit Satanam.

Et aliorum ſequenti laudes.

6 S.Pater Nicolaus de Saxo ferrato ſacroſanctum liquorem haud album, & criſtallinum, & ex oſſibus (vt eſt ille D.Nicolai Mireæ Antiſtitis apud Barenſes) ſed purpureum, & ex venis ſpargens, ſaxeum, & ferreum pectus in hoſtes patefecit; cadenſque pro Chriſto, ſupra Confeſſorum ordinem meritò, & dignitate conſcendit.

7 S.Pater Angelus, candore vitæ inter ſeraphicos homines Angelus, & effuſione ſanguinis omnium Angelorum ordinum lætitia. Vel aliter ex illa Doctoris noſtri ſententia, Angelus hic martyr prædicatione: *Angeli enim ſunt Prædicatores, quos adminiſtrandum ſuis mittit Deus.* Hierem.7. vide ſerm.4. de Martyribus. Et hic Martyr etiam Angelus, quē P. Daniel eius miniſter & martyr miniſtrauit Chriſto, & Eccleſiæ, miniſtrauit eius vitam, eius labores, eius carnem, & ſanguinem.

IV Controuertitur circa annum & diem, quo hæ ſeptem victimæ mactatæ ſunt. Circa annum opinio, quam ſupra tetigimus probabilior, & verior: Circa diem difficultas maior eſt. Cornelius à Lapide ſcribit, paſſos eſſe 8. Octobris Commentar. in cap. 1. Daniel. §.7. alij aſſerunt eorum martyrium eueniſſe die Dominica 10. Octob. ita Piſan. Vading. ſup. §.43. Vlyſſipponenſ. cap.33. & 34. qui ait ita celebrari dies natalis ipſorum in Archiepiſcopatu Baccarenſi ex authoritate Leonis x. ſummi Pontificis, qui diuinos honores eis detulit: idque certiſſimum eſt. Ratio autem tantæ diuerſitati. ſaperienda eſt.

Cōtrouerſia de anno, & die quo hi mart. cōfeſſi.

V Sciendum igitur, quod Fratres Minores anno 1516. ſuppliciter petierunt à Sede Apoſtol. vt liceret ipſis quotannis 9. Octobris infra octauas Sancti P. Fráciſci feſtum de his Martyribus agere, quibus libenter aſſenſit præfatus Pontifex, eorumque feſtiuitatem

Diſſolu ſta ab authore mart. Franciſcani.

Eorū declaratio à Sede Apostol. per Leonem x. tatem instituit celebrandam solemniter, quod publicatum est codem anno Rothomagi in Capitulo generali Fratrum de Obseruantia, ac deinde in Comitiis Burgensibus anno 1523. Demum in Congregatione generali Assisii celebrata ann. 1526. lecta fuit approbata, & pro vniuerso ordine acceptata eorum legenda, vt refertur in actis Capitularibus.

Postea statutum est, vt illorum festiuitas differetur in diem 13. Octobris, licèt 10. triumpharint, ne celebrarentur infra octauam S. Francisci: hincque in omnibus, quæ circumferuntur Martyrologiis, eorum nomina recensentur, vel sexto, vel tertio idus Octobris. Demum in Capitulo Generali Assisii ann. 1547 decretum est, vt in Hispania fieret octaua de his septem Martyribus. Itemq; de aliis quinque Martyribus 17 Ianuarii,

Celebris extat horum Martyrum memoria apud graues, & probatos authores, quos videre potes in Vadingo cit. & in authore Martyrologii, vbi supra.

MARTYRES XXIII.

In India Orientali ad Imperium Iapponicum. Hi omnes ex Reformata Discalceatorum Sobole, Seraphici stemmatis sub vno capite Ministro Generali totius Ordinis S. Francisci digna hærede.

I INdiachæ regiones, quæ amplissimè patent in toto orbe, duæ; altera orientalis in Asia, altera occidentalis in America, quæ cum illa & mundus nouus, & India occidentalis etiam denominatur; India in Asia, ab Indo amne nobilissimo ita dicta, alia vetus, alia verò noua. Vetus diuisa olim fuit Gange flumine in duas partes, quarum vna versus occasum India intra Gangem; altera versus ortum India extra Gangem appellabatur. Indiam nouam diu Europæis incognitam, & nonnisi ex veterum scriptis cognitam, & nunc etiam sicut antiquitus in duas partes intra, & extra Gangem disterminatam reperimus. Emanuele Rege Lusitano detexit primum Guasco Gama Portugallensis. Is enim ab Hispaniis profectus, superato Bonæ spei promontorio, atque vniuersa Africa circumnauigata anno Dom. 1497. sub Alexandro VI. & Friderico III. Imper. Indiæ oram maritimam perlustrauit. Tradunt continere regionem, habentem regna 47. quorum quædam nimium modica. Nouissimi Geographi in nouem partes diuiserunt, vt videre est apud ipsos. Insulæ in India noua ad mare Indicum innumeres, quomodo in India veteri ab ortu Sinarum Regno. Inter has Indiæ veteris duæ insigniores, Corea (incolis

Duæ Indiæ, ex quonouis orbis constat

Indiæ orientalis veteris, & nouæ diuisio.

Quis priorIndiam orient. detexerit.

Nouissima Indiæ orient. diuisio.

Cæli)

Cæli) & Iapan, seu Iapponia longè nobilior. Vtraque in complures ditiones, quas Reguli verius, quam Reges obtinent, distributa. Huius tamen potentior *Rex* est *Meaci* vrbis totius insulæ Principis.

Insula Indica, Iapan insula, seu Iaponia.

II In mari Indico ad Indiam nouam Sinarum *Regno* appropinquant Philippinæ, quas Baruscas Ptolomæi interpretantur. Harum maxima, ac prima *Lutzon*, in qua Hispani vrbē condiderunt Mammillim; secunda est *Mindana*; tertia *Calamianes*. Dein reliquæ minores, inter has dissipatæ. Hinc verò versus orientem aliæ complures, Hispanis *de las Velas*. Versus meridiem est noua *Guinea*, quæ an sit insula, an verò pars continentis terræ australis, nondum satis compertum: In sinu Gangerico Narsingæ regno aduersa Ceylon, nouem regnis distincta, antiquis Tabrobana.

America 4. pars noui orbis vnde dicta.

III Ad orbis noui constitutionem, vbi primus Columbus Ianuensis appulit anno 1492. Alexandro VI. Pontifice, & Friderico III. Imperatoratore, detexitque Hispaniolam, Cubam, & Imaicā, pertinet tam hæc India orientalis, quam etiam & occidentalis, quæ est America, hodie quarta pars orbis. Dicitur America ab Americo Vespucio Florentino, qui Emanuelis Portugalliæ *Regis* præfati auspicijs eam ingressus est anno memorato 1497. Dicitur & ipsa America India occidentalis, quia eodem tempore, quo India orientalis in Asia hæc etiam reperta fuit: tum quod vtriusq; incolis similis, ac penè eadem viuendi ratio, nudi quippè vtrique agunt. In omni hoc orbe nouo, vtrisque Indis, orientali, & occidentali conflato, primos fuisse Franciscanos ad christianæ fidei introductionem, & propagationem, pro comperto ex solidioribus, ac veriotibus historiis habetur, sicut in subscripto paragrapho breui demonstrabimus.

Primi in nouo Orbe, & in vtraque India Missionarij Franciscani Regularis Obseruantiæ, dein Reformati, tam Recollecti ex Gallia, quam Discalceati ex Hispania, iuxta quinque Missiones præcipuas ad Indicas Occidentis oras.

I PRima demonstratio, quæ occurrit, respicit occiduam Indiam ante orientalem detectam, anno scilicet prædicto 1492. Hac India occidua primò, & principaliter constat nouus orbis, vetere longitudine maior, etsi latitudine minor. Illius detectio ad Insulam Haiti (Hispaniolā postea appellatam) per Christophorum Columbum fine Fratribus minoribus nusquam Ecclesiæ innotesceret, aut *Regibus* Castilianis subiaceret, vt in secunda sobole primæ faciei demonstratum est. In ea quoque princeps missio apostolica, ad quam quatuor aliæ deinde successerant, ori-

nem duxit ab eodem Fratre Ioanne Perez,quem loco cit.memorauimus Idē enim Rex Ferdinandus Catholicus instante Columbo in secunda expeditione,quam succedenti anno suscepit authoritate Alexandri VI. misit sacerdotes, & concionatores. Bulla Alexandri incipit

Missio in secunda Columbi expedit. an. 1493. sub Alex. VI.

II *Inter cætera Diuinæ maiestatis, &c.* sub datum Romæ apud Sanctum Petrum 1493. 4. nonas Maii Pontificatus ann. 1. Missus fuit Piretius cum quibusdam aliis Franciscanis ex regulari obseruantia ducentes eos Columbus. In Ciuitate Hispaniolæ, quam D.Dominico sacrauerat Columbus, memor Parentis sui, qui Dominicus vocabatur, prima Franciscanorum Sedes D.Francisco dicata, vbi primum cœnobium illius prioris prouinciæ S. Crucis, de qua Gonzaga 4 par.& omnes historici nostrates communiter,quibus inter innumera exterorum testimonia, illud maximè memorandum,quod est in Hieronymo Plato lib.2. de bono stat.religios. cap.30. *Nihil præclarius,* ait, *aut gloriosius, quam totius noui orbis conuersio; quæ quantacumque est, tota est religiosorum. Ipsi enim primi Euangelium in oras illas intulerunt, ipsi fidem plantauerunt: ipsi deinde rigarunt, iidemque adhuc excolere, & propagare non desistunt. Primos omnium, qui tantam hanc prouinciam aggressi sunt, Franciscanos fuisse legimus; atque eosdem etiam in iis regionibus inueniendis, cum antea de nomine quidem audita essent, magnoperè contulisse. Cum enim Christophorus Columbus de ea nauigatione instituenda apud Ferdinandum Hispaniæ Regem ageret, nec ei, vt in re tam noua, atque incerta multum fidei adhiberetur: Patres duo Franciscani valdè eum iuuisse dicuntur: tum ipsum animando, tum etiam Regem impellendo, vt eam occasionem omninò tentaret. Itaque cum impetrata classe Columbus Mexicana Regna feliciter aperuisset,atque in Hispaniam tam lætæ rei nuncius reuertisset, statim aliquot eius familiæ Patres in ea loca nauigarunt anno circiter à Christo nato 1493.* Eadem scribunt multi alii,vt videri potest in Martyrolog.Franciscano 31.Augusti.

Sacrat Hispaniolā D. Dominico Columbus.

Testimonium Hieron. Plati Societ. Iesu de Franciscanis.

III Anno deinde 1502. traiecerunt quamplures nostri Ordinis Fratres ad eamdem insulam Hispaniolam sub Duce Fratre Alphonso à Spina,& hi pariter Hispani,quos sequuti sunt alii quatuordecim Galli ex Picardia. Vide Martyrolog.Franc.die 31.Augusti §.6. vbi de P.Martino de Valentia,Legato apostolico in India occidentali ad ann.1524. quem vocant Indiarum Apostolum primum, non quod primus ex Franciscanis Indiam, seu Americam ingressus fit, sed quia primus à Sede Apostolica fuerit in illa missione Legatus Apostolicus institutus; primusque ibi pedem perpetuo fixerit, & innumerabili, ac totali Indorum conuersioni initium dederit, quorum infinitam multitudinem ipse Christo

P. Martinus de Valent. Indiarum Apostolus.

Iesu

Iesu peperit. De hoc venerabili religioso Gonzaga noster par.4. in Conuentu decimo Prouinciæ S.Euangelij, & nos ex eo, & alijs historicis pauló infra.

IV Secunda demonstratio secundę missioni fundatur ad annos 1520.& 1521.per Hispanos Minoritas in regnum Mexicanum, vbi ingressis Hispanis anno 1520. illud regnum vi bellica subiecerunt, victo Rege Montesumæ, Carolo v. in ea militari expeditione adfuere Fratres Minores, qui omnium religiosorum primi eas regiones ingressi sunt: vbi tanta strenuitate in conuersione Indorum laborauerunt, & res illis pro voto ita feliciter successit, vt aliis operariis necessarió eguerint illuc, quamprimum mittendis: ita scribunt Barezzus super lib.1. cap.31. Rapinæus sup. & Gonzaga supra in Prou.SS.Petri & Pauli, & alii apud Martyrolog. Franciscanum 31.Augusti.

Missio 2. ad ann.1520. & 1521.

V Leo x.annuens piis votis P.Francisci de Angelis, qui expleuerat officium Prouincialatus in Prouincia Angelorum, vbi primus Minister fuerat, quique in Indiam occiduam proficisci cum Patre Ioanne *Clapione* deliberauerat, hæc præcipuè in illo diplomate sub datum Romæ apud S.Petrum die 25.Aprilis ann.1521.Pont.sui anno 9. *Alias felicis recordationis Nicolaus* IV. *Ioannes* XXII. *Vrbanus* V. *& Eugenius* IV. *& alij Romani Pōtifices prædecessores nostri debita meditatione considerantes, quod vestri Ordinis munda Religio à Christo Domino, exemplis, ac verbis apostolicis fuit tradita, ac B.Francisco, & eum sequentibus inspirata fuerit: ac quod nonnullos eiusdem Ordinis professores pro fidei propagatione ad infidelium partes, &c.*

Leo Papa x. ad Frāncisc. de Angelis Franciscanũ.

VI Quia verò in Capitulo Generali Burgis in Hispania de anno 1513. vbi interesse voluit, vt à nouo Generali facultatem obtineret, vt posset Fratres idoneos pro illa missione deligere, præter eius spem, Generalis totius Ordinis electus fuit, cæptis desistere coactus est. Clemens VII. eum creauit Cardinalem tituli S.Crucis in Hierusalem ann.1527. & totius Ordinis Protectorem. Vide Gonzagam 4.par.in prou.S.Euangelii, & alios.

VII Tertia demonstratio iuxta tertiam missionem de an.1522 & 1523. sic se habet. Electo Generali prædicto P. Francisco de Angelis, Carolus v.misit in Indiam vna cum Ferdinando Cortesio tres nostri Instituti Belgæ natione: qui illic appulere ann.1523 quibus nomina fuere B.Ioannes *Tectus*, B.Ioannes de *Aora*, & B.Petrus à *Candauo* laicus: vitæ sanctitate insignes, quorum memoria suis in locis agitatur; quippe qui virtutibus admirandis claruerunt, & in procuranda Indorum salute ita laborauerunt; vt eorum plura millia ad Christum Deum conuerterint. Agunt de eis Gonzaga, Sedulius, Marianus, Rapinæus, & Grauina in *voce*

3 Missio ad ann.1522. & 1529. sub Adriano VI & Clem.VII.

turturis part.1.cap.6. Vide 29.Iunii, & 18.Iulii supra.

VIII Quarta demonstratio desumenda ex quarta præcipua, ac celebriori missione, quæ sic felicissimè se habet. Carolus v. Imperator omnimodam petiit, impetrauitque à Sede Apostolica licentiam illuc mittendi, quos in via Domini probatissimos cerneret: cum potestate amplissima circa animarum salutem, & sacramentorum debitam administrationem. Hæc Bulla data est ab Adriano vi. Papa, cuius initium tale legitur: *Exponi nobis fecisti, &c. quatenus ex omnibus Religionibus Fratrum Mendicantium, præsertim Fratrum Minorum Regularis Obseruantiæ à suis Prælatis nominati, &c. sed ne fortè numerus Fratrum Minorum sit tantus, &c.* sub datum Cæsaraugustæ die 10. Maii 1522. Pontif. anno 1. Cum igitur Cæsar id diploma obtinuisset, præcipuè pro Franciscanis: ea propter ipsos singulariter ablegauit in eam expeditionem. Hi autem, qui selecti sunt ad id opus perficiendum fuerunt duodecim, quorum antesignanus erat B. Martinus de *Valentia* vir eximia sanctitate conspicuus, quique Minister Prouincialis erat Prouinciæ S. Gabrielis: aliorum verò nomina Beatorum sunt Martinus *à Corunnia*, Franciscus *à Soto*, Antonius *Ciuitatensis*, Toribius *Motolinia*, Ioannes *de Ribas*, Garzias *de Cisneros*, Ioannes *Suarez*, Ludouicus *à Fuensalia*, Franciscus *Ximenes* sacerdotes: Ioannes de *Palos*, Andræas *Cordubensis* laici: omnes eiusdem Prouinciæ Sancti Gabrielis Reformatorum alumni, & ingenti vitæ sanctitate præditi, vti suis in locis annotat Art.

4. Missio ad an. 1524 sub Clem. VII.

12. Apostolici Minoritæ in ista missione destinati, & omnes Reformati.

IX Hi igitur accepta benedictione R. P. Francisci ab *Angelis* Ministri Generalis; mare ascenderunt in festo Conuersionis Beati Pauli Apostoli 25. Ianuarii: qui vt sua prædicatione mundum vniuersum docuerat; ita ipsi sub eiusdem patrocinio totam Americam pergerent conuersuri. Ann 1524. Mexico feliciter appulerunt, & pridie huius diei, qua Sanctissimæ Pentecostes vigiliam colimus, celebrato statim Capitulo, ipsum B Martinum de *Valentia*, electum iam in Hispaniam, Custodem rursus elegerunt, cōfirmaruntque. Tunc cœperunt maximas, latissimasque perlustrare regiones Indiarum: cum stupendo, & admirabili prorsus euentu. Tantus enim fuit eorum progressus, talisque animarum fructus; vt tota ferè India videretur conuerti ad Christum. Non enim centum, aut mille sacri vnda Baptismatis regenerarunt; sed per centena millia, Christo auspicante, ad fidem amplectendam accurrerunt. Dumque impia factione Martini *Lutheri* Europa innumeris scatebat hæresibus: tota America alterius Martini *à Valentia* opera fidei, pietatique christianæ colla submittebat.

Ingens Martini de Valentia ad Americanos profectus.

X Martinus *Lutherus*, Monachus peринfelix, Christi Vicarium contemnens, à prisca fide catholica defecit: errori, ventri, & super.

ſuperbiæ intendit: populos ad Atheiſmum deduxit: Hæreſiarchã ſe conſtituit, omnibus vitiis indulſit: peſſimè vixit, ac miſerrimè obiit. Martinus autem *Valentinus*, religioſus Franciſcanus, Diſcalceatus, ſummi obedientiam Pontificis veneratus, Legati Apoſtolici munere fungens, idola diruit, fidem chriſtianam diſſeminauit, religionẽ catholicam longè lateque propagare ſtuduit; veritati euangelicæ annunciandæ, vitæ auſteritati, & eximiæ humilitati vacauit; nationes ampliſſimas ad Deum verum, eiuſq; vnicum filium Ieſum Chriſtum adducit; Indiarum Apoſtolum ſe præbuit, virtutibus admirandis nituit; ſanctiſſimam vitam egit, ac miraculis glorioſus feliciter migrauit ad aſtra ann. 1534. ita Marcus Vliſſiponen. Gonzaga, & alii innumeri.

Martino Luthero Martinus de Valẽtia è regione appoſitus.

XI Quot verò fructus circa Indorum ſalutem addiderit ipſe P. Martinus *à Valentia* cum ſociis, id deſume ex litera eiuſdem, quam verſans in vltimis orbis partibus in Aſia minori, vt ibidem ait, ſcripſit 12. Iunii ann. 1531. cum ſecundò Cuſtos S. Euangelii Cuſtodiæ eſſet, ad P. Matthiam Vueiſſen Ordinis Minorum Generalem Commiſſarium vltramontanum. Vide eam literam apud authorem Martyrolog. loco cit. *f.* 15.

XII Anno eodem, ſcilicet 1531. vir ſanctus Fr. Ioannes à *Zumaraga* eiuſdem Ordinis Minor alumnus: primuſque Mexicanus Archiepiſcopus ea de re ſcripſit ad Miniſtrum Generalẽ electum, cæteroſque Patres Vocales Franciſcani inſtituti Regularis Obſeruantiæ in Ciuitate Toloſana Regni Galliæ ſub feſto Pentecoſtes congregatos, hiſce verbis. *Reuerendi admodum Patres ſcitote nos magnis laboribus detineri in conuerſionẽ infidelium, quorum Dei gratia Religioſorum D. Franciſci Regularis Obſeruantiæ manibus pluſquam decies centum millia baptizata ſunt; quingenta Idolorum templa ſolo æquata: pluſquam viginti millia dæmoniacorum ſimulachrorum ab his ante culta, confracta, & concremata: plerisque in locis fabricatæ Eccleſiæ, atque Oratoria erecta, Dominicæ Crucis vexilla iam ab Indis culta. Quodque admiratione cum primis dignum eſt, cum in hac olim Mexicana vrbe ſolerent, Idolis ſuis pluſquam viginti millia cordium puerorum, puellarumque quotannis in ſacrificijs offerre: nunc humana corda illa vniuerſa non iam Dæmoni, ſed Altiſſimo Deo innumerabilibus laudis ſacrificijs, religioſorum noſtrorum doctrina, & miniſterio offeruntur, &c.* Datum Mexici 12. menſis Iunij ann. 1531. Harum literarum meminerunt Gonzaga ſup. in 1. & 12. Conuent Prouinc. S. Euangelii, & alii.

Literæ F. Io. à Zumaraga Franc & primi Archiep. Mexicani.

XIII Vt autem id portentum omnibus credibile fiat, legantur cæteri authores: & inde vel inuiti veritatem apertis oculis intueantur, qui nobis haud libẽter detrectant annuere. *Anno ſalutis* 1524 (inquit Lutius) *venit in Ciuitatem Mexicanam Frater Martinus Valen-*

Teſtimoniũ Laurentii ut rii de Fratre Martino de Velentia.

Valentinus cum 12. Monachis, tamquam Papæ Nuncius, à Carolo Cæsare illuc cum authoritate eiusdem Pontificis missus; eodemque anno prædicauit ille in noui orbis terra continente Euangeliũ Christi, & magnos illic progressus, magnaque incrementa fides Christi accepit: & ea ipsa fides, quam Germani, & plerique alij Europei, à Marthino Luthero, & alijs Sectarijs malè persuasi, vt Papisticam reijciant. Baptizabantur illic multa hominum millia, & cum antea plures simul vxores habuissent, dubitareturque quam ex omnibus retinere deberent: eodem anno Mexicana habita est Synodus solemnis, cui tamquam Papæ Vicarius præsedit Martinus Valentinus, in qua tandem diffinitum est: quod qui fidem christianam cum omnibus Romanæ & Catholicæ Ecclesiæ ritibus complecterentur, ex omnibus vxoribus vnam tantum, quam vellent, ducerent ritu Christiano.

Mart. Valēt. veluti Papæ Vicarius in Synodo Mexicana.

XIV *Idola omnia ex Templis exturbabantur: Crux Christi, & Sanctissimæ Mariæ Virginis imago in Templis reponebatur: Eucharistia populis ostendebatur: Missæ sacrificium à Martino, & Collegis duodecim patefiibat. Euangelium catholico more piè, & purè annunciabatur. Indè verò paucis annis tot baptizabantur in ea noui orbis plaga: vt alij septies dena centena millia, alij quater decies dena centena hominum millia in solo illo Mexicano Regno baptizata retulerint. Magna etenim in eo noui orbis est hominum copia: adeò vt in Insula Fani Dominici quindecies centena hominũ millia fuisse reperiantur: & quandoque in processione centum millia hominum christiano more ceciderint virgis.*

Fr. Martinus cum 12 socijs fundatio nouo orbe fidē catholicam.

Et ò Diuinam prouidentiam, & ò terribilem Deum in consilijs super filios hominum! Septimo anno post natum in Germania dogma Lutheranum: in nouo orbe Martinus Valentinus, vita, sanctitate, & miraculorum operibus inclaruit, & cæcis gentibus Euangelij lucem sinceram, quam Germania Martino Luthero, Apostata, infami duce fastidiuit, inuexit. Qua de re Catholici quidam hos versus scripsere.

Dedec. Martini Lutheri Martinus Valentinus.

Inuito potuit Romano Præsule Luther
Sacramenta Dei vellere, non premere.
Septem post annos validus Martinus in orbe
Illa tuo repetit, maximè Carle nouo.
Iste duodenis sociatus Fratribus, ipsum
Prototypum sequitur legis Euangelicæ.
Hunc sequitur (quemnam sequitur Germania?
Cæsar

Et certum est, omnes Indos, & noui orbis Carolini incolas, & accolas fieri quotidie magis, ac magis Christianos. In Archiuijs Caroli Cæsaris lectum est vnum quemdam Sacerdotem septies centena

Vnus Franciscanus septies centena hominũ millia baptizauit in nouo orbe.

tena hominum millia baptizasse: alium tercentum millia, alium centum millia; alios plures, alios pauciores. Eadem attestantur Iosephus *à Costa* in histor. naturali, ac morali Indiarum orientalium, & occidentalium. Sedulius sup. & Daca. cap. 11.

XV Quid plura? nam exindè Fratres nostri Franciscani velut apum examina sese effundentes, Regna Mechioacanicum, & Xaliscorum, Cibolam, Zacatecas, Gustecam, seu Panucum, Floridæ conterminum: Chichimecas, Culiacanum, Iucaran, Perijanum, regnum Panama, Tucuman, Quito, Popaianum, Guatemala, Nicaragua, Costaricum, Chile, & alias amplissimas totius Indiæ occidentalis, atque Americæ regiones, & prouincias perlustrarunt: *Sinsi bam*, Mechicanorum ex Xaliscorum Monarcham, sacri fonte baptismatis ablutum *Franciscū* appellarunt: Reges Principes, Nobiles, & commune vulgus Christo consecrarunt: Templa, & Ecclesias extruxerunt: ad insigniores Archiepiscopatus eucti sunt: Parochorum officio ferè vbique functi sunt; & confirmationis sacramentum, vbi haud essent Episcopi conferebant; authoritate Apostolica sibi collata à Leone x Adriano vi. Pio v. &c. summis Pontificibus: Complures etiam Prouincias erexerunt; quarum vna 70. Conuentus continebat. Hæc, & his similia operabantur, vt constat tum ex Gonzaga, & aliis supracitatis authoribus: tum ex his, qui Indicas historias descripsere, & hoc antequam Iesuitæ pedem inibi fixerint; nam teste Hieronymo Plato lib. 2. de bono statu religios. cap. 30. Mare in Indiam occidentalem minimè traiecerunt, nisi sub Philippo II. Rege Hispanianiarum, qui Parri Carolo v. Imperat. successit anno 1555. vt disertè notat Florimundus sup. lib 5. cap. 5.

Sinsicha Monarchæ imponunt in baptismate Francisci nomen.

Sub Philippo II. traiecerunt in nouū orbē *Iesuitæ*

XVI Quinta demonstratio iuxta quintam missionem. Qui Virginiam, Floridam, & Canadam primò conspexerint, seu incoluerint, aut explorauerint, fuerunt è nostris Gallis Reformatis, Prouinciæ S. Diodysii ab anno Christi 1600. vsque nunc temporis: quo sæculo plures Recollecti, Sacerdotes, Prædicatores, & Laici illic profecti, Hurones, Hirocos, Danadenses, Coronatos, &c. popolos peragrarunt: De hinc domum, ac Ecclesiam in loco Quebacensi ad oram fluminis S. Laurentii extruentes; Deo inibi famulati sunt, in conuersione circumuicinorum populorum, & in administratione sacramentorum Gallis mercatoribus ibidem degentibus. Quando verò Iesuitæ illuc appulerunt ann. Christi 1627. apud nos diuersati sunt: quos Fratres nostri benignè, ac charitatiuè receperunt, secumque detinuerunt, quousq; sibi alium hospitium fabricarunt. Domus *de Camplaim*, vir clarissimus *de Canada*, siue *noua Francia*, scripsit: similiter & Theuetus tom. I. Cosmograph. suæ ac Iacobus Charron cap. 148. 149. 150. 151. 152. histor. Gene-

5. Missio ad an. 1600. sub Clem 8.

Iesuitæ ad Virginiam Floridam anno 1627.

Valentinus cum 12. Monachis, tamquam Papæ Nuncius, à Carolo Cæsare illuc cum authoritate eiusdem Pontificis missus; eodemque anno prædicauit ille in noui orbis terra continente Euangeliū Christi, & magnos illic progressus, magnaque incrementa fides Christi accepit: & ea ipsa fides, quam Germani, & plerique alij Europei, à Marthino Luthero, & alijs Sectarijs malè persuasi, vt Papisticam reijciant. Baptizabantur illic multa hominum millia, & cum antea plures simul vxores habuissent, dubitareturque quam ex omnibus retinere deberent: eodem anno Mexicana habita est Synodus solemnis, cui tamquam Papæ Vicarius præsedit Martinus Valentinus, in qua tandem diffinitum est: quod qui fidem christianam cum omnibus Romanæ & Catholicæ Ecclesiæ ritibus complecterentur, ex omnibus vxoribus vnam tantum, quam vellent, ducerent ritu Christiano.

Mart. Valēt. veluti Papæ Vicarius in Synodo Mexicana.

XIV *Idola omnia ex Templis exturbabantur: Crux Christi, & Sanctissimæ Mariæ Virginis imago in Templis reponebatur: Eucharistia populis ostendebatur: Missa sacrificium à Martino, & Collegis duodecim patefiebat. Euangelium catholico more piè, & purè annunciabatur. Indè verò paucis annis tot baptizabantur in ea noui orbis plaga: vt alij septies dena centena millia, alij quater decies dena centena hominum millia in solo illo Mexicano Regno baptizata retulerint. Magna etenim in eo noui orbis est hominum copia: adeò vt in Insula Sani Dominici quindecies centena hominū millia fuisse reperiantur: & quandoque in processione centum millia hominum christiano more ceciderint virgis.*

Fr. Martinus cum 12 socijs fundat in nouo orbe fidē catholicam.

Et ò Diuinam prouidentiam, & ò terribilem Deum in consilijs super filios hominum! Septimo anno post natum in Germania dogma Lutheranum: in nouo orbe Martinus Valentinus, vitæ, sanctitate, & miraculorum operibus inclaruit, & cæcis gentibus Euangelij lucem sinceram, quam Germania Martino Luthero, Apostata, infami duce fastidiuit, inuexit. Qua de re Catholici quidam hos versus scripsere.

Dedec. Martini Lutheri Martinus Valentinus.

Inuito potuit Romano Præsule Luther
Sacramenta Dei vellere, non premere.
Septem post annos validus Martinus in orbe
Illa tuo repetit, maximè Carle nouo.
Iste duodenis sociatus Fratribus, ipsum
Prototypum sequitur legis Euangelicæ.
Hunc sequitur (quemnam sequitur Germania?
Cæsar

Et certum est, omnes Indos, & noui orbis Carolini incolas, & accolas fieri quotidie magis, ac magis Christianos. In Archiuijs Caroli Cæsaris lectum est vnum quemdam Sacerdotem septies centena

Vous Franciscanus septies centena hominū millia baptizauit in nouo orbe.

tena hominum millia baptizaſſe: alium trecentum millia, alium centum millia; alios plures, alios pauciores. Eadem atteſtantur Ioſephus *à Coſta* in hiſtor. naturali, ac morali Indiarum orientalium, & occidentalium. Sedulius ſup. & Daca. cap. 11.

XV Quid plura? nam exindè Fratres noſtri Franciſcani velut apum examina ſeſe effundentes, Regna Mechioacanicum, & Xaliſcorum, Cibolam, Zacatecas, Guſtecam, ſeu Panucum, Floridæ conterminum: Chichimecas, Culiacanum, Iucatan, Perijanum, regnum Panama, Tucuman, Quito, Popaianum, Guatemala, Nicaragua, Coſtaricum, Chile, & alias ampliſſimas totius Indiæ occidentalis, atque Americæ regiones, & prouincias perluſtrarunt: *Sinſichiam*, Mechicanorum ex Xaliſcorum Monarcham, ſacri fonte baptiſmatis ablutum *Franciſcũ* appellarunt: Reges Principes, Nobiles, & commune vulgus Chriſto conſecrarunt: Templa, & Eccleſias extruxerunt: ad inſigniores Archiepiſcopatus euecti ſunt: Parochorum officio ferè vbique functi ſunt: & confirmationis ſacramentum, vbi haud eſſent Epiſcopi conferebant; authoritate Apoſtolica ſibi collata à Leone x Adriano vi. Pio v. &c. ſummis Pontificibus: Complures etiam Prouincias erexerunt; quarum vna 70. Conuentus continebat. Hæc, & his ſimilia operabantur, vt conſtat tum ex Gonzaga, & aliis ſupracitatis authoribus: tum ex his, qui Indicas hiſtorias deſcripſere, & hoc antequam Ieſuitæ pedem inibi fixerint; nam teſte Hieronymo Plato lib. 2. de bono ſtatu religioſ. cap. 30. Mare in Indiam occidentalem minimè traiecerunt, niſi ſub Philippo II. Rege Hiſpanianiarum, qui Patri Carolo v. Imperat. ſucceſſit anno 1555. vt disertè notat Florimundus ſup. lib 5. cap. 5.

Sinſichia Monarcha imponunt in baptiſmate Franciſci nomen.

Sub Philippo II. traiecerunt in nouũ orbẽ *Ieſuitæ*

XVI Quinta demonſtratio iuxta quintam miſſionem. Qui Virginiam, Floridam, & Canadam primò conſpexerint, ſeu incoluerint, aut explorauerint, fuerunt è noſtris Gallis Reformatis, Prouinciæ S. Diodyſii ab anno Chriſti 1600. vſque nunc temporis: quo ſæculo plures Recollecti, Sacerdotes, Prædicatores, & Laici illic profecti, Hurones, Hirocos, Danadenſes, Coronatos, &c. popolos peragrarunt: De hinc domum, ac Eccleſiam in loco Quebacenſi ad oram fluminis S. Laurentii extruentes; Deo inibi famulati ſunt, in conuerſione circumuicinorum populorum, & in adminiſtratione ſacramentorum Gallis mercatoribus ibidem degentibus. Quando verò Ieſuitæ illuc appulerunt ann. Chriſti 1627. apud nos diuerſati ſunt: quos Fratres noſtri benignè, ac charitatiuè receperunt, ſecumque detinuerunt, quouſq; ſibi alium hoſpitium fabricarunt. Domus *de Camplaim*, vir clariſſimus *de Canada*, ſiue *noua Francia*, ſcripſit: ſimiliter & Theuetus tom. 1. Coſmograph. ſuæ ac Iacobus Charron cap. 148. 149. 150. 151. 152. hiſtor.

5. Miſſio ad an. 1600. ſub Clem 8.

Ieſuitæ ad Virginiam, Floridam anno 1627.

Gene-

Generali Galliæ. Ex nostris verò Recollectis venerabilis P. Ioseph *Charron* sacerdos, & concionator in *Querimonia* nouæ Franciæ Canadiensis ad Franciam eius Germanam ann. 1627. & Frater Gabriel *Sagard* laicus in sua magna peregrinatione apud Hurones ann. 1632. & 1636. Itemque R. P. Claudius *Fullon* Capuccinus Abbauillæus.

Quatuor aliæ primariæ Missiones Apostolicæ ad Indiam Orientalem, vbi primi omnium Franciscani.

I QVantum verò attinet ad Indiam orientalem, initium illius conuersionis ad Christum spectat, post Deum, ad Fratres Minores. Omnes enim fatentur, Franciscanos primos fuisse, qui huic operi operam dederint, deinde alios religiosos: postremò Iesuitas. Vide Dacam quarta par. sup. lib. 1. c. 43.

1. Missio 1321 seu 1322. sub Ioanne xxii.

II Quod autem spectat ad principem missionem in illis noui orbis ad Orientem partibus constat, quatuor ex nostris Franciscanis ob fidei christianæ prædicatione glorioso martyrio occubuisse ann. 1321. seu 1322. apud Tamnam Indiæ orientalis vrbem: quorum memoria apud aliquos huius Mauros, atquè etiam Gentiles, adhuc extat signis admirandis gloriosa: qua de re, consule Gonzagam 4. par. sup. in Conuent. 10. Prouinc. S. Thomæ. Sed de his fusius Martyrol. Francisc. die 13. Aprilis.

2. Missio ad an. 1500. sub Alex. vi.

II Secunda missio anno 1500. serenissimus Emanuel Portugalliæ Rex, instructam ex 13. Nauibus classem, sub Illustrissimo, ac strenuo Duce Petro Aluarez *Cabral*, ad Indos secundo paralset: octo Fratres Minores, viros vtique graues, doctos, ac pios Prouinciæque Portugalliæ alumnos in ea trasmisit: quatenus ipsos Orientales Indos, postposito quocumque vitæ discrimine, suis prædicationibus, atque exhortationibus Christo lucrifacerent. Quorum antesignanus extitit R. P. Henricus à *Conymbria*: qui cum solis alijs septem Socijs, diuersimodè ab illis Barbaris oppressis, atque illustri martyrio coronatis, ex tam famoso certamine superfuisset plurimis extant latis laboribus, custodiam S. Thomæ erigere, atque plantare cæpit: que adeo excreuit, vt plurimis Prouincijs æquiparari, imò potius præferri optimè iure possit. Post verò fœlicem illam expeditionem in Lusitaniam reuersus, idē Regi Emanueli à sacris confessionibus, ac tandē Cęptanus Episcopus: necnon et primus hæreticæ prauitatis inquisitor apud Lusitanos fuit. Tres aurẽ ex præfatis Fratribus pro Christo interierunt apud Calicutum, vbi prædicta classis peruenerat, de quibus 17. Decembris. Reliqui verò Cochinum perrexerunt, vt Regem Cochinensem, eiusque populum ad fidem conuerterent: quo in opere multa grauia passi sunt

P. Hieron. de Conymbria in illa 2. missione antesignanus.

Factus Cęptanus Episcopus

sunt pro Christo. Hæc ex Christophoro à Capire Fontium, Gonzaga sup.par.3.in Prou.Portugalliæ. item par.4.in Prou.S.Thomæ, & ex aliis apud Martyrol.Franc.vbi supra.

III Tertia missio sic se habet. Idem Rex Lusitanus adiecit an. 1505.præcedentibus aliam classem, multo maiorem, multoque in instructiorem; cui illustrem Franciscum ab Almeida (quam & Indiæ Proregem creauit) præfecit, & aliquot Franciscanos Fratres secum deducere voluit: qui Prorex ita strenuè munu suum exequutus est, vt antequam in Indiam peruenerit, Mosabicum littus, atque Melindem, eorumque Reges Lusitano subiugarit Imperio. In qua quidem deditione non parum Fratrum Minorum, quos secum habebat, virtus enituit: cum alius militum vulnera alligauerit, alius acceleratam morientium confessionem exceperit, alius militem ad pugnam coarctatus sit, & alius cruces, christianaque vexilla felicissimè erexerit. Tum Proregi Canonori agenti quidam Frater Minor *Ludouicus* nomine, cum legatione Regis Narsingæ obuenit: qui perhumaniter exceptus, auditus, & donis cumulatus, reuersus est ad præfatum Narzingæ Regem. Gonzaga, Batezzus cap.15.& alij.

3. Missio ad an. 1505. sub Iulio 2.

Fr. Ludouicus ad Regē Narsingæ legatus.

IV Anno interim 1510. Alphonsus Albuquerchius nouus Indiæ Prorex Goam famosam Indorum Ciuitatem viriliter expugnauit, Regisque Emanuelis ditioni subdidit, atque Franciscanis Fratribus, qui ea in expugnatione diligentissimam operam pro suo munere nauarunt, locum ad vnius Conuentus ædificationem propè Maurorum delubrum assignauit: quem Rex præfatus iuxta eius, qui Eboræ in Lusitania constructus est, formam ædificari voluit. Ex hoc itaque Conuentu tamquam ex quodam seminario egressi religiosissimi, & zelantissimi Fratres, alij classi congregabantur: alij Xenodochijs præerant, infirmisque aderant: alij Barbaris illis nationibus, atque Gentilibus verbum Dei proponebant, prædicabant, atque conuersos sacro regenerationis lauacro purificabant: alij verò factorijs (sic enim domus, in quibus aromata in Portugalliam deferenda conseruantur, appellari consueuerunt) assistebant: vt Lusitanis, Canori, Crancanori, Cochimi, Coilani, atque Goæ, agentibus, sacramenta ministrarent. Et, vt paucis multa perstringam, quicquid in India orientali per quadraginta continuos annos laboris fuit, siue in infirmis curandis, siue in infidelibus conuertendis, siue in catechumenis instruendis, siue in conuersis in officio continendis, siue in sacramentis ministrandis, siue etiam in alijs operibus charitatis exercendis: Id totum ex Franciscanorum humeris pependit. Extat ab hac & alia domus Franciscana, quæ nostris Patribus Recollectis inseruit, aliquantulum à Goa Ciuitate, in ipsa fluuii margine erecta. Qua de re vide Gonzagam,

Franciscani ad Vrbem Goam.

Annis 40. ingens cura Franciscanorum in India

zagam, Barezzum, Rapinæum, Dacam cap.47.& aliòs supra.

V Itaque haud mirum est, si nostri Franciscani tot Rege, ac Principes Christo lucrifecerint: in tot regnis, nationibus, ac prouinciis lumen fidei annunciarint, si tantos denique populos, & gentes sacri fonte baptismatis abluerint; nam primi omnium ibidem Christum prædicarunt. Fana idolorum destruxerunt: cruces, altaria, & templa vero Deo dicarunt: Archiepiscopatus, Episcopatus, & frequentius Parochias rexerunt, atque pastorali officio strenuè functi sunt. Inde enim emersit tanta concionatorum eximiorum copia, talisque Martyrum Franciscanorum multitudo; vt de Ecclesia Indicâ possit verificari, quod de vniuersali effatus est Tertullianus in Apologetico: *Sanguine Martyrum fundata est Ecclesia, sanguine creuit*. Hinc meritò Illustrissimus Christophorus à Capite Fontium, Cæsariensis Archiepiscopus (qui & Generalis totius Seraphici Ordinis nonnunquam extitit) de Franciscanis ea omnia sincera mente reuoluens aiebat. *In Indias etenim orientales, quæ hodie Regi Portugalliæ parent, primi & ipsi prædicandæ fidei causa longissima, & periculosissima nauigatione traiecere: vbi multis ad fidem conuersis populis, ædificatisque Ecclesijs, & Monasterijs quamplurimis: multa regna, oppida, prouincias, & vrbes Christi imperio subiugarunt. Idque antequam sodalitium nominis Iesu instituta religio foret: quibus si primam illarum gentium conuersionem quisquam attribuere vellet: summa nostros, aliosque Mendicantes religiosos iniuria, debitam illis suffurando laudem, affecerit. Iam enim per quadraginta ad minus annos, antequam quisquam illuc peruenisset Iesuita; gentes illas Christo nostri verbi Dei falce metebant, &c.*

Ingenijque eorum in propaganda Romana fide profectus.

VI Cui & Hieronymus Platus, licèt Iesuita, libentissimè annuit: testificans suos alumnos Iesuitas omnium vltimos aduenisse in has plagas orientales. Nam postquam narrauit primam missionem Fratrum Minorum ad occiduas Indias ann. 1493. confestim subiicit de eisdem Franciscanis. *Atque eodem penè tempore ad orientalem Indiam Emanuelis Lusitani Regis auspicijs à Vasco Gama patefactam ann.1500. missi sunt Euangelij causa ex eadem familia viri octo, tum doctrina, tum pietate præstantes. Ab his initijs hic Ordo per eas regiones diffusas, multiplicatis breui tempore domicilijs, tredecim, vt ipsi vocant Prouincias instituere, in quibus magnam christianæ rei operam nauarunt, & adhuc nauant. Ad eosdem labores paulò post, idest, anno Domini 1505. nauigauere etiam Dominicani, qui item multa illic præclare gessere: deinde Augustiniani: postremò loco Societas Iesu, quæ orientalem Indiam Ioannis Lusitani Regis rogatu, per Franciscum Xauerium introducta est. anno 1541.*

Omnium vltimi in illis oris Patres Societatis.

PP. Dominicanorum nauigatio.

Hæ

VII Hæ Prouinciæ Fratrum Minorum ita excreuerunt, vt ad 22. peruenerint: Conuentus quingentos, & ſupra continentes, vltra complura Collegia pro inſtruenda Indica iuuentute. Fabulantur, totoque Cælo errant qui putant Ieſuitas primum Collegia illic aperuiſſe, gratis quidem id dicitur, & nonnullis placet: ſed quā alienum hoc ſit à veritate hiſtorica ex ſubſequentibus patebit: nec gratis refellere, quiſquis iudex ſit, optamus.

Prouinciæ Indicæ, & cœnobia, & gymnaſia Fratrū Minorum.

VIII S. Franciſcus Xauerius ex Luſitania ſoluit in Indiā orientalem ann. 1541. Tunc Goanus Epiſcopus erat B. Ioannes *Abluquertius*, vir inſigni ſanctitate prædi:us, ex noſtris Recollectis prouinciæ Pietatis aſſumptus, de quo Martyr. Franc. 16. Iunii. Immò ſi Horatio Turſellino credimus, nulli adhuc in tota India religioſi aderant, præter Franciſcanos; inter quos maximè tunc eluxit virtus F. Iacobi *Borbani*, Minoritæ, in conuerſione Indorum haud ſegniter laborantis. Illuc igitur adueniens S. Franciſcus Xauerius præfatum inuiſit *Ioannem* Goanum Epiſcopum, ab eoque benedictionem accepit; inde Cochinum pergens apud Franciſcanos diuertit, à quibus benignè, & comiter eſt exceptus: ex Turſellino ſup. & cap. 2. 3. 4. 5. 10. & lib. 3. c. 17. Petro Ribandeneira in vita eiuſdem D. Franciſci Xauerii, & alii.

S. Franciſci Xauerii tranſitus ad Indiam.

IX Cum itaque Fratres noſtri cernerent Patres Ieſuitas ex peculiari inſtituto iuuentutis intendere profectui, partem Collegiorum, quæ per annos 50. tunc vſque laudabiliter tenuerant, ipſis Ieſuitis liberè reſignarunt: vt ad excellentiora munia, his relictis, pergerent obeunda, nempè diſſeminationem Euangelii, prædicationem verbi Diuini, conuerſionem animarum, adminiſtrationem ſacramentorum, &c. quæ Religio Seraphica tamquam proprium finem amplectitur; charitatem proximi, literis addiſcendis præferens veluti quid poſterius, ac ſecundarium, ſeu minus principale. Scio, hoc beneficentiæ ſignum Seraph. Ord. erga Ieſuitas à modernis actibus impreſſis D. Frācīſci Xauerii, fuiſſe expunctum: quod tamen in prioribus exemplaribus legebatur ad plenum; vnde haud ſine cauſa hac de re maximè conqueritur R. P. Ignatius le Gault tract. de ſanctitate Eccleſ. Rom. pag. 175. Partem verò alteram horum Collegiorum retinuerunt nunc vſque Fratres noſtri: cuius meminerunt Gonzaga, Rapinæus, & idem Ignatius. Nicolaus Albaſpina in Notis ad 1. cap. Regulæ noſtræ Minorit. Sedulius ſup.

Partem Collegiorū dant Franc. Ieſuitis.

X Quarta miſſio eſt huiuſmodi. Exinde Fratres noſtri ad alia Regna properarunt, nempè Zeilamum ann. 1540 Braſilienſe; Chinenſe, Sinenſe: ad inſulas quoque Salomonis, vel Philippinas, vbi Franciſcani Recollecti primò lucem Euangelii diffunderunt. Prouinciam S. Gregorii ſub Gregorio XIII. Papa condiderunt, & pluribus Cuſtodiis initium dederunt: quod intuenti præfatos autho-

4. Miſſio ad an. 1540. ſub Paulo 3.

res perspicuè patebit. Regnum Iapponiorum eximie Platus,& alij eiusdem instituti sequaces; qui volunt, Iesuitas primos direxisse gressus in illud: quod ita sibi vendicare pio animo studuerunt, vt soli eo in Regno laborarent in Euangelio disseminando per Breue Apostolicum Gregorii XIII.Papæ. Verum id accuratius perpendens Sixtus V.Pontif.max.eam sustulit singularitatem. Generalem licentia Fratribus Minoribus authoritate Apostolica denuò innouans, ac confirmans, videlicet prædicandi per omnes Indias occidentales, & orientales: non obstante dicta Gregorii XIII.constitutione. Quapropter, hac frœtus potestate B. Petrus *Baptista* cum quinque aliis Recollectis, & 17.Fratribus Tertiariis id regnū ingressi ann. 1593. martyrium postea pro Christo subiere an. 1597. non procul à Ciuitate Nangazachio, de quibus 5 Februarii; quos meritò Iapponii protomartyres vocamus. Nam primi omnium crudelia passi, mortis sententiam exceperunt. Tres verò Iesuitæ posteriores fuere.

Patres Soc. in Regno Iaponico.

S. Mart. Petrus Baptista cum sociis.

XI Ab eo tempore Franciscani nostri Recollecti christianismum in Iapponio auxerunt mirum in modum: Reges, Principes, Nobiles, atq; populos innumeros ad Christum conuertentes: qua de re vide apud Martyrol. Franc. 5. Februar. Hæc ex Gonzaga par.4.sup.Mendosa part.2.histor. Chinens. lib.3.cap.5.7.9.10.12.14. 20.21.22.24.25.26. In quorum omnium laudem quidam author hæc cecinit.

Vos ô qui primum extremos properastis ad Indos,
Vt nossent verum pectora cœca Deum.
Quam benè pro tali vestrum pietate cruorem
Fudistis? maior se feret inde seges;
Nec quicquam ferro proscinderet arua colonus
Semine ni grauidos spargeret imber agros.
Cernitis, vt magno crescat iam fœnore messis:
Et vestra vberior sit labor ille nece.

In his noui missionibus Semp. omniū Primi Franciscani.

XII Et hisce nouem missionibus, quinque pro occiduis noui orbis Indiis, quatuor pro orientalibus, liquidò fit, primos Religiosos, qui Americam, seu Indiam tum orientalem, tum occidentalem sunt ingressi, fuisse Franciscanos, postea Dominicanos, deinde alios: nouissimos verò Patres Societatis Iesu. Quod ita certissimum est, vt id probare, aerem verberare putarem; nisi quorundam inscitia, ne dicam malitia, id moliretur obfuscare. Sed *frustrà iacitur rete ante oculos pennatorum.* Prou.1.vers.17. Reuoluantur, scrutenturque quotquot voluerint antiquorum, proborumque authorum, ac scriptorum volumina: ea enim veritas in propatulo est: omnes historici fide digni, tum indigenæ, tum exteri fatentur, testanturque opus conuersionis Indiarum inchoatum fuisse

fuiſſe à Fratribus Minoritis: & quicquid inde emanatum eſt, gloriæ Franciſcani Ordinis haud immeritò adſcribendum: quippequi præ aliis & primi, quam alii ſtrenuè atque indefeſsè, inuictoque animo, & profuſione ſui ſanguinis vineam Domini in nouo orbe excoluerunt. Indiarū miſſiones à FF. Minoribus inchoatæ.

Regio, Vrbs, Genus Martyrij, Profeſſio, ac nomina vigintitrium Martyrum Japponenſium Reformatorum, & eorum declaratio à Sede Apoſtolica ſub Rom. Pont. Opt. Max. Vrbano Octauo.

I DVx & anteſignanus vigintitriū noſtrorum Reformatorum, ac athletarum Chriſti extitit in ea miſſione ad Indos orientales *B Petrus Baptiſta* Prou. S. Ioſeph Diſcalceatorum alumnus; qui Commiſſarii officio fungens tunc morabatur in Prou. S. Gregorii Philippinar. inſularum Indiæ occidental. exindeque ſoluens die vltima Maii ann. 1590. vna cum tribus ſociis Fratribus traiecit in Iapponiam, vbi legatus pro concilianda pace miſſus fuerat, vtque hac occaſione Chriſti Euangelium inibi diſſeminaret. Itaque à Taycozama Quabacundano Rege, benignè, honorificeque ſuſceptus, legationis ſuæ feriem, ac ſubſtantiam ex parte Regis Hiſpaniar. illi expoſuit, diligenterque, ac prudenter omnia cum ipſo Taycozama egit, vt Patres Societatis Ieſu ab exilio reuocarentur, Chriſtique fidem prædicare, & collapſas Eccleſias reædificare illis impunè licitum foret. Deinde ipſemet B. Petrus Baptiſta præfati Regis authoritate, ac munificentia Eccleſias, Monaſteria, Hoſpitalia, aliaque pietatis, & deuotionis domicilia cæpit conſtruere, populo publicè fidem chriſtianam aununciare, adultos inſtruere, Baptiſmo abluere, &c. S. Mart. Petr. Bapt. legatus ad inſulam Iapponicam. Intercedit apud Regem Taicozama pro Ieſuitis.

II Verum perſequutione paulò poſt exorta, ab eodem Rege Fratres Minores carceribus mancipantur, qui ſententiam mortis mox excipientes, educti ſunt foras ante Phanum Idolorum, vbi parumper auriculæ ſiniſtræ omnibus abſcinditur; deinde cathenis ferreis per collum alligati, per totum fermè Iapponiæ Regnū circumducuntur; opprobrijs, ludibrijs, ac itineris labore pedeſtri valdè afflicti: quæ omnia libenti, forti, ac læto animo pro Chriſto ſunt perpeſſi. Tandem Naganſachum peruenientes, ad locum ſupplicij mox trahuntur crucifigendi; ac lanceis confodiendi more Iapponico. Cæteri cum ſuis mancipantur ludibrisafficiuntur, damnantur ad ſupplicium.

III Sex ex his principaliores, ac profeſſi in Reformatione Diſcalceatorum, quorum duo erant ex venerabilum fratrum noſtrorum laicorum ſerie. Reliqui erant etiam Reformati, ſed Tertiarii, & ad Tertiariorum profeſſionem, ad adiuuamen, & ſeruitium

Fra.

Fratrum in illis partibus admissi. Ordo eorum crucifixionis apud Martyrolog.Francisc.die 5.Februar.D.Agatæ sacro, est huiusmodi. Primus, qui crucifixus est, fuit

Ordo eorum crucifixionis

1 B.Martyr Philippus à Iesu Sacerdos. Iesus etiam fuit qui dixit Philippo Apostolo, hunc Philippum Minoritam præfiguranti: *Vnde ememus panes vt manducent hi?* Emit Christi panes delicatos, ac pretiosos ex ingenti Fratrum Minorum pænu, de quibus iam diximus iuxta doctrinam D.Antonij. Priorem panem, quem emit Saluator ex nostris Reformatis Hispanis, à Philippo suo voluit administrari.

1. Martyris encomiū iuxta suū nomē.

2 B. Pater Martyr Franciscus Blanco Concionator. Francus, hilarisque rubuit Blancus, dum candidam animam, emittens è corpore sanguinem, francam, atque expeditam, immortalitatis stola candidatus, misit ad Christum.

Item & 2 eodem modo.

3 B.P.Martyr Martinus ab Ascensione, etiam concionator; & & verè Mars Seraphicus; qui ascendens cum Christo Hierosolymis per martyrium, ascendit triumphans ad Christum per Hierusalem, scilicet per visionem pacis.

Item & tertij.

4 B.Mart.Consaluus, professione laicus, saluus Dei gratia triplici baptismate, ecclesiastico per lauacrum, seraphico per cilicium, sanguineo per martyrium.

Item & aliorum.

5 B.Mart.Franciscus à S.Michaele laicus, qui frangens vincula carnis, cruci, & carnifici generoso spiritu eā exhibuit, Archangeli Michaelis sui fortitudine Satanā pedibus calcauit, ac lancea amoris Dei, & Romanæ fidei (lancea materiali bis corporaliter transuerberatus) amoris vulneribus crudeliter percussit.

6 B.P.Mart.Petrus Baptista Commissarius, qui vltimus precatus est crucifigi. *Super hanc petram ædificata Ecclesia* Franciscana Reformata, per martyrium ab Ecclesia Romana declarata, & approbata, portæ inferi non præualebunt aduersus eam.

B.Petr.Bapt. vltimò inter socios suos crucifigitur.

Alij septemdecim Reformati Iapponenses Discalceati laici, ac professione Tertiarij.

1 B.Mart.Paulus Sauziquius, Paulo Apostolo promptitudine, ac fortitudine moriendi persimilis.

Alij Mart.17 ex Reformatis Tertiarij.

2 B.Mart.Gabriel Dursco, ætatis suæ annorum 19. nomine, & re Gabriel, quia in pueritia diuino robore vicit tyrannum.

3 B.Mart.Ioannes Quizuya. *Ioannes est nomen eius*, quia gratia Dei in eius certamine Martyris nomen, meritum, & mercedem largita est.

4 B.Thomas Xico, gemino abyssu profundus, quia gemina gloria beatus, comprehendens Deum, & vt ciuis Dei, & vt martyr Dei. Thomas enim hæbraicè abyssus, & geminus interpretatur.

B.Mart.

5 B.Mart.Franciſcus Medicus, medicinam cæleſtem proprio ſanguine infidelium terræ præparans.

6 B.Mart.Ioachim Saquierius, *Domini præparatio* bis effectus, quia & ſeipſum, & alios animando ad palmam, ſacrificium Deo duplex præparauit, & obtulit.

7 B.Mart.Michael Coſaguyin, cuius nomen *quis ſicut Deus* interpretatur; quis enim fortis in ipſo ſicut Deus, ſine quo nihil ad meritum martyrum valeret, quamuis mirando robore amplexum?

8 B.Mart.Thomas eius filius annorum quindecim, puer ætate, ſed gigas in Cruce, cum gigante geminæ ſubſtantiæ, ſcilicet Chriſto, vt exponit Doctor noſter; cum quo *Exultauit ad currendam viam* paſſionis. Chriſtus gigas geminæ ſubſtantiæ.

9 B.Mart.Bonauentura Duiſco, profeſſione, nuncupatione, religione, extinctione Bonauentura.

10 B.Mart.Leo Carazuma, qui miſſus cum ſocijs *vt ouis in medio luporum*, vt Leo de Tribu Franciſcana, leonem tartareum, quem deuoret quærentem, vicit.

11 B.Mart.Martinus, poſtea Matthias cognominatus, & meritò: cecidit enim ſuper eum magna ſors, connumeratus inter tot Apoſtolorum ſectatores.

12 B.Mart.Antonius Naganzachius, Floridus ex nomine, ſed floridior ex calido ſanguine, per quem vt vernans roſa purpureus.

13 B.Mart.Ludouicus Guiſco, eo certaminis ludo expoſitus, in quo *Ludit Deus in orbe terrarum cum filijs hominum*, qui pro ipſo dum vitam perdunt, ludo vincunt, & eludunt hoſtes.

14 B.Mart.Paulus Ibatiquius, conſtantia Petrus ad crucem, virtute Paulus ad vulnera.

15 B.Mart.Petrus Xuquexico adauctus petra ſcandali Diabolo, petra adaucta Chriſto.

16 B.Mart.Coſmas Tagnia, Coſmus Coſmo dignus, vtroque homine Coſmus, & vtrique Coſmi, ſcilicet cæleſti, & Archetipo aptus.

17 B.Mart.Franciſcus Carpinterus, & ipſe adauctus, & ſic verè Franciſcus promptitudine, & liberalitate moriendi.

Simul cum tot victimis Franciſcanis, tres aliæ ceciderunt ex Ordine Societatis Ieſu. Has genuit Hierarcha Ignatius de Loiola, lupos barbaros in olla idolatriæ igne amoris Dei cum igne Seraphico Fratrum Minorum excrucians. Tres Mart. è Societ. Ieſu.

IV Paſſi ſunt ſub Clemente VIII. Aldobrandino, & Rodulpho II Imperat. Auſtriaco anno Domini 1597. Relgionis verò 388. Reformationis autem 90. ſcripti in Cathalogo Sanctorum Martyrum ann. 1627. per Bullam, quæ incipit, *Saluatoris, & Domini noſtri*

stri Iesu Christi, &c. à Romano Pontif. opt. max. ex nobili prosapia Barberina Vrbano VIII. *Vrbis, & Orbis oraculo*, vt alibi scripsi.

Stirps Barberina.

V Insigne Gentilitium stirpis Barberinæ, Serenitati Mutinensi, Austriacæ genti affini, hodie iunctæ tres Apes. *Operationes Apum*, ait Doctor noster serm. in die S. Pentecost. *Spiritui Sancto sunt appropriatæ*. Apostolicus homo, ac Hierarcha Seraphicus Franciscus in conflatorio Diuini Spiritus efformatus est, vt pluries diximus ex Cæsare Baronio, ac propterea Apum operationes sibi misticè peridoneæ. Quot B. Francisci Reformationi tradidit Martyres magnus Vrbanus, Spiritu Sancto cum tota Trinitate sibi assistente, tot melleos fauos pariter tradidit. Melleis fauoribus quamplurimis ditauit Reformationem nostram pius, ac sapientissimus Vrbanus; dedit enim ei loca Terræ Sanctæ in Palestina, Montem Aluerniæ in Etruria, &c. Sed eius pastoralis, ac pontificia authoritate, ac liberalitas, cuius symbolum Apes, maximè se diffundit in horum vigintitriū Martyrum declaratione, per quam haud vnum Beatum nomine, & merito Felicem dedit, vt Ordini Capuccinorum, sed plenum currum Martyrum, sicut ipse testatus est illis verbis ad Cardinalem Barberinum Nepotem, de quo suo loco: *Ecce quid feci Reformatis tuis, iam amplum currum, Beatis Martyribus superplenum, eis largitus sum.*

Operationes Apum per figuram.

Magna deuotio, ac liberalitas Vrbani VIII. erga Reformatos.

Beati Martyres Reformati, ad quorum processus conficiendos literæ petuntur Apostolicæ.

1 P. Sebastianus de S. Ioseph, qui sagittis confixus pro fide Christi apud Insulanos Molucensis occubuit 1610.

2 Fr. Antonius de S. Anna eius socius, à fœminis gladiis sensim transuerberatus.

3 P. Blasius Palominus Prouinciæ Granatensis, in iisdem insulis 1614. occisus.

4 Fr. Ioannes de Palma Prouinciæ S. Ioannis Baptistæ, ibidem decollatus.

5 Fr. Petrus de Ascensione Prouinciæ S. Pauli Omuræ in Iapponio capite obtruncatus 1617.

Vide authorem Martyr. die Septemb. 8.

6 Fr. Ioannes à S. Martha Prouinciæ S. Iacobi apud Meacum in Iapponio decollatus 1618.

Apud Iapponios lento igne anno 1622. admirando tormenti genere torti, ac denique combusti fuerunt alii octo, quorum nomina sic se habent.

7 Fr. Ricardus de S. Anna Prouinciæ Flandriæ.

8 Fr. Petrus de Abyla Prouinciæ S. Ioseph.

9 Frater Vincentius de Sancto Ioseph eiusdem Prouinciæ; quorum

quorum fuerunt inseparabiles comites.

10 Fr. Leo Tertiarius.

11 Soror Lucia de Freitas Tertiaria.

12 Fr. Apollinari. Francus Prouinciæ S. Iacobi.

13 Fr. Paulus de S. Clara Prouinciæ S. Gregorii.

14 Fr. Franciscus de S. Bonauentura eiusdem Prou. Quorum gloriæ fuerunt consortes octo Patres Dominicani, vnus Augustinianus, octo Iesuitæ, 24. Iapponii, quibus occisorum numerus 118. excreuit. Hi duo in Philip. Iapponenses.

Beati Martyres, quorum processus fiunt authoritate Apostolica.

BEatus *Ioannes* sacerdos Perusinus socius S. P. Nostri Francisci B. *Petrus* laicus, & ipse quoque eiusdem Seraphici P. Francisci, atque ex Saxo Ferrato nobili Oppido, Bartoli celebri Iurisconsulti. Hi Valentiæ in Hispania ob Christi liberam prædicationem, & Mahumeticæ legis publicam damnationem, variis, iisque maximis tormentis excruciati, ab Azoto, aliis *Zeitabuzeit* Maurorum Rege iussi sunt capite plecti. Decollati sunt in publica platea 1231. die Augusti 29. Decollationi S. Ioãnis Bapt. sacro, ac propterea illis duplicata faustitate auspicatissimo. Verum Rex facti deinde pœnitens, ex maximo christianorum persecutore, Christi fidem amplexatus, vt vaticinati sunt ijdem Sancti Martyres, baptizatus est: Regno abrenunciauit & sæculo, necnon Minores summè dilexit, quibus ædes suas cœnobio ædificando tertio post mense præscripsit. In baptismo Vincentii Beluisij nomine indito. Vadingus tom. 1. 1238. sub n. 6. Vide etiam Artur. die Augusti 29. cit. Decollati sũt iussu Regis Azoti 1231. Rex Azotus factus christianus.

Beati Martyres, quorum processus fiunt in partibus coram Ordinarijs.

QVatuordecim Fratres Pragæ nouæ in Bohemia anno 1614. ab hæreticis occisi. Artur. 2. Ianuarii. Multi alii apud Iapponios igne fuere cruciati. Hi, & alii præfati Martyres apud Typographum Ioannem Dominicum Roncaliolum in suo libello Neapoli impresso 1626.

DISTINCTIO III.

Ordines Confessorum, Doctorum, & Scriptorum, Hierarchiam Franciscanam constituentes.

I VIRI illustres, sanctitate, & miraculis clari, Confessores, Doctores, & Scriptores, virgines, & non virgines (de his inferius) equidem innumeri extant in Hierarchia S. Francisci. Alii ex Ordine Fratrum Minorum, virgines ex Ordine D. Claræ, quem secundo instituit Hierarcha Seraphicus, alii ex Ordine Tertiariorum. Plures dedit Religio, nondum in se notabiliter diuisa. Plures post diuisionem Regularis Obseruantia, iam amplissimum Sanctorum Martyrum, & Confessorum seminarium æffecta. Plures aliæ Soboles superius memoratæ, vt Soboles Conuentualium, Reformatorum, Capuccinorum, Claustralium tertii Ordinis. Vitalis Algezira in Arbore Epilogica totius Ordinis Seraphici, Robollendus 1. p. Chronic. Rapinæus p. 1. præfat. §. 4. histor. generali orig. Recollect. & alii apud Martyrolog. Francisc. in prolog. art. 17. §. 102, enumerant 1650. Confessores, & beatificatos 606. Cæteros, siue Confessores, siue Martyres, Virgines, &c. præterit, idem Martyrolog. nam horum canonizatio promouetur in Curia Romana, quorum causa expedita est in sacra Rota, quorum processus fiunt authoritate Apostol. tum Romæ; tum in partibus coram Ordinarisi, seu ad quorum processus conficiendos literæ petuntur Apostolicæ sub Gregorio XV. Vrbano VIII. Innoc X. Alexandro VII. summis Pontificibus. Horum omnium series habetur Neapoli ex Typographia Ioannis Dominici Roncalioli anno Christi 1626. cum approbatione, & nos eam inferius suis locis dabimus.

Confessores Francisc. apud Martyr. in prolog.

Sancti Confessores, quorum aliqui & Pontifices simul ex Ordine Fratrum Minorum canonizati ab Ecclesia Romana.

Assisii in Vmbria ex Moriconum sobole sub Lucio 118.

I SAnctus Parens Hierarcha, ac Patriarcha Franciscus natus anno Christi 1181 in stabulo nocte media, & die 4. Octobris, in quo obiit. Osculo Angelico humero dextro in baptismate rubro Taù signo decoratus. Conuersus 2. ad Deum anno 1207 anno 1209. instituit ordinem Fratrum Minorum. anno 1212. ordinem Clarissarum: anno 1221. ordinem Tertiariorum. Diaconus, nusquam sacerdos, sicut nec D. Benedictus Abbas, nec S. Mau-

S. Franc. fuit simplex Diaconus.

rus

rus Abbas eius discipulus, nec S.Antonius Abbas, nec S.Stephanus fundator Grandis Montis, nec S.Franciscus de Paulà. Stigmatizatus ann.1224.die Veneris 14.Septembris, ac propterea plagæ, & claui Christi proprium sibi symbolū. Mortuus die Sabbati 4. Octobris in sero 1226.cum esset annorum 45. Canonizatus à Gregorio IX.die 5.Iulii anno 1228. Sepultus in vrbe Assisij die Dominico immediato in Ecclesia S Georgii, vbi paruulus literas didicit, ibidem postmodum primitus prædicauit, & primum locum quietis accepit. Translatus anno 1230.die 25.Maii duorum millium Fratrum Minor.interuentu ad nouum, ac pergrande Templum eodem die.

II *S. Antonius de Padua*, *Sanctus* antonomasticè, & Sanctus miraculorum dictus, cuius hieroglificum Iesus infans; natus Vlyssipone anno 1195.sub Celestino III. Vrsino, quo anno nata etiam D.Clara, & noster Antonius ex clara Bullonum prosapia, Hispanicè *Boglhones*, stirps clarissima Lusitana, Italicè *Boglioni*, quo nomine progenies Gottifredi Regis Hierusalem ita etiam nuncupabatur, vt scripsimus in Diceriis nostris Diceria p. in principio. In baptismate vocatus Ferdinandus. Anno 1210. Clericus Regularis D. Augustini. Anno 1220. Franciscanus. Anno 1231. die Veneris 13.Iunii sub Gregorio IX.in ætate annorum 36. mortuus extra vrbem Paduæ, à qua cognomentum accepit. Anno 1232.nondum expleto anno canonizatus ab eodem Gregorio IX. Translatus anno 1264. præsente D.Bonauētura Generali Ordinis, qui accipiens manibus linguam D.Antonii rubicundam, ac veluti recentem repertam, protulit verba illa; *O lingua benedicta.de qua postea.*

Eodem anno natus D. Anton & D.Claræ.

Stirps D.Antonii.

III *S. Ludouicus* Episcopus Tolosanus, S.Ludouici Regis de gente Capeta pronepos, natus Neapoli 1266. (Vadingus tom. 2. ann.1275.sub Gregorio X.)sub Clemente IV.ex Carolo II. claudo vtriusque Siciliæ, & Hierusalem, & Vngariæ Rege, Caroli I. eiusdem S.Ludouici Regis fratris filio, & ex Regina Maria, Stephani V. Regis Vngarorum filia, neptis Belæ IV.Regis Vngariæ. Huic morienti absque liberis ann.1275. successit in regnum Vngariæ ex iure materno Carolus Martellus Princeps Salernitanus primogenitus, cuius secundò natus S.noster Ludouicus. Hic renuncians iuri primogenituræ, & regno, vt ait Romanus Pontifex Ioann. XXII. in Bulla canonizat.Fit Frater Minor anno 1295. & simul Episcopus Tolosanus à Bonifacio VIII. Sanctissimè obiit die 19. Augusti in vico Brincolæ 1299. sub Bonifacio VIII. cum esset annorum 23.& sex mensium, iuxta Breuiarium Franciscanum, nisi mendum esset typographi, vt probat Vadingus, & alii, alias eius dies natalitius contigisset anno 1276. neque obiisset in ætate 33. annorum. Canonizatus fuit non à Clemente V. in Concilio Viennensi an. 1311

Parentes, ac soboles S.Ludouici.

Fit Fr. Min. & renunciat Regno.

Ætas super quam controuertitur.

vt putat D.Antoninus, non à Bonifacio VIII. cum Sabellico Platina, & aliis (Bonifacius enim non hunc, sed S.Ludouicum patrinum canonizauit) sed à Ioanne XXII. Cossia Neapolitano, qui fuerat eius socius, & Magister, & eius obitui interfuerat anno 1316. septimo Idus Aprilis Pontif. sui anno I. ita Breuiarium Franc. vbi de translatione eius die 10 Nouembris anno 1319. Author verò Martyrolog. Franc. ponit canonizationē S.Ludouici anno vno plus, nempe 1317. qua de re extant literæ Apostolicæ, incipientes, *Sol oriens mundo*, sub datum Auinione 7. Aprilis.

Canonizatio de qua etiam controuerti-tur.

De B.Fratre Pontio Carbonello, Minorita, Catalano, S. Ludouici Minoritæ, & Episcopi Tolosæ Magistro.

I Floruit S.Episcopus Ludouicus *Charitate* vt rubens ROSA, quæ in eius ore, iam defunctus, ad miraculum flagrantissimè germinauit. Floruit pariter *Virginitate* vt LILIVM, quo eius regia stirps (cui arma gentilitia tria *Lilia aurea*) ad perennes fructus floridior euasit, quamuis eius Ramus Neapoli, & alibi arefactus sit. Item Stella Fulgida effectus hic regius Antistes, habitu, & animo Seraphicus, necnon & Sanctitatis Vas sub florida eius adolescentia, gemina pulchritudine, ex vtroque homine admirandum in modum erumpente, ac genuina maiestate mirificè decorata, in ea illuxit doctrina theologica, ingenio comparata, sed non sine peculiari influxu cælesti: *Bructauitque* os eius roseum, liliisque conspersum *verbum bonum* in concionibus, & disputationibus publicis. Ad istum propositum est illud rythmicum, in sequentia Missæ apud Fratres Minores decantatum: *ROSA RVBENS CHARITATIS, LILIVM VIRGINITATIS, STELLA FVLGENS LVDOVICVS, VAS SANCTITATIS.*

Elogiū S. Episc. Ludouici, quod cantatur in eius missa.

Eius scientia admiranda.

II Primarius, & intimior tanti Præsulis Magister in diuinis literis, & in moribus angelicis fuit Fr.Pontius Carbonellus Ordinis Minorum, vir doctus, probus, & sanctus, & scriptor ecclesiasticus super vtrumque codicis Biblici testamentum. Vading. de eo hæc singillatim tom.2. ad ann.1297. num.25. in quo anno obiit, miraculis clarus, vt in sequenti facie denuo narrabimus contra Rainaldum, Annalium Baronii continuatorem. *Frater Pontius*, ait, *de Bottongata, doctrina, & sanctitate illustris S. Ludouici Tolosani Episcopi (vt aliàs diximus tom.1. ad ann.1214. num.30. & 1288. num.33.) instructor, & magister. Qui ad vniuersa Biblia ex Sanctis Patribus commentaria adiecit, quem inter Sanctos Cathaloniæ refert Antonius Vincente Ordinis Prædicatorum, de Sanctis Catalanis lib.2. fol.55. & alij*. Vide etiam in sequenti facie, vbi de Pœnitentiariis Papæ in Pelagio Aluero. Libro verò de Scriptoribus Fran-

Eius magist. Fr. Pontius Carbonellus.

Patria, & scripta Carbonelli.

Adscriptus inter Sanctos Cathalanos.

Franciscanis fol.295. sub litera P. hæc alia adiecit Vadingus, detegens errorem nonnullorum, qui asserunt, Carbonellum magistrum fuisse S.Ludouici Regis Galliarum. *Pontius Carbonellus* (ait) *Catalanus, S.Ludouici Episcopi Tolosatis ex Ordine Minorũ (non S.Ludouici Regis Galliarum, vti scribunt Posseuinus; Vuillotus, & Bibliotheca Hispanica author) magister & rector; vir sanctissimus & doctissimus scripsit Commentaria in vniuersa Biblia, ad singula loca collectis abundè Sanctorum Patrum sententijs; ita vt non ineptè opus nuncupari possit Catena sanctorum Patrum in vniuersam scripturam sacram. Habetur MS. octo tomis satis magnis distinctum in Bibliotheca Toletana Fratrum Minorum à viris doctis satis expetitum. Qui legerunt, vehementer dolent, in tenebris per tot annorum centurias sepeliri, & summoperè cupiunt, vt aliquando lucem aspiciat.*

Opus MS. Carbonelli 8 tomis distinctum.

Extat in Bibl. Toletana Fratr. Min.

III Gonzaga in prou.Cataloniæ in Conuent.Barchinonensi 2. ad partem 3 memorat hunc Beatum, & Doctum virum *Carbonellum*. At in priori parte de scriptoribus Franciscanis ait. *B.Pontius Carbonellus postillam edidit in vtrumque Testamentum.* Eandem postillam recenset nouissimè author Martyrolog. Franciscani die 3.Decembris, & quotquot de tam sancto, ac docto viro scripsere authores, confirmatque errorem Posseuini in apparatu, qui mendosè, inquit, S.Regis Galliæ Ludouici magistrum asserit Carbonellum. Pontifex etiam Gregorius XI. Postillam nuncupat in literis suis commentaria Carbonelli in omnem scripturam. Quæ literæ ita se habent

Dilectis filijs Guardiano, & Conuentui Fratrum Ordinis Minorum Barchinonensium,

Lit.Greg.XI. de postilla Carbonelli.

IV Postillam super Bibliam, à quodam Pontio Carbonello Ordinis vestri editam, à multisque commendatam audiuimus in vestri Conuentus Libraria existere duplicatam. Quare discretionem vestram hortamur, quatenus vnam ex huiusmodi postillis per dilectum filium Ioannem di Latone Custodem Custodiæ Barchinonensis dicti vestri Ordinis Latorem præsentium, vel per alium quam citò commodè poteritis, nobis transmittere curetis, quam seu eius pretium, si eam nobis retinere placuerit, vobis restitui faciemus. *Datum apud Viluam Nouam Auenionens. Diœcesis* 18. *Kalend. Martij anno* 4.

V Quia verò in iisdem Commentariis, siue in ea magna Postilla, Patrumque Catena, maximè in explanatione super Euangelia seruat Carbonellus eundem ordinem, quem tenet D. Thomas in sua *Catena aurea*, orta est hodie inter nonnullos modernos scriptores quædam curiosa, ac digna scitu disputatio circa huiusmodi commentariorum authorem; an scilicet fuerit author suæ

Curiosa disputatio.

postillæ

postillæ in Euangelia Carbonellus ad imitationem Catenæ aureæ D.Thomæ, vel contra, an D.Thomas catenam suam composuerit imitando Carbonellum. Qui defendunt sententiam negatiuam prioris partis disputationis, & sententiam affirmantem posterioris partis, adhærendo primum mendosæ historiæ Posseuini, & aliorum, quos supra citauimus, tria veluti irrefragabilia (vt verè sunt, sed ex falso principio deducta) habent pro comperto.

Prima senten-tia aduersariorum.

1 B.Pontium Carbonellum datum fuisse in Præceptorem, ac Magistrum S.Galliarum Regi Ludouico IX. anno 1226. in quo obiit Rex Ludouicus VIII. eius parens carnalis, & B. Franciscus eius parens, & Patriarcha spiritualis: cum esset regius hæres annorum duodecim, & ipse B.Carbonellus annorum quadraginta, vel ad minus triginta; sed D.Thomas vix duorum annorum. Nam Diu. Thomas natus est de mense Martio eo percelebri, ac magno anno, per quem plenissimum, ac perenne *Memoria Passionis Christi Iubilaeum* adepta est Ecclesia vniuersa. Currebat enim annus salutis 1224. quando cruenta vulnera, & clauos ex se immediatè per phisicum, vt aiunt, contactum carni virgineæ, & immaculatæ serui sui Francisci ad Festum Exaltationis Sanctæ Crucis die Septembris decimaquarta valde mane, totus iam Aluerniæ mons veluti nouum Cælum empireum inflammatus, apparens illi sub specie Seraphim, impressit Christus. Sic recentis, ac singularis misterii abyssus, pluribus miraculis in vno miraculo concurrentibus, anticipato inuocauit, obtinuitque D. Thomæ sapientiæ, ac sanctitatis abyssum, à mari magno, ac spatioso manibus, Christi scilicet patientis, per natum infantem debito tempore exhauriendum.

D.Thomæ natiuitas ad ann. 1224.

Quando B. Franc. accepit à Christo vulnera.

2 Quod compertum habent, & exploratum est, Pontium Carbonellum defunctum esse octogenerario maiorem, eiusque obitum contigisse anno 1290.

3 Adducunt pro thesi inexpugnabili, sicuti in facto est, licet ex mendosa præsuppositione deducta, Carbonellum vllo modo rescribere potuisse commentaria sua sub postillæ nuncupatione in quatuor Euangelistas ex Catena aurea D.Thomæ, qui anno 1274. annis quatuor antequam obiret eam edidit, quando Carbonellus habebat annos septuagintaquatuor. Hæc sunt asserta præfatorum scriptorum pro sententia Posseuini, & aliorum, qui constituunt Carbonellum Sancti Regis Galliæ Ludouici Magistrum, non autem Sancti Episcopi Ludouici, illius Regis pronepotis.

Asserta aduersariorum examinatur.

VI Assumamus modo primum horum scriptorum assertum & videamus quam connexionem, siue coherentiam habeat cum sequentibus. Aetas Carbonelli, si fuisset S. Ludouici Galliarum Regis

Regis præceptor, esset ad minus, vt ipsi præsupponunt, annorum 30. quotiens ipsis anni 40. minimè concederetur. Verum anni illi 30. videntur excludendi multis de causis, quarum præcipua esset, quia in ea ætate fortè Carbonellus vel nondum fuisset frater Minor, vel nouitius fuisset. Nam initia Religionis nostræ desumenda sunt ab anno Christi 1209. natiuitas verò Carbonelli, si ipsi concederemus annos 30. ab anno 1196. computanda esset. Sumpsisse deinde habitum Franciscanum post annos 15. à fundatione Religionis, & ipse cùm esset annorum 29. aliquid verisimile super re, quam nescimus, diceremus. Igitur prima aduersariorum præsuppositio de annis 40. Carbonello in officio Præceptoris S. Regis Franciæ Ludouici, quod etiam pauci forent, concedendis, melior, ac rationabilior.

VII Annum Christi 1290. constituunt deinde obitui Carbonelli, eumque vixisse annos 80, & amplius fatentur. Sed hæc supputatio ipsis ex diametro aduersatur iuxta ipsorum præsuppositionem. Quandoquidem ab anno Christi 1226. vsque ad an. 1290 interponuntur anni 64 quibus si addas annos 40. ætatis Carbonelli, complent omninò annos 104. si ad minus annos addas 30. efficiunt annos 94. Ergo hæc prima sententia reijcienda est vt apertè falsa, prout eam reijcit Vadingus, & vt ipsis aduersarijs contraria. Veniunt deinde ad alteram sententiam, quæ vera est, & irrefragabilis, quod scilicet B. Pontius Carbonellus, fuerit Præceptor S. Ludouici Episcopi Tolosæ, qui annis septem commoratus est obses pro Carolo Patre in Cathalonia; concludunt que ex ea, quod licet Carbonellus superuixerit post D. Thomæ obitum, qui contigit anni 1274. annos 14. non poterat tamen rescribere commentaria sua super Euágelia ex Catena aurea D. Dhomæ, quia ad minus 50. anni erant necessarij Carbonello in conscribendam explendamque postillam suam, octo tomos satis grandes, ac voluminosos complectentem.

Quod præsupponunt ipsis aperiè aduersatur.

Alia resolutio aduersar. iuxta secundam sententiam.

Diluitur altera aduersariorum sententia, & contraria, vt verior & probabilior stabilitur.

VIII AD diluendam secundam sententiam aduersariorum, super verum assertum nimis voluntarè fundatam, nonnullæ animaduersiones principio stabiliendæ sunt.

1. Animadu.

Prima animaduersio. Nomen, quod tribuit D. Thomas commentario suo super 4. Euangelia, habetur ex literis liminaribus eiusdem ad Sanctissimum Pontificem Vrbanum IV. de cuius peculiari mandato illud ediderat. Quod exprimens Fr. Sixtus Senensis Dominicanus lib. 4. Bibliothecæ, sic ait. *Collegit præterea D. Tho-*

Quo titulo D. Thom. inscripserit cōment. in 4. Euan.

Thomas Vrbani IV. *Papæ iussu ex C?tonibus Latinorum Patrum, & ex rapsodus Græcorum auctorum, quas latinè transferri curauerat nobilissimum opus explanationum in quatuor Euangelia, quod* Continuum in quatuor Euangelistas in *scripsit*. *Recensiores vero*

Recensiores mutaiant titud. Catenam auream appellat. Cuius tituli commutatio etsi quo tempore facta sit ignoretur, extabat tamen ante tempora Fr. Ioannis Cardinalis de Turrecremata, qui anno 1440. in quo floruit (vt fert Bellarm. sæcula 15. de script. Ecclesi.) viuebat.

II. Animadu. IX Secunda animaduersio. Mutuauerunt passim inter se ad inuicem integros tractatus magni doctores Ecclesiæ, Augustinus, Ambrosius, Hieronimus, Chrisostomus, Athanasius, Bernardus, Petrus Damiani, & multi alij. D. Hieronymus ex Origine desumpsit commentarios in Epistola ad Romanos, vt colligitur ex prologo suo super Malachiam. D. Ambrosius libro Exameron rescripsit ex D. Basilio, ea fidelitate, & exacta simul integritate, quam idem Sixtus Senensis adnotauit Beda, Isidorus, Theodoretus, Eutimius, Primasius, & alij haud pauci opera edidere complectissima, quæ tamen in suis radicibus aliena erant, nec propterea veluti ab aliis, non autem ad ipsis conflata, æditaque dicta sunt, aut iudicata.

Magni Doctores Eccl. integros libros inter se mutuauerũt. X Tertia animaduersio: Controuertitur inter recensiores, num scilicet D. Thomas, ad suorum antecessorum maioris nominis in Ecclesia Patrum imitationem, maiorem partem primæ secundæ, & secundæ secundæ, in extrema ætate ab ipso conscriptæ, desumpserit ex speculo morali Fratris Vincentij Ordinis Prædicatorum & Episcopi Bellouacensis? Ad quam controuersiam affirmatiuè respondent ferè omnes scriptores ac professores doctrinę D. Thomæ tum exteri, tum etiam & Dominicani, qui super rem hanc siue historicè, siue scholasticè aliquid tractauerunt.

XI Quatuor egregia specula, præter alia opera laboriosissima; ferunt scripsisse Vincentium. *Speculum doctrinale*, in quo agit per

De 4. speculis Vincent. Bellou. libros 17. de omnibus scientijs à grammatica vsque ad Theologiã. *Speculum historiale*, in quo tradit historias ab initio Mundi vsque ad annum 1244. sed continuauit aliquis alius vsque ad ann. 1494. *Speculum naturale*, vbi libris 32. tractat de rebus omnibus, herbis, auibus, & c. & in vltimo libro, *de locis & temporibus*, sua tempora dicit fuisse ann. Dom. 1250. *Speculum morale*, in quo per libros tres, diuisos in suas partes, & distinctiones agit de passionibus animi, de Legibus, de Gratia, de Vitijs, & Virtutibus copiosissimè. Obiit autem tam doctus vir, & egregius Antistes, qui vixit tempore Innocentij IV. ad ann. 1256. vt scribit Frat. Antonius Senensis in Biblioth. Ordinis Prædicatorum, qui Vaseum testem adducit apud Bellarminum loco cit. ad seculum 13. sub anno 1250. Itaque su-

per-

peruixit Bellouacensi S.Thomas annos 18.habebatque in obitu illius annos 32. quo tempore nondum scripserat summam suam, nec scribere poterat. Ac per consequens edens postea ipsam in extrema ætate, quæ expleuit annos 51. vsque ad annum 1274. necesse est asserere, primam secundæ, & secundã secundæ desumpsisse ex speculo morali Bellouacensi, in quo maiori ex parte de verbo ad verbum illud admirandum opus reperitur.

XII Vis huius argumenti magna admiratione, & angustia affecit Cardinalem Bellarminum, quamuis eius prædecessores in nullo vexauerit,& aliud senserint, rimantes antiquiora SS. Patrum exempla, quæ paulò ante retulimus. *Mirum valde est*, (ait in osseruat. 3. super indicem operum D. Thomæ,quæ sunt numero xvii. iuxta editionem Romanam sub Pio V.) *quod magna pars primæ secundæ, & secundæ secundæ inueniuntur ijsdem verbis in primo, & tertio libro speculi moralis Vincentij Bellouacensis; & quidem non videtur Vincentius potuisse speculum suum morale conficere ex doctrina, & verbis S. Thomæ, cum ipse obierit anno Dom. 1256. vt testatur Antonius Senensis ex Vaseo in Bibliothec. PP. Prædicatorum; & S. Thomas obierit anno Dom. 1274. & in extrema ætate summam Theologiæ confecerit. S d neque est vllo modo credibile Sanctum Thomam summæ suæ partem secundam, eamque nobilissimam ex alio scriptore hausisse.* Opera D. Thomæ nũ. xvii.

Nihilominus perpendens Bellarminus exactiori,atque diligentiori examine omnia quatuor Specula Vincenrij, reperit tandem haud paucum discrimen inter stilum, & phrasim trium speculorum,doctrinalis,historialis, & naturalis,quæ in illis æqualis est & inter stilum, & phrasim speculi moralis ab ea longè diuersam. Istud examen per tale discrimen apud viros doctos in censurandis libris, peruestigandisque eorum auctoribus, semper maximi momenti extitit, vti in facto apud eundem Bellarminum in alio examine opusculi D. Thomæ *de regimine Principum ad Regem Cypri* quod non esse D.Thomæ probat etiam per differentiam in modo dicendi. Hinc respondens obiectioni in hunc modum se se liberat ab omni angustia. *In his angustijs nihil mihi occurrit, nisi speculum illud morale fortasse non esse Vincentij Bellouacensis,sed alicuius auctoris posterioris,qui fortasse Vincentius etiam diceretur, quisque secundam partem S.Thomæ in compendium redigere voluerit. Id quod videtur posse confirmari ex eo, quod speculum morale grauius multo esse videtur, quam sint speculum doctrinale, naturale, & historiale, quæ tria sine vllo dubio sunt Vincentij Bellouacensis.* Hucusque Bellarminus loco citato.

Euidens ratio circa resciptionem 2.p. summ à Vincent. Belloua.

Sed diluitur per examen Bellarmini.

XIII Adde ex eiusdem aduertentia superius memorata, quod sicut alius scriptor post obitum Bellouacẽsis cõtinuauit speculum

eius historiale vsque ad annum 1494. ita quoque alius quispiam sive Vincentius, nuncupatus, siue non, potuit addere ad tria specula Vincentij pariter & illud morale, quod à doctrina D. Thomæ sub titulo Speculi moralis rescripserat.

His animaduersionibus examinatis ac stabilitis, dicimus primò partim ex Luca Vadingo, partim etiam ex aduersarijs, B.fratrem Carbonellum superuixisse ab editione Catenæ auræ D. Thomæ annos 27. ab illius verò obitu annos 23. Patet, tum quia mors Carbonelli anno suę iniustæ incarcerationis 1297. vel post aliquot mēses contigit, clarus deinde miraculis, & inter Sanctos Cataloniæ relatus; tum etiam quia D.Thomas edidit catenam auream anno 1270. vt asserunt ipsi aduersarii.

Prima resolutio authoris.

Dicimus secundò, potuisse Carbonellum non solum commentarium suum præcipuum super quatuor Euangelia ex continuo D. Thomæ commodè ad imitationem Sanctorum Patrum cum magna sua laude tunc temporis desumere, quando nomen, & Gymnasium Angelici Magistri per totum terrarum orbem celebrabatur; sed etiam in tota postilla eum imitari, qui illum egregium modum explanandi testamentum nouum super quatuor Euangelistas primus ex proprio ingenio consultò excogitauit. Quandoquidem poterat vnum grandem tomum singulis tribus annis conficere, cum esset vir doctus, robustus, optimæ valetudinis, & quod pluris est sanctissimæ vitæ; sanctitas enim in similibus multum prodest, vt pauco tempore multi labores in re literaria demandentur vti in specie contigit D. Thomæ. D. quoque Gregorius Magnus inter ingentes inexaustasque regiminis Ecclesiæ occupationes, ac semper penè infirmus, volumen in librum Iob edidit, vt ipse fatetur.

Secunda resolut.

Potuit cōmodè postillam suam Carbonellus imitat. D. Thomæ edere.

XV Si ergo id poterat Carbonellus circa totam postillæ suæ operam ad imitationem D. Thomæ eam colligere ex SS. Patrum sententiis, à fortiori potuit deinde totam explanationem super Euangelia, vt citius opus suum expleret à Catena eiusdem Doctoris desumere. Ponendo Patrum autoritates prout extabant in proprio eorum textu. Quia D. Thomas passim illas in aliquibus mutauit sine vlla sensus iactura, vt melius inter se ligata essent: & in hunc modum, auctis sententiarum concisionibus, & aliquando in optimam formam redactis, illud eximium opus titulo *Continui in quatuor Euangelista*; inscribi pōsset. Quod postea successu tēporis propter eius excellentiam, vnde in omni Ecclesia apud cunctos doctissimos viros, vtraque Theologia præditos magnam famam sibi comparauerat, *Catenam auream* iure meritò nuncuparunt Recensiores. Eo vel maxime quia catena nihil aliud est, nisi continuum quoddam, suis annulis colligatum.

Quare mutatum nomen Continui in Cat. aur.

Hoc

XVI Hoc secundum dictum non solum non est voluntarium, verum sententiæ aduersariorum valdè consonum. Ipsi enim asserunt cum aliis, quod cum D.Thomas superuixerit Vincentio Bellouacensi annos 18. necessarium est concludere, eum desumpsisse primam secundæ, & secundam secundæ ex Speculo Morali eiusdē, quod tamen non desumpsisse haud obscurè demonstratum est. Ac si Carbonellus vixit post confectam Catenam D. Thomæ annos 27. & post eius mortem 23. cur non idem asserendum esset circa editionem Postillæ super Euangelia, quod scilicet eam desumpserit ex Continuo D.Thomæ?

XVII Scripsimus præsentem controuersiam, curiosam quidē, honestam, & dignam scitu, hoc anno de mense Septembri 1663. quia ante paucos menses idiomate Castiliano, ac dialogeticè quidam author sub ficto nomine multa modestia, & religiositate eandem excitauerat, ac problématicè resoluerat. Nec puto alia intentione, nisi ad exercitandum ingenium, & ad maiorem veritatis indagationem. Nam in rebus similibus (quæ passim omni modestia è medio sublata, turbant notoriè Ordines Regulares nō sine Ecclesiæ totius, & Reipublicæ Christianæ commotione) *Aut loquendum* (teste Hieronymo epist.ad Furium) *Vt vestiti sumus, aut vestiendum vt loquimur*. Mentem secuti D. Augustini lib.1. contra Liter.Petilian.cap.19.vbi ait: *Diligite homines, interficite errores, Sine superbia de veritate præsumite. Sine sæuitia pro veritate certate*. Aliquando hæc duo magna Ecclesiæ lumina excesserunt parum, licet inculpabiliter, limites concertandi pro scriptis propriis circa eruditionem. Hieronymus acumen ingenii Augustini maximè admirabatur, venerabatur, & magni faciebat illius sublimissimam eloquentiam, & subtilissimam doctrinam. Aduertens tamen negotium, ex quo exitus parum bonos præuidebat, hæc demum, quæ in principio huius operis dedimus, ep.11. amico suo scripsit. *Nos enim inter nos eruditionis causa disserimus, cæterum æmuli, & maximè hæretici, si diuersas inter nos sententias viderint, de animi calumniabuntur rancore descendere*.

Modestia seruanda in cōtrouersiis.

Rancor in scriptore valde perniciosus est.

XVIII Et meritò quidem, nam iuxta interpretis nostri doctrinam super illud Apoc.9. *Ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est Sol, & aer*. in Dom.2. Quadrages. vera sunt ista. *Sol, & aer Religiosos significant. Sol, quia debent esse puri, calidi, & lucidi. Puri castitate, calidi charitate, lucidi paupertate. Aer, quia aerei, id est contemplatiui debent esse. Sed peccatis nostris exigentibus exiuit fumus de puteo cupiditatis, & omnes iam infumauit*. Satis de B.Carbonello. Sed ad semitam ex industria derelictam regressum, ad quam nos inuitat Seraphicus totius Ecclesiasticæ Monarchiæ, nedum Franciscanæ Hierarchiæ Confes-

sor, D. Thomæ tempestate, charitate, veritate, animi modestia in disputationibus, vita, & morte coniunctissimus, nimirum

S. ac Seraphicus Christi Confessor Bonauentura Fidantia, septimus post Hierarcham Franciscum Generalis Minister.

Stirps. & patria D. Bonau.

I NAscitur id Seraphicæ sanctitatis prodigium Etruriæ in Baleo Regio ex nobili stirpe Fidantia anno Dom. 1221. sub Innocentio III. Puerulus inter brachia D. Francisci hilaris, & exultans, ab ipsomet Seraphico Patriarcha in futuræ eius, & sui Ordinis felicitatis prognosticum, vocatus Bonauentura. Fit Frater Minor 1242. cum esset annorum 22. Recepit in Vniuersitate Parisiensi Doctoratus insignia, & Cathedram Magistralem cum D. Thoma, illi anima, & sanctitate coniunctissimo, anno 1253. Eligitur Romæ, licet absens anno 1256. Minister Generalis totius Ordinis, quem sanctissimè gubernauit ann. 18. Anno 1271. designat in summum Pontificem, non seipsum (quod efficere potuisset) sed Theobaldum Vicecomitem, vulgò *Visconti*, Gregorium X. nuncupatum, & inter Sanctos relatum. Fit ab hoc Pontifice Cardinalis, & Episcopus Albanensis 1273. Dirigit Concil. Oecumenicum Lugdunense anno 1274. in quo anno ætatis suæ 53. obiit die 14. Iulii sub eodem Pontifice, quo anno de mense Martio obiit etiam D Thomas, dum ad idem Concilium pergeret. Canonizatur à Sixto IV. Minorita anno 1482. quo & translatum eius corpus die 14. Martii, & ab eodem Pontifice eius sollemnitas inter festa Sacri Palatii annumeratur.

Ex Reformatione Regularis Obseruantiæ.

Patria, ac prosapia D. Bern.

II SAnctus Bernardinus *Senensis* Nominis Iesu imperterritus propugnator, Theologus insignis, gratiosissimus, & fœcundissimus Christi preco, egregius scriptor. In vrbe Messana ex vtroque parente nobilis, & ex Senarum Patria sobole Albicesca, alij Albizeta natus eodem die quo nata Virgo Maria, scilicet 8. Septembris anno 1380. sub Vrbano IV. eodem die anno 1402. Regularis Obseruantiæ Fratrum Minorum induit habitum. Eodem die anno sequenti emisit professionem. Ei familia Regularis Obseruantiæ si non exordium, saltem incrementum debet; fuit enim primus Vicarius Generalis Cismontanæ familiæ sub Eugenio IV. Eodem die anno 1404. factus sacerdos primam missam celebrauit, ac primam concionem ad populum habuit. De eo tamquam altero Demostene, ac Tullio Franciscano, ac tribus Episcopatibus

Papa Pius II. de D. Bern.

renunciãte. Ita Aeneas Syluius Piccolomineus, qui postea Pius II.

Maxi-

Maximum autem ei studium fuit in edocendis populis. Qui cum esset facundia copiosus, & doctrina insignis, incredibili omnium attentione audiebatur, & quasi alter Paulus esset vas electionis in admiratione, ac reuerentia habitus est. Tres enim populi sibi Pontificem elegerunt: Vrbinates, Ferrarienses, Senenses, sed non fuit ei consilium, linguam, qua toti posset Italiæ consulere vnam intra vrbem concludere. Hæc ille. Moritur Aquilæ vir sanctissimus, & doctissimus die 20. Maii 1444. sub Innoc. vII. Canonizatur, Ioanne de Capistrano eius discipulo instante anno 1450. à Nicolao v. Pontificatus sui anno 4 tempore Iubilæi magni. Eius translatio die 18. Maii 1472. anno 1. Pontificatus Sixti Iv. Eius dies festus nunc communis nobis, & Clero in omni Ecclesia Catholica ex mandato moderni Pontificis Alexandri vII. Senensis Chisii, qui orationem peculiarem in officio, & in missa composuit, & cantauit.

D. Ber. festũ commune in tota Eccl. ex decreto Alexandri vII.

III *S. Didacus* Hispanus, laicus professione, sed omnium virtutum, & sapientiæ cælestis exemplar. Natione Beticus ex Diœcesi Hispalensi, natus circiter ann. 1400. sub Eugenio Iv. Primis iuuentutis annis fit Franciscanus in Regulari Obseruantia. In schola orationis diuinitus eruditus, magnis Theologis parit stuporẽ. Maiorem Canarientium partẽ ad eos apostolicè missus in Guardianatus officio conuertit Christo, martyrii desiderio flagrans. Anno 1450. sub Nicolao v. maximi Iubilæi tempore Romam veniens, grauibus, & periculosis morbis Vrbe tota laborante, Infirmariæ Aracælitanæ Magistrum egit. In senectute bona, pauper spiritu, sed virtutibus diues, humilis vtroque homine, & vtroque homine meritis sublimissimus, pius, castus, ardens in Dei, & proximi amore, In Conuentu Complutensi obdormiuit in Domino die 12. Nouembris anno 1463. sub Pio II. Canonizatus à Sixto v. ad instantiam potentissimi Regis Philippi II. anno 1588. cum facultate celebrandi festum, & recitandi officium cum octaua in Regnis Hispaniarum. At Clemens vIII. per Bullam, quæ incipit *Qua ad Sanctorum*, eadem concessit in vniuerso orbe: insuper & addidit indulgentiam plenariam visitantibus eadem die Ecclesias Fratrum Minorum, modò confessi sint, & sacra refecti Eucharistia, preces ordinariè requisitas ad Deum emiserint: sub datum 26 Martii anno 1598. teste Ioanne Baptista Confectio in collectione priuileg. Fratrum Mendicant. & non Mendicant. sub Clemente vIII.

S. Didaci natio, patria, & ius.

Doctores Franciscani, siue canonizati à Sede Apostolica, & in numero Doctorum Ecclesiæ adscripti, siue non:

I DOctore, & Scriptores illustres indistinctè enumerati à Gõzaga in 1. part. siue Sancti, siue Beati, siue non, neq; eiusdem

dem professionis summam 287. amplectantur, sed longè plurimum excreuere vsque ad sæculum nostrum, vt inferius patebit. Quos ipse nunc conscribere studui iuxta rationem temporum, sunt hi.

D. Anton. de Pad. 1. Theolog. professor in ordine.

S. Antonius de Padua, qui supra, quemque ob reuerentiam ad eius sanctitatem, ac doctrinam Episcopum suum B. Franciscus appellabat, fuit primus Lector, & professus Theologiæ in Ordine, ab ipso Francisco Bononiæ institutus. In schola enim Abbatis Vercellensis apud S. Andræam adeò duobus annis profecit, vt potuerit Magistrum suum mysticam Theologiam D. Dionysij Areopagitæ docere, sicut idem Magister testatus est, vocans eum *Lucernam lucentem, & ardentem*, quo nomine suum Præcursorem Christus nuncupauerat.

Testimoniū Magistri sui de eo.

II Vadingus demonstrat, fuisse primum Theologiæ Lectorem in Anglia Alexandrum Alensem; sed prior locus debebatur Antonio, saltem quantum ad eius institutionem, quam primitus S. Franciscus calamo suo dictauit. Subtilitate ingenij, vastitate memoriæ, qua totam Bibliā adeò mente tenebat, vt potuerit restituere in integrum, si in Ecclesia deperdita fuisset, efficacia prædicationis, sublimitate doctrinæ, illud cognomen in tota Europa meruit in dicendo, & docendo, quod suo tempore meruit Augustinus. Siquidem *Malleus hæreticorum* ab omnibus vocabatur. *Arcam testamenti*, & mirificum sacrarum literarum interpretem publicè eum nuncupauit Romanus Pontifex Gregorius 9x. mandans ei, vt suos sermones conscriberet, quod & fecit, renuens cathedram, quam in Palatio Apostolico ei obtulerat idem Pontifex. Hic quoque scribens eum in Diuorum Confessorum fastis, intonuit in eius canonizatione antiphonam illam, quam in Sanctorum Doctorum festo cantat Ecclesia: *O Doctor optime, &c.* post cuius finem ipsemet Christi Vicarius cantauit etiam versiculum, & orationem. Missa etiam, quam canit Ecclesia Franciscana in eius solemnitate est eadem cum Missa de Doctoribus Ecclesiæ Romanæ, quæ incipit: *In medio Ecclesiæ aperuit os eius*. Sanctos, & Doctores, post se reliquit socios, & discipulos, quos in Gallia, & in Italia docuit literam, & spiritum.

Malleus hæreticorū appellatus.

Arca Testamenti a Gregor. 9x. dictus.

Idem Pontif. Palatii Apostol. pulpitū ei obtulit.

Cantauit in eius Canonizat. O doctor optime.

III Scripta eius memoranda, & admiranda nota sunt, de quibus breui Cardinalis Bellarm. de Scriptoribus Ecclesiasticis ad ann. 1220. Vadingus tom. 1. ann. & de Scriptoribus Franciscanis, & cæteri historici nostri. Adnotatio mea Italica super scripta tanti Doctoris adhuc sub calamo, quemadmodum & totum illud opus, cui titulus: *Imagine historica del Glorioso Confessor di Christo S. Antonio di Padua, copiata dall'imagine della sua dottrina, e distinta in 36. articoli conforme al numero di 36. anni, ne' quali visse, e morì.* Carmen illud rithmicum, quod ann. 1650. fuit Mediolani

publicè expositum, decantatum, & impressum ipse composuit, sed emendatius sic se habet modò.

Cantio rithmica Panegirica super Benedictam D. Antonij Linguam, adhuc recentem, & rubicundam.

I.
TVa, SANCTE, BENEDICTA
Lingua recens, lux Bibliorii,
Magnes Cæli verè dicta
Traxit Regem Angelorum.

II.
Traxit Regem, ad quem duxit
Ore tot examina,
Vnde mellea construxit
Diua pergens flamina.

III.
Stupens cerno quidquid Matris
Lingua valuit, infantem
Deum, loquens, Verbum Patris;
Per hanc Linguam exorantem.

IV.
Sicut illa Patris synum
Inclinauit Filio.
Sic & tua Deum Trinum,
Suo pastum Lilio.

V.
Illa fudit ex intacta
Aluo Puerperium.
Tua Deum: Dei facta
Mater, & imperium.

VI.
Qualis illa, talis tua
Benedixit Deum punctis
Omnibus: Fecitque sua
Benedici flamma cunctis.

VII.
Riuos illa quot donauit,
Ferens Dei piacula;
Tot effluxus eructauit
Tua, dans miracula.

VIII.
Sic diuinum propè Solem
Velut illa, tua felix
Immortalem fudit prolem
Peregrina facta Phœnix.

IX.
Hinc è necis sorde munda
Immortalis conseruatur.
Hinc ab Orbe rubicunda
Velut recens adoratur.

X.
Hanc vibrasti Clauam fortem,
Hydris mille cladē dando.
Prosternisti diram mortem,
Hac & vitam exalando.

XI.
Hac dum Christum peperisti
Cordibus audientium,
Cibum vitæ protulisti
In Triclinio mentium.

XII.
Ipsam inde, resoluta
In arenam carne tota,
Deus reddit manu tuta
Absque corruptionis nota.

XIII.
In hoc iam vitali ligno
Fructus vitæ præparasti.
Sic de tempore maligno,
Quod vicisti, triumphasti.

XIV.
Miro candens Dei zelo
Hac in ignes, verbis cultos,
Prorupisti, per quos Cælo
Perditos dedisti multos.

XV.
Vsque hodie mortales
Tuæ gustant Linguæ focos:

Quibus

Quibus cordibus vitales
Suis pyris formant rogos.
XVI.
Lilio tuo Lingua rubens
Velut Rosa matutina,
Iesum Verbum dedit lubens
Eloquentia diuina.
XVII.
Dona dedit, vt renatus
Tuo Christus gremio,
Qualis tibi, talis datus
Mihi sit in premio.
XVIII.
Tua Lingua Benedicta,
Matre sibi, tollat eius
Famem culpæ maledictam,
Quem nunc gestas Tuus
IESVS. Amen.

Hunc edidi hymnum cum essem Mediolano anno Iubilæi 1650. Sed anno 1659. diuertens ad vrbem Paduam, liber ab aula, flagrantissimaque Sacelli D. Antonij marmora pluries deosculans, lingensque, istud aliud carmen scripsi per antistæton.

SEPVLCHRVM SANCTI ANTONII DE PATAVIO

Anagramma.

Num hic odor in plena suauitate pascit?

Alludit Lilio, & Iesu Antonii.

Flos affirmat IESVS, qui istis flagrat arenis,
Florum quarum aderant pascua grata sibi.
Approbat id sensus. Pietas vult. Lilia bina,
Cara diu superis, hoc meruere decus.

IV *S.Bonauentura* Doctor Seraphicus in tota Ecclesia, tum Franciscana, tum Romana, ac cum D. Thoma condiscipulus. De eo, & eius operibus ita breui Bellarm. citat. ad ann. 1265.

Opera D Bonau. ex Card. Bellar.

S.Bonauentura natione Italus, patria Balneoregiensis, Ordinis S.Francisci Minister Generalis, ac postea Albanensis Episcopus, & Cardinalis à Gregorio x. creatus, non in ferijs Pentecostes, & in Lugdunensi Concilio, vt multi scribunt, sed ante Concilium, & fortè in quatuor temporibus Decembris anni 1273. Nam in ipso Concilio Lugdunensi, quod Romæ nuper est editum, inuenitur S.Bonauentura Cardinalis residere cum cæteris in prima sessione, prima autem sessio celebrata est anno 1274. die 7. Maij triduo ante Ascensionis festum. Vir fuit sanctissimus, & doctissimus, & multa scripsit, quæ Romæ edita sunt iussu Sixti v. *Pontificis in octo Tomos distributa.*

Suis ipse scriptis laureatus D. Bonau.

V Lustret, quæso, amicus Lector octo Bonauenturæ tomos. Romæ impressos iussu Sixti v. Nam ex illis concludet, ita Seraphicum Doctorem suis libris, & scriptis laureari, ac si octo Euangelicis

licis Beatitudinibus, quibus in tota vita excelluit, nouo quodam modo ſuper ſeipſum, & alios Theologos per Seraphicam eminentiam coronaretur. Quid ſimile propoſuit Gotifredus Monacus, ac D. Bernardi diſcipulus, qui ſcribens hiſtoriam de vita ſui Magiſtri, concludenſque caput 6. lib. 3. ſtatim addit in principio cap. 7. *Cæterum longè eminentius in ſuis illis libris apparet, & ex literis proprijs innoteſcit. In quibus ita ſuam videtur expreſſiſſe imaginẽ, & exhibuiſſe ſpeculum quoddam ſui, vt illud quoque Ambroſianum meritò illi aptari poſſe videbatur.*

Laude ipſe ſe ſonet, & laureatus ſpiritu ſcriptis coronetur ſuis. Qua ſententia motus, opus meum Italicum prefatum pro D. Antonio magno animo ſuſcepi, & nondum expleto anno propè finẽ reduxi. Extat adhuc incompletum ſub cenſura. Vide nonnulla alia de D. Bonauentura in ſequenti facie, vbi de Cardinalibus Franciſcanis.

VI Reliqui Doctores, & Scriptores noſtri Ordinis, etſi non inter Doctores Eccleſiæ quantum ad officium, & Miſſam, pro fide tamen Eccleſiæ, pro Religionis, & Reipublicæ Chriſtianæ bono, calamo, & lingua fuere magiſtri. Inter omnes maximè claruere ex canonizatis, & beatificatis S. Bernardinus Senenſis, D. Bernardi eloquentia, eruditione, ſcriptione æmulus. B. Ioannes Capiſtranus eius diſcipulus, verbi Dei preco, & ſacer ſcriptor eximius, & B. Iacobus de Marchia eius ſocius, & condiſcipulus: quorum opera in indice Vadingico, & apud alios etiam, inter quos Cardinalis Bellarminus.

Alij Doctores Sancti ac Beati in Ordine Minorũ

VII Præcipui Doctores, qui varias ſcholas iuxta varias ſcientias, & facultates liberales, morales, fundarunt, ſiue in rebus ſcholaſticis, ſiue in aliis, quorum Princeps S. P. & Hierarcha Franciſcus inter Doctores, & Scriptores Eccleſiaſticos enumeratus (ſcripſit enim ſua Opuſcula, & docuit vniuerſum mundum) ſunt, vt modo ſubiicio.

S. HIERARCHA, AC PATRIARCHA FRANCISCVS

Nouam quandam vitalis doctrinæ ſcholam, lethalis ſapientiæ aduerſam, ad docendum, & inſtruendum totam Monarchiam Eccleſiaſticam à Deo miſſus, primus inſtituit, & aperuit.

I LItera occidit, ſpiritus autem viuificat. 2. Corinth. 3. Inter Theologos, atque Eccleſiaſticos Scriptores, cælitus edoctos, enumerari debere B. Franciſcum, res equidem comperta. Vide Trithemium de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad ann. 1220. Gulielmum Eiſengrenium de teſtibus Catholicæ veritatis ad ann. 1226.

B. Franc. Doctor totius Eccleſ. cælitus edoctus.

1226.in corpore Bibliothecæ veterum Patrum, & omnes communiter ex nostris,& inter recentiores Societatis Iesu Antonium Possevinum lib.1. Apparatus sacri verbo Franciscus. Multa scripsit hic Evangelicus, & Apostolicus Magister, vt paulò infra monstrabimus; & quando nihil aliud scripsisset, nisi Regulam illam per breuem, simplicem, ac rudem, quam tradidit Religiosis suis, peregrinum equidem gradum, dictante Christo in illius scriptione, inter omnes euangelicos, & apostolicos viros, sapientia diuina præditos, meruisset. Scripsit Regulam planè euangelicam, & apostolicam, inquit Posseuinus, quæ incipit: *Regula, & vita &c.* Hanc ipse P.subditi *Librum vitæ, spem salutis, medullam Euangelij, viam saluationis, scalam Cæli, clauem Paradisi, pactum æterni fœderis* appellare consueuerat. Id protinus docent omnia veteris, & noui testamenti volumina. Id Apostolicæ traditiones, Concilia œcumenica, quatuor Ecclesiæ Doctorum commentaria, calami, & quotquot in Republica Christiana veræ Theologiæ, veræque Philosophiæ Gymnasia, Academias, Scholas florentissimas instituere. Omnis doctrina Euangelistarum Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis, Apostolorum, Confessorum, Pontificum, Scriptorum Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Gregorij,& cunctorum sanctorum Magistrorum cuiuscumque Religionis in libro vitæ, in spe salutis, in medulla Euangelii, in via Saluationis, in scala Cæli, in Paradisi claue, in pacto æterni fœderis, Regulæ S.Francisci mirabili synopsi clauditur.

Singulare opus Regula B.Franc.

Eius præconia.

Est quædam omnis sapientiæ synopsis.

II In isto adeò paruo opusculo percipitur germanus sensus super textum propositum; *litera occidit &c.* addita tamen expressa declaratione ipsiusmet Francisci, qui in tom. 1. opusculi cap. 8. ita egregiè. *Illi sunt mortui ad literam, qui tantum verba sola cupiunt scire, vt sapientiores teneãtur inter alios, vt possint acquirere magnas diuitias, dantes consanguineis, et amicis. Et illi Religiosi mortui sunt ad literam, qui spiritum nolunt diuinæ literæ sequi, sed sola verba magis cupiunt scire, et alijs interpretari: et illi sunt viuificati à spiritu diuinæ literæ, qui omnem scientiam, et literam quam sciunt et cupiunt scire (non autem viuunt corpore, sed verbo et exemplo) reddunt eam Altissimo Domino, cuius est omne bonum.*

Qui mortui ad literam S.Scripturæ.

Qui autẽ viui ad spiritũ.

III Duplex ergo scientia iuxta hanc Seraphici Magistri nostri interpretationem, scientia scilicet mortis et scientia vitæ. Capite verò antecedenti V. de scientia mortis etiam loquutus est idem Vir Sanctus, ita dicens. *Vndè ergo potes gloriari? Nam si ita esses subtilis, et sapiens; quod omnem scientiam haberes, et scires interpretari omnia genera linguarum, sublimiter de rebus cælestibus perscrutari, in omnibus his non potes gloriari, quia vnus Dæmon sciuit de cælestibus magis, et modò scit de terrenis plusquam omnes*

Duplex scientia, alia mortis, alia vitæ.

bomi-

homines, licet aliquis fuerit qui summe sapientiæ cognitionem à Domino receperit specialem.

IV *Discipuli dicuntur illi* (ait Francisci discipulus, et Episcopus, et primus Theologiæ Franciscanæ professor Antonius de Padua ser. 4 Hebdom. 2. in Quadr. super illud Mat. 23. in quo Christus ad discipulos suos: ecce ascendimus Hierosolymam) *qui student in scholis: habet autem Christus scholas duas. In primis scholis est studium charitatis, quo diuina implentur præcepta.* Ioann. 13. In hoc cognoscent omnes, quod Discipuli mei estis, si dilictionem habueritis ad inuicem. *Per hanc charitatem docetur impleri præcepta, imò ipsa charitas ex obseruatione præceptorum nutritur.* Ioann. 15. si præcepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea, sicut et ego præcepta obseruo eius, qui misit me. Vndè in hoc glorificatus est Pater meus, vt efficiamini mei discipuli. *Hæ sunt primæ scholæ studentes; in ipsis benè vocantur duodecim Discipuli, quia geminam charitatem fouent, explicant, et nutriunt decem præceptorum obseruantiam, et qui in his scholis non studet, proculdubio nullo modo est Christi discipulus.*

Discipuli vnde dicti.

Christus habet duas scholas.

Studentes in 1. schola.

V *In secundis scholis docetur humilitas, & mansuetudo:* Matthæi 11. *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Et quia in corde est locus humilitatis (sicut enim cor est radix vitæ, sic in eo radix virtutum debet radicari) docetur ibi humilitas interius, scilicet quantum ad propriam reputationem, & mititas, scilicet mansuetudo exterius, vt scilicet sit lenis ad tractandum, ne scilicet pungat cum tangitur. Et hic est ordo inter primos discipulos, & secundos, quia postquam studuerint in primis scholis, introeant ad secundas. Duodecim igitur discipulis in primis scholis studentibus vult studium secundum, scilicet humilitatis ostendere, vt de primis transeant ad secundas, & ideo ostendit misericordiam patientiæ sustinendæ, dicens:* Ecce ascendimus Hierosolymam.

Studentes in 2. schola.

Ordo inter 1. & 2. scholam

VI Christus in schola sua primus omnium hasce duas scholas erexit, & aperuit veluti nouus Magister, & Præceptor. Quia verò cum tota penè Ecclesia, ac Republica Christiana in euidens excidium, & ruinam abierant, ad eas denuò erigendas, ac instaurandas, illum virum debebat nouiter eligere, qui sibi inter cæteros assimilaretur. Hic profectò fuit B. Franciscus, qui ab ipsis incunabulis Christo Domino cæpit assimilari. Natus siquidem in stabulo, sicut accepit per Angelum Crucis signum in humero dextro, ita factus est principatus super humerum eius, vt veluti nouæ scholæ princeps, & magister aptè euaderet, Christi Domini vitam, humilitatem, paupertatem ardenter æmulatus.

B. Franc. sua noua schola Christi scolam instaurauit.

VII Hinc acceptis duodecim sociis (quorum vnus Iudæ instar disperiit) Crucis Christi vexillum vbique erexit, populos, & Re-

eius historiale vsque ad annum 1494. ita quoque alius quispiam, siue Vincentius, nuncupatus, siue non, potuit addere ad tria specula Vincentij pariter & illud morale, quod à doctrina D. Thomæ sub titulo Speculi moralis rescripserat.

Prima resolutio authoris.

His animaduersionibus examinatis ac stabilitis, dicimus primò partim ex Luca Vadingo, partim etiam ex aduersarijs, B. fratrem Carbonellum superuixisse ab editione Catenæ auræ D. Thomæ annos 27. ab illius verò obitu annos 23. Patet, tum quia mors Carbonelli anno suę iniustæ incarcerationis 1297. vel post aliquot mẽses contigit, clarus deinde miraculis, & inter Sanctos Cataloniæ relatus; tum etiam quia D. Thomas edidit catenam auream anno 1270. vt asserunt ipsi aduersarii.

Secunda resolut.

Dicimus secundò, potuisse Carbonellum non solum commentarium suum præcipuum super quatuor Euangelia ex continuo D. Thomæ commodè ad imitationem Sanctorum Patrum cum magna sua laude tunc temporis desumere, quando nomen, & Gymnasium Angelici Magistri per totum terrarum orbem celebrabatur; sed etiam in tota postilla eum imitari, qui illum egregium modum explanandi testamentum nouum super quatuor Euangelistas primus ex proprio ingenio consultò excogitauit. Quandoquidem poterat vnum grandem tomum singulis tribus annis conficere, cum esset vir doctus, robustus, optimæ valetudinis, & quod pluris est sanctissimæ vitæ; sanctitas enim in similibus multum prodest, vt pauco tempore multi labores in re literaria demandentur vti in specie contigit D. Thomæ. D. quoque Gregorius Magnus inter ingentes inexaustasque regiminis Ecclesiæ occupationes, ac semper penè infirmus, volumen in librum Iob edidit, vt ipse fatetur.

Potuit cõmodè postillam suam Carbonellus imitat. D. Thomæ edere.

XV Si ergo id poterat Carbonellus circa totam postillæ suæ operam ad imitationem D. Thomæ eam colligere ex SS. Patrum sententiis, à fortiori potuit deinde totam explanationem super Euangelia, vt citius opus suum expleret à Catena eiusdem Doctoris desumere. Ponendo Patrum autoritates prout extabant in proprio eorum textu. Quia D. Thomas passim illas in aliquibus mutauit sine vlla sensus iactura, vt melius inter se ligata essent: & in hunc modum, auctis sententiarum concisionibus, & aliquando in optimam formam redactis, illud eximium opus titulo *Continui* in quatuor Euangelista; inscribi pòsset. Quod postea successu tẽporis propter eius excellentiam, vnde in omni Ecclesia apud cunctos doctissimos viros, vtraque Theologia præditos magnam famam sibi comparauerat, *Catenam auream* iure meritò nuncuparunt Recensiores. Eo vel maxime quia catena nihil aliud est, nisi continuum quoddam, suis annulis colligatum.

Quare mutatum nomen Continui in Cat. aur.

Hoc

XVI Hoc secundum dictum non solum non est voluntarium, verum sententiæ aduersariorum valdè consonum. Ipsi enim asserunt cum aliis, quod cum D.Thomas superuixerit Vincentio Belloua censi annos 18. necessarium est concludere, eum desumpsisse primam secundæ, & secundam secundæ ex Speculo Morali eiusdē, quod tamen non desumpsisse haud obscurè demonstratum est. Ac si Carbonellus vixit post confectam Catenam D. Thomæ annos 27. & post eius mortem 23. cur non idem asserendum esset circa editionem Postillæ super Euangelia, quod scilicet eam desumpserit ex Continuo D.Thomæ?

XVII Scripsimus præsentem controuersiam, curiosam quidē, honestam, & dignam scitu, hoc anno de mense Septembri 1663. quia ante paucos menses idiomate Castiliano, ac dialogeticè quidam author sub ficto nomine multa modestia, & religiositate eandem excitauerat, ac problématicè resoluerat. Nec puto alia intentione, nisi ad exercitandum ingenium, & ad maiorem veritatis indagationem. Nam in rebus similibus (quæ passim omni modestia è medio sublata, turbant notoriè Ordines Regulares nō sine Ecclesiæ totius, & Reipublicæ Christianæ commotione) *Aut loquendum* (teste Hieronymo epist.ad Furium) *Vt vestiti sumus, aut vestiendum vt loquimur*. Mentem secuti D. Augustini lib.1. contra Liter.Petilian.cap.19.vbi ait: *Diligite homines, interficite errores, Sine superbia de veritate præsumite. Sine sæuitia pro veritate certate.* Aliquando hæc duo magna Ecclesiæ lumina excesserunt parum, licet inculpabiliter, limites concertandi pro scriptis propriis circa eruditionem. Hieronymus acumen ingenii Augustini maximè admirabatur, venerabatur, & magni faciebat illius sublimissimam eloquentiam, & subtilissimam doctrinam. Aduertens tamen negotium, ex quo exitus parum bonos præuidebat, hæc demum, quæ in principio huius operis dedimus, ep.21. amico suo scripsit. *Nos enim inter nos eruditionis causa differimus, cæterum æmuli, & maximè haretici, si diuersas inter nos sententias viderint, de animi calumniabuntur rancore descendere.*

Modestia seruanda in cōtrouersiis.

Rancor laš scriptore val de perniciosus est.

XVIII. Et meritò quidem, nam iuxta interpretis nostri doctrinam super illud Apoc.9. *Ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est Sol, & aer.* in Dom.2. Quadrages. vera sunt ista. *Sol, & aer Religiosos significant. Sol, quia debent esse puri, calidi, & lucidi. Puri castitate, calidi charitate, lucidi paupertate. Aer, quia aerei, idest contemplatiui debent esse. Sed peccatis nostris exigentibus exiuit fumus de puteo cupiditatis, & omnes iam infumauit.* Satis de B.Carbonello. Sed ad semitam ex industria derelictæ regressum, ad quam nos inuitat Seraphicus totius Ecclesiasticæ Monarchiæ, nedum Franciscanæ Hierarchiæ Confes-

Maximum autem ei studium fuit in edocendis populis. Qui cum esset facundia copiosus, & doctrina insignis, incredibili omnium attentione audiebatur, & quasi alter Paulus esset vas electionis in admiratione, ac reuerentia habitus est. Tres enim populi sibi Pontificem elegerunt: Vrbinates, Ferrarienses, Senenses, sed non fuit ei consilium, linguam, qua toti posset Italia consulere vnam intra vrbem concludere. Hæc ille. Moritur Aquilæ vir sanctissimus, & doctissimus die 20. Maii 1444. sub Innoc. VII. Canonizatur, Ioanne de Capistrano eius discipulo instante anno 1450. à Nicolao V. Pontificatus sui anno 4 tempore Iubilæi magni. Eius translatio die 18. Maii 1472. anno 1. Pontificatus Sixti IV. Eius dies festus nunc communis nobis, & Clero in omni Ecclesia Catholica ex mandato moderni Pontificis Alexandri VII. Senensis Chisii, qui orationem peculiarem in officio, & in missa composuit, & cantauit.

D. Ber. festũ commune in tota Eccl. ex decreto Alexandri VII.

III *S. Didacus* Hispanus, laicus professione, sed omnium virtutum, & sapientiæ cælestis exemplar. Natione Beticus ex Diœcesi Hispalensi, natus circiter ann. 1400. sub Eugenio IV. Primis iuuentutis annis fit Franciscanus in Regulari Obseruantia. In schola orationis diuinitus eruditus, magnis Theologis parit stuporẽ. Maiorem Canarientium partẽ ad eos apostolicè missus in Guardianatus officio conuertit Christo, martyrii desiderio flagrans. Anno 1450. sub Nicolao V. maximi Iubilæi tempore Romam veniens, grauibus, & periculosis morbis Vrbe tota laborante, Infirmariæ Aracælitanæ Magistrum egit. In senectute bona, pauper spiritu, sed virtutibus diues, humilis vtroque homine, & vtroque homine meritis sublimissimus, pius, castus, ardens in Dei, & proximi amore. In Conuentu Complutensi obdormiuit in Domino die 12. Nouembris anno 1463. sub Pio II. Canonizatus à Sixto V. ad instantiam potentissimi Regis Philippi II. anno 1588. cum facultate celebrandi festum, & recitandi officium cum octaua in Regnis Hispaniarum. At Clemens VIII. per Bullam, quæ incipit *Quæ ad Sanctorum*, eadem concessit in vniuerso orbe: insuper & addidit indulgentiam plenariam visitantibus eadem die Ecclesias Fratrum Minorum, modò confessi sint, & sacra refecti Eucharistia, preces ordinariè requisitas ad Deum emiserint: sub datum 26 Martii anno 1598. teste Ioanne Baptista Confectio in collectione priuileg. Fratrum Mendicant. & non Mendicant. sub Clemente VIII.

S. Didaci natio, patria, et ius.

Doctores Franciscani, siue canonizati à Sede Apostolica, & in numero Doctorum Ecclesiæ adscripti, siue non:

I DOctore, & Scriptores illustres indistinctè enumerati à Gonzaga in 1. part. siue Sancti, siue Beati, siue non, neque eius-

dem

dem professionis summam 287.amplectuntur, sed longè plurimum excreuere vsque ad sæculum nostrum, vt inferius patebit. Quos ipse nunc conscribere studui iuxta rationem temporum, sunt hi.

D. Anton. de Pad. 1. Theolog. professor in ordine.

S. Antonius de Padua, qui supra, quemque ob reuerentiam ad eius sanctitatem, ac doctrinam Episcopum suum B. Franciscus appellabat, fuit primus Lector, & professus Theologiæ in Ordine, ab ipso Francisco Bononiæ institutus. In schola enim Abbatis Vercellensis apud S. Andræam adeò duobus annis profecit, vt potuerit Magistrum suum mysticam Theologiam D. Dionysij Areopagitæ docere, sicut idem Magister testatus est, vocans eum *Lucernam lucentem, & ardentem*, quo nomine suum Præcursorem Christus nuncupauerat.

Testimoniũ Magistri sui, de eo.

II. Vadingus demonstrat, fuisse primum Theologiæ Lectorem in Anglia Alexandrum Alensem; sed prior locus debebatur Antonio, saltem quantum ad eius institutionem, quam primitus S. Franciscus calamo suo dictauit. Subtilitate ingenij, vastitate memoriæ, qua totam Bibliã adeò mente tenebat, vt potuerit restituere in integrum, si in Ecclesia deperdita fuisset, efficacia prædicationis, sublimitate doctrinæ, illud cognomen in tota Europa meruit in dicendo, & docendo, quod suo tempore meruit Augustinus. Siquidem *Malleus hæreticorum* ab omnibus vocabatur, *Arcam testamenti*, & mirificum sacratum literarum interpretem publicè eum nuncupauit Romanus Pontifex Gregorius IX. mandans ei, vt suos sermones conscriberet, quod & fecit, renuens cathedram, quam in Palatio Apostolico ei obtulerat idem Pontifex. Hic quoque scribens eum in Diuorum Confessorum fastis, intonuit in eius canonizatione antiphonam illam, quam in Sanctorum Doctorum festo cantat Ecclesia: *O Doctor optime, &c.* post cuius finem ipsemet Christi Vicarius cantauit etiam versiculum, & orationem. Missa etiam, quam canit Ecclesia Franciscana in eius solemnitate est eadem cum Missa de Doctoribus Ecclesiæ Romanæ, quæ incipit: *In medio Ecclesiæ aperuit os eius*. Sanctos, & Doctores, post se reliquit socios, & discipulos, quos in Gallia, & in Italia docuit literam, & spiritum.

Malleus hæreticorũ appellatus.

Arca Testamenti à Gregor. IX. dictus.

Idem Pontif. Palatii Apostol. pulpitũ ei obtulit.

Cantauit in eius Canonizat. O doctor optime.

III. Scripta eius memoranda, & admiranda nota sunt, de quibus breui Cardinalis Bellarm. de Scriptoribus Ecclesiasticis ad ann. 1220. Vadingus tom. 1. ann. & de Scriptoribus Franciscanis, & cæteri historici nostri. Adnotatio mea Italica super scripta tanti Doctoris adhuc sub calamo, quemadmodum & totum illud opus, cui titulus: *Imagine historica del Glorioso Confessor di Christo S. Antonio di Padua, copiata dall'imagine della sua dottrina, e distinta in 36. articoli conforme al numero di 36. anni, ne' quali visse, e morì.* Carmen illud rithmicum, quod ann. 1650. fuit Mediolani

publicè

publicè expoſitum, decantatum, & impreſſum ipſe compoſuit, ſed emendatius ſic ſe habet modò.

Cantio rithmica Panegirica ſuper Benedictam D. Antonij Linguam, adhuc recentem, & rubicundam.

I.

TVa, SANCTE, BENEDICTA
Lingua recens, lux Bibliorii,
Magnes Cæli verè dicta
Traxit Regem Angelorum.

II.

Traxit Regem, ad quem duxit
Ore tot examina,
Vnde mellea conſtruxit
Diua pergens flamina.

III.

Stupens cerno quidquid Matris
Lingua valuit, infantem
Deum, loquens, Verbum Patris;
Per hanc Linguam exorantem.

IV.

Sicut illa Patris ſynum
Inclinauit Filio.
Sic & tua Deum Trinum,
Suo paſtum Lilio.

V.

Illa fudit ex intacta
Aluo Puerperium.
Tua Deum: Dei facta
Mater, & imperium.

VI.

Qualis illa, talis tua
Benedixit Deum punctis
Omnibus: Fecitque ſua
Benedici flamma cunctis.

VII.

Riuos illa quot donauit,
Ferens Dei piacula;
Tot effluxus eructauit
Tua, dans miracula.

VIII.

Sic diuinum propè Solem
Velut illa, tua felix
Immortalem fudit prolem
Peregrina facta Phœnix.

IX.

Hinc è necis ſorde munda
Immortalis conſeruatur.
Hinc ab Orbe rubicunda
Velut recens adoratur.

X.

Hanc vibraſti Clauam fortem,
Hydris mille cladē dando.
Proſterniſti diram mortem,
Hac & vitam exalando.

XI.

Hac dum Chriſtum peperiſti
Cordibus audientium,
Cibum vitæ protuliſti
In Triclinio mentium.

XII.

Ipſam inde, reſoluta
In arenam carne tota,
Deus reddit manu tuta
Abſque corruptionis nota.

XIII.

In hoc iam vitali ligno
Fructus vitæ præparaſti.
Sic de tempore maligno,
Quod viciſti, triumphaſti.

XIV.

Miro candens Dei zelo
Hac in ignes, verbis cultos,
Prorupiſti, per quos Cælo
Perditos dediſti multos.

XV.

Vſque hodie mortales
Tuæ guſtant Linguæ focos:
Quibus

Quibus cordibus vitales
Suis pyris formant rogos.
XVI.
Lilio tuo Lingua rubens
Velut Rosa matutina,
Iesum Verbum dedit lubens
Eloquentia diuina.
XVII.
Dona dedit, vt renatus
Tuo Christus gremio,
Qualis tibi, talis datus
Mihi sit in premio.
XVIII.
Tua Lingua Benedicta,
Matre sibi, tollat esus
Famem culpæ maledictam,
Quem nunc gestas Tuus
IESVS. Amen.

Hunc edidi hymnum cum essem Mediolano anno Iubilæi 1650. Sed anno 1659. diuertens ad vrbem Paduam, liber ab aula, flagrantissimaque Sacelli D. Antonij marmora pluries deosculans, lingensque, illud aliud carmen scripsi per antistæton.

SEPVLCHRVM SANCTI ANTONII DE PATAVIO

Anagramma.

Num hic odor in plena suauitate pascit?

Alludit Lilio. & Iesu Antonii.

Flos affirmat IESVS, qui istis flagrat arenis,
Florum quarum aderant pascua grata sibi.
Approbat id sensus. Pietas vult. Lilia bina,
Cara diu superis, hoc meruere decus.

IV *S.Bonauentura* Doctor Seraphicus in tota Ecclesia, tum Franciscana, tum Romana, ac cum D.Thoma condiscipulus. De eo, & eius operibus ita breui Bellarm. citat. ad ann. 1265.

Opera D. Bonau. ex Card. Bellar.

S.Bonauentura natione Italus, patria Balneoregiensis, Ordinis S.Francisci Minister Generalis, ac postea Albanensis Episcopus, & Cardinalis à Gregorio x. creatus, non in ferijs Pentecostes, & in Lugdunensi Concilio, vt multi scribunt, sed ante Concilium, & fortè in quatuor temporibus Decembris anni 1273. *Nam in ipso Concilio Lugdunensi, quod Romæ nuper est editum, inuenitur* S.*Bonauentura Cardinalis residere cum cæteris in prima sessione, prima autem sessio celebrata est anno* 1274. *die* 7.*Maij triduo ante Ascensionis festum. Vir fuit sanctissimus, & doctissimus, & multa scripsit, quæ Romæ edita sunt iussu* Sixti v. *Pontificis in octo Tomos distributa.*

Suis ipse scriptis laureatus D.Bonau.

V Lustret, quæso, amicus Lector octo Bonauenturæ tomos. Romæ impressos iussu Sixti v. Nam ex illis concludet, ita Seraphicum Doctorem suis libris, & scriptis laureari, ac si octo Euangelicis

licis Beatitudinibus, quibus in tota vita excelluit, nouo quodam modo ſuper ſeipſum, & alios Theologos per Seraphicam eminentiam coronaretur. Quid ſimile propoſuit Gotifredus Monacus, ac D. Bernardi diſcipulus, qui ſcribens hiſtoriam de vita ſui Magiſtri, concludenſque caput 6. lib. 3. ſtatim addit in principio cap. 7. *Cæterum longè eminentius in ſuis illis libris apparet, & ex literis proprijs innoteſcit. In quibus ita ſuam videtur expreſſiſſe imaginē, & exhibuiſſe ſpeculum quoddam ſui, vt illud quoque Ambroſianum meritò illi aptari poſſe videbatur.*

Laude ipſe ſe ſonet, & laureatus ſpiritu ſcriptis coronetur ſuis. Qua ſententia motus, opus meum Italicum præfatum pro D. Antonio magno animo ſuſcepi, & nondum expleto anno propè finē reduxi. Extat adhuc incompletum ſub cenſura. Vide nonnulla alia de D. Bonauentura in ſequenti facie, vbi de Cardinalibus Franciſcanis.

VI Reliqui Doctores, & Scriptores noſtri Ordinis, etſi non inter Doctores Eccleſiæ quantum ad officium, & Miſſam, pro fide tamen Eccleſiæ, pro Religionis, & Reipublicæ Chriſtianæ bono, calamo, & lingua fuere magiſtri. Inter omnes maximè claruere ex canonizatis, & beatificatis S. Bernardinus Senenſis, D. Bernardi eloquentia, eruditione, ſcriptione æmulus. B. Ioannes Capiſtranus eius diſcipulus, verbi Dei preco, & ſacer ſcriptor eximius, & B. Iacobus de Marchia eius ſocius, & condiſcipulus: quorum opera in indice Vadingico, & apud alios etiam, inter quos Cardinalis Bellarminus. *Alij Doctores Sancti ac Beati in Ordine Minorū*

VII Præcipui Doctores, qui varias ſcholas iuxta varias ſcientias, & facultates liberales, morales, fundarunt, ſiue in rebus ſcholaſticis, ſiue in aliis, quorum Princeps S. P. & Hierarcha Franciſcus inter Doctores, & Scriptores Eccleſiaſticos enumeratus (ſcripſit enim ſua Opuſcula, & docuit vniuerſum mundum) ſunt, vt modo ſubiicio.

S. HIERARCHA, AC PATRIARCHA FRANCISCVS

Nouam quandam vitalis doctrinæ ſcholam, lethalis ſapientiæ aduerſam, ad docendum, & inſtruendum totam Monarchiam Eccleſiaſticam à Deo miſſus, primus inſtituit, & aperuit.

I *Litera occidit, ſpiritus autem viuificat.* 2. Corinth. 3. Inter Theologos, atque Eccleſiaſticos Scriptores, cælitus edoctos, enumerari debere B. Franciſcum, res equidem comperta. Vide Trithemium de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad ann. 1220. Gulielmum Eiſengrenium de teſtibus Catholicæ veritatis ad ann. *B. Franc. Doctor totius Eccleſ. cælitus edoctus.*

1226. in corpore Bibliothecæ veterum Patrum, & omnes communiter ex nostris, & inter recentiores Societatis Iesu Antonium Posseuinum lib. 1. Apparatus sacri verbo Franciscus. Multa scripsit hic Euangelicus, & Apostolicus Magister, vt paulò infra monstrabimus; & quando nihil aliud scripsisset, nisi Regulam illam per breuem, simplicem, ac rudem, quam tradidit Religiosis suis, peregrinum equidem gradum, dictante Christo in illius scriptione, inter omnes euangelicos, & apostolicos viros, sapientia diuina præditos, meruisset. Scripsit Regulam planè euangelicam, & apostolicam, inquit Posseuinus, quæ incipit: *Regula, & vita &c.* Hanc ipse P. subdit: *Librum vitæ, spem salutis, medullam Euangelij, viam saluationis, scalam Cæli, clauem Paradisi, pactum æterni fœderis* appellare consueuerat. Id protinus docent omnia veteris, & noui testamenti volumina. Id Apostolicæ traditiones, Concilia œcumenica, quatuor Ecclesiæ Doctorum commentaria, calami, & quotquot in Republica Christiana veræ Theologiæ, veræque Philosophiæ Gymnasia, Academias, Scholas florentissimas instituere. Omnis doctrina Euangelistarum Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis, Apostolorum, Confessorum, Pontificum, Scriptorum Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Gregorii, & cunctorum sanctorum Magistrorum cuiuscumque Religionis in libro vitæ, in spe salutis, in medulla Euangelii, in via Saluationis, in scala Cæli, in Paradisi claue, in pacto æterni fœderis, Regulæ S. Francisci mirabili synopsi clauditur.

Singulare opus Regula B. Franc.

Eius præconia.

Est quædam omnis sapientiæ synopsis.

II In isto adeò paruo opusculo percipitur germanus sensus super textum propositum, *litera occidit &c.* addita tamen expressa declaratione ipsiusmet Francisci, qui in tom. 1. opusculi cap. 8. ita egregiè. *Illi sunt mortui ad literam, qui tantum verba sola cupiunt scire, vt sapientiores teneãtur inter alios, vt possint acquirere magnas diuitias, dantes consanguineis, et amicis. Et illi Religiosi mortui sunt ad literam, qui spiritum nolunt diuinæ literæ sequi, sed sola verba magis cupiunt scire, et alijs interpretari: et illi sunt viuificati à spiritu diuinæ literæ, qui omnem scientiam, et literam quam sciunt et cupiunt scire (non autem viuunt corpore, sed verbo et exemplo) reddunt eam Altissimo Domino, cuius est omne bonum.*

Qui mortui ad literam S. Scripturæ.

Qui autẽ viui ad spiritũ.

III Duplex ergo scentia iuxta hanc Seraphici Magistri nostri interpretationem, scientia scilicet mortis et scientia vitæ. Capite verò antecedenti V. de scientia mortis etiam loquutus est idem Vir Sanctus, ita dicens. *Vndè ergo potes gloriari? Nam si ita esses subtilis, et sapiens; quod omnem scientiam haberes, et scires interpretari omnia genera linguarum, sublimiter de rebus cælestibus perscrutari, in omnibus his non potes gloriari, quia vnus Dæmon sciuit de cælestibus magis, et modò scit de terrenis plusquam omnes homi-*

Duplex scientia, alia mortis, alia vitæ.

homines, licet aliquis fuerit qui ſummæ ſapientiæ cognitionem à Domino receperit ſpecialem.

IV *Diſcipuli dicuntur illi* (ait Franciſci diſcipulus, et Epiſcopus, et primus Theologiæ Franciſcanæ profeſſor Antonius de Padua ſer. 4 Hebdom. 2. in Quadr. ſuper illud Mat. 23. in quo Chriſtus ad diſcipulos ſuos: ecce aſcendimus Hieroſolymam) *qui ſtudent in ſcholis: habet autem Chriſtus ſcholas duas. In primis ſcholis eſt ſtudium charitatis, quo diuina implentur præcepta*. Ioann. 13. In hoc cognoſcent omnes, quod Diſcipuli mei eſtis, ſi dilictionem habueritis ad inuicem. *Per hanc charitatem docetur impleri præcepta, imò ipſa charitas ex obſeruatione præceptorum nutritur*. Ioann. 15. ſi præcepta mea ſeruaueritis manebitis in dilectione mea, ſicut et ego præcepta obſeruo eius, qui miſit me. Vndè In hoc glorificatus eſt Pater meus, vt efficiamini mei diſcipuli. *Hæ ſunt primæ ſcholæ ſtudentes: in ipſis benè vocantur duodecim Diſcipuli, quia geminam charitatem fouent, explicant, et nutriunt decem præceptorum obſeruantiam, et qui in his ſcholis non ſtudet, procul dubio nullo modo eſt Chriſti diſcipulus.* Diſcipuli vnde dicti. Chriſtus habet duas ſcholas. Studentes in 1. ſchola.

V *In ſecundis ſcholis docetur humilitas, & manſuetudo:* Matthæi 11. *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Et quia in corde eſt locus humilitatis (ſicut enim cor eſt radix vitæ, ſic in eo radix virtutum debet radicari) docetur ibi humilitas interius, ſcilicet quantum ad propriam reputationem, & mititas, ſcilicet manſuetudo exterius, vt ſcilicet ſit lenis ad tractandum, ne ſcilicet pungat cum tangitur. Et hic eſt ordo inter primos diſcipulos, & ſecundos, quia poſtquam ſtuduerint in primis ſcholis, introeant ad ſecundas. Duodecim igitur diſcipulis in primis ſcholis ſtudentibus vult ſtudium ſecundum, ſcilicet humilitatis oſtendere, vt de primis tranſeant ad ſecundas, & ideo oſtendit miſericordiam patientiæ ſubſtinendæ, dicens:* Ecce aſcendimus Hieroſolymam. Studentes in 2. ſchola. Ordo inter 1. & 2. ſcholam

VI Chriſtus in ſchola ſua primus omnium haſce duas ſcholas erexit, & aperuit veluti nouus Magiſter, & Præceptor. Quia verò cum tota penè Eccleſia, ac Republica Chriſtiana in euidens excidium, & ruinam abierant, ad eas denuò erigendas, ac inſtaurandas, illum virum debebat nouiter eligere, qui ſibi inter cæteros aſſimilaretur. Hic profectò fuit B. Franciſcus, qui ab ipſis incunabulis Chriſto Domino cæpit aſſimilari. Natus ſiquidem in ſtabulo, ſicut accepit per Angelum Crucis ſignum in humero dextro, ita factus eſt principatus ſuper humerum eius, vt veluti nouæ ſcholæ princeps, & magiſter aptè euaderet, Chriſti Domini vitam, humilitatem, paupertatem ardenter æmulatus. B. Franc. ſua noua ſchola Chriſti ſcolam inſtaurauit.

VII Hinc acceptis duodecim ſociis (quorum vnus Iudæ inſtar diſperiit) Crucis Chriſti vexillum vbique erexit, populos, & Re-

gna ad pœnitentiam excitauit, missis per Orbem vniuersum discipulis. Audi Cardinalem Baronium ex Vadingo de Scriptor. Frãc. additis nonnullis. *Luctuosi mundi Deus miseratus errores, & plane Ecclesiam suam in deterius declinantem, ac collabentem, iam deprauata morum disciplina, erigere volens in conflatorio diuini spiritus Apostolicum hominem formauit Franciscum; & velut nouũ* Sidus, *quod peccati errorisque tenebras depelleret, nasci voluit confuso, tenebrosoque rerum humanarum, ac misero Ordinis Ecclesiastici statu, per quem è corrupta vitæ vetustate, veluti nouus, renascensque mundus exurgeret.* Itaque rem certissimam protulit de Francisco Raphael Volaterranus lib. 21. Antropol. *Conseruatoris nostri per omnia ferè typum gessit.*

Apostolica B. Franc doctrina in deprauatã morum sapientiam institu. ...

VIII Etsi plerique indoctum, idiotam, & sacrarum literarum imperitum iudicarint, tantæ tamen hominis virtuti ea insuper accessit excellentia, vt cælesti, & mira quadam disciplina loquaces, & garrulos huius sæculi superauerit Magistros. Vti à fastu, & superbia erat maximè alienus; ita tumentem, & vanam aspernatus est literaturam, eamque adinuenit sapientiam, vel è superis edoctus monstrauit Philosophiam, quia nulla verior, nulla securior, humilitatis scilicet, Euangelicæ paupertatis, mundi contemptus, per quem constanter ipse incessit, & qua latè patet Orbis Christianus, discipuli gradiuntur magno virtutis incremento. *Nouam hanc scholam,* ait Vading. loco cit. Deo institutore simpliciter, & absque verborum lenocinio aperuit, & virtutum penetralia sincero, candidoque sermone, nullo obducto fuco referauit. Aliqualem in pueritia assecutus latini sermonis notitiam, assiduus fuit in sacrorum Bibliorum studio. Post mundi repudium, simplicibus verbis, sed ardenti spiritu diuinarum rerum amorem efficaciter suadebat, tantaque virtute prædicabat, vt innumeros populos à recto tramite longè aberrantes, ad salutis semitã reuocarit. Erant eius verba ignita, medullas cordis penetrantia, ad diuisionem spiritus, & corporis pertingentia.

Schola Beati Franc. principalis Institutor Christus.

IX Manifestum huius rei specimen dedit in collectis à Vadingo nostro Francisci opusculis, quæ Antuerpiæ ex officina Plantiniana ann. 1623. adiectis commentariis prodiere, tribus libris distincta, de quibus idem Author lib. de Scriptoribus Franciscan. verbo S. Francisci Assisias. Cornelius à lapide super lib. Ecclesiast. cap. 1. vers. 13. *Talem scientiam habebat S. Franciscus, qui de Deo, & rebus diuinis ita sapienter, & subtiliter, & ardenter discurrebat, vt Theologos omnes superaret, cunctique dicerent eius scientiã non esse humanam sed cælitus acceptam.* Sed vnde hoc in viro idiota, & nunquam de rebus Theologicis gnarus? Respondit idem Cornel. ibidem super cap. 3. *Sanctus Franciscus,* ait, *fuit vir sanctissi-*

Doctor Doctorũ B. Fric.

ctiſſimus dictitabat ſe maximum eſſe orbis peccatorem, idem dictitent alij adeoque veræ ſapientiæ, & ſanctitatis certiſſimus index eſt vera humilitas, tantoque quis ſanctior eſt, quanto humilior; ac per conſequens(addo ipſe)tantoque & ſapientior,& doctior.

X Omnia in noua Franciſci ſchola dogmata ad eam theſim reductoriè includebantur,qua ſuos diſcipulos tam præſentes,quam abſentes docebat, repetita, & nunquam interrupta lectione. *Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via iuſta*. In qua lectione ſicut apprehenſio diſciplinæ ſpectat materialiter ad manus corporales, ita moraliter ad manus ſpirituales, quibus mens operatur. Manus in apprehenſione diſciplinæ, ac doctrinæ Franciſci ſunt intellectus, & memoria,quæ dum apprehendunt veram diſciplinam, hæc non mortis ſcientiam,ſed vitæ docet, etſi ad mortificationem Crucis, & ad criminum interitum impellat animum per exteriora exercitia. Hæ duæ manus habent etiã decem digitos,quia diſciplinam,quam apprehendunt in genere, decem diſciplinas in ſpecie docent. En ad propoſitum D.Antonius in die ſancto Pentecoſtes. *Nota quod ſicut in manibus ſunt decem digiti, ſic decem genera diſciplinæ, mortificatio ſcilicet propriæ voluntatis, abſtinentia cibi, & potus, cenſura ſilentij, vigiliarum in oratione pernoctatio, lachrymarum effuſio, lectione diſcreta occupatio, corporalis exercitatio, in alterius neceſſitate compaſſio, vilitas habitus, ſui deſpectus. Iſtis decem digitis debemus apprehendere diſciplinam, & ſicut immites, feroces, & immiſericordes nos ferire, vt in die flagelli oſſa comminuentis miſericordiam mereamur inuenire*.

Omnia Beati Franc. dogmata ad vnã theſim reducta.

Decem digitis in manibus ſignificãt decem genera diſciplinæ.

XI Hæc decem genera diſciplinarum quotquot apprehenderunt in noua ſchola Franciſci, boni & optimi diſcipuli facti ſunt. Quorum plurimi nouas ſcholas, ſiue in re ſcholaſtica, ſiue in re poſitiua, & morali Magiſtri aliarum ſcholarum effecti, & fecerunt pro poſſe id, quod fecit, & præcepit Franciſcus, & docuerunt id, quod ipſe docuit. Ita ſe geſſit Antonius de Padua, & eius ſcholæ ſectatores. Ita Alexander de Ales, Bonauentura de Balneo Regio, Scotus, Ochamus in aliquibus non ita. Hi egregii viri doctrina, & exemplis Magiſtri. Quorum dein ſequaces innumeri, maximè D.Bernardinus Senenſis, B.Ioannes de Capiſtrano, B. Iacobus de Marchia, &c.in vtraq; Theologia admirabiles, eloquentia Seraphica peculiares, pauperrimi,omni intereſſe expoliati,Sedis Apoſtolicæ Legati, Inquiſitores S.Officii, flagellum hæreticorum, hæbreorum, ſchiſmaticorum. At quod magis admirandum eſt ex profeſſione noſtrorum laicorum nonnulli etiam Magiſtri facti ſunt propriæ ſcholæ, adeo ut, ad inſignes præceptores ſcholaſticos docendos idonei ſint reperti. Sic præ multis B. Aegidius

Multi in B. Franc. ſchola edocti nouas ſcholas inſtituerunt.

Aſſi-

Aſſiſias,ſic B.Iacoponus &c.vt ſtatim videbimus. Nec mirum, ſi nonnulli in aliquibus præuaricati ſint, quia ſicut in ſchola Chriſti inter 12. primos diſcipulos peſſimus diſcipulus cum perdita vitæ Magiſtri euaſit Iudas, alio qui principio optimus; ita & in ſchola Franciſci, qui acceptis duodecim ſociis, vnus Iudæ inſtar diſperiit. Recenſeam hic tamen octo, & præcipuè ſex in Theologia ſcolaſtica ex ordine Sacerdotali, deindè duos in Theologia aſcetica; ſed ex ordine laicali.

S. ANTONIVS DE PADOVA

Primus in ordine Sacræ Thologiæ Profeſſor, à Parente Franciſco inſtitutus, ac ſuæ ſcholæ fundator.

IN *tempore illo ſcrutabor Hieruſalem in lucernis; & viſitabo ſuper viros defixos in fecibus ſuis*. Sophon. 1. vbi interpres noſter Dom. 24. poſt Trinit. in principio. *Nota, ait, quod ſunt quatuor lucernæ. Prima eſt verbum Dei* Pſalm. 118. Lucerna pedibus meis verbum tuum. *Secunda lucerna eſt bonorum operum* Lucæ 12. ſint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris. *Tertia eſt lucerna intentionis quæ illuminat cognitionem bonorum operum*. Matt. 6, Lucerna corporis tui eſt oculus tuus, *Ideſt intentio tua. Quarta lucerna eſt humilitas Ieſu Chriſti. Lucæ 15. Quæ mulier habens dragmas &c. Dicet ergo Dominus. In tempore Iudicij ſcrutabor Hieruſalem, ideſt quemlibet Chriſtianum inueſtigabo in lucernis, ideſt ſi ſecundum verbum prædicationis, quod audiuit, vitam ſuam emendauit. Si lucem bonorum operum alijs oſtendit. Si recta intentione in opera proceſſit. Si exemplo paupertatis, & humilitatis Chriſti vitam ſuam reformauit, & tunc viſitabit ſuper viros, ideſt confidentes in viribus ſenſus, defixos in facibus, ideſt iniquitatibus.*

(Quatuor Lucernæ ex D. Ant. doctri[na].)

II In percelebri ſchola Abbatis Vercellenſis ex ordine D. Benedicti, ſiue Clericorum Regularium S. Auguſtini apud S. Andreã quantum duobus annis, nondum expletis, profecerit Antonius noſter, ibi miſſus à B. Franciſco, ipſe Abbas eius Magiſter teſtatus eſt cap. 3. operis Theologiæ myſticæ Dioniſij Areopagitæ, quod à Græco in latinum tranſtulerat, illis verbis. *Frequenter amor penetrat, vbi cognitio Phiſica foris ſtat. Legimus quoſdam Sanctos Epiſcopos minus imbutos fuiſſe Phiſicis doctrinis, qui & myſticam Theologiam captu mentis haurientes, cælos penetrabant, omnem phyſicam cognitionem ſubtiliſſimè tranſcendentes vſque ad beatiſſimam Trinitatem. Quod & ego in Fr. Antonio de ordine Fratrum Minorum peculiari familiaritate expertus ſum. Qui cum eſſet minus*

(Annis vix duobus ſtuduit Anton. ſcholæ Abb. Vercellens.)

(Teſtimoniũ Præceptoris ſui de B. Ant.)

nus imbutus literis secularibus, animi puritate & mentis ardore succensus mysticam Theologiam captum mentis excedentem, & feruenter desiderauit, & abundanter hausit, vt possim dicere de eo, quod de Ioanne Baptista scribitur; Ille erat lucerna lucens, & ardens. Amore enim ardebat interius, & exemplo lucebat exterius. Hæc famosus ille Præceptor. Igitur studens Antonius in lumine quatuor lucernarum, quas ipse deinde, vt egregius Theologus mysticus, ingenti prædicationis lumine tum super pergama, tum legens in Cathedra scholastico splendore doctrinæ, Ecclesiæ omni patefecit, eamque ipsis incendit, Lucerna euasit; Ioanni Baptistæ lucernæ persimilis. D. Antonius Lucerna lucens Io: Baptistæ lucernæ persimilis.

III Non indiguit Antonij vita aliquali emendatione in schola Vercellensi, quia purus erat, vt Angelus innocens, & sine culpa mortali, sed maiori doctrinæ cælestis accremento indiguit. Quod prædicabat, & quod legebat Magister suus audiuit, appræhendit, penetrauit, & melius quam ipse Magister, alioqui viro doctissimo, ac probatissimis moribus religiosus, qui ab eo multa didicisse testatus est. Lucerna bonorum operum in Antonio omnes suos condiscipulos cũ ipsomet Præceptore illuminauit & rapuit. Tanta mentis rectitudine in eo studio processit, vt præfatam laudem ab ore sui Magistri dignè meruerit. Tanto paupertatis, & humilitatis Christi vitam propriam reformauit, vt sicut Parenti Francisco, ita & ipsi Christo se totum conformauerit. Qualis Antonij vita in schola Vercellensi.

IV Exiens ergo ab illa schola veluti lucerna lucens, & ardens, quæ instar lucernæ Christi Præcursoris præcurrere ipsum Christum, inter eius bracchia renascentem denuò debebat, statim allexit cunctos Ordinis Proceres, adeò vt ipsum instantissimè rogarint, quatenus tam peregrinam ac cælestem, quam hauserat doctrinam, alijs communicaret: Sed noluit Magistrum agere, nec cæteros docere inconsulto suo institutore; qui tandem iustæ petitioni multorum annuens hasce patentes literas ipsum Lectorem, ac professorem Theologiæ instituens, & propria manu datas anno illo magno Sacrarum Stigmatum 1224. vt notat Martyrolog. Francisc. sed Vadingus ad ann. 1222. institutionem rescripsit Seraphici Institutoris in hunc modum. Rogatur à Patribus ordinis vt doceret sacram Theologiam fratribus legere

Carissimo meo Fratri Antonio. Fr. Franciscus in Christo salutem.

Placet mihi, quod Sancta Theologiæ literas Fratribus interpreteris, ita tamen, vt neque in te, neque in cæteris (quod vehementer cupio) extinguatur sancta orationis spiritus iuxta regulam, quam profitemur. Vale. Instituitur à B. Fr̃c. Theolog. Profess.

doctrina pluribus in locis innotuerat, sed præcipuè ex serm. Dom. 6. Palmarum super illud de Christo. *Tunc misit duos discipulos* &c. Matt. 21. *Moraliter* ait, *discipulus dictus, eo quod disciplinam discit. Duo ergo discipuli viri iusti, qui disciplinam Patris discunt sunt mundi despectio, cordis humiliatio. Isti duo discipuli sunt Moyses, & Aaron, qui Hebreos educunt de Aegypto. Duo vectes, arcam testimonij portantes. Duo Cherubim, propitiatorium versis vultibus prospicientes. Per Moysen, qui (vt dicit Apostolus ad Hebreos ij.) maiores diuitias æstimauit thesauro Aegyptiorum improperium Christi, mundi despectio significatur. Per Aaron (qui vt dicitur, ignem extinxit, & iram Dei ne in populum desæuiret sedauit) cordis humilitas designatur, quæ extinguit ignem Diabolicæ suggestionis, & sedat iram diuinæ animaduersionis. Isti duo discipuli tamquam vectes inflexibiles portant arcam testimonij, scilicet doctrinam Christi, vel obedientiam Prælati. Duo Cherubim, qui prospiciunt in propitiatorium, idest ipsum Christum, qui est propitiatio pro peccatis nostris, prospiciunt (inquam) in præsepio reclinatum, in Cruce suspensum, in monumento sepultum. Istos duos discipulos mittit vir iustus.*

Imago sapientiæ Antonij ex sua doctrina linanda.

Dualitas multiplex ex sacra Scriptura

IX Statim ad receptionem patentium literarum B. Francisci hosce duos discipulos misit Antonius, scilicet ostendit & geminos vectes, portantes arcam testimonii, arcam Bibilicam, quam memoriter ipse tenebat. Ostendit duos Cherubinos, noua scientia, ac sapientia præditos, ac toti Ecclesiæ Catholicæ propitios; Obedientiam Prælati sui Francisci perfectissimè adimplens, Cherubinos, Seraphinos Christique imitatores, & ipsius mysteriorum seruatores plurimos ex suis discipulis effecit.

Qualis euaserit Anton. S. Theol. profes. effectus.

X Quod frequenter prædicauit super pergama Apostolica, Demostenis ac Tullii eloquētiam deludens, explicans illud Christi in cap. 7. Ioannis fer. 3. hebdom. 4. Quadragesim. *Qui loquitur à semetipso quærit gloriam propriam*; frequenter etiam super Cathedram Theologicam Bononiensibus, Patauinis, Tholosatis explicuit, obseruauit, commendauit. Ponam eius interpretationem verè dignam, & egregiam.

XI *Ex propria doctrina insurgunt errores, & hæreses, quia qui nimis emungit, elicit sanguinem. Econtrario verò, qui loquitur verum, non quærit gloriam propriam, sed gloriam eius, qui misit illum; & ego quæro gloriam Patris mei, non meam, igitur doctrina mea est, quo ad hoc integra, & non in ea iniustitia, quo ad effectum, siuè quo ad intentionem. Nota: dupliciter quis loquitur, secundum quod dupliciter ducitur in consuetudinem. Vno modo ab alio, & hoc tripliciter. Vel per inspirationem, & sic est à Deo eius doctrina. Quia* Spiritus *Sancti inspirati, locuti sunt. Sancti Dei homines*

Hæreses oriuntur ex propria doctrina.

mines : vel per doctrinam, sicut addiscit discipulus à Magistro. Vel per inuestigationẽ, quæ fit, quando intellectus, non quidem à se, sed ex rerum ducitur natura in ipsarum cognitionem. Quicunque sic loquitur, vera dicit, sicius doctrina vera est, quia veritas est conformitas rei ad intellectum. Alio modo à se, & tunc vniuersaliter falsum dicit, & talis gloriam propriam quærit, & rapitur in errorem. Hierem. Visionem cordis sui loquuntur non de ore Domini Ezech. Veh Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident.

XII Antonii doctrina verissima, quia à Deo sibi communicata ac propterea aduersus Hæreticorum, & impiorum, & Tyrannorum, & Magnatum falsitates tam valida, tam efficax, tam potens. Hactenus de Doctore, Magistro ac Præceptore nostro pro ingenij nostri modulo. Cætera circa sapientiam, prædicationem, profectum, vberem fructum, opera gesta, & scripta ipsius, vide apud Vadingum tom. 1. ann. & libro de script. Franciscanis.

B. ALEXANDER DE HALES

Irrefragabilis Scholæ auctor.

Natio Alexandri, locusque vnde de Hales nuncupatur.

I Alexander Halensis, ab Hales Monasterio comitatus Claudiocestrensis, natione Anglus, ac Theologorum Princeps, & Doctor irrefragabilis in illa ætate ad ann. 1245. Qui ad eius summam laudem D. Bonau. scholæ Seraphicæ institutoris, Magister fuit, ac dignus præceptor. Eodem tempore floruit D. Thomas, D. Bonauenturæ sapientia, & amicitia coniunctissimus. Qui prouecta iam ætate in schola B. Alberti Magni apprimè edoctus, in conscribenda summa eo amplius admirandus, quo supra imitationem Alexandri Halensis Minoritæ talem, ac tantam gratiã operi suo addidit styli venustate, quæstionum, & articulorum ordine, breuitate, claritate, ac facilitate resolutionum, ac soliditate in omnibus inuariabili, vt propterea eius summa acceptior, & gratior Sacris Theologis euaserit, & vniuersalior cunctis: Atque hucusque tot præclara commentaria super ea prodierint.

Halẽsiũ schola valde eminens, ac florida.

II Bellarm. de scriptoribus Ecclesiast. ad ann. 1245. seculo 13. Alexander Halensis (ait) natione Anglus Ordinis S. Francisci vir doctissimus, & Sanctorum Bonauenturæ & Thomæ Aquinatis Præceptor, Sed fuisse D. Thomam Alexandri Halensis auditorẽ aliis non probatur. Heroicum & maximum, & vnicum Alexandri Gymnasium in scholastica disciplina & in aliis similiter declarãt, & aperiunt eius scripta, eminenti gradu promerita. Omnia siquidem, quæ vsque ad id tempus edita fuere, Methodo, & ordine, subtili-

tate

tate etiam, & soliditate multis gradibus superarunt. Iussu Innocentii Papæ IV. totius Theologiæ scholasticæ summam, in illam ferè, qua nunc est, formam, atque methodum omnium primus reduxit, & in quatuor volumina optima dispositione, & singulari iudicio pulcherrimè distribuit. Eius opera.

III Porrò hoc opus ab Innocētio commendatum, & à septuaginta Theologis examinatum, & approbatum. Alexander IV. omnibus Academijs docendum proposuit. Multa doctè, & clarè in omni ferme materia scripsit Alexan. ex quibus quæ reperit Vadingus enumerauit in lib. de Scriptoribus Ord. Minorum. Inscriptio sepulchralis Alexandrum nostrum sanctitate vitæ, & granditate doctrinæ magnum ostendit in magno Conuentu Parisii, vbi sepultus est, obiens ann. 1245.

Epitaphium sepulchrale ad tumulum Alexandri.

Clauditur hoc saxo famam sortitus abundè
Gloria Doctorum, decus, & flos Philosophorum,
Auctor scriptorum vir Alexander variorum.
Norma modernorum, fons veri lux aliorum.
Inclytus Anglorum fuit Archileuita, sed horum
Scriptor clerorum, frater collega Minorum
Factus egenorum; sed Doctor primus eorum.

D. BONAVENTVRA

Seraphicæ Scholæ primus, ac mirificus Magister.

I Avthor etiam, & Princeps scholæ suæ D. Bonauentura, Alexandri discipulus, de quo ipse Magister, & Præceptor testatus est, *Videri sibi Adam in Bonauentura non peccasse.* Quamobrem haud mirum, si in nullo peccauerit eius florentissima Academia, eius Seraphica doctrina, eius opera, verè è Cælo delapsa, & à Crucifixo Domino sibi passim administrata, vt fassus est D. Thomas, ei amicissimus, ac præcipua, reciprocaque magnæ doctrinæ cōmunicatione, in altero Seraphicæ, in altero Angelicæ, sibi coniūctissimus. Successit Bonauentura anno sui Monachatus decimo in Cathedra Parisiensi Ioanni de Rupella eius instituti viro doctissimo. Testimoniū Alex. de Ales de D. Bonau. eius discipulo.

II Eius vita, minimè in Adamo aliquo modo peccante, morum, & regiminis exemplis amplissimum Lycæum extitit, qua factis, plusquam dictis in cathedra docuit seraphicè Ecclesiam omnem, populos, prælatos, viros doctos, & indoctos. Eius ipsa mors Vit. eius adeo sancta, & exemplaris amplissimum Lycæum extitit.

co anno 1274. quo sepultus fuit ad suos consodales (etsi Thritemius dicat, decessisse anno 1283. & tumulatum fuisse in Ecclesia Cathedrali Lugdunensi,& alij circa mortis annum aberrent)Schola fuit, in qua docuit, quod pretiosa est mors Sanctorum Dei, pretiosissimæ eorum vitæ respondens: Etenim elatus est funere vir Sanctus, quale à memoria hominum (ait Albertus Myrræus)gloriosius non legitur.

Eius mors schola etiam fuit.

III Nam interfuit eius exequiis præsentia sua Gregor. X. Pontifex summus, qui de eius obitu maximè doluit, fassus publicè, *Ecclesiam Dei magnam propterea incurrisse iacturam*. Idem Pontifex celebrans aliquando, ostendensque cuidam Regio Oratori D.Bonauenturam inter cæteros Cardinales,qui tunc ei assistebant, confirmauit id, quod prius dixerat de eo Alexander Alensis eius Præceptor,scilicet, quod in eo Adam non peccauerit;sed alio encomio. Etenim cernens in eo compositionem corporis, elegantiam, maiestatem, & honestatem vultus, sanctitatem, & venerabilitatem vndique emittentem, nuncupauit ipsum *Reliquiam viuã*. Adfuit quoque Bonauenturæ funeri Imperator Græcorum per Græcos Proceres,Latinus verò Orienti, Imperator Balduinus per seipsum, Occidentis autem Imperio tunc vacante, ait Vadingus de Scriptoribus Franciscanis, at verius non vacabat tunc Imper. Occidentis, quia interregnum illud adeò longum,& perniciosum cessauit anno 1273. per electionem in Regem Romanorum Rodulphi I.Comitis de Habsburgo, & Augustissimæ domus Austriacæ Conditoris.

Funus eius à memoria hominum non fuit simile.

Vocatur à Greg.x reliquia viua.

IV Adfuit etiam Iacobus Rex Aragoniæ, adfuerunt Patriarchæ Constantinopolitanus, & Antiochenus, Cardinales vniuersi, Præsules quingenti, Abbates sexaginta, alii minorum gentium Antistites, ac Sacerdotes supra mille; Regum, ac Principum quãplurium Oratores, Tartarorum, & aliorum populorum Legati;sacri demum, ac politici ordinis homines innumerabiles. Sacris funeralibus solemniter operatus est, & laudationem funebrem dixit,Petrus Tarantasiensis Ordinis Prædicatorum, ex Archiepiscopo Lugdunensi Cardinalis, & Episcopus Ostiensis, ac demum Innocentius v. Papa. Relatus est in Sanctorum numerum à Sixto IV. anno 1482.& à Sixto v.connumeratus inter maximos Ecclesię Doctores. Quæ præstiterit in electione Gregorii x.quid egerit in Concilio secundo Lugdunensi,quanta prudentia vastissimum rexerit Minorum sodalitium, quid per omnem vitam egerit,& quos post mortem acceperit honores; Vide Vading.in 1.2.& 7. Annalium tomis. Cathalogus librorum, & qui scripta, opera, & opuscula Bonauenturæ commemorauerunt, apud eundem Vadingum ibidem.

Sacris funeralibus operatus est Petrus de Tarantasia, qui postea Innocent v.

Scripta eius apud Vadin.

B. IOANNES DVNS SCOTVS

Scholæ suæ subtilissimus Institutor.

I IOannes Duns Scotus natione Anglus, Ordinis Minorum, vir fuit acutissimo ingenio præditus, & cum docuisset primum Oxonii, deinde Parisiis, immatura morte diem extremum obijsse dicitur anno Domini 1308. Hæc Cardinalis Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculo 14. vbi statim subdit cathalogum operum Scoti. Verum, an fuerit natione Anglus, an verò Hibernus, vel Scotus, lis sub Iudice adhuc. Controuersiam istam, aliasque quæ circa doctrinæ dignitatem, vitæ mensuram, mortis qualitatem quidam excitauerunt diffusè examinauit Vadingus tom. 3. annal. & in vita ipsius Doctoris illius operibus ab ipso præfixa. Vbi postea in libro de Scriptoribus Franciscanis egit de Scoto omnia eius opera impressa, vel non impressa, adhibito ordine iuxta Pitsei indicem, ablataque à medio omni confusione, quæ tumultuariè, ab aliis referuntur, enumerauit.

Scoti patria, ingenium, cathedra.

II Nam Oxonij, Lutetiæ, Coloniæ magno discipulorum profectu, multorum encomijs, summo omnium applausu Theologiã publicè professus, multa scripsit doctissimè in Aristotilem, Petrum Lombardum; sacros codices copiosis editis commentarijs. Sanctitate vitæ, paupertate Seraphica, humilitate maxima, modestia incredibili, in aliorum sententijs discutiendis sine nomine authorum, claruit Scotus. Vnde carmen illud antiquum in altera vetusta tabella sepulchrali Coloniæ, vbi immatura morte, quæ limam vltimam operibus eius prohibuit, & ne imperfecta complerentur, decessit anno 1308. sexto Idus Nouembris religiosis eius virtutibus arridet,

Scoti scholæ, ac doctrinæ innumeros, doctosq; discipulos peperit.

Clauditur hic riuus, fons Ecclesiæ, via, viuus,
Doctor iustitiæ, studijs flos, arca sophiæ,
Ingenio scandens, Scripturæ condita pandens.
In teneris annis fuit: ergo memento Ioannis.
Hunc Deus ornatum, fac cælitus esse beatum.
Pro Patre translato modulentur pectore grato.
Dux fuit hic Cleri, Claustri lux, & tuba veri.

Epitaph. ad Scoti tumulũ

III Fabulosum illi mortis genus Paulus Iouius, & ex eo Bzouius

uius affinxerunt, vti testatur Albertus Mirræus in Auctario,& Vading.diffusè probauit tom.3.annal.ad ann.1308.

Virtutes morales in Scoto eximiæ.

Sed coronam sibi imposuerat altissima B.Francisci paupertas,vt tanto esset vera sapientia diues, quantò fuerat paupertate spiritus locuplex. Id fatentur versus ad finem MS.in 1. sentent. apud Collegium Caij:

Illud opus scripsit SCOTVS dum corpore vixit,
Parisÿ dixit, & ob hoc sua fama reuixit;
Nam sibi SVBTILIS nomen subtilia donant,
Quem vestis vilis, pes nudus, chorda coronant,

IV Malè certò scotizat,qui studens assiduò super Scoti subtilitates, de eius paupertate, oratione, & alijs dotibus, & virtutibus studium nullum. Contentiosa iurgia abhorruit Scotus, charitatem christianam deturbantia quam maximè, vt ex eius honestissimis scriptis planè liquet, spiritum nunquam relaxauit; non destitit esse seraphicus Dei amore cum D.Bonauentura, & Angelicus puritate, & ingenuitate cum D.Thoma, etsi aliquando ad maiorem indagationem,& soliditatem veritatis pia subtilitate illorum opiniones examinauerit. Scio Gersonem scholares subtiles reprehendere, eo quia D.Bonauenturæ doctrinæ parum memores solent esse. Vbi charitas non ædificat, scientia omnis,etiam ex diuinis literis desumpta, inflat, & omnia bona destruit, *Et ignis est vsque ad perditionem deuorans, & omnia eradicans genimina*. Discipulos, quos post se reliquit Scotus,omnes claruere; præcipui tamen,& magni nominis tres Antonius Andreas Aragonius,& Frãciscanus,qui scripsit in 4.lib.sentent.quod scriptum editum est Venetijs anno 1578. Franciscus de Maironе, natione Scotus, & ipse professione Frãciscanus,cuius opera olim impressa Basileæ, postea Venetij, anno 1520.& 1556. floruit ille anno 1317. hic verò 1327 Vide Bellarm.de Scriptor.Ecclesi.& Vading de Scriptor.Franciscan. Tertius Scoti discipulus.

Scoti scripta pia, & honestissima.

Celebriores Scoti discipuli.

GVLIELMVS OCHAM

Scholæ nominalium nobilis inceptor.

Gulielmi Ochami natio, & acre ingenium,schola Scoti Magistri sui aduersus,

I DE Gulielmo Ochamo, & eius scriptis ad ann. 1320. sæculo 14.citato idem Bellarminus.Sed Vadingus noster in hunc modum; Gulielmus Occhamus, Anglus,etsi aliqui Hibernum velint,Scoti discipulus, & postea acerrimus impugnator. Scholam inchoauit, vel maximè stabiliuit Nominalium. Vir quidem acris ingenij, sed minimè sobrij; plus enim volebat sapere, quam oportebat, nec timuit in Cælum os suum ponere, & sacram deprimere

Pon-

Pontificiam, nimiumque extollere Imperatoriam dignitatem. Insipienti zelo, & nimis ardenti defendere volens Franciscanæ paupertatis excellentiam, timens incidere in manus Ioanni XXII. Minorum sententiæ valde contrarii, fugit cum Michaele Cesenate ad Ludouicum Bauarum, qui tunc Cæsarem agebat, scripsitque intemperanter nimis contra Ioannem, Ludouici aduersarium, plurima opuscula, quorum aliqua proscripta sunt, & alia cautè sunt legenda. Hominis turbas, & contumaciam per annorum, & factorum seriem tertio Annalium tomo descripsit idem Vading. Si fœdam hanc maculam non incurrisset, insigni inter Theologos nomine coruscaret, eamq; nihilominus retinuit famam, vt *Venerabilis inceptor*, *& singularis Doctor* communiter appelletur, eiusque nomen ære incisum conspiciatur in circuitu tumbæ Ioannis Scoti Coloniæ Agrippinæ. Partim de theologicis, partim de rebus philosophicis doctissimè scripsit, & copiosissimè.

Nimis audax ac petulans in pontificiā authoritatē.

Eius opera.

Eius fama, & cognomentū.

II Omnia eius opera auctores citati afferunt. Hos quatuor Doctores, & authores, qui peculiarem scholam fundarunt, præcipuè adnotaui, vt aliquo pacto quatuor Doctoribus Ecclesiæ Romanæ correspondérent, dum in Hierarchia Franciscana, quatuor faciebus distincta præsident.

Quatuor Doctores Ecclesiæ iuxta quatuor Euāgelistas eas scholas seorsim fundarunt, in quibus variam sacrarum literarum interpretationem addiscimus. Sic in schola D. Hieronymi sensus literalis solida lectione instruimur. In schola D. Gregorii sensus moralis florida, ac lepida præcepta capimus. In schola D. Ambrosij ad sensum allegoricum circa credibilia; in schola verò D. Augustini ad sensum anagogicum circa sperabilia ducimur.

Quatuor Eccles. Doctores iuxta 4. sensus sacræ Scripturæ.

III Ad hos ipsos quatuor primæ classis Doctores plurimi alij alterius classis referuntur, & aggregantur, licet minus principaliter. Quotquot sacram Scripturam explanauerunt vsque ad tempora Bellarmini sunt in omnes libros Biblicos 7. in cæteros libros seorsim incipiendo à libro Genesis veteris testamenti vsque ad librum Apocalypsis noui testamenti, ille primus in Biblicis, hic nouissimus, 404. interpretes sunt apud ipsum. Sed 249. super scripturam veterem, super nouam verò 155. Adducit deinde idem auctor in 2. indice eos Doctores, & Scriptores antiquos, modernosque, qui scripserunt aduersus hæreticos, incipiendo à Simone Mago Archihæresiarcha, & terminando ad Martinum Lutherum hæresiarcham, & omnium recentiorum hæresiarcharum parentē; suntque num. 61. Recentiores, ait, sequuti sunt alij innumerabiles, qui nostro tempore contra præsentes sæculi hæreses, scriptis, & libris dimicauerunt, & dimicant.

Index bellar. de Doctorib. super totam S. Scripturam

Cathal. scriptorum cōtra hæreticos.

IV Pergit mox ad indicem Theologorum scholasticorum, & à Petro

Cathal. Theologorū scholastici.

à Petro Lombardo sententiarum Magistro, & Episcopo Parisiensi, vsque ad Dominicum Sotum Dominicanum, & à sacris confessionibus Caroli v. ministrum, qui interfuit Concilio Tridentino in eo Cathalogo 60. Commemoratum fuisse etiam à sacris confessionibus, concionibus, & chronicis Antonium à Guenara Minoritam Mondognetensẽ Episcopum, necnon & Consiliarium Caroli v. demonstrat Martyrolog. Franciscan. 24. Octobris, vbi de eius eruditione diuina, humilitate, pietate, spiritu, puritate, religione. In sequenti autem indice, qui est collectorum, & expositorum sacrorum Canonum ponit auctores Bellarminus 32. quorum primus Dionysius exiguus, natione Scita, sed moribus Romanus; vltimus verò Martinus Nauarrus. Qui scribunt de casibus conscientiæ sunt apud ipsum à Raymundo de Penna Forti ad Martinum Nauarrum præfatum 14. At Oratores Christiani ab Origene ad Ambrosium Camaldulensem 43. quorum 22. omnes sunt Sancti.

Antonius de Gueuara.

Collectores, & expositores sacrorum canonum.

Scriptores de casib. conscient. Oratores christiani. Poetæ sacri.

V Poetæ sacri ex Hebræis 4. Moses, Dauid, Salomon, Hieremias. Ex Christianis, à S. Cypriano ad Marsilium Ficinum 30. Historici ecclesiastici, à Ioseph Hebræo ad Cæsarem Baronium 61. Chronologi ab Eusebio Cæsariense vsque ad Bellarminum ipsum 35. Scriptores piorum libellorum ab eo, qui scripsit Martyrium S. Andreæ vsque ad auctorem, tractantem de vita spirituali S. Vincentij 35. Omnium summa ex prædictis decem indiculis, quos scripsit Bellarm. ad finem libri de Scriptoribus Ecclesiasticis 1281. Relictis innumeris ex Recentioribus, qui suo tempore vel nondum scripserant, vel erant vulgaris nominis. Omnes hi scripserunt tribus tantum linguis, nam alij hebraicè scripserunt, alii Græcè, alii Latinè.

Historici eccles. chronologistæ. Piorum librorũ auctores.

VI In Hierarchia Franciscana à Monarchia Ecclesiastica inseparabilis, & pro eius adiutorio similis illi effecta, Scriptores etiam innumeri ab omnibus Mundi partibus, & in omni scientia, & facultate, nec desunt ex Franciscanis, imò multi extant in illis Bellarmini indiculis. Nostrates ergo iuxta eorum nationes sic se habent apud Elenchum alphabeticum Vadinghi. Angli 3. Belgæ 124. Bohemus 1. Burgundi 5. Catalani 4. Cretenses 2. Cyprius 1. Dalmatæ 4. Galli 166. Germani 102. Græci 2. Hiberni 34. Hispani 246. Hungari 3. Indi 6 Itali 547. Lotaringi 2. Lusitani 28. Mexicanus 1. Regni Neapolitani 48. Peruani 2. Poloni 9. Poxolani, seu Rutheni 2. Sabaudi 14. Sardi 3. Scoti 3. Siculi 24. Veneti 19. Zelandi 3. Ignotæ nationis 86. Hi omnes in variis idiomatibus, & linguis scriptores Franciscani, alii percelebres, alii minus, alii parum, ac nullius nominis ingentem cumulum efficiunt, sunt namq; cuncti (ni fallor) 1202.

Script. Franc. ex omni mũdi plaga, & omni disciplina, ac lingua.

VII Nec desunt in Hierarchia Franciscana Fœminæ eruditæ,

quæ

quæ ſcripſerint. Scripſit enim Agnes Aſſiſias, ſoror D.Claræ, Angela Fulginas, Baptiſta Monsfeltrina, Baptiſta Varane, Cherubina Herula Narnienſis, S.Clara Aſſiſias Vmbra, Clara Bugnia, Dominica à Paradiſo Florentina, S.Eliſabetha Hungara, Eufraſia Alfari Perugina, Illuminata Bemba, Ioanna de Iuſſie. Sunt numero duodecim, & earum ſcripta apud eundem auctorem. Quantum verò ad materias, ſuper quas Doctores Franciſcani ſcripſerunt, & quantum ad idiomata, in quibus ſcripſere, in Biblia vniuerſa 84. In Geneſim 17. in Exodum 7. in Numeros 1. in Deuteronom. 3. in Ioſué 1. in Iudices 3. in Ruth 3. in Libros Regum 1. in Eſdræ Neemiæ 1. in Tobiam 1. in Iudith 1. in Eſther 3. in Iob 8. in Pſalmos 38. in Prouerbia 1. in Eccleſiaſten 7. in Cant.cant. 15. in Sapient. 1. in Ecchleſiaſticum 3. in Iſaiam 7. in Hierem. 14. in Baruch 1. in Ezechiel. 2. in Danielem 3. in duodecim Prophetas minores 2. in Oſeæ 1. in Ioelem 1. in Amos 1. in Ionam 4. in Habacuch 2. in Zachariam 1. in Malachiam 1.

Mulieres, quæ ſcripſerunt in Ord. Franciſc.

Materiæ, ſuper quibus viri docti Franciſcani, & idiomata, quibus ſcripſ.

Super vetus Teſtam.

VIII Scriptores verò in totum Nouum Teſtamentum etiam plures, inter quos præcipuè in quatuor Euangelia 27. in Matthæum 11. in Marcum 16. in Ioannem 14. in Acta Apoſtolorum 2. in omnes Epiſtolas Pauli 16. in Epiſt. ad Romanos 7. ad Epheſios 1. ad Coloſſenſes 1. ad Philippenſes 1. ad Hebræos 7. in Epiſtolas S.Petri 4. in Epiſt. S.Ioann. 2. in Epiſt. S.Iudæ 3. in Apocalypſim 26.

Super nouũ Teſtam.

IX Scriptores formalitatum Iſagogicarum pro introductione ad doctrinam Scoti 17. Qui ſcripſerunt Quolibetalia 43. Compendia 30. Tractatus ſpeciales Theologiæ ſcholaſticæ 75. Sũmas theologicas 18. Theologiam moralem, ſeu Caſus Conſcientiæ 126. Theologiam Paræneticam, ſeu Homilias, conciones, & ſermones 343. Theologiam Catecheticam 65. Theologiam Polemicam, ſeu controuerſias 127. Theologiam Aſceticam, & myſticam, ſeu libros ſpirituales 258. inter quos S.P. Frãciſcus compoſuit officium Paſſionis Dominicæ, Cantica ſpiritualia, Apophthegmata, familiaria colloquia, & S.Ludouicus Rex Franciæ pias inſtitutiones.

Scriptores in variis diſcip.

X Libros Rituales ediderunt ſcriptores 48. Theologiã exemplarem, ſeu de vitis Sanctorum, ac primò de B.Virgine 111. Vitas Sanctorum 127. Theologiam poſitiuam, ſeu Concilia, Synodos, Decreta illuſtrata, item Ius ciuile 69.

Ritualiſtæ, & alii.

Hiſtorici Franciſcani 159. inter quos talem ſe præbuit Lucas Vadingus, religioſitate, doctrina, calamo in Hierarchia Franciſcana, quinimò & in tota Republica Chriſtiana, quale m ſe oſtendit Cæſar Baronius, ſibi coniunctiſſimus, & eius vnicum exemplar, pietate, ſtylo, ordine in Monarchia Eccleſiaſtica. Hæres promeritus Vadinghi noſtri religione, profeſſione, officio, doctrina, ſcriptione, natione, P.Franciſcus Haroldus Hibernus, auctor Epi,

P.Luc. Vad. inſignis Baronii imitator.

V An prius fuerit Theologiæ professor in Ordine, prout scribunt Rodulphus fol. 78. Marcus Vlissipp. c. 10. & Henricus Vuillot in Athenis, qui constantem hanc vult opinionem, subdubitat Vadingus cit. tom. 1. ad ann. 1222. num. 33. Etenim iam aliquanto ante tempore Bononiæ legebat; in Anglia statim ab ingressu erectum iuuenum gymnasium, & Alexandrum Halensem, si non sub ipso tyrocinio, saltem expleto facilè credit suis legisse, & Antonius nonnisi vno, vel altero anno potuit docere. Illud autem liquidius omnino aberrasse Vuillotum & Tritemium, subdit Vading. ibidem dum in Tolosæ. Bononiæ, & Parisij Academiis eum docuisse, scilicet priusquam nostro sodalitio nomen daret.

Alexandrum Halensem an no vno ante D. Ant. legisse in Anglia ob dubitat Vad.

Errorem sanè conuincunt breuis hominis ætas, adepta, vel consummata in ipso Ordine literarum peritia, eius initiatio in Lusitania, neque in Galliam, aut Italiam venisse, nisi iam Franciscanum, quod & ante Vadingũ priores admonuerunt Stephanus Garibaius lib. 12. cap. 47. & Henricus Sedulius.

Ante ingressum ad ordinem nunquam legerat publicè Ant.

VI Sed de institutione ad publicam cathedram in lectura Theologica, fuisse dumtaxat priorem Alexandro Halensi Antonium, saltem quantum ad literas patentes manu propria à B. Frãcisco conscriptas: id mihi pro comperto, quia quantum ad tempus res incerta, ac dubia admodum, & prior sententia probabilior. Itaque Gallia, atque Italia nouæ institutionem, & apertionem scholæ, & doctrinæ D. Antonii meruere, illa apud Tolosates, hæc apud Bononienses, ac Patauinos. Scripta scolastica de D. Antonio non dum reperi, neque alii reperere, sed moralia tantum ad conciones, aduentuales, annuales, quadragesimales, sanctorales ingenti eloquentiæ Apostolicæ artificio dictæ, licet rudi, ac simplici synopsi, mandante Gregorio Nono conscriptæ ab eodem auctore. Verum, vt ipse pluries aduerti in scriptis meis Italicis, omnem ferè Scholasticam, ac mysticam, moralem que Theologiam in ipsis sermonibus præfatis eleganti, ac clara interpretatione annexam obseruaui.

Cathedræ in quibus publicè docuit Ant.

VII Cum professione Theologiæ sanctæ orationi; studii professionem non solum neque in sè, neque in discipulis suis relaxauit Antonius, verum potius auxit. Totum tempus optimè à se distributum, oratio erat lectio, prædicatio, confessio. In schola orationis semper sibi noua communicabat Deus (audiant Theologi, lectores, & studiosi nostri) & noua erant ea, quæ nouus hic Theologiæ Professor in noua schola, alios docebat. Etenim quam plurimi diuinitus eruditi, inter quos ipse eminebat, sensus mirificòs & nouos de rebus cælestibus proferre soliti, quos nisi doctissimi percipere non possunt, imo passim neque percipere valent.

Temporis distributio.

VIII Imago Antonii in institutione suæ nouæ scholæ ex eius do-

doctrina pluribus in locis innotuerat, sed præcipuè ex serm. Dom. 6. Palmarum super illud de Christo. *Tunc misit duos discipulos* &c. Matt. 21. *Moraliter ait, discipulus dictus, eo quod disciplinam discit. Duo ergo discipuli viri iusti, qui disciplinam Patris discunt sunt mundi despectio, cordis humiliatio. Isti duo discipuli sunt Moyses, & Aaron, qui Hebreos educunt de Aegypto. Duo vectes, arcam testimonij portantes. Duo Cherubim, propitiatorium versis vultibus prospicientes. Per Moysen, qui (vt dicit Apostolus ad Hebreos ij.) maiores diuitias æstimauit thesauro Aegyptiorum improperium Christi, mundi despectio significatur. Per Aaron (qui vt dicitur, ignem extinxit, & iram Dei ne in populum desæuiret sedauit) cordis humilitas designatur, quæ extinguit ignem Diabolicæ suggestionis, & sedat iram diuinæ animaduersionis. Isti duo discipuli tamquam vectes inflexibiles portant arcam testimonij, scilicet doctrinam Christi, vel obedientiam Prælati. Duo Cherubim, qui prospiciunt in propitiatorium, idest ipsum Christum, qui est propitiatio pro peccatis nostris, prospiciunt (inquam) in præsepio reclinatum, in Cruce suspensum, in monumento sepultum. Istos duos discipulos mittit vir iustus.*

Imago sapientiæ Antonij ex sua doctrina linanda.

Dualitas multiplex ex sacra Scriptura

IX Statim ad receptionem patentium literarum B. Francisci hosce duos discipulos misit Antonius, scilicet ostendit & geminos vectes, portantes arcam testimonii, arcam Bibilicam, quam memoriter ipse tenebat. Ostendit duos Cherubinos, noua scientia, ac sapientia præditos, ac toti Ecclesiæ Catholicæ propitios. Obedientiam Prælati sui Francisci perfectissimè adimplens, Cherubinos, Seraphinos Christique imitatores, & ipsius mysteriorum seruatores plurimos ex suis discipulis effecit.

Qualis euaserit Anton. S. Theol. professor effectus.

X Quod frequenter prædicauit super pergama Apostolica, Demostenis ac Tullii eloquētiam deludens, explicans illud Christi in cap. 7. Ioannis fer. 3. hebdom. 4. Quadragesim. *Qui loquitur à semetipso quærit gloriam propriam*; frequenter etiam super Cathedram Theologicam Bononiensibus, Patauinis, Tholosatis explicuit, obseruauit, commendauit. Ponam eius interpretationem verè dignam, & egregiam:

XI *Ex propria doctrina insurgunt errores, & hæreses, quia qui nimis emungit, elicit sanguinem. Econtrario verò, qui loquitur verum, non quærit gloriam propriam, sed gloriam eius, qui misit illum, & ego quæro gloriam Patris mei, non meam, igitur doctrina mea est, quo adhoc integra, & non in ea iniustitia, quo ad effectum, siuè quo ad intentionem. Nota: dupliciter quis loquitur, secundum quod dupliciter ducitur in consuetudinem. Vno modo ab alio, & hoc tripliciter. Vel per inspirationem, & sic est à Deo eius doctrina. Quia* Spiritus *Sancti inspirati, locuti sunt Sancti Dei homines*

Hæreses oriūtur ex propria doctrina.

tate etiam, & ſoliditate multis gradibus ſuperarunt. Iuſſu Innocentii Papæ IV. totius Theologiæ ſcholaſticæ ſummam, in illam ferè, qua nunc eſt, formam, atque methodum omnium primus reduxit, & in quatuor volumina optima diſpoſitione, & ſingulari iudicio pulcherrimè diſtribuit. Eius opera.

III Porrò hoc opus ab Innocẽtio commendatum, & à ſeptuaginta Theologis examinatum, & approbatum. Alexander IV. omnibus Academijs docendum propoſuit. Multa doctè, & clarè in omni ferme materia ſcripſit Alexan. ex quibus quæ reperit Vadingus enumerauit in lib. de Scriptoribus Ord. Minorum. Inſcriptio ſepulchralis Alexandrum noſtrum ſanctitate vitæ, & granditate doctrinæ magnum oſtendit in magno Conuentu Pariſii, vbi ſepultus eſt, obiens ann. 1245.

Epitaphium ſepulchrale ad tumulum Alexandri.

Clauditur hoc ſaxo famam ſortitus abundè
Gloria Doctorum, decus, & flos Philoſophorum,
Auctor ſcriptorum vir Alexander variorum.
Norma modernorum, fons veri lux aliorum.
Inclytus Anglorum fuit Archileuita, ſed horum
Scriptor clerorum, frater collega Minorum
Factus egenorum; ſed Doctor primus eorum.

D. BONAVENTVRA

Seraphicæ Scholæ primus, ac mirificus Magiſter.

I AVthor etiam, & Princeps ſcholæ ſuæ D. Bonauentura, Alexandri diſcipulus, de quo ipſe Magiſter, & Præceptor teſtatus eſt, *Videri ſibi Adam in Bonauentura non peccaſſe.* Quamobrem haud mirum, ſi in nullo peccauerit eius florentiſſima Academia, eius Seraphica doctrina, eius opera, verè è Cælo delapſa, & à Crucifixo Domino ſibi paſſim adminiſtrata, vt faſſus eſt D. Thomas, ei amiciſſimus, ac præcipua, reciprocaque magnæ doctrinæ cõmunicatione, in altero Seraphicæ, in altero Angelicæ, ſibi coniũctiſſimus. Succeſſit Bonauentura anno ſui Monachatus decimo in Cathedra Pariſienſi Ioanni de Rupella eius inſtituti viro doctiſſimo. Teſtimoniũ Alex. de Ales de D. Bonau. eius diſcipulo.

II Eius vita, minimè in Adamo aliquo modo peccante, morum, & regiminis exemplis ampliſſimum Lycæum extitit, qua factis, pluſquam dictis in cathedra docuit ſeraphicè Eccleſiam omnem, populos, prælatos, viros doctos, & indoctos. Eius ipſa mors Vit. eius adeo ſancta, & exemplaris ampliſſimum Lycæum extitit.

Eius mors schola etiam fuit.

co anno 1274. quo sepultus fuit ad suos consodales (etsi Thritemius dicat, decessisse anno 1283. & tumulatum fuisse in Ecclesia Cathedrali Lugdunensi, & alij circa mortis annum aberrent) Schola fuit, in qua docuit, quod pretiosa est mors Sanctorum Dei, pretiosissimæ eorum vitæ respondens. Etenim elatus est funere vir Sanctus, quale à memoria hominum (ait Albertus Myræus) gloriosius non legitur.

Funus eius à memoria hominum non fuit simile.

III Nam interfuit eius exequiis præsentia sua Gregor. X. Pontifex summus, qui de eius obitu maximè doluit, fassus publicè, *Ecclesiam Dei magnam propterea incurrisse iacturam*. Idem Pontifex celebrans aliquando, ostendensque cuidam Regio Oratori D. Bonauenturam inter cæteros Cardinales, qui tunc ei assistebant, confirmauit id, quod prius dixerat de eo Alexander Alensis eius Præceptor, scilicet, quod in eo Adam non peccauerit; sed alio encomio. Etenim cernens in eo compositionem corporis, elegantiam, maiestatem, & honestatem vultus, sanctitatem, & venerabilitatem vndique emittentem, nuncupauit ipsum *Reliquiam viuā*. Adfuit quoque Bonauenturæ funeri Imperator Græcorum per Græcos Proceres, Latinus verò Orienti, Imperator Balduinus per seipsum, Occidentis autem Imperio tunc vacante, ait Vadingus de Scriptoribus Franciscanis, at verius non vacabat tunc Imper. Occidentis, quia interregnum illud adeò longum, & perniciosum cessauit anno 1273. per electionem in Regem Romanorum Rodulphi I. Comitis de Habsburgo, & Augustissimæ domus Austriacæ Conditoris.

Vocatur à Greg. xi reliquia diua.

IV Adfuit etiam Iacobus Rex Aragoniæ, adfuerunt Patriarchæ Constantinopolitanus, & Antiochenus, Cardinales vniuersi, Præsules quingenti, Abbates sexaginta, alii minorum gentium Antistites, ac Sacerdotes supra mille; Regum, ac Principum quàm plurium Oratores, Tartarorum, & aliorum populorum Legati, sacri demum, ac politici ordinis homines innumerabiles. Sacris funeralibus solemniter operatus est, & laudationem funebrem dixit Petrus Tarantasiensis Ordinis Prædicatorum, ex Archiepiscopo Lugdunensi Cardinalis, & Episcopus Ostiensis, ac demum Innocentius v. Papa. Relatus est in Sanctorum numerum à Sixto IV. anno 1482. & à Sixto v. connumeratus inter maximos Ecclesię Doctores. Quæ præstiterit in electione Gregorii x. quid egerit in Concilio secundo Lugdunensi, quanta prudentia vastissimum rexerit Minorum sodalitium, quid per omnem vitam egerit, & quos post mortem acceperit honores; Vide Vading. in 1. 2. & 7. Annalium tomis. Cathalogus librorum, & qui scripta, opera, & opuscula Bonauenturæ commemorauerunt, apud eundem Vadingum ibidem.

Sacris funeralibus operatus est Petrus de Tarantasia, qui postea Innocent v.

Scripta eius apud Vadin.

B. IOANNES DVNS SCOTVS

Scholæ suæ subtilissimus Institutor.

I IOannes Duns Scotus natione Anglus, Ordinis Minorum, vir fuit acutissimo ingenio præditus, & cum docuisset primum Oxonii, deinde Parisiis, immatura morte diem extremum obijsse dicitur anno Domini 1308. Hæc Cardinalis Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculo 14. vbi statim subdit cathalogum operum Scoti. Verum, an fuerit natione Anglus, an verò Hibernus, vel Scotus, lis sub Iudice adhuc. Controuersiam istam, aliasque quæ circa doctrinæ dignitatem, vitæ mensuram, mortis qualitatem quidam excitauerunt diffusè examinauit Vadingus tom. 3. annal. & in vita ipsius Doctoris illius operibus ab ipso præfixa. Vbi postea in libro de Scriptoribus Franciscanis egit de Scoto omnia eius opera impressa, vel non impressa, adhibito ordine iuxta Pitsei indicem, ablataque à medio omni confusione, quæ tumultuariè, ab aliis referuntur, enumerauit. *Scoti patria, ingenium, cathedræ.*

II Nam Oxonij, Lutetiæ, Coloniæ magno discipulorum profectu, multorum encomijs, summo omnium applausu Theologiā publicè professus, multa scripsit doctissimè in Aristotilem, Petrum Lombardum; sacros codices copiosis editis commentarijs. Sanctitate vitæ, paupertate Seraphica, humilitate maxima, modestia incredibili, in aliorum sententijs discutiendis sine nomine authorum, claruit Scotus Vnde carmen illud antiquum in altera vetusta tabella sepulchrali Coloniæ, vbi immatura morte, quæ limam vltimam operibus eius prohibuit; & ne imperfecta complerentur, decessit anno 1308. sexto Idus Nouembris religiosis eius virtutibus arridet. *Scoti schola, ac doctrina, innumeros, doctosq; discipulos peperit.*

Clauditur hic riuus, fons Ecclesiæ, via, viuus,
Doctor iustitiæ, studijs flos, arca sophiæ,
Ingenio scandens, Scripturæ condita pandens.
In teneris annis fuit: ergo memento Ioannis.
Hunc Deus ornatum, fac cælitus esse beatum.
Pro Patre translato modulentur pectore grato.
Dux fuit hic Cleri, Claustri lux, & tuba veri.

Epitaph. ad Scoti tumulū

III Fabulosum illi mortis genus Paulus Iouius, & ex eo Bzouius

uius affinxerunt, vti testatur Albertus Mitræus in Auctario,& Vading.diffusè probauit tom.3.annal.ad ann.1308.

Virtutes morales in Scoto eximiæ.

Sed coronam sibi imposuerat altissima B.Francisci paupertas,vt tanto esset vera sapientia diues, quantò fuerat paupertate spiritus locuplex. Id fatentur versus ad finem MS.in 1. sentent. apud Collegium Caij:

Illud opus scripsit SCOTVS dum corpore vixit,
Parisÿ dixit, & ob hoc sua fama reuixit;
Nam sibi SVBTILIS nomen subtilia donant,
Quem vestis vilis, pes nudus, chorda coronant,

Scoti scripta pia, & honestissima.

IV Malè certò scotizat,qui studens assiduò super Scoti subtilitates, de eius paupertate, oratione, & alijs dotibus, & virtutibus studium nullum. Contentiosa iurgia abhorruit Scotus, charitatem christianam deturbantia quam maximè, vt ex eius honestissimis scriptis planè liquet, spiritum nunquam relaxauit; non destitit esse seraphicus Dei amore cum D.Bonauentura, & Angelicus puritate, & ingenuitate cum D.Thoma, etsi aliquando ad maiorem indagationem, & soliditatem veritatis pia subtilitate illorum opiniones examinauerit. Scio Gersonem scholares subtiles reprehendere, eo quia D.Bonauenturæ doctrinæ parum memores solent esse. Vbi charitas non ædificat, scientia omnis,etiam ex diuinis literis desumpta, inflat, & omnia bona destruit, *Et ignis est vsque ad perditionem deuorans, & omnia eradicans genimina*, Discipulos, quos post se reliquit Scotus,omnes claruere; præcipui tamen,& magni nominis tres Antonius Andreas Aragonius,& Frãciscanus,qui scripsit in 4.lib.sentent.quod scriptum editum est Venetijs anno 1578. Franciscus de Mairone, natione Scotus, & ipse professione Frãciscanus,cuius opera olim impressa Basileæ, postea Venetijs anno 1520.& 1556. floruit ille anno 1317. hic verò 1325 Vide Bellarm.de Scriptor.Eccles.& Vading de Scriptor.Franciscan. Tertius Scoti discipulus.

Celebriores Scoti discipuli.

GVLIELMVS OCHAM

Scholæ nominalium nobilis inceptor.

Gulielmi Ochami natio, & acre ingenium,scholæ Scoti Magistri sui aduersus,

I DE Gulielmo Ochamo, & eius scriptis ad ann.1320. sæculo 14.citato idem Bellarminus.Sed Vadingus noster in hunc modum: Gulielmus Occhamus, Anglus,etsi aliqui Hibernum velint,Scoti discipulus, & postea acerrimus impugnator. Scholam inchoauit, vel maximè stabiliuit Nominalium. Vir quidem acris ingenij, sed minimè sobrij; plus enim volebat sapere, quam oportebat, nec timuit in Cælum os suum ponere, & sacram deprimere

Pon-

Pontificiam, nimiumque extollete Imperatoriam dignitatem. Inſipienti zelo, & nimis ardenti defendere volens Franciſcanæ paupertatis excellentiam, timens incidere in manus Ioanni XXII. Minorum ſententiæ valde contrarii, fugit cum Michaele Ceſenate ad Ludouicum Bauarum, qui tunc Cæſarem agebat, ſcripſitque intemperanter nimis contra Ioannem, Ludouici aduerſarium, plurima opuſcula, quorum aliqua proſcripta ſunt, & alia cautè ſunt legenda. Hominis turbas, & contumaciam per annorum, & factorum ſeriem tertio Annalium tomo deſcripſit idem Vading. Si fœdam hanc maculam non incurriſſet, inſigni inter Theologos nomine coruſcaret, eamq; nihilominus retinuit famam, vt *Venerabilis inceptor*, *& ſingularis Doctor* communiter appelletur, eiuſque nomen ære inciſum conſpiciatur in circuitu tumbæ Ioannis Scoti Coloniæ Agrippinæ. Partim de theologicis, partim de rebus philoſophicis doctiſſimè ſcripſit, & copioſiſſimè.

Nimis audax ac petulans in pontificiā authoritatē.

Eius opera.

Eius fama, & cognomentū

II Omnia eius opera auctores citati afferunt. Hos quatuor Doctores, & authores, qui peculiarem ſcholam fundarunt, præcipuè adnotaui, vt aliquo pacto quatuor Doctoribus Eccleſiæ Romanæ correſponderent, dum in Hierarchia Franciſcana, quatuor faciebus diſtincta præſident.

Quatuor Doctores Eccleſiæ iuxta quatuor Euāgeliſtas eas ſcholas ſeorſim fundarunt, in quibus variam ſacrarum literarum interpretationem addiſcimus. Sic in ſchola D. Hieronymi ſenſus literalis ſolida lectione inſtruimur. In ſchola D. Gregorii ſenſus moralis florida, ac lepida præcepta capimus. In ſchola D. Ambroſij ad ſenſum allegoricum circa credibilia; in ſchola verò D. Auguſtini ad ſenſum anagogicum circa ſperabilia ducimur.

Quatuor Eccleſ. Doctores iuxta 4. ſenſus ſacræ Scripturæ.

III Ad hos ipſos quatuor primæ claſſis Doctores plurimi alij alterius claſſis referuntur, & aggregantur, licet minus principaliter. Quotquot ſacram Scripturam explanauerunt vſque ad tempora Bellarmini ſunt in omnes libros Biblicos 7. in cæteros libros ſeorſim incipiendo à libro Geneſis veteris teſtamenti vſque ad librum Apocalypſis noui teſtamenti, ille primus in Biblicis, hic nouiſſimus, 404. interpretes ſunt apud ipſum. Sed 249. ſuper ſcripturam veterem, ſuper nouam verò 155. Adducit deinde idem auctor in 2. indice eos Doctores, & Scriptores antiquos, modernoſque, qui ſcripſerunt aduerſus hæreticos, incipiendo à Simone Mago Archihæreſiarcha, & terminando ad Martinum Lutherum hæreſiarcham, & omnium recentiorum hæreſiarcharum parentē; ſuntque num. 61. Recentiores, ait, ſequuti ſunt alij innumerabiles, qui noſtro tempore contra præſentes ſæculi hæreſes, ſcriptis, & libris dimicauerunt, & dimicant.

Index bellar. de Doctorib. ſuper totam S. Scripturam

Cathal. ſcriptorum cōtra hæreticos.

IV Pergit mox ad indicem Theologorum ſcholaſtitorum, & à Petro

Cathal. Theologorū ſcholaſtici.

à Petro Lombardo sententiarum Magistro, & Episcopo Parisiensi, vsque ad Dominicum Sotum Dominicanum, & à sacris confessionibus Caroli v. ministrum, qui interfuit Concilio Tridentino in eo Cathalogo 60. Commemoratum fuisse etiam à sacris confessionibus, concionibus, & chronicis Antonium à Gueuara Minoritam Mondognetensē Episcopum, necnon & Consiliarium Caroli v. demonstrat Martyrolog. Franciscan. 24. Octobris, vbi de eius eruditione diuina, humilitate, pietate, spiritu, puritate, religione. In sequenti autem indice, qui est collectorum, & expositorum sacrorum Canonum ponit auctores Bellarminus 32. quorum primus Dionysius exiguus, natione Scita, sed moribus Romanus; vltimus verò Martinus Nauarrus. Qui scribunt de casibus conscientiæ sunt apud ipsum à Raymundo de Penna Forti ad Martinum Nauarrum præfatum 14. At Oratores Christiani ab Origene ad Ambrosium Camaldulensem 43: quorum 22. omnes sunt Sancti.

Antonius de Gueuara.

Collectores, & expositores sacrorum canonum.

Scriptores de casib. conscient. Oratores christiani. Poetæ sacri.

V Poetæ sacri ex Hebræis 4. Moses, Dauid, Salomon, Hieremias. Ex Christianis, à S. Cypriano ad Marsilium Ficinum 30. Historici ecclesiastici, à Ioseph Hebræo ad Cæsarem Baronium 61. Chronologi ab Eusebio Cæsariense vsque ad Bellarminum ipsum 35. Scriptores piorum libellorum ab eo, qui scripsit Martyrium S. Andreæ vsque ad auctorem, tractantem de vita spirituali S. Vincentij 35. Omnium summa ex prædictis decem indiculis, quos scripsit Bellarm. ad finem libri de Scriptoribus Ecclesiasticis 1281. Relictis innumeris ex Recentioribus, qui suo tempore vel nondum scripserant, vel erant vulgaris nominis. Omnes hi scripserunt tribus tantum linguis, nam alij hebraicè scripserunt, alii Græcè, alii Latinè.

Historici eccles. chronologistæ. Piorum librorū auctores.

VI In Hierarchia Franciscana à Monarchia Ecclesiastica inseparabilis, & pro eius adiutorio similis illi effecta; Scriptores etiam innumeri ab omnibus Mundi partibus, & in omni scientia, & facultate, nec desunt ex Franciscanis, imò multi extant in illis Bellarmini indiculis. Nostrates ergo iuxta eorum nationes sic se habent apud Elenchum alphabeticum *Vadinghi*. *Angli* 3. Belgæ 124. Bohemus 1. Burgundi 5. Catalani 4. Cretenses 2. Cyprius 1. Dalmatæ 4. Galli 166. Germani 102. Græci 2. Hiberni 34. Hispani 246. Hungari 3. Indi 6 Itali 547. Lotaringi 2. Lusitani 28. Mexicanus 1. Regni Neapolitani 48. Peruani 2. Poloni 9. Poxolani, seu Rutheni 2. Sabaudi 14. Sardi 3. Scot 3. Siculi 24. *Veneti* 19. Zelandi 3. Ignotæ nationis 86. Hi omnes in variis idiomatibus, & linguis scriptores Franciscani, alii percelebres, alii minus, alii parum, ac nullius nominis ingentem cumulum efficiunt, sunt namq; cuncti (ni fallor) 1202.

Script. Fräc. ex omni mūdi plaga, & omni discip. lina, ac lingua.

VII Nec desunt in Hierarchia Franciscana Fœminæ erudiæ,

quæ

quæ fcripferint. Scripfit enim Agnes Affifias, foror D.Claræ, Angela Fulginas, Baptifta Monsfeltrina, Baptifta Varane, Cherubina Herula Narnienfis, S.Clara Affifias Vmbra, Clara Bugnia, Dominica à Paradifo Florentina, S.Elifabetha Hungara, Eufrafia Alfari Perugina, Illuminata Bemba, Ioanna de Iuffie. Sunt numero duodecim, & earum fcripta apud eundem auctorem. Quantum verò ad materias, fuper quas Doctores Francifcani fcripferunt, & quantum ad idiomata, in quibus fcripfere, in Biblia vniuerfa 84. In Genefim 17. in Exodum 7. in Numeros 1. in Deuteronom. 3. in Iofue 1. in Iudices 3. in Ruth 3. in Libros Regum 1. in Efdræ Neemiæ 1. in Tobiam 1. in Iudith 1. in Efther 3, in Iob 8. in Pfalmos 38. in Prouerbia 1. in Ecclefiaften 7. in Cant.cant. 15. in Sapient. 1. in Ecchlefiafticum 3. in Ifaiam 7. in Hierem. 14. in Baruch 1. in Ezechiel. 2. in Danielem 3. in duodecim Prophetas minores 2. in Ofeæ 1. in Ioelem 1. in Amos 1. in Ionam 4. in Habacuch 2. in Zachariam 1. in Malachiam 1.

Mulieres, quæ fcripferunt in Ord. Francifc.

Materiæ, fuper quibus viri docti Frã cifcani, & idiomata, qui bus fcripf.

Super vetus Teftam.

VIII Scriptores verò in totum Nouum Teftamentum etiam plures, inter quos præcipuè in quatuor Euangelia 27. in Matthæum 12. in Marcum 16. in Ioannem 14. in Acta Apoftolorum 2. in omnes Epiftolas Pauli 16. in Epift. ad Romanos 7. ad Ephefios 1. ad Coloffenfes 1. ad Philippenfes 1. ad Hebræos 7. in Epiftolas S.Petri 4. in Epift.S.Ioann. 2. in Epift.S.Iudæ 3. in Apocalypfim 26.

Super nouũ Teftam.

IX Scriptores formalitatum Ifagogicarum pro introductione ad doctrinam Scoti 17. Qui fcripferunt Quolibetalia 43. Compendia 30. Tractatus fpeciales Theologiæ fcholafticæ 75. Sũmas theologicas 18. Theologiam moralem, feu Cafus Confcientiæ 126. Theologiam Parænetica, feu Homilias, conciones, & fermones 343. Theologiam Catechefticam 65. Theologiam Polemicam, feu controuerfias 127. Theologiam Afceticam, & myfticam, feu libros fpirituales 258. inter quos S.P. Frãcifcus compofuit officium Paffionis Dominicæ, Cantica fpiritualia, Apophthegmata, familiaria colloquia, & S.Ludouicus Rex Franciæ pias inftitutiones.

Scriptores in variis difcip.

X Libros Rituales ediderunt fcriptores 48. Theologiã exemplarem, feu de vitis Sanctorum, ac primò de B.Virgine 111. Vitas Sanctorum 127. Theologiam pofitiuam, feu Concilia, Synodos, Decreta illuftrata, item Ius ciuile 69.

Ritualiftæ, & alii.

Hiftorici Francifcani 159. inter quos talem fe præbuit Lucas Vadingus, religiofitate, doctrina, calamo in Hierarchia Francifcana, quinimò & in tota Republica Chriftiana, quale m fe oftendit Cæfar Baronius, fibi coniunctiffimus, & eius vnicum exemplar, pietate, ftylo, ordine in Monarchia Ecclefiaftica. Hæres promeritus Vadinghi noftri religione, profeffione, officio, doctrina, fcriptione, natione, P.Francifcus Haroldus Hibernus, auctor Epi-

P.Luc. Vad. infignis Baronii imitator.

tomes, seu Breuiarii, duabus voluminibus digesti, ix. tom. Ann. Vadinghi continuator, necnon & libri de scriptoribus Franciscanis. Hunc religiosum, & doctum virum, nisi pestilentia eum impediuisset, iam appulisset Oenipontum, missum ad eam aulam Archiducalem à prædicto Vadingo, vt me adiuuaret pro historiatum Austriacum complemento. Plurimum equidem tota Religio Franciscana, & Christiana debet Patrum Hibernorum Collegiis, & maximè huic Romano, vnde tot insignes scriptores, tot egregia volumina, tot apostolici missionarii exiere, & in dies exeunt. Sed de hoc alibi, & iam in poemate Italico denuò hic Romæ impresso aliquid cecini super istam materiam.

Colleg. Roman. S. Isidori PP. Hibernensium.

XI Qui ex Franciscanis scriptoribus auctores sacros illustrauere 85. qui historicos prophanos 2. qui itineraria scripsere, Terram Sanctam, Montem Aluerniam 31. qui in Philosophiam vniuersam, aut carptim 31. Logica habet auctores 47. Phisica 31. libri de Cælo 12. Meteora 3. libri de anima 26. Metaphisica 18. Ethica 6. Politica 31. Oeconomica, & Instructoria 47. Mathematica 16. Musica 9. Auerroes 4. Medica 11. Magia naturalis 9. Oratoria, & Rhetoricæ præceptiones 13. Epistolæ 34. Orationes 49. Apologiæ speciales 42. Poeticæ præceptiones 5. Poemata 65. Poetæ illustrati 9. Gramatica Arabica 2. Cantabrica 1. Græca 2. Gallica 2. Hebraica 6. inter quos *V*adinghi tractatus de hebraicæ linguæ origine, præstantia, & vtilitate. Hibernica 2. Indica 3. Latina 16. Matlanzica 1. Mexicana 6. Otoruiana 1. Timuquana 2. Totonaca, & Vestaca 1.

Sequuntur cæteri scriptores aliarũ facultatum.

XII In Regulam Minorum 79. Defensi Minores 24. Hi sunt auctores in Hierarchia Franciscana, Doctores, Magistri, & Scriptores, in suo libro à Vadingo memorati. In sacra Biblia explananda Lyranus noster quantum ad artem postillandi eam iuxta sensus literalem, & moralem; peculiarem quasi scholam instituit, & excellentior Alexandro Halensi extitit hac ex parte: etiam & Petrus Galatinus scribens aduersus hebræos, & in eo genere primus fuit, ac singularis. Ex hac classe, & cathalogo scriptorum Franciscanorum præcipuarum scholarum institutorum status laicalis in confusionem, & erubescentiam mundanæ sapientiæ minimè in Hierarchia nostra excludendus est. Hinc opere pretium duxi de illis duobus, ac de B. Aegidio Assisias, & Iacopone ex Tuderto aliqualem mentionem seorsim efficere, & totam synopsim de Doctoribus Franciscanis simul concludere.

B. NICOLAVS LYRANVS VENERAB. DOCTOR

In peculiari postillandi vniuersam Bibliam professione sua schola inclytus Princeps, fundator, & stabilitor.

I ECclesia omnis testatur excellentiam Nicolai de Lyra circa postillas veteris, & noui Testamenti. Ex quo enim in corpore Biblico sub nomine Glossæ postillatæ semel admisit Sedes Apostolica, semper constanter retinuit, & in maximam existimationem, & honorem habuit; etsi alii nunc vanis, & apertis impugnationibus, nunc cautè eas passim carpere, ac labefactare conati sint. Princeps Glossæ postillatæ Lyranus, sicut Princeps Glossæ interlinearis Anselmu Laudunensis scholasticus, qui (teste Bellarmino de scriptoribus Eccles. sæculo 11. ad ann. 1077.) S. Anselmo Cantuariensis æqualis fuit, aut, inquit, paulò iunior scripsit Glossam interlinearem, quæ extat cum Glossa ordinaria, quam marginalem appellant, eiusque auctor fuit Strabo Monachus Fuldensis, qui Rabani Mauri auditor fuit ad ann. 840. Sed Glossa Lyrani, quæ tertia est in ordine equidem felicitate, & facilitate prior est. De Lyrani natione, patria, professione, sanctitate vitæ, eminentia in explanandis diuinis literis, in conscribendis libris, & de eius obitu, operibus, & ingenti humilitate, hæc breui ex Vadingo lib. de Scriptoribus Francisc.

Author Glossæ Interlin.

Author Glossæ ordinar.

II Nicolaus de Lyra Normanniæ oppido (etsi sint qui Flandrum Battauum, aut Anglum efforment) genere, non fide Iudæus, in Verniolensi cœnobio Prouinciæ Franciæ Minorum amplexus institutum circa annum 1291. Parisiis egregios in omni doctrinæ genere fecit progressus, sacræ scripturæ addiscendæ, & interpretandæ omnem admouit operam, eamque feliciter impendit. Namque vniuersos Bibliorum codices, duplici commentario, literali scilicet, & morali, illustrauit, aperuitque posteris viam ad sacra eloquia facilius explicandi. Tanta, inquit Henricus Vuillotus, diuinarum scripturarum, vera, pura, ad germana intelligentia præditus erat, vt in eis exponendis nullum eruditissimorum Theologorum sui temporis parem habuerit.

Nicol. Lyrani natio, ac genus, & ingenium.

Fit Minorita Studet Parisiis.

Egregium ingenium ingens sapientia.

III Doctrinæ vbertatem omnes admirantur, & venerantur. Sanctum vocat Gulielmus Eysengerius, quippe spretis opibus, posthabitis voluptatibus, religioni christianæ, ac diuino honori consulens, ita vixit, vt ad ista vsque tempora vix parem habuerit, nedum superiorem, vel sanctitate vitæ, vel doctrinæ scriptis. Edidit porrò

Eius sanctissima vita.

IV *Perpetuas Postillas, & Commentarios in vniuersa Biblia,*

quorum autographum, ex prædicto Conuentu Vernoliensi acceptum, Franciscus Feuardensius, de quo idem *V*adingus in eodem libro, Ioannes Datræus, & Iacobus Cuily diligenter contulere cum editis, & omnia accuratè suo ordine disposita, euulgarunt Lugduni ann 1590. Habentur postillæ, & commentarii integri manuscripti in Bibliotheca Ducali Vrbini de quæstionibus veteri, & noui testamenti, & magna pars Cæsenæ apud Minores. Ad calcem horum commentariorum humilem hanc confessionem ita auctor adiecit.

Rius scriata vbi se tuata.

Scripta in Biblia Lyran. MS. in Bibl. Vrbini.

V *Ego Deo opt. max. gratias ago, qui mihi gratiam scribendi secundum modulum ingenij mei super omnes libros, in Biblia contentos, dedit; & quoniam probabiliter timeo, in pluribus defecisse tum propter magnitudinem operis, tum propter scientiæ meæ paruitatem, ideò de defectibus veniam postulo, et de alijs ad laudandũ Deũ mecum legentes inuito, deprecans humiliter, & deuotè, vt apud Dominum me velint suis orationibus adiuuare. Quod actum est Parisijs ann. Dom. 1330. Scripsit igitur magnus Lyranus Librum differentiarum noui, & veteris testamenti, cum explicatione nominum hebræorum.*

Humilis confessio Lyrani ad calcẽ MS.

Opera omnia Lyrani.

Libellũ contra quemdam Iudæum impugnantem Christi diuinitatem, eiusque doctrinam ex verbis Euangelij secundum Mattheum

Expositionem præceptorum Decalogi.

De Corpore Christi librum vnum.

Tractatũ de idoneo ministrante, & suscipiẽte Santissimum *Sacramentum Altaris*. Excussum in Germania absque alia expressione loci, cum libello D.Thomæ de eodem argumento.

Tractatum alterum perpulchrum de visione Diuinæ, Essentiæ ab animabus sãctis à corpore separatis. Incipit: *qui elucidant.me.* Extat MS. in Bibliotheca Minorum Toleti.

Tractatulos tres, vel quatuor de diuersis materijs, contra Iudæos librum vnum.

Commentarios in 4. libros sententiarum, sed omnium optimus in 3.

Plura quolibeta Theologica. Postillas super Epistolas, & Euangelia quadragesimalia. Venetiis 1516.

Sermones de Sanctis librum vnum. Incipit: In baculo meo transiui Iordanem.

Sermones de tempore librum vnum. Incipit: *Hora est iam nos de somno surgere.* Vterque hic sermonum liber manuscriptus habetur in Bibliotheca Minorum Toleti litera x. num. 109. eius postillæ, commentarii, & moralitates in Prophetas manuscript. extabant in Bibliotheca Imperat. Viennæ Austriæ. Alia plura composuit, quæ periere.

Opera ad sermones morales.

Ple-

VI Plenus dierum (ipfe enim fe citat iam grandæuum in cap. 1. Genefeos) obiit in magno Conuentu Parifienfi anno 1340. Sepultus in aula capitulari fub ingenti lapide, in cuius circuitu hæc fcripta funt.

Hic iacet
FR. NICOLAVS DE LYRA
Sacræ Theologiæ venerabilis Doctor,
Cuius vitæ, & doctrinæ
Fama diffufa eft per diuerfa Mundi Climata.
Poftillauit enim Bibliam ad literam
à principio vfque ad finem.
Is Prouinciæ Franciç Alumnus
In Conuentu Vernolienfi cuftodiç Normanniæ
Habitum Minorum accepit,
Quem honorificè exemplariterque
Annis XXXXVIII. portauit.
Mortémque obijt anno Domini M. CCCXXXX.
Die XXIII. Octobris.

Annis 48. fuit Frater Minor. Obiit que fenex an.

VII Bellarminus fæcul. 13. ad ann. 1320. in lib. de Scriptor. Ecclef. vbi de obitu Lyrani ad finem illius fynopfis ait, obiiffe dicitur anno Dom. 1349. nouem annos plus ponit. Ortus ergo aufpicatiffimus Lyrani ad tam magnam Ecclefiæ chriftianç vtilitatem ordinatus. Obitus & ipfe aufpicatior, ac felicior fub Benedicto XII. Verè Beatus Doctor, & Princeps in fchola fua Lyranus, qui vita, & verbo clarus fuperftes ann. Dom. 1324. regnante Philippo Longo Rege Franciæ, & Alphonfo XI. Aragoniæ Rege, fex millia iudæorum, & amplius ad chriftianam fidem reduxit; tefte Andrea Teueno hiftoriographo apud Martyrolog. Francifcan. die 23. Octobr. Super eius fepulchrum Carolus V. Romanorum Imperator, dum in Galliam pergens Lutetiam pertranfiit, preces fundere perrexit, vt idem hiftoricus fcribit. Auditores Lyrani Ioannes Grandis, P. Richardus Franc. Mannius Ochamus, & copiofus aliorum numerus, qui tot pulchra fcripfere volumina, omnefque eiufdem inftituti, ac profeffionis.

Multa millia iudæorũ conuertit ad Chriftum.

Carol. V. ad Lyrani fepulchrum ei fe cõmendauit.

Eius eximĳ discipuli.

VIII Cornelius à Lapide pluribus in locis fuorum Commentariorum commendat Lyrani Gloffam. Sed vbi recitat interpretes in Euangelium S. Ioannis non adeo laudat, vt non fimul reprehẽdat, inquit enim. Hic gloffam illo tempore infignem fcripfit, qua Ioannes, & cæteros hagiographos ad literam explicat; adeo vt

Defenditur contra Cornel. à Lap.

de

de eo vulgi ore olim tritum fuit illud: *Nisi Lyra lirasset nostri Theologi non saltassent*. Verum hoc in Lyrano notandum, & cauendum, quod ipse suæ genti, & Rabbinis, maximè Rabbi Salomonis, qui magnus est fabulator, plus æquo etiam in nenijs, & fabellis Iudaicis subindè indulgeat, & consentiat. Hæc vir ille Cornelius, qui dum carpit Lyranum, seipsum minimè abscondit, ne cum Lyrani lyra benè saltet, & melius cantet cum cæteris suæ mediæ scholæ professoribus, sacræ paginæ interpretibus.

Commẽtaria Corneliana in sensu literali Lyranum passim sapiũt.

IX Ipse passim aduuerti in ingẽti illa commentariorum suorũ mole, siuè potius collectaneo, quod si aliquid boni in eo in sertum est de sensu literali, quem ibi principaliter amplecti protestatur, è penu Lyrani desumptum est. Integras columnas rescribit à Lyrano, & tamen rarò citat eum. Glossa Lyrani postillata (in cuius medulla locuplex Sanctorum Patrum doctrinæ Thesaurus, & linguarum Hebraicæ, Caldaicæ, Syriacæ intelligentia sine vllo verborum fuco, ac luxuriè absconditur, vt propterea ingentis prætii sit adhuc apud doctos viros) in nullo vitanda, aut cauenda est, quia in nullo carpenda, aut repræhendenda; à pluribus impugnata, sed nunquam expugnata. Et hæc est ratio potissima, quare omni tempore à tota Ecclesia in magna existimatione extet, quia à Lyrani tempore insignis fuit, egregia & vnica. Si quidem tempore Lyrani Doctissimi viri, & cum nostri æui Theologis, & Doctoribus nullo pacto comparandi, in Republica Christiana floruere.

Locuplex thesaurus Glossæ postillatæ Lyrani.

Semper ab Ecclesia vniuersa in magno prætio habita.

X Lyranus plus æquo fauit genti suæ, & Rabbinis Iudæorum haud in nenijs, & fabellis, sed in conuersione eorum, quorum multa millia traxit ad Chistum, vt diximus. Mirum sanè quod Cardinalis Bellarminus, alloqui in censurandis, & examinandis, sacrorum Doctorum libris valdè attentus, & perspicax, nihil tale cognouerit in glossa Lyrani, vbi de eo scripsit sæculo 13.

Iudicium Sixti Senensis de Doctrina, & Glossa Lyrani.

XI Sixtus Senensis lib.4. Bibliothecæ, Lyranus, inquit, scholasticæ Theologiæ professor, & sententiarum eius expositor non ignobilis, tanta quoque diuinarum scripturarum vera, ac germana intelligentia præditus, vt in eis exponendis nullum eruditissimorum Theologorum sui temporis habuerit. Volumina scholasticæ postillæ lib. 85. studiosis Sanctarum scripturarum, ac præcipuè tyronibus ad maiora properantibus, non vtiles solum, sed valdè etiam necessarios; in quorum prioribus quinquaginta libris vniuersum S. Scripturæ corpus absque orationis lenocinio, & verborum inuolucris breui modo, & aperto sermone exposuit; summa in singulis diligentia aperiens, & elucidans literæ sensum, cæteris diuinæ scripturæ sensibus, vt præstantiorem ita difficiliorem: allatis non modum veterum Ecclesię Patrum expositoribus, sed Rabbinorum quoquę sententiis, quorum apud Iudæos præcipua est autho-

Numerus librorum Lyrani lineis glossæ.

thoritas. Quo expleto opere, iterum repetito labore in triginta quoque poſterioribus libris vtrumque teſtamentum morali expoſitione illuſtrauit. Claruit ſub Ludouico Imper. anno 1320. ſcripſerunt annotationes, ac cenſuras in omnia eius opera Paulus Epiſcopus Burgenſis, Diegus Deza, & Mattheus Doringus; quorum primus Lyrani expoſitiones ceù Hebræis, & Chriſtianis auctoribus contrarias oppugnauit. Poſterior aduerſus locos aliquot in quibus Lyranus D. Thomæ aduerſatur, defenſiones edidit.

Artificiū magnum Lyrani in ſua Gloſſa.

Qui ſcripſerint contra Gloſſam Lyrani.

XII Tertius pro Lyrano aduerſus Burgenſem Epiſcopum decertat. Hæc Sixtus, Matthæus ſeù Matthias ille natione Thuringus ac Miniſter Prouincialis Franciſcanus non ſolum defendit Lyranum aduerſus impoſturas Burgenſicas, verum etiam quam fruſtraneus fuerit ille Pauli labor euidēter patefacit; Vide Lector eius replicas impreſſas ad poſtillam Lyrani.

XIII Idem Sixtus ad finem lib. 3 breui tangit, qui diuinæ ſcripturæ expoſitores præ cæteris eligere, ac petere ſibi debeāt ſtudioſi, indicatque exemplo Alciati, conſulentis id ſimile iuris prudentiæ ſtudioſis, quod hi ſint cæteris præferendi.

Hiſtoriam Hebræis, & Græcis fontibus hauſtam
Hieronymo diſcas Duce.
Allegorias Anagogenque recludent
Origenes, Ambroſius.
Exponent ſenſus, formandis moribus aptos
Chryſoſtomus, Gregorius,
In dubÿs altèque locis caligine merſis
Aurelius lucem refert.
At breuis, facilis non eſt ſpernenda tyroni
Lyrenſis expoſitio.

Expoſitores legēdi, & eligendi ſuper ſacram ſcripturam.

Hactenus de Lyrano Sixtus, qui & ſi neceſſariam eſſe Lyrani poſtillam tyronibus afferat, tamen idoneam omnibus extare, iam experientia conſtat. Lyra ſiquidem Lyrani ſonat cum Hieronymo hiſtoriam, hebræis, & Græcis hauſtam fontibus, & eo vel maximè, quia Lyranus fuerat natione hebræus, & profeſſione Rabbi doctiſſimus, & linguarum caldaicè, Syriacæ, Grecæ optimè gnarus. In Lyrica Lyrani harmonia tot chordis dulciter reſonat, quot loquitur poſtillis. Audiuntur per allegorias etiam, ac Anagogen Origenes, & Ambroſius, per moralem ſenſum Chriſoſtomus, & Gregorius, & per claras ad dubia ſolutiones Aurelius Auguſtinus.

Quam harmonica Lyrani Ly. a concordans cū priſcis ſcript. Patribus, & Doctoribus.

FR.

FR. PETRVS MONGIOIVS GALATINVS.

Scholæ suæ in Theologia Polimica contra Iudæos auctor, ac Magister; & in tribus linguis singularis D. Hieronymi æmulus & imitator.

Mentio nulla de Galatino apud Bellarm.

I IN indiculis Cardinalis Bellarmini, supra memoratis, nulla mentio de illis scriptoribus, qui aduersus hebræos dimicarunt, quemadmodum nec aliqualis mentio de nostro Galatino in eo libro de scriptoribus Ecclesiast. Et certè mirum est, quod eum obliuioni mandauerit. At sufficiat nobis Vadinghi calamus, è cuius locuplete scriptitatione Hierarchia Franciscana in omnibus, Monarchia verò Ecclesiastica in non paucis ditissima.

Peritia linguarum in Galatino, ac officia, & doctrina.

Defensor Capnionis.

II Petrus Galatinus Apulus Prouinciæ S. Nicolai Regul. Obseruantiæ Minister, vir Græcæ, Hebraicæ, Caldaicæ, & Latinæ linguæ per quam peritus; Philosophiæ, & Theologiæ professor. L. Puccio Sanctorum quatuor coronatorum Cardinali familiaris, Pænitentiarius Apostolicus, cum Ioannis Capnionis Maximiliani Imper. Consiliarij operibus contra Iudæos scripti; quidam detraherent, prædictorum Cardinalis, & Imperatoris hortatibus, & Leonis x. nutu Capnionis suscepit defensionem. Scripsit itaque.

Opus de Arcanis Cathol. Verit.

Error nonnullorum de auctore operis Galatini de Arcanis.

III *De arcanis catholicæ veritatis*, opus per quam vtile Reipublicæ Christianæ, summopere commendatum, ex Talmud, aliisque libris hebraicis excerptum, Maximiliano Imperatori dicatum, Barij scriptum, Orthone maris impressum per Hironymum Suncinum ann. 1518. Posseuinus monet, quod huius libri pleraque plenè omnia, præter Cabbalistica legebantur in *Victoria* Porcheti. Porchetus porrò hic ex familia seluaticorum, Genuensis Ordin. Cartusiani scripsit librum contra Hebræos, quem prænotauit *victoriam*, & Augustinus Iustinianus Ord. Prædicatorum Episcopus Nebiensis, edi curauit Parisiis anno 1520. biennio postquam prodijt opus Galatini. At qui in hac Porcheti *Victoria* habentur etiam Thalmudica, & Cabalistica frequentissimè, quin & hæc etiam materiamque sui compilãdi libelli se accepisse à Raymundo Martino Catalano Ord. Prædicatorum, qui intima quæque Hebræorum penetralia vestigauit, fatetur Porchetus in sui libri præfatione. Quo autem tempore floruerit Porchetus neque Iustinianus, qui opus edidit, neque Posseuinus, qui Scriptores Ecclesiasticos recensuit, neque Theodorus Petreius, qui Bibliothecam Cartusianam edidit, enarrant. Raymundi etiam ætas à Posseuino & Antonio Senensi tacetur. Quis, quid, & à quo acceperit, prorsus

Ab alijs accepisse opus suum in maiori parte Galatinum nõ est verisimile.

ſus incompertum. Et quidem Galatinum verſatiſſimum in Hebraico, & Caldaico idiomate, hebræorumque libris, & Arcanis fuiſſe, vniuerſa eius opera teſtantur, atque ex ipſis fontibus ad conuincendos hebræos doctrinam haurire potuiſſe, eius Ingenium, ſingulariſque in huiuſmodi rebus peritia facilè perſuadebunt.

IV Scio, Sixtum Senenſem lib. 2. Biblioth. ſanctæ pag. 194. acriter inuehi in Galatinum noſtrum, opus ab eo de Arcanis vanè aſſumptum, & elaboratum exiſtimantem; veluti in fauorem Talmudiſtarum illud auctor aſſumpſerit, & elaborauerit. Verum ſi melius auertiſſet Xixtus Galatinum cap. 7. lib. 1. fol. 22. multò antè obiectionem ſuam præuidiſſe, ac diluiſſe, non ita laboraret, vt opus tam egregium veluti rem leuem, ac protinus inutilem contemneret: *Argumentum*, quod nuncupant *ad hominem* Dialectici, nonnè potentius, & validius eſt ad totalem aduerſariorum expugnationem? armis ſuis hoſtem vincere, nonnè victoria inſignior, triumphus eminentior eſt? Et quomodo poſſumus nos melius Iudæorum perfidiam conuincere, quam Talmudicidis locis, vbi ex recentiorium Rabinorum corruptelis, & maculis, tota illorum pendet phrænesis, ac durities? Quotquot dimicarunt in Hæreſiarchas, equidem ex deprauato, ac deuaſtato ab ijſdem Codice Biblico validiſſima argumẽta deſũpſerunt, imò & ex ipſis eorũ argumentis vſi ſunt, in eos conuincendos. Verum quia ſuper hac re alibi Italicè ſcripſi pro Galatino Apologeticè, nunc ad eius opera plurima, pro quibus circa diſtinctiorem notitiam remitto lectorem ad Vadingum citatũ. Scripſit ergo Galatinus præter volumen de Arcanis catholicæ veritatis. *Defenditur opus Galatini de arcanis.* *Hoſtiũ armis hoſtes vincere victoria celebrior eſt.*

V *Opus inſigne de Theologia*, in quinque partes diſtinctum cum ſuis ſubdiuiſionibus. Habentur etiam in initio cuiuſcumque partis indices capitum, quæ ſub vnoquoque libro continentur. Prima pars, Paulo III. Pontifici maximo dicata ſex continet libros; ſex itidem & 2. Rodulpho Pio Cardinali Carpenſi nuncupati 3. pars, quam nulli dicauit, ſicuti neque reliquas ſequentes 14. coſtat libris 4. pars diuiditur in tres tractatus, & ſinguli tractatus ſubdiuidũtur in varios libros. 5. diuiſa eſt in libros 13. ſummam hanc nõ abſoluit, morte præuentus, eam namque vti ipſe epiſtola nuncupatoria 2. partis ad Cardinalem Carpenſem refert, in decrepita ſcripſit ætate. *Scripta Galatini ex indice Vadinghi.*

Quare *de Sacramentis*, *de Viſione Beatifica*, *de Quatuor nouiſſimis*, aliiſque, quæ dicenda propoſuit, nihil ſcriptum reliquit.

Alia egregia opera ſcripſiſſe Galatinum idem Vadingus teſtatur, & ea recenſet loco cit. ſcilicet.

Commentaria luculentiſſima in Apocalypſim, Carlo V. dicata. *Commentaria in Apocal valde luculẽta.*

Citat iſta commẽtaria in epiſt. dedicatoria 1. partis veræ Theo-

 lo-

logiæ ad Paulum III. In epist. autem nuncupatoria horum commentariorum valdè laudat Cardinalem Quinnonium tit. S. Crucis Presbiterum ex Minoribus assumptum.

Opus singulare *de Ecclesia Catholica institutione, deformatione, & reformatione in 4. volumina distributum.*

Tractatus *de recta Sac. Scripturæ interpretatione* dictus *Hostium apertum.*

Tractatus alter *de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*, quem anno 1532. Francisco de Angelis, siue Quinnonio Cardinali prædicto dedicauerat, scripsit Galatinus & octo alia opuscula.

1 Opusculum *de Anima intellectiua ad Cardinalem Rodulphum Pium Carpensem.*

2 *De Homine ad eumdem Cardinalem.*

De VII. Eccles. temp. & statibus.

3 *De Septem Ecclesiæ temporibus, & Statibus ad Cardinalem Quinnonium.*

4 *De Cognoscendis pestilentibus hominibus*, ea potissimum tempestate regnantibus, deque refellendis eorum versutijs ad Andream de Valle tit. S. Priscæ Presb. Cardin. Ordin. Minorum Protectorem.

5 *De Angelico Pastore.*

6 Continet *expositionem cuiusdam Vaticinij Romani subobscuri.*

7 *De Vaticinijs Methodij, S. Cataldi, & B. Cyrilli*, constat ex præfatione sexti opusculi.

8 *De optimi Principis diademate*, ad Ferdinandum Regem Catholicum, cui illud sua manu tradidisse in aduentu Regis ad Regnum Neapolitanum, ipse recenset in epist. nuncupatoria expositionis ad Apocalypsim Caroli V. Ferdinandi nepoti directa.

Laurentius Mongioius Petri Galatini pronepos.

VI Duo hæc posteriora Opuscula (ait Vadingus) videre non potui: reliqua omnia habeo manuscripta diligenter à me in nostro Archiuio asseruata, olim mihi tradita à Laurentio Mongioio Galatino Archiepisc. Lancianensi mox Epicopo Puteolano, huius nostri Petri pronepote. Autographum habetur in Bibliotheca Vaticana ex quo ista omnia curauit transcribi Mongioius anno 1610. Pauli V. permissu. Ea si Deus vitam & opem largiri dignabitur, aliquando dabimus in lucem additis quibusdam in locis notis necessariis. Non omnibus omnia placebunt. Multa habet de Thalmudicis Commentis, aliqua de arte Cabalistica, plurima de Pastore Angelico ab Amadeo Hispano, cui fortassis plus æquo tribuit ex certa, & aliquanto liberius in deformatos Ecclesiasticorum mores inuehitur.

VII De Terra, *S. Petrus Galatina* nuncupata, parum distans à mea Patria, & de Galatino obiter pauca adnotaui in epistola ad

Lectorem 1. volum. meo de rebus Auſtriacis ad Im pèr. Ferdin. 111. Stirps Mongioia Galatini noſtri haud obſcura ibi eſt, ſed ciuilis, & patritia. Reſidentia Archiepiſcopi Hidruntini, & ſi non eo ſtabilita, tamen ferè aſſidua extat. Proceres ibi ſolent eſſe ingenioſi, Academicis inſtitutionibus aſſueti, literis humanis, & diuinis Latina lingua, & potiſſimum Græca imbuti, propter quod viros doctos admodum venerantur. Equidem expenſis minimè parcerent, ſunt enim valdè commodi, & quadam genuina liberalitate, & ingenuitate ad facta egregia & hæroica inclinati, quotiens Collegium Hibernum reſolueret. opera Galatini typis dare. Gaudent plurimum, & quidem meritò de Cænobio noſtro, D. Catharinæ Virg. & Martiris dicato, quod ſplendidè edificari fecit Dominus Raimundus Bauci Vrſinus Princeps Tarenti, de quo ſuo loco Bibliotheca noſtra à Præfato Epiſcopo Mongioio erecta præcipua eſt. Meorum ſtudiorum tyrocinium ibi, vbi tandem totum curſum expleui, & Sacram Theologiam profeſſus ſum.

Patria Fr. Petri noſtri cōmendatur.

Cænobium D. Catarinæ apud Reformatos.

B. ÆGIDIVS DE CAPOTIIS ASSISIAS.

Tertius Hierarcha Franciſci ſocius, profeſſione laicus, Theologus Aſceticus, Deo plenus, & aureæ Doctrinæ in peculiari ſchola præceptor & Magiſter.

I SI ambulabam in vanitate, & feſtinabat in dolo pes meus; appendat me in ſtatera iuſta, & ſciat Deus ſimplicitatem meam Iob. cap. 31. verſ. 6. Vbi noſter interpres de more ſuo lepidus Dom. 14. poſt Trinit. *Scire Dei dicitur ſcire nos facere. Stateræ nomine mediator Dei, & hominis deſignatur, in quo aqua lance merita noſtra penſantur, in cuius præceptis agnoſcimus, quia in noſtra vita minus habemus: Et eſt ſenſus, ſi qua vnquam leuiter, ſi qua pernicioſè perpetraui, appareat mediator, vt in eius vita cognoſcam, an ego veraciter ſimplex fuerim.* In huius apparitione ſtateræ Aegidius Aſſiſias Laicus, de quo omnes hiſtorici noſtri, & qui vnica vitæ contemplatiuæ Phænix, tanta cognitione de Deo, & de ſeipſo, & ſi vir ſimplex, ditatus fuit, vt meritò de ſe dici poſſint illa eadem verba, quæ cap. eodem verſ. 31. faſſus eſt Iob de ſe ipſo. *Librum ſcribat ipſe, qui iudicat, aut in humero meo portem illum, & circumdem illum quaſi coronam mihi.* De quo libro vide queſo eundem Interpretem noſtrum Antonium de Padua loc. cit. ad idem propoſitum.

Scire Dei quid ſit erè religioſos.

II Sub præfata ergo ſtatera portans Iobi librum, veluti ſuæ ſcholæ coronam, eam Academiam aperuit vir iſte Seraphicus, idiota, & ſimplex (cuius miracula in vita, & poſt mortem apud Mar-

Symbolum ſius ſtemmate in 13. Aegidii ſchola.

Martyrolog. Franc. 23. Aprilis, & primò apud Vadingum in Annal. ad ann. 1226.) in quo ipsum, Deo plenum proposuimus ex S. Doctore Bonauen. qui de eo sic testatus est cap. 3. legendæ D. Francisci, demonstrans etiam præfatam stateram veluti eius stemma, seù scholæ symbolum sub aliis verbis. *S. Pater Aegidius vir vtique fuit Deo plenus, & celebri memoria dignus. Hic etenim posimodum virtutum sublimium exercitatione præclarus (sicut famulus Domini Franciscus de ipso prædixit) quamquam esset idiota & simplex ad excelsa contemplationis sublimatus est verticem. Nam per multa curricula temporum suorum orationibus semper intentus, adeò crebris rapiebatur excessibus (quemadmodum & ego oculata fide conspexi) vt magis censeretur inter homines vitam Angelicam agere, quam humanam &c.*

D. Bonau. de B. Aegidio.

III Innumeri Auctores ex nostratibus, & plurimi & alieni scriptores eius facta, & dicta commemorant, & admirantur, inter quos D. Antoninus 3. p. Hist. tit. 24. c. 7. & sect. 6. 11. & 12. Vide eos in Martyrol. Franc. 23. Aprilis. Audiamus modo Vading. in libro de Sript. Francisc. Aegidius Assisias, tertius S. Francisci discipulus, vir verè cælestis & cælesti imbutus doctrina, spiritualia posteris reliquit documenta, piasque virtutum commendationes, has idem Vading. promisit inter alia Minorum opuscula in lucem emittere. Tāto erat in sanctarum scripturarum lectione, & meditatione assiduus, tantopere profecit, vt omnia penè verba grauida viderentur, quæ comiter, & quodam cum lepore saluberrima promere solebat, omniaque ipsius dicta argutissima quædam apophtegmata dici possunt. Scripsit itaque.

Assiduus in SS. Script. lectione.

IV *De consilijs animarum. De Fide, de Directione, de Humilitate, de Patientia, de Contemptu Mundi, de Castitate, de Tentatione, de Pœnitentia, de Scientia vtili & inutili, de Timore, de Oratione, de Verbis bonis, & non bonis, de Perseuerantia, de Religione, de Obedientia, de Contemplatione, de Via salutis, & perfectionis, de Spirituali cautela & eius consideratione, & de Verbi diuini Prædicatoribus.* Prodierunt aliquot eius opuscula sub titulo *Verba aurea* Antuerpiæ 1534. & alibi.

Eius scripta.

V Eius vitam mirabilem idem Vadingus in p. & 2. Annal. volumine descripsit, & ad ann. 1262. post annos quinquaginta duos sanctissimè in Religione transactos dicit obiisse.

Eius obitus.

Ex aurea sapientia huius scholæ contemplatiuorum Principis nonne aliquādo & ipsius scholæ Seraphicus Præceptor Bonauentura cælestem doctrinam hauriebat? Ipse namque Seraphicus Præceptor gratias Deo agebat, se in ea incidisse tempora, quibus sanctissimum hunc fratrem Laicum Aegidium & videre, & alloqui potuisset. Vide Pisanum sup. lib. 1. fruct. 8. par. 2. Marcum

cum *Vlisipponens.* par.1. super lib.7. cap.vlt. & alios.

VI. Frequenter hic vir quantò humilior, ac simplicior, tantò doctior, & subtilior, repetebat illud, legens frequenter in libro suo, *Parisius, Parisius, quare destruis Ordinem S. Francisci?* Sunt qui subsannent hæc, impunè denegantes ea esse ab ipso viro Dei prolata, & audacter asserentes, non ita esse curanda, cum absque magno, vel tenui fundamento dicta forent. Sed extitisse propria huius sancti viri, & serui Christi verba, testantur plurimi, & maximè tres auctores, omni fide digni. Bartholomæus Pisanus lib.1.fruct.8.par.2.cap.23. S. Antoninus super cap.7.§.1. Marcus *Vly*sipp.par.1. super lib.7.cap.36. Et quidem non absque magna ratione tam crebrò illud dicterium in feruore spiritus proferebat, cum plurimorum Fratrum scientijs Lutetiæ operum nauantium spiritum cerneret inquietum; quippe qui in suis doctrinis, & studiis cōfidentes, nihil boni, æquique consulerent, quorum multa libenter vbique Dei verbum disseminabant, sed propria salute neglecta, virtutis opera, perfectionis profectum, atque regularem obseruantiam refugiebant. Qua de re Pelagius Aluarus noster, Episcopus Syluensis, Pontificis Ioan. XXII, defensor acerrimus contra Ochamum, in quem scripsit per Apologiam lib.2.cap.6.33 66.& 78. de Planctu Ecclesiæ, quod opus meritò insigne intitulat Bellarminus ad ann.1370. de script. Eccles. sæculi 13. Repetat ergo Magister inclytus Aegidius *Parisius Parisius*, & hac repetita lectione magis confirmet (quotiens *scientia inflat, & refrigescit charitas multorum*) eam D. August. ni exclamationē ad Elipium sodalem suum. *Quid patimur? Quid est hoc? Quid audisti? surgunt indocti, & Cœlum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris sine corde, ecce vbi volutamur in carne, & sanguine. V*ide par.2. MS. nostri Italici, vbi de Christina, Regina Suetiæ, illuminata cap.3. propè finem.

Dicterium B. Agid. in scholasticos Parisinos, plus curiositati, ac vanitati, quā veræ sapientiæ applicatos.

Indocti cælum rapiunt.

VII Ex schola Aegidii nostri prodiere quamplurimi doctissimi viri Franciscani, professione laici, quorum antesignani duo præcipui, alter strenuitate apostolici zeli in fundanda Regularis Obseruātia, & hic B. Frater Paulus Trincis memoratus, alter verò supercælesti doctrina, & humilitate, & hic S. Didacus Complutensis, de quo iam diximus. Sed quod pluris est, plures scholastici Theologi omni scientia, ac doctrina excelsi, in schola B. Aegidii multa didicerunt, quæ antea ignorabant. Ipse S. Ludouicus IX. Rex Franciæ ex Ascetica B. Aegidii schola, visitans eum Perusii, dum Romæ peregrinaretur, breui ac sine verbis illa arcana verba didicit, quæ non licuit homini loqui. Vide Vading. tom.1. ex quo ipse volum.3. de rebus Austriacis, & alibi.

B. IA-

Martyrolog. Franc. 23. Aprilis, & primò apud Vadingum in Annal. ad ann. 1226.) in quo ipsum, Deo plenum proposuimus ex S. Doctore Bonauen. qui de eo sic testatus est cap. 3. legendæ D. Francisci, demonstrans etiam præfatam stateram veluti eius stemma, seu scholæ symbolum sub aliis verbis. *S. Pater Aegidius vir vtique fuit Deo plenus, & celebri memoria dignus. Hic etenim postmodum virtutum sublimium exercitatione praclarus (sicut famulus Domini Franciscus de ipso predixit) quamquam esset idiota & simplex ad excelsa contemplationis sublimatus est verticem. Nam per multa curricula temporum suorum orationibus semper intentus, adeò crebris rapiebatur excessibus (quemadmodum & ego oculata fide conspexi) vt magis censeretur inter homines vitam Angelicam agere, quam humanam &c.*

D. Bonau. de B. Aegidio.

III Innumeri Auctores ex nostratibus, & plurimi & alieni scriptores eius facta, & dicta commemorant, & admirantur, inter quos D. Antoninus 3. p. Hist. tit.24.c.7. & sect. 6. 11. & 12. Vide eos in Martyrol. Franc. 23. Aprilis. Audiamus modo Vading. in libro de Sript. Francis. Aegidius Assisias, tertius S. Francisci discipulus, vir verè cælestis & cælesti imbutus doctrina, spiritualia posteris reliquit documenta, piasque virtutum commendationes, has idem Vading. promisit inter alia Minorum opuscula in lucem emittere. Tãto erat in sanctarum scripturarum lectione, & meditatione assiduus, tantopere profecit, vt omnia penè verba grauida viderentur, quæ comiter, & quodam cum lepore saluberrima promere solebat, omniaque ipsius dicta argutissima quædam apophtegmata dici possunt. Scripsit itaque.

Assiduus in SS. Script. lectione.

Eius scripta.

IV *De consilijs animarum, De Fide, de Directione, de Humilitate, de Patientia, de Contemptu Mundi, de Castitate, de Tentatione, de Pœnitentia, de Scientia vtili & inutili, de Timore, de Oratione, de Verbis bonis, & non bonis, de Perseuerantia, de Religione, de Obedientia, de Contemplatione, de Via salutis, & perfectionis, de Spirituali cautela & eius consideratione, & de Verbi diuini Predicatoribus.* Prodierunt aliquot eius opuscula sub titulo *Verba aurea* Antuerpiæ 1534. & alibi.

Eius obitus.

V Eius vitam mirabilem idem Vadingus in p. & 2. Annal. volumine descripsit, & ad ann. 1262. post annos quinquaginta duos sanctissimè in Religione transactos dicit obiisse.

Ex aurea sapientia huius scholæ contemplatiuorum Principis nonne aliquãdo & ipsius scholæ Seraphicus Præceptor Bonauentura cælestem doctrinam hauriebat? Ipse namque Seraphicus Præceptor gratias Deo agebat, se in ea incidisse tempora, quibus sanctissimum hunc fratrem Laicum Aegidium & videre, & alloqui potuisset. Vide Pisanum sup. l.b. 1. fruct.8.par. 2. Marcum

cum *V*lisipponens. par.1. super lib.7. cap.vlt. & alios.

VI Frequenter hic vir quantò humilior, ac simplicior, tantò doctior, & subtilior, repetebat illud, legens frequenter in libro suo, *Parisius, Parisius, quare destruis Ordinem S. Francisci?* Sunt qui subsannent hæc, impunè denegantes ea esse ab ipso viro Dei prolata, & audacter asserentes, non ita esse curanda, cum absque magno, vel tenui fundamento dicta forent. Sed extitisse propria huius sancti viri, & serui Christi verba, testantur plurimi, & maximè tres auctores, omni fide digni. Bartholomæus Pisanus lib.1.fruct.8.par.2.cap.23. S. Antoninus super cap.7.§.21. Marcus *V*lysipp.par.1. super lib.7.cap.36. Et quidem non absque magna ratione tam crebrò illud dicterium in feruore spiritus proferebat, cum plurimorum Fratrum scientijs Lutetiæ operam nauantium spiritum cerneret inquietum; quippe qui in suis doctrinis, & studiis cōfidentes, nihil boni, æquique consulerent, quorum multa libenter vbique Dei verbum disseminabant, sed propria salute neglecta, virtutis opera, perfectionis profectum, atque regularem obseruantiam refugiebant. Qua de re Pelagius Aluarus noster, Episcopus Syluensis, Pontificis Ioan. XXII. defensor acerrimus contra Ochamum, in quem scripsit per Apologiam lib.2.cap.6.33 66.& 78. de Planctu Ecclesiæ, quod opus meritò insigne intitulat Bellarminus ad ann.1370. de script. Eccles. sæculi 13. Repetat ergo Magister inclytus Aegidius *Parisius Parisius*, & hac repetita lectione magis confirmet (quotiens *scientia inflat, & refrigescit charitas multorum*) eam D. Augustini exclamationē ad Elipium sodalem suum. *Quid patimur? Quid est hoc? Quid audisti? surgunt indocti, & Cœlum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris sine corde, ecce vbi volutamur in carne, & sanguine.* *V*ide par.2. MS. nostri Italici, vbi de Christina, Regina Sueciæ, illuminata cap.3. propè finem.

Dicterium B. Agid. in scholasticos Parisinos, plus curiositati, ac vanitati, quā veræ sapientiæ applicatos.

Indocti Cœlum rapiunt.

VII Ex schola Aegidii nostri prodiere quamplurimi doctissimi viri Franciscani, professione laici, quorum antesignani duo præcipui, alter strenuitate apostolici zeli in fundanda Regularis Obseruātia, & hic B. Frater Paulus Trincis memoratus, alter verò supercælesti doctrina, & humilitate, & hic S. Didacus Complutensis, de quo iam diximus. Sed quod pluris est, plures scholastici Theologi omni scientia, ac doctrina excelsi, in schola B. Aegidii multa didicerunt, quæ antea ignorabant. Ipse S. Ludouicus IX. Rex Franciæ ex Ascetica B. Aegidii schola, visitans eum Perusii, dum Romæ peregrinaretur, breui ac sine verbis illa arcana verba didicit, quæ non licuit homini loqui. Vide Vading.tom.1. ex quo ipse volum.3. de rebus Austriacis, & alibi.

B. IA-

B. IACOBVS, ALIAS IACOPONVS DE BENEDICTIS, TVDERTINVS.

Professione laicus, Vir doctus, & scholæ suæ Apostolicæ, neque ab alijs Apostolicis Magistris hactenus excogitatæ, nouus, mirificusque indagator.

I *IAcob, idem & Iacobus, interpretatiuè verò, Ecce carnis supplantatio, de quo Esau Genes. 27. Et supplantauit me altera vice*; ita Interpres noster super Genes. cap. 28. *Vade & proficiscere in Mesopotamiã Lyræ*; præcepit Iacob filio suo Isaac, vocans eum, & benedicens. *Prima ergo via* Iacob (idem auctor ibidem) *fuit de Bersabeæ in Luzam, quando misit eum pater suus in Mesopotamiam. In hac post Solis occasum dormiuit super lapidem, & vidit scalam, &c. Hæc significat animæ profectum in spiritu timoris, quæ prima via est venientibus ad Deum. Psal. 110. Initium sapientiæ timor Domini. In hac mansione quiescendum est, ac manendum. Esto in timore Dei tota die.* Prouer. 23. *alioquin viam Domini ire non potes. Viam pacis non agnouerunt, non est timor Dei ante oculos eorum.* Psal. 13.

Iacob idẽ ac Iacobus, & interpretatiuè supplantator.

II In hac D. Antonij doctrina Iacobum nostrum; qui ex contemptu Iacoponus vocari maluit, veluti in quodam speculo intuemur. Etenim in eius conuersione admiranda, de qua apud chronicon Ordinis, & apud alios historicos multos, quos citat Vading. tom. 1. Annal. ad ann. 1216. §. 11. longo itinere (ierat enim antea in regionem longinquam sæculi vanitatum, vnde plurimum se à Deo elongauerat) à mundo ad mundi Saluatorem reuersus est. Spretaque humana sapientia, literarumque peritia, qua præditus erat, iam iuris prudentiæ egregius professor adeò in via spiritu timoris Dei quieuit, vt mereretur videre mirabilem scalam à terra ad cælum pertingentem, scilicet Fratrum Minorum Religionem, quam sub typo scalæ Iacob ad finem huius Hierarchiæ per suos gradus dabimus.

Iacoponus ex doctrina D. Antonii.

III Quieuit mirabiliter in hoc Domini timore, & adinuenit principium sapientiæ cælestis nouo quodam modo, ita insueto, & nondum in Ecclesia practicato, vt ipse nouam quamdam scholam viris incipientibus, proficientibus, & perfectis aperuerit.

Iacoponi scola nondũ ab aliis excogitata.

B. Iacobus Tudertinus, supplantator magnanimus nomine, re, & dum ex contemptu Iacoponus vult vocari, fit magnus supplantator. Supplantauit quidem illud plus sapere, quod exprobrauit Apostolus, & ad illud sapere peruenit, per quod in apostolatu Seraphico nouum sapere adinuenit. Intellexit statim in sua no-

noua mutatione (qua in iuuentam ignominiam Crucis nobilitatis, tam generis, quam eruditionis gloriam commutauit) illud Bernardi apud Doctorem noſtrum ſer. in Cœna Domini, vbi de multiplici ſapientiæ pane ex Hugone. *Poteſtatis ambitio Angelum ſocietate priuauit Angelica, ſcientia appetitus hominem immortalitatis ſpoliauit gloria*. Hoc intellecto, D. Gregorij conſilio adhærere voluit, inquit enim Gregorius teſte eodem Doctore noſtro ibidem: *Si quis autem vellet perfectè ſapere per ſanctam ſcientiam faciat qua non eſt occaſio ſuperbia, & ruina, imò potius eſt via, & regula perfectæ iuſtitiæ volenti ſecundum illam viuere*. Iſtam ſanctam ſcientiam amplexus eſt Iacoponus, euadens nouus in ea Magiſter, nouamque per eam aperiens ſcholam, à nemine antea excogitatam. In tali ſchola ipſe cæpit facere, & docere, ac veluti Magiſter, & Scriptor, & Doctor inter Scriptores Franciſcanos ab hiſtoricis noſtris collocatus. In ea nouum ſapere adinuenit, docuit que.

IV Audiamus Vadingum. Beatus Iacobus de Benedictis ob mirabilem ſui contemptum dictus *Iacoponus* nobilis Tudertinus mirabiliter ad Deum conuerſus, mirabilem vixit vitam, veram reputans ſapientiam, pro Chriſto ſtultus haberi. Ante Pontificatum Bonifacio VIII. familiaris, ad ſupremam hanc dignitatem euectum offendit, quod liberius aliqua eius facta redargueritt, vnde coniectus eſt in carcerem in Vrbe Præneſtina, ſed & ille etiam Bonifacio prophetauit carcerem, & captionem à Gallis. Mira dixit, fecit, & ſcripſit.

Rhytmos, & poemata multa lingua rudi Etruſca mixti, craſſioribus verbis Tudertinis, Calabris, Siculis, Neapolitanis, vilem veſtem tum in corpore, tum in carmine affectans, compoſuit, quæ libris ſeptem diſtinxit, & notis illuſtrauit Franciſcus Freſatus Minorita. Prodierunt Romæ anno 1558. deinde auctiora, Venet. in 4. ann. 1617. Scripta Iacoponi.

Habetur in Bibliotheca Vaticana *Prophetia Fratris Iacoponi* edita anno 1350.

Canticum de contemptu Mundi ſatis tritum, & commendatum, cui initium, *Cur Mundus militat ſub vana gloria*.

Rhytmum ad B. Virginem Mariam ſub Cruce in Chriſti paſſione ſtantem, qui incipit, *Stabat Mater doloroſa*, circumfertur in libello Officij Beatiſſimæ Virginis. Stabat Mater doloroſa ab ipſo edita.

Sententias, & monita ſalutaria, quæ multi collegerunt, cultiori vero præ reliquis ſtylo Matthæus Raderus in Viridario Sanctorum, quorum priora ſunt hæc.

Quomodo homo poteſt ſcire, quod eſt in charitate? Quomodo homo peruenit ad ſui contemptum? De triplici ſtatu animæ. De quatuor pugnis animæ. De refrenatione ſenſuum. De ſtudio ani-

mæ ad virtutes. De quæstione inter rationem, & conscientiam. De quinque scutis patientiæ. Epistolas item plures, & poemata plena ingentis animi.

V Obijt sub ann. 1306. ipsa Natiuitatis Dominicæ nocte, sepultusque est Tuderti in Monasterio Clarissarum Montis Sancti in magna veneratione, adiecto hoc Epitaphio.

Obitus Iacoponi.

Noua schola Iacoponi ex isto Epitaph. liquet.

Ossa B. Iacoponi de Benedictis,
Tudertini, Fr. Ordinis Minorum.
Qui stultus propter Christum
Noua mundum arte delusit,
Et Cælum rapuit.
Obdormiuit in Domino
Die xxv. Decembris. Anno
MCCC VI.

Ita quidem corrigendum Epitaphium, quod in anno, & die mortis errat, vti alias monuit idem Vading. tom. 3. annal.

VI Obdormitio B. Iacoponi, doctrina singulari præditi, & nouæ scholæ in sapientia Dei fundatoris, contigit in solemnitate Natalis Christi. At sicut modus instituendi propriam scholam nouus fuerat, & præter morem aliorum apostolicorum Magistrorum; ita pariter & nouo mortis genere extinctus est. Quandoquidem audiens in Choro intonari *Gloria in excelsis Deo* ex memoria mellifluæ Natiuitatis Christi de Virgine, & præ nimia dulcedine scissum est cor eius, & plenus iubilo, ac suauitate migrauit ad Dominum. Vide Bernardinum de Bustis sup. ser. 2. p. 2. apud Martyrol. Francisc. die 25. Decemb. Ossa Iacoponi decentius posuit Angelus Cesius Episcopus Tudertinus 52. teste Vghello tom. 1. part. 2. Italiæ sacræ in Epicopis Tudertinis.

Mors huius serui Dei admiranda, ac noua.

VII Scindant ergo nostri Theologi, ac Lectores pectora, & corda, non in ea iubilatione, qua pleni tumore, & vacui charitate vanissimè gaudent, & ad quam ambitiosè aspirant; sed in ea, qua Iacoponus noster ad eorum perniciosæ sapientiæ confusionē sapidum panem sapientialem gustare studuit, & in doctrina Seraphica peregrina dogmata adinuenire.

Monitū pro Theologis nostris, iubilatione gaudētibus.

VIII O quot insignes Iacobi, & Iacopones, alij nomine, & re, alij etsi nequaquam nomine, sed dictis, & factis, & ipsi professione laici, rudes, indocti, simplices, humiles, eximij supplantatores extitere, in schola Iacoponi edocti ad stuporem. Duo floruerunt,

& adhuc

& adhuc mirabiles florent in Prouincia mea Reformata S. Nicolai de Bario, alter nomine, & geſtis Iacobus, alter geſtis tantum, ſed nomine Syluester, cuius proceſſus de eius miraculis ipſe Romæ exportaui anno 1639. in Capitulo Generali Aracælitano. De primo in Conuentu Vrbis Bitecti ita Gonzaga par. 2. In Conuentu S. Francisci Bitecti Prou. 9. *Viam vniuerſæ carnis ingreſſus, honeſtã hoc in loco ſepulturam nactus eſt B. F. Iacobus natione Illyricus, at profeſſione laicus, qui proculdubio viuens ſanctiſſimis moribus, omnique virtutum genere præditus, & mortuus, innumeris claruit, claretque miraculis, cuius venerabile corpus, licet ad centum annis exanime, integrum adhuc imputre, atque incorruptum omninò perſeuerat, prout omnibus ipſum venerationis gratia accedentibus inconfeſſo eſt.* Vide Martyrol. Franc. 27. Aprilis fol. 185. Vading. tom. 5. ad ann. 1432. num. 28. B. Iacobus de Bitecto.

IX. De posteriori, cui Patria Cupertini ſub Diœceſi Neritonenſi, cuius ſtirps ex nobilibus eiuſdem Oppidi illud tradere poſſem, quod partim in mea adoleſcentia vidi, partim verò a Patribus Reformatis audiui. Obijt in Conuentu S. Mariæ Caſularum eiuſdem Terræ, ſed extra per duo milliaria. Ibi reformatum habitum ipſe aſſumpſi, ibiq; adhuc ſeruus Dei Syluester quãplurimis claret miraculis, & eius corpus incorruptum ſeruatur. Sed ante hoſce duos, & poſt Iacobum Bitectenſem, obijt ſanctiſſimam mortem B. Fr. Ioannes de Penna laicus, vir vtique, ait Gonzaga, cui ſtatus dum viueret zelantiſſimus, qui prophetico ſpiritu afflatus plurima prædixit. Requieſcit in Conuentu S. Mariæ Angelorum Caſſani Barenſis Diœceſis, vbi ortum habuit ſocius meus P. Theodorus, Concionator, Lector, ac ſtudiorum meorum, & in hoc potiſſimum conſcribendo libro, aſſiduus adiutor. Seruus Dei Fr. Siluest. de Cupertino. B. Ioannes de Penna in Cõuentu Caſſanenſi.

DISTINCTIO IV.

Confeſſores Ordinis Minorum, alij viri docti, alij Fratres ſimplices, ac profeſſione Laici, & in Cathalogo Beatorum à Sede Apoſtolica conſcripti.

I ALIS ſex Seraphim Chriſti, quinque plagis Seraphicum virum Franciſcum decorantis, ſexque pennis, ſtemma Franciſcanum detegentibus, reſpondent adhuc totidem Confeſſores ab Eccleſia beatificati. Prior eſt Confeſſor, & Pontifex, tres Confeſſores, Doctores, & Scriptores; quorum duos peperit Regularis Obſeruantia, tertium Reformatio Diſcalceatorum, Quintum ite-

rum Obseruantia, sextum Ordo Capuccinorum. Hi postremi Confessores, sanctitate celebres, etsi professione laici.

I.

B. BENVENVTVS.

II Patria Anconitanus, & Auximanus Episcopus, anno Domini 1263. ab Vrbano IV. creatus. Ante admissam dignitatem vota emisit Fratrum Minorum, & deinceps perpetuò eorundem vestem palàm gestauit, quam adhuc videre est inter sacras reliquias Ecclesiæ Auxicanæ. Sanctissimè obiit die 22. Martii 1276. ob eius crebra miracula Martinus IV. cælitum numero adscripsit. Vide Martyrol. Franc. 11. Kal. Aprilis.

A Martino IV. inter Diuos adscriptus.

II.

B. IOANNES CAPISTRANVS.

III S. Bernardini discipulus, ac defensor, nobilique origine Gallus, vt verius puto ex Chronica 3. par. quam sequitur Martyrolog. Franc. contra Henricum Sedulium, & Vadingum eius sectatorem, qui Germanum sanguine Capistranum faciunt, ortumque, aiunt, à quodam Heroe, scilicet à parente illustri, vel ita personali nomine appellato, vel tantum virtute, & actionibus militaribus heroico, qui vna cum Andium Ducem in Neapolitanum Regnum profectus, illic vxorem duxit. Nonnulli Scriptores Italici Parentem Capistrani *Heram* nuncupant, quod nomen nondum apud alios reperi. Itaque Ioannes noster peculiari gratia Dei ab ortu vsque ad obitum protectus. Patria fuit Italus, ac Sannita, natus Capistrani 1388. in die S. Ioannis Baptistæ sub Vrbano VI Vir quidem in omnibus magnus, & prodigiosus: quatuorque Romanorum Pontificum Legatus Apostolicus, ac sacræ, & vniuersalis Inquisitionis Commissarius Generalis.

Capistran. origine Gallus ex nobili genere.

Capistr. vir in omnibus magnus. Eius Legationes Apostol.

IV. Miro modo fuit Frater Minor anno 1414. cum esset annorum 30. Diuinis humanisque literis egregiè eruditus (Bellarminus enumerat ipsum in indice Theologorum Scholasticorum post Augustinum de Roma, & ante Ioanem Bassolium) & concionatoris oneroso honore actus, tanta in Ecclesia Christi prudentia, ac virtute præfulsit, vt Vicarium Generalem familiæ Vltramontanæ Patrum Obseru. sit electus anno 1443. & ad idem munus iterum assumptus anno 1449. ortum eius, vitam, gesta prodijgis plenam, mortemque per 4. 5. & 6. tomum Annal. Vading. distribuit. Innumeri Scriptores de B. Capistrano apud ipsum, & Martyrol. Franc. similiter die 23. Octobris. Pretiosa morte obdormiuit in Domino 1456. sub Callisto III. in Vacorio Ciuitate vulgò Vilacha in Hungaria Diœcesis QuinquEcclienfis, tumulatusque est in Claustro

Eius eruditio, ac sapientia.

Officia in Ordine.

Locus eius obitus, ac sepulturæ, eiusque ætas.

ſtro B.Virginis apud Minores, anno ætatis ſuæ 71. obiitque. Eius tumuli Epitaphium.

Hic tumulus ſeruat præclara laude Ioannem
Gente Capiſtrana: ſidei defenſor, & auctor
Eccleſiæ tutor, Chriſti tuba tum Ordinis ardens — Epitaph. ſepulchrale.
Fautor, in Orbe decus: tum veri cultor, & æqui
Et vitæ ſpeculum, doctrinæ maximus index.
Laudibus innumeris iam poſſidet aſtra Beatus
Vixit annos XXXCI. *menſ.* iij. *dies* xxij.

V Greg.xv.miraculis,& meritis erga Sede Apoſt. celeberrimũ, extendens,& amplians conceſſionem Leon.x.Beatorum adſcripſit Catalogo die 23.Octob.ſed decretum fuit Neap. publicatum 1626. ſub Vrb.VIII. Factis eius præclaris, vitæque ſanctimoniæ, doctrinæ etiam acceſſit eminentia. Theologiæ & Iuris vtriuſque verſatus ad miraculum propter incorruptam vitam in adminiſtratione iuſtitiæ. Multa ſcripſit, in quibus prudentia in rebus decernendis,& ſapientia in elucidandis vtrinque elucent. Operum Cathalogus apud Vadingum de Scriptor.Franc.vbi etiam opera ſpuria, & conficta ab inſigni mendaciorum Alphonſo Ciccarello, qui ſub Gregor.XIII. tot impoſturas, & fraudes, quibus hiſtoriam omnem vitiabat, fidemque bonorum ſcriptorum eneruabat, pœna luit capitali: de eo prudens, & docta prodiit anno 1642.eruditiſſimi viri Leonis Alaſii animaduerſio.

In Theolog. & iuris prudentia admirandus.

Eius opera, tam legitima quam ſpuria.

VI Cauſa tanti viri, ſanctitate, ſapientia, ſigniſque famoſus in ſacra Rota pro eius canonizatione, quam preſtò eſequi ſperamus ſimul cum canonizatione B.Petri de Alcantara, quæ eſt iam in decretis. Hac de re præſens inſcriptio anno præterito à me effecta, atq; moderno Pontifici, B.Capiſtrano admodum deuoto, directa.

IDEA B. IOANNIS DE CAPISTRANO
Per quem ore omnium, omnium calamo
Hæc decantata Panegyris. — Panegyris de Capiſtrano ex Vading.

Inclyta Cœli Proles. Immenſum Italiæ decus. Clariſsimum noſtri ſæculi Sydus. Hungarorum felix robur, & gaudium. Magna Ordinis Minorum gloria. Turcharum terror. Inuictus Pugil, & Murus Chriſtianorum. — Gentilitia Chiſia.

Ad regnantem in Sacerdotali Chriſti Vicarij ſolio
Monarcham.

Robore, Montibus, Aſtro altiſsima ſigna ferentem,
Quorum eſt exemplo trina Tyara Petri.
Stella Capiſtranus. ſex Montes aſpicit, vnde
Robore cæleſti regna beata petit.
Symbola, ſigna, ſophos, ſudor, ſerta, atque Senatus
Ipſo ad Alexandrum vis, meliora petens.

B. IOANNES CAPISTRANVS

Origo Capiſtrani, natio, profeſſio.

Origine Gallus, alijs mendosè Germanus. Natione Italus.
Profeſsione Franciſcanus,
Magnus in Hierarchia Franciſcana, & Eccleſiaſtica
Monarchia extitit Minorita.
Sanguine, & Sobole clarus.
Doctrina, & eloquentia clarior.
Pietate, & Prædicatione clariſsimus.
Ex nobili editus Heroe,
Heros ter maximus extitit.

Heros ter maximus Nobilitate, Pietate, ac Doctrina.

Natus Deo. Datus à Deo pro Deo
In Ciuitatem munitam
Contra circumſeſſas Diaboli munitiones.
In Murum æneum
Contra indefeſſas Mundi irruptiones.
In Columnam Ferream,
Columnæ Romanæ, aureo diademate redimitæ
Haud caſurum fulcimentum ferentem,
Contra conſiſtentem carnis feritatem,
Ipſe conſtans noſtri Ordinis Reformator.
REPARATOR.
Obſeruantiam Seraphicam
Ampliſsimum Pietatis, ac Sanctitatis Seminarium
Propugnauit. Prouexit. Propagauit.
Nullus inter plurimos, nec ipſo conuerſatione
GRATIOR.

Item quia Ciuitas munita murus æreus columna ferrea.

Eius operæ pro obſeru. S. Franc.

Nec

Nec regimine placidior.
Romanæ Curiæ nullus acceptior ipſo. Eius dotes ſingulares
Nullus ipſo codice Biblico, ac vtroque iure verſatior.
Memoria felicior.
Cæleſti ſapientia copioſior.
Corporeis laboribus expeditior.
In Dei hoſtes, integręque credulitatis aduerſarios Vis, & animus in Dei hoſtes;
Quis vnquam ipſo magnanimior?
Quis vnquam ipſo
Pro Chriſtianæ Reipublicę accrementis vtilior? Animarum zelus. Amor ad martyrium.
Pro animarum ſalute ardentior?
Pro effundendo amore Chriſti ſanguine auidior?
Ipſe ceu alter
Euangelicæ Veritatis Paulus
Vas Electionis
Portans Nomen Ieſu;
Pro Nomine Ieſu
Venit. Propulſans terreſtria. Strenuitas pro liberãdo Magiſtro ſuo D. Bernardino.
Vidit. Promouens cæleſtia.
Vicit. Proſternens infernalia.
Preconemque ſuum. Præceptorem ſuum
Reddidit Libertati.
Sic dignum ſibi, ac promeritum
Tota Roma Theatrum. Currus. Capitolium.
Sic Vrbs tota cum Orbe toto
Obſtupeſcens ſibi ſpectatrix.
Ipſe tamen ſolus in capite Orbis Roma
Inſolitum totius Vrbis, & Orbis ſpectaculum. Dignũ vrbis, & orbis ſpectaculum.
Pro quatuor Romanis Pontificibus
MARTINO V.
Cuius Coronæ, ſiue eius capiti genitæ,
Siue eius Columnę genuinæ,
Splendorem, vnquam perturbandum, contulit. Quatuor Pontif. Legatus Apoſtol.
EVGENIO IV. NICOLAO V. CALISTO III.
Apoſtolicus Legatus.

Regijs

Regijs Natalibus D.Casimiri auspicatissimus,
Quinimò & Propheticus.
Principibus, Regibus, Cæsaribus,
Primatibus Ecclesiæ,
Deipara sibi propitia
Ipsis exoptantibus, exorantibus destinatus.
Cælesti poculo, cratere aureo à Deipara sibi porrecto
Recreatus. Roboratus.
Ac supra hominem restitutus;
Sub eius vexillo Cruce rubea iu campo albo
Paucus miles, quin & veluti musca in Elephantum,
De immensa Turcarum colluuie,
Othômanam edomans tyrannidem;
Cælitus triumphauit.
Profligat Turcas.
Ethnicam superstitionem, Iudaicam, Hæreticamque
Extirpauit peruicaciam.
Inquisitor Generalis.
Eoque magis sacras Mitras coluit ingenuus,
Quò magis sacras Mitras contempsit inuictus.
Ipse nouus Ecclesiæ reparandæ Apostolus,
Fugit dignitates Episcopales.
Nouum Vniuersi terrarum Orbis Miraculum,
Nouum totius Christianitatis oraculum.
Nouum fidei orthodoxæ.
Ac Sanctæ Romanæ Sedis Propugnaculum,
Sedis Apostolicæ propugnaculum.
Cuilibet molimini inconcussum.
BEATVS
Probitate morum. Sanctitate vitæ. Claritate signorum.
Claret signis ac miraculis.
Quę Concistorialis iam comprobauit auctoritas.
SANCTVS
Nondum peracta in terris canonizatione,
Eius canonizationi Rom. Pont. Alex. VII. inclinatus.
Sed quamcitius peragenda.
Et à suprema, vt auspicatur, Potestate
Romani Pont.Opt.Maximi
ALEXANDRI VII.
Cuius pia mens, ac deuota anima
Ad peregrina Capistrani prodigia amans intendit
Ad illustriora Capistrani incrementa ardens inhiat.
Ad memoranda Capistrani merita adorans inspicit.

Tanto

Tanto & propitia Diſcipulo,
Quanto & eius propenſa Magiſtro.

B. IOANNIS FESTVM
Die xxiij. Octobris,

Eius feſtum.

Sollemniter celebrat Franciſcana Eccleſia omnis.

Scutum Seraph. Religionis.

Cuius ſunt duo Brachia, & bis duo Corpora; Corpus
Hæc vnum, vnum Cor, cui viget vnus Amor.
Septimum Alexandrum iſte ſuo trahit inde Ioanne,
Auſpicata hæc res Vrbe, & in Orbe Petro.
Auſpicata quidem, nam Sanctum in honore Beatum,
Quem colit, hunc inhiat tradere iure citò.

III.

I B. IACOBVS PICENVS, ſiue Marchianus, ſocius B. Ioannis de Capiſtrano, diſcipulus & ipſe S. Bernardini, ſanctitate, doctrina, prædicatione, legatione Apoſtolica, commiſſione Eccleſiaſtica, animarum fructu, itineribus, & laboribus, ſignis, & prodigijs, & ſpiritu prophetico, miraculis in vita, in morte, & poſt mortem, & cæteris omnibus, tam huic, quã illi compar, & æqualis. In his tribus veluti Apoſtolis Italis, ac Regularis Obſeruantiæ Alumnis cor vnum, anima vna, zelus vnus. Atque vna in propugnando, ac propagando in Franciſcana Hierarchia Reformationis Ordine ſtrenuitas, ac magnanimitas. Illa ſtabilientes, firmanteſque primordia, quæ feliciſſima habuerunt initia à B. Paulo Fulginas, vtraque ſtirpe, paterna, ſcilicet ac materna, illa de Trincis, hac Vrſina nobiliſſimo, vt in 4. facie, vbi de Vmbriæ regione explicabimus.

Religioſa coniunctio inter tres ſuos M nor. B Iacob. B. Ioan. de Cap. S. Bernardin. Sen.

II Naſcitur B. Iacobus apud Montem Brandonem Agri Aſculani in Piceno anno 1391. ſub Bonifacio IX. die Dominica ſummo mane, qua de re vocatus in baptiſmate Dominicus. Fit Frater Minor in Regulari Obſeruantia anno 1415. annis 40. omnibus ferè diebus ingenti animarum, etiam meretricum, hæreticorum, ſchiſmaticorum lucro, prædicauit. Ter in exteras regiones Commiſſarius Apoſtolicus ab Eugenio IV. Nicolao V. Calliſto III. miſſus. Quorum auctoritate ſumpta expeditione anno 1447. quam annis ferè 13. compleuit, Italiam, Galliam, Sclauoniam, Dalmatiam, Auſtriam, Hungariam, Poloniam, Bohemiam, Saxoniam, Pruſſiam, Ruſſiam, Daniam, Nouergiam, Phrygiam, Germaniam, Daciam, Boſnam, Croatiam, & alias oras ſabarum, lupinorum, her-

Natiu. B. Iacobi.

Eius in Regular. Obſer. & in tota Eccleſ. profectus, & fructus.

Itinera eius ti Legatus Apoſtol.

herbarum radicibus sola prouisione contentus. Erat enim abstinentissimus, carne perpetuò abstinuit, pedes,& nudis pedibus tam amplas regiones peragrauit. Vnde versus

Nec Geticos solum, aut Dacos, sed Gallica regna,
Atque Liburnorum, Germanasque, Illyricasque
Diuino inflammat, glomeratas famine gentes,
Portentisq; magnis, &c. cecinit Petrucius lib.2.sub initio.

Inquisitor Generalis cõtra sectã Fraticellorum. Renunciat Arch. Mediolanensi. Obitus,& sepultura,& ætas.

III Romam reuersus, Generalis Inquisitor Apostolicus contra Fraticellos, aliosque hæreticos in Italia confirmatur à Callisto III. prout à Nicolao v. iam antea fuerat institutus. Honores sibi à Sixto IV, oblatos, veluti Archiepiscopatum Mediolanensem inuicto animo recusauit. Plenus dierum, & meritorum, ac perpetua virginitate decorus Neapoli (vbi eius incorruptum corpus, iam illius splendidæ Vrbis protector,& patronus designatus ab Vrbano VIII. qui eum in toto Ordine tandem beatificauit) claret miraculis, obijt 28. Nouembris anno 1476. ætatis suæ anno 85. sub Innocentio VIII.

Clemens VII. ad instantiam Caroli V. scripsit Episcopis Asculano, & Camerinensi, vt de vita, & miraculis B. Iacobi processus fierent, sibique diligenter significarent, quæ acta essent.

Debellat mul tos hæreticos

IV De eo Vadingus in 5.6.& 7. tomo Ann. fusè, vbi demonstrat verbis, & scriptis indefessè ipsum pugnasse contra hæreticos *Fraticellos* memoratos in Italia, contra Manichæos in Bosna, Croatia, Patarenos,& Arianos in Hungaria: & plurimas illorum insidias, & molestias, suffultus auctoritate sibi commissa Inquisitoris Generalis contra hæreticam prauitatem, omnia superasse, profligato ex multis locis hoc genimine viperarum. Multasque tulisse suppetias Callisto III. Pio, & Paulo Secundis contra Turcas cruciatam prædicantem per vniuersam Italiam, vbique summoperè concupitum. Eius opera apud eundem Vading. de Script. Franc. interque præcipuum. *Tractatus ille de Sanguine Christi* contra eos, qui contendebant controuersiam hanc olim sub Clem. VI. fuisse decisam, & sententiam suæ opinionis contrariam fuisse proscriptam.

Prædicat cruciatam cõtra Turcas.

Eius Opera.

B. PETRVS DE ALCANTARA

Reformatus Hispanus, ac Discalceatorum Reformatorum basis Sanctus iam canonizatus in Decretis à moderno Pontifice Alexandro VII. anno præterito 1662.

I SVper hanc petram Petri de Alcantara viri sanctissimi, & admirandæ pœnitentiæ (ab eo iam ardenter æmulata & propagata strictiori obseruantia) Reformatio nostra *Ecclesiam suam ædifi-*

ædificauit, aduersus quam *Portæ inferi* minimè præualeturas firmiter speratur.

Ortus, patria stirps, parentes B. Petri.

Nascitur B. Petrus Norbæ Cæsareę, quæ Hispaniæ Ciuitas, atque Sacræ Alcantarensis militiæ prima sedes est anno 1499. sub Alexãdro VI. Eius ortus ingenuus, ac nobilis è Patre iuri consulto Garauito, & Matre Maria Villela Sanebriensi sanguine, ac Christiana pietate illustribus, sed ingenuior, ac nobilior haud pauca indicia suæ futuræ sanctitatis proferens Annum 16. agens Franciscanum institutum suscepit.

Fit Franciscanus.

Eius virtutes ac dotes.

II Eius (vix suscepto hoc instituto) austeritas in edomando carnis impetu incredibilis. Eius puritas Angelica. Eius humilitas, per quam confessarium agere Caroli V. ac Ioannę Philippi II. Hispaniarum Regis sororis renuit, summa; ac sublimis. Si guardianatus munus, Diffinitoratus, Prouincialatus sępè in Prouincia S. Gabrielis exercet, *Maior est omni laude*. Si in Custodiam S. Ioseph trãsit, ac plenitudine potestatis tã superioris Generalis, quã Summi Pontificis Pauli IV. custodiam ipsam in Prouinciam erigit anno 1561. eius animi fortitudo, & constantia in profligandis laboribus & oppositionibus equidem sine exemplo.

Sub eius cura S. Mater Theresia multum profecit.

III Felix planè S. Virgo Theresia, ter profectò misticè, ac dulciter *esa* sub cura spirituali B. Petri de Alcantara. *Esa*, inquam, primò ab hominibus, quibus se ipsam administrauit suaui verbi Dei pabulo Ordinem Carmelitanum reformando, & suos Discalceatos fundando. *Esa* mox ab Angelis, in hac Virgine, à Deo electa omne virtutum delectamentum reperientibus. *Esa* denique à Deo ipso inter Lilia eius puritatis delectato ac pasto. B. Petro conscientiam D. Theresæ scrutante, eam cælestibus consiliis imbuente, eam in spiritu probante, ac esse verè Dei seruam sub irrefragabili fide attestante ad egregia, & heroica facta, & maximè ad arduum opus de reformando S. Mariæ de Monte Carmelo ordine, animante, impellente, adiuuante, vt ipsa Sancta Mater testatur, illud granum sinapis creuit in Procerissimam arborem, cuius a rei rami, aureis fructibus locupletes, per totum ferè terrarum orbem hodie cum maximo orbis Christiani emolumento extenduntur.

Ordo Discalceat. Carm. ad ipsum multimodè refertur.

IV S. Matris Theresiæ, B. Petri de Alcantara filiæ Religio in duas Congregationes, Hispanicam, & Italicam diuisa, habensque duos Generales sexsennales, dum ad Ibericas plagas extenditur, tanta est eius amplitudo, quanta est in Italia Patrum Capuccinorum. Dum Italicum regimen complectitur, tot gaudet Prouinciis cum suis Missionibus, num. 12. Apostolorum æquantibus, quot gauisa est olim in suo exordio Christiana Ecclesia à 13. Personis fundata. Gaudet namque Ianuensi Prouincia nouem Religiosorum Conuentus, & quatuor Monialium habente. Gaudet Prouincia

De Ordin. Carm. Discal. amplitudine, ac splendore.

Prou. Italica.

Romana cum suis decem Religiosorum, quatuor verò Monialium Cœnobiis. Ibique potissimum nunc nouiter gaudet, vbi floridum S. Pancratij seminarium possidet, adeò feliciter (fauente, ac protegente Dom. Nostro Alexand. VII.) erectum, adeóque prosperè demptis litibus inter Religionem, & Prouinciam Romanam, vt meritò, & acutè cecinerit Cicnus ille, & sacer Cæsaris orator, & eiusdem seminarii Prælector, cui nomen ex animi & doctrinæ nobilitate.

Gordius est nodus Pauli Conuentus in vrbe;
Soluit Alexander Pancratij gladio.

V Gaudet denique discalceata S. Theresiæ Religio de cæteris aliis 11. Prouinciis cum earum vtriusque sexus Domibus, & sedibus, nimirum Polonica, Lombardica, Lugdunensi, Belgica, Neapolitana, Germanica, Sicula, Parisiensi, Aquitanica, Hibernica, Pedemontana, Burgundica. Et eò maximè gaudet, quo in gloria B. Petri de Alcantara, à regnante Pontifice nunc magis aucta, auctam quoque suammet gloriam intuetur. Quemadmodum ingenti gaudio S. Mater Theresa profusa est, vbi eius Pater, & Magister obdormiens in Domino in Conuentu S. Andreæ de Monte Arenis anno 1562. ætatis suæ 63. sub Pio IV. eius gloria sibi reuelata est. Multis post obitum clarus B. Petrus miraculis Gregorius XV. anno 1622. eum beatificauit. Scripsit Hispanicè egregium libellum *de Oratione, & Meditatione* vbique receptissimum; & in omnes fermè linguas Europeas translatum. Illud ex Hispanico in Latinum transtulit Antonius DulKenius Cartusianus. Prodijt Vlyssippone anno 1560. Salamanticè 1578. Burgis apud Iunctas 1579. Cæsaraugustæ apud Petrum Cal. 1623. & alibi multoties.

Gloria B. Petri in eius obitu S. Matri Theresiæ reuelata.

IV Instante Philippo IV. Rege Catholico Hispaniorum, primaria ac solidiori nostræ Hierarchiæ sicut Monarchiæ Ecclesiasticæ columna, iam decreuit anno præterito Pontifex modernus, B. Petri canonizationem, super quam quæ rudi calamo breui exhibui, hic modo subiicio.

Ligamen Apostolicum.
Spiritu sapientiæ fabrefactum
Pro Canonizatione B. Petri de Alcantara,
Instante Catholica Maiestate.
Anno Dom. ac Pacis vniuersę 1660. concistorialiter conclusa.
Insignia Gentilitia Chisiana,
Trino, ac Fausto stemmate disterminata

omni

Omni Terrarum Orbi in Romano Pont. Opt. Max.
ALEXANDRO VII.
Summè Præſunt.

In ipſis ò quam frui cupis
Petrus Alcantara
Trium Dei lux.
Tranſpone literas haſce xxxxvIII. & hęc nomina
inuenies
Filippus Quartus Catolicus
Hiſpaniarum, & Indiarum Rex

Concordantia.

Montes, Stella ac Robur iam Trinitatis imago,
Magnus Alexander qua tria Regna gerit
His *Petrus Alcantara*, *Dei lux* his quoque *in ipſo*
Illa *trium* ſupero, *quam cupis* Orbe *frui*.
Catolicuſque ſimul Rex Quartus iure Filippus
Cuius Amor Petro firma columna Petri eſt.

Tria regna ſunt regnum ſpirituale, regnum temporale, regnum perſonale.

Oraculum Religionis.
Spiritu Intellectus Pronunciatum
Pro eadem Canonizatione
Quadiformi Veritati mirum in modum reſpondente.

BEATVS PETBVS DE ALCANTARA
Reformatus Minoritarum ex Excalceatis
Autiſtęcon
Terra lętà Ros auxit, ac Vrbe Roma
Alexander Septimus
Sanctum fecit.

Paraphraſis.
Terra lætà equidem, nam omnis compoſitus Orbis
Pace extans, meritò *Ros* ſacer *auxit* eum.
Fecit Alexander Sanctum ac tum *Septimus* Vrbe
Roma, cuius Amor ſat Petra; Petra fides.

B. PASCHALIS BAYLON HISPANVS.

Reformatus discalceatus: & B. Felix de Cantalitio Italus Capuccinus, vterque Professione Laicus. Sancta ac splendida vita B. Pascalis Sancta quoque ac splendida morte eodem mense B. Felix.

Patria, ac dies B. Paschalis ortus.

I Natiuitas B. Paschalis, & si non illustris, quamuis honestissimo genere, tempore tamen illustrissima, & clarissima. Natus est enim apud Turrim famosam Hispanicè (*Torre Hermosa*) Diœcesis Saguntinæ anno 1540. sub Paulo III. & eo die, qui latinè textu ex hæbreo *Transitus* dicitur, idest die Paschatis, quiq; imponens nati infantis per baptisma nomen, Paschalis nuncupatus est.

II Pascha ergo, in quo Christus totum orbem per resurrectionem illuminans, transiuit ex mortali, & crucifixa vita ad vitam immortalem, & gloriosam, ortum B. Paschalis meruit.

Qui dies & inquantum Paschalis, & inquantum Dominicus, non solum duplex, sed etiam multiplex fuit circa auspicatissima, & egregia viri Dei facinora.

Eius professio in sæculo.

III Eius professio in sæculo vsque ad annum ætatis suæ 24. quo tempore Reformatorum Discalceatorum in Prouincia S. Ioannis Baptistę habitum induit, illam et profectò, in qua Dauid exercebatur, & à qua ad Regnum Israele vocatus. Pastor ouium secularis, Pastor virtutū regularis noster Paschalis. Simplex, & amator, Dei, & zelo salutis animarum exæstuans (animam mundissimam in Mundo seruans, nihil habens cum mundo commune, nisi habitationem) erat Paschalis, antequam vitam Seraphicam amplexatus esset. Eius virtutum omnium cumulus in Religione tantus, simplicitate, paupertate, oratione, charitate, labore mortificatione, duplici dexteritate ad ardua Ordinis negotia (pro quibus anno 1575. P. Christophorus à capite fontium Generalis Minister misit eum in Galliam, vbi multa passus est ab Hæreticis) vt non mirū si prophetiæ spiritu plurimum claruerit, atq; scientia diuinitus infusa, qua & Theologia apprimè callebat, difficiliores questiones explicans, & res dubias clarè resoluens, imbutus fuerit ad miraculū. Strenuus defensor Immaculatæ Deiparæ Conceptionis extitit.

Eius vita, & gesta in Religione.

Eius Prophetia Spiritus, ac scientia infusa.

IV Extitit denique ab ortu ad obitum id, quod in nominè gerebat significatum. Semper enim Pascha fuit, & Paschalis transiens in stadio Euangelicæ, & Apostolicæ perfectionis ab vna virtute ad aliam cum incremento, & nunquam cum decremento. Vt

Pa-

Paſcha ergo vixit annis 52. 24. in ſeculo, totidem,& quatuor plus in Religione, & vt Paſchalis ad æternum Paſcha in qua Chriſtus tranſiens, miniſtrat Beatis diuinitatis fercula, tranſijt anno 1592. ſub Clemente VIII. Eius ſepulturæ dies diei ortus reſpondit, nam venit in mundum in die Paſchatis, quam Pentecoſtem dicimus in Conuentu Villæ Regiæ, vulgò Dominæ noſtræ de Roſario. Innumerabilia ſunt eius miracula, quibus motus Paulus V. Beatum declarauit, ac officium de eo celebrari conceſſit omnibus Fratribus, aliiſque tam ſecularibus, quam Regularibus in Regno Valentiæ exiſtentibus anno 1618. die 29. Octobris. Extendit deindè hoc priuilegium anno 1620. in Regnis Caſtellæ, & Aragoniæ. Tandem Gregorius XV. conceſsit omnibus vtriuſque ſexus Religioſis Minoribus anno 1621. De B. Paſchali ſcripſere Auctores innumeri, quos videre potes apud Martirol. Franc. 27. Maii. Eius glorioſus tranſitus. Eius declaratio inter Beatos Confeſſores.

V Eodem menſe Maio, die ſequenti immediato, qui erat 18. volauit ad ſuperos anno 1587. ſub Sixto Quinto anno ætatis ſuæ 72. Felix anima B. Felicis noſtri Capuccini de Cantalicio, Reatinæ Diœceſis Oppido, vbi natus anno 1513. ſub Leone X. factus iam Anticoli Capuccinus, cum eſſet annorum 28. Felixque nomine, & re in ſua Religione, cuius in eo adhuc ſolum totius Beatitatis fundamen. Felix in Eccleſia omni, & maximè peccatoribus, quibus vir affabilis, benignus, manſuetus, humilis, abſtinens, mortificatus, pauperrimus, orationi aſſiduus, quæſtuationi indefeſſus, monita ſalutis dabat. Feliciſſimus ſignis, & miraculis, vt propterea meruerit inter Beatos conſcribi poſt biennium ante canonizationem XXIII. Martyrum Japponenſium de quibus ſupra, ab Vrbano VIII. anno 1625. die 1. Ottobris. A Sixto V. ac Gregorio XV. pia veneratione primò donatus, Sanctus Laicus, ac venerabilis vir D. Philippo Neri coniunctiſſimus. Ortus, Patria ac profeſſio B. Felicis Capuccini, obituſque.

DISTINCTIO V.

Quinque Sancti Confessores ex Tertio Ordine Franciscano. Ceù Arces Seraphicæ intra quinque Ciuitates refugij quinquè Hierarchæ Francisci plagarum.

De institutione Terti Ord. B Francisci.

I INSTITVISSE tres ordines B.Franciscum, quorum postremus fratres de pœnitentia amplectitur, pro comperto, & infallibili habendum. *Prædicationis ipsius (*ait Bonau. de B. Francisco *) feruore accensi quam plurimi vtriusquesexus in coniugali Pudicitia Domino famulantes secundum formam à Dei viro acceptam, nouis se pænitentiæ legibus vinciebat, quorum viuendi modum idem Christi famulus ordinem Fratrum de pænitentia nominari decreuit. Nimirum sicut in Cælum tendentibus, pænitentia viam omnibus constat esse communem: sic & hic status clericos,& laicos vtroquesexu admittens:quantum apud Deũ meriti, ex pluribus per aliquos ipsorum patratis miraculis innotescit.*

II Hi Tertiarii communiter dicuntur, quia respectu aliorum duorum Ordinum, scilicet Fratrum Minorum,& Clarissarum,tertiam regulam, ab eodem B.Institutore acceptam, profitentur. A D.Antonino 3.p.Histor.tit.3.cap.2. in principio Pinzogori, ab alijs Pinzochori, & Mantellati vocantur. Sed æquius, & rectius ab ipso B.Francisco fundatore appellantur Fratres,vel Sorores de Pœnitentia:sub quo nomine fuit hic Ordo à Nicolao IV.& aliis Pontificibus approbatus, imò & quo vocari iussit Clemens VII.ad vberes fructus. Prior locus inceptionis Tertij Ordinis in Oppido Canarii, quod in Vmbria in valle Spoletana per quatuor millia passuum ab Assisio distat. Commune institutum tam maribus, quam mulieribus, solutis, vel coniugatis, clericis ecclesiasticis præscripsit Dei famulus anno suo plenæ conuersionis 14.Christi verò 1221. vt dictum est,in 20. capitula breui distinxit.

Locus vbi incipit Tertius Ordo Fratrũ & Sororum de Pœnitentia

1 De modo examinandi volentes intrare Ordinem.
2 De forma recipiendi volentes intrare Ordinem.
3 De forma habitus, & qualitate indumentorum.
4 Quod non vadant ad inhonesta conuiuia, & spectacula, & quod Histrionibus non dent.
5 De abstinentia, & ieiunio.
6 Quotiens debent confiteri per annum, & sumere Corpus Christi.

7 Quod

7 Quod non ferant arma impugnationis.
8 De dicendis horis canonicis.
9 Quod omnes, qui de iure possunt, faciant testamentum.
10 De pace reformanda inter fratres, & alios extraneos.
11 Quando molestantur contra ius, aut eorum priuilegia.
12 Quod caueant in quantum possunt à iuramētis solemnibus.
13 De audienda Missa, & Congregatione facienda.
14 De Fratribus infirmis, & defunctis.
15 De Ministris.
16 De visitatione, & correctione delinquentium.
17 De vitandis litigijs inter se, & cum alijs.
18 Qualiter, & per quos in abstinentijs possit dispensari.
19 Quod Ministri eorum manifestas culpas denuncient Visitatori.
20 Qualiter in prædictis nemo obligetur ad culpā mortalem.

III Huius Regulæ inuentores non fuerunt Fratres Minores, non aliquis Episcopus, non Doctor, non Congregatio aliqua, sed Seraphicus Franciscus, Spiritu Sancto prædocente, eam instituit. *Vide Vading.* ex Bernardino de Bustis tom. 1. Ann. & to. 2. opusc. S. Francisci. Vbi etiam tota regulæ exaratio in integrum. Magna sunt huius Ordinis priuilegia, & indulta, egregia encomia, innumeri Sancti, & Sanctæ, quorum multi Diuorum fastis sunt adscripti. Sub ea hac nostra ætate plurimi militant Principes, Cardinales, & Prælati: ita vt solum in Carpentana Hispaniæ Mantua, seu Madrito, Curia Regis Catholici sexagesimum excedant numerum Domini titulares, & magni Principes sub hoc instituto degentes. De eo plura prædixit Abbas Ioachinus, & magni scripserunt auctores. In Hierarchia nostra vexillum explicabit Tertij Ordinis Christianissima Regnorum Francorum Prosapia, tribus aureis Lilijs, cælitus missis, condecorata. Ex regijs enim Confessoribus, ab Ecclesia canonizatis, & in hoc sodalitio connumeratis, solus Rex Aloysius Nonus reperitur.

Mendū nonnullorū circa huius Regulæ inuētores.

I.

Sanctus Ludouicus Rex Francorum.

Antistecon.

I VOx Græca hæc, & multum quidem mihi propitia, in pertexenda synopsi, quam modò aggredior. Cum enim eam literarum permutationem denotet, quam alio modo *Anagramma* nuncupant Latini interpretes, characteres 27. supra positi ablata à priori dictione litera c. cuius carentia, eius pronunciantia nihil offenditur, hanc orationem, regio, ac heroico præ-

Antistecon Græcè Latinè transpositio est.

sentis

sentis locutionis subiecto valde idoneam, construunt.

Frutex Rosa clarus, vnicus Mundo.

Tres bufones in priscorum Reg. Franc. scuto appingi soliti.

II Aureis Regum Francorum Lilijs, cælitus ex Bufonibus transmutatis, quindena Virginis Rosa, Alba, rubra coruscans in D. Dominici horto, *clarum fruticem vnicum mundo*, si historijs credimus, in Sancto Rege Ludouico huius nominis IX inseruit. Ex Rosario Dominicano regalem B. Francisci prolem, ceu Rosam matutinam B. Blanca parens Franciscana, de 3. Ordine, vt paulò post demonstrabimus, effudit sub tutela, ac cultura spirituali Fratrum Prædicatorum, & Minorum, quorum Ordines, Fratresq; æqualiter amabat, vt scribunt communiter auctores apud Vading. tom. I. ex quo pluries ipse in libris meis. Veluti Rosa creuit Ludouicus, veluti Rosa in tota eius vita cælestem odorem efflauit. Rosa odora extitit Boni, spina verò amara malis, iuxta versiculum illum,

Rosarij Dominicanum peperit fruticem Franciscanum S. Regem Ludou. IX.

Es tu spina malis, es Rosa odora bonis.

Rosa bonus & malus extitit Rex S. Ludou.

III Imò & Rosa extitit sine spinis, tam bonis proficua, quam malis perniciosa. Apes enim vitalem spiritum è Rosa trahunt, sed è contrariò mortalem trahunt scarabæi. Nata hæc regia Rosa ex Rege Ludouico VIII. Cuius felix obitus anno eodem, quo obijt B. Franciscus, scilicet 1226. & ex Regina Blanca, Castellæ Regis Alphonsi VIII. cognomento Boni filia primogenita, de cuius vita, & genere, suo loco, Anno Dom. (iuxta plures Scriptores apud Martyrol. Franc. die 25. Augusti) 1215. die 25. mensis Aprilis. Est contra Vading. qui tom. I. Ann. nu. 59. assignat regiis Ludouici natalitiis ann. 1212. Diuinitus autem Parentibus datus est his Rosarum flos, his florum Rosarii fructus meritis Sanctissimæ Deiparæ, cuius intercessionem summis precibus efflagitarant, opera D. Dominici, qui in Gallias veniens, piissimæ Reginæ Blanchæ persuasit, vt ea in re Virginis Genitricis Dei Mariæ patrocinium obnixè sibi conciliaret: Rosariumque eiusmodi Matris Christi sæpè recitaret, necnon mysteria illius sacra deuotè meditando pertractaret. Vide auctores, quos idem Martyrol. Franc. ibidem adducit. Nec solum ex beato Blanchæ ventre exiuit hic Regius Frutex Rosario B. Virginis fœcundante Reginæ vtero, verum etiam & Lilium prodiit vix annis quinque transactis, anno siquidem 1220. peperit deinde B. Isabellam virginem Clarissam, de qua postea.

Rex Ludou. VIII. obiit an. 1226.

Ortus, & parentes S. Regis Ludo. IX.

B. Isabella S. Ludou. Regsoror.

Ann. 1226. in quo obiit etiam D. Franc. vngitur in Regem.

IV Anno 1226. defuncto Parente Regni Successor agnoscitur, & Rhemis oleo sacræ ampullæ in Regem inungitur, quo tempore, vt in prima facie tetigimus, puluinar B. Francisci missum, sibi Assisio deuotissimè recepit. Dignus sanè, vt eo quoque Seraphico diademate coronaretur, quo Seraphicus Hierarcha, cuius Tertii

tiI Ordinis regulam profiteri debebat, reclinauerat caput, spiritum suum mundissimum Creatori emittens.

IV Spirans Paradisi fragantiam tenella Ludouici Rosa sanctissimæ, ac piissimæ Matris Blanchæ olfatui, crebrò illud ei verbum inculcabat. *Mallem fili charissime, te mortem subire temporalem, quam quod vnico peccato mortali tuum offenderes Creatorem.* Quod piæ Genitricis verbum adeò vsq; alto infixit animus regius puer, ac filius optimus, vt præseruante illum gratia diuina, atque assidua, ac Virginis Rosarii protectione, per quam in lucem venerat, per totum vitæ curriculum potius creuisse odore, pulchritudine, icorruptibilitate, quam contagium aliquod læthale contraxisse, dicatur. Documentũ maternum infantulo Regi inculcatum à Blanca matre

VI Anno 1233. (dispensante Summo Pontifice Gregorio IX. super quarto consanguinitatis gradu) duxit Margaritam Berengariam, filiam primogenitam Raymundi Berengarii Prouinciæ Phæcensis Comite. Coronauit Sponsam suam Rex inclytus Ludouicus summa Regni gratulatione anno 1234. Et ex ista vnione Rosæ cum Margarita Fruticem sanctum Capeto Generi inseruit Cælum, vt veluti sacer truncus Regum, ac Principum Francorum extaret. Frutex iuxta Vallam dicitur, qui ad iustam magnitudinem arboris non assurgit, & statura est similis multis herbis, sed non demoritur, neque arescit, vt herba. Plin. lib. 16. cap. 36. Dictus frutex, vt quibusdam videtur, à fruticando, hoc est à pullulando, quod succisus, semper suppullulet. Aliquando ponitur pro stirpe; ita Suetonius in Vesp. *Singulos repentè ramos à frutice dedit.* Eius matrimon. cum consobrina Margarita Berengaria. Frutex aliquando pro stirpe ponitur.

VII Fruticem Capetum, factum in Rege Ludouico sanctum, & hucusque haud exsiccatum, sed fructiferum, & in plurima, ac maxima germina dicisum, ac disterminatum, Rosarii Virginis è *Rosa pulcherrima* exortum, in quatuor ætates ipse distinxi tom. 3. rerum Austriacarum ad matrimonium Blanchæ Francichæ cum Rodulpho Austriaco Rege Boemiæ. Postea ad connubium Philippi IV. Regis Catholici cum Elisabetha Borbonia, Ludouici XIV. Regis Francorum regnantis Matertera continuaui vsque ad eundem Regem Gallorum XIV. Borbonium regnantem. Ibi etiam tetigi trium Liliorum aureorum originem, & olei sancti sacræ ampullæ in baptismate, & consecratione Regis Clodouei I. Christiani. Sola curiositas tunc me mouit, vt tramite nimis alto, longo, & non ita tuto, vt certitudo Historiæ Genealogicæ expostulabat, eam graduationem à Francis ad Sicambros, à Sicambris ad Merouceos, à Menoueis ad Caroli Magni stirpem, & ab ista ad Capetam (ita nuncupata ab Hugone Capeto primo ex hac sobole Rege) multorum placitum persequens, pertraherem, quemadmodum eadem sim- Regũ Franc. genus in 4. ætates ab auctore alibi distinctum. Stirps Capeta vnde ita nũcupata.

plici curiositate allectus, in familia quoque Austriaca efficere studui.

VIII At quæ maior gloria tum in Regali Francorum Principum frutice, seu stirpe, tum in Augusta Austriacorum Magnatum Progenie (vtraque Catholica, Christianissima, Pia, Franciscana, & in Hierarchia Franciscana inserenda) quam infallibili veritate eodem sæculo ab origine Augusta, ac regia, vsque ad præsens tempus ambas deducere? Alteram per Sanctum Regem Ludouicum IX. ab anno sui connubii cum Margarita Berengaria 1234. Alteram per Rodulphum I. Imperatorem, cuius electio ad ann. 1273.

Bina deductio origine regia, sicut Austriaca Augusta.

FRVTEX SANCTVS

Ex Rosa Mariana D. Dominici in horto D. Francisci exortus ad miraculum.

Siue

Stirps Capeta à S. Rege Ludouico IX. vsque Regem Ludouicum XIV. Borbonium regnantem.

Gentis Capetæ vsque ad sobolem Borboniã ex sancto trũco deductio.

Ludouicus VIII. Rex. vxor Blanca Alphonsi Regis Hisp. filia

Ludouicus IX. Rex Sanctus. vxor Margarita Berengaria

Robertus Comes Claramontanus

Ludouicus Comes Claramont. & Dux Borbonius

Iacobus Condestabilis Franciæ Comes Poncicuræ

Ioannes Comes Marchiæ

Ludouicus Comes Vandomus

Ioannes Comes Vandomus

Franciscus Comes Vandomus

Carolus Comes Vandomus, & Borbonus

Antonius Rex Nauarræus

Henricus IV. Rex Henr. III. ex stirpe Valesia vltimi successor

Ludo-

Ludouicus XIII. Rex, cui Filius & Hæres

Ludouicus XIV. Rex

Ludouicus XV. Delfinus.
natus anno 1661. in die Sanctorum omnium.

X Itaque gradibus 12. distat sub auspicatissima calculatione modernus Rex Franciæ à S. Rege Ludouico IX. Hic verò etiam recta linea vsque ad Hugonem Capetum primum Regem (Ludouico vltimo ex Carolinis succedentem anno 989.) per gradus octo interuallo annorum 226. vsque ad sui ortum elongatur. Etenim Parens eius Ludouicus VIII. Rex. Auus Philippus Augustus Rex. Proauus Ludouicus iunior Rex. Abauus Ludouicus Grossus Rex. Atauus Philippus Rex. Tritauus Henricus Rex, cui filius Rex Robertus Hugonis Capeti Regis vnigenitus, & hæres.

Distantia graduum Ludouici XIV. à Ludou. IX.

XI Ludouicus VIII. Rex pietate, ac deuotione Dominicanus, & Franciscanus, Sanctissimi Rosarii Deipara intercedente, duos frutices edidit, è quorum stirpibus duo Sanctissimi Franciscani, Dominici, & Francisci assistente præsidio, sub eodem nomine prodiere. Frutex prior S. Rex Ludouicus IX. Frutex posterior Carolus I. Comes Andagauensis Rex Neapolis, consorsque Beatricis Galliæ Narbonensis, Italicè Prouenza, Comitissæ, & hæredis, per quam & Comes illius ditionis eius Maritus.

Maxima parentū S Regis Ludouici in B. V Rosarium pietas.

E' Caroli stirpe, in Regno Neapolitano translata, Carolus II. Claudus, Princeps Salerni, Rex Neapolis, cui vxor Maria, Regina & hæres Hungariæ. Ex Carolo II. Proles nouem, quinque masculæ, quatuor fœminæ, sed successio temporalis quasi nulla, licet spiritualiter æterna. Nam Carolus Martellus eius primo natus successione Matris regnauit in Hungaria. Ludouicus secundo natus Franciscanam vitam professus, obiit Episcopus Tolosæ, & iam inter Diuos relatus.

Stirps Angleina, ac regia Neapolis.

XII Robertus tertiò natus, ipse Tertii Ordinis Franciscanus, ex Sancia Maioricana, & ipsa Franciscana, cuius filius Carolus sine terra nuncupatus, qui obiit ante patrem, reliquitque tres fœminas, Ioannam Reginam, Margaritam, & Mariam. Ex Margarita Caroli III. Dyracchii Ducis filii, hic verò ex Ludouici coniuge, nata est Ioanna II. Regina, &c. Ludouicus iste, Dyrrachii Dux, ac Comes Andius fuit filius Regis Caroli II. Claudi S. Regis Ludouici IX. nepotis, ac S. Regis Ludouici Episcopi Tolosæ parentis. Sed ex Frutice, seu sancta stirpe Regis Ludouici germina quamplurima, vnde egregii Reges, & Principes. In germine Philippi Audacis eius primogeniti, ac successoris sex coronas reperio. Nā huius Philippi Audacis, ac Regis filius Philippus Pulcher Rex. Ne-

Germen Philippi Audacis reg.

 potes

hostis Ecclesiæ iudicatus, ac priuatus Imperio. Rex verò Ludouicus constitutus Dux illius quintæ expeditionis pro recuperanda Terra Sancta, qui cruce signatus magno exercitu in Asia traiecit; rediens quinto post annum in Gallia. Tunc pariter ruber pileus, & purpura, & vehi equo Cardinalibus, qui antea humilibus asellis equitabantur, concessum, tam in despectum Cæsaris, qui verbis, & factis S.R.E. Cardinales persequebatur; quam vt in posterum eorum eminens prælatio gradu, & habitu ab aliis distingueretur, & ex purpura discerent, se semper paratos esse debere sanguinem pro christiana religione fundere. Vide Genebrar. in Innocent. IV. D. Bonau. deinde obtinuit, vt religiosi ad eminentiam Cardinalatus euecti, possint retinere habitum propriæ religionis.

Vide etiam hanc histor. in seq. facie ad seriē Card. Franc.

XX Singulari dilectione prosequebatur idem Sāctus Rex Ordines Prædicatorum, & Minorum. Cuius rei gratia decreuit aliquando limina Apostolorum, aliaque loca sancta inuisere sub peregrini habitu, veluti tertii Ordinis Franciscani confrater. Quod cum exequutioni heroicum, atque catholicum opus demandaret, transiens Perusium, vt Romā adiret, B. Aegidium fratrem laicum, de quo supra dictum est, ac tertium S. Francisci in fundanda Hierarchia Seraphica socium, summa cum animi lætitia vidit, salutauit, ac tenerrimè amplexus est.

Peregrinus ad limina Apostolorū S. Rex Ludou.

XXI In hæreticos etiam seuerius animaduertebat: ideoque Alexander IV. Priori Prouinciali Prædicatorum in Frācia, & Guardiano Minorum Parisiensium ad instantiam Regis, onus imposuit in hæreticos inquirendi per vniuersam Galliam ann. 1255. amplam potestatem faciens per suas literas. Qua de re Guillelmus Carnotens. cit. *Inquisitores etiam hæreticorum pro negotio fidei, & Ecclesiæ laborantes quandocumque recurrebant ad ipsum, recipiebat dulciter, & benignè, diligenter eos audiens, & celeriter expediens cum omni gratia, & fauore, postpositis alijs quantumcumque arduis negotijs: asserens Negotium Fidei debere omnibus alijs anteponi.*

In hæreticos vindex constantissimus.

XVII Tempore eius sanctissimi, ac Seraphici transitus verus Franciscanus, ac D. Francisci imitator visus est. D. Franciscus in extremo vitæ suæ reliquit hæredibus, ac successoribus suis Ministris Generalibus totius Ordinis instructiones circa eorum electionem, & post electionem circa eorum regimen. Pariter S. Ludouicus scripsit idiomate Gallico, ac reliquit hæredi, & successori suo Philippo verè sanctissima, & catholica, christianissima, ac Seraphica monita, quæ ipse in tom. 3. rerum Austriacarum exaraui, vbi de matrimonio Philippi III. Hispaniarum Regis cum Margarita Austriaca. Huic enim Philippo eadem monita de verbo ad verbum reliquit Philippus II. eius Parens. Ex illis monitis apparet quanta fuerit sanctitas, integritas, zelus christianæ religionis, iustitia

Instructiones testamētariæ Regi successori ab eo relictæ.

ſtitia in regimine S. Regis *Ludouici*. Frutex eius è Roſa D. Dominici, eius puritatis *Lilio* coniuncta exortus, duas ſtirpes reliquit hæredibus, & ſucceſſoribus, alteram carnalem iuxta arborem Genealogicam Capetam, alteram verò ſpiritualem, quam in præfatis monitis vltimo expreſſit. Eſtque illa eadem, quam calamus D. Antonii de Padua lineauit ex illo textu euangelico, *Omnis arbor bona bonos fructus facit.* Matth. 7. vbi interpres noſter Dominica 8. poſt Triniť.

Nota: in arbore ſunt iſta quinque, radix, truncus, rami, folia, fructus. Radix appellatur eo quod quibuſdam fixa neruis, ac fibris in profundo demergitur. Nam Phyſici dicunt parem eſſe extenſionem radicum, & arborum. Truncus eſt ſtatera arboris inſiſtens radicibus. Rami ſunt qui de trunco arboris manant, in quibus folia fructus tegentia ſunt. Arbor bona eſt bona voluntas: cui vt conſiſtat bona, quinque ſunt neceſſaria, ſcilicet radix humilitatis, truncus obedientiæ, rami charitatis, folia ſanctæ prædicationis, & fructus, id eſt dulcedo ſuperna contemplationis. Radix humilitatis quanta eſt in profundo cordis, tanta eſt in altitudine operis, & hoc ſignificat aqua, quæ in canalibus fontium tantum aſcendit, quantum deſcendit. Vera humilitas quanto profundius infigitur, tanto magis inclinatur, & ſic altius exaltabitur. Sine hac arbore quælibet alia Principum, Regum, Magnatum foliis vanis tumoris, & ſuperbiæ ſolummodo conueſtita, non poteſt bonos fructus facere, ſed meretur vt excidatur, & in ignem mittatur.

Arbor genealogica ſpiritualis S. Regis Ludouici.

Quam neceſſaria cunctis Chriſtianis Principibus iam arbor ſpiritualis.

XXIII Ergo ſanctiſſima, piiſſima, chriſtianiſſima, ac catholica, & Franciſcana mors D. *Ludouici* Regis noſtri, annis quatuor antequam obirent Doctores Seraphicus Bonau. & Angelicus Thomas de Aquino, quos in magna exiſtimatione, & veneratione ſemper habuit. Nam deceſſit die 25. Auguſti feria 6. ætatis ſuæ an. 55. regni 44. Chriſti 1270. ſub vacante Sede Apoſtolica. Miraculis clarum canonizauit Bonifatius VIII. anno 1279. Quæ verò aduertenda ſunt circa bullam ſuæ canonizationis, & alia nonnulla, conſule ex Martyrolog. Franc. fol. *399.* & vltra fol. *406.*

Obitus S. Regis Ludouici.

Canonizatio.

XXIV Inter innumeros Scriptores de rebus S. *Ludouici*, quos citat Martyrol. Franc. vbi etiam de tranſlatione eius corporis, de qua ipſe ſcripſi in Matrimonio citato Blanchæ Franciçæ, &c. Exiſtimandus modò Romanus Pontifex Vrbanus VIII. in ode de S. Ludouico Francorum Rege, quem compoſuit cum eſſet Dominus Maffæus Cardinalis Barberinus. Eius concluſio epodo 5. per apoſtraphen ſic ſe habet:

Vrb. VIII. de S. Rege Lud.

Inuicte Rex, en Gallia
Iuncta eſt rurſus Iberiæ;
Sanguineis vinclis animos, & arma

Pat

Fac iungat arctum fœdus, heu quos conficit
Europa se discors in aris?
Squalet Punica Tellus;
Te deuicta vocat Græcia compede:
Iordanes vocat, & sacrum
Christi sepulchrum vindicem moratur.

XXV Vtinam hic vindex Deus, & vltor iniuriæ Turcarum, tam de proximo christianis ditionibus appropinquantium (nihilque (heu dolor) super hanc rem christianis Principibus curantibus) ne super ceruicem nostram hodie iustissimè per ipsos Turcas extenderit gladium. Clamat Dauid Rex ad Deum Psalm. *Exurge, quare obdormis Domine, exurge & ne repellas in finem.* Quod si nos iisdem verbis nunc clamore maiori vocem ad eum exaltaremus, nihil proderit. *Dormientibus enim nobis*, ait D. Basilius, *& pigrè agentibus dormire dicitur Deus; nostris inspectionibus indignis nos dijudicans.*

Scripsit S. Rex Ludouicus Pragmaticam sanctionem, quæ habetur tom. 5. Bibliothecæ veterum PP. Memorabile cum Raymundo Tolosatum Comite fœdus habetur ibidem tom. 6. Et institutiones sanctissimas filio Regi, & hæredi relictas. Vide Vading. in Ann. & in lib. de Scriptoribus Francisc.

Alij quatuor Sancti Confessores Tertiarij Franciscani.

III.

De S. Rocho Gallo ex S. Fran Ord.

I SANTVS ROCCHVS Gallus ex perantiqua, ac nobilissima familia, *à Cruce* cognominata. De eo ex quampluribus auctoribus Martyrologium Franciscanum die Augusti *16.* In Gallia Narbonensi apud Montem Pessulanum Depositio S. Rochi Confessoris, qui nobili genere ortus, sed pro Christo pauper, & humilis effectus, Tertii Ordinis Minorum insignia detulit: tandem patientia, castitate, & miraculis conspicuus ad cælestem Patriam transiit, cuius virtus contra morbum Epidemiæ maximè elucet. Vnde versus:

Virtus cōtra morbum pestilentiæ illi præcipua.

Tu quoque Roche Pater, miseris succurrere quondam,
Qui didicisti ægris, quando contagia morbi
Horrendi, crudumque tulisti corpore vulnus:
Eia animis iunctis, precibusque auertite Regno
Francorum, in nostris bacchantem cædibus orcum
Corporis, atque animi gemina date peste carere
Solemnem vobis memores statuemus ad Aram
Ardentes faculas, &c.

Eius obitum.

II Obijt reuersus in Galliam, duplici Cruce illustris, spirituali & temporali anno 1327. sub Ioanne XXII. cuius corpus honorificè con-

conditum est in Ecclesia ab Auunculo extructa.

III.

III *S.ELZEARIVS* Gallus de Sabrano in regione Prouinciæ, vir insignis nobilitatis, Comes Ariani, nascitur 1285 sub Honorio IV. Anno 13. ætatis ingenuam, claramque pueritiam ieiuniis, asperrimo cilicio Passionis Christi meditatione, mirabilem Equitibus, spectabilem Deo reddidit. Sanctam, & immaculatam Virginitatem non solum animo, sed etiam corpore cum S.Delphina coniuge sua custodiens, perpetuum duxit cælibatum, non aspernantes iura coniugii, nec virginitatem in aliquo violantes. Ortus, soboles, pueritia s.Elzearii. Virgo, & coniux. De eius coniuge infertur

IV Eius egregia facinora apud innumeros auctores, quos citat Martyrol.Franc.die 27. Septemb. & apud Breuiarium Francisc. Habitabat Elzearius corpore in terris, sed corde, & intentione in latere Iesu Christi, vnde exierat eius Parens, ac Hierarcha Fräciscus, diu noctuque manebat. Sic enim Dominæ consorti suæ Delphinæ prædictæ absenti respondisse fertur, scribenti ei de redditu ad propria. *Si cupis me videre, quære me in latere Iesu Christi.* Obiit anno ætatis suæ 38. Christi verò 1323. sub Ioanne XXII. Sanctorum numero adscriptus ab Vrbano V. 1369. 17. Kalendas Maij Pontificatus sui anno 7. Sed morte præuentus publicum canonizationis instrumentum non dedit, teste Gregorio XI. in sua Bulla data Auinione, pontificatus sui anno I. Vide Vadin.tom.3.ad ann. 1451.num.38.& 1369.num.8. Habitatio eius Iesu Christi latus.

IV.

V *S.IVO* Gallus, Presbyter, Parochus Lohaneti, Heros Franciscanus, in vtroque iure insignis, sed in sacra Theologia apptimè egregius. Nascitur in Britannia Armorica Galliæ Prouincia ann. 1258. sub Alexandro IV. obiit die 19. Maii anno ætatis suæ 45. Christi verò 1303. canonizatus Iunii die 16. à Clemente VI. anno 1247. De eo Ecclesia Gallicana Prosam canit propriam in celebratione Missæ, quæ sic incipit: *Laus, & honor Trecoriæ.* Eius festum celebrant Fratres Minores die Octob. 27. Extat & istud carmen: Eius ortus, patria, obitus

Iuo Pater legum, Custos, Protector, & amplum,
Egregiumque decus; cui se debere fatentur
Iura suo toties sunt debellata fauore;
Aptus erat iustas miserorum sumere causas.

V.

VI *S.CONRADVS* Italus, ac Placentinæ vrbis Lombardiæ Cisalpinæ oriundus circa ann. 1209. ex nobili familia *Confalloniera*, ac perillustri fœminæ coniux. Venatio, ingenuum Equitum exercitium, sibi sors verè miranda. Damna aliis ex venatione illata omnium bonorum ei causa, & occasio extitit. Ignis, ab eo immissus, vento perlatus, proximas aliorum possessiones deuastans, Eius ortus, patria, & obitus.

stans, & ipse voluntaria, ac libera venditione seipso, bonis proprijs, vt illata compensaret damna, expoliatus, illos cineres Franciscanos ei dedit, quibus ad maiorem sui generis claritatem confalone, seu vexillum, ac stemma Seraphicum in tertio Ordine Pœnitentium B. Francisci explicuit. Soluit ligamen connubiale; pia verò, ac magnanima vxor Euphrosina, nobilioribus vinculis abstricta sacrum velum D. Claræ sumens, Placentiæ mansit, ipse verò *abijt in regionem longinquam*, non vt dissiparet virtutum, & meritorum substantiam, *viuendo luxuriosè*, sed vt magis, ac magis eam augeret, vitam agens seraphicam sub cinericio, ac contemptu habitu, quem anno 1315. assumpsit.

De B. Euphrosina in specie suo loco.

VII Apud Netinos in Siciliæ Regno sanctissimam vitam per annos 40. ducens, migrat in Cælum anno 1351. sub Clemente VI. miraculis clarens creberrimis, summi Pontifices Leo X. & Paulus III. festiuam eius diem quotannis celebrandam tum apud Netinos memoratos, tum Placentiæ permiserunt. Sed ex concessione Vrbani VIII. anno 1625. agitur eius sollemnitas in toto Ordine sub ritu semiduplici, habetque lectiones 2. Nocturni (quod nulli alteri Beatorum eiusdē Seraphici instituti, Diuo Elzeario excepto accidit) ex ipso sanctorum Ecclesiæ Placentinæ ordinario. Ferrarius in Catalago Sanctorum die 19. Febr. qui est dies festus S. Conradi, testatur hunc diuum fuisse ex nobili *Laudorum*, seù *Laudina* stirpe. Sed hęc materna erat, paterna autem *Confaloniera*. Eius enim mulier habuit parentem nomine Nestorem Laudensem, viro suo nobilitate par, nec moribus, ac virtute dispar. Vide Vading. tom. 3. ad ann. 1315. num. 21.

Apud Netinos tertiam reg. S. Franc. profitetur. Moritur, claret miraculis

Eius illustre genus.

Beati Confessores, quorum causa expedita est in S. Rota.

I.

I B. *PETRVS NICOLAVS FACTOR* Valentinus, Regno Valentiæ natus 1520. die 29. Ianuarii. Fit Minorita 1536. Pulcherrimus facie, sed pulchrior mente, & spiritu sub habitu Fratrum Minorum per quadragintaquatuor annos continuos sanctissimè perseuerauit. Fuit concionator eximius, scientia, & maximis virtutibus præditus, sæpeque Guardianatus munere functus est. Dehinc spiritu prophetico plenus, & miraculorum multitudine ante & post obitum nunc coruscat. Obijt omni sanctitate conspicuus 1583. Rex Catholicus Philippus II. 1586. & Consules, populusque Valentinus eodem anno his commoti, literas supplices dederunt ad Sixtum V. pro ipsius canonizatione: cuius auctoritate delata causa tantæ rei ad consilium, & examen, nunc à S. Rota expedita est. Vide Martyrol. Franc. 23. Decemb. B. Ludouicus Bertrandus Ordinis Prædicatorum vir sāctissimus, dicere solitus erat,

Eius ortus 1536.

Vtriusq; hominis speciositas.

Obitus ad ann. 1586.

lo-

loquens de B. Nicolao Factore, quem optimè cognoscebat. *Pater Nicolaus Factor cum huius mundi accola sit, Paradisum obtinet, atque cælestibus alterius vitæ deliciis fruitur.* Quamplurimi scripserunt eius gesta, quos citato idem Martyrol. Franc. apud quem est hoc tetrasticon: Testim. B. Lu doui. Ordin. Prædic.

Dum gustas Factor Domini dulcissima verba
Raptus es in Cælum, perfruerisque Deo.
Inde redis lætus, cælesti nectare plenus;
Atque doces Cælum scandere qua liceat.

II.

B. IVLIANVS à S. Augustino Complutensis in Castella, professione laicus, etsi nobili exortus prosapia ad annum 1550. Christum pauperem in paupertate, castitate, & pœnitentia sequutus, ab eo viuus, & mortuus creberrimis signis, & miraculis cohonestari meruit. Transijt ad superos die Aprilis 8. ann. Dom. 1606. prophetiæ dono etiam illustris. Corpus eius Compluti apud nostrates magna habetur in reuerentia. Quotquot lampades ibi piè accenduntur in eius honorem, tot sunt suæ sanctitatis testes omni exceptione maiores: cum harum oleum efficaciter valeat aduersus quosuis generis morbos. Eius ortus 1550. Obitus 1606.

Catholicus Rex Hispaniarum Philippus III. & Regina Margarita Austriaca cum tota curia regia; procuratores omnium Hispaniæ Ciuitatum, Clerus vniuersus, Toletanus, & Complutensis cum Academia, cunctique Principes, Proceres, & Optimates, ac Nobiles, necnon totus Ordo Franciscanus scripserunt ad summum Pōtificem Paulum V. in Curiam Romanam, vt magna cum instantia apud Sedem Apostolicam tractaretur canonizationis ipsius Beati Iuliani negotium. Scriptores de eo apud Arturum die April. 8.

Beati Confessores, quorum processus fiunt auctoritate Apostolica.

In huius generis cathalogo sunt apud Dominicum Roncaliolum Typographum numero vndecim, vsq; ad annum 1626. quorum priorem locum tenet non tantum tempore, quantum sanctitate, nec ordinis dignitate, sed peregrina prodigiorum fama.

I

B. SALVATOR ab Horta, Catalanus, Reformatus, Laicus, admirandæ sanctitatis, magnorumque signorum perpetuus effector.

VOco Reformatum hunc Franciscanum Taumathurgum; nam, inquit Arturus die Martij 18. Hortæ, Dertosonæ Diœcesis habitum Religionis suscepit in Conuentu S. Mariæ de Angelis inter Honæ & Minoritæ inter Recollectos.

ter Patres nostros Recollectos, à cuius loci incolatu postea denominatus est ab *Horta*. Tantum in omni virtutum genere profecit, vt omnes in sui admirationem adduxerit. Ieiunijs, cilicio, flagellis, vigilijs, orationibus corpus suum affligens, illud etsi extremè lassum nonnisi super nudas sternebat tabulas, nudisq; pedibus semper incedebat. Opera misericordiæ erga suos confratres ardentissimo charitatis officio semper exercebat. Vir magnæ puritatis, & admirandæ simplicitatis toto vitæ suæ decursu extitit, quem multis miraculis gloriosum Deus reddidit.

Magna in eo puritas, ac simplicitas.

Ob sui sanctitatem, mirabilium curationum gratiam, atq; exemplarem vitam, tum in Regno Valentiæ, tum quoque in Principatu Cathaloniæ, ac reliquis Hispaniæ partibus maximi ab omnibus fiebat. Hinc popularem declinaturus auram ann. 1565. ad Sardiniæ Insulam transfretauit, ibidemq; diem extremum feliciter clausit 1567. Eius corpus post annos duodecim integrum, incorruptum, tractabileque inuentum est. Translatum in Sacellum S. Petri illius Conuentus Calaritani, vbi à Calarentibus maximè honoratur. Vitam eius atque miracula propè infinita latissimè descripserunt auctores innumeri, quorum pars maior apud Arturum die Martii 18. Pro eius canonizatione Philippus III. Hispaniarum Rex Catholicus supplices misit literas ad Paulum V. 1604. die 17. Ianuarij. Et nunc auctoritate Apostolica processus fiunt, &c. Calari autem festum eius agitur Dom. 2. post Epiph. permissu eiusdem Pontificis. Maxima verò religione publicè colitur in inclyta vrbe Ianuæ in Ecclesia Conuentus nostri apud Reformatos de *Pace* in suburbio ipsius Ciuitatis. Ad cuius inuocationem crebra cernuntur fieri miracula, in quorum testimonium appensæ sunt innumeræ tabulæ depictæ, diuersa ostendentes beneficia, cælitus per eum accepta. Quæ omnia vidi anno 1642. dum illic ad concionem Quadragesimæ in percelebri Ecclesia *Vinearum* diuersatus sum.

Obitus in Sardinia ad ann. 1567.

In vrbe Ianuæ eius nomen valdè celebre.

II.

B. ANGELVS de Pace, qui & de Passu, & de Paz *Reformatus*, Perpinianensis, genere, doctrina, & sanctitate illustris, qui dono patientiæ, scientiæ, & prophetiæ sublimatus, creberrimis miraculis, ante, & post obitum, nunc vsque coruscat. Perpiniani habitum sumpsit, doctissimus Theologus, eximiusq; concionator euasit. Transiit, strictioris vitæ desiderio allectus, ad Reformatos Recollectos. Custos ibi factus, ac deinde Minister Prouincialis. Transiens in Italiam pro zelo Reformationis, & à Sixto V. Romam euocatus, benignè suscipitur, iubeturque vt commoretur in Cœnobio nostratum ad Montem aureum: Eius ibi inscriptio sepulchralis; in qua & annus, & mensis ipsius obitus.

Eius Patria, professio, & officia.

Obitus, & sepultura in Monte] Aureo de vrbe.

Sic

Sic orans Domino placuit sic ſæcula iuuit:

E paulò inferius.

Cõditur hæc ingens meritis Pater Angelus vrna
Hiſpanus Patria, Religione Minor.

Obijt R.P.F. Angelus del Pas Perpinianenſis Anno Domini 1596. die 23. Auguſti. Vide Arturum.

III.

B. ANTONIVS Scalmatus Prouinciæ Siciliæ ſacerdos. Vir pœnitentiæ operibus deditus: humilitate exornatus, & charitate plenus, necnon in oratione feruentiſſimus. Obiit 1552. claruitque poſt mortem crebris miraculis. Arturus Ianuarii 27. Obiit anno 1552.

IV.

B. CHERVBINVS de S. Lucia Siciliæ Pago Agrigentino, Sacerdos, Reformatus, abſtinentia, pęnitẽtia, & cæleſti contẽplatione inſignis. Qui virginitatem perpetuò coluit, & nunc vſque miraculorum gloria emicat. Nobilibus, & opulentiſſimis parentibus natus, nobilior humilitate, opulentior Strictioris, ac Seraphicæ Obſeruantiæ paupertate. Obiit Cherubicus, & Seraphicus ſanctiſſimè 1587, 30. Auguſti. Arturus ibidem. Nobilis, vt diues origine, ſed plus virtute, obiit 1587.

V.

B. BENEDICTVS cognomento *Nig r*, Reformatus, Siculus, profeſſione laicus, & nuncupatus niger, quia natus ex fœmina captiua nigra. Obiit Panormi diuinis plenus benedictionibus. A Vadingo tom. 5. ann. 1427. num. 28. vocatur *Benedictus à* S. *Fratello*, & tom. 6. ad ann. 1451. num. 42. Vide Art. 25. Ianuarii. Quare dictus Nicolaus.

VI.

B. FRANCISCVS Solanus Beticus, Sacerdos, ſanctitate, puritate, & miraculis clarus, cuius conciones etſi ſecundum ſapientiã huius ſæculi parum compoſitæ, & minus eloquentes, auditores tamen in Indiam occidentalem vehementer à vitiis retrahebant, & ad bonam frugem inuitabant. Obiit 1610. apud vrbem Liminenſem, cuius funus extitit celeberrimum, & nunquam quid ſimile ſpectatum in Peruuio, concurrẽtibus ad illud inuiſendum, & deoſculandum populis penè infinitis. In tantum, vt Liminenſis Archiepiſcopus, totius Regni Peruenſis Metropolita, & Ioannes Mendoſius Luna Prorex primi feretrum ſerui Dei deuotiſſimè detulerint. Vide Artur. die Iulii 13. Obiit 1610.

VII.

B. IOANNES de Ducla Sacerdos, à Ducla, ſeu Dualepolitanus Obiit 1484.

potes ex filio Philippus Longus *Rex*. Ludouicus x. Vtinus *Rex*. Carolus Pulcher Rex. Isabella Regina Britanniæ.

Germen Caroli sine terra S. Reg. Ludou. nepoti.

XIII In alio germine S. Regis Ludouici per eius secundo natum, nomine Carolum sine terra, Comitem Valesium (vnde & stirps Valesia) sunt plurimæ coronæ vsque ad Henricum III. *Regē*, in quo eadem Valesia stirps defecit, quinque coronas habuit, vti in Francisco II. Rege, in ipso Henrico III. Rege, in Carolo IX. Rege; atque in Isabella Regina Hispaniarum, & in Margarita *Regina* Nauarræ. Hos Principes genuit Henricus II. *Rex*. *Reliquæ* coronæ per *Reges*, vel *Reginas* ex sobole Valesia, siue propriæ in *Regno* Franciæ, siue exteræ in aliis *Regnis* vsque ad radicem Valesiæ stirpis in Carolo præfato sine terra, S. Ludouici *Regis* nepote, sunt plusquam duodecim, & cum quatuor memoratis explent num. *16*.

Germen Ludouici Ducis Borbonii sancti reg. Ludou. pronepotis.

XIV Ex Ludouico Comite Claramontano, Duce Borbonio, ac in linea Borbonia, quæ hodie regnat, pronepote S. *Regis* Ludouici, deducitur soboles Caroli Borbonii, in excidio *Romæ* occisi anno 1527. Distat autem hic Princeps regius, miserè extinctus, à præfato Comite Ludouico (cui filius Petrus Comes Claramontanus, & Borbonius, nepos Ludouicus, pronepos Ioannes Dux Borbonius, abnepos Ludouicus Dux Monpons: atnepos Gisbertus Monpons, & ipse Carolus huius Gisberti filius primogenitus, in quo defecit ea linea (nam Ludouicus secundò natus, super tumulum Genitoris dolore extinctus est) gradibus quinque.

XV. Ex Carolo Comite *V*andomense, & Borbonio, distante septem gradibus à S. Rege Ludouico in recta Borbonum linea genealogica suprapposita, est aliud germen transuersale, vnde Principes de Condè. Nam Carolus ille genuit Ludouicum I. ex quo Henricus I. Comes Condè. Carolus Comes de Soisons. Carolus Cardinalis. Filii Henrici I. Ludouicus Princeps Condè superstes. Armandus Princeps Contì. Ludouicus occisus.

Germē Principum de Condè.

Iacobus verò *Rex* Neapolis, quem adoptauit Ioanna II. *Regina* S. Ludouici Episcopi Tolosæ proneptis, filius fuit Ioannis Marchæ Comitis, & S. *Regis* Ludouici in prædicta Genealogia Borbonia abnepotis.

XVI Igitur Sanctus Frutex Ludouicus *Rex* Franciæ huius nominis IX. ac Tertii Ordinis S. Francisci in eius stirpe ab eius connubio 1233. vsque ad annum præsentem 1663. per annos 430. stirpem amplissimam, atque christianissimam fundauit. Hinc multa cum ratione ex D. Dominici *Rosario* per literarum transpositionem deduximus prædictam Antistæcon sub his verbis: *Frutex Rosa clarus, vnicus Mundo*, vbi è 27. literis, quibus componitur, resultat hoc nomen, *Santus Ludouicus Rex Francorum*. Qui in Tertio

tio Ordine S.Francisci religiosissimus, *Catholicus* cum ipso Parente Francisco, de quo in priori antiphona primarum vesperum canit Ecclesia Franciscana, *Franciscus vir Catholicus*; ac *Christianissimus*, tum cum Carolo Magno, tum etiam & cum eodem B. Francisco Parente, quem Christianissimum nuncupat D. Bonauentura in cap. 14. eius vitæ, necnon & toto tempore vitæ suæ castissimus semper extitit. Idcircò anno 1268. edidit pragmaticam sanctionem tum ad politicum Cleri Gallicani statum conseruandum, tum vt abusus, si qui essent, de medio tollerentur: non autem vt more castrorum aggerem extrueret, ad pugnandum contra Pontificiã auctoritatem, vt parum æquus autumat Rex Angliæ in libro suo, cui titulus est: *Triplici modo, triplex cuneus*. pag. 28.

De hac pragmatica infer. in fine.

XVII Etenim S. Ludouicus semper fecit, & docuit vsque in finem vitæ suæ: quod patet ex testimonio tot proborum auctorum, ipsius gesta, & actiones referentium. Nam Bonifacius VIII. Papa serm. 2. in canonizatione huius Regis ann. 1297. post initium laudat eum à regimine Ecclesiarum; quia iura Ecclesiastica, & libertates Ecclesiæ illæsas conseruabat. Guillelmus Carnotensis, cum esset prædicti S. Regis Cappellanus, hæc testatur in libro de vita, & miraculis S. Ludouici Regis ante med. *Sanè quam reuerenter, & humiliter erga sacrosanctam Romanam Ecclesiam semper se habuit, quam deuotè, & obedienter rescripta, & mandata Apostolica consuetus erat suscipere; quam obedienter, & efficaciter, sicut verus filius obedientiæ adimplere, norunt illi, qui ei familiarius adhærebant. Ipse enim negotia Matris Ecclesiæ plusquam propria reputans, ea totis affectibus promouere curabat.* Denique inter alia monita, quæ sanctus Rex moriens filio suo Philippo, regnique hæredi dedit: hæc verba habentur in suo Testamento; quod extat apud Gaufridum de bello, loco de vita, & conuersatione S. Ludouici Regis cap. 15. *Sis deuotus, & obediens matri nostræ Romanæ Ecclesiæ, & Summo Pontifici tamquam Patri spirituali.*

Verus S. R. E. filius pietate, obedientia, humilitate.

XVIII Sed antea erigens nouum ordinem Equestrem *de Costa Genista* in gratiam Reginæ sponsæ, voluit his duobus verbis tanquam verus Franciscanus exornari *Exaltat humiles*. An. 1239. post magnos labores, & expensas plurimas accepit Rex Seraphicus à Balduino II. Imperatore Constantinopolitano spineam Christi coronam.

Nouus equitum Ordo ab eo fundatus.

Accipit spineam Christi coronam.

XIX. Partes summorum Pontificum, atque S. Sedis Apostolicæ semper tutatus est aduersus Feder. II. Imper. & alios Ecclesiæ inimicos. Bis traiecit in Orientem aduersus Barbaros, etsi parum feliciter sicut multi Catholicè, ac Christianissimè, multisque Christianis captiuis proficuè. Et in Concilio Claramontano Lugduni anni 1245. Præside Innocentio IV. Pontif. fuit iam ide Fridericus

hostis

hostis Ecclesiæ iudicatus, ac priuatus Imperio: Rex verò Ludouicus constitutus Dux illius quintæ expeditionis pro recuperanda Terra Sancta, qui cruce signatus magno exercitu in Asia traiecit, rediens quinto post annum in Gallia. Tunc pariter ruber pileus, & purpura, & vehi equo Cardinalibus, qui antea humilibus asellis equitabantur, concessum, tam in despectum Cæsaris, qui verbis, & factis S.R.E. Cardinales persequebatur; quam vt in posterum eorum eminens prælatio gradu, & habitu ab aliis distingueretur, & ex purpura discerent, se semper paratos esse debere sanguinem pró christiana religione fundere. Vide Genebrar. in Innocent. IV. D.Bonau. deinde obtinuit, vt religiosi ad eminentiam Cardinalatus euecti, possint retinere habitum propriæ religionis.

Vide etiam hanc histor. in seq. facie ad ferië Car. Franc.

XX Singulari dilectione prosequebatur idem Sãctus Rex Ordines Prædicatorum, & Minorum. Cuius rei gratia decernit aliquando limina Apostolorum, aliaque loca sancta inuisere sub peregrini habitu, veluti tertii Ordinis Franciscani confrater. Quod cum exequutioni heroicum, atque catholicum opus demandaret, transiens Perusium, vt Romã adiret, B. Aegidium fratrem laicum, de quo supra dictum est, ac tertium S. Francisci in fundanda Hierarchia Seraphica socium, summa cum animi lætitia vidit, salutauit, ac tenerrimè amplexus est.

Peregrinus ad limina Apostolorũ S. Rex Ludou.

XXI In hæreticos etiam seuerius animaduertebat: ideoque Alexander IV. Priori Prouinciali Prædicatorum in Frãcia, & Guardiano Minorum Parisiensium ad instantiam Regis, onus imposuit in hæreticos inquirendi per vniuersam Galliam ann. 1255. amplam potestatem faciens per suas literas. Qua de re Guillelmus Carnotens. cit. *Inquisitores etiam hæreticorum pro negotio fidei, & Ecclesiæ laborantes quandocumque recurrebant ad ipsum, recipiebat dulciter, & benignè, diligenter eos audiens, & celeriter expediens cum omni gratia, & fauore, postpositis aliis quantumcumque arduis negotiis: asserens Negotium Fidei debere omnibus aliis anteponi.*

In hæreticos vindex constantissimus.

XVII Tempore eius sanctissimi, ac Seraphici transitus verus Franciscanus, ac D. Francisci imitator visus est. D. Franciscus in extremo vitæ suæ reliquit hæredibus, ac successoribus suis Ministris Generalibus totius Ordinis instructiones circa eorum electionem, & post electionem circa eorum regimen. Pariter S. Ludouicus scripsit idiomate Gallico, ac reliquit hæredi, & successori suo Philippo verè sanctissima, & catholica, christianissima, ac Seraphica monita, quæ ipse in tom. 3. rerum Austriacarum exaraui, vbi de matrimonio Philippi III. Hispaniarum Regis cum Margarita Austriaca. Huic enim Philippo eadem monita de verbo ad verbum reliquit Philippus II. eius Parens. Ex illis monitis apparet quanta fuerit sanctitas, integritas, zelus christianæ religionis, iustitia

Instructiones testamẽtariæ Regi successori ab eo relictæ.

stitia in regimine S. Regis Ludouici. Frutex eius è Rosa D. Dominici, eius puritatis Lilio coniuncta exortus, duas stirpes reliquit hæredibus, & successoribus, alteram carnalem iuxta arborem Genealogicam Capetam, alteram verò spiritualem, quam in præfatis monitis vltimo expressit. Estque illa eadem, quam calamus D. Antonii de Padua lineauit ex illo textu euangelico, *Omnis arbor bona bonos fructus facit*, Matth. 7. vbi interpres noster Dominica 8. post Trinit.

Nota: in arbore sunt ista quinque, radix, truncus, rami, folia, fructus: Radix appellatur eo quod quibusdam fixa neruis, ac fibris in profundo demergitur. Nam Physici dicunt parem esse extensionem radicum, & arborum. Truncus est statera arboris insistens radicibus. Rami sunt qui de trunco arboris manant, in quibus folia fructus tegentia sunt. Arbor bona est bona voluntas: cui vt consistat bona, quinque sunt necessaria, scilicet radix humilitatis, truncus obedientiæ, rami charitatis, folia sanctæ prædicationis, & fructus, idest dulcedo superna contemplationis. Radix humilitatis quanta est in profundo cordis, tanta est in altitudine operis, & hoc significat aqua, quæ in canalibus fontium tantum ascendit, quantum descendit. Vera humilitas quanto profundius infigitur, tanto magis inclinatur, & sic altius exaltabitur. Sine hac arbore quælibet alia Principum, Regum, Magnatum foliis vanis tumoris, & superbiæ solummodo conuestita, non potest bonos fructus facere, sed meretur vt excidatur, & in ignem mittatur.

Arbor genealogica spiritualis S. Regis Ludouici.

Quam necessaria conditio Christianis Principibus iam arbos spiritualis.

XXIII Ergo sanctissima, piissima, christianissima, ac catholica, & Franciscana mors D. Ludouici Regis nostri, annis quatuor antequam obirent Doctores Seraphicus Bonau. & Angelicus Thomas de Aquino, quos in magna existimatione, & veneratione semper habuit. Nam decessit die 25. Augusti feria 6. ætatis suæ an. 55. regni 44. Christi 1270. sub vacante Sede Apostolica. Miraculis clarum canonizauit Bonifatius VIII. anno 1279. Quæ verò aduertenda sunt circa bullam suæ canonizationis, & alia nonnulla, consule ex Martyrolog. Franc. fol. 399. & vltra fol. 406.

Obitus S. Regis Ludouici

Canonizatio.

XXIV Inter innumeros Scriptores de rebus S. Ludouici, quos citat Martyrol. Franc. vbi etiam de translatione eius corporis, de qua ipse scripsi in Matrimonio citato Blanchæ Franciscæ, &c. Existimandus modò Romanus Pontifex Vrbanus VIII. in ode de S. Ludouico Francorum Rege, quem composuit cum esset Dominus Maffæus Cardinalis Barberinus. Eius conclusio epodo 5. per apostraphen sic se habet:

Vrb. VIII. de S. Rege Lud.

Inuicte Rex, en Gallia
Iunctast rursus Iberiæ
Sanguineis vinclis animos, & arma

Pax

Faniungat arctuum fædus, heu quot consitis
Europa sic discors in aris?
Squalet Punica Tellus;
Te deuicta vocat Græcia compede
Iordanes vocato, & sacrum
Christi sepulchrum vindicem moratur.

XXV Vtinam hic vindex Deus, & vltor iniuriæ Turcarum, tam de proximo christianis ditionibus appropinquantium (nihilque (heu dolor) super hanc rem christianis Principibus curantibus) ne super ceruicem nostram hodie iustissimè per ipsos Turcas extenderit gladium. Clamat Dauid Rex ad Deum. Psalm. *Exurge, quare obdormis Domine, exurge & ne repellas in finem.* Quod si nos iisdem verbis nunc clamore maiori vocem ad eum exaltaremus, nihil proderit. *Dormientibus enim nobis*, ait D. Basilius, *& pigrè agentibus dormire dicitur Deus; nostris inspectionibus indignis nos dijudicans.*

Scripsit S. Rex Ludouicus Pragmaticam sanctionem, quæ habetur tom. 5. Bibliothecæ veterum PP. Memorabile cum Raymundo Tolosanum Comite fœdus habetur ibidem tom. 6. Et institutiones sanctissimas filio Regi, & hæredi relictas. Vide Vading. in Ann. & in lib. de Scriptoribus Francisc.

Alij quatuor Sancti Confessores Tertiarij Franciscani.

II.

De S. Rocho Gallo ex S. Fran Ord.

I SANTVS ROCCHVS Gallus ex perantiqua, ac nobilissima familia, *à Cruce* cognominata. De eo ex quampluribus auctoribus Martyrologium Franciscanum die Augusti 16. In Gallia Narbonensi apud Montem Pessulanum Depositio S. Rochi Confessoris, qui nobili genere ortus, sed pro Christo pauper, & humilis effectus, Tertii Ordinis Minorum insignia detulit: tandem patientia, castitate, & miraculis conspicuus ad cælestem Patriam transiit, cuius virtus contra morbum Epidemiæ maximè elucet. Vnde versus:

Virtus cõtra morbum pestilentiæ illi præcipua.

Tu quoque Roche Pater, miseris succurrere quondam,
Qui didicisti ægris, quando contagia morbi
Horrendi, crudumque tulisti corpore vulnus:
Eia animis iunctis, precibusque auertite Regno
Francorum, in nostris bacchantem cædibus orcum
Corporis, atque animi gemina date peste carere
Solemnem vobis memores statuemus ad Aram
Ardentes faculas, &c.

Eius obitum.

II Obijt reuersus in Galliam, duplici Cruce illustris, spirituali & temporali anno 1327. sub Ioanne XXII. cuius corpus honorificè con-

conditum est in Ecclesia ab Auunculo extructa.

III.

III *S.ELZEARIUS* Gallus de Sabrano in regione Prouinciæ, vir insignis nobilitatis, Comes Ariani, nascitur 1285 sub Honorio IV. Anno 13. ætatis ingenuam, claramque pueritiam ieiuniis, asperrimo cilicio Passionis Christi meditatione, mirabilem Equitibus, spectabilem Deo reddidit. Sanctam, & immaculatam Virginitatem non solum animo, sed etiam corpore cum S.Delphina coniuge sua custodiens, perpetuum duxit cælibatum, non aspernantes iura coniugii, nec virginitatem in aliquo violantes.

Ortus, soboles, pueritia s.Elzearii.

Virgo,& coniux. De eius coniuge inferius

IV Eius egregia facinora apud innumeros auctores, quos citat Martyrol.Franc.die 27. Septemb. & apud Breuiarium Francisc. Habitabat Elzearius corpore in terris, sed corde, & intentione in latere Iesu Christi, vnde exierat eius Parens, ac Hierarcha Frãciscus, diu noctuque manebat. Sic enim Dominæ consorti suæ Delphinæ prædictæ absenti respondisse fertur, scribenti ei de reditu ad propria. *Si cupis me videre, quære me in latere Iesu Christi.* Obiit anno ætatis suæ 38. Christi verò 1323. sub Ioanne XXII. Sanctorum numero adscriptus ab Vrbano V. 1369. 17. Kalendas Maij Pontificatus sui anno 7. Sed morte præuentus publicum canonizationis instrumentum non dedit, teste Gregorio XI. in sua Bulla data Auinione, pontificatus sui anno 1. Vide Vadin.tom.3.ad ann. 1451.num.38.& 1369.num.8.

Habitatio eius Iesu Christi latus.

IV.

V *S.IVO* Gallus, Presbyter, Parochus Lohaneti, Heros Franciscanus, in vtroque iure insignis, sed in sacra Theologia apprimè egregius. Nascitur in Britannia Armorica Galliæ Prouincia ann. 1258. sub Alexandro IV. obiit die 19. Maii anno ætatis suæ 45. Christi verò 1303. canonizatus Iunii die 16. à Clemente VI. anno 1247. De eo Ecclesia Gallicana Prosam canit propriam in celebratione Missæ, quæ sic incipit: *Laus, & honor Trecoriæ.* Eius festum celebrant Fratres Minores die Octob.27. Extat & istud carmen:

Eius ortus, patria, obitus

Iuo Pater legum, Custos, Protector, & amplum,
Egregiumque decus; cui se debere fatentur
Iura suo toties sunt debellata fauore;
Aptus erat instas miserorum sumere causas.

V.

VI *S.CONRADUS* Italus, ac Placentinæ vrbis Lombardiæ Cisalpinæ oriundus circa ann. 1209. ex nobili familia *Confallonie-ra*, ac perillustri fœminæ coniux. Venatio, ingenuum Equitum exercitium, sibi sors verè miranda. Damna aliis ex venatione illata omnium bonorum ei causa, & occasio extitit. Ignis, ab eo immissus, vento perlatus, proximas aliorum possessiones deua-

Eius ortus, patria, & obitus.

stans, & ipse voluntaria, ac libera venditione seipso, bonis propriis, vt illata compensaret damna, expoliatus, illos cineres Franciscanos ei dedit, quibus ad maiorem sui generis claritatem confalone, seu vexillum, ac stemma Seraphicum in tertio Ordine Pœnitentium B. Francisci explicuit. Soluit ligamen connubiale; pia verò, ac magnanima vxor Euphrosina, nobilioribus vinculis abstricta sacrum velum D. Claræ sumens, Placentiæ mansit, ipse verò *abijt in regionem longinquam*, non vt dissiparet virtutum, & meritorum substantiam, *viuendo luxuriosè*, sed vt magis, ac magis eam augeret, vitam agens seraphicam sub cinericio, ac contemptu habitu, quem anno 1315. assumpsit.

De B. Euphrosina in specie suo loco.

VII Apud Netinos in Siciliæ Regno sanctissimam vitam per annos 40. ducens, migrat in Cælum anno 1351. sub Clemente VI. miraculis clarens creberrimis, summi Pontifices Leo x. & Paulus III. festiuam eius diem quotannis celebrandam tum apud Netinos memoratos, tum Placentiæ permiserunt. Sed ex concessione Vrbani VIII. anno 1625. agitur eius sollemnitas in toto Ordine sub ritu semiduplici, habetque lectiones 2. Nocturni (quod nulli alteri Beatorum eiusdē Seraphici instituti, Diuo Elzeario excepto accidit) ex ipso sanctorum Ecclesiæ Placentinæ ordinario. Ferrarius in Catalago Sanctorum die 19. Febr. qui est dies festus S. Conradi, testatur hunc diuum fuisse ex nobili *Laudorum*, seù *Laudina* stirpe. Sed hęc materna erat, paterna autem *Confaloniera*. Eius enim mulier habuit parentem nomine Nestorem Laudensem, viro suo nobilitate par, nec moribus, ac virtute dispar. Vide Vading. tom. 3. ad ann. 1315. num. 21.

Apud Netinos tertiam reg. S. Franc. profitetur. Moritur, claret miraculis

Eius illustre genus.

Beati Confessores, quorum causa expedita est in S. Rota.

I.

I B. *PETRVS NICOLAVS FACTOR* Valentinus, Regno Valentiæ natus 1520. die 29. Ianuarii. Fit Minorita 1536. Pulcherrimus facie, sed pulchrior mente, & spiritu sub habitu Fratrum Minorum per quadragintaquatuor annos continuos sanctissimè perseuerauit. Fuit concionator eximius, scientia, & maximis virtutibus præditus, sæpeque Guardianatus munere functus est. Dehinc spiritu prophetico plenus, & miraculorum multitudine ante & post obitum nunc coruscat. Obijt omni sanctitate conspicuus 1583. Rex Catholicus Philippus II. 1586. & Consules, populusque Valentinus eodem anno his commoti, literas supplices dederunt ad Sixtum V. pro ipsius canonizatione: cuius auctoritate delata causa tantæ rei ad consilium, & examen, nunc à S. Rota expedita est. Vide Martyrol. Franc. 23. Decemb. B. Ludouicus Bertmudus Ordinis Prædicatorum vir sāctissimus, dicere solitus erat, lo-

Eius ortus 1536.

Vtriusq; hominis speciositas.

Obitus ad ann. 1586.

loquens de B.Nicolao Factore, quem optimè cognoscebat. *Pater Nicolaus Factor cum huius mundi accola sit, Paradisum obtinet, atque cœlestibus alterius vitæ deliciis fruitur.* Quamplurimi scripserunt eius gesta, quos citato idem Martyrol.Franc. apud quem est hoc tretrasticon: Testim. B. Ludoui. Ordin. Prædic.

Dum gustas Factor Domini dulcissima verba
Raptus es in Cœlum, perfruerisque Deo.
Inde redis lætus, cœlesti nectare plenus;
Atque doces Cœlum scandere qua liceat.

II.

B.IVLIANVS à S.Augustino Complutensis in Castella, professione laicus, etsi nobili exortus prosapia ad annum 1550. Christum pauperem in paupertate, castitate, & pœnitentia sequutus, ab eo viuus,& mortuus crebertimis signis,& miraculis cohonestari meruit. Transijt ad superos die Aprilis 8.ann. Dom. 1606. prophetiæ dono etiam illustris. Corpus eius Compluti apud nostrates magna habetur in reuerentia. Quotquot lampades ibi piè accenduntur in eius honorem, tot sunt suæ sanctitatis testes omni exceptione maiores: cum harum oleum efficaciter valeat aduersus quosuis generis morbos. Eius ortus 1550. Obitus 1606.

Catholicus Rex Hispaniarum Philippus III. & Regina Margarita Austriaca cum tota curia regia; procuratores omnium Hispaniæ Ciuitatum, Clerus vniuersus, Toletanus, & Complutensis cum Academia, cunctique Principes, Proceres,& Optimates, ac Nobiles, necnon totus Ordo Franciscanus scripserunt ad summum Pōtificem Paulum V. in Curiam Romanam, vt magna cum instantia apud Sedem Apostolicam tractaretur canonizationis ipsius Beati Iuliani negotium. Scriptores de eo apud Arturum die April. 8.

Beati Confessores, quorum processus fiunt auctoritate Apostolica.

In huius generis cathalogo sunt apud Dominicum Roncaliolum Typographum numero vndecim, vsq; ad annum 1626. quorum priorem locum tenet non tantum tempore, quantum sanctitate, nec ordinis dignitate, sed peregrina prodigiorum fama.

I

B. SALVATOR ab Horta, Catalanus, Reformatus, Laicus, admirandæ sanctitatis, magnorumque signorum perpetuus effector.

VOco Reformatum hunc Franciscanum Taumathurgum; nam, inquit Arturus die Martij 18. Hortæ, Dertosonæ Diœcesis habitum Religionis suscepit in Conuentu S.Mariæ de Angelis inter Horta & Mi noritæ inter Recollectos.

ter Patres nostros Recollectos, à cuius loci incolatu postea denominatus est ab *Horta*. Tantum in omni virtutum genere profecit, vt omnes in sui admirationem adduxerit. Ieiunijs, cilicio, flagellis, vigilijs, orationibus corpus suum affligens, illud etsi extremè lassum nonnisi super nudas sternebat tabulas, nudisq; pedibus semper incedebat. Opera misericordiæ erga suos confratres ardentissimo charitatis officio semper exercebat. Vir magnæ puritatis, & admirandæ simplicitatis toto vitæ suæ decursu extitit, quem multis miraculis gloriosum Deus reddidit.

Magna in eo puritas, ac simplicitas.

Ob sui sanctitatem, mirabilium curationum gratiam, atq; exemplarem vitam, tum in Regno Valentiæ, tum quoque in Principatu Cathaloniæ, ac reliquis Hispaniæ partibus maximi ab omnibus fiebat. Hinc popularem declinaturus auram ann. 1565. ad Sardiniæ Insulam transfretauit, ibidemq; diem extremum feliciter clausit 1567. Eius corpus post annos duodecim integrum, incorruptum, tractabileque inuentum est. Translatum in Sacellum S. Petri illius Conuentus Calaritani, vbi à Calarentibus maximè honoratur. Vitam eius atque miracula propè infinita latissimè descripserunt auctores innumeri, quorum pars maior apud Arturum die Martii 18. Pro eius canonizatione Philippus III. Hispaniarum Rex Catholicus supplices misit literas ad Paulum V. 1604. die 17. Ianuarij. Et nunc auctoritate Apostolica processus fiunt, &c. Calari autem festum eius agitur Dom. 2. post Epiph. permissu eiusdem Pontificis. Maxima verò religione publicè colitur in inclyta vrbe Ianuæ in Ecclesia Conuentus nostri apud Reformatos de *Pace* in suburbio ipsius Ciuitatis. Ad cuius inuocationem crebra cernuntur fieri miracula, in quorum testimonium appensæ sunt innumeræ tabulæ depictæ, diuersa ostendentes beneficia, cælitus per eum accepta. Quæ omnia vidi anno 1642. dum illic ad concionem Quadragesimæ in percelebri Ecclesia *Vinearum* diuersatus sum.

Obitus in Sardinia ad ann. 1567.

In vrbe Ianuæ eius nomen valde celebre.

II.

B. ANGELVS de Pace, qui & de Passu, & de Paz *Reformatus*, Perpinianensis, genere, doctrina, & sanctitate illustris, qui dono patientiæ, scientiæ, & prophetiæ sublimatus, creberrimis miraculis, ante, & post obitum, nunc vsque coruscat. Perpiniani habitum sumpsit, doctissimus Theologus, eximiusq; concionator euasit. Transiit, strictioris vitæ desiderio allectus, ad Reformatos Recollectos. Custos ibi factus, ac deinde Minister Prouincialis. Transiens in Italiam pro zelo Reformationis, & à Sixto V. Romam euocatus, benignè suscipitur, iubeturque vt commoretur in Cœnobio nostratum ad Montem aureum: Eius ibi inscriptio sepulchralis, in qua & annus, & mensis ipsius obitus.

Eius Patria, professio, & officia.

Obitus, & sepultura in Monte Aureo de vrbe.

Sic

Sic orans Domino placuit sic sæcula iuuit:

Et paulò inferius.

Cõditur hæc ingens meritis Pater Angelus vrna
Hispanus Patria, Religione Minor.

Obijt R.P.F. Angelus del Pas Perpinianensis Anno Domini 1596. die 23. Augusti. Vide Atturum.

III.

B. ANTONIVS Scalmatus Prouinciæ Siciliæ sacerdos. Vir pœnitentiæ operibus deditus: humilitate exornatus, & charitate plenus, necnon in oratione feruentissimus. Obiit 1552. claruitque post mortem crebris miraculis. Arturus Ianuarii 27. Obiit ann. 1552.

IV.

B. CHERVBINVS de S. Lucia Siciliæ Pago Agrigentino, Sacerdos, Reformatus, abstinentia, pœnitẽtia, & cælesti contẽplatione insignis. Qui virginitatem perpetuò coluit, & nunc vsque miraculorum gloria emicat. Nobilibus, & opulentissimis parentibus natus, nobilior humilitate, opulentior Strictioris, ac Seraphicæ Obseruantiæ paupertate. Obiit Cherubicus, & Seraphicus sanctissimè 1587, 30. Augusti. Arturus ibidem. Nobilis, vt diues origine, sed plus virtute, obiit 1587.

V.

B. BENEDICTVS cognomento *Nig r*, Reformatus, Siculus, professione laicus, & nuncupatus niger, quia natus ex fœmina captiua nigra. Obiit Panormi diuinis plenus benedictionibus. A Vadingo tom. 5. ann. 1427. num. 28. vocatur *Benedictus à S. Fratello*, & tom. 6. ad ann. 1451. num. 42. Vide Art. 25. Ianuarii. Quare dictus Nicolaus.

VI.

B. FRANCISCVS Solanus Beticus, Sacerdos, sanctitate, puritate, & miraculis clarus, cuius conciones etsi secundum sapientiã huius sæculi parum compositæ, & minus eloquentes, auditores tamen in Indiam occidentalem vehementer à vitiis retrahebant, & ad bonam frugem inuitabant. Obiit 1610. apud vrbem Liminensem, cuius funus extitit celeberrimum, & nunquam quid simile spectatum in Peruuio, concurrẽtibus ad illud inuisendum, & deosculandum populis penè infinitis. In tantum, vt Liminensis Archiepiscopus, totius Regni Peruensis Metropolita, & Ioannes Mendosius Luna Prorex primi feretrum serui Dei deuotissimè detulerint. Vide Artur. die Iulii 13. Obiit 1610.

VII.

B. IOANNES de Ducla Sacerdos, à Ducla, seu Dualepolitanus Obiit 1484.

nus Prouinciæ Poloniæ cognominatus. Obiit anno Dom. 1484. omni virtutum genere, & mortuus miracula edidit. Arturus die Septembris 29.

VIII.

Obiit 1602. *B. ANDREAS Hibernon.* Prouinciæ S. Io. Baptistæ, laicus professione ex Alcantarilla iuxta Murciam in Hispania. Qui cunctarum penè virtutum apicem tenens, virginitatem seruauit intemeratam, & dono prophetiæ, ac miraculorum gloriosus extitit. Obiit ann. 1602. die Aprilis 18. in quo consule auctores apud Art.

IX.

Ter vxoratus virgo permã sit. Obiit 1600. *B. SEBASTIANVS de Apparitio,* natione Gallæcus. In India occidentali habitum sumpsit apud Minores Cœnobii Mexicani S. Francisci. Virginitatem immaculatam custodiuit, quamuis ante Ordinis ingressum ter vxoratus fuerit. Meritis plenus crebris miraculis nunc vsque fulget; obiens 1600. sub dulci Laicorum iugo ætatis suæ 98. Religionis 26. Arturus vigesimaquinta Febr.

X.

B. PETRVS de Guarda Prouinciæ Portugalliæ, laicus pijssimus, cuius tanta fuit vitæ austeritas, atque rigor ad seipsum, tantaque charitas ad proximum, vt vix humana lingua exprimi queat. Vide Artur. die Iulii 27.

XI.

Fuit Secretarius Ord. P. Gonzagæ in Italia. *B. ANTONIVS Paganus Vinctus,* Italus Sacerdos, & Ordinis dignus apud dign ssimum B. Frãcisc. Gonzag. Minist. Gener. Secretarius. An verò idem sit cum Antonio Pagano, cuius meminere præfatus Gonzaga par. 1. in Script. Ord. Vilotu. verbo *Antonius,* Vadingus tom. 2. ad ann. 1256. sub num. 47. me latet, inquit Arturus die Iulij 10. Nisi error sit in illius agnomine; nam cum Vinctus dicatur, forsan Venetus esset melius apponendus: cumque idem foret, vti videre est apud præfatos auctores, & Posseuinum in Appar. sacro, Choppinum lib. 1. Monast. tit. 1. §. 16.

Nonnulli alij Beati Confessores, quorum processus fiunt in partibus coram Ordinarijs.

1 *B. Franciscus Gonzaga* totius Ordinis Generalis Minister, & Episcopus Mantuanus.

2 *B. Raphael Serra* Prouinciæ Maioricarum olim tertiò Minister Prouincialis.

3 *B. Antonius Sobrino* Regis Catholici à sacris concionibus, & Prouinciæ S. Ioannis Baptistæ Pater.

Omnium obitus ex Art. 4 *B. Petrus Silleras* Prouinciæ Aragoniæ diffinitor.

5 B. *Ioannes Picus* laicus ibidem.

B. An-

6 B.*Andreas* Rodericus laicus ibidem. *V*ide de omnibus auctorem Martyrologii Franc. De priori 30. Aprilis. De posteriori 10.Octobris. De tertio 21,Decembris. De quarto 21. Octobris. De quinto 31.Octobris. De sexto 14.Nouembris.

Alij duo Beati Confessores, ad quorum processus conficiendos literæ petuntur Apostolicæ.

I.

B.*Ioannes Hortulanus* laicus Prouinciæ Castellæ, cuius corpus Compluti requiescit. Lusitanus fuit natione, Salmanticæ sanctissimè vixit, nuncupatus *Hortulanus* ab horto, quem diutissimè excolens, eius anima *Hortus Dei conclusus* semper extitit, ac voluptatis Dei, *cuius deliciæ esse cum filijs hominum* Paradisus. Ea verba, quæ semper in ore habebat, frequentius iterando, *O Iesu Christe amor meus*, animam exhalauit 1501. die Ian. 11. Art. ibid. Quare vocatus Hortulanus. Obiit 1501.

II.

B.*Ludouicus de Cruce*, laicus, Lusitanus, qui in Indiam orientalem traijciens admirabili sanctitate enituit. *V*ide Arturum die Ianuarij 24.

DISTINCTIO VI.

Sanctæ, Beatæ, ac Venerabiles Virgines, Franciscanæ Clarissæ.

1 SORORES, seu Moniales Franciscanæ, aliæ Clarissæ nuncupantur, aliæ Vrbanistæ, aliæ Tertiariæ, & ex his nonnullæ Claustrales clausæ sunt, nonnullæ verò extra claustra, & non clausæ Crisiæque. Clarissæ, & Vrbanistæ D. Claram communem Parentem, ac B.Francisci primogenitam agnoscunt. Reliquæ pertinent ad tertium Ordinem de Pœnitentia. Regula, quam D. Claræ tradidit (non Innocentius III. vt decipiuntur nonnulli ex nostris, quos citat, & conuincit Vading. to. 2. opuscul. sed B.Franciscus & vocatur prima Regula) idem ferè argumentum, eandem materiam, totidem capita, non dissimilia præcepta, simillima omninò verba continet, quæ habetur in Regula Fratrum Minorum, cuius capita rescripsimus ad finem primæ faciei. Nec immeritò, vt quos idem genuit Pater, diuersa non discriminarent instituta. Eandem etiam paucis mutatis dedit fœminis Regulam Augustinus epist. 109. quam pro seruis Dei conscrip- Regula Sanctimonialiū D.Claræ.

scripserat, & habetur tom 1. in fine. Confirmauit eam, & approbauit Innocent. IV. Quotquot strictissimè, & ad vnguem vestigiis B. Claræ inhærendo hanc Regulam obseruant, Clarissæ nuncupantur. Pariter & sub Clarissarum veniunt nomine quotquot laxiori modo viuunt. Hinc quædam à Cardinale Protectore, & ab Innocentio IV. nuncupantur, quædam verò Vrbanistæ ab Vrbano IV.

Capita Regulæ.

1 Regula, & vita Sororum pauperum.
2 Qualiter recipi debeant.
3 De Diuino officio, & ieiunio, & quoties communicent.
4 De electione Abbatissæ.
5 De silentio, & modo loquendi, & locutorium ad cratem.
6 Qualiter Sorores non recipiant possessionem aliquam, vel proprietatem per se, vel per interpositam personam.
7 De modo laborandi.
8 Qualiter Sorores nihil sibi approprient, & de infirmis Sororibus.
9 De pœnitentia Sororibus imponenda.
10 De visitatione Sororum ab Abbatissa.
11 De Ostiaria.
12 De Visitatione.

Hunc Euangelicum, Apostolicum, ac Seraphicum numerum accepit ab humillimo Hierarcha

I.

III *S. CLARA* præclarissima Virgo de Assisio, eo felici, atq; auspicato anno nascitur, quo & natus D. Antonius de Padua, scilicet anno 1195. sub Cælestino III Vrsino, atque ex nobilissima familia Sciforum, vt protulimus in cap. 5. antecedentis faciei. Adhæret B. Francisco, fitque ei Primogenita, ac Clarissarum Virginum Princeps anno 1212. ætatis suæ 18. Sexagenaria obdormit in Domino Clara meritis, & operibus hæroicis plusquam diebus plena anno 1253. sub Innoc. IV. Canonizatur post duos annos ab Alexandro IV. Innocentij successore ann. 1255.

II

D. Isabellæ ortus ad an. 1220. IV *B. ELISABETA*, seu Isabella Virgo S. Regis Ludouici soror, nata anno 1220. annis quinque, vel cum aliis 8. post eius fratrem sub Honorio III. Ab infantia Virginitatem Deo suo vouit. Extructo Monasterio Longi Campi sub auspicijs S. Ludouici Regis ac Fratris sui, inibi vitam sanctissimam duxit vsque ad obitum, qui

Obitus ad an. 1269. contigit anno 1269. in sede vacante. Propter frequentiam miraculorum eius Beata declarata est à Papa Leone Decimo. Qui & Adriano Boysisio Gallo Tit. Sanctæ Sabinæ Cardinali in Gallia Legato Apostolico iniunxit, vt de B. Virgine officium componeret,

decan-

decantandum in die feſto ipſius, vt patet ex bulla Pontificia ſub datum Romæ apud S. Petrum anno 1520. Diſceſſit regia Virgo die 23. Februarij, tamen eius ſollemnitas celebratur 31. Auguſti ratione quadrageſimæ. Martyrol. Franciſc. eadem die. Ioannes Bachotus in faſtis Chriſtianis cecinit de ea.

Dies feſtus 31. Aug.

Edita regali Francorum ſtirpe (quis auſit
O magnum verbum dicere?) parua fuit.

III

V B. *Ioanna* Regina & virgo, filia Ludouici XI. ſoror Caroli VIII. & vxor Ludouici XII. cum quo annis fermè 20. caſtè manſit, licet ab eo iniurioſius tractata, ſoluta à lege viri, auctoritate Apoſtolica. Inſtituit Religionem ſiuè ordinem Monialium Annunciationis B. Virginis, approbante ſibi regulam Romana Sede per Confeſſarium ſuum Fr. Gabrielem *Aue Maria* Franciſcanum. Summis virtutibus decorata, obdormiuit in Domino apud Bituricas die 4. Februar. 1505. ſub Iulio II. clara ſignis, & miraculis. De ea plurimi ſcriptores apud Martyrol. Fran. ad 4. Februarij.

Habeo apud me huius B. Reginę Eicones ære pulcherrimè impreſſos.

IV

VI B. *Coletta* virgo ex Corbeia Veromanduorum oppido in Diœceſi Ambianenſi Ordinis D. Franciſci, & S. Claræ virginis in Gallia Reformatrix. Naſcitur anno 1380. ſub Vrbano VI. an. 1406. ætatis ſuæ 26. ex Tertiaria fit Clariſſa à Romano Pontifice Benedicto XIII. in Gallia demorante, qui ei velum impoſuit, cordam cinxit, benedixit, atque Abbatiſſam Reformatricem, & Matrem omnium ſororum inſtituit, præſentibus Cardinalibus, Prælatis, & Optimatibus, necnon & totius Ordinis Generali Miniſtro. Electo in Concilio Viennenſi legitimo Chriſti Vicario Martino V. voluit denuò inclyta, ac ſanctiſſima Coletta ſignis, & prodigijs, & vitæ ſanctitate, & auctoritate notiſſima ab eodem Pontifice velari, habitumque religionis indui. Obiit ſub Eugenio IV. prædicens mortis ſuæ diem Gandauii die 6. Martij 1447. vbi miraculis coruſcat, & magna veneratione colitur. Nonnullis datum officium de ea agere per Clementem VIII. 1604. Paulum V. 1610. Gregorium XV. 1622. Vrbanum VIII. 1625. qui & ann. 1626. ad inſtantiam Reginæ Matri, Franc. Mariæ Medicææ (Regis Henrici IV. coniugis, Regis Ludouici XIII. Matris, Regis Ludouici XIV. ſuperſtitis Auiæ, quæ obiit Coloniæ) toti Ordini Minorum, & vniuerſo Regno Franciæ conceſſit.

B. Colettæ ortus. Profeſſio

Fit Clariſſa à Papa Benedicto XIII.

Indicitur eius dies feſtus, & officium.

VII Innumeræ aliæ Beatæ, ac Franciſcanæ virgines, quarum nonnullæ & Martyres etiam partim Clariſſæ, partim Tertiariæ extant apud hiſtoricos tam noſtros, quam alienos. Quas ordine alphabetico affert auctor Martyrol. ſunt plus minus.

Vna Agata Amarella virgo & Martyr 25. Ianuarij.

Agnes Assisias, & Abbatissa Assisii, soror S. Claræ, 16. Nouemb. Item alia Agnes Assisias 3. Martii. Sunt & aliæ 13. de quibus idē auctor. 2 Aldonzæ. vna Alexandrina. vna Andrea 4. Angelæ 9. Annæ. 8. Anonymæ. x. Antoniæ. 2. Balbinæ. 8. Beatrices. 2. Bernardinæ. 2. Blancæ, quarum altera

Aliarum virginum siue Clarissarum, siue Tertiariarum catalogus.

IV.

VIII B. *Blanca* virgo, Philippi Franciæ, & Nauarræ Regis filia, apud Monasterium Long Campi in Territorio Parisiensi. Qui dicunt hunc Regem Philippum, Blancæ patrem, fuisse Philippum Pulchrum S. Regis Ludouici nepotem, toto Cælo eos aberrasse demonstrat idem auctor Martyrol. 26. Aprilis.

B. Blancha virgo regia.

Duæ Virgines etiam sunt, nomine Bonæ; vna Birgitta Gonzales. 6. Cæciliæ, inter quas est

VI.

IX B. *Cæcilia* virgo, ex Serenissima Domo Gozaga, quam alibi in libris meis Genealogicè exhibui.

B. Cæcilia Gonzaga.

Genuit eam Franciscus Mantuæ Marchio, ac Beata Paula Malatesta, de qua Martyrolog. ad 12. Martii. Et hæc B. virgo Cæcilia, genere, & sanctitate illustris, alia prorsus est à Cæcilia eius nepte Tertii Ordinis Franciscani alumna, filia Ludouici Gonzagæ Mantuani Marchionis, cuius meminerunt Iacobus Bergomas de Claris mulieribus c. 174. sed de hac nostra in lib. 1. cap. 165. in fine, vbi de filiabus ipsius B. Paulæ. Vide etiam de alia Cæcilia Vadingum tom. 6 ad ann. 1471. n. 11.

Vna Casildes Calderossia, 22. Catharinæ, vna Christina, vna Christiana. 12. Claræ, excepta S. Clara, 3. Colettæ, quarum vna.

VII.

X B. *Coletta* virgo Germana, meritis, & virtutibus sublimata. Hæc filia Rodulphi Imper. huius nom. I. Augustissimæ Domus Austriacæ conditoris. De ea auctores plurimi scripsere, quos citat auctor Martyrol. ad diem 4. Iunii.

B. Coletta virgo Germana ex Augustissima Domo Austriaca.

XI Vna Constantia; vna Dulcelina; 15. Elisabethæ; vna Esporellana; vna Euangelista. 3. Euphemiæ; vna Eugenia Felix, Abatissa Pisauri; vna Eustochium; 4. Felices; vna Franca; 22. Franciscæ; vna Ginebra; vna Gaudentia; vna Nandabona; vna Helsia; vna Helia; 3. Helenæ; vna Hieronyma; duæ Iacobæ; 19. Ioannæ, cum Ioanna Regina Galliæ memorata; 3. Isabellæ, præter Isabellam virginem Regiam prædictam; vna Iuliana; vna Iutta in Germania 19. Martii, ancilla S. Elisabethæ viduæ: 7. Eleonoræ: 4. Luciæ: 2. Lucidæ: vna Lucretia: 6. Ludouicæ: quinque Magdalenæ: vna Mansueta: decem Margaritæ, inter quas

B. Iutta S. Elisabethæ viduæ ancilla.

VIII.

XII B. *Margarita Columna* Romana; de ea Vadingus tom. 2.

ad

ad ann. 1284. quo obiit num. 4. & alii plures apud ipsum, ac Martyrol. Franc. die 30. Decemb. Eius corpus conditum est in Ecclesia Monasterii S. Siluestri, non autem S. Laurentii *Panis Pernæ*, vt mendosè apud alios legitur. De B. Seraphina Columna vide infra ad viduas. Est & alia Margarita Parua nuncupata, virgo & martyr ad Mauritanos 26. Septemb. 54. Mariæ; vna Mea, vna Modesta; vna Pacifica; quinque Menziæ; 7. Paulæ, inter quas

De B. Catharina Columnensi, vide etiam in seq. facie ad Principes Austr.

B. Catharina Bononiensis Virgo, Abbatissa nobili Familia Nigrorum.

X.

I NAscitur anno Christi 1314. die Septembris B. Deiparæ sacro Natiuitati; sed Ferrariæ est educata. Crescente ætate, ita creuit hæc egregia Monialis Franciscana virtute, & Sanctitate vitæ; quod annos nata 11. superno impellente spiritu, D. Claræ Ordinem ingressa apud Monasterium Corporis Christi Ferrariæ, talem vitæ rationem inierit, vt ab eo qui temporum interuallis ad docendum non habet opus, breui instrueretur, & Diuinis visionibus, quas frequentes habuit, aptaretur. Multas enim reuelationes habuit, tum de Verbi Incarnatione, tum de B. Deipara, & de Seraphico P. S. Francisco; alijsque Sanctis & Angelis. Vidit enim animam Beati Ioannis de Tossiano, Episcopi Ferrariæ Cœlum inter Angelorum agmina euolantem. Eius ad venerabile Eucharistiæ Sacramentum deuotio incredibilis omninò fuit: cum integras noctes, easque plurimas insomnes illius contemplationi intenta duxerit. De reliquis verò eius virtutibus id tantum dixerim, quod fuerint omni ex parte perfectæ. Monasterium Ferrariense studuit pro viribus reformare, & in pristinum splẽdorem adducere: quod vt factum est, Bononiã cum 15. Soribus socijs exindè perrexit vbi aliud cœnobium fundauit, extruxitque cuius primã extitit Abbatissa ann. 1456. quod admirabili prudentia, & vitæ sanctitate rexit.

Eius ortus & educatio.

Ferrariæ fit Clarissa anno ætatis vndec.

Reuelat. & visiones cœlestes.

Deuotio in Eucharistiã.

Reformat Monast. Ferrariense.

II Tandem multis perfuncta laboribus Bononiæ apud Monasterium Corporis Christi obiit, è vita decessit ann. 1463. cuius sacrum corpus incorruptum hucusque perseuerans, summa veneratione habetur. Quod necessariis quibusdam de causis; ab eius separatione ab anima diuersas sedes tenere coactum est. Nam primò in communi sororum sarcophago tumulatum; inde opera Illustrissimi Cardinalis Angeli à Capranica tit. S. Crucis Bononiensis Legati, ad loculum in modum altaris sibi erectum non procul à venerabili Eucharistiæ Sacramento translatum fuit. Vnde quoque exigentibus id piis Bononiensium desideriis exhumatum, propè cratem sedens, omnibus prospiciendum extitit, facie, manibus, pedi-

Moritur Bononiæ, vbi eius corpus incorruptum veneratur.

Epitaphium ad eius corpus sedens. pedibusque discoopertis, cui & sequens hæret Epitahium.

Hoc corpus, quod cernitis incorruptum D. Catharinę Bononiensis est, quæ Monasterium prima cum paucis ædificari curauit; Quod multos annos mirabili sanctimonia rexit, & gubernauit. Cum verò ex humanis decessisset, humi sepulta fuit, cuius corpus decimonono die post ipsius exequias maximo populi concursu, & totius Ciuitatis admiratione integrum (vt nunc cernitis) & odore suauissimo fragrans, repertum est. Multa quoque signa, sanctitatem eius attestantia subsequuta sunt. Obijt anno Dom. 1463. die 9. Martij.

Eiusdē corporis fragrātia. Quapropter in ipsius inculpatæ vitæ testimonium, Deus corpus eiusmodi mira fragrantia, atque cælico liquore perfudit; quo qui liniebantur, licet grauissimis implicarentur infirmitatibus, incolumes omninò euadebant. Infinitis postmodum coruscauit miraculis, quare ex concessione Papæ Clementis VII. festum ipsius celebratur hac die à sororibus præfatorum Monasteriorum Bononiens. & Ferrariens. Dionysius Paleotus Franciscanus scripsit officium, & missam, quæ in anniuersaria die eiusdem Virgin. decantatur, quæue ab eodem Summo Pont. confirmata est. Inde Clemens VIII. nomen ipsius virg intra Martyrolog. Romanum referri iussit. Christophorus Verruchinus egit de magnitudine B. Catharinæ Bononiensis. Iacobus Grassetus edidit Italicè vitam ipsiu; an. 1610. & 1619. Brautius in Martyrolog. poetico. Vadingus tom. 5. sup. lib. ad ann. 1431. §. 20. Item tom. 6. ann. 1455. §. 118. ann. 1463. §. 110.

Eius festum ex concessione Clement. VIII.

Refertur in Martyrolog. Rom.

Plurimos alios Scriptores vide apud Martyrol. Francisc. die 9. Martii, qui est dies S. Franciscæ viduæ Romanæ, & ipsa ex Tertio Ordine Franciscano, vt idem Martyrolog. refert. In opusculo Italico cui titulus *Bologna perlustrata*, auctor verò Antonius de Paulo Masini ad fol. 262. ita breui de ipsa Catharina:

De B. Catharina Italicè. V B. *Catarina Vigri Abbadessa di* Bologna *in età d'anni* 49. *in Mercordì alle hore* 15. *morì; festa alle Monache del Corpus Domini, doue si vede il suo corpo in carne, & ossa posato sopra ad vna sedia. Frà gli altri miracoli di questa gran serua di Dio*, con *grande stupore accadè, che quel sacro corpo del* 1463. *portato in Chiesa*

dopò

dopò eſſer ſtato 19. giorni ſotto terra, s'alzò à ſedere non altramente che ſe viua ella ſtata foſſe, & incrociate le mani, al Santiſſimo Sacramento chinò tre volte il capo. Fece anco cenno con la mano à Leonora Poggi nobile fanciulla di 11. anni, e le diſſe con voce inteſa da tutti, vieni oltre Leonora, e di nuouo replicò, mettiti all'ordine, perche voglio, che tu ſij la Monaca mia diletta, cuſtode di queſto mio corpo, il che eſattamente ſucceſſe, poiche prima di 9. anni ſi fece Monaca, e ne fu fatta cuſtode, & vn giorno facendole deuanti oratione, la B.*Catarina con dolce ſguardo, poſtaſi le mani in croce, chinò verſo di lei il capo, e finalmente hauendo con raro eſempio di ſantità viuuta, di ſettantaſette anni paſsò da queſta alla beata vita, il* 1529.

Illud vocabulum, ſiue agnomen Italicum *Vigri*, fortè corruptum eſt, & loco *Nigri* poſitum, ſi vera eſt Vadinghi ſententia, quod è perilluſtri Nigrorum genere emerſerit B.Catharina, &c.

XI.

IV B.*Paula* virgo Gõzaga, Sereniſſimi Federici I. Mantuæ Ducis ſoror vterina. De hac Heroina verè ſanguine ſerena, ſed ſereniore virtutibus Vadingus to.5. ad an.1420. §. 10. & alii plures apud eum. vna Petronilla; vna Pierona: vna Salomea, quæ & Salonica; vna Sancia; duæ Scolaſticæ; vna Seraphina Romana in Monaſterio Sancti Coſmæ Abbatiſſa. vide Martyrol. ad diem 20. Octob. vna

B.Paula Gonzaga.

XII.

V *B.Victoria Gonzaga.* Moritur anno 1490. Mantuæ, virgo religioſiſſima, progenie nobiliſſima, virtute, & religione non ſolum conſodalibus, verum etiam vniuerſis ciuibus gratiſſima, ſummiſque honoribus digniſſima. Vading. tom.7. ad ann.1490. n.8. Martyrol. Franc. die 19. Decembr. vna Vrſula: vna Ziga, ſiue Zingua, quæ &

B. Victoria Gonzaga dotibus, & prærogatiuis.

XIII.

VI *B.Genegunda* virgo, S.Eliſabethæ Hungariæ Reginæ germana, Belæ Regis Hungariæ filia, vxor verò Boleſlai Pudici, Poloniæ Ducis, cum quo annos 40 immaculato thoro in perpetua caſtitate tranſegit. Vidua & virgo poſt viri ſui diſceſſum. Obiit anno 1292. aliis 1294. Agitur de eius canonizatione, de qua primò ſub Vrbano Octauo ad ann.1628. Vading. tom.2. 1279. num.6. & vlterius in tomis 2. & 3. vide apud Martyrolog. Franc. 14. Iulii.

Ann.40. ſeruat cũ coniuge virginitatem.

Has virgines deſumpſi ex auctore Martyrolog. nec deſunt aliæ apud alios hiſtoricos, ad quos lectorem remitto. At minimè relinquenda eſt.

XIV.

VII Venerabilis virgo Clariſſa Sanctimonialium noſtri ſæculi decus, & norma plus ſanctitate, quam ſobole illuſtris *Soror Franciſca* Farneſia, cuius clariſſimus ortus ad ann.1294. ſub anno ſecundo

De venerabili ſanctimoniali Franciſca Farneſia.

do Clementis Octaui die Ianuarii 6. Epiphaniæ Domini sacro, ac propterea exortæ infantis (vrbi, & orbi mirificè reuelandæ) natalibus auspicatissimo admodum. De eius prosapia (ex qua Romanus Pontifex Paulus Tertius, cui parens Petrus Aloysius Farnesius Montis Alti Dominus) cum Augustissima Domo Austriaca affinitate iuncta, iam breui adnotaui agens de matrimoniis Austriacis.

Pius nomen in Baptismate.

VIII Nostra Dei serua Francisca, quæ *Quæ stulta sunt mundi elegit, vt huius mundi sapientes, & nobiles confunderet*, & in Baptismate Isabella nuncupata est, de parentũ suorum in Deum pietate, sed de progenie nihil, semper gauisa est. Sibi genitor Pius Toparca Marius Farnesius, Farnesii, ac Lateræ Dominus; Genitrix verò Camilla Lupi, Marchionis Soragnæ Insubri ex illustri familia progenita. Proles duodecim, sex masculæ, & totidem fœminæ ex tam ingenuo connubio feliciter prodiere veluti Christiani Zodiaci signa, inter quæ Francisca nostra in Virginis signo collocata, Solis officium itidem ageret, ad ea vtique sanctimonia, castimonia, atque omnium virtutum splendore perenniter illustranda. Sex masculæ, mascula quoque, egregiaque exercitia, vt par erat generi, indoli, ac dotibus, amplexæ sunt. Sic Diophebus primonatus Patriarchali Hierosolymæ tyara insigniri promeruit. Petrus regimini Ducatus Lateræ applicari. Franciscus militari disciplinæ adscribi; Hieronymus superstes Cardinalitiam purpuram condecorari; Paulus Societatis Iesu Ordinem, Fernandus verò, vulgò Ferrante, Equitum Melitensium Religionem profiteri.

Inter 12. eius fratres, & sorores veluti signũ, & Sol.

IX Reliquæ Fœminæ, maribus fratribus generositate morum minimè inferiores, quinimò & maiores. Quandoquidem tres posteriores, scilicet Victoria, Virginia, Margarita, pariter & ipsæ, quemadmodum & Isabella, hoc est Francisca (sic enim in ordine D. Claræ nuncupari elegit) Clarissæ effectæ sunt, Iulia primo nata nupsit Ioanni Albritio Vetranæ in nostra Hidruntina Regni Neapolis Prouincia, nobili, ac ditissimo Principi, quo extincto obiit eius digna, ac sanctissima consors apud Matronas Romanas in domo Oblatarum, quam S. Francisca Romana fundauit; magnum integerrimæ vitæ post se nomen, nomini sorori suæ Franciscæ haud impar, relinquens.

Tres eius sorores, & ipsæ Clarissæ.

Octauia altera Marchioni Rangonio elocata fuit. Duo ex Iulia geniti adhuc superstites, & eo quidem generosiores, quo in aduersam fortunam impauido pectore fortiores, alter Vetranæ Princeps *Ioannes Antonius*, cui summa hæreditas hæreditati temporaneæ haud quaquam æquiparanda, nobile ac diues ingenium, animi constantia, ingenua conuersatio. Alter verò Ecclesiastica Toga candore morum, conscientia bona, literis notus, in Congregatione de Propaganda ex secretis Rector, & in Basilica Principis

Iulia primogenita vidua obiit apud Domum Oblatar. Roman

Apo-

Apoſtolorum Canonicus, cui nomen Marius Albericius Farneſius. Scripſit nouiſſimè Italico, ac lepido, religioſoque idiomate Franciſcæ noſtræ vitam, & virtutes vir eruditus D. Andreas Nicolettus ex S.Laurentii in Damaſo Confeſſorum Congregatione, cuius liber Romæ impreſſus eſt anno 1660. & Sereniſſimæ Lucretiæ Barbarinæ Eſtenſi dicatus.

Quis ſcripſit vitam, & virtutes Sororis Franciſcæ.

Plenam dierum,& meritis decoram obiiſſe venerabilem Franciſcam ipſe eius vitæ auctor teſtatur. Eius obdormitio in Domino ad 1651.in die Martis, cum vixiſſet annos 58. menſe 9.& dies vndecim, & in Religione 43. ita ipſemet Scriptor Nicolettus in cap.13.lib.4.

DISTINCTIO VII.

Sanctæ, ac Beatæ Viduæ Franciſcanæ Clariſſæ, & Virgines, & Viduæ Tertiariæ.

I MEMORABILES, ac Sanctæ memoriæ viduæ Franciſcanæ quamplurimæ profectò, ac dignæ pariter, vt locum habeant in Martyrologio Franciſcano. Ex illis, quas hic commemorare ſtudui, nonnullas tantum deligo. Et quidem ex Ordine Diuæ Claræ ſolum quatuor valdè conſpicuas, ſplendore, genere, & perfectione Sanctitatis celebres nunc breui perſtringam.

Ex Ordine D. Claræ.

I.

II Beata, ac illuſtris vidua Matrona *Hortulana* S. Claræ promerita Parens, necnon & Agnetis, & ipſa quoque ex paterno ſtémate Clara orta natalibus; vitæ etiam ſanctitate celebris. Vide D.Antoninum cap.6.apud Vading. mox ſtatim citandum. Ipſam extitiſſe ſanctimonialem, & ex filiarum inſtituto, & in vita, & poſt mortem, ſignis, ac miraculis claruiſſe, ſcribunt quamplurimi hiſtorici. vide Vadingum tom.2.Annal.ad ann.1253. num.25.& t.1. ad ann.1212.num.13. & 14.& multos alios apud Martyrologium Franciſcanum 3.Ianuarii.

B.Hortulana D.Claræ Mater.

II.

III *B.Sancia* Regina vtriuſque Siciliæ, Hieruſalem, & Maioricarum Regina,è claro Regum Aragonorum ſanguine, de quo inferius, procreata. *V*ir eius ex Tertio S.Franciſci Ordine Robertus Rex, cognatus verò ex eodem viro S.Ludouicus Epiſcopus

B.Sancia Regina Siciliæ.

Ord.

Ord. Minorum. Defuncto viro, anno primo ab eius obitu habitum Religionis D. Claræ ex prima Regula, & arctiori suscepit manu Ministri Generalis Ord. Minorum Fratris Fortanerii Vessalli.

IV Ista habiti susceptio contigit anno Domini haud 1356. vt mendosè habetur apud S. Antoninum §. 17. tit. 24. cap. 9. Hist. (qui tamen in cæteris ibi ab ipso conscriptis sequendus est) sed anno 1343. Antonini verba haud pigebit hic apponere. *Eodem anno idem Generalis recepit ad Ordinem S Claræ illustrissimam Dominã Sanciam de Maioricis, Siciliæ, & Hierusalem Reginam, ac inclyti præfati Domini Regis Roberti relictam; quæ ob feruorem paupertatis omnia mundana contemnens, in Monasterio S. Crucis de Neapoli sub prima, & artiori regula* S. *Damiani sororum, elegit Domino, sibi nihil temporale relinquens, perpetuò famulari, quod Monasterium viuit de eleemosynis præcisè per Fratres mendicatis. Et tantum dedit inaudita humilitatis exemplum, quod proprium nomen, & titulum Regni volens dimittere, eidem Generali humiliter supplicauit; vt præcepto suo firmaret; quod de cætero nullus frater, vel soror, vocaret eam Dominam Sanciam, vel Reginam, sed sororem Claram, & ancillam sororum S. Claræ, quod & factum fuit. Hæc Domina Regina multa Monasteria sororum* S. *Claræ, & alia Ordini Minorum subiecta ob deuotionem Ordinis construxerat, viuente adhuc coniuge eius* D. *Rege Roberto, & intra Ciuitatem Neapolitanam quatuor Monasteria Ordini subiecta construi fecit, videlicet Monasterium præfatum Corporis Christi (vbi Rex Robertus est sepultus sepulchro marmoreo sculpto, figuris pulcherrimo: quod Monasterium miris ædificijs, & redditibus, & ornamentis, & reliquijs est dotatum: in quo ferè ducentæ sorores, & quinquaginta fratres morabantur conuentualiter) Monasterium S. Mariæ Magdalenæ, & Monasterium* S. *Mariæ Aegyptiacæ, & Monasterium S. Crucis: in quo in paupertate, & humilitate maxima vixit, & vita cursum feliciter consumauit.*

D. Antonin. de B. Sancia Regina.

Magnum humilitatis exẽplum in ista Regina.

Plura monasteria cõstruxit.

V In eo igitur vltimo Monasterio ad vltimum vsque habitum sanctissimè vixit, ieiuniis, silentio, orationi, aliisque piis operibus Domino fideliter deseruiens, & moriens ann. 1345. iuxta summum Altare sepeliri voluit. Agunt de ea multi Scriptores apud Vading. & alii quamplures apud Martyrol. Franc. die 28. Iulii.

Eius obitus, & sepultura ad an. 1345.

III.

VI B Constantia S. Elisabethæ Portugalliæ Reginæ gloriosa Mater, Vidua & Aragoniæ Regina, filia Manfredi Regis Neapolis, à quo Vrbs Manfredonia ædificata. Fuit autem Manfredus filius nothus Federici II. Imperatoris, quem ab ipsomet filio Tarenti puluinari suffocatum fuisse alibi scripsi. Constantia verò nupta Petro Aragoniæ Regi (à quo Vesperæ siculæ decantatæ) eo dehinc

Parens, & coniux Beatæ Constantiæ.

mor-

mortuo anno 1285. habitum S. Claræ aſſumpſit ann. 1290. atque in eo vixit: obiitque ſanctiſſimè anno 1301. De ea Vading. plu- ribus in locis, & ad diem Iulii 17. Martyrol Franc. plures alios ſcrip- tores adducens. Eius obitus ad ann. 1301.

IV

VII B. Eliſabeth Malateſta, quæ ſpretis mundi, & carnis illece- bris virtutum omnium ſpecimen euaſit. Petrus Gentilis Varanus Camerini Princeps ſibi coniux primum, deindè eo defuncto, Alexander Sfortia Piſauri Regulus. Ipſa verò relicta Vidua, corpore procera, vultu veneranda, & moribus gratiſſima S. Claræ Fulginei amplexa eſt inſtitutum. Sororum omnium, quibus humillimè ſer- uiebat, cõciliauit amorem, & reuerentiam. Inde Peruſiam profecta anno 1448. Monaſterium Montis Lucis incoluit vſque ad ann. 1456. donec à Calliſto III. cum ſororibus octo Vrbinum amandata eſt. Nouum ibidem Monaſterium conſtructum, ſuo magiſterio forma- tura, vbi poſtquam religioſiſſimas creauit diſcipulas, magna pie- tatis opinione, nec minus virtute, quam genere nobiliſſima, abijt in Cœlum circa ann. 1477. Vide Iacobellum de Sanctis Fulginati- bus ad 22. Iulii Vading. tom. 7. ad ann. 1477. n. 14. poſt Iacob. Bergom. de claris mulieribus cap. 152 apud Martyrol. Franc 12. Octobris. Fit Clariſſa Fulgineij. Eius obitus ad an. 1477.

V.

VIII B. *Seraphina* Columnenſis, obijt Piſauri anno 1478. Filia extitit Guidi Antonii Comitis Montis Feretri, & Catharinæ Co- lumnæ Martini V. ex fratre neptis. De ea Vadingus tom. 7. anno eodem ſub num. 57. & ſequent. vbi de eius genere, & prudentia, detruſione in monaſterium, infamiæ oneratione, qua Deus exo- nerata ſcelus vltus eſt. De plurimis ei à coniuge illatis moleſtiis, & quomodo fieret Clariſſa, maritus illatæ iniuriæ pœniteret, vir- tutibus clareret, præfecta fuiſſet Monaſterio, ac tandem miracu- lis cælitus illuſtrata. Scribunt de ea quamplurimi apud Arturum die Septemb. 8. paragr. 11.

Tertiariæ non clauſtrales Virgines, & Viduæ.

I ET multus pariter harum Heroinarum, Seraphico B. Franci- ſci igne accenſarum, vſque ad hæc noſtra tempora catha- logus. In Sanctarum Mulierum faſtis eô fermè tempore, quo & B. Hierarcha, ac Patriarcha Franciſcus adſcriptus, & ab eodẽ quo- que Pontifice conſcripta, Princeps Anteſignana eſt

I.

II *S. Eliſabetha* Lotharingia Regina Hungariæ, ac S. Eliſabeth Portugalliæ Reginæ, auiæ ſoror, licet haud eadem paterna ſtirpe

Nn oriunda

oriunda. Progenuit enim eam Rex Hungariȩ Andreas Secundus, locauitque in matrimonium Ludouico Lantgrauio Turingiæ. Fuit Andreas Secundus Rex, qui & Hierosolymitanus nuncupatus filius Belæ Tertii Regis, fraterque Emerici Regis maioris natu, qui ex Constantia vxore, Regina Aragoniæ, filia Alphonsi Secundi Regis, S. Elisabethæ alteræ proaui, nullam prolem suscepit. Andreas, suscepto Regni diademate, ex priori coniuge Gertrudȩ genuit Belam IV. Regem, Colomannum, Regem Haliciæ in Russia, Andream Stemmatis Crouiaci conditorem, & S. Elisabetham nostram, Tertiariarum Franciscanarum Primipilam. Sed ex altera coniuge Beatrice, Aldubrandini Marchionis Estensis filia (hic Aldubrandinus gradibus 10. distat recta linea à Ducibus Estensibus Mutinæ modernis) procreauit duos liberos, Holesiam vxorem Iacobi Regis Aragoniæ, quȩ genuit Petrum Tertium Aragoniæ Regem, patremque s. Elisabethæ alteræ.

S. Elisabethæ Reg. Hungariæ progenies.

Sibi nouerca Beatrix Estẽsis.

III Itaque S. Elisabetha Landgrauia soror extitit auiæ matris S. Elisabethæ præfatæ; ac per consequens hoc pacto tantum illius matertera. Procreauit etiam Andreas Secundus Rex ex eadem secunda coniuge Estense Stephanum posthumum in Italia natum. Qui ex Tomasina Maurocena, Venetiis, vbi aufugerat, ducta, edidit Andream, Venetum dictum, qui Ladislao interempto, diadema sumpsit. Obiit atais cum consorte sua Agnete Austriaca, filia Alberti Primi Imperat. ac vidua Principis Romani de gente Columnensi, vt ex historicis Germanicis alibi pluries adnotaui. Ex qua historia colligimus etiam Principes Estenses propter eandem Holesiam, sororem paternam S. Elisabethæ primæ, vxoremq; Iacobi Regis Aragoniæ, S. Elisabethæ secundæ aui, cum eisdem sanctis mulieribus Franciscanis aliqualem cognationem habere.

Vide tom. 3. auct. de matrim. Austriacis.

Vt autem genus S. Elisabethæ nostræ melius intelligatur, subiectam graduationem exhibere proposui.

GENVS S. ELISABETHÆ LANDGRAVIÆ

Franciscanæ, Reginæ Vngariæ. Quæ & Auiæ S. Elisabethæ Aragoniæ Portugalliæ Reginæ fuit Soror.

I. TOxis, Atilæ Hunnorum Regis trinepos, Dux Vgronum, parens Geysæ, qui ex vxore Sarolta, Geile Transiluaniæ Vniuodæ filia, genuit S. Stephanum Ducem, deinde Hungariæ Regem, anno 1038. in Domino requiescentem. Cuius filius Emericus (Annales Baiorum Henricum vocant) vitæ sanctimonia celebris, regiisque virtutibus inclytus morte immatura ante patrem obiit 1131. Adoptauit S. Stephanus Petrum Alemanum nepotem ex sorore

Ex Elia Reusnerio vbi de Regib. Hungar.

S. Steph. Rex non habuit successioně.

sorore Gisala, sed decessit Petrus sine successione. Hinc successit

I

Michael, Toxis filius, S. Stephani patruus, Geysæque frater, Dux Vgrorum, siue Hunnorum

I

Ladislaus Caluus Princeps Vgrorum, vxor N. Roxuma, siue Ruthena

I

Andreas Rex Vngarorum, obiit 1059. vxor Agmunda Dux Ruthenorum.

I

Bela Rex Vngarorum, Andreæ frater, mortuo Pannoniæ Rege, illius filio, ac successore in solitudine, & eius vxore Rudita, Henrici III. Imper. filia. Obiit Bela 1063. Eius vxor N. Mesiconis Poloniæ Regis filia. Hic Bela primus omniū apud Vngaros ex argento pronepta signauit.

I

Geysa Magnus Rex, obiit 1077. cui successit frater.

I

Almus natu minor, extincto Ladislao fratre Pannoniæ Rege; iusto, pio, & sancto anno 1093. item & Colomanno Vngariæ Rege, filio maiori Geysæ 1116. mortuo, & Colomanni filio Stephano II. Rege sine posteritate 1135. Hic Rex fuit vir mitioris, ingenio, & indola præstans.

I

Bela II. cognomento cœcus, à patruo priuatus luminibus, post Stephanum patruelem mira sapientia cuncta disposuit. Obiit 1145. regni decimo, sepultus Albæ, vxor Elena, viri Macedonis Augustalis Comitis filia.

I

Geysa II. Rex, & primogenitus, cui fratres, Ladislaus Princeps Pannoniæ, Stephanus Princeps Vngariæ, Almus ante fratres extinctus, & Gertrudis Miecislai Regis Poloniæ vxor. Obiit Geysa II, 1165. Priuatus luminibus, sed non prudentia.

I

Bela III. Rex secundò natus, mortuo Stephano III. Rege primogenito sine successione, cui vxor Agneta, Henrici Ducis Austriæ filia, ann. 1176. regni sui 10. obiit Bela III. ann. 1199. regni sui 23. vxor Margarita, filia Ludouici VII. Regis Galliæ. Iustus, & seuerus simul.

I

III *Andreas* II. Rex Hierosolymitanus dictus, cui frater primogenitus Rex Vngariæ Emericus, Constantiæ Reginæ A agoniæ maritus, obiit 1207. Ipse verò Andreas fratris successor, fraterque Constantiæ, coniugis Primislai Othocari Regis Bohemiæ, matrisque Venceslai, item & frater Mariæ, vxoris Isaaci Angeli Imperatoris Plus æquo imperandi in eo cupiditas.

toris Constantinop. deindè Balduini Flandrici eiusdem Imperij Monarchæ. Obijt Andreas 1238. Regni 30. Eius vxores tres, ex priori Maria sterilis.Ex secunda Gertrude Carintiæ Ducis filia,cum Vadingo tom.1.ann.1209. quatuor proles suscepit.

Bela IV. Rex,viuo patre coronatus: obijt 1271. vxor Maria Emmanuælis Imperat. Bizantini filia.

Stephanus IV. Rex Pannoniæ, & Dalmat. obijt 1277. vxor Fenuenna, Zemomysli, Ducis Vladislauiensis in Mosauia filia.

Maria (Ladislao III. Rege fratre miserabiliter occiso anno 1290. Regni 13. atque Andrea Veneto sine successione mortuo) hæres Regni. Vxor Caroli Claudi Regis Siciliæ, & Neapolis, nepotis S. Regis Ludouici ex fratre Carolo Rege. Mater quindecim liberorum, inter quos S. Ludouicus Episcopus Tolosæ, vt in stemma Regum Neapolitanorum ex Andegauensi Sobole.

Vide in 3.tomo auct. cit. fusè.

Colomanus Rex Haliciæ in Russia.

S. Elisabetha Ludou. Turingiæ Landgrauij vxor.

Andreas tertiogenitus stemmatis, stirpis, seu sobolis Crouiaci Conditor,& fundator.

Tertia Andreæ Regis vxor, ac S. Elisabetha Lãdgrauia Nouerca,

Beatrix, Aldubrandini Marchionis Estensis filia, ex qua Holesya, vxor Iacobi Regis Aragoniæ, ac S. Elisabethæ Aragoniæ Reginæ Portugall. auia paterna.

A Beatrice etiam

Stephanus posthumus, cui vxor Tomasina Maurocena.

Filius Andreas Venetus Rex, Ladislao interempto, ipse verò sine successione extinctus ann. 1301.

IV Carolus Martellus, Princeps Salernitanus, Rex Vngariæ obijt 1341.vxor Clementia, filia Rodulphi Hasburgici Imper.

Carolobertus Rex Vngariæ patrem morte præuenit. Vxor Elisabetha, Regina Poloniæ.

Ludouicus, à Casimiro Poloniæ Rege adoptatus, patri in Regno Vngariæ successit. Obijt 1383. Et eius frater Andreas, *Rex* Neapolitanus, maritus Ioannæ I. Auersæ strangulatus 1345. vxor Ludouici Elisabetha, Stephani Bari Bosuensis filia. Ex qua duæ Reginæ.

Andreas Rex occisus.

Maria

Maria Regina Vngariæ, nupta Sigiſmundo Imperatori, & *Regi* Bohemiæ, qui præfuit Vngariæ annis 50. Ex Barbara Ciliciæ Comite ipſi nata Eliſabetha hæres, Alberto Auſtriaco nupta, qui ſocero cum Imperio *Romanorum* cæteris regni ſucceſſit: Genuit Ladiſlaum Minorennem *Regem*, qui obijt apparatu nuptiarum 1457. Ei ſucceſſit Matthias Coruinus Ioãnis Huniadis filius, ſed Apoplexia extinctus 1490.

Eduigis Regina Poloniæ nupſit Vladiſlao Iagelloni, Duci Lituanici, qui ex Sconza *Ruſſa*.

I

Eliſabetha Regina, nupſit Caſimiro *Regi* Poloniæ, ac magno Duci Lithuaniæ, qui obiit 1412.

I

Vladiſlaus II. Primogenitus *Rex* Bohemiæ, & Vngariæ, obijt 1517. vxor Anna Comes Candalle in Aquitania.

V *Eliſabetha*, poſtea Anna nuncupata, *Regina* Vngariæ, & Bohemiæ Ludouico II. fratre in cunis *Rege* declarato à Solimano victo, & in fuga extincto 1526. nupſit Cæſari Ferdinando Auſtriaco, qui iure hæreditario regnum Vngaricum, ac Bohemicum recepit, quod poſtea tranſijt eodem iure Maximiliano Auſtriaco Cæſari, & ex illo *Rudolpho* II. Imper. indeque ad alios poſteros Domus Auſtriacæ. *Regnum Hũgaricum, & Boemicum ad Auſtriacos.*

VI. Igitur S. Eliſabethę Landgrauiæ genus gaudens S. Stephani Vngariæ *Regis* ſanguinis communicatione per feminas, deindè traſmiſſum eſt ad Auſtriacos Principes, inter omnes chriſtiani orbis Principes adeò pios, & catholicos, ac per conſequens eius ſtirpis, tum per S. Stephanum, tum per ſeipſam ſanctiſſimæ, vt participes fierent, certè benemeritos.

Hanc ſanctiſſimã, ac fortiſſimam mulierem, & *Reginam* Eliſabethã ſequutæ (præter neptem ſuam ſibi parem) tres aliæ Eliſabethę, quas ſciam, & ipſę egregiſſimę, ac Seraphicę; ſed nec tanta virtute præditę, nec tanto merito inſignitę, cum nondum Eccleſia eas aut canonizauerit, aut ſaltem Beatas declarauerit. Deuotiſſimam, atque omni commendatione dignam nuncupat Gonzaga in Prouin. Vltramontana S. Gabrielis Conu. II. *Eliſabetham Lupetiam Villa-noua, quæ zelo charitatis incenſa quicquid bonorum ſibi poſt viri mortem reliquum fuit, pauperibus liberaliſſimè erogauit. Quæque domum quandam à diro incendio ſigno crucis miraculosè vindicauit, aliaque miracula fecit.* Vide Marianum lib. 6. cap. 8. ex Baptiſta Moles in ſuo memoriali præfatæ Prou. Thielmans tom 2. vitarum Sanctarum Seraphici Ordinis, & nouiſſimè auctor Martyrol. die Septemb. 25. *Eliſabeth Lupetia.*

Sunt

VII Sunt etiam post vestigia S. Elisabethæ Lotaringę, & eius neptis illinc Elisabetha Polona Budæ 22. Decemb. istinc verò Elisabetha Poncia Lorcæ 30. Aprilis, de quibus idem auctor Martyrol. scribit. Ortus S. Elisabethæ nostræ: 1207. quando B. Franc. conuersus est ad Dominum; sponsata in cunis ad ann. 1209. in quo incepit Ordo Seraphicus. Vading. tom. 1. ad ann. 1209. num. 40. Obitus eodem anno, in quo obijt D. Antonius, sed non eodem mense; nam D. Antonius de mense Iunij; ipsa verò de mense Nouemb. 19. in quo eius diem festum celebrat Ecclesia. Inter concionatores, ac laudatores, quos meruit habere hæc regia mulier, cuius vitam, gesta, & miracula innumeri scriptores adnotauere, præcipuus quidem Seraphicus Doctor Bonauentura, qui tom. 3. operum concione de Sanctis 64. *Dormi securè* de ea sermonem habet. Canonizauit eam, vt dictum est anno 1232. Gregorius IX. Vading. in tom. 1. omnia memorabilia huius Sanctæ *R*eginæ luculenter prosequutus est; nos in præsenti parua de eius humillima patientia modò lectori subiicere excogitaui, dicente Apostolo: *Patientia nobis necessaria est, vt reportemus repromissionem.*

Ortus S. Elisabethæ.

Obitus.

Canonizatio.

S. ELISABETHA Landgrauia Arbor Genealogica spiritualis, ac cælestis. Omnibus Christianis Principibus in prodigium. Omnibus in aula Christi Proceribus ad miraculum. Omnibus perfectis viris in exemplum, maximè in admirabili humillimæ Patientiæ fructu.

I *Omnis arbor bona bonos fructus facit*, Matth. cap. 6. Vbi interpres noster ad mores, vt dictum est in S. Ludouico IX Galliæ Rege: *Arbor bona est bona voluntas, cui, vt consistat bona, quinque sunt necessaria, scilicet radix humilitatis, truncus obedientiæ, rami charitatis, folia sanctæ prædicationis, & fructus, idest dulcedo supernæ contemplationis, &c.* Dom. 8. post Trinit.

Bona volũtas est arbor genealogica spiritualis.

II Ipsa charitas, quæ in hac arbore prorumpit in ramos, ipsa est fructus spiritus in radice humilitatis, & in trunco obedientiæ ad Dei mandata firmiter consistentis, vt eius genesis per gradus virtutum durabiliter perseueret. Vnde *A*postolus, *Fructus autem spiritus est charitas*, quam sententiam explicat Interpres noster, ad præsentem materiam valdè genuinus, iuxta mentem D. *A*ugustini ita scribens Dom. 14. post Trinitatem ad finem, *Fructus autem spiritus est charitas, quem Augustinus vocat votum ad perfruendũ Deum propter ipsum, & se proximum propter Deum. Gaudium, idest puritas conscientiæ. Pax, quæ est tranquillitas, & libertas, à pacto dicta.*

Rami, & fructus huius arboris est charitas.

PATIENTIA. *Nota quod Patientiæ virtus tribus modis exercetur.*

cetur. Quædam enim ſuſtinemus à Deo vt flagella. Quædam ab aduerſario vt tentamenta. Quædam à proximo, vt perſecutiones, damna, contumelias contra quos omnes modos vigilare debemus, ne ad exceſſum murmurationis contra flagella opificis prorumpamur, ne ad conſenſum delicti ſeducamur, ne ad mali perturbationem protrahamur, ne hoc agentes retribui nobis præſentia bona requiramus. Vſque huc doctor noſter in genealogia arboris bonæ voluitat s, vbi charitatem conſtituit pro ramis, trium primorum fructuum generationem (ipſamet charitate in fructus prorumpente) oſtendit, ſcilicet, Gaudij, Pacis, patientiæ, quę ad eius educationem, & accrementum pluribus indiget, dum tribus modis exercetur. Patientia tribus modis exercenda.

III Nouem aliorum prolium liberorumque fructus, vt in totum 12. ſecundum enumerationem Apoſt. appendit idem doctor noſter in iſta arbore ſpirituali, ſic concludens illum ſermonem. *Longanimitas ſpectationis. Bonitas, ideſt dulcedo animi. Benignitas ideſt largitas rerum. Manſuetudo etiam nulli iniuriam irrogat. Fides, qua veraciter credimus illud, quod nequaquam videre valemus. Modeſtia, qua in dictis, & factis menſuram ſeruat. Continentia, quæ ab illicitis abſtinet. Caſtitas, quæ rectè vtitur licito.* Ad totalem huius mirandæ arboris conſtitutionem magno cordis feruore in verba amoris tandem prorumpens Seraphicus Franciſcanus (qui mihi omne bonum eſt in ſtudijs, & in ærumnis meis eſt omnis conſolatio) Doctor inquam meus, Dux, & magiſter, ita exclamat, ac ſi ante mentis oculos haberet Eliſabetam noſtram, quæ eodem anno obitu ſuo cum eius obitu viuificauit Eccleſiam. *Beata arbor, quæ tales fructus parturit. Beata anima illa, quæ eos comedit.* Dupliciter Beata extitit Eliſabetha ex hac parte, tum quia Beata, & generoſa arbor in horto Eccleſiæ horum fructuum vberrima extitit, tum quia eius B. anima eos, nunquam dicens ſufficit, cæleſti auiditate comedit. Tres priores proles ſeu fructus huius arboris. Alij ... vt in totū ſint 12. S. Eliſabeta dupliciter Beata arbor.

IV Antequam in lucem prodiret, talem fuiſſe ex aſtrorum aſpectu oſtenſam, habeo per argumentum hiſtoricum, quod ſic narrat Vadingus tom. 1. ad ann. 1209, ſub num. 44. Porro hoc anno S. Eliſabetham Andrea II. & Gertrude Carinthiæ Ducis filia Vngariæ Regibus pietate, & maieſtate præclaris exortam anno 1207 Hermanus Thuringiæ maximus Princeps, vulgo *Lantgrauius*, Ludouico filio infanti deſponderi curauit adhuc in cunis lactantem. Ferunt genethliacum quendam, Clinſor dictum, longe poſitum in Thuringiæ oppido Yſenach, paucis ante horis, quam Eliſabet ederetur in lucem, prædixiſſe naſcituram, nataque nomen, indolem, virtutes, miracula, nuptias, ac ſponſi nomen; denique lætitiam Eccleſiæ, tantarum rerum gratia declarandam, veluti ex ſiderum, quæ contemplabatur, aſpectu, citata d. prompſiſſe. Quam Eius ort. 1207 deſpōſatio in cunis 1209. Auſpicata vt arbor geneal ſpir. ante ortum.

quæ-

quidem prædictionem, qui diuino instinctum spiritu hominem volunt, veteris Balaami vaticinio comparant: qui vero diuinatricem Astrologiæ vanitatem derident, intra famam reponunt. Hæc maximus Minorum Annalista ex Iacobo Montan. in vita S. Elisab. cap. 1. Theodorico Thuringo de eadem lib. 1. cap. 1. Histor. de Lantgrauijs Thuring. cap. 35. & 37. num. 23. & 24.

Prolem quam ex hac arbore nunc delegimus argumento nostra præcipuã, & S. Elisabethæ magnanimitati, ac maiestati gloriosissimam, Principibus Christianis prodigiosam, Aulæ Dei Heroibus ad miraculum, magnis, & perfectis viris ad exemplum, erit *Patientia*, de qua quidquid in præsenti exhibemus, totum ex historia desumptum est.

S. *ELISABETAE Franciscana Patientia in tenella octo annorũ ætatæ & in pueritia, & adolescentia cum Sposo Suo veluti Aeneus Colossus.*

I LAntgrauius lingua Theutonica est latinè magnus Princeps, Dominus. In Germania inferiori sunt duo celebres Lantgrauiatus, Hassiæ & Thuringiæ, quam nos dicimus Italicæ *Turena*; huiusque Lantgrauiatus omnium nobilissimus. Hassia habet duos nobiles comitatus, *Zigenhaimum & Niddanum*. Caput Prouinciæ ac Lantgrauiorum sedes Castellum Cattorum vulgo Cassella. Thuringia inter Salam Visurgimque amnes protensa familiæ Saxonicæ paret. Caput regionis est Erfordia, ingens Vrbs, & quasi compendium totius Prouinciæ, Accademia quondam clara. Quarto suæ infantiæ anno illic ingenti gratulatione exportata est Elisabetha per missos à Principe Hermanno Vngariæ Legatos. Sub anno 1214. Gertrudis Regina Vngariæ, ac eius mater interfecta est (iure, an iniuria, id contendant alij) à Bancbano Regni Vngariæ relicto gubernatore, dum Andreas Rex expeditionis Christianæ belli in Turcas destinatus Imperator, proficiscitur in Orientem. Vide Bonfin. rerum Vngar. decad. 2. l. 7. Surium ad diem 19. Nou. Iacob. Mont. cit. apud eundem Vading. ibidem sub num. 35. ann. 1214. vbi hæc alia immediatè.

Lantgrauius idem est ac Magnus Princeps.

Thuringia.

Ann. 1214. Mater S. Elisab. interfecta.

II Annum tunc agebat Elisabetha septimum, vel octauum. Amissæ matris damnum maiori constantia, & prudentia, quam ab illa sperari potuit ætate, pertulerat, matricidæ non vindictam parans, sed veniam exorans. Magnum hoc indicium futuræ sanctitatis in tenera puella omnes indicabant; neque hoc solum, sed alia multa argumenta cælitus inditæ virtutis, at superinduendæ pietatis veluti progymnasmata in omnium oculis edebat. Hinc in ea regia infantia (cui & respondit maiori stupore adolescentia) circa

Exorat prò Matricida veniam.

ca reuerentiam in templis, orationes quotidianas, Ioannem Apoſtolum patronum ſuum maximè colens, ac feſtiuos dies, ad peculiarem ad mirationem cunctos alliciebat. Vt exemplum illud de exorata pro Reginæ Matris ſuæ interfectore venia, virtutem Patiētiæ veluti ſtupendiū totius Chriſtianæ perfectionis coloſſum ænea ſtabilitate firmatum conſtituit. Ad quod impigra conſtantia excolendū vlla occaſio ab ea vnquam prætermiſſa eſt, vt egregia probant paradigmata, quorum præcipua hæc ſunt.

III Ingreſſis templum cum Sophia, ſponſi matre, Eliſabeth, & Agnete Sponſi Sorore, Virgine admodū pulchra, cū qua educabatur, pari veſtium ornatu, parique coronarum gemmis auroque fulgentium geſtamine: Coronam ſuam Eliſabet confeſtim deponebat; atque tamdiu inglorium verticem oſtendere perſeuerabat, quoad, ritu ſacrorum completo, domum redire monebatur. Quod cum Sophiæ veluti temerè factum vehementer diſpliceret, percunctanti cauſam, ita citò reſpondit Eliſabetha, humillima patientia ſocrus indignationem pertemperans, ac omnis humilitatis, & Patientiæ ſpinarum fontem Chriſtum crucifixum exaltans. *Abſit à me tanta procul impietas, vt ibi caput meum turrito faſtu micantis coronæ ſuperbiat, vbi caput ſaluatoris mei ſpinis coronatum acerbè compungitur.* Ita iam tunc diuina charitas in caſta puellaris animi præcordia animaduerſione Dominicæ paſſionis veluti mucrone quodam vulnus agere cepit, eaque ſibi deinceps vendicare.

Ingreſſa templum in conſpectu crucifixi coronam deponebat.

Indignationē ſophiæ ſocrus humillima patientia tempe rat.

IV Varijs modis propter virtutes, ſed maximè propter humillimam eius patientiam, ac tractabilitatem, tum à Socru, tum à priuatis equitibus, qui ob tenuitatem dotis remittendam regno ſponſo ſuadebant, iniurijs paſſim afficiebatur. Nihilominus in æneo hūmillimæ ſponſæ ſuæ lectiſſimæ Patientiæ Coloſſo auctius maluſq; amoris ſimulacrum erigebat ſponſus, chariorē auro monte, aulicorum proteruis reſpondens, ſibi ſponſam forè conteſtans. Quod tum munuſculis, tum caſtis amplexibus aliquando oſtendit; & inter munuſcula illud dilectæ Virgini gratius, quod in lapidis ſpecularis vitro virtus Patientiæ Chriſti ſpeculi illius immaculati accepit imaginem, de quo interpres noſter in die Paraſceue, *Speculum ſine macula, & candor lucis æternæ conſpuitur.* Erat enim id munuſculum, (vt refert Vadingus ibidem num. 40.) è ſpeculari lapide in tenuiſſimas cruſtas fiſſo, gemina facie ſpeculum ſic fabrefactum, vt pars vna vitri modo translucida, colorumque fucis nuda eſſet, altera Chriſtianæ crucifixionis picturam præferret. Quo munere, donata virgo, ſubdit auctor, dici non poteſt quanto ſit affecta gaudio: cum & ſponſum in admiſſo ſemel amore confrare, & oblatrantium inuidiam nihil effeciſſe experimentis adnotaret.

Iniuriis affecta propter virtutes carior fit ſponſo ſuo.

Munuſculum Chriſti crucifixi in ſpeculo miſſum ſponſæ à ſpōſo ſuo

V Ab anno Christi 1221. ætatis verò Elisabeth 14. in quo nuptiæ magna pompa celebratæ, vsque ad annum 1227. obitus Beatissimi Principis viri sui Ludouici (cum quo tres proles suscepit, Hermannum paterni Principatus hæredem, duasque filias, quarum vna Duci Brabantiæ in matrimonium collocata est, altera sanctimonialium ascita collegio, atque in Dominam electa, illis religiosè præfuit) maritalem statum annis quinque incomparabilibus virtutum, & maximæ heroicæ patientiæ exemplis consecrauit, sanctificauitque ad ingentem terrestrium, cælestiumque admirationem. Sed viduitati suæ statum vsque ad ann. 1231. per annos quatuor, quibus totus vitæ suæ cursus annorum vigintiquatuor, neque virilem ætatem attingens cóclusus est, sola humillimæ suæ patientiæ virtute talem profectò hanc reddidit Heroinam, qualem in sequenti nostro argumento proponemus. Franciscanam Elisabethæ patientiam ipse nuncupo, non solum propter intensum in D. Franciscum amorem, à quo meruit mantellum recipere, in signum gratitudinis à sancto viro sibi transmissum; vt habet Vading. ad annum 1226. sub num. 61. verum etiam quia ita ipsi peculiarem facio virtutem hanc, sicut de ea legimus in rebus gestis D. Francisci.

Tres liberos habuit Elisabeth.

VI Scimus iam humillimum, patientemque Hierarcham nostrum mandasse in sanctæ obedientiæ virtutem Primogenito suo, vt in terra supinum iacentem ter conculcaret, pedemque ori superponeret, eo quod se turbauerat, quia orationi occupatus, & extra se positus, vocanti sibi ter, nihil respondit. Quid simile etiam legimus de Elisabetha nostra in statu connubiali, & sub inuiolata lege mariti, in qua sanctissimam vitam iam per quinquennium egit. Sacerdos Christi Conradus Marpurgensis, vita, & eruditione præclarus, quem fuisse S. Patris Dominici alumnum aliqui asserunt, etsi Vadingo minimè probetur ad ann. 1226. num. 48. magnam habuit à Pontifice auctoritatem per Alemanniam verbum Dei prædicandi. Ludouicus clarissimus, & piissimus Princeps omnes templorum præfecturas, ac sacerdotia, quæ ipse conferre habebat, conferendi in quos vellet potestatem illi dedit; quinimò & vt ab Elisabetha coniuge sua obedientia, matrimonio congruens, præstaretur, assensus est. Quam illa, quæ peregrinos exercendi christianæ humilitatis, & magnanimæ patientiæ actus siti quadam ingenti inexplebiliter æstuabat, & deuotissimè præstitit, & studiosissimè seruauit. Successerat Conradus iste Fratri Rodingero Minoritæ Guardiano Halberstadensi, ac primo Magistro, & instructori spirituali S. Elisabethæ, de quo idem Vadingus 1221. num. 10. & 1228. n. 85.

Francisco humillima patient. persimilis.

Promittit obedient. Conrado Sacerdoti.

Primus instructor Elis. Fr. Rodigerus Minorita.

VII Eam obedientiam Conrado promissã, & deuotissimè præstitit, & studiosissimè seruauit non solum toto biennio, quo Princeps postea superuixit, verum etiam posteaquam è vita migrauit, & qui-

& quidem multo promptiorem, abſolutioremque. Habiturus aliquando concionem idem Magiſter de rebus, vt ſolebat, diuinis, eidem Chriſti famulæ intereſſe præceperat.

Quod cum illa inopinato ſororis viri ſui aduentu, præpedita non impleſſet: ſtatim vt inobedienti remandat (ir certum ſerio, an tentandi aſtu) nolle ſe deinceps quicquam ipſi iubere, quæ datam obedientiæ fidem tam facilè rupiſſet; vteretur deinde libertate ſua, haud eum ſe virum eſſe, qui verba ſibi dari æquo animo poſſet ferre. *Hoc nuncio vehementer Eliſabeth percuſſa, Magiſtrũ proſtidie maturius adit; deiectiſque in terram profundo pudore luminibus, veniam ſibi dari, ſuppliciter poſcit. Quam eum ille veluti indignabundus auerſaretur, ad pedes eius regia mulier, nulla habita generis ſui ratione, aduoluitur: ea demum humilitate veniã conſecuta, caſis tamen prius ancillis, quarum forſan negligentia cauſam huic offenſæ dederat.* Vading.ci atus 1226.ſub num.47. Indignationem ergo, atque increpationem ſanctiſſimi magiſtri ſui Franciſcana patientia ſuſtinuit Eliſabeth. Humilitate item Franciſcana veniam obtinuit ob neglectam obedientiam, & veluti ſi Frãciſc. ad pedes B. Bernardi ſubiecti perſonam induiſſet, ei ſimillimam, ad illius peruoluta pedes, ſe oſtendit.

Stupendum humilitatis, & patientiæ exemplum.

Similis Frãc. Eliſab.

VIII Ex miſeratione, & charitate, ſecum ab infantia creſcente inclyto virtutum habitu propenſa Seraphicam Franciſci humilitatem, ac patientiam erga pauperes quantumuis abiectiſſimos exercuit ad miraculum. Multas propterea ſuſtinuit iniurias, & incommoda, nec tamen vnquam abſtinuit à generoſo opere. De ea eſt illud Iſaiæ cap.35. *Lætabitur deſerta, & inuia, & exultabit lætabunda.* Vbi interpres noſter alibi datus in Dom.2.Aduentus. *Vita cuiuslibet Religioſi debet eſſe deſerta, ideſt in omni exterioris ſubſtantiæ abrenunciatione. Inuia, ideſt ſine via, vt nullum veſtigium aliquid habendi in ipſius remaneat voluntate. Sed oportet adiungere tertium, vt ſcilicet ſciat religioſus eſurire, & ſitire, & penuriam pati, & ſic erit ſolitudo, quæ tunc exultabit, cum hæc, & his ſimilia patienter ſuſtinebit.*

Vita religioſa in tribus conſiſtit.

In religioſa, ac regia muliere Eliſabetha hæ tres virtutes ſtatum eius coniugalem adeò ſeraphico B.Franciſci lumine illuſtrarunt, vt plurimorum religioſorum vitam non ſine ingentis confuſionis caligine obnubilarent. Vnde Summus Pontifex in Bulla canonizationis ſub dat.Peruſij Kalend.Iunii Pont.ſui anno 1x.Chriſti pietati pietatem Eliſabeth referens, veluti ingenuum exemplum ſuo exemplari typumq; prototypo reſpondens, hæc inter alia. *Huiuſmodi quidem pietatis ſeriem B.Eliſabetha, ex regali orta progenie, & Thuringiæ Lantgrauia gratioſa, ſolerti meditatione conſiderans, & iam dicta eligens inſtituta continuit obſeruare ſtudijs, vt dignam*

Narrat Greg.IX. Eliſabethæ preconia.

perceptione se redderet perpetuæ claritatis, quasi ab ortu vitæ, vsque ad occasum, virtutum vacando cultui, nunquam desijt in charitatis amplexibus delectari. Nam in confessione veræ fidei, vitaq; dedita sanctitate cælestis Reginæ diligendo Filium, per quem dulcedinem consequi posset cælestium nuptiarum, ita dilexit & proximum, quod amœnum sibi constituens illorum familiarem habere præsentiam, quam eorum inimica corruptio cunctis suggerit, effici peregrinam se in multis sibi reddidit inopem, solicitam fore pauperibus multiplicitet affluentem.

Ab ætatè tenera tutrix, & factrix pauperum.

IX *Quorum ab ætate tenera tutrix esse desiderans, & amatrix, eo quod sciret perennæ vitæ præmium dilectorum Deo acquiri meritis egenorum, adeò conditionem ipsorum gratam sibi constituit, quam naturaliter sæcularis elatio vilipendit, quod etiam licitis sibi delicijs, quas offerebat status excellentia coniugalis, deductis pluries in contemptum, corpus delicatum, & tenerum reddebat assidua parsimoniæ studio maceratum, tantò sibi meriti quantitate proficiens, quantò quod spontè geritur, maioris gratiæ præmia muneratur. Quid vltra?* Istud quid vltra, sub interrogationis admiratione exscriptum cum sequentibus encomijs pontificibus ad finem dabimus. Cætera heroicarum virtutum Elisabet apud Vadingum suis in locis videri possunt. Verum cum christiana patientia è visceribus humilitatis progressa, *Lamina aurea sit, in qua nomen Dei sculptum est*, vt alibi dictum ex interprete nostro, hanc in aureo Chrisostomi ore reperimus veluti materiem quandam excellentem, in formam coronæ regiæ verbis suis redactam, capitique Elisabethæ peridoneam. Cuius lapides pretiosi *Illæsio* in omni loco. *Profectio* in tentatione. *Sublimitas* in humiliatione. *Victoria* in conflictatione. *Coronatio* in occisione. *Libertas* in seruitute. *Securitas* in periculis. *Lætitia* in custodia. *Gaude Patientia* (ait Chrisostom. apud Metaphr.) *& exulta, quia vbique secura es, vbique illæsa. Si tentaris, proficis. Si humiliaris, erigeris. Si pugnas, vincis. Si occideris, coronaberis. In seruitute libera. In periculo tuta. In custodia læta.*

Corona virtutum ex patientia effecta.

Franciscana S. Elisabethæ patientia in Viduitatis statu eò super omnem credulitatem prodigiosior, quò ad omnem christianam spem funditus euertendam proximior, aptiorque aduersitas.

I AGens B. Franciscus cum Beato Leone, confessario suo, instruensque eum circa perfectam religiosorum lætitiam, talem ei doctrinam proposuit, qualem simplex ille sacerdos, ac discipulus, etsi multa sanctitate donatus, nunquam excogitare potuisset.

tuiſſet. Oſtendit namque perfectam Fratrum Minorum lætitiam non conſiſtere in magnæ ſanctitatis, & ædificationis per totum orbem terrarum exemplum; in miraculorum operatione vſque ad mortuorum reſurrectionem, in ſcientia omnium linguarum, & diſciplinatum, in gratiis gratis datis, & in eloquentiſſima prædicatione, quãuis ea omnes infideles ad fidẽ cõuerterẽtur. *Sed quãdo* (inquit, exemplificans de perſonis propriis) *venimus ad locum S. Mariæ de Angelis ſic balneati pluuia, & frigore congelati, luto etiã deturpati, & fame afflicti, & ad portam loci pulſabimus, & veniet portarius iratus dicens. Qui eſtis vos? Et nos dicemus: Sumus duo de fratribus veſtris. Et ille è contrario diceret: Imo eſtis duo ribaldi, &c.* Et vt tales malis verbis primò tractaret, clauſo oſtio in faciem. Secundò, item nos pulſando, ne moriremur fame, & frigore, alapis, & tunſionibus iratior exiens nos afficeret. Tertiò denuò nos ad oſtium percutientes, plorantes, clamantes, rogantes, vt introduceret, quia nox iam ſupereminet, fuſte foris ſtans indignabundior percuteret, & capiens nos per caputium ad terram ſuper lutum, & niues proijceret,

Doctrina S. Franc. de perfecta lætitia ex virtute patientiæ.

Tria aduerſa in virtutem patient.

1 Si tot repulſas, & iniurias ſine turbatione, & murmuratione tolerauimus patienter, & cogitauerimus humiliter, & charitatiuè, quod ille portarius veraciter nos cognoſcit, & quod Deus excitat linguam eius contra nos, *Scribe, quia ibi eſt perfecta lætitia*.

Tria verę patientiæ argumenta.

2 Si nos patienter illas increpationes duriſſimas colaphos illos portabimus, & iniuriari cum amore pepercerimus toto corde, *Scribe quia ibi eſt perfecta lætitia*.

3 Si tot denique mala, ſi tot iniurias, & verbera cum gaudio toleramus, conſiderantes, quod pœnas Chriſti benedicti tolerare, & portare debemus, *Scribe, & nota diligenter, quod ibi eſt perfecta lætitia*, & audi concluſionem.

II Inter omnia chariſmata Sancti Spiritus, quæ Chriſtus ſeruis ſuis conceſſit, & concedet, præcipuum eſt vincere ſeipſum; & libenter propter Deum, & charitatem Dei opprobria ſuſtinere. Nã in omnibus mirabilibus ſupradictis nos gloriari nõ poſſumus, quia non ſunt noſtra, ſed Dei. *Quid enim habes, quod non accepiſtis? Si autem accepiſti, quid gloriaris, quaſi non acceperis?* 1. Corinth. 4. Sed in cruce tribulationis, & afflictionis poſſumus gloriari, quia illud eſt noſtrum. Et ideo dixit Apoſtolus, *Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri*, Galat. 6. Hæc ex ſchola, ac doctrina Seraphici Patris, & Magiſtri Franciſci ſumpſerunt, & adnotauerunt ſcriptores noſtri, quos citat auctor Chronicorum Marcus, & nouiſſimè Vading. tom. 1. ad ann. 1221. n. 31.

Ratio fundamentalis de perfecta lætitia ex patient.

Quæ idcircò hic principio adnotaui, vt palpabili exemplo ſimillimam

Obitus viri Elisabethæ Hydrunti 1227.

limam Elisabethæ nostræ patientiam Francisci patientiæ extitisse non sine vultorum nostrorum rubore fateri, & attestari astringeremus, proposita eius viduitatis historia.

III Anno 1227. anno altero post obitum B. Francisci, obiit Ludoicus Lantgrauius, Elisabethæ maritus, in vrbe Hydrunti (vulgò Otranto) quæ est illius Prouinciæ Metropolis, & miliariis viginti Italicis a patria mea distans est. Expeditio cuius illa in terram sanctam, quam Federicus Imper. huius nominis II. coactè emādauerat, territus Cæsar minacibus literis Christi Vicarij, excitante pietate vniuersos fermè Europæ Principes impulit ad sacrum bellum Brundusium versus, vbi congregandi erant. Inter primos adfuit ex Germania præfatus Lantgrauius innata pietate, & rara persuasione vxoris Elisabethæ, vt habet legenda MS. Marianus, & Bonfincus decad. 2. lib. 7. quæ summo dolore audiebat sacra loca Hierosolymorum in inimicorum fidei potestatem redacta. Principes omnes Cruce signati, è portu Brundusii soluentes Lantgrauius post honorificam susceptionem, & salutationem, Troia ab Imperatore, & cum eo familiaria colloquia, simul cum iisdem Principibus venit Otrantum, siue Hydruntum, vbi Imperatricem salutauit; completisq; omnibus boni, & Christiani Principis officiis, paulopost obdormiuit in Domino 3. Idus Sept. nō sine propinati ab Imperatore veneni suspicione, vt habet Sigonius de Reg Ital. lib. 8. & alii apud Vading. loco cit. 1227. num. 6.

Sanctæ vxoris pietas magis eum excitarat ad sacrum bellū.

Refertur Elisab. mors mariti.

Sophia Ludouici mater habito triste nuncio de filii obitu, nil morata, vbi agentem in arce inuenit Elisabethā, post familiaria salutationis verba, sic eam conuenit. Ne granatim accipias, ô filia, si quæ Principi filio meo acciderint, declarauero tibi. Quibus Elisabeth auditis, captum esse suspicata, respondit. Si captus, atque in vincula coniectus est frater meus, quamdiu per Dei gratiam, & amicorum munificentia liberabitur. Tum Sophia, diem, inquit, suum obiuit. Perculsa mox graui mestitudine ad tam infaustæ rei nuncium Elisabeth, consertis inuicem manibus, amarissimè flere cæpit, dicens. Si mortem frater meus obiit, & mihi quoque posthac mundo, eiusque vanitatibus defunctæ, morietur mundus ipse. Videre tum erat, vt dolorem de morte Principis conceptum augeret desolatio illustris viduæ, cunctisque in præsentiarum consistentibus lachrymas exciret vberrimas.

Verba Elisabethæ audita viri sui morte.

IV Hæc ærumna in ea cunctarum ingētium moliminum ærumnarum, quæ confestim illi acciderunt, proximum extitit præludium. Perculsio in pectus eius Amazoneum de obitu viri terribilis fuit; perdidit enim thesaurum illum maximum, & super omnem mortalem thesaurum maiorem, de quo ita noster Annalista ibidē. Verè pius Princeps, & dignus, qui non peregrè, sed domi suæ diem supre-

Viri sui pietas, & elogia.

supremum obiret. Nisi parui referret, vbi terrarum mortales naturæ concedant, qui mori semel habent. Annales Lantgrauiorum Thuringiæ inter Germanicas historias procusi, albas se circumdantes vidisse in morte Columbas, referunt; miraculis claruisse, eiusq; diem festum Hierosolymis celebratum, scribunt Symon de Heza in Chron. MS. Marian. cit. & alij. Christianissimum, & beatissimum Principem appellant dicti Annales, eiusque hæc addunt elogia. *Ludouicus gloriosus Princeps Thuringiæ dignus consortio Elisabethæ, extitit mediocris staturæ, decens valdè proceritas, & gloriosi vultus serenitas. Erat pudicus, carne mundus, cunctis affabilis, Ecclesiarum, & Cœnobiorum fidelis protector. Erat tunc sublimis Thuringorum Prouincia, tanti Principis nomine insignita, Sanctæ Elisabethæ meritis nominata.* Historia item de Lantgrauiis cap. 40. ita habet.

Sanctitas miraculis testata.

Phisonomia, moresque.

Iste Ludouicus Lantgrauius fuit multum virtuosus, eloquio dulcis, moribus suauis, & virilis. In exercitijs militaribus strenuus, & agilis. Pauperibus benignus. Ad vxorem suam dilectissimam Elisabeth multum affabilis. Et quia videbat vxorem Deum diligere, & se in misericordiæ operibus exercere, carnem ieiunijs, & alijs castigationibus domare, quamuis aliquando doleret, timens de eius teneritudine corporis, quod absque periculo mortis non posset ferre tantas abstinentias, tamen sibi in omnibus cooperabatur.

Exercitiis spiritualibus, coniugi semper fecundus.

S. Elisabeth semel ignominiosè eiecta, atque simul inclytè quinque reuelationibus excelsa.

I Non defuit in tempore desolatæ mulieri diuina consolatio, quæ deiectum mœrorem, animum ita refecit, confirmauitque, vt & præsentibus malis minimè succumberet, & multo grauioribus, quæ illi posteà superuenerunt, sustinendis par esset, & eo constantior, quo illorum insueta, atque inexcogitabilis, ingruensque tempestas in eius excidium iam imminebat. Paruo post tempore magnates quidam, qui Henrico defuncti Principis fratri per ætatem ad regendum principatum nedum idoneo, auctores erant, posthabito Dei timore, ac publica honestate contempta (tantum valuit ratio status Macchiauellica) afflictam Dei famulam, etsi Lantgrauii consortem valdè lectam, Hungariæ Regis filiam, hæredis Principis matrem, viduamque recentem, grauius afflictari fortunis omnibus exutam, ceù ignobilem aliquam, ac mala fama affectam, arcem coegerunt excedere.

Dominandi libido quid nō molitur crudelitas?

II Quid verò resoluerit in ista adeò ignominiosa expulsione regia adolescentula, ac vidua, audiamus nec parum obstupebundi Annalistam nostrum ibidem. *Amplexa est pro Deo ignominiam*

Hæc fuit vermillima in Franc. paupertatia.

Apo-

Apostolorum imitatrix, & Martyrum digna purpuris. Nulla in corde libido vindictæ, nullum in ore murmur, nulla in gestibus indecentia. Lætabatur quidem tacita virtutis conscientia, & fiducia in Deum subrecta, etiam foris pro indignitate sæuissimæ eiectionis. Quamuis verecunda lachrymis affatibus ora rigantibus, nequaquã tamen pusillanimitate abiecta, sed maiectate mutata, dum in patien tiasua augustam animam possidebat.

III Iam tunc multò præstantior Prienensi illo Philosopho Biante ibat, nihil secum portans rerum caducarum; quod nimirum longè meliora bona, non humeris, sed animo gestaret, quæ nec rapinæ essent, nec furto prostant a. Thesaurum incorruptibilem portabat in via, omni thesauro corruptibili spoliata, nec tamen depredari desiderabat, quinimò nec poterat. Exacta igitur propriis ædibus ad inferius oppidum profecta, in cauponulam vbi erat (vt habet Bonau. serm. de S. Elisabetha, Bonfincus decad. 2. l. 7. MS. Louan. ant. med. & alii) hara porcorum, quæ misellæ primum offerebatur, vnà cum ancillis diuertit. Et ecce cælestes margaritę ante porcos in Principe Elisabetha missæ, haud non in deferentis eas, sed in mittentium dedecus, & conculcationem. Mansit ibi tantisper, dum noctis medio significari campanæ pulsu diuinas laudes in cœnobio Fratrum Minorum audiret. Quo cum venisset, rogauit obnixè Fratres, vt Hymnum *Te Deum laudamus* decantarent. Quo semet nòn modo patienti, sed & læto animo præsentem calamitatem ferre declararet. Apostoli vocem, & Apostolici viri Francisci doctrinam, & exemplum, vt paulò ante retulimus, secuta, qui Rom. 5. *Gloriari in tribulationibus*, ac Deo gratias agere, & alios docuit, & ipse in primis non ommisit. Et ipsa, & Apostolorum discipula, & imitatrix, & religiosorum veluti doctissima Magistra effecta. Verum profundæ huius tribulationis abyssus nouum nouæ tribulationis abyssum vocauit, vt ex hisce aliis liquet.

Diuertit vna cum ancillis in cauponulam.

Rogat Minores, vt cantẽt Te Deũ laudamus.

IV Cum enim propter sæuitiam eorum, qui arci præsidebant, vix vnus, aut alter eiectum Principem recipere auderet hospitio; Fanum ingressa desolata mulier, magnam inibi partem diei consumpsit. Quo cum & liberi eius nouo inhumatis genere ex arce fuissent allati, pari cum matre infortunio constringendi; credi potest dolori additum esse dolorem accessione grauissima, tum quod hyems erat, tum quod ipsa & domicilii, & rerum omnium inops, ne tantillum quidem habebat, quo se, & ancillas, liberosque vel vnum diem sustentaret. Necessitate ergo, quæ legem non habet, coacta Sacerdotis cuiusdam hospitium precario, aut mendicabulo potius consequitur, vbi cum non tam incommodè, sed & miserè degeret, in æmuli cuiusdam sui ædes, quæ pro spa-

Eiiciuntur etiam eius filii.

Mẽdicat hospitium.

tio commodiores videbantur, iussa immigrauit.

V Sed nec ibi agenti potuit vlla vel commoditas, vel quies contingere: quando & hanc domesticorum petulans ad inferendas iniurias libido perturbaret, & illam denegatum iustæ mansionis spatium interciperet. Inde ergo migrans, ac parietibus, qui se qualicumque sepimento à pluuia, & frigore defenderant, valefaciens, ad prius hospitium (quandoquidem toto oppido alium adire minimè dabatur) remeauit, dicens: *Parietibus quidem gratias ago, easdem hominibus etiam actura libenter, si causa, cur id facerem, subesset.* Sic filia Regis ab altissimo diuitiarum, vel minimè haud paulatim, sed subitaneè, & improuisò deiecta, eousque pauperatis deuenit; vt ablatis vitæ necessarijs, etiam angustas ergastuli magis, quam diuersorij, non sine mendicitate adipisceretur: Et quæ pauperum liberos materna pietate tollere solebat, suos ipsa cogeretur alendi gratia ad alios transmittere. *In hac tamen rerum difficultate posita nihilò erga pauperes minus afficiebatur, subtrahens sæpius genio suo, quod illis erogaret.* Ipsa mendica, pascit & mendicos.

VI Mirandis plus mira succedunt, dum ex omni parte insignis patientiæ clarissima documenta se produnt, Anus quædam erat (teste Mariano, & Bonau. apud Vadingum citat. num. 10.) cui Elisabeth languore pariter & inopia pressæ multa pietatis beneficia præstiterat. Fortè ijs duabus è diuerso obuiam sibi medio itinere factis, qua transituris munita erat extantibus via salicibus ob profundioris cęni volutabrum, anicula cedere benefactrici suæ dedignata, eam rigido, proteruoque impactam occursu, in cœnum deturbat, iacentemque risu, & conuiciis incessens, abit. Elisabeth perlitis plurimo luto vestibus, adeò miti animo illatam tulit iniuriam, vt exundante lætioris conscientiæ gaudio, vultum serenitate perfusa subriserit. Ita vera filia, discipula, & imitatrix Patris sui Francisci, de quo, in foueam niuis plenam à latronibus proiecto, est illud rithmicum: *Dum seminudo corpore laudes decantat Gallicè zelator nouæ legis, latronibus in nemore, respondet sic prophetice, Preco sum magni Regis; audit in niuis frigore proiectus, iace rusticè, futurus pastor gregis.* Et illud aliud, *Luto, saxis impetitur, sed patiens vir nititur, vt surdus pertransire.*

Ab anu ingratissima in cœnum deturbatur.

Quam similis B. Francisco.

VII Statim post hæc experimento in semetipsa probauit id, quod docuerat S. Franciscus B. Leoni, instruens eum de perfecta in religiosis cordibus lætitia per heroicæ patientiæ virtutem. Siquidē consueto pietatis studio rem diuinam audiens, Elisabetha extra se rapta est semel, & iterum, vbi secunda vice Christum vidit. Plurimas etiam accepit reuelationes à B. Virgine Maria, frequenter & veluti ad delicias, nutumque ei apparente. Quinque ei factas re- Reuelationes B. Elisabethæ apud Marianum.

uelationes refert Marianus, ex quo eas rescripsit Vadingus noster loc. cit. sub num. 12.13.14. Quibus magis, ac magis in proposito sustinendi maiora ludibria, exercendique nobile patientiæ christianæ, ac Franciscanæ studium confirmata, reliquum vitæ cursum, quē sub humillimo tertij Ordinis S. Francisci iugo gloriosissimè anno ætatis suæ 24. clausit, communi stupore transegit. Arboremque suā spiritualem ad immortalem virtutum genesim, expandens per totum terrarum orbem ramos, mirabiliter euexit. Qua de re obstupescens Summus Pontifex Gregorius IX. in citata canonizationis suæ Bulla ita exclamare auditus à tota Republica Christiana: *O felix mulier. O matrona mirabilis. O dulcis Elisabeth, dicta Dei saturitas, quæ pro refectione pauperum panem meruit Angelorum. O inclyta vidua* Virtutum fœcunda sobole, *quæ studens ex gratia consequi, quod à natura non poterat indulgeri, diris animæ hostibus per scutum fidei, loricam iustitiæ, gladium spiritus, salutis galeam, & hastam perseuerantiæ debellatis; sic amabilem immortali sponso se præbuit. Sic Reginæ Virginum se dilectione continua colligauit suum deprimendo dominium, in ancillæ humilis famulatum. Sic Sanctis Elisabeth antiquis processibus conformem se reddidit, dum in mandatis, & iustificationibus Domini sine querela simpliciter ambulauit. Dei gratiam secreto mentis per affectum concipiens, & eandem per effectum pariens, & nutriens assiduè per profectum, quod solum omnium in se spectantium, & exaltatio quorumlibet in humilitatis, & innocentiæ vallibus positorum, in promissæ suis præmia retributionis exurgens, ipsam mortis nexibus expeditam, prouexit ad solium, luce inaccessibili luminosum, &c.*

Ecce noua Christi in palestra Apost. Amazona.

Quomodo arbor Geneal. spirit effecta.

S. ELISABETHA altera Regina Portugalliæ.

S. Elisabethæ Aragoniæ genus.

I Hæc admirabilis fœmina, gloria, & honore coronata S. Elisabeth, Reginæ Vngariæ, ex sorore paterna, materno sanguine Estensi, sibique auia, neptis fuit, & imitatrix. Petrum III. Aragoniæ, & Siciliæ Regem habuit parentem, iam Dionysio Regi Portugalliæ elocata. Petrus verò primogenitus fuit Regis Iacobi, qui non per Eleonoram Alphonsi IX. Regis Castellæ filiam, sibiq; primam vxorem propagauit paternum stemma, sed per Iolesiam memoratam Estensem; quam vbi Elias Reusnerius in Regum Vngariæ ex Regibus Pannoniæ stirpe annuit fuisse filiam ipsius Beatricis Estensis; in Genealogia deinde Regum Aragoniæ dicit matrem eiusdem Iolesiæ, Andreæ Vngariæ Regis filiæ, vxorisque Iacobi Regis Aragoniæ, extitisse Iolesiam Imperatricem Byzantinam, quod sibi videtur apertè contradicere. Eius formalia verba

Difficultas ex Elia Reusnerio.

ba in Andrea II. Rege Vngariæ sunt ista. Ex Beatrice Aldubrandini Marchionis Estensis filia vxore altera.

Holesia vxor Iacobi Regis Aragoniæ	Stephanus posthumus in Italia natus, &c.

II In Rege postea Aragoniæ Iacobo, cognomento Espugnatore, cui tribuit duas vxores legitimas, Eleonoram memoratam, & Iolesiam, sic ait. *Liberi eius ex Iolesia, filia Andreæ Regis Vngariæ, & Iolesiæ Imperatricis Bysantinæ vxor altera*, Petrus III. &c. Igitur aut necesse est fateri, Beatricem Estensem vel prius, vel postea Imperatricem Byzantinam extitisse, aut in manifestam contradictionem lapsum esse Eliam. Sed de hoc alibi. Habuit etiam Iacobus Rex tertiam coniugem Teresiam, Ioannis Bidauræ filiam, ex qua orti duo Principes, Petrus Dominus Castri Ayerbæ, & Iacobus, Dominus Castri Xericæ in Regno Valentiæ.

III Si alta serie Regiam Aragonensium Prosapiam, vnde Sancta Elisabetha emersit, peruestigabimus, innumeras coronas tam regales, quam augustales reperiremus apud historicos, ad quos pro illarum pleno intellectu missum facio Lectorem. Stemma paternum Petri III. Regis (qui ex Constantia Manfredi Regis Siciliæ filia genuit Alphonsum III. Regem cælibem, item & tertio Federicũ Siciliæ Regẽ, cui vxor Leonora, Caroli Regis Siciliæ filia, item 4 Petrum, qui vitam priuatam duxit, & quinto S. Elisabetham nostram, ac sexto Violantam, coniugem primam Roberti Regis Neapolis) secundo natus, Iacobus Rex Siciliæ ad posteros transmisit: Procreauit namque Iacobus ex Blanca, Caroli Regis Neapolitani genita, altera coniuge, relicta iam priore Maria Alphonsi X. Regis Castellæ filia, decem liberos, quorum Alphonsus IV. Rex, cognomento Benignus, hæres, & successor, duas vxores habuit, Tyresiam, & Leonoram. Tyresia per Petrum IV. Regem eius filium, & hæredem, qui quatuor coniuges duxit, transtulit successionem, ac regimen ad Alphonsum V. cognomento Magnanimum. Nam Ioannes Petri IV. filius ex quarta vxore Sibylla Forciana, & in Regno Aragoniæ, & Principatu Barchinonæ successor, etsi duabus copulatus coniugibus, scilicet Matthææ, Arminiacensis Comitis filiæ, & Violantæ, à Duce Ebaris genitæ, Ioanna, quam genuit ex priori coniuge, nupsit Matthæo Foxæ Comiti, Iacobus deinde ex posteriori procreatus obiit puer, & Violanta, ex eadem edita, nupsit Ludouico Andegauensi Regi Neapolis.

Propagatio Genealogica Petri 3. Reg. Aragon. S. Elisabethę Lusitanæ parentis.

IV Pariter Martinus eiusdem Petri IV. Regis filius per tertiam coniugem Leonoram Petri Siculorum Regis filiam habuit solum Federicum, qui puer obijt. Leonora igitur, eiusdem Petri IV. filia ex Sibylla Forciana prædicta quarta vxore, succedens paternæ hæredi-

In Rege Martino genus, Regum Aragon. extinctũ

reditatl, propagauit sobolem, atque Regibus Castilianis hæreditatem transtulit. Quandoquidem locata Ioanni I. Regi Legionis, & Castellæ, genuit Henricum III. Castellæ Regem, patrem Ioannis, ac XVII. Regem Aragonum, & Siciliæ, cognomento Honestum, à quo secundo natus Ioannes Rex Nauarræ, & Aragoniæ annis 20. & Alphonsus V. memoratus Magnanimus Rex XVIII. Aragoniæ, & Neapolis annis 42. Cui successit in Regem XX. eius filius Ferdinandus V. Rex Catholicus ann. 37. cui vxor Isabella Castellæ, & Legionis Regina, filia verò Ioanna Philippi I. Pulchri Austriaci coniux, per quam omnem Monarchiam in vtroque Orbe Austria gens adepta est.

Sed fœcundior, ac felicior propagatio Regũ Lusitanorũ per S. Reginã Eli sab.

V At longè fœcundior, ac felicior propagatio Regum Lusitanorum per religiosissimam, ac sanctissimam Reginam Elisabetham nostram, *à qua meritò*, vt asserit ille, *ferè omnes descendunt christiani orbis Principes*. Cum Dionysio enim, Alphonsi III. (Regis Lusitaniæ filio, Alphonsi Regis II. nepote, Sanctii II. pronepote, Alphonsi I. abnepote, & Henrici Ducis Lotharingi atnepote) genuit ante Constantiam, Ferdinandi IV. Regis Castellæ vxorem, Alphonsum IV. Regem Lusitaniæ. Ex quo deinde communicata iterum Lusitana proles, habens S. Elisabethã propagatricem, transijt ad Austriam stirpem per Isabellam, Ioannis II. Regis Lusitaniæ primogenitam, ac Caroli V. Imperatoris Augusti consortem. Sic paternum S. Elisabethæ genus per Ioannam Ferdinandi Caroli filiam dedit duo Capita, Augustali tiara coronata, Austriacæ Domui: Alterum pro Imperio Austriaco in Germania, alterum pro Monarchia Hispanica. In Hispania Carolum V. ei dedit, sibi filium, patrem Philippi II. auum Philippi III. proauum Philippi IV. abauum Principis Hispaniarum, & Indiarum superstitis.

S. Regina Elisab. Domus Austriacæ; fecundatrix.

VI In Germania dedit illi Ferdinãdum I. Cæsarem, ac per eum quatuor alios Imperatores. Iuncta deindè eiusdem Elisabethæ posteritas Carolo V. Imperatori, duplici modo communicauit Sobolem paternam, copulauitque simul stirpem Lusitanam, & ad Monarchas Hispaniæ feliciter propagauit.

VII Nec tamen Respublica Christiana paterna ac regia S. Elisabethæ progenie spoliata fuit. Etenim nonnulla germina adhuc suppullulant, tum in Hispaniæ Regnis, tum etiam in nostro Regno Neapolis. Stirps Regum Aragoniorum in Regnis Hispaniæ sobolescit in dies in Domo Eminentissimi S. R. E. Cardinalis Aragoniæ, hic Romæ nunc ad negotia Regis Catholici pertractanda commorantis. Item etiam sobolescit in Regno nostro, Auitoque stemmate floret, trahens originèm suam à Rege expugnatore Iacobo S. Elisabethæ nostræ auo paterno. Ex eius enim posteritate per tertiam Coniugem Tyresiam auitus sanguis, tot Principibus, ac

core-

coronis ferenus, alteram è latere stirpem relinquens, hæc deinde, auspicatis traducibus nobilitate, ac Pietate in Deum, & Seraphicum Patriarcham Franciscum, creuit, ac Regnum nostrum illustrauit. Vidit iam sæculum nostrum, paucissimis abhinc annis extinctum, ab ea mirificè prodire D. Gasparem de Aragona, Regiæ Aragoniorum stirpis ex Barcinonis, & Prouinciæ Comitibus Regulum de Ayerbe, Principem Cassani, Marchionem Cryptæ Auræ; Comitem Simerij. — Principū de Cassano deductio.

VIII Locuplex quidem huic magno viro, sobole, prudentia, Sapientia, ac doctrina clarissimo, hæreditas non alia, quam ipse solus. Nulla vtique maior demonstratio, se oriundum fuisse à Regum Aragoniorum Prosapia, quam illa, per quam se talem extare nempè posterum Aragonensem morum, ac gestorum ingenuitate vsque ad vltimam senectam omnibus patefecit. Regia profectò in eo conuersatio, sagacitas, affabilitas, regij pariter & tractus, consilia, & super omnia Christiana Pietas, ac deuotio: calamo, & lingua notus. Locutione in rebus domesticis, ac ciuilibus veluti nouum Philosophiæ miraculum. — D. Gasparis de Aragona iustum encomium.

IX Hierarchiæ Franciscanæ hæc Aragonia Domus admodum profuit in Prouincia Calabriæ, vbi nostrorum Patrum Capuccinorũ stirpem protexit, propugnauitque. Adhuc hanc veritatem loquuntur monumenta de D. Comite Alonso Aragonio D. Gasparis Auo qui plurima Monasteria ibi edificari curauit. Ex eius laterali germine ortum habuit Fr. Bonauentura Aragonius de Catanzaro Capuccinus, vir clari nominis, qui ad Hispanos, & Gallos Generalis Visitatoris officio functus est. Superstes D. Gasparis hæres D. Philibertus de Aragona, Cassani Princeps, neque suo Parenti, neque Progenitoribus, ac Proauibus suis in aliquo degener. Ei vnigenitus, Cælitus datus post incessabiles Aui, ac parentum suorum præces, supplicationesque, ac vota; D. Iosephus Antonius de Aragona Cassani Princeps. Viuit gratiosus, ac generosæ Indolis puer annos quatuordecim vix complens, totus D. Antonii tutelę sacer, sicut totus D. Antonii intercessione donatus à superis, ac Deo, & Patriarchæ Francisco deditus, & debitor. — P. Bonau. de Aragona Capucc.

X Nascitur ergo S. Elisabetha Aragonia Portugalliæ Regina Anno 1271. anno suæ ætatis 8. cæpit recitare Diuinum Officium, quem morem vsque ad vitæ finem nunquam reliquit. Anno 11. vix completo desponsata fuit Regi Portugalliæ Dyonisio. Ann. 1282. Defuncto viro suo ann. 1325. protinus habitum D. Claræ assumpsit, sed ab alijs præpedita coacta est simplex tertii Ordinis Minorum institutum seruare. Anno 1336. post vitam Seraphicis meritis plenam, ac Seraphicè 65. ætatis anno expletam obiit die Iouis mensis Iulii 4. In expeditione Capituli Generalis nostri Romæ — Nonnulla de S. Elisabetha perqui re in sequenti facie propè finem.

mæ ann. 1625. peracti die 25. Maii, festo Sanctissimæ Trinitatis, Translationis S. P. Francisci, ac S. Vrbani Papæ, & Martyris sacra, summo Orbis, & Vrbis applausu incredibili hominum frequentia tum ob annum Sanctum Iubilæi, tum etiam multorum Capitulorum Generalium celebrationem apparatu sacro, & verè regio relata est in numerum Sanctorum S. Elisabetha. Eius corpus integrum in regio, ac religiosissimo ab ipsa condito S. Claræ Conimbricensi Conuentu Prou. Portugalliæ, magna miraculorum gloria honorificè asseruatur, & colitur. Sacra Congregatio decernit anno eodem die 24. Nouemb. S. Elisabetham professam Tertii Ordinis S. Francisci, & pro tali in Missa, & in officio habendam, & celebrandam. Idem declarauit anno sequenti Rom. Pontif. Vrbanus VIII. per Breue sub datum Romæ die 21. Aprilis 1626. De ea in officio proprio ad libitum encomia egregiora versiculo illo in responsoriis 1. nocturni. *Virginalem statum, coniugalem & vidualem in offenso pede cucurrit*, mirabili synopsi clauduntur.

Iubilæi anno 1625. ab Vrbano VIII. canonizatur.

XI In oratione tam officii, quam idem doctissimus Pontifex Vrbanus composuit, & decantauit inter cæteras S. Elisabethæ dotes *bellici furoris sedandi prærogatiua* decoratam fuisse, omnis Ecclesia in quam bellicus Turcarum furor adeò formidabiliter, atque ostinato marte irrumpit, S. Elisabethæ orationibus & intercessionibus maximè indiget.

Bellici furoris sedandi in S. Elisabetha prærogatiua singularis.

SYNOPSIS GENEALOGICA

De Genere S. Elisabethæ Aragoniæ, Lusitanæ Reginæ.

Famil. r. Arag ex Nauarræ Regibus.

XII RANIMIRVS Sanctii Maioris Nauarræ Regis Filius omnium calculis Aragonorum Rex 1. numeratur. Obijt 1058. Vxor Eremisenda, alio nomine Gerbirga, Ameniacis, & Bigorræ Comitis filia.

1

Sanctius Magnus, & Magnanimus Rex Aragoniæ. Obiit 1094 Vxor Felicia.

1

Ranimirus II. Rex, Monachus Benedictinus Pontificis dispensatione Alphonso Regi Aragoniæ sibi Fratri successit. Alphonsus vero Vrracæ Alphonsi IV. Legionis, & Castellæ Regis filiæ maritus, iam successerat Petro sibi Fratri primogenito, Regi Aragoniæ sed antea Riburgotsiæ & Montisoniæ. Qui ex coniuge Agnete Petrum, & Isabellam tenella ætate extinctas procreauit. Obiitque *atais* 1108. Alphonsus verò 1126. Ranimirus 1147. Vxor N. Comitis Peitei filia.

Pe-

Famil. 2. ex Comit. Barcinon.

Petronella Regina Aragoniæ *Raymundo* Berengario Barcinonensi Comiti elocata, *Aragoniæ* Regnum ad ipsum transtulit. Obiit Rex Raymundus IV. Barcinon. Comes 1196. vxor Sanctia, *Alphonsi* Castellæ Imperatoris filia.

Alphonsus II. Rex *Aragon.* & Comes Barcinon. obiit 1196. vxor Sanctia *Alphonsi* Castellæ Imperatoris filia.

Petrus II. Rex Aragon. & Comes Barcinon. obiit 1213. vxor Maria, filia Gulielmi Comitis Montis Pessulani, neptis Imperatoris Byzantini.

Iacobus cognomento Expugnator, Rex Aragoniæ. Obiit 1276. vxores eius tres.

1 *Leonora* Alphōsi IX. Reg. Castellæ ob consanguinitate repudiata, ex qua Alphonsus puer extinctus.

2 *Iolesia* filia Andreæ Regis Vngariæ, ac soror paterna Sanctæ Elisabethæ Reginæ Vngariæ.

3 *Tyresia* Ioannis Bidauri filia, ex qua

Petrus III. Patris in Aragoniæ Valentiæ Regnis, Principatuque Barcinonæ successor. Obiit 1286. Vxor B. Constantia Manfredi Siciliæ Regis filia, per quam Siciliæ Regnum cōsorti Petro translatum: ac Sancta Elisabetha nostra Regina Portugalliæ feliciter procreata.

Iacobus Rex Balearum, hoc est Maioricarum.

Iacobus Rex Siciliç, extincto Alphonso III. primogenito, ac Petri III. successore, anno 1292. Obiit Iacobus 1327. Eius fratres, primus Fridericus Rex Siciliæ, qui decessit 1327. habuitque vxorem Leonoram, Caroli Regis Neapolis filia, cuius prosapia in Regibus Siciliæ, 2. Petrus priatus vixit. 3. S. Elisabetha nostra Aragonia. 4. Violanta, coniux prima

Petrus Dominus Castri Ayerbç. Recta generationū seriç patrum ad filios per nouē gradus

Iacobus Domin. Xericç in Regno Valentiç.

Ex ista linea deducunt posteritatē Regulorum Aragoniorum vsque ad D. Gasparem de Aragona memoratum, Cassani Principem in Regno nostro, cui filius, & hæres

D. Philibertus de Aragona Cassani Princeps. Nepos verò

D. Ioseph Antonius de Aragona, Cassani Princeps, nobilis puer, sub

D.

prima Roberti Regis Neapolis. Iacobi coniuges tres, quarum secunda *Blanca*, Caroli Regis Neapolis filia, decem liberorum mater.

D. Antonij de Pad. tutela. Hic Princeps gradibus 14. à Philippo IV. Hispan. Rege per D. Ioannā Caroli V. matrem transuersaliter distat.

I

Alphonsus IV. cognomento Bonus secundo natus, nam Iacobus primogenitus ducta Leonora Alphonsi X. Castellæ Regis filia intacta, Magister Ordinis Sancti Ioannis Hierosolymitani est designatus. Obiit Alphonsus 1336. Vxor prima Tyresia Gulielmi Dantænicii filia.

I

Petrus IV. Ceremoniosus, obiit 1278. Ex prima vxore Maria Nauarræ Regina habuit tres liberos, Constantia tertiò edita, fuit vxor Federici II. Imper. Ex Leonora Regina Lusitaniæ nullos produxit. Ex 3. cui deindè successit 4. Sybilla Forciana, reliquit successores, sed hi sine successione extincti.

I

Martinus Rex Aragoniæ, extincto fratre Aragoniæ Rege Ioanne anno 1296. ex eius prima coniuge Matthæa Arminiacensis Comitis filia procreata Ioanna, Matthæo Foxæ Comiti elocata, & ex secunda coniuge Violanta editis Iacobo, Gerundæ Delphino, in pueritia defuncto, & Violanta, nupta Ludouico Andegauensi Regi Neapolis. Obiit Martinus anno 1407. vxor Margarita Protarum Comitis Petri filia, ex qua

I

Martinus Federici Siciliæ Regis filia ducta, socero sine virili prole defuncto, Matrimonii ratione eo in Regno successit. Obiit 1409. atais, quia Federicus eius filius puer decessit.

I

Familia 3. ex Regibus Hispaniæ.

Leonora Martini I. Regis Aragoniæ soror transtulit Regnum ad Reges Hispaniæ: nam fuit consors Ioannis I. Regis Legionis, & Castellæ.

I

Ferdinandus Honestus Rex Aragonum, & Siciliæ, cui frater primò natus, Henricus Rex Castellæ, ex quo Ioannes sine successione. Obiit Ferdinandus 1416.

I

Alphonsus V. Magnanimus (huic frater secundò natus Ioannes Rex Nauarræ, & Aragoniæ annis 20.) Rex Aragoniæ, & Neapolis ann. 42.

I

Ferdinandus V. Rex Catholicus ann. 37. obiit 1516. vxor Isabella Castellæ, & Legionis Regina, Franciscana extincta 1504.

Ioanna

|

Ioanna vxor Philippi Auſtriaci Regis Hiſpaniæ. Familia 4. ex Auſtriacis.

|

Carolus v.Imperator, Rex Hiſpaniæ, & Aragoniæ.

|

Philippus II. Rex Hiſpaniæ, & Luſitaniæ.

|

Philippus III. Rex Caſtellæ, & Aragoniæ.

|

Philippus IV. Rex Hiſpaniæ, & Indiarum, viuit.

GENVS REGVM PORTVGALLENSIVM

Per Sanctam Viduam, ac Reginam Eliſabetham, S.Franciſci Tertiariam propagatum.

XIII DIONISIVS Rex Portugalliæ, filius Alphonſi III. Regis, nepos Alphonſi II.Regis, pronepos Sanctii I. Regis, abnepos Alphonſi I.Regis, atnepos Henrici Ducis Lotaringiæ, coniuxque S.Eliſabethæ Aragoniæ. Obiit ann.1325.

|

Alphonſus IV.Rex obiit ann.1357.Regni 31.

|

Petrus Rex.Obiit an.Chriſti 1367.ſcelerum acerrimus vindex.

|

Ferdinandus Rex exceſſit 1383. Vxor Leonora, quæ poſtmodum nupſit Petro IV. Aragonenſium Regi.

|

Ioannes Nothus Rex, obiit 1433. Vxor Philippa Lancaſtria, ſoror Henrici IV.Regis Angliæ.

|

Eduardus Rex obiit 1438. Vxor Leonora filia Ferdinandi Regis Aragonum. Ex qua Alphonſus V. Rex obiens ann. 1481. reliquit Ioannem II.Regem atais; nam vxor eius Iſabella, Ferdinandi Catholici Regis filia, Alphonſum Luſitaniæ Infantem peperit, qui deceſſit ante patrem, cuius obitus ann.1495.

|

Ferdinandus Infans Luſitaniæ, Eduardi ſecundogenitus, Alphonſi V.Regis frater. Vxor Leonora, amita Regina Luſitaniæ.

|

Emanuel Rex Luſitaniæ, obiit 1521. Prima vxor Iſabella, Ferdinandi Caſtellæ Regis filia, cui filius Michael obiit bimus anno 1500. Secunda vxor (tertia fuit Leonora, Caroli Quinti Cæſaris

Qq ger-

germana, quæ postea vidua nupsit Francisco Galliarum Regi, genuitq; Mariam, quæ obiit virgo) Maria, Isabellæ soror, Castellæ Regina. Ex hac

I

Ioannes III. Rex obiit 1557. Vxor Catharina soror germana Caroli V. Emmanuel Ioannes Princeps huius filius ante patrem mortuus 1554. Ex hoc per Ioannam Caroli V. filiam.

I

Sebastianus Posthumus Rex Portugalliæ, à Rege Fesa in Africa cæsus ann. 1578.

I

Henricus Cardinalis, postea Rex Lusitaniæ, patruus Sebastiani, necnon & Antonii Pseudoregi; nati ex concubina Ludouici fratris, qui Antonius irrito successu multa contra Philippum II. pro Lusitaniæ regno machinatus est. Obiit Henricus Card. ætais 1580.

I

Philippus II. Monarcha Hispaniæ, Rex Portugalliæ, per Isabellam coniugem primogenitam Emanuelis Regis. Sororemque Eduardi Principis Lusitaniæ, patris duarum filiarum, Mariæ vxoris *Alexandri Farnesii* Ducis Parmæ, defunctæ 1577. & Catharinę, quæ elocata Duci Brigantino, peperit *Annā*. Nonnulla alia de S. El. in fine 3. faciei.

III

S. Brigitta vidua Sueca, ex Tertio Ordine S. Francisci, & sui Ordinis Fundatrix, regio sanguine clara.

XIV Etiam hæc Princeps (quæ adulta nupsit inuita Vlfo, Nericiæ Principi, cum quo sanctissimè vixit) Romana nuncupatur. Nam fundato eius nomine Ordine, in quo & ipsa professionem emisit, visitatisque Terra Sancta, Liminibus Apostolorum Petri, & Pauli, aliisque diuersis locis pro sua pietate, plurimisque diuinis reuelationibus illustrata, Romam reuersa beatæ vitæ cursum expleuit die 23. Iulii 1373. Vt Seraphici B. Francisci filia voluit, iussitque, vt corpus suum in Ecclesia Monasterij D. Claræ S. Laurentii *Panisperna*, humaretur. Sed anno elapso translatum est in Suetiam, nihil ibi ex eo remanente, nisi altera ex illius scapulis. Illustrem in vita, & post mortem miraculis, Bonifacius Nonus in Sanctarum numerum adscripsit. Vide Vadin. tom. 3. ad an. 1318. §. 10 & tom. 4. an. 1391. n. 6. & plures alios, qui post ipsum scripsere.

Eius coniux. Obitus 1373. Romæ. Sepultura.

XV Controuersiam de obitu S. Birgittæ, intra ne, an extra Cœnobium S. Claræ apud D. Laurentium Panispernæ de Vrbe super montem Viminalem, inter Esquilinum, & Quirinalem, abstulit Romanus Pontifex Bonifacius Nonus in Bulla canonizationis, illis verbis. *Cupientes igitur, vt Ecclesia Monasterij S. Laurentij in Panisperna de Vrbe Ordinis S. Claræ, in quo Beata Birgitta aliquibus diebus dum vitam gereret in humanis deuotè permansit, ac debitum*

Lis de obitu S. Birgittæ.

bitum naturæ perſoluit, & eius corpus ſepultum extitit, & in quo poſtmodum plurimis miraculis claruit, & multæ ex eius reliquijs deuotiſſimè venerantur à chriſtifidelibus, &c. Vide Vadin.cit.to.3. ad ann.1318.ſub n.42.vbi etiam ſub num. immediato 43. hæc alia ſcribit. Translato ſanctiſſimæ fœminæ corpore ad Monaſterium S Saluatoris de Vuatſteno Lincompen. Diœceſis, quod ipſa de ſuis facultatibus conſtruxerat, remanſerat penes has Clariſſas *Brachiũ ſiniſtrum* cum aliis eiuſdem exuuiis, quas digno cultui venerantur fideles. Et tom.4.ad an.1391.num.6. Canonizauit, inquit, hoc anno Bonifacius Nonus magna ſolemnitate in Templo S. Petri Sanctam Birgittam Viduam Suecam, vitæ ſanctitate, miraculorum gloria, & rerum cæleſtium reuelationibus illuſtrem, de noſtro inſtituto optimè meritam, cui viciſſim vices noſtri rependunt plurimis obſequiis. In noſtrarum ſororum Clariſſarum Monaſterio Paniſpernæ vitam terminauit, &c.

Abſtulit Bo-niſtæ.

Brachiũ eius ſiniſtr. apud Clar. Paniſ-pernæ.

IV.

S. Franciſca Matrona Romana Illuſtri genere Heroina, ac Matronarum oblatarum egregia Fundatrix.

ORitur Romæ nobili proſapia 1384. nubit Ludouico de Pontianis clariſſimo viro, coniugalis caſtitatis dilectrix vnica, ac ſingularis. Vidua effecta ann.1436. Monaſterium intrauit. Societatem enim, ſeu Congregationem Mulierum nobilium inſtituerat, quibus dederat S. Benedicti regulam ſub regimine Patrum Montis Olíueti apud S.Mariam nouam commorantium, quod inſtitutum Eugenius IV. approbarat. Orbata deindè marito illud ſtatim amplexa eſt. Fuit ex Tertio Ordine B.Franciſci, patremque ſpiritualem habuit nomine Bartholomæum. Tandem multis cumulata meritis, obiit demum Martii 1440. Canonizauit eã Paul. V. an.1608. Vide Martyrol.Franciſc.die 9.Martii.

Eius ortus an.1384.

Obitus 1440.

Aliæ Beatæ, ac celebres Mulieres Tertiariæ omni ſanctitate, ac Religione pollentes.

V.

XVI *B.Iacoba* de ſeptem foliis Romana, S.Franciſci diſcipula, ac celebris, famoſaque Matrona, quæ meruit poſt mortem pedes B.Patris, & Patriarchæ ſacris ſtigmatibus cruentatos amplecti, & oſculari. De ſeptem foliis non à ſtirpe nuncupata, cum hæc ſtirps in Vrbe haud adhuc reperta à nullo ſit, ſed fortè à regione iuxta cliuum Scauri. Vide Vadin.1226.num.28. Obiit Aſſiſij, inde enim nunquam diſcedere voluit, donec ibi feliciter obdormiret in Domino anno 1239. Clara eſt adhuc eius ſepulchri memoria in Eccleſia Minorum Conuent. in ipſo Eccleſiæ muro propè ſugge-

Obitus eius Aſſiſij 1239.

 ſtum.

stum. Vading.tom.1.annal.1212.n.34.& an.1226. num.26.27. 28. item an.1229.n.29.& an.1235.n.24.& 1239.n.14.& alibi.

VI.

XVII *B.Ludouica* Romana de Albertonibus, sanguine quidem illustris, sed morum integritate, & miraculorum copia clarior. Vidua Tertii Ordinis. Corpus eius crate ferrea aliquanto eleuata manet in hac Ecclesia nostra S Francisci Transtyberim Reformatorum in Sacello D. Annæ, vbi diu, noctuque lampas accensa est. Ciacconii Additionator in Clem. VII. Papa, qui eius Epitaphium, & carmina in perpolito lapide incisa in hunc modum refert,

Prosapia illustris Albertonum.

Iacet hìc B. Ludouica filia Stephani Petri Matthæi de Albertonibus, Vxor Iacobi, & Socrus D. Nicolai Muti. Vixit ann. 60. Animam Altissimo Creatori suo reddidit die vltima Ianuarij 1530.

Ex quo colligitur, natam fuisse hanc ingenuam, sanctamque Matronam, pro qua singulis annis in hac nostra Ecclesia eius consanguinei festum celebrant ann. Dom. 1470. sub Paulo II. Obiisseque sub Clem. VII. Carmina sic se habent.

Obiit 1470.

Cælitum consors frueris, quibus, otia posce
Ludouica tuis, nosque tuere malis.
Da modò te facilem, sanctissima, Numine dextro,
Quo miracla facis tot pia, & affer opem.

Sacellum nuper instauratum, ornatumque est à Balthasare Palutio Albertonio, Rasinæ Marchione, & cineres ipsius felicis Viduæ in priori tumulo repositi. Vrbani Papæ VIII. nutu, Ioanni Garsiæ Millino Cardinali, Vicario Pontificio, viuæ vocis oraculo explicato. Illic etiam inscriptiones hæ sequentes vti recẽtiores appositæ.

Quod S. P. Q. R. Ludouicam Petri Matthæi de Albertonibus Rom. singulari pietate prosecuturus, vltimum Ianuarij diem, quò felicissimè conuolauit in Cælum, per Curiam Capitolinam, annua, à Iudicijs, cessatione celebrari: atque hoc Sacellum solemni pompa, vt mos est, à Romano Magistratu consueta liberalitate adiri, Senatus consulto multis ab hinc annis iusserit: Balthasar Palutius

de

de Albertonibus grati animi monumentum poſuit, anno Iubilæi 1625.

VII.

B.Blancha Regina Franciæ, S.Ludouici Regis,& B.Iſabellæ matris,Alphonſi VIII.Regis Caſtiliæ filia,Alphonſi IX.cognata ex ſorore Berengaria, ex qua etiam Ferdinandi III.in quo duo Regna Caſtellæ, & Legionis iuncta,matertera, forma corporis egregia, dotibus animi heroica, nupta Ludouico Regi Franciæ VIII. qui deceſſit anno 1226. Inter quamplurimos, qui aſſerunt, hanc Regiam Tertiariam raræ fuiſſe ſanctitatis, atque omninò Sanctam, eſt Ioannes de Columna Ord.Prædicatorum in Mari hiſtoriar. Obiit iuxta meliorem calculationem 1252. Vide MS. apud Martyrolog. Franc.die 30.Nouemb.in quo requieuit in Domino, vbi de tranſitu Dominæ Blanchæ: de Tranſlatione corporis; de fletu, & planctu ſuper mortem eius: de ſanctitate, & honeſtate vitæ, & pluribus aliis extat carmen vetuſtum ad eius Tumulum:

S.V. Roſarii hac Franciſcana Heroina dicata.

Ex te Caſtella radians,vt in æthere ſtella
Prodijt hæc Blancha,quam luget natio Franca.
Rex Pater Alphõſus,Ludouicus Rex ſibi ſpõſus,
Quo viduata regens agit,vt viget requie gens:
Hinc peregrinante nato, benè rexit vt ante.
Tandem ſe Chriſto cœtu donauit in iſto,
Cuius tuta malis viguit gens Franca ſub alis,
Tanta prius, talis iacet puer hic Monialis.

Inſcriptio ad eius tumulũ.

Ad huius mulieris fortis obitum, hæc ſubdit Vadingus tom.2. an. 1252.ſub num.1. *Obijt hoc anno Candida,vulgari nomine Blanca, Francorum Regina,S.Ludouici Regis Mater, mulier ſui temporis præſtantiſſima.* Et paulò poſt ſub num 2. Quid enim non meretur apud exteros, & apud domeſticos prudentiſſimæ fœminæ ſanctitudo? Omninò ſanctam fuiſſe, & miraculis claruiſſe, teſtantur vetuſti auctores, Ioannes de Columna Ordinis Prædicatorum in Mari Hiſtoriarum, & Didacus da Valeria in Hiſtoria Gallorum, quibus ſubſcribit noſter Marianus. Hæc ille, qui ſtatim annectit.

Script. veterum teſtimonia de B. Blãchæ ſanctitate,& miraculis.

Præclarum habet de ea elogium Gaudifridus de Belloloco, Cõfeſſarius S.Ludouici Ordinis Patrum Prædicatorum c.4.in vita,quã compilauit eiuſdem Sancti, quod hic placuit inferere. *Domina Blancha Regina vera extitit dilecta Domini, & amabilis Deo, & hominibus vtilis, & accepta. Sub ſancta nutritura, atque ſalutari*

Gaudifridi Ord. Præd. & Confeſſ. S. Regis Ludouici elogium

doctrina

doctrina tam piæ Matris cæpit Ludouicus noster egregiæ indolis, & optimæ spei puer existere, & de die in diem in virum perfectum simul crescere, & quærere Dominum & facere, quod rectum & placitum erat in conspectu Domini. Verè conuersus ad Dominum in toto corde, tota anima, totaque virtute tamquam bonæ arboris bonus fructus. Siquidem cum regnare cæpisset, & non haberet, nisi circiter 12. annos, quam strenuè, quam industriè, quam iustè, quã potenter, dicta Mater administrauerit, & custodierit, & defensauerit iura Regni sui? Sed meritis innocentiæ ipsius, & solerti prouidentia Matris eius (quæ tota Virago semper extitit, & fœmineæ cogitationi ac sexui masculinum animum iugiter inserebat) perturbatores Regni semper confusi succubuerunt, &c.

S. Regis Ludou. Sanctitas ex Matris sanctitate.

Testimoniũ eiusdem sanctissimi filii de matris sanctitate habemus ex verbis ipsius, qui audiens matris obitum, hæc fecisse idem autor Bellolocus refert, ipso presente, & adhuc cum eo in transmarinas oras commorante.

Testimonium filii de matris sanctitate.

Subiuncto modicum cum singultu, & lacrymis Reginæ obitu tam damnoso, tamquam plangendo Rex Catholicus eiulans alta voce, & in lacrymas resolutus coram altari genua flexit, & manibus iunctis, ac deuotissimè plorans ait; Gratias tibi ago Domine Deus, qui dilectissimam matrem, ac dominam, quamdiu bonitati tuæ placuit, mihi commodasti. Et nunc, Domine, per corporalem mortem eam tibi secundum suum beneplacitum accepisti. Verum est Domine, quod ego nuper eam super omnes mortales creaturas, prout benè meruerat, diligebam: sed ex quo beneplacitum est ante te sit nomen Domini benedictum in secula Amen. Post hæc dicta, &c. Vide Vadingum ibidem,

VIII.

XVIII *B. Ioanna* Regina Castellæ, Religiosissima Mulier Henrico II. Castellæ coniux, & Ioannis I. Genitrix. Decessit die Iunii 28. cuius funus Toleti, vbi Henricus Rex eius maritus sepultus erat, apparatu celebre, sed & populi lacrymis, desiderioque celeberrimum illatum est. Fœminam fuisse sanctissimam, & in pauperes munificam, vndè illi *Egenorum Matris* cognomen, & in vita, ac morte habitum S. Claræ gestasse scribunt Garibayus lib. 15. de rebus Hispan. c. 21. Mariana ibidem lib. 18. cap. 4. Vadin. tom. 4. ad ann. 1381. n. 2. & alii.

IX.

XIX *B. Catharina*, Bosnæ Regina Serenissima, ac pientissima Mulier. Quæ cum Vidua esset, Regnumque Bosnæ vi, & armis Turca inuasisset, Romam veniens, à Sixto IV. Franciscano benignè & humanissimè, vt par erat, recepta fuit; cui & pinguissimam annonam pro necessaria sui conditione assignauit. Patientiæ, Castitatis,

atque

atque Pietatis fuit singularis. Tanta verò fulsit humilitate, vt tertii Ordinis insignia gesserit, & moriens sepeliri voluit in Conuētu Fratrum Minorum S. Mariæ de Aracæli. Condita iacet in ea Ecclesia ante maius altare sub lapide marmoreo iussu, & opera præfati Pontificis anno 1478. quo ipsa obierat die Octobris 25. Vadin g. tom. 2. ann. 1251. num 60. & tom. 6. 1458. num. 34. & tom. 7. ann. 1478. nu. 62.

Paterna Sixti IV. erga hanc Reginā Clementia.

Eius sepultura.

Dies obitus.

X.

XX *B. Euphrosina* alias Euphrasia Biturgiæ in Vmbria Tertiaria, ac S. Conradi vxor, heroica humilitate, Seraphica contemplatione, ac prophetico spiritu meruit à Domino exornari. Mortuo Marito, Monasterium Tertiariarum apud Burgum S. Sepulchri ingressa est, vbi spiritus feruore virtuti ac perfectioni operam dedit, vt breui totius vitæ monasticæ normam sibi compararit. Obiit circiter ann. 1484. illius meminerunt Auctores multi apud Martyrol. 15. Sept.

Fuit S. Conradi Placentini coniux.

XI.

XXI *B. Rosa*, Virgo Viterbiensis, huic pariter Hierarchiæ nostræ faciei, Liliorum candore cælitus conspersæ, rosæum colorem, diuina fragrantia efflantem, ad maiorem venustatem immiscet. Virtutibus, & miraculis præclara euasit per Italiam, præcipuè in Tuscia huius mundissimæ Heroinæ, ac Tertiariæ memoria. Plures de ea extant legendæ M. S. & excusæ, sed incertis auctoribus. Vltimam scripsit Hieronymus Victorius Canonicus Viterbiensis; qui ait, mortuam esse de mense Aprili, sed aguntur de eâ sollemnia, & canitur missa propria Viterbii 4 Sept. quo die à primo sepulchro celebriter translata est ab Alexandro IV. ad ædem sanctimonialium Damianitarum, quæ ea de re Ecclesia S. *R*osæ denominatur. Vide 4 Sept. Martyrolog. *R*omanum, Baronium ibidem in annotatione, & alios plurimos scriptores. Obiit ann. 1252. vel 1253. tempore Innocentii IV. quod latè probat Vadingus. Vide Martyrolog. Franc. vbi de Carolo VIII. Galliarum *R*ege Christianissimo qui in redditu suo ab expeditione Neapolitana Viterbium adiens in die Pentecost. visitauit corpus ipsius S. *R*osæ Virg. Vide additiones ad Monstreletum volum. 3. ad ann. 1495. fol. 225.

Eius vitæ, & miraculorum scriptores.

Dies festus.

Obitus.

XII.

XXII *B. Delphina* Aptæ ex Phocensi Galliæ Prouincia Virgo, & Vidua Tertiaria, genere sanctitate & miraculorum gloria, illustrissima Heroina. S. Elzeario autem Ariani Comiti desponsata, perpetuum cum eo duxit cœlibatum, iura interim coniugii minimè spernens, per spatium 26. annorum. Ita vt nonnunquam S. Elzeario. & S. Delphina, vna dormientibus in eodem lecto visus sit Christus astitisse, eosque benedixisse; quod carmine cecinit

Hęc fuit vxor S. Elzearii.

Eius ortus.

Nuptiæ connubium, & virginitas.

cinit

cinit Bidermanus lib. 2. Epigrammat. 76.

Ad pacti *Delphina* thori cum pergeret vmbram,
Certa vel *innupto Virgo* manere *toro*.
Iamque oculos casto cepissent claudere *somno*
Hinc de sponsa suos *Virgo*, *Vir* indè suos,
Arcanum subiit *proles pulcherrima* lectum,
Virgineo proles quæ fuit orta *sinu*:
Et placitè *sponsamque* inter *sponsumque* recedit
Cum geminis *Virgo tertia* Virginibus.
Inscius obstupuit sua gaudia *lectus*, & ipsum
Delicias nequiit ferre *cubile* suas.
Visa nec est *sponsus* vlla altera gratior *vmbra*,
Horula nec breuior ducta *soporis* erat.
Optent *formosam* lasciua cubilia *prolem*,
Pulchrior in *thalamo virgine* visa fuit.
Cur fugit ergo *meum proles*, ais, ista grabatum?
Sterne torum *similem*, qui cupis hanc *sobolem*.

Carmen de Virginitate Delphinæ in toro connubiali.

Orbata itaque viro Sancto ann. 1323. eundem castimoniæ amorem seruauit: ita vt Virgo purissima obierit, admirandis virtutibus insignita, quam Christus multis decorauit miraculis. Moritur 1360. 26. Nouemb. in ortu Solis. sepeliturque Aptæ in Ecclesia Fratrum Minorum iuxta virum suum D. Elzeatium. De ea agunt quotquot res gestas S. Elzearii literæ commendarunt. Vide Vading. & multos alios auctores, quos citat Martyrol. Franc. die 26. Nouemb.

Eius obitus.

Beatæ Mulieres Claustrales Tertij Ordinis S. *Francisci*.

I NOn est opus hic immorari in texendo Catalago illarum Beatarum, ac sanctissimarum Mulierum, tam Virginum, quam Viduarum, quæ ex tertio ordine, quem B. Franciscus immediatè instituerat, principio emersere, at postmodum sub trium votorum ligamine in clausuris degentes se constrinxere. Sunt enim & in hoc cœtu sine numero celebres Fœminæ, vt apud scriptores liquidò apparet. Nobilis harum Claustralium Dux, & Antesignana Italiam cognoscit Patriam. Vbi pariter ab initio & tertius Ordo à B. Francisco fundatus & Clarissarum Religio.

Ordo Claustralium 3. or in Italia fundatus.

De tali Primiceria, quam deindè & viri probatissimi sequuti sunt, diximus obiter in priori facie, vbi de Tertii Ordinis sobole: Ea ibi conscripta enucleatius modo in presenti Synopsi nunc obseruanda.

I.

II *B. Angelina* ex nobili stirpe Montis Martii cuius & Comes

B. Re-

Reginaldus Ord. Præd. & ipſa Angelina Titiniani, Corbariç atque Ciuitallæ in Aprutio Comitiſſa, ob mortem viri ſui eiuſdem Ciuit. Dynaſtæ, illuſtriſsima, ac piiſsima Virgo, atque coniux à Termis, Inſtitutrix ac fundatrix Mulierum Clauſtralium Tertii Ordis de Obſeruantia S. Franciſci extitit. Hæc inclyta Heroina, collecta illuſtrium iuuencularum manu, Fulginei, quæ Vmbriæ ciuitas eſt, Monaſterium ſub titulo S. Annæ ſibi conſtruxit anno 1397. & illud cum comitibus ingreſſa, tribus Religionis votis, caſtitatis ſcilicet & obedientiæ, atque paupertatis, emiſit. Vbi ieiuniis, orationibus, & aliis pœnitentiæ exercitiis intenta, ſub obedientia Fratrum Minorum, ad mortem vſque ſanctiſsimè perſeuerauit; & piiſsimo huic viuendi modo Tertiariarum incluſarum, ac ſimul viuentium illuſtriſsimum dedit principium. Cuius quidem exemplo, quam plurimæ aliæ deuotiſsimæ Virgines permotæ, ſpretis totius Mundi illecebris, atque in medium prolatis propriis facultatibus, breuiſsimi temporis ſpatio, in diuerſis Italiæ partibus octo Monaſteria ędificari curarunt; in quibus ſub habitu, atque legibus dicti Tertii Ordinis Sancti P. Franciſci Deo deſeruirent. Ab his ſacra ſororum Tertiariarũ Religio initium ſumpſit, quam Martinus v. & Eugenius iv. Pontifices Maximi, Statutis, atque Apoſtolicis Conſtitutionibus, & conceſsionibus quamplurimis illuſtrarunt, & condecorarunt.

Illius fundatrix & propagatrix.

I Monaſteriũ ab ea Fulginei conſtructum.

III Cùm verò ad exemplum prædictarum ſororum, & fœminarum quam plurimi quoque viri in diuerſis partibus aliqua Cœnobia erexiſſent, ibidemque ſub habitu, & norma præfati Tertii Ordinis S. Franciſci, triplici Religionis voto emiſſo, religioſam vitam ducerent, & ſupra modum multiplicarentur; Sixsus iv. anno 1471. ad petitionem R. Patris Fratris Ioannis, ſiuè Zannetti ab Vtino Miniſtri Generalis, & omnium Miniſtrorum Prouincialium Ordinis Minorum, per vniuerſum Orbem conſtitutorum, ipſis Miniſtris, Generali, & Prouincialibus confirmauit auctoritatem, cóceſſam eiſdem ab Innocentio Papa iv. viſitandi, regularibus diſciplinis inſtruendi, & reformandi Fratres de Tertio Ordine in Italia, & Regno Siciliæ, & per vniuerſum orbem exiſtentes: eamdemque poteſtatem, & auctoritatem ſupra, & in prædictos Fratres Tertii Ordinis vbique exiſtentes, conceſsit, & Patribus, & Generali, & Prouincialibus Miniſtris, & Vicariis Prouincialibus de Obſeruantiâ nuncupatis.

Martyrologi Franc 25. Decemb.

Sixtus iv. Rō Pont.

In Italia hæc autoritas reſtricta eſt.

IV Iulius II. ann. 1507. confirmauit Conſtitutiones Sixti iv. de nouo ſubiecit omnes Fratres, & Sorores Tertij Ordinis, vbique locorum per vniuerſum Orbem conſiſtentes, ſub obedientia & correctione Generalis, & Prouincialium Miniſtrorum Fratrum Conuentualium, & de Obſeruantia; Ita quod eos viſitare, & corrigere poſsent iuxta formam prædictarum literarum Sixti iv. & gra-

Iulius II. confirmauit conſtitutiones Sixti iv.

ues super his imponit censuras prædictis Tertiariis, nisi cum effectu paruerint.

Idem Iulius II. ann.1509. de nouo approbauit easdem Sixti IV. literas, reuocando quæcumque in contrarium concessa, per aliud breue incip. similiter, Exponi nobis. &c.

Leo X. confirmauit hunc 121. Ord Claustralium.

Leo X. huiusmodi Tertiariorum Ordinem ann. 1521. confirmauit, propriamque regulam ab ea quam Nicolaus IV. confirmauerat, dissimilem, ipsis & successoribus Fratribus Tertii Ordinis obseruandam tradidit.

Pius V. ann. 1568. propter negligentiam superiorum, & Ministrorum Fratrum Tertij Ordinis, in communem dicti Ordinis salutem, officia Ministri, & Visitatoris eiusdem Ordinis perpetuò extinxit, & aboleuit, & vt vtiliorum Rectorum opera dirigetur, omnes domos, Monasteria; loca virorum, & mulierum; Custodias, & Prouincias per vniuersum orbem constitutas; Fratresque & sorores Tertij Ordinis Generali, & Prouincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia nūncupatorum prout in eorum Prouincijs consistunt, supposuit; vt Minister Generalis in toto Ordine, Prouincialis verò Ordinis Minorum de Obseruantia in suis Prouinciis, liberam habeant auctoritatem super Fratres, Sorores, domos, monasteria & loca Tertii Ordinis tam in capite quam in membris visitandi, corrigendi, &c.

Priuilegia, & gratiæ odini huic à Gregor. XIII. concessæ.

V Gregorius Papa XIII. anno 1575. ad petitionem R.P. Christophori de Capitefontium Ministri Generalis Ordinis Minorum, omnes gratias, & priuilegia concessa Fratribus Minorum de Obseruantia, concessit Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis in Congregatione, sub trium votorum substantialium professione, & eorumdem superiorum Ordinis Minorum Regularis Obseruantiæ obedientia degentibus.

Sixtus V. moderatus est constit. Pij V.

Sixtus V. anno 1586. moderatur Constitutionem Pii V. & Fratribus Tertii Ordinis concessit, vt possint eligere singulo quoque triennio in Capitulo Generali visitatorem Generalem, Ministros, & alios officiales, non tamen Commissarium Generalem; Sed visitator eligendus infra duos menses, à die suæ electionis computãdos, confirmationem electionis à Ministro Generali de Obseruantia petere omnino teneatur, qua petita, & non obtenta, idem Visitator Tertii Ordinis Apostolica auctoritate confirmatus censeatur. Et dictus Minister de Obseruantia per seipsum tantum vna cum duobus aliis sui Ordinis professoribus, possit singulo quadriennio, post visitationem, à Visitatore huiusmodi Tertii Ordinis factam, & non ante, Tertium Ordinem, ac Fratres, Domos, loca, res, & bona prædicta visitare; eaque tam in capite, quam in membris, prout opportunum fuerit, iuxta regularia statuta ipsius Ordinis corrigere, & moderari.

Vide superius vltima reuocatio ad fauorem 3. Ord.

VI Extra Italiam, & maximè in Prouinciis apud Germanos, ac præcipuè ad Belgas hic piarum Mulierum Ordo sub variis nuncupationibus ven t. Quod aduertit Gonzaga ad 3.p. vbi de Prouincia Flandrica, in qua tempore illo (& nostro quoque maiori augumento) in quinque genera moniales, sororesque Franciscanę distinguebantur. Primum genus S. Claræ de prima Regula. Secundum Monialium de Annunciatione. Tertium Grisearum, à colore griseo, siue cinericio ita appellatarum, istæ sunt pauperes mendicantes, & Diuinum Officium facientes sicut & nos. Quartum genus est hospitalium, quæ hospitio recipiunt aduenas, & peregrinos in suis Xenodochiis, & Hospitalibus, & etiam ministrant infirmis in Ciuitatibus, & Pagis. Quintum est Sororum de Cella, quia in cellis, & domibus seruiunt infirmis, & peste laborantibus. Moniales terti Ord in Flādria quinquegeneris distinctæ.

VII Quotquot scripserunt Auctores de B.Angelina Corbaria, inter quos Vadingus tom.4.ad ann.1377. quo nata est Cælo, & alibi, reperies eam apud Arturum die Decembris 25. Natali Filii Dei consecrato. De ea per synopsim more Ecclesiastico, quem tenent Martyrolog.ita idem Auctor. Fulginij in Valle Spoletana B. Angelinæ Corbariæ de Termis Virginis, quæ cum illustrissima esset exorta prosapia, sæculo renuncians, ac diuitiarum iactantia, opibusque contemptis, Tertiariarum habitum, orbata marito, suscepit: & prima omnium tria vota monastica professa, *Sacra Tertiariarum Religioni initium dedit*. Quæ postea multarum prærogatiua virtutum insignis miraculis in vita, & post mortem hucusque coruscat. Hæc ille. Ortus B. Angelinæ 1376 Dies obitus 25. Decemb.

B.Angelinæ stirpem *de Monte Marte* ad illustrem domū Comitum recentiorum de Corbaria, inter quos Comes Petrus Alphonsus, Præfectus Cubiculi Eminentissimi Domini Cardinalis de Columna, Vir doctus, ac pius, pertinet. Superstes, qui & stemmatis propagator, eius frater, Carolus Comes Corbariæ. Sed de hac re alibi ad meliorem occasionem. Fusè nouissimè, sed idiomate Italico scripsit de BB. Comitibus Montis Martis, Guidone S. Romualdi Abbatis discipulo, Reginaldo Ordinis Prædicatorum, & Angelina nostra (deque huius illustri genere, tum paterno, tum etiam materno, opibus, oppidis, ditionibus locuplete) P. D. Thadæus Terzi, Abbas Camaldulensis Bononiæ. Familia de Mōte Marte.

B.Angelina obijt (inquit idem Arturus ibidem) non 14. Iulij, vt vult Iacobillus, sed in die Natalis Domini, prout Christus sibi apparens in festo S.Thomæ Apostoli, prædixerat ann.1439. vt ipse Iacubillus tandem fatetur in vita B. Margaritæ Sulmonensis prima Septembris. Marcus Vlyssipponen.lib.1.scribit, eius sacrum Corpus conditum fuisse apud Ecclesiam Fratrum Minorum Fulginen. B Ang. obitus.

vbi vita illius admiranda depingitur, & sacræ eius Reliquiæ condigno honore venerantur, cui adstipulatur Iacobillus, qui etiam afferit, huius inclytæ Virginis coniugatæ Stirpem Montis Martis prædictæ Soboli Dominorum Comitum, Caroli, & Petri Alphonsi iuxta antiquissima, ac probatissima monumenta iure merito referri debere. Barezzus (quem sequitur Valerius lib. 4. cap. 17. de SS. Fœmin. Ordinis Minorum, sed perperam) vult, sepulturam nactam esse Angelinam in Monasterio S. Annæ, ibidem à se extructo, illicq; ingenti populorum deuotione coli. Tandem præfatus Dominus Thadæus Abbas eam obijsse ann. Dom. 1435. die Iulii 14. ætatis suæ 58. fatetur.

Fuit ex stirpe Montis Martis.

II.

B. Ioanna à Cruce Virgo Tertiaria, nata 1481. in Diœcesi Toletana, obijt 1534. die Maii 3. iuxta Cubam Pagum. Ob miras eius virtutes Abbatissa electa, oratione, patientia, paupertate, ac vitæ austeritate maximè floruit. Quam Dominus spiritu prophetico, dono linguarum, & gratia miraculorum in vita, & post obitum copiosissimè exornauit. Eius causa pro beatificatione, expedita est in Sacra Rota. Vide Auctores apud Martyrol. nostrum die præfato Maii 3.

Instatur pro Beatificat.

III

B. Vrraca Rodriguez Vidua, Tertiaria Bezerra, ex Oppido Vlmeto oriunda, nobilissimaque. Extincto viro suo sibi carissimo, cum opulentissima esset, audiens in Ecclesia illud Euangelicum, *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus*, tamquam ea sibi dicta fuissent, veluti altera D. Francisci imitatrix, statim omnia executioni mandauit. Hinc sumpto Tertiariarum Franciscanarum habitu, propriam domum in Monasterium erexit, vbi simul cum aliis tribus pedissequis sub anno 1491. simul cum quinq; tū ex fratre, tum ex sorore neptibus ingressa est, inibique sanctissimè vixit. Tandem post cumulata virtutibus, diem clausit extremum, & in eodem Monasterio Sanctæ Crucis Vlmeti, à se extructo (quod est 33. Prou. Conceptionis) sepulta est. Artur. die Iunii 29.

Dispergit omnia bona pauperibus.

Fit Tertiaria claustralis.

Moritur sancta. 1491.

IV.

B. Violanta à Corduba, nobilissimo sanguine nata, sed nobilior quidē extitit familiæ. Christi Passionis Domin. memoria tota sauciata. Cum fundasset Monasterium Tertii Ord. S. Veronicæ de Murcia circa ann. 1576. iamque brauium in Christo, quod fideliter decurrisset, acceptura, nonagenaria, & ampliori ætate confracta, cælestem patriam abiit eodem ann. 1576. cuius cellula fumigabat ab odore suauitatis admirandæ. Martyrol. Franc. 18. Maii.

Obitus eius odore flagrans.

PROTESTATIO AVCTORIS

Circa Beatos Viros Franciscanos, nondum à Sede Apostolica declaratos.

Tria hominum genera, pietate, sanctitate, & miraculis celebrium apud Scriptores sacros comperimus. Primum genus est eorum, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut Patrum virorum Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinariorum coluntur. Hos autem *Sanctos*, & *Beatos* dici, & haberi ab omnibus posse, & debere, nemini dubium est. *Primum genus Sanctorum, vel Beatorum.*

Secundum genus est eorum, qui etsi supra memorata Sanctitatis, vel Beatitudinis argumenta, seu auctoritatē nondum habuerint; attamen Sanctitatis, aut Martyrii, & miraculorum famam sæpè etiam maximam constantissimè, & latissimè diffusam habent. Et licet hi citra Sedis Apostolicæ auctoritatem publica veneratione ab Ecclesia non sint colendi, nihilominus meritò eorum memoriam exteris palàm facere, & à periculo interitus eos vindicare indubitanter possumus ad exemplum multorum auctorum grauiorum, quos citat auctor Martyrolog. Franc. sub §. 7. art. 2. in prologo, vbi assignat huius rei rationem. *Secundum genus.*

Tertium genus est eorum, quorum nomen, & pietas, ac sanctitas non tam latè, neque sic eximiè innotuit, sed interdum infra vnius, verbi gratia, Conuentus, vel Monasterii, aut vicinæ fines quodammodo hactenus latuit: ita multi olim etiam modestiæ congruere censebant, non suas tantum, sed etiam suorum laudes, & præclarè gesta silentio premere. Quorum etsi non sit tantum sanctitatis lumen, neque miraculorum frequentia, aut euidentia, vt probabile sit, aliquando ad publicam vsque venerationem in Ecclesia militante eleuandos esse; attamen propter aliqua eximia charitatis, patientiæ, castitatis, vel humilitatis, aut aliarum virtutum, quæ in eis excelluerun, exempla, vtile etiam est, eorum memoria non interire, maximè vbi ita natura comparatum videtur, vt quo quisque Sanctorum, aut proborum hominum nobis patria, genere, aut ratione vitæ, ac professionis nobis coniunctior est, *Tertium genus.*

est, eo lubentius, & iucundius virtutum eius laudes audiamus, & frequentius æmulemur.

Declarat Auctor mentem suam.

Quod autem vel secundi, vel tertii generis homines *Sanctos* subinde, vel *Beatos*, aut *Beatæ* memoriæ elocauerim in isto meo libro, & maximè in hac posteriori Hierarchiæ Franciscanæ facie, id exemplo grauium aliorum historicorum feci. *Neque per hoc vllo modo insinuare intendo, publico cultu ab Ecclesia eos esse afficiendos, aut præripere iudicium Sanctæ Sedis, cui me, & mea omnia submitto. Itaq; licet appellationem BEATI, vel MARTYRIS, aut huiusmodi subiunxerim, nequaquam in stricta, & propria acceptatione, fūdata in approbatione Canonica, & Ecclesiastica, quæ deseruit ad communem cultum, & inuocationem, sumenda est. Sed eam tantum sanctitatem in his à nobis commendari sciant vniuersi, quæ ex eorum virtute, & morum excellentia, ceu miraculorum probata fama, proficiscitur.*

Paupertas portat in humeris Iesum.

Omne, quod tibi applicitum fuerit, accipe Eccle. cap. 1. Vbi Interpres noster super Gen. 49. ad illa verba, *supposuit humerum suū, &c.* ea cum his coniungens, ita explicat: *Paupertas ergo portat in humeris suis Dei filium, ipsum Iesum portat, cum pio amore ipsius omne, quod ei accidit patienter supportat. Humilitas verò ad pectus, & in brachijs ipsum portat.* Cant. 1. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus inter vbera mea cōmorabitur.* Et ipse statim multa cū gratia, veluti ipsius Iesus perpetuus gestator, *In hoc*, ait, *diminutiuo*, fasciculus, *Humilitas*, in myrrha, *dominicæ passionis amaritudo designatur. Cor est inter vbera, quasi dicat humilis sponsa. Porto dilectum meum in corde Iesum Christum, fasciculum myrrhæ, idest humilem Crucifixum, vt sim humilis corde, & cruci cum ipso affixa corde. Paupertas ergo, & humilitas* (concludit pauper, & humilis Iesu portitor in Dom. infra oct. Natiu. ferm. de Christo in templo à Virgine præsentato) *deferunt Christum ad templum, idest quoad vsq; veniat ad cælestis Hierusalem Templum.*

Humilitas ad pectus, & in brachiis.

Quare Christus fasciculus myrrhæ.

Triplex sanctorum, beatorum, seruorum Dei genus tali paupertate, & humilitate in Franciscana Hierarchia decoratum gestator Christi euadens eo modo, quo Doctor noster interpretatur, illud idem est, de quo in Clementina, de verbor. signific. cap. *Exiui de Paradiso, dixi rigabo hortum plantationum.* Ibi enim post nonnulla sequens Pontifex campi, & Christi Agricolæ Ecclesiæ metaphoram, loquensque de myrrha, de qua sponsus *Messui myrrham cum aromatibus meis*, hæc subdit in specie de horto Fratrum Minorum. *Verus noster Salomon in solo militantis Ecclesiæ hortu voluptatis inter cæteros, quemdam fecit à procellosis mundi fluctibus elongatum, in quo quietius, ac securius vacaretur contemplandis, obseruandisque huiusmodi operibus exemplaris. In hunc intrauit*

Hortus specialis Fratrū Minorum.

ipse,

ipſe, vt rigaret ipſum fœcundis aquis ſpiritualis gratiæ, & doctrinæ. Hic hortus ſiquidem eſt FRATRVM MINORVM SANCTA RELIGIO, *quæ muris Regularis Obſeruantiæ firmiter vndique circumcluſa, intra ſe ſolo contenta Deo, adornatur abundè nouellis plantationibus filiorum. Ad hunc veniens dilectus Dei filius mortificantis pœnitentiæ myrrham metit cum aromatibus, quæ ſuauitate mira vniuerſis odorem attrahentis ſanctimonia circumfundunt.* HAEC EST ILLA CAELESTIS VITA, FORMA, ET REGVLA, *quam deſcripſit ille* CONFESSOR CHRISTI EXIMIVS S. FRANCISCVS, *ac ſeruanda ſuis filijs verbo docuit pariter, & exemplo, &c.*

Abundans myrrha in tali horto,

DISTINCTIO VIII.

Hierarchia Franciſcana Leonis quadrifacies multo ſudore conſperſa, imò etiam ſanguine pro ſchiſmaticis, vt ad vnionem veræ Eccleſiæ ſpontè concurrerent.

I ASIA ab Apoſtolis Chriſti ſemen Euangelij ſuſcepit. Sed decurſu temporis Mahumetana, ſaracenaque ſpurcitia, & infidelitas, ſchiſmata, hæreſes inundantes (populis, & Chriſtianorum reliquiis hinc inde diſperſis) vix ſemina primæ, & orthodoxæ fidei temporibus S. Franciſci dereliquerant. Præter Græcos in ſchiſmate non minorem gradum tenuerunt Armêni, quorum patria à Cappadocia vſque ad Caſpium mare protenſa, multas Regiones obtinet. Hi etſi Catholici primum, varijs tamen erroribus adducti in ſchiſma tandem deſciuerunt, & ab Eccleſia Catholica deficientes, ſibi caput præfixerunt Primatem particularem, quem *Catholicum* appellitant, & cui velut Summo Pontifici parent.

Græci, & Armeni ſchiſmatici.

II *Aethiopia* demum ſub Imperatore Abyſſinorum Præſteanne degens, quamuis veneno hæreſum inſperſa, ſub Patriarcha tamen Alexandrino ſchiſmatica reputatur: etſi enim Chriſtiano nomine, & Philippi Apoſtoli conuerſione gaudens, etiam ſingularem ad Chriſtum, & *Romanum (vt aiunt) Patriarcham* reuerentiam habeat, nihilominus illi vt capiti non adhærent, ſed diſſectam Eccleſiam ſibi formant ſub Imperatore ſuo: De quorum Aethiopum, & Abyſſinorum cœremonijs, & erroribus hiſtoriæ conſulendæ. Scribunt autem ſexaginta duos Reges nomine Chriſtiano gloriari, & iſti imperio ſchiſmatico ſchiſmaticos ſubdi.

Aethiopes inter ſchiſmaticos reputatur.

Illa ergo ſunt prima capita ſchiſmaticorum, quibus ſecundum diuer-

diuersas Regiones, & dominia permixti sunt *Georgiani*, *Iacobitæ*, *Russi*, *Bulgari*, *Nubiani*, *Rutheni*, &c. qui cum infidelitate, hæresibus, & schismate permixti sint, certæ sectæ assignari non possunt, de illis tamen mixtim aliqua interseremus.

Ac etiã Georgiani, Iacobitæ, Russi, &c.

Labor, sudor, & profectus Fratrum Minorum in Græcorum reductione ad Ecclesiam Romanam.

Auspicata Græcorũ reductio ad vnionem Romanæ Eccl.

III Frequentissimos quidem labores susceperunt FF. Minores pro Græcorum reductione à principio Ordinis, & quidem tantæ molis fuerunt reductiones illæ, vt pluribus sæculis in illis laboratum fuerit. Primum igitur horum laborum, & fructuum, Deo dirigente, hoc sanctum auspicium habuit. Ad annum enim 1232. Religionis Minorum 25. contigit quinque Fratres Minores prædicationis gratia venire in Orientem, qui dum è Turcarum manibus (à quibus verbera, vincula, & carceres passi erant) Dei auxilio se eripiunt, Nicæam, quæ est Asiæ, & Bithyniæ metropolis, vbi & generale Cōcilium Nicænum contra Arium celebratum est, post multa incommoda peruenerunt, hospitio charitatiuo *à Gosmano Cōstantinopolitano Patriarcha* benignè excepti.

IV Cum autem in familiari colloquio super schismate, quo iã pridem Græci laborabant, ansam loquendi Patriarcha præbuisset, magna fiducia, & sancto feruore de vnione ad Matrem Ecclesiãm Romanam restituenda Fratres illi differentes, animum Patriarchæ tanta energia penetrarunt, vt eorum vita, & exemplis pariter motus, vehemens desiderium vnionis conciperet, & ex templo paratum nuncium ad Pontificem Romanum cum ipsis Fratribus Romam mitteret, scriptis grauissimis literis ad Gregorium IX. & Collegium Cardinalium, quarum exemplaria habet noster Vading. ad ann. præfatum num. 34. Et hæc fuit occasio Gregor. IX. hanc vnionem vrgendi tum per epistolas, tum ad ann. sequentem 1234 per viros doctissimos: duos ex Ordine Prædicatorum *Hugonem*, & *Petrum*. Necnon duos ex Ordine Minorum *Haymonem Anglicũ*, qui postea fuit Minister Generalis, & *Rodulphum*, quos tamquam *Apocrisarios S. Sedis Apostolicæ* ad præfatum Germanum Patriarcham Constantinopolitanum, & Imperatorem Græcorum, ac Prælatos destinauit, vt cum eis seriò, & efficaciter de vnione agerent.

Ad hoc missi Prædicat. & Minores.

V Qui quidem honorificè excepti tum à Patriarcha cum cœtu Ecclesiasticorum, tum ab Imperatore tamquam S. Sedis Legati, sua quidem modestia Legatorum honores respuerunt, cum sub simplici *Apocrisariorum* nomine se missos assererent. De vnione tamen efficaciter tractare cœperunt. Et solemniter habitis publicis collationibus in Palatio Imperiali, duos articulos primò proposue-

Qualiter excepti.

posuerunt. Alterum: De *Processione Spiritus Sancti à Patre, & Filio*. Alterum: De *Consecratione Eucharistica in pane Azymo*. Quos, Graecis contranitentibus apertè, tum ex Scriptura, tum ex ipsis Patribus Graecis iuxta Ecclesiae Latinae professionem doctissimè probarunt, & per modum *professionis communis fidei* à se signatae, Patriarchae, & Imperatori, ac toti Coetui legendam exhibuerunt. Articuli difficultatis propositi, & disputati.

VI Verum Patriarcha cum se claritate doctrinae praemi videret, ad dilationes confugiens, negotium huius vnionis communicandum duxit Confratribus suis Patriarchis, *Hierosolymitano, Antiocheno, & Alexandrino*: quod tandem post multas altercationes factum est, congregata Synodo ad Ciuitatem Nymphae ad portum Euximum, vbi iterum *Apocrisarij* omnes neruos intenderunt, vt Graecos conuincerent. Verum re adhuc immatura, tumultu excitato, vnione infecta, coacti sunt recedere: Patriarcha quidem, & Imperatore vnionem desiderantibus, si Antiochenus, & alij maiori vi, & velut seditione commota non obstitissent. Latissimè haec omnia deducunt, & doctissimas Apocrisariorum Dissertationes, & Conclusiones referunt Annales ad ann. praefatum 1234. num. 8. & seq. quae curioso Lectori non displicebunt. Coguntur recedere.

VII Nec propter haec cessauit zelus conceptus reducēdi Graecos ad Ecclesiae Matris vnionem. Secundò itaque ad ann. 1247. Innoc. IV. resumens arduum illud negotium *F. Laurentium* Ord. Minorum Legatum suum in Orientem per *Graeciam, Armeniam, Iconium, Turchiam* mittens: illum etiam ad Graecos omnes tam in Regno *Cypri*, quam in Patriarchatu *Antiocheno, & Hierosolymitano* destinauit, ei commendans singulariter, vt in reductione *Graecorum* labores à suis antecessoribus relictos resumeret. Et quia Latini Graecis molesti fuerant, monuit, vt omnes infestationes, à Latinis Graecis illatas omninò sedaret, ac pro illis satisfieri prouideret (vt constat ex literis Pontificis, datis Lugduni *Nonis Iunij Pontific. anno* 4. Item ex datis ibidem 7. *Idus Augusti Pontific. ann.* 5.) In hoc igitur negotio dum dictus Fr. Laurentius strenuè laborat, eo quidem fructu, vt Imperator, ac Patriarcha iam inclinarentur, nec abhorrerent vnionem. Innoc. IV. de his certior factus, vt maiori cum auctoritate res perficeretur ann. 1249. solemni legatione ad vnionem concludendam mandauit B. Ioannem Parmensem totius Ordinis S. Francisci Generalem Ministrum, quem etiam sub titulo *Angeli Pacis* scriptis ad Imperatorem, & Patriarcham Epistolis insigniter commendauit. Negotiū denuò resumpsetunt. Quam gratè acceptus Io. Parmensis.

VIII Quanta verò cum reuerentia dictus Pater Generalis, à Graecis, vt verè *Angelus Pacis* exceptus sit, testantur Epistolae, ad Summum Pontificem eius rei nuntiae ab Oriente transmissae: quas vt accepit, referente Petro Rodulphio, magna laetitia, & volupta-

te perfusus est summus Pontifex cum tota Curia, itaut seipsum capere non posset, dixitque multis adstantibus: *Dilatatum*, inquit, *est cor nostrum prægaudio vehementi, audito quod prudens Græcia nouo superioris irradiata syderis fulgore, gratanter accepit Fratrem Ioannem, &c.* Nec mirum, cum (vt S. Antoninus, & alii) Græci tanta in viro Dei sanctitatis, & diuinæ sapientiæ signa viderent, vt non iam putarent hominem quempiam prudentem, & eruditum videre, sed ex antiquis Patribus, & Doctoribus vnum, siue aliquem ex Christi discipulis: quæ omnia effectus secuti docuerunt.

Tres vniones Ecclesiæ Græcorum cum Latina.

Reductionesque Armenorum, Iacobitarum, & aliorum schismaticorum Orientalium per Fratres Minores.

I PRima vnio contigit in Concilio Lugdunensi ex occasione prædictæ Legationis P. Ioannis Parmensis sub Gregorio x. ad an. 1274. tardioribus quidem passibus, sed exitu felici.

Quinam FF. Min. allaborauerint.

Disposuerat sanè & velut concluserat futuram hanc vnionem sub beneplacito Summi Pontificis, & Ecclesiæ Latinæ *B. Ioannes de Parma cum Ioanne Ducas*, Imperatore Græcorum in Asia, & *Manuele* Constantinopolitano Archiepiscopo, ac aliis Prælatis Orientis, super qua Imperator, & Patriarca legationes honorificas ad Pontificem instituerant: Et *Apocrisarij* in itinere spoliatis, ipse B. Ioannes de Parma articulos vnionis Romam detulerat, & à Cócilio Cardinalium (etsi in nonnullis conditionibus parum consonos) approbari procurauerat. Verum morte Innoc. IV. superueniente, dum negotium prosequitur Alexander IV. ad ann. 1256. etiam è viuis sublatus est.

Artic. vnionis Romæ perducti.

II Et cum iterum tractatum vrgeret *Michael Paleologus*, & Vrbanus IV. illum per Fratres Minores à S. Bonauentura selectos prosequitur, etiam fatis cedit, sede Apostolica per tres annos vacante: donec Gregorius x. electus, & per literas congratulatorias ab Imperatore *Paleologo* salutatus in dictó Concilio Lugdunensi per Fratres Minores vnionis conclusioné vrsit. Přcipui illi fuerunt. Fr. Hieronymus Asculanus, qui Cardinalis factus, ad Pontificatum assumptus est. Et Frater Bonagratia Dalmata, qui ad ann. 1274. cum Plenipotétiariis, & sex viris primariis, *Germano* olim Patriarcha Constantinopolitano Imperatoris cósanguineo, *Georgio Acropolita*,

S. Bonau.

Fr. Hieron. Asculanus

Fr. Bonagratia Dalmata.

polita, Magno Logotheta, cum Metropolita Niceno, & Primate Bythiniæ, ac Nicolao Imperii Camerario, & altero ex Aula Imperatoris præcipuo Lugdunum peruenerunt.

III Qui omnes à Concilii Lugdunensis Patribus summo honore, summa omnium exultatione cum vniuersi populi applausu sunt excepti. Et lectis coram vniuerso Concilio literis, tam Imperatoris, quam omnium Metropolitarum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum Græciæ, qui in vnam sententiam super vnione cum suis Synodis conuenerunt, & re bene in Concilio consulta. Primum quidem in Festo Apostolorum Petri, & Pauli assistentibus Græcis solemnis Missa cantata est, & proposita fidei norma, quam Græci deberent profiteri: postea in octaua Apostolorum ad sextam Iulii professionem fidei, & obedientiam ad Romanam Ecclesiam cum recognitione Primatus Græci emiserunt, & inter alios nomine Imperatoris, & eius filii, Magnus Logotheta singulariter fidem, & obedientiam est professus. Sicque vnio Græcorum cum Ecclesia Latina, in qua tam frequenter, & tamdiu laborauerunt FF. Minores totius Ecclesiæ gaudio conclusa est. Ad hanc porrò in Concilio concludendam, multum contulerunt *S. Bonauentura, & Vicedominus de Vicedominis* Cardinales ex Ordine Minorum assumpti, qui Pontifici in omnibus assistebant. Vnde & prima Concionem habuit *S. Bonauentura* proposito themate *Baruch* 5. *Exurge Hierusalem, sta in excelso, & circumspice ad Orientem, & vide collectos filios tuos ab oriente Sole vsque ad occidentem:* qui in eodem Concilio magna omnium consternatione sanctissimè obiit.

Summo honore in Lugdun. Concil. excepti.

Professio fidei Græcorũ.

IV Secunda vnio Ecclesiæ Græcæ cum Latina in persona Imperatoris contigit. Prior enim vnio memorata aliquo tempore viuente *Michaele* Paleologo, & Andronico eius filio inualuit. Verum iterum Græci ad sua schismata relapsi sunt: nec propter hoc defecit zelus summorum Pontificum. Nam & ad ann. 1333. *Fr. Gartia Arnaldi* ex Ordine Minorum à nobilissima *Ioanna* Imperatrice Græcorum, quæ maritum *Ioannem Cantacuzenum* Imperatorem ad vnionem cum Latina Ecclesia sollicitabat, Romam missus iterum apud Ioannem XXII. de vnione actum est, & de missione *F. Gerardi Odonis* Ministri Generalis, sed cum mors subsequens dicti Patris legationem istam suspendisset, dilata est legatio vsque ad ann. 1349. quo postulante Ioanne Cantacuzeno Imperatore, missi sunt à Pontifice *F. Gulielmus Maurocchius* Franciscanus, & *F. Gaspertus* Dominicanus, Episcopi, vt niterentur, ad vnionem, & concordiam, Ecclesiam Græcam cum Latina iterum reducere; estque tunc ab Imperatore proposita celebratio Synodi, in loco aliquo maritimo, contermino Ecclesiæ vtriusque. Sed scriptis ab

Denuò FF. Min. laborãt ad aliã vnionem faciendam.

Dilatatur legatio ad an. 1349.

vtraque parte literis, res dilata est vsque ad tempora Innoc. VI. ad ann. 1356. quo *Ioannes Paleologus* Imperator, pulso *Ioanne Cantacuzeno*, denuò resumpsit postulationem vnionis, missa scripto fidei confessione, quam in ordine ad vnionem reparandam intendebat premittere.

Græci relapsi iterum reducuntur opera FF. Minor.

V Ad quem pariter remissi sunt ex Ordine Minorum *Fr. Petrus Pattensis* Episcopus, & *F. Gulielmus Sisopolitanus*, vt ab illo dictam confessionem fidei publicè reciperent: quam ipse Ioannes Paleologus à FF. Minoribus persuasus Romã personaliter veniens ad ann. 1369. sub Vrbano V. coram quatuor Cardinalibus, ab eo deputatis Commissariis, publicè in Ecclesia Apostolorum Petri, & Pauli, tamquam vniuersi orbis theatro, præsente *Paulo Patriarcha Constantinopolitano*, abiurato schismate ex formula Romanæ Ecclesiæ emisit, idiomate tamen Græco. Hoc ipso actu vniuersos sibi subditos Ecclesiæ Latinæ reuniens; & coniungens. Interpretabatur autem præmisso Iure iurando professionem Imperatoris, & aliorum Græcorum, qui abiurato similiter schismate eadem verba iurabant, *F. Antonius Athenienfis* Minorita, vertens professionem græcam in latinam. Cuius professionis publicæ instrumenta in Archiuio Montis Adriani in posterorum memoriam reseruantur.

Versio professionis Græcæ in Latinũ

VI Hanc igitur professionem tenebat *Ioannes Paleologus* Imperator: verum effectum vnionis in populo suo non satis vigilanter promouebat, sed Græci promiscuè in suis erroribus delitescebant. Vnde iterum Gregor. XI. deputatis duobus Nunciis, altero Ordinis Prædicatorum, altero Ordinis Minorum, misit ad *Paleologum* pro vnione promissa in populo stabilienda, eò maximè, quod qui Latinis nomen dabant, ab aliis Græcis molestias paterentur. In qua re non modicam operam impenderunt præfati Nuncii; quamuis postea Græci sua instabilitate iterum ad schismata sua redierunt.

VII Tertia vnio totius Ecclesiæ Græcæ cum Latina ad Concilium Florentinum referenda est ex Annalibus 1437. num. 2. & 3. Non enim quieuit Mater Concordiæ, & Pacis Romana Ecclesia, donec iterum tota Ecclesia Græca reuniretur, quæ solemnis vnio facta, & conclamata est in Concilio Florentino sub Eugenio IV. ad ann. 1439. Ad quam non modicam impenderunt operam FF. Minores, maximè *R.P. Gulielmus de Casali* Minister Generalis, cui cum decem Patribus ad hoc electis doctrinales concursus ad hanc vnionem necessarios Pontifex demandauerat. Disposuerat etiam ad iter in Europam aggrediẽdum in Concilium Generale Græcorum Imperatorem *P. Bartholomeus de Talo* vir doctissimus, & piissimus, & *Albertus de Sartiano* ad hoc ab Eugenio IV. missi, qui simul cum Imperatore in Italiam sunt reuersi.

Iterũ per Minores reuniũtur in Conc. Florent.

Inter-

VIII Interfuit huic Concilio Florentino *S. Bernardinus Senensis*, colloquiis priuatis, & publicis prædicationibus Græcos ad vnionem exortans. De quo illud mirabile fertur: Quod cum Græcum idioma non calleret, in feruore spiritus Deum deprecatus, vt qui Apostolis linguarum donum ad conuersionem gentium distribuerat, Græcis saltem eorum, quæ dicturus erat, intelligentiam præberet. Auditus est à Græcis Græcè de Catholica fide, prædicans tanta quidem energia, vt non solum tamquam *Natiuus Græcus* audiretur, sed & corda Græcorum mirabiliter penetraret, siue Deo linguam mouente, siue in auribus miraculum operante; eo modo quo Hierosolymis vnusquisque eodem momento linguam, in qua natus fuerat, Apostolos audiebat. Sic Græci in hoc Concilio ad vnionem redierunt. *S. Bernardin. in Conc. Florentin. quid fecerit.*

IX In hoc etiam Concilio reducti sunt Armeni, ad quos ante biennium Eugenius IV miserat ex Minoribus *FF. Franciscum, & Ludouicum Bononienses*, necnon *F. Iacobum de Primanditijs* Vicarium Generalem Obseruantium, vt illos ad Concilium Generale inuitarent. Quod tanta efficacia effectum est, vt comite *B. Ioanne Capistrano* (qui ex Oriente quo mandatus fuerat à Pontifice, reuertebatur) iter ad Concilium maturauerint, & in fide Catholica instructi, ipsam fidem publicè confessi fuerint, & se Matri Ecclesiæ Romanæ in perfecta obedientia vnierint. Et hi quidem postremò Manipuli Armenorum Ordini Franciscano debebantur; quippe quorum opera iam Armenia ad fidem reducta sæpius fuerat, tum per eos, quos *Pater Bonagratia* Generalis ad illos 1284. miserat, tum per P. Ioannem de Monte Coruino sub Nicolao IV. vt constat ex Epist. 50. Regesti Vaticani, tum per eos, quos P. Raymundus Gaufredi ad postulationem Regis Armeniæ iterum destinauerat ad ann. 1290. ob amplam messem eorum, qui ad Christianam fidē accedebant. De quibus videantur Annales Minorum ad citatos annos. *Reducti Armeni etiam in hoc Côc.* *Armenia sæpius reducta ad fidem per FF. Minores.*

X Nec modica apud Deum, & Ecclesiam Franciscanę Religionis gloria fuit, quod, vt refert Pisanus conf. 8. S. Antoninus tit. 24. c. 9. §. 13. Hieron. Platus l. 2. de Bono statu Relig. cap. 26. (*Ioannes* Armeniæ Rex concepta ad S. Franciscum, & eius Fratres, mira pietate relicto suo Nepoti *Leoni* immenso Regno, cui subberant viginti quatuor Reges diademate coronati, Ordinem S. Francisci intrauerit, & in eo professionem emiserit, *eligens abiectus esse in Domo Domini*, & Baltheo Regali dissoluto, paupertatis funiculo pręcinctus Deo seruire, qui tot Regibus imperauerat. Et ne feruore aliquo peregrino, aut nouitio, vel animi pusillanimitate id fecisse putetur, audiatur heroicum factum. Cum postea Turcæ in Armeniam irrupuissent, nec illis Leo Nepos, cui Regnum dimiserat, *Ioannes Rex Armen. fuit F. Minor.* *Eius heroicū factum.*

resiste-

resistere posset: *Ioannes* Dei, & fidei causam agi videns, ampliori feruore, non Ordinem assumptum dimisit, sed armis, & lorica nouo more super Tunica Franciscana indutus, magna strage hostes fidei è finibus Armeniæ eiecit, & sanguinem profundens, Deo Athletam suum coronare volente, in pugna gloriosè occubuit. Latius Annal. ad ann. 1294. n. 11.

Iacobitæ reducuntur ad Rom. Eccl. per FF. Min.

XI Porrò tanta fuit sollicitudo Pastoralis Eugenij IV. in Concilio Florentino, vt statim vnione Græcorum, & Armenorum perfecta de reducendis Aethiopibus, & Indis Orientalibus ad Ecclesiæ gremium ante Concilij Florentini finem cogitauerit. Et de facto *B. Albertum Sartianum*, qui cum Græcis redierat, vnà cum aliquot FF. Minoribus ad Patriarchas illarum Regionum, & Cophtos (Christiani sunt circumcisi, vulgò dicti Christiani præcinctæ) necnon & ad Thomam Indorum, & Presbyterum Ioann. Aethiopum Imperatores datis literis misit, si quo modo ad Ecclesiæ Romanæ vnionem illos reducere posset. Nec inutilis illa Missio fuit Ecclesiæ Dei; etsi enim iter prosecutus ad Cyrum vsque, à Sultano Babyloniæ impeditus fuerit, ne ad Aethiopes, & Indos progrederetur, tamen ex sociis suis aliquos non sine fructu misit, & ipse ingentem Iacobitarum gentem, durante adhuc Florentino Concilio, per suos Commissarios ad gremium Ecclesiæ, & vnionem, ac recognitionem Matris Ecclesiæ Romanæ reduxit; super quibus videat studiosus Lector Annales ad ann. 1441. n. 2.

Gens Iacobitarum pluries ad Eccl. gremium.

Acta Fratrum Minorum circa aliarum Nationum reductionem. Ac societas Peregrinantium propter Christum.

I NAtiones Orientales, infectas partim schismate, partim Infidelitate Paganica, partim Hæresibus fuisse, satsuperque in superioribus ex Historiis constat. Ad quas omnes FF. Minores à principio missi iuxta conditionem illarum, vel populorum, qui permixti erant, multam operam præstiterunt. Alios à schismate ad obedientiam Romanæ Ecclesiæ reducentes. Alios à Paganismo ad fidem, & sanctum Baptisma conuertentes. Alios ab Hæresum erroribus prædicatione, & exemplo extrahentes. Vndè est illa Bulla sollemnis Alexandri IV. ad ann. 1258. quæ incipit, vt alias diximus in 2. facie.

Ad varias nationes Minores missi.

II *Dilectis Fratribus de Ordine Minorum in terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Aethiopum, Syrorum, Vberorum, Alanorum, Gazarorum, Gotthorum, Zicborum, Bucbenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Nestorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mescelmorum, Tartarorum, Hungarorum, Maioris Hungariæ, Christianorum, capti-*

captiuorum apud Turcas, aliarumque Infidelium Nationum Orientis, seu quarumcumque partium proficiscentibus &c. cum bora iam vndecima &c. Data Viterbii 12. Kal. Maii Pontif. anno 4. in quibus Pontifex necessariam authoritatem ad prædicta FF. Minoribus elargitur. Ex quibus certum est *Bulgaros, Iacobitas, Georgianos* à schismate, & erroribus aliquoties opera FF. Minorum fuisse reductos: super quibus videri possunt Annal. ad ann. 1245. n. 14. 1247. n. 9. & 10. 1312. nu. 1. 1354. nu. 1. 1372. nu. 31. & 32. 1374. num. 6. 1442. num. 10. sed & Abyssinorum Imperat. *Presbyterum Ioannem* Schismaticum, Minores Legationē obuisse, constat ex Annalibus ad ann. 1441. & 1480. nu. 9. — Eorum profectus.

III Præclara porrò fuit reductio Maronitarum per B. M. P. Griphonem, natione Belgam Flandrum, S. Theologiæ in Academia Parisiensi aliquando Professorem, qui zelo fidei accensus ad ann. 1430. deuotionis causa ad loca Redemptionis nostræ Hierosolymam proficiscens, dum Nationum circum circa habitantium, & vndequaque aduentantium errores notauit, totis septem annis se ad addiscendum Græcum, & Arabicum idioma contulit (quamuis Theologus Magnus, & Theologiæ Magister, & Professor) quibus perfectissimè acquisitis, Maronitas aggressus, illos à suis erroribus expurgatos ad obedientiam S. R. E. reduxit, & resistentem eorum Principem ipsorum conuersioni, ac reductioni, miraculo famosissimo in festo Assumptionis B. V. conuicit. Dum enim eo concionante Sol ad occasum pergeret ad Principem conuersus, ei si credere vellet retrogradationem Solis obtulit, & coram toto Auditorio conspiciente effecit, vt Sol ad oriententem regrederetur. Vnde conuerso Principe, & Gente vniuersa (quæ totum ambitum Montis Libani per septingenta millia passuum obtinet, & per Patriarchatum Anthiochenum, Cypri Insulam, & Ciuitates Damasci, & Aleppi dispergitur) eos ad obedientiam Romanæ Ecclesiæ reduxit. — P. Gripho Flander qualis. — Tendit Hierosolymam. — Reducit ad Eccles. Rom. Maronitas miraculo raro.

IV Quod quidem miraculum perpetua sollennitate quotannis ab illis recolitur. Porrò excolendæ huic Nationi dictus *Pater Gripho Flander* totis vigintiquinque annis insudauit, & secundò Romam ante Calixtum III. huius Nationis salute veniens consecratus est ab eo Episcopus, ac *Maronitarum Patriarcha*, de quo Annales ad ann. 1475. & latè Marcus Vlyssipon. 3. p. Chron. l. 3. cap. 38. Vuilotus in Athenis virorum orthodoxorum. Qui tandem in extrema senectute ad aliorum conuersionē progrediens, in itinere lenta morte conficitur ad ann. 1475. — Post labores 25. annorū à Papa consecratus Epis. — Moritur.

Qui-

Quadruplex Leonis Hierarchici Fratrum Minorum Facies ad quadruplex sæculum directa, terribilem, proficuamque se prodit in Hæreticos.

Minor. Ordo fundatus in fide cathol.

I ORdinem sub fidei Catholicæ Romanæ vexillo S. Franciscum instituisse, Regula ipsa cap. 2. in receptione Nouitiorum, manifestè declarat, dum primam conditionem ingredientis ad Ordinem ponit, vt Ministri candidatos *examinent de fide Catholica, & Ecclesiasticis sacramentis*. Nec vllos admittant nisi *Hæc* (inquit) *omnia credant, & velint ea fideliter confiteri, & vsque ad finem firmiter obseruare*, etiam (vt explicat S. Bonau.) *vsque ad Martyrij testimonium, & sanguinis effusionem*: Itaut pro fide Catholica vltra mille quingentos Martyres Franciscani ex nunc numerentur, qui sanguine suo Ecclesiæ militantis agrum fæcundarunt.

Fr. Minor debet esse paratus ad martyr.

Martyres Frãciscani.

Minores dati contra hæreticos.

II Et hæc fuit vna ex primis causis, cur hic Minorum exercitus sub Francisco Duce sit conscriptus, vt contra Hæreticorum furias Ecclesiam Dei defenderet. Vndè & de eo canit Ecclesia: *Franciscus vir Catholicus, & totus Apostolicus Ecclesiæ teneri fidem Romanæ docuit*; Qui & in suo Testamento sanxit, vt si aliquis ex suis in suspicionem hæresis deuenire contingeret, *& non esset Catholicus*, vinculis constrictus Cardinali Protectori sisteretur. Et antiqui Historici narrant, duos illos celeberrimos Ordines Prædicatorum, & Minorum dictatoribus *Dominico*, & *Francisco* contra Hæreticos primò directos. *Prædicatores* quidem contra *Albigenses*. *Minores* autem contra *Vualdens.* siuè *Pauperes de Lugduno*, & *Humilium* sectam, quasi ex natura status.

Item & Prædicatores.

II Vnde *Abbas Vespergensis, & Ciaconus superius in principio posterioris faciei adducti ad ann. 1212. sub Innoc. III. Contra has*, inquit ille, *sectas SS. PP. Dominicus Prædicatorum, & Franciscus Minorum Ordines, per hæc tempora fundarunt: Franciscus quidem contra pauperes de Lugduno: Dominicus contra Albigenses, quorum oppugnationem communicata opera susceperunt, &c.* Et Carolus Sigonius de Regno Italiæ: *Circa hæc tempora*, ait, *quæ terris hominum flagitijs, diris populorum inimicitijs, ac nefandis hæresibus, propè fuerunt infamia, hoc vno boni Dei beneficio floruerunt viri aliquot præstantes: Dominicus Calagoritanus Oxomensis Diœcesis in Hispania, & Franciscus Ioannes* ante conuersionem suam dictus Assisias in Italia per hoc tempus *asperitate vitæ, rerum humanarum contemptu, & Verbi Diuini prædicatione hominum in se ora, & oculos vertere inceperunt.*

Appo-

IV Appositè autem Ordo Minorum pauperibus de Lugduno oppositus est: quia sub titulo Euangelicæ Paupertatis *Vualdo Lugdunensis Ciuis* eorum Auctore, venditis omnibus bonis, eorumque pretio in pauperes erogato, ementito nomine Euangelicæ Paupertatis suas hæreses perniciosissimas fundauerat, & Ecclesiæ Sacramenta, cæremonias sacras, & obseruationes omnes dissipare conatus fuerat, carni per omnia adhærens, & indulgens. Cui hæresi vita,& Regula FF.Minorum maximè opponebantur. Vniuersis porrò hæresibus Ordo Franciscanus se, vbi licuit, opposuit, & in hunc diem fertilissima messe se opponit, ita vt vix manipulos distinguere possimus,cum omni tēpore in vniuerso Orbe indefessi operarii in hæresum extirpatione semper laborauerint, & vsq;modo laborent. Nihilominus selectos aliquos manipulos dabimus ex singulis sæculis vsque ad hæc tempora collectos.

Appositè Ordo Min. oppositus VValdensibus.

Contra omnes hæreticos se opposuit.

Prior facies ad hæreticorum conuersionem primi sæculi multa inspectione directa.

V INter perfectos primi sæculi Ordinis Minorum excelluerunt illi, quos circa ann.Christi 1225.multa messe collegit *S.Antonius Paduanus*, tum in Gallia circa Tholosates, tum in Italia Arimini, Romaniolæ Oppido, in quibus Hæresiarcha ille *Guialdo* cum suis, verbis, & prædicatione sancti Viri conuictus, tandem eius pertinacia, ac durities perfracta fuit,cum ad imperium S.Antonii Mulus per plures dies ex industria ab hæreticis absque pabulo detentus, & famelicus corā toto populo in publico foro Christum in Hostia Eucharistica adorare iussus,eū adorauit,& pabulum Auenæ sibi propositum, fame premente, respuit. Quo quidem miraculo, & Hæresiarcha ille abiurata perfidia, cum parentela, & asseclis ad veram fidem conuersus est, ædificata Ecclesia insigni in honorem S.Petri; de quo Petrus Rossettus antiquus Auctor versus hos reliquit.

Cōuertit hæresiarcham S. Ant.Pat. miraculosè.

—*Sacris laudem se fontibus ipsum,*
Et natos iubet, & pariter cum coniuge natas
Lustrari, totamque domus seruire Tonanti,&c.
Sumptibus immensis Petro sublimia Templa
Condidit, &c.

Hæresiarcha conuersus extruit Eccles.

VI *Boniuillum* etiam Hæresiarcham,per triginta annos hæreses suas commendantem ad meliorem mentem reduxit, & Ecclesiæ Catholicæ Romanæ restituit. Nec prodigiosum illud miraculum silentio prætereundum est,de quo *Speculum sociorum S.Frācisci.p.2.c.25.* Dum Arimini hæreticis illum audire amplius nolentibus, ad alueum fluminis, quod Ciuitati adlabitur; Sanctus omnes

S.Anton. de Pad. prædicat piscibus.

nes prouocans. Ibi piscibus vndequaque confluentibus, & miro ordine, ac gestibus concurrentibus prædicauit verbum Dei, cui pisces velut rationabilia animalia applaudentes, tamdiu illum audierunt, donec benedictione viri Dei accepta, velut festiuo gaudio recederent. Tanta porrò fuit virtus huius miraculi, vt stupentes hæretici, illum deinceps efficacius audirent, & sectarii plurimi fidei Romanæ nomen darent.

Malleus hæreticorum dictus.

VII Ex diuersis verò similibus actibus, & continua hæreticorum insectatione S. Antonius *Indefessus hæreticorum malleus* antonomasticè vocatus est. Cuius mallei virtutem expertus est ad ann. Christi 1231. Ecelinus Tyrannus, qui copijs à Friderico II. acceptis, in Transpadana Italia Tyrannidem suam per annos circiter viginti exercuerat, & quem vti *Ecclesiæ hostem, tortorem Christianorum, interfectorum sexaginta Fratrum Minorum*, & aliorum plurimorum fidelium, pro hæretico Alexander IV. condemnauerat. Ad quem cum venisset *Antonius Paduanus*, & ei verbis acerrimis sententiam Dei imminere comminatus fuisset, vno velut ictu mallei *Ecelinus* percussus, ad pedes Sancti procubuit, zona ad collum suspensa, veniam peccatorum postulauit, emendationem promisit ad meliorem vitam, & Ecclesiæ obedientiam rediit. Dicebat enim suis, diuinum quemdam fulgorem in B. Viri vultu se vidisse, cuius vibratione putabat se in Tartarum demergendum.

Ecelinũ Tyrannum humiliat.

VIII Et hoc quidem toto sæculo anno Christi 1200. ab initio nascentis Ordinis variè pugnatum est à FF. Minoribus contra hæreticos, qui maximè sub Innoc. IV. & Alexandro IV. non tantum partes Orientis, sed etiam Italiam, & Germaniam penetrabant, quibus extirpandis prædicationes, & doctrinæ sacræ non sufficiebant, nisi etiam pœnæ, & iudicia adhiberentur. Ad quorum extirpationem præter verbi sacri præcones assumpsit Innocent. IV. ex Ordine Minorum Inquisitores hæreticæ prauitatis, qui tam in Vrbe, Patrimonio B. Petri, & alijs Terris Ecclesiæ, Ducatu Spoletano &c. quam in Regno Apuliæ, Tuscia, Marchia, Teruisana, & Sclauonia in hæreticos inquirerent, & pœnas à Friderico Imper contra Patarenos, & alios hæreticos decretas imponi curarent, vt constat ex varijs literis, quas Annales ad ann. Christi 1254. referunt. Quam eandem sollicitudinem secutus Alexander IV. ad annum sequentē ex iisdem FF. Minoribus Inquisitores ad instantiam Ludouici Regis in Galliam misit, ac demum alios ad ann. 1258. in Bohemiam, & partes Orientis multiplicauit. Ita vt & gladio Verbi Dei, & alijs etiam externis compulsionibus FF. Minores hæreses profligarent, nec eos vsquam consistere permitterent.

Minores hæreticæ prauitatis inquisitores instituti.

Poste-

Poſterior Facies in ſecundo ſæculo 1300. *aliorum illius temporis hæreticorum conuerſionem aſpicit.*

IX NEc in altero ſæculo 1300. ab his operibus ceſſarunt Fratres Minores, maximè exurgentibus ſub titulo pietatis, & vitæ euangelicæ *Fraticellis*, quos *Fratres de paupere vita, Bizochos*, ſiue *Beguinos*, ac *Begardos* appellabant, quos Ioannes XXII. per Bullam, quæ incip. *Sancta Romana Eccleſ.Tit.de Religioſis domib.*in extrau. communibus condemnauit. Contra quos tam in Italia, & Siciliæ Inſula, quam in Comitatibus Narbonenſi, & Tholoſano, ac aliis Prouinciis ciſmarinis, & vltramarinis. FF.Minores impenſi ſunt ea potiſſimum ratione, quod plurimi illorum de *Ordine Tertio* Pœnitentiũ mentirentur, & alia munia ſibi affingerent, quæ Ordinem Fratrum Minorum contingebant. Vnde Annales ad ann.1331.*Strenuè*, inquit Auctor, *in hac re laborarunt Minoritæ, quibus inuiſum erat nomen Praticellorum de paupere vita, & odioſiſſima ſecta, quæ ſe fictis velaminibus populi auram, & affectũ capturã ex parte, ſaltem Franciſcanam ſimulabat*. Eorum errores fideliter refert Epiſcopus Siluenſis Aluarus Pelagius de Planctu Eccleſiæ l.2.c.55. ex quo Annal.ad ann.1317 n.32.Sed circa hanc materiam fusè diſputabitur in Raynald. in tertia facie principali. FF.Minor. ſe opponunt Fraticellis.

Tertia Facies ſæculi III. 1400. *in Hæreticorum conuerſione.*

X ET hos igitur multis annis inſectatus eſt Ordo, donec repullulantibus illis. tandem tertio ordinis ſæculo ad an.1499. celeberrima illa Orbis Lumina *B.Ioannes de Capiſtrano*(qui quarto contra Fraticellos à Pontificibus miſſus fuerat)& *B.Iacobus Picenus à Marchia* eorum reliquias, partim ad pœnitentiam reduxerunt, partim flammis, & extremo ſupplicio perdi permiſerunt, mandante id Nicolao v.Pontifice. BB.Io.Capiſtr.& Iacob.à Marchia contra hæretic.

Nec circa hos ceſſauit zelus illorum, quibus maximam meſſem Deus in Germania, & Oriente præparauerat. Et vt vnius B.Ioannis Capiſtrani manipulos, quos alii adnotauerunt, recenſeam: Ex ipſius Epiſtola ad Vniuerſitatem Viennenſem hæc accipe. *Poſtquam Morauiam ſum ingreſſus, vt debui, contra Bohemorum damnatas hæreſes egi, nec aliquo timore vnquam à prædicationis officio deſtiti, &c. Quo factum eſt, vt non ſolum multi Barones, Nobiles, ſed & Sacerdotes ad pluſquam quatuor millia meis in manibus Huſſitarum errores abiurauerint, præter multos alios conuerſos, qui ſub ipſorum Baronum conuerſorum dominio degunt.* B.Io.Capiſt. Huſſitas conuertit.

XI Et quidem inter conuerſos refertur *Camerarius Morauiæ*

 nomine

nomine *Benescio*, qui coram vniuersa multitudine, præsente Episcopo Nicopolensi Episcopi Olmucensis suffraganeo, in platea publica Brunæ genuflexus abiurauit in manibus sancti Viri omnes Bohemorum, & Hussitarum, ac alios quoscumque errores, facta tactis sacris Euangeliis professione fidei Romanæ Ecclesiæ: quem in eorumdem errorum abiuratione, & fidei professione secuta est Vxor, & consanguinei, ac vniuersa familia copiosissima.

Benescio Morauiæ Camerarius cõuer sus.

XII Cui Baroni adiungendus est alius, de quo Aeneas Siluius in sua Europa cap. 23. sic scribit. *In hac*, inquit, *Prouincia Morauia Barones ferè omnes Hussitarum labe infecti sunt. Hic cum verbum Dei prædicaret Ioannes Capistranus, & in errores Hussitarum inueheretur, Baroni non parui nominis, quem Ezerna berũ vocant, secuta conuersio est, qui relicta priori perfidia, cum duobus millibus subditorum veritatem Romanæ Sedis amplexus est*, &c. Sed & accipe breuem manipulorum in Morauia collectorum cathalogum ex Annalibus ad ann. 1451. n. 21. *Brunæ bassit vsque ad 15. Augusti, & suis sodalibus habitaculum posuit sub nomine Sancti Bernardini, reconciliauitque vltra mille sexcentas personas. Die 16. in Viscea aliquot absoluit. Die 18. peruenit Olomutium, vbi vsq; ad quintum Septembris permansit, ingentemque aliquot millium multitudinem ad Ecclesiæ vnionem reduxit. Regressus Brunam in Vigilia Natiuitatis Virgineæ, copiosam messem in borrea Domini coaceruauit vsque ad diem S. Francisci. Die sequenti Octob. 5. in Villa Drasopb, &c. & die decimo, & sequentibus in Egburga alios coadunauit. A die 18. in Comaro, præsente Domino Vlrico Principe Catholicorum Patrono, multos nobiles, populares innumeros ad viam veritatis reduxit; donec Egram peruenit 7. Decembris in Vigilia Conceptionis B. Mariæ V. vbi vsque ad initium Februarij anni sequentis magno Catholicorum incremento perseuerauit. In Friberch die 24 Februarij, & in Ciuitate Missiuensi à die 18. Martij, & à 25. eiusdem mensis vsq; ad principium Iunij in Ciuitate Portensi Regni Bohemiæ miro fructu eundem laborem subijsse comperio, multis millibus ad castra Catholicorum transmissis, & fidelium gregi aggregatis.* Morauia hodie penè in desolationem à Turca redacta, Vngaria superior deperdita, fortalitium enim ad confinia, cui nomen *Neybausel*, vbi sex nostri Reformati in hospitio commorabantur, die Augusti 13. à magno Visir obsessum, die Septembris 24. ad eius manus venit. Hostium ad excidia nostra ab Imperatore barbaro iam apertum. Quid prætendat, ad quid inhiat Christianis Principibus res comperta. Othomanus in conquirendis, & subiugandis Imperiis iam ex lõgo tempore assuetus, quemadmodum & Procerum corpor, ac scissuræ sibi nutissimæ, atque ad id sibi auspicatissimæ.

Ingens animarum fructus in Morauia.

Tanta

XIII Tanta porrò fuit Fratrum Minorum in conuertendis hæreticis iſtis temporibus virtus, vt *Thomas Epiſcopus Farenſis*, & in Regno Boſnæ Apoſtolicæ Sedis Legatus, in Epiſt.quam ad B.Ioannem Capiſtranum dedit Faræ 19.Februarii ann.1451.eum inuitans, vt Faram veniret, & Fratres ſuos laborantes contra hæreticos adiuuaret, ſic ſcribit: *Hoc, inquit, mirabile dico Paternitati veſtræ, & valde notandum, quod in locis occupatis per hæreticos, ſtatim vt Fratres ſunt, euaneſcunt hæretici ſicut cera à facie ignis, etſi tot eſſent Fratres boni, vt occuparent loca principalia Regni indubiè non manerent, nec inuenirentur hæretici.* Hæc ille. Plurimus fructus in Boſna

Quarta Facies quarti ſæculi 1500. ad modernos hæreticos firma acie intuetur.

XIV ET hoc ſæculo ab anno 1500.Dei tremendo iudicio vſquequaque hæreſum fumus velut aperto puteo inferni Eccleſiam Dei obſcurauit, & hæretici velut locuſtæ vndequaque ex eodem puteo ebullierunt. Et quidem ad ann.1517.ſurrexit *Martinus Lutherus* ex cuius ſchola ſurrexerunt *Lutherani* in vndecim claſſes diuiſi, *Semi-Lutherani* vndecim ſimiliter caudis diſſecti, *Anti-Lutherani* 56.ſortes conſtituentes. Ex quo etiam tres immundi ſpiritus, ſiue Bufones (referente *Staphylo*) Mundum inuaſerunt, & animas Chriſti ſanguine redemptas in dies depaſcuntur, *Anabaptiſtæ*, nimirum *Sacramentarij*, & *Confeſſioniſtæ*, qui iterum Hydram Lernæam multitudne capitum quotidie naſcentium ſuperant. *Lutherum* ſecutus eſt *Ioannes Caluinus* ad ann.1534.eiuſdē malitiæ, & venenoſæ multiplicationis perfidum caput, qui nō minori, ſi non maiori infectione mundum infecit. Lutheranos, ſecta.

Contra hos, FF.Minores, doctrina, verbo, ſanguine dimicarunt, & in hanc vſque horam dimicant non ſine vberrimis fructibus. Et quidem primus, qui contra *Lutherum* acerrimè verbo, ſcriptoque pugnauit, fuit *F. Gaſparus Saſgerus*, aliàs *Schatagerus*, Prouinciæ Argentinæ, qui ſe indefeſſum Lutheri Antagoniſtā, verbo, & ſcripto probauit, & varios libros cōtra peſtiferas eius hæreſes ſcripſit: Quique à plena Sacræ Scripturæ cognitione, & ab opere eiuſdem tituli in lucem emiſſo, *Scrutinium Scripturæ* eſt appellatus. Floruit Monaſterii in Bauaria tempore Caroli V. exoriente hæreſi Lutheranæ. De quo *Vvillotus* noſter in Athenis orthodoxorum virorum. Circa eadem tempora florebat quidam *Ioannes Naſus* Germanus, verus etiam Lutheranorum hoſtis, qui Orbi manifeſtauit, *Centurias inſignium mendaciorum Lutheranorum.* Minores in Lutherum, & Caluinum. Gaſpar Schatagerus. Ioan. Naſus.

XV Et circa ann.Domini 1535.*F.Ioannes à Dauentria* Belga Minorita, Prouinciæ Coloniæ, toto ſuo tēpore habitus eſt omnium hære- Ioan. à Dauētria.

hæreticorum impugnator acerrimus, qui tam in priuatis, quam in publicis concertationibus numquam cessauit illos lacessere specialiter Lutheranos, & Anabaptistas. Vnde edidit *enegesim absolutissimam errorum, qui sunt in confessione Lutherana, & contra Anabaptistas.*

Pr. Conradus Clingius.

Suppeditarunt sanè Germanicæ Prouinciæ innumeros contra Lutherum, & eius serpentinos fœtus Athletas, inter quos *Frater Conradus Clingius* Ecclesiastes Erfurdiensis, qui cum sua eloquentia in concionibus continuis, errantes reduceret, fideles conseruaret, tandem eo ob infirmitates corporis lecto decumbente, hæreticis mendaciter spargentibus, quod ea, quæ publicè prædicauerat, reuocasset, vt calumniis obuiam iret præclarum illud opus, quod omnia loca communia Catholicæ doctrinæ contra sacrilegas hæreses, earumque fallacia argumenta continet, multò Catholicorum solatio, & hæreticorum confusione edidit.

Belgæ contra eos.

XVI. Nec Belgium quamuis afflictissimum à Geusijs Iconoclastis, & Caluinistis, caruit suis ex Ordine Fratrum Minorum Defensoribus, & copioso contra hæreticam prauitatem exercitu. Etsi enim odio innato contra illos, Conuentus eorum funditus destruxerint, ad mortem Fratres quæsierint, vel ad minus exilio mulctarint. Non defuerunt tamen qui vbi datum non est publicos suggestus ascendere, domi, & foris illos exagitarunt, & scriptis conuincerunt; & vbi per arma Catholici Regis licuit ad Loca, & Ciuitates remeare, qui multitudinem errantium iterum ad Matris Ecclesiæ gremium reduxerunt; qui quia primario pro conseruandis Catholicis laborabant, & velut secundariò pro errantibus reducendis illorum opera recenset Marcant. in titulo Opitulationum pro conseruatione fidelium, infra suo loco.

Prouin. Germaniæ inferioris in eosdem.

XVII Interim extra controuersiam est, Prouinciam Germaniæ inferioris, quæ ratione antiquorum Conuentuum Holandiam, & vicinas Prouincias charitate christiana à tempore grassantis hæreseos non reliquit, dum Catholicos conseruat, per suos Missionarios in dies plurimos. Errones hæreticos ad viam veritatis, & fidem Catholicam reducere. Et en tibi pro exemplo ex Registro quodā authētico probatio sufficiens. Ab an. 1611. quod P. Anonym. Holandiam ingressus est vsque ad 11. Iunii 1622. ex hæreticis ad fidem solus conuertit centum octoginta septem, &c. Et ex fide dignis relationibus posteriorum annorum ab ann. 1653. vsque ad an. 1656. præter reconciliatos referuntur in Holandia à nostris ab hæresi conuersi 165. emisisse professionem publicam fidei inter manus Fratrum nostrorum.

Prou. Colon.

XVIII Vberrimos etiam fructus Prouincia Coloniæ exhibet, & eo maiores, quod cum Catholicis, & Acatholicis Germaniæ

mi-

citò sceatur, maior sit messis occasio. Certè dedit quidam, etsi tacito nomine, *Lucernam fidei per FF. Minores Regularis, ac strictioris Obseruantiæ in Palatinatu, & nonnullis Prouinciis Germaniæ accensam*, in qua ampla, & authentica testimonia exhibentur Principum, Regiminum, Archisatrapiarum, Satrapiarum, amplissimarum, oppidorum, &c. Quibus conuersiones totius populi ab hæresi data fide adscribuntur FF. Minoribus, & conuersiones plurium Ministrorum describuntur. Ex hoc tempore testimonia authentica Marc. allata sunt plurimarum conuersionum, quæ Dei gratia per FF. Minores adhuc hoc tempore fiunt, ita vt intra paucorum annorum terminum 217. numerentur, qui publicè professionem fidei emiserunt: quæ Tomum particularem requirunt, & libenter ei, qui conuersiones eas publicas facere voluerit, exhibebit idē Auct.

XIX Nec vtraque Prouincia Flandriæ suis caret fructibus. Cum enim Comitatus Flandriæ ab hæreticis, & Iconoclastis circa ann. 1577. occupatus esset, pro fide FF. Minores decertantes exilia, & martyria passi sunt, & cessantibus armis in reductione hæreticorum cum alijs tam strenuè laborarunt, vt Deo sit gloria, ita restitutus sit ager ille Ecclesiæ Catholicæ, vt nonnisi modicum zizaniæ inter fertilissimas segetes reperiatur; quo & dum expectatur messis, laborantium opere in triticum sæpè reuertitur. Et in vicinis locis hæresi infectis non rarò qui electi sunt, ad sanam mentem ponderatore spirituum prouidente redeunt. Conuersiones singulares referremus, si tempora, & circumstantiæ permitterent: indulgendum adhuc secretò quamdiu aliqui viuunt. Prouinciæ Flandriæ.

XX Antiqua etiam Prouincia Flandriæ, quæ vsque Luxemburgum extenditur, & ad Gallias in diuersis locis alluit, ex hæreticorum conuersione suos fructus habet, nec desunt nominati Athletæ, quos quia adhuc superstites sunt, modo honesto similiter silentio prçterimus: eorum interim opera impressa posteris personas notas facient. Hactenus Marcant. Pugiles in hæret. ex Prouinc. Flandr.

DISTIN-

DISTINCTIO IX.

Leonis Quadruplex Hierarchiæ Fratrum Minorum Facies Ad totius Ecclesiasticæ Monarchiæ bonum præcipuis obtutibus conspicit Christum passum. Christum sacramentatum. Christum Iesu nomine exaltatum. Christum ab Immaculata Virgine conceptum & genitum.

Renouatio Dominicæ Paff. Minoribus concredita.

I CHRISTVS *Deus & homo passus sub Pontio Pilato, Crucifixus, mortuus, & sepultus* Leoninę faciei Hierarch. nostræ singulari respectu obiicitur. Ordini Minorum concredita fuisse à Deo speciali Priuilegio Renouationem Dominicæ Passionis in Ecclesia Militante tot argumenta sensibiliter, ac visibiliter ab eius exordio id comprobauere, quot fuerunt vulnera, ab ipso Christo in corpore B. Francisci impressa. Duæ causæ renouationis vulnerum Christi in Francisco solent communiter afferri. Altera velut literalis est ad errorem nonnullorum, & dubia in Ecclesia obnascentia circa Christi Domini Passionem, & vulnera tollenda. Altera Moralis, & mystica ad affectus Passionis in cordibus Fidelium renouandos. Vtramque causam affert Lucas Tudensis S. Francisci contemporaneus, cuius opera Tom. 13. bibliothecæ SS. Patrum referuntur *lib. 2. contra Albigenses cap. 11.* Licet primò posteriorem, deindè priorem causam afferat. Vide eum apud Vading. tom. 1. & alios.

Causam moralem, & mysticam sancta, & Catholica agnoscit Ecclesia, & Sancti Pontifices eam suis Diplomatibus Hymnis, & Prosa celebrarunt. Lege Bullam Alexandri VI. quæ incipit: *Benigna opera diuinæ voluntatis* &c.

II Vbi etiam inuenies modi vulnerum explicationem, & quantum Deus Ecclesiæ suæ per illa Passionis insignia prodesse voluerit. Dum verò audis Cornelium à Lapide in cap. 6. Epist. ad Galatas, ita de Clauis B. Francisci loquentem, *Erant hi Claui non è ferro, sed è carne mortua calli instar clauorum* &c. *Qui sanctum virum ita cruciabant, vt vix incedere posset; sicut nos torquent in incessu calli pedum è carne mortificata*, non satis prouidè eum locutum esse, conclude. Caro illa sacrorum stigmatum nec callus fuit, nec calli figuram habuit, nec caro clauorum mortua,

Cornelij à Lapide explicatio de clauis B. Francisci diluitur.

tua, aut mortificata, sed viua, & viuacissima, quæ claui figuram, colorem, & duritiem referret.

Viderunt namque (testatur Pontifex Alexander IV. citatus ibidem) *oculi fideliter intuentes, & contemplantium digiti palpauerunt, quod in manibus eius, & pedibus expressa vndique similitudo clauorum, de subiecto propriæ carnis, vel de materia nouæ creationis excreuit* &c. Quæ longè diuersa sunt ab ea quæ asserit Cornelius.

III Eandem causam moralem eleganter declarauit S. Antoninus in sua summa historica Tit. 24. c. 1. §. 3. qui postquam probauerit prærogatiuam singularem stigmatum in B. Francisco, eiusq; sublimitatẽ in ordinib. Sãctorum super Cherubinos, & Seraphinos, demum aliam causam impulsiuam in totius Ecclesiæ bonum his verbis addit. *Vndè sicut Dominus Iesus* (vt ait S. Bernardus) *ante Patrem ostendens latus, & vulnera sua, quæ sustinuit in Passione sua pro hominibus, inclinat eum ad pietatem erga nos. Ita & B. Franciscus ostendens stigmata sibi impressa Dominicæ Passionis, habet inducere & Patrem, & filium suum ad misericordiam, & clementiam erga Peccatores. Et ideo quilibet cum deuotione ad eum recurrere debet, vt faciat ei Deum propitium, & perducat ad Regna Cœlorum.* Hæc S. Antoninus. Hinc haud speciali Dei Prouidentiæ influxu effectum est, vt loca Dominicæ Passionis in custodiam Fratrum Minorum authoritate Ecclesiæ, & Principum singulariter sint deposita, & concredita. Sed de his alibi in 2. facie principali scripsimus.

Causa moral. stigmat. B. Fran.

Loca Passionis Christi Minor. tradita.

IV CHRISTVS SACRAMENTATVS sub Panis, & Vini accidentibus, aut vt sacrificium, aut vt sacramentum, secundæ Hierarchiæ nostræ faciei fit quoque obiectum valdè præcipuum. Quanta deuotione à principio S. Hierarcha, ac Patriarcha Franciscus in *Augustissimum* Eucharistiæ sacramentum accẽnsus fuerit, testantur verba S. Bonau. cap. 9. Vitæ eius. Testantur pariter illa eius summa Humilitas per quam se ab Ordine sacerdotali putauit indignum. Illa singularis reuerentia ad Sacerdotes, quam testamentaria sincrapha dum moreretur consignauit. Illa trina admonitio ad Clericos quoad Sanctam Eucharistiam. Vide Epistolam engiclicam scriptã ab eo ad eosdem *de reuerentia Corporis Domini, & de munditia Altaris*, estque in tom. 1. opusc. 13. In qua plurima inculcat ad eandem rem sacerdotibus. Sexque graues abusus reprobat.

Minorum cultus præcipuus erga Euchariſt.

1 Circa vilitatem Vasorum, vt Calicis, Patenæ.

2 In immunditia, & abiectione Corporalium, Pallarum, & Linteaminum Altaris, quando consecratur. Vndè sedulus vir summo studio attendebat (prout D. Claræ imposuerat) vt fierent cor-

B. Franc. sex reprobat abusus erga Eucar.

 pora-

poralia delicata, & munda, & purificatoria, quæ postmodum ipse suis manibus Sacerdotibus secularibus distribuebat.

3 In in honesta dispositione loci, in quo asseruatur.

4 In irreuerentia, & incompositione eorum, quæ requiruntur ad honorabilem sacrarum specierum deportationem, cum processionaliter vel ad infirmos defertur.

5 In indigna sumptione illius.

6 In indiscreto ministerio, cum distribuitur.

Quæ omnia singularem spirant deuotionem ad cultum tremendi illius sacramenti, & sacrificii, nec absque fructu tum in Ordinem, tum in Ecclesiam vniuersam deriuata sunt.

Tota B. Fräc. vita deuotionem spirabat erga Euchar.

V Tantam quidem spirabat vita S. Patris in SS. Eucharistiam deuotionem, vt etiam Animalcula, illi familiaria, velut à Doctore illam haurirent: Cuius en tibi in Ouicula quæ ei fuerat oblata, viuum ex S. *Bonau. c.* 8. *Vita* exemplum. *Monebat*, ait, *vir Dei ouiculam, vt laudibus diuinis intenderet* &c. *Ouis autem quasi viri Dei pietatem aduerteret* &c *Cum eleuaretur sacratissimum Christi corpus inter Missarum sollemnia, flexis curuabatur poplitibus, tamquam si reuerens pecus de irreuerentia indeuotos argueret, Christoque deuotos ad sacramenti reuerentiam inuitaret.*

Honorē erga Euchar. maximè in extremis commēdauit suis.

Ritus ad missam, & officia ex Minorib.

VI Sanè quia in suo Testamento tanta energia S. Pater hæc *sanctissima mysteria* voluerat *super omnia honorari, & venerari &* (non obstante altissima paupertate) *in locis pretiosis collocari:* Hinc factum est, vt ordo singularissimè semper attenderit, vt magna deuotione sacra hæc Mysteria celebrarentur, & magno honore conseruarentur. Vndè & Summus Pontifex illa reuerentia, quæ à FF. Minoribus in Missarum sollemniis obseruabatur, incitatus, mandauit venerabili viro F. Haymoni Anglico, sexto à S. Francisco Generali ann. 1239. electo, vt *Missarum*, & aliorum *officiorum Caremonias, & Ritus* concinnaret in publicum totius Ecclesiæ vsum & obseruantiam. Quod quidem diligentissima opera perfecit, quæ etiam authoritate Apostolica vniuersæ Ecclesiæ Romanæ communicata sunt.

Missarum ceremoniale.

VII Tunc enim ab illo prodiit illud Cæremoniale Missarum, quod incipit: *Indutus Planeta Sacerdos*, quodque in hanc horam Missalibus proponitur, & aliæ Correctiones tum in Missalibus, tum in Breuiariis subsecutæ sunt, quas ordo quidem primò acceptauit: vt constat ex Epistola B. Ioannis Parmensis Ministri Generalis, ad Prouinciam Tusciæ scripta (quam referunt Annales ad ann. 1249. n. 2.) In qua mandat obseruari Ordinarium Missalis, & Breuiarii *à F. Haymone, sanctæ* (ait) *recordationis Prædecessore meo pio correctum studio, & per Sedem Apostolicam confirmatum, & approbatum per Generale Capitulum.* Quod similiter in totam Ecclesiam

Roma-

Romanam introductum fuit, & nouo, & singulari Decreto demandatum per Nicolaum III. ad ann. 1277. vt testatur *Rodulphus à Riuo* Decanus Tungrensis *lib. de Can. obs. propos. 24. Tom. 11. Biblior. SS. Patrum Editionis Coloniensis*. Et Iacobus Pamelius ad Mirrologum de Eccl. obser.

VIII Hinc semper in hunc diem creuit in Ordine, & ab Ordine propagata est per vniuersum sancta ad Diuinissimum Sacramētum deuotio, radicata in exemplis, & admonitionibus S. Patris. Vnde in speculo vitæ eius c. 48. refertur. Quod suis Fratribus per Mundum euntibus præcepisset; vt in Prouinciis, in quibus morabantur, de reuerentia ad hoc Sacramentum summè solliciti essent, & admonerent Sacerdotes, & Clericos, vt Corpus Christi digno, & honesto loco reponerent, & quod si hoc ipsi negligerent, Fratres supplerent. Imò voluit (vt ibidem dicitur) aliquando Fratres aliquos mittere per diuersas Prouincias, qui secum deferrent multas Pyxides mundas, & pulchras, vt vbicumque inuenirent Corpus Dominicum, nō honestè repositum, in illis honorificè collocarent.

Deuotio ad Euchar. cultum maximè à Minoribus propagata.

IX Alios etiam mittere volebat per Prouincias cum ferreis instrumentis ad conficiendas hostias mundas, & nitidas. Singulariter autem notatur, quod cum dimitteret Fratres suos ad diuersas Orbis Regiones, ipse Sanctus Pater elegerit *Franciam*: *Quia*, inquiebat, *ibi exhibetur reuerentia Corpori Christi, quod mibi supramodum placet*. Hanc venerationem imbiberat B. Virgo Clara, quæ miserta pauperum Ecclesiarum, in quibus sacrum Domini Corpus in vilibus consecrabatur, vel asseruabatur, propriis manibus Corporalia illis præparabat. Vnde c. 18. Vitæ de ea scribitur. *In illa infirmitate, qua eam grabato affixerat, faciebat se erigi, & fulcimentis appositis sustentari, & sedens filabat delicatissimos pannos, de quibus vltra quinquaginta paria corporalium faciens, & ea sericis, vel purpureis thecis includens, per plana, & montana Assisij varijs Ecclesijs destinabat*. Quam piam liberalitatem suis filiabus in exemplum reliquit. Vnde & à Domino meruit, præcedente, seu delata ante eam *Pixide Eburnea*, in qua repositum erat Corpus Christi, *Saracenos*, Monasterium eius inuadentes, virtute Sacramenti huius deturbare, & in fugam compellere.

Mittebat sanos Franc. ad conficiendas hostias. & alia pro ministerio fidei.

B. Clara eius discipula sibi clebet corporalia.

X Rex Seraphicus, ac Franciscanus Ludouicus IX. didicit sub regimine Minorum, ac deinde sub habitu Franciscano Tertii Ordinis istam christianam, & catholicam pietatem, & reuerentiam erga Eucharistiam. Quare ann. 1255. cum pius Rex Cypro appropinquaret, nauis, qua vehebatur, oborta tempestate, bis rupibus illisa est, & omninò peritura credebatur. Actum de vita sua putant omnes, præsentemque viris intentant omnia mortem. Ludouicus verò ad Deum confugiens, flexis genibus ante dignissimum

Deuotio erga Eucharist. S. Regis Ludouici IX.

Eucharistiæ Sacramentum, quod Legati Apostolici consensu in naui repositum fuerat, intentissimè Deum orauit, vt ab imminenti naufragio discrimine eriperet nauem. Audiuit orantem Deus; & sedata tempestate, sine vllo dispendio, nauis littori appulsa est incolumis. Omnium vna fuit sententia, S.Ludouici precibus instans mortis periculum eos euasisse; Ionuillæus, Gaufrid.de Bello loco cap.29.& 30.Lessareu, Clicthoaæus, & Pæpinus serm.de S.Ludouico.P.Matthæus lib.3.pag.295.& seq.qui lib.4. pag.484. addit ab eo hunc morem processisse; quo pace publica canitur in Ecclesiis, tempore sacrificii ad eleuationem Euachariftiæ ille versiculus,

O salutaris Hostia,

Quæ Cæli pandis ostium, &c.

Ob hanc deuotionem liberatus à naufragio.

XI. Alii attribuunt huius moris exordium Ludouico XI. vel potius XII. vt fert Arturus die Augusti 25.§.34. Ipse S. Ludouicus IX. dedit operam, vt Bulla Vrbani IV. (sub quo incepit festum Corporis Christi, & D.Thomas Aquinas composuit officium, & missam, in qua posita fuit sequentia *Lauda Syon Saluatorem*, &c. à D. Bonauentura edita) super institutione Festi Corporis Christi cofestim publicaretur, seruaretur que ea solemnitas per totam Galliam. Vide Arturum ibid.

Dedit operā super institutionem festi Corp. Christi

XII Ita pariter à principio, vt aliàs diximus, singularem deuotionem erga Eucharistiam Rodulphus Imperator s, antequam Cæsar fieret, per quam mox omnis eius felicitas, & Domus suæ Austriacæ Germanicæ, Hispanicæ, inseruit, fouit, auxitque eius pectori Confessarius suus Minorita *Fr Henricus Algouus*, factus deinde Episcopus Aquileiæ, postea Maguntiæ, & Septemuir. Demum pro comperto habent historiæ, Processiones, & Confraternitates Corporis Christi, maximè in infirmorum communicatione, vocato ad sonum campanæ populo; conciones, & solemnitates per totam octauam festi ipsius, & de cantanda Missa Corporis Christi singulis annis, & processione facienda in omni tertia Dominica mensis in Ecclesiis Parochialibus, à Fratribus Minoribus incepisse, Duce, & Antesignano B.Cherubino de Vrbe Spoleti, qui hac de re Hostia, & Calice in manu dextera solet appingi. Vide Auctorem Chronicorum par.3.lib.7.c.2.Martyrolog. Francisc.die 4. Augusti, vbi breui hæc de eo consignat: B.Cherubinus Theologia, ac iure Canonico excelluit: in concionibus, ac disputationibus publicis eloquentia, dicendi facundia, ingenuique subtilitate præstabat.

Singularis deuotio Rodulphi I.Imper. erga Euchar.

Processiones, confraternitates, conciones, & simil. in hac re à Minoritis.

XIII Tanto autem spiritus feruore concionabatur, vt totam fermè Italiam reformauerit. Nam vitia extirpabat, prauos mores abigebat, rixas, & odia conciliabat, peccatores ad pœnitentiam alliciebat, pios verò ad perfectionem inuitabat. Hilari, ac gratiosa conuersatione maximè decorabatur, humilitate, pietateque polle-

B.Cherubini gesta, maximè circa cultum Euchar.

pollebat, præcipuè erga Diuinissimum Eucharistiæ Sacramentum. Miraculis permultis, & spiritu prophetico fuit illustratus: sæpè etiā Christi visitatione est recreatus, aliorumque sanctorum contubernio vsus, maximè S. Hieronymi Ecclesiæ Doctoris, qui sibi secretà cælestia tanta familiaritate reserabat, vt testimonio B. Bernardini *Feltren.* veluti amicus ad amicum, simul colloquerentur. An. 1645 Romæ concionem habuit in exequiis Ludouici de *Albreto*, Regio Gallorum sanguine nati, Cardinal's Tit. SS Petri, & Marcellini, in æde Conuentus Aracæli sepulti, cum habitu Franciscano: quem Collegii Purpuratorum Patrum *delicias*, *& amorem* vocabat Cardinalis Papiensis; quemque à pietate omnium virtutum genere vniuersi huius temporis Scriptores commendant. D. Hieron. ei fuit familiaris.

Obiit anno 1484. in Conuentu S. Pauli extra Spoletum. Moxque corpus eius est delatum ad S. Mariam de Angelis propè Assisium: vbi sepulturam accepit, prout ipse ante obitum suum expetierat. Portò illius anima ab Angelis, & ipso D. Hieronymo visa est in Cælum duci: in cuius obuiam apparuerunt sexaginta sex mille animæ, quæ illius opera, ac feruentissimis suis concionibus saluatæ erant. Agunt de eo multi Scriptores apud Vading. tom. 6. pluribus in locis. Eius anima, Hieron. comite in Cælū transfuit.

XIV CHRISTVS, NOMINE IESV EXALTATVS, ad Leonis Hierarchiæ nostræ faciem pertinet. Sufficere profectò debuisset doctrina D. Pauli, electi à Deo, vt nomen eius portaret cunctis gentibus *ad adorationem Nominis Iesu*, siue mentaliter conceptum, siue pronunciatum, *siue scriptum*, *siue pictum*, *siue sculptum* fuisset. Nihilominus cum non foret consuetudine in Ecclesia introductum, vt *Pictum*, vel *sculptum* adorandum proponeretur, hanc *Gloriam Adorationis sui Nominis in sculptura, pictura, siue imagine*, reseruarat Christus Dominus singulari prouidentia Ordini S. Francisci, vt qui suarum Plagarum, siue *stigmatum* in Passionis amarissimæ memoriam *Comunicationem singularem* in Sancti Patriarchæ carne impressam mundo renouandam reseruauerat: Adorationis *Nominis Iesu exaltationem in pictura*, siue *sculptura* in Reformatione Ordinis eiusdem Præconi suo *S. Bernardino* initia prima reseruaret. Exaltatio nominis Iesu peculiari quodam modo Ordini Min. congrua.

XV Quod quidem mirabiliter, & non sine multis contradictionibus contigit, vt inde gloriosior victoria appareret. Sicut autem in Consecratione Ecclesiæ S. Saluatoris Romæ primum *Imago Saluatoris* in pariete picta publicè Populo Romano veneranda apparuit: Ita *Nomen Iesu* in imagine, siue pictura expressum mundo adorandum primo populo Christiano publicè *a S. Bernardino* exposit.um fuit. Historiam breuibus perstringo. Imago Saluatoris Romæ pariete depicta primò apparuit.

Circa annum 1420. S. Bernardinus iam totam fermè Italiam,

vtpotè

D. Bernardini progressus per totã Italiam. vtpotè Venetos, Mediolanenses, Genuenses, Veronenses, Mantuanos, Placentinos, Parmenses, & Ducatum Mediolanensem, partesque Aemiliæ prædicatione verbi Dei, miro fructu, innumerabilium peccatorum conuersione, & virtutum segete illustrauerat, ac hæreticos confutauerat. Inter alios quemdam Maufredum Vercellensem (virum aliàs venerabilem, peritum, & timentem Deum) conuicit, quia falsis reuelationibus, & visionibus deceptus, instantem aduentum Antichristi prædicabat, multum populum ad se attrahebat, eos ad austeritates varias excitabat, & Romam ducens, ibi eis martyrium, & victoriam contra Antichristum promittebat, &c. Hinc postquam verbo, & scripto Bernadinus delusum publicè ostendisset; ad propagationem *cultus Sanctissimi Nominis Iesu* diuino spiritu inflammatus, se conuertit, eò maximè quò illud *nomen, quod est super omne nomen* experiretur, non solum non coli, sed in iuramentis execratoriis blasphemè assumi.

Maufradum Vercellensẽ conuicit.

Propugnatioj ni Nom. Iesu totus intendit.

XVI Cæpit igitur Tabellam, in qua *nomen Iesu* sculptum, & literis aureis depictum, ac solis radiis circumcinctum erat, post quamlibet concionem populo spectandam, & adorandam proponere, quam flexis genibus populus adorabat. Cæpit & extraordinaria eloquentia, & virtute *sanctissimi nominis* excellentiam, & virtutes populo declarare; & miro feruore honorem diuinissimi Nominis propagare, &c.

Tabellã pictã publicè ostẽdit.

Quæ autem deindè ob rem hanc veluti nouam D. Bernardino acciderint circa eius persecutiones, doctrinam, huiusque examen, atque defensionem, à B. Ioanne à Capistrano eius discipulo desumptam, & post totalem victoriam, & triumphum (firma Catholicæ fidei, & veritatis Columna Romani Pontificis Martini v. causam fauente) apud Vadingum nostrum in Annal. tom. 6. & 7. fusè scribuntur.

Omnes eius persecutiones superata

Origo ergo publici cultus *nominis Iesu*, siue picti, siue sculpti, siue scripti, approbante Romana Ecclesia, à S. Bernardino ex Ordine Franciscano obortus est. Ab eo enim tempore *Altaribus, Templorum foribus, Domorum frontibus, Cubiculis, &c. Sanctissimum nomen Iesu* affigi cæpit, eiusque cultus propagari. Vnde, vt referunt Annales ad ann. 1427. quo anno controuersia illa dissoluta est, Florentini ad finem supplicationis Cleri Romani, & illo præsente, erexerunt Romæ in platea Sanctæ Crucis pergrandem lapidem, insculpto in illo egregiis characteribus *Iesu Nomine* in huius trophæi perpetuum monumentum. Et iussu Pontificis S. Bernardinus octoginta continuis diebus in Basilica Vaticana prædicauit, ac postea in aliis Ecclesiis Romanis, Domino sermones eius, ac *nominis Iesu* honorem confirmante, sequentibus signis. Ita factum est, vt in *nomine Iesu* Dæmonia illa, quæ tempestatem contra Virum

Origo cultus nominis Iesu à Minoribus in Ecclesia.

rum

rum Sanctum excitauerant, eiicerentur, & serpentes inuidiæ, ac odii tollerentur, & si quid mortiferum ex peruersa doctrina aliqui bibissent, non eis noceret.

XVII Narrat porro Annalista, aduersarios, corrupto muneribus quodam Michaele Plebano, Mediolanensi fidei in vrbe Promotore, causam hanc coram Eugenio IV. resuscitare voluisse. Verum non minori dedecore eundem causa cecidisse, & qui erat inter illos præcipuus, Dei iudicio subitanea & improuisa morte extinctum fuisse. Vndè & 2. Victoriæ Trophæum, cui & tertium quoque successit. Cum enim Bononiæ affixam summo Altari apud S.Petronium Tabellam, in qua impressum erat Venerandum *Nomen Iesu* literis aureis quidam æmulus iussisset auferri, eiusque loco Imaginem Crucifixi erigi: Eugenius IV. de hoc monitus dictam Tabellam iussit restitui & capiti Crucifixi affigi. Quæ cum ex S.Petronii templo aliquando ad Conuentum S. Pauli in Monte iuxta Bononiam, vna cum Imagine Crucifixi translata esset, hanc meruit Epigraphen. *Hæc duo signa nostræ salutis insignia. Imago Crucifixi, & Nomen in quo saluisumus, debito honore à toto Clero huius almæ Ciuitatis Bononiensis ab Ecclesia S. Petronij huc delata sunt iussu Eugenij* IV. *tunc temporis Pontificis Maximi*. Vide Arturum ad 14. Ianuarii in Martyrolog. Franciscano.

Suscitato iterum dissidio iterũ triumphus ex...

Tabella Nomin. Iesu restituta Bononiæ.

XVIII Quod Sancti Patres antiqui in priuato hauserant, hoc S. Bernardinus in publico eructauit, & *Potentissimi Nominis Iesu* gloriam in vniuersum Orbem, Deo operante effudit. Vnde in Ordine Minorum festum particolare *Nomini Iesu* ad 14. Ianuarii primò authoritate S.Sedis Apostolicæ institutum est, cuius officium composuit S.Bernardinus, vt restatur in Athenis Orthodoxorum Virorum Vuillotus, quod & auxit Bernardinus de Bustis, donec sub Clemente VIII. Nouum Officium *Nominis Iesu* FF. Minoribus indultum est, communicatis iis, qui illius celebrationi interessent, iisdem Indulgentiis, quibus gaudent qui diuinis Officiis intersunt in Festo Corporis Christi, & per eius octauam. Quod Officium postea in vniuersam Ecclesiam videmus deriuatum. Magnus certè honor, magnusque fauor Ordini Minorum, non minor autem prærogatiua S.Bernardino, quem sui *Sanctissimi Nominis* adorandi Præconem proposuit Christus, vt illius ministerio perficeretur, quod à scriptura vsquequaque prænunciatum erat. Nam vt ipse Bernardinus aduertit de Circumcisione Domini serm. 2. c. 4. Prænunciatum fuerat per omnes scripturas *Nomen Domini colendum, laudandum, honorandum ab omni hominum statu*. In omni loco, In omni tempore, In omni opere.

Offic. Nom. Iesu composuit D. Bernardin.

XIX Hinc deindè emersit in Ordine Prædicatorum sollemnitas, & Confraternitas *Nominis Iesu*, sub quo nomine fundata Iesuita-

Solemnitas nom. Iesu in Ord. Præd.

suitarum Religio, cuius inclytum strenuumque Institutorem fuisse principiò ex tertio Ordine B. Francisci, Sanctum scilicet Ignatium Loiolam, nonnulli opinantur. Iulius Nigronus Ianuensis Societ. Iesu *Tit.par.3.de Societate Iesu eiusque nomine*, fatetur è tribus exemplaribus, quorum primum valde remotum extitit, secundum verò minus remotum, tertium valde sibi propinquum, alterum in D. Ignatio Martyre, & Episcopo Antiochiæ, alterum in B. Ioanne Columbino, Fundatore Ordinis Iesuatorum in Etruria, tertium in S. Bernardino Senensi, D. Patriarcham Ignatium Loiolam parentem suum motiuum desumpsisse, Societatem suam, non Christi, non Saluatoris, non Dei &c. sed Iesu intitulandi. Ponam eius formalia verba ex num.53. & 54.

XX Tertium exemplar B Ignatio propositum arbitror fuisse S. Bernardinum Senensem; cuius vitam omnem videtur multum probasse, quia coniunxerat & apte temperauerat cum actione contemplationem, spiritum cum doctrina, religiositatem erga Deum cum Zelo animarum. Atque in primis religionem, & affectum erga *Nomen Iesu* est imitatus, etenim S. Bernardinus, vel institutus àb amita Bartholomæa piissima fæmina, & huius nominis amantissima; vel permotus exemplo S. Francisci Ducis sui, qui quoties exprimeret, aut audiret hoc salutiferum nomen, iubilo quodam replebatur interius, exteriusque commouebatur, perinde ac si mellifluus sapor gustum, aut harmonieus sonus auditum occupasset: multis, ac miris modis hunc affectum patefecit. In concione tabellam versatilem ostendebat adorandam populo: in qua *nomen Iesu* depictum erat. Et post pauca. Tantam impresit Populis aduersus hoc sacrum nomen, vt supra domorum ianuas illud vulgò locarent impressum in marmore, atque in multis Italiæ Vrbibus adhuc visitur passim. De hoc ipso nomine multa scripsit in operibus suis, vt appareat, quam altè insculptum insideret in corde.

Regulare exemplar S. Ignat. Loiolæ D. Bern. Sen.

P. Franc. ad Iesu nomen totus fiebat mellifluus.

XXI Horum trium Ignatii, Ioannis Columbini, & Bernardini Senensis potissimum exemplo excitatus, quem affectum corde conceperat erga hoc sacrosanctum nomen, exprompsit in multis rebus. Primum in appellatione Societatis, vt nec Christi diceretur, nec Saluatoris, sed Iesu. Deinde, vt nuncupationi cætera responderent, quam aptissimè iussit hocidem esse Tesseram vexillumque nostræ militiæ religiosæ; clypei argumentum, quo cunctus ordo vteretur: Signum typi signatorii, quo literæ, cæteraque omnia consignantur. Atque vt Congregationi Casinensi est pro sigillo *Pax*. Ordini Minimorum *Charitas*. Fratribus Minoribus brachia S. Francisci decussata & plagis insignia. *Geminæ Columbæ* bibenies ex eodem calice sub immonente Stella Camaldulensibus;

Titulares, & tessera, & sigillum. Soc. Iesu nomen Iesu.

Congreg. variæ sub variis clypeis.

Oblonga

Oblonga Crux Ministris Infirmorum. *Crux* similis, cuius collo *spinea Corona* circumiecta fit, Clericis regularibus, atque aliis aliarum rerum sacrarum signa: sic Ordini nostro nomen sanctissimum IESV. Hactenus Nigronius, qui non poterat excellentius excellentem viuendi formam Instituti sui, eiusque tituli epigraphen, atq; substantiam commendare, quam vitæ, & nomini IESVS. Bernardini per exemplaritatem, veluti ab illo ad vnguem desumptam, comparare. Vitam enim omnem D. Bernardini inclytus Hierarcha Ignatius dum potissimum cōprobauit sibi, & suis, veluti imitationis ideam constituit. *Quia*, ait Auctor, *coniunxerat, & aptè temperauerat cum actione contemplationem, spiritum cum doctrina, religiositatem erga Deum cum zelo animarum*. Quod cuncta Societas profitetur, sub eodem nomine IESV cum Antesignano, atq; exemplari suo Bernardino omnem triumphum, & gloriam erigens, firmansque.

XXII CHRISTVS IESVS, ab Immaculata Virgine conceptus sub respectu perreduplicationem, vt aiunt scholastici, Leonis Hierarchiæ nostræ faciei singulare obiectum est. Nam exaltatio honoris B. Mariæ Deiparæ in Conceptione sua Immaculata, modo, atque argumento valde singulari in Humilitate, ac Paupertate Fratrum Minorum illa in horto Ecclesiæ arbor eminentissima super omnes Sanctos, Angelosque extat, de qua Interpres noster Dom. 6. in ramis palm. *Arbor pulcherrima est Virgo Maria, cuius fructus fuerunt humilitas, & paupertas*. At pulcherrima nunquam fuisset, si aliquando culpæ communis turpitudine macularetur. Mirabilem B. P. N. Francisci amorem ad Deiparam Matrem explicare volens S. Bonauent. c. 9. vitæ eius, *Matrem*, inquit, *Domini nostri Iesu Christi indicibili complectebatur amore, eò quod Dominum Maiestatis Fratrem nostrum effecerit, & per eam simus misericordiam consecuti. In ipsa post Christum præcipuè fidens eam sui, ac suorum Aduocatam constituit, & ad honorem ipsius à Festo Apostolorum Petri, & Pauli vsque ad Festum Assumptionis deuotissimè ieiunabat*. Nec hic amor absque piissima, & liberali Matris Dei in S. Patriarcham, & eius Ordinem clementia, ac benignitate inualuit. Nam & ipsum cum S. Dominico ad Dei in peccatores iram placandam Mater misericordiæ in filio suo obtulerat: Et ipse in B. Virginis Ecclesia S. Mariæ de Angelis apud Assisium Ordinis sui fundamenta iecerat. Quo loco sub eiusdem Dei Genitricis vmbra (vt ait idem Sanctus) *Humiliter cæpit, virtuosè profecit, feliciter consumauit: & illum locum in morte Fratribus tamquam Virgini charissimum commendauit*.

Ingens amor B. Franc. erga Deiparã.

Ac Deip erga Franciscũ.

XXIII Ex hoc Ordo Franciscanus tamquam singularis Virginis fœtus illi maxima semper deuotione adglutinatus est; & Diui- Propagata hæc Francisci deuotio in filiis.

nam Prouidentiam Ordinem istum selegisse, vt Deiparæ Matris honorem promoueret, & exaltaret, heroicæ doctrinæ, & actiones christianæ pietatis subsequentes ostendunt. Vnde & B.Bernardinus de Bustis serm.9. de Conceptione 1.part. refert; Seraphicum virum suos monuisse Fratres, *Vt omnia Benedicta Matri Dei priuilegia attribuerent, quæ illius possent excellentiæ conuenire, atque eam omnibus laudibus à pura humana creatura à perceptibilibus exaltarent*. Hæc ille.

Assertio de Imm. Virg. Concep. inter Minores.

Inter has verò præcipuè eluxit *Immaculatæ Conceptionis Genitricis, Dei inuicta, immobilisque in hanc horam assertio*, quam Fratrum S.Francisci Cœtu, velut sacrum à Deo depositum hactenus intemeratè conseruauit, & pietate, doctrina, omnique labore mundo illustrem reddidit, collectis vndique tam antiquis monumentis Sanctorum, quam nonnullis illustrationibus, quibus Spiritus Sãctus suos præuenire dignatus est.

XXIV Quanta verò puritate S.Franciscus Virginem excellere existimarit, docet deuotissima ad illam salutatio, quæ tom.1. Opusculorum recensetur: *Aue*, ait, *Domina sancta, Regina sanctissima, Dei Genitrix Maria, quæ es perpetua Virgo electa à Sãctissimo Patre de Cælo, quam consecrauit cum Sanctissimo Filio, & dilecto, ac Spiritu Sancto Paracleto: In qua est, & fuit omnis plenitudo gratiæ, & omne bonum*, &c. Notanda singulariter vltima verba: *In qua*, inquit, *est, & fuit omnis plenitudo gratiæ*; ergo & iustitiæ Originalis, quæ à labe peccati originis immunem redderet. Si *in illa omnis plenitudo gratiæ est, & fuit*: ergo nunquam defuit. Si *omnis plenitudo fuit*: ergo non tantum omnem vacuitatem repleuit, sed & superabundauit. Si deniquè *omne bonum in illa semper fuit*: ergo omne malum semper exclusit. Quo argumento vtitur S.Bern. Hom.2. de Laudib. V.Matris: *Alioquin*, inquit, *quomodo eam Angelus gratia plena pronunciasset, si quippiam rei parum boni, quod ex gratia non esset, haberet*.

Argumẽta in fauorem Cõcept. Virg. ex D.Franc. sententia.

XXV Simili sanè phrasi vsus fuerat S. Hieronym. de Assumpt. Virg. ad Paulam, & Eustochium, quæ est Epist. 10. tom.5. *In Mariam*, ait, *totius, quæ in Christo est plenitudo gratiæ venit, quamquam aliter*. Vbi non distinguit plenitudinem gratiæ in Christo, & in Virgine, nisi quia in Christo est principiatiuè velut in fonte, in Virgine participatiuè iuxta participantis capacitatem. *Quoniam* inquit, *quidquid in ea gestum est, totum puritas, & simplicitas, totum veritas, & gratia fuit, totum misericordia & iustitia, quæ de Cælo prospexit, & ideò Immaculata, quia in nullo corrupta*. Hæc fuit S.Patriarchæ pia de Virgine Matre credulitas, quam statim ab initio Ordinis in omnes deriuare studuit. Nam in Capitulo 2. Generali ad an.1219. primum statutum, à toto Capitulo acceptatum,

Magna Franc. pietas ergà Virg. Puritatem.

fecit

fecit: Vt quolibet Sabbato solemniter fierent sacra in honorem Immaculatæ Virginis.

XXVI Hoc spiritu imbuti sunt filii eius: Hanc enim *Immaculatam Conceptionem* prædicauit S. Antonius Paduanus (qui perperam à nonnullis in contrariam sententiam vocatur) Hic enim absolutissimè in serm. fer. 5. post Domin. Passionis ad illa verba Euangelii, *Duo debitores erant vni fœneratori*. *Aduertendum*, inquit, *quod hoc dictum Saluatoris solũ tenet de illis, qui fuerunt ab huiusmodi debito præseruati, de quorum numero fuit B. Virgo*. Et serm. Dom. 2. Quadrag. vbi de Transfiguratione agens: *B. Virgo*, inquit, *est Mons, quia sicut montes superius sunt luminosi, sic B. Virgo fuit luminosa puritate, quam cum Angelis participat*. Et Dom. 3. post Trinit. exponens illud Ezech. 44. *Porta hæc clausa erit, & non aperietur, eritque clausa Principi, Princeps ipse sedebit in ea*; docet *Virginem clausam fuisse principi huius mundi*, idest, *Diabolo, quia ab omni eius potestate libera, vt in illa solus Princeps Christus sederet*. Hanc puritatem docuit, prædicauit D. Anton. de Pad.

XXVI Eandem doctrinam cum professione Minoritici Ordinis imbibit *Irrefragabilis Doctor Alexander Alensis*, qui mutata mente, & sanitati restitutus, libellum præclarum edidit de *Conceptione Virginis Immaculata*, accepto pro libri materia loco illo Canticorum c. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*. Vnde vsque ad mortem familiaris illi semper fuit sequens ad Beatam Virginem aspiratio: *Maria Domina mea, tota pulchra es, & formosa, & macula originalis, aut actualis in te nunquam fuit*. In quibus verbis etiam animam exhalasse dicitur. Vide Petrum Mercat. cit. tit. 12. §. 5. fol. 152. Pariter & B. Alex. de Ales.

XXVIII Pietatem Seraphici Patris non deseruit Seraphicus Doctor S. Bonau. Alexandri Alensis discipulus, etsi enim in 3. d. 3. & in *specul. Virginali* visus sit inclinari in contractionem debiti Originalis, à quo in primo instanti infusionis Animæ liberata fuerit (quæ omnia consideratis, & distinctis instantibus in fauorem Immaculatæ Conceptionis facilè interpretari possunt) Nihilominus ipsiusmet Interpretationem accipe, & eius mentem ex ipsomet metire: Sic autem loquitur serm. 2. de B. Virg. tom. 3. inter sermones de Sanctis. *Domina* (ait) *nostra fuit plena gratia præueniente, Gratia, scilicet, præseruatiua contra fœditatem Originalis culpæ, quam contraxisset ex corruptione naturæ, nisi speciali gratia præuenta, præseruataque fuisset: solus enim filius Virginis fuit ab Originali culpa immunis, & ipsa Mater eius Virgo*. Hæc ille. Ex quo intelligitur; si Originali culpæ aliquando dixerit obnoxiam, id de debito Corruptionis Naturæ intelligendum, non verò de Item & S. Bonauent. illi discipulus in 3. sentent.

actuali contractione maculæ à qua Anima in primo saltem instanti suæ creationis præseruata fuit.

Idem etiam Seraphicus Doctor aliis in locis.

XXIX Sed & audiatur idem Seraphicus & pius Virginis Cultor in *specul.Virginali* super illa verba *Aue Maria: Quod (inquit) purissima fuerit per culpæ carentiam, benè insinuatur cum dicitur* Aue. *Rectè namque ei dicitur* Aue, *quæ ab omni va culpa immunissima fuit, sicut vtique Matrem Dei decuit*. Et ne quis suspicetur S. Doctorem intelligere de væ culpæ actualis, seipsum postea exponens: *Ecce* (ait) *charissimi sicut supra dictum est, sanctissima Virgo Maria propter omnimodam culpæ carentiam, & immunitatem, propter omnimodam vitæ innocentiam, & puritatem, meritò ei in principio* Aue *dicitur: Aue* vtique & absque *va*. *Considerandum autem est, quod triplex est va, à quo immunissima fuit ista, cui dicitur Aue; est autem va culpa, va miseria, va gehenna. Est autem va culpæ actualis, va miseriæ Originalis, va gehennalis*. Hæc S. Bonau. Quid clarius dicere potuit de B. Matre Virgine, quam non tantum immunem, sed immunissimã, ab omni omnino væ, etiam miseriæ Originalis declarauit.

Triplex væ apud eundē.

XXX Vbi notanda illa verba: *sicut vtique Matrem Dei decuit*. Et quidem non aliundè decens fuit, vt Virgo Maria immunis esset à communi lege, nisi ex eius Maternitate ad quam declarandam Angelus Gabriel incepit ab illa vocula *Aue*. In S.Maria Angelorum Assisij, à quo incepit Ordinis Fratrum Minorum Religio, Virgo ab Angelo annunciata appicta est, veluti illius ædiculæ tutelaris, & Patronæ.

B.V. Annunciata est Patrona tutelaris Portiunculæ.

Nuncupata deindè S.Maria Angelorum, quia B.Franciscus concentus Angelorum ibi audire solitus. Itaque ab eo loco exordia suscepit Religio nostra, in quo in appicto Virginis ab Angelo Annunciatæ eicone fundamentale argumentum de eius Immaculata Conceptione, ipsi vt Matri Dei decente, relucebat, vti omnes interpretes communiter explicant.

Semina deuotionis erga Virg. Immaculatam in agro Seraphi co quam creuerit.

XXXI Et hæc quidem erant semina veræ in Matrem Dei deuotionis in Agro Seraphici Ordinis à Deo seminata, vt in Arborem grandem opportuno tempore assurgerent. Hic erat igniculus veluti in puteo absconditus, qui tandem holocaustis inspersus sole meridiano radiante accendere vniuersa debebat: quod mirabili modo factum docent Annales.

Doctor Subtilis ad ann. 1304.

Hinc circa ann. 1304. Doctor subtilis Scotus notius, & apertius fecit per publicam disputationem istud mysterium, per quod Ordo Minorum valdè illustratus est, ac multis propterea decoratus beneficiis, & fauoribus à S.Sede Apostolica, & ann. 1621. sub seruo Dei P. Benigno de Genua totius Ordinis Generali Ministro in

Cap. Generali intermedio Segouiæ sollemni, & publico actu, ipsomet P. Generali Præsidente, & quatuor Patribus in vestibus sacris assistentibus coram vniuerso populo ante Altare Deiparæ omnes Vocales nomine suo, & totius Familiæ, ac Ordinis tactis sacris Euangeliis, Iuramentum, & Iuratum votum fecerunt de tenenda, conseruanda, & defendenda IMMACVLATA CONCEPTIONE B. Virginis MARIAE, ipso Pentecostes Festo: quod iuramentum Marcantius, qui hæc scribit, præstitit cum aliis, vt Custos Prouinciæ Flandriæ; vide tit. 12. fundament. 12. §. 6. omnibus ergo manifestum, est quantum Ecclesia detulerit Ordini Minorum ob exaltatam *Purissimam Virginis Conceptionem*. Ob quam etiam Sixtus IV. in Constitutione, quæ incipit: *Cum praecelsa*: vt inquit *de ipsius Immaculatæ Virginis Mariæ Conceptione, gratias, & laudes deferant*, permisit ab vtriusque sexus Christi fidelibus *Officium de Conceptione, à Leonardo de Nogarolis* compositum, & cum Missa approbatum de Conceptione, & per octauam celebrari.

Congreg. gen. Segouiæ.

Auctor offic. Concept.

Et illis quidem, ac omnibus, qui officij sollemnitati interessent, easdem indulgentias elargitus est, quas Vrbanus IV. Officium in festo Corporis Christi celebrantibus, aut illi interessentibus concessit. Quod Officium, etsi in Ordinario Romano ad communem ritum sicut in die Natiu. B. Virg. sit reductum, & octaua apud sæculares sublata; in Ordine tamen Minorum, cui propagatæ *Immaculatæ Conceptionis* honor attributus est, manet auctoritate Summorum Pontificum in hunc diem confirmatum, & specialibus fauoribus decoratum.

Nam Sixtus IV. diem illum ita celebrem aliquando voluit, vt nec Dominicæ Aduentus cederet, nec infra eius Octauam de aliquo Festo Diuina celebrarentur. Cuius rationem reddidit: *Quia*, inquit, *fuit specialis Dei effectus in die illa*. Vide Hieron. Sorbo in Compendio, verbo *Conceptio Virginis*. In priori facie cap. 6. per totum. Egimus etiam de Imm. Virg. Concept. sub metaphora Columnæ in c. 6. prioris faciei.

Patres Societ. Iesu scholam mediam inter Magistros, ac Principes D. Thomam, & B. Ioannem Scotum profitentes, inuicti pugiles incredibili constantia, ac pietate, subtilitate, & doctrina in tuenda originali Virginis Puritate subscribendo sententiæ Scoti, semper extiterunt. Ad id propositum post emanatum nouissimum decretum Alexand. VII. recepit Auctor à Serenis. Archiduce Austriæ Oenipontano pulcherrimam Mariæ Deiparæ in membranula depictam figuram idoneam materiam ad præsens argumentum, in quo ipsius figuræ singulæ partes exprimuntur, subijciendum præbuit;

Recepit Auctor hic imaginem an. 1662

In

In B. Virg. sine labe concepta imagine quadam, Duodecim Stellis solitis coronata. Cuius Lunam, sub illius pedibus de more appictam hinc inde sustentant, alter cornu illius dextrum, alter vero sinistrum.

Diuus Franciscus Assisias. Diuus Ignatius Cantaber.

Anagramma. *Anagramma.*

Sic visus suis facs radians. Curat Iesu. Abundat ignis.

Distichon.

Bina Columna ignis purum ignem sustinet, illum,
Quem contra ire ignem concipit ANNA PARENS.

VTRAQVE SCHOLA
SCOTISTARVM, IESVITARVM

Quò constantior, ac fidelior arcanum istud in dies profitetur,
Eò propensior, ac solidior
Inconcussa ratione eum propugnat.
Fauet prorsus vtrique
Scripturarum, Conciliorum, ac SS. PP. auctoritas.
Fauet & Apostolica traditio.
Pariter & cum ea, Christiana festiuitas,
Per tot sæcula ad posteros demandata;
Ecclesiastica Dogmata,
Diplomata etiam quamplurima fauent & ipsa
Cuncta modo
Robore maximo è Montibus altis,
Altissima B. Virg. merita præfigurantibus,
Atque sub auspicato Sydere
Firmat manu propria, mittitque
Ad Catholicum filium
Philippum IV. Regem Hispaniarum
ALEXANDER VII. CHRISTI VICARIVS.
Anagramma.
Ex his sic iunctus, plus arridet Mariæ.
Nimirum

Ex

Ex Maximis Patriarchis
Francisco Assisiate, & Ignatio Cantabro.
Altero.
Qui facs radians visus in suis,
Ad sanguinea Christi foramina ab illo
Sibi tradita, & infixa,
Nazareticam, ac mitescentem Columbam
In tartareum Accipitrem
Admirandum in modum abscondit, conditque.
Altero.
Qui curat Iesu, abundatque ignis Apostolicus in suis,
Pro tuenda Matris Iesu Puritate,
Ne eius ignominia in Prolem redundaret.

Hierarchiæ Franciscanæ quadrifacies Leonis ad cultum, & ritus in Ecclesia bonum perspicax.

I NON solum Festum Immaculatæ Conceptionis, in omni Ecclesia celebratum, ab Ordine nostro Originem habuit, ac propagationem, verum etiam & nonnulla alia in honorē Deiparæ Matris. Flosculos primos ad eundem Deiparæ honorem per vniuersam Ecclesiam sparsit S. Bonauentura, de quo in vita eius cap. 9 legitur sic. *Auctor maximè fuit, vt in Natalitijs ferijs Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine, caneretur.* Et in lectionibus Breuiarij. *Congregato Generali Capitulo Pisis, eodem Auctore institutum est, vt* Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine, *vsque ad Epiphaniam continuaretur, eodem modo, quo infra octauam Natiuitatis Dominicæ. Idem pijssimus Cultor gloriæ Virginis Matris Iesu instituit, vt Fratres populum hortarentur ad salutandum eandem signo campanæ, quod post Completorium dantur, quod creditum sit, eandem ea hora ab Angelo salutatam.* Itidem vt Fratres populum ad id monerent, diligentissimus hortator fuit, & ab illo mos ille in vniuersam Ecclesiam introductus est. Salutationes in honorem B. M. ex Bon.

II. Sed & in Ordine Minorum festa nonnulla B. Virginis radices miserunt, quæ postea ab vniuersa Ecclesia sunt assumpta: sic Festum *Præsentationis B. Mariæ* ab antiquo inter sollemnitates Ordinis S. Francisci reseruatum est vsque ad tempora Sixti v. quando omnibus Clericis ad diem 21. Nouembris demandatum fuit, & in Kalendario Romano tempore Clementis VIII. in recogni- Festum Præsentat. B. M. in templo.

tio-

tione Breuiarij, & Missalis Romani festum illud repositum.

Festum Visitationis. III Festum similiter *Visitationis* ab Vrbano VI. Papa institutum, & à Bonifacio IX. confirmatum, prima in Ordine Minorum incrementa sumpsit; Et in Capitulo quidem Generali Tolosano ad ann. 1437. à toto Ordine susceptum, in Capitulo Generali Salmaticensi ad ann. 1461. etiam cum octaua demandatum fuerat. Quod & inter festa duplicia maiora computatur in firmamento trium Ordinum p.3. in Ordinationibus Diuini Officii. Cuius quidem Festi sollemnitas, ne videretur deficere, renouata est pro Belgio in Capit.Prouinciali Ipresi ann. 1514. cum prius in Capitulo Slucensi ad ann. 1486. demandatum fuisset, vt de ea proprium officium diceretur.

Festum desponsationis. IV Hinc de Ordine Minorum ad vniuersalem Ecclesiam transijt. Tam vniuersalis porrò fuit affectus ad Deiparam Virginem in Ordine Minorum, vt & festum *Desponsationis* eius cum Iosepho ad 8. diem Martii diutissimè ex Decretis Capitulorum Generalium celebratum fuerit, & tam ipsius S. *Ioseph* quam *Ioachim* & *Anna* Parentum B. Virginis sollemnitates prius in Religione Frãciscana celebratæ sub duplicis maioris ritu fuerint, quam ad Kalendarium Romanum assumerentur.

Institutio coronæ B.V. V Huc etiam pertinet Institutio *Corona B. Virginis*, quæ 8. *Pater Noster* & 72. *Aue Maria* complectitur in honorem annorum 72. quos iuxta opinionẽ S.Ioannis Damasceni Virgo creditur in hac mortali vita transegisse: Quæ quidem *Corona* vni deuoto Fratri reuelata, à Summis Pontificibus postea approbata est, & specialiter à Leone X. ad instantiam B.Memoriæ Gabrielis Mariæ

Nonnullæ aliæ coronæ. alias Gilberti Nicolai per Bullam quæ incipit: *Exponi nuper fecisti. Datam Romæ die* 14. *Septembris* 1517. *Pontificatus ann.* 5. In qua omnibus illam legentibus, cum nonnullis aliis Coronis in eadem Bulla expressis, Apostolicam impartitur Benedictionem. Et quidem Iulius II. Fratribus omnibus legentibus dictam *Coronam* concesserat Indulgentiam Plenariam, quam Leo X. ampliauit ad sorores S.Claræ, Tertij Ordinis, & Annunciationis B.Mariæ, vt refertur in *Comp. Priuileg.V. Indulgentia Plenaria quoad Fratres n.7.9.& 11.* In qua Indulgentia communicant Confratres Chordę. Et hinc ista *Corona* per vniuersum orbem vsurpata fuit.

Confraternitas trium deuotionum B.V. VI Huc etiam spectat Confraternitas ista sollemnis *Trium Deuotionum Virginis Matris*, quam authoritate Apostolica vbique promulgauit dictus Dei seruus Gabriel Maria. Cum enim ex Reuelatione facta cuidam personæ deuotissimæ cognouisset, nihil magis gratum Virgini, quam tria illa exercitia, quæ ipsamet Vir-

Tria præcipua B.V exercitia [illegible] go practicauerat, videlicet: 1. *Obseruando Euangelicam doctrinam, quam filius annuntiauerat.* 2. *Passionem Filij recolendo ad exem-*

plum

plum Virginis, quæ loca Passionis post Resurectionem Filii singulis diebus deuotè visitabat. 3. *sumendo, & omni veneratione honorando SS.Eucharistiæ sacramentum*, cui singulis diebus Deipara post Resurectionem communicabat.

VII Ex his composita est vna deuotissima Confraternitas; cuius Confratres 1. *Auditioni*, & Lectioni Verbi Dei quotidie insistunt, & in Euangelicarum virtutum praxi continuè se exercent: 2. *Passioni Christi* inhærent, & singulariter nonnulla pro Christo pati dietim assuescunt, ac pacem omnibus annunciant. 3. *Sacra Eucharistiæ* communionem deuotè iuxta commoditatem cuiuslibet frequentant, Ecclesiis pauperculis, & derelictis, de corporalibus mappis,& aliis ad sacrificium Missæ pertinentibus prouident, & quoties signum Missæ audiunt, vnum *Pater*, & *Aue Maria* pro Sacerdote celebrante legunt, &c. Quæ omnia mirum fructum in vniuerso, maximè in his Regionibus Cismontanis causarunt, & vtinam resuscitarentur.

Ex his composita vna Fraternitas.

VIII Historia & exercitia huius Confraternitatis latè referuntur in Libello quodam,inscripto, *De tribus Ordinibus Beatissimæ V.Mariæ*, qui dedicatus fuit Serenissimæ Reginæ Angliæ Catharinæ, per R P.F.Gilbertum Nicolai,Ordinis Vicarium Generalem. De quo in honorem Beatissimæ Virginis hæc pauca annotare volui ex quadam eius Epistola, seu instrumento,dato ann. 1501. die 14 Iunij tempore Capituli Generalis, Antuerpiæ celebrati. Hic igitur S.Memoriæ Pater (insinuante sibi quodam Antuerpiensi Ciue Primario) curauit vnam Confraternitatem erigi in Ecclesia S.Georgii Antuerpiensi, ad quam præsentes, & futuros recepit. Qui etiam receptis confratribus Filiationem Regularis Obseruantiæ S.Francisci in vita pariter, & in morte communicauit, & omnia suffragia, & bona opera obseruantiæ; necnon Apostolica authoritate,sibi facta, omnes indulgentias; *Decadum decem Beneplacitorũ*: Necnon *Coronarum* tam *Saluatoris*, complectentes 33 *Pater noster, & Aue Maria*, quam *B.Mariæ*, constantis 72. *Aue Maria* cum *octo Pater*, iuxta concessiones Alexandri vi. Iulii II. Leonis x. Cuius rationem piam addit his verbis: *Quia Obseruantia Regularis, & Diuæ Conceptionis Fratres vno sunt Parente geniti,& eodem ex vtero procreati, ideoque eadem auctoritate gaudere debent.*

Quis auctor huius Confraternit.

Quæ eius ad confratres communicatio.

IX Hic etiam Confraternitates Virginis dolorosæ recenseri possent, qualis solemnissima habetur in Conuentu Antuerpiensi,& passim in Prouinciis Belgicis multiplicantur. Hymnum verò pro Virgine dolorosa, *Stabat Mater dolorosa* in tota Ecclesia communis, à B Iacopone Tudertino Minorita fuit compositus, vt dictum est in secunda facie.

Confraternitates Virg. dolorosæ.

Nec Ordo Annunciationis Deiparæ hic omitti debet, qui sub

Yy dire-

directione B. Memoriæ P. Gilberti Nicolai à Dei famula Ioána Valesia inchoatus, Ordini Minorum etiam adscriptus à Sede Apostolica fuit, & sub eiusdem regimine Orbem persuasit.

Ordo Annūc. Deiparæ.

Sic Ordo Minorum Hortum Virginis Sponsæ SS. Trinitatis excoluit, & suo tempore ex eo pro quibusuis personis iuxta vniuscuiusque capacitatem vberrimam messem in horrea Ecclesiæ intulit.

Offic. Diuina in tota Eccl. Romana.

X Officia diuina diligentia Fratrum Minorum in Ecclesia Romana in suo decore conseruata sunt, & suo nitori restituta. Huius rei testimonium authenticum refert Rodulphus Decanus Tangrensis l. de Can. Obseru. Prop. 22. tom. 11. Bibliothecæ SS. Patrum, sic loquens: *Sciendum, ait, quod Nicolaus Papa III. Natione Romanus, de genere Vrsinorum, qui cæpit anno Dom. 1277. & Palatium apud S. Petrum construxit, fecit in Ecclesijs Vrbis amoueri Antiphonarios, Gradualia, Missalia, & alios libros Officij antiquos quinquaginta, & mandauit, vt de cætero Ecclesiæ Vrbis vterentur Libris, & Breuiarijs Fratrum Minorum, quorum Regulam etiam confirmauit. Vnde hodie in Roma omnes libri sunt noui, & Franciscani*, &c.

Antiphonar. Gradualia, Missalia, &c.

Eadem Iacobus Pamelius in præfatione ad Micrologum de Ecclesiasticis obseruationibus; & quantumlibet ille studio antiquitatis, vt sibi videtur retinendæ, factum non approbet, consuetudo recepta, & auctoritate Pontificis introducta præferenda est, quam praxis, & vsus deinceps confirmauit.

Nec tum primum, nec vltimum Ecclesiæ ritum, prout occasio, aut tempus ferebat, innouauit, aut in aliquibus mutauit: nam non licuisse Tridentinum definit. 5. sess. 21. c. 2. & expediuisse hominum mores, & instabilis rerum cursus docet, cum aliquando in contemptum, & abusum trahitur, quod alias venerationem, & cultum præseferebat, quod variis exemplis demonstrari potest. Id nunc subindicare sufficit, decipi Rodulphum in eo, quod nouitatis officium Franciscanorum redarguit, demus quod emendatum ab ipsis fuit; porrò S. Rom. Ecclesiæ conformari in diuino officio regula præcipit. Nec immeritò interpretati sunt esse officium proprium S. R. Eccl. quod in Cappella Papæ, & Collegio Cardinalium, fuit in vsu, sicut verè in ijs Eccl. Romana subsistit, non in alijs Congregationibus quantumlibet Romæ degant. Hoc officium assumpserunt Franciscani, debitoque ordine, ac ritu ex præcepto Pontificio disposuerunt, non aliquod nouum inuexerunt. Vad. ann. 1244. nu. 2. Quod quidem, subdit Marchantius, appositè intelligendum est. Cum enim FF. Minores ex vi Regulæ teneantur facere *Diuinum officium iuxta ritum R. E.* sine dubio magna, & sancta semper fuit huius Ordinis curiositas, & solicitudo, vt ordo Romanæ Ecclesiæ in ecclesiasticis officijs purissimè seruaretur.

Deceptio Rodulphi.

XV Vnde quia purius quæ præscripta ab Ecclesia erant, apud

Min-

Minores obseruabantur, & eorum libri à mendis, & mutationibus vigilantius vindicabantur, ideò ad eorum libros voluit Pontifex pro restituenda puritate officiorum diuinorum recurri. Imò Pontifices attendentes piam Fratrum S.Francisci in Obseruatione perfecta Officii Romani diligentiam, illis committebant, quæ successu temporis reuidenda, & emendanda existimabant. Ita F.Haymoni Ministro Generali, tum sub Gregorio IX. tum sub Innocentio IV. hæc cura reuidendi Officii Romani demandata fuit. Quod quidem Officium correctionis Fr. Haymonis à Summo Pontif. Innoc. IV. approbatum, vniuersali Ecclesiæ traditum est, & ea ratione, quia S.Sedes pro vero Officio Rom.Eccles.illud teneri voluit, ad idem obseruandum FF.Minores mādato Capituli Generalis astricti fuerunt.

Summa FF. Min. cura circa sacros off. ritus.

Correptio offic. Eccles. Fr.Haymoni demandata.

Ita vt non tam dicendum sit *Romanam Ecclesiam FF.Minorum officium assumpsisse*, quam *correctionem, siue emendationem*, ac *remissionem* de mandato S.Sedis Apostolicæ à Minoribus factam, imò ab eadem Sede approbatam fuisse, & in Ecclesia vsurpatā, ac deinde à FF.Minoribus officium illud ex vi Regulæ suæ vsurpatum esse. Et quia Libri FF.Minorum magis cultè, & præcisè exscripti fuerant, Ecclesiæ autem sæculares minus curiosè in illis adhuc vtebantur, vt fieri solet, suis antiquis Libris in correctis, Pontifex voluit, vt Libri correcti FF.Minorum à S.Sede prius approbati pro vniuersa Ecclesia Romana, tamquam purioris Obseruantiæ Romanæ assumerentur. Hæc patent ex Epistola Ioannis Parmensis, scripta ad Ministros, & Guardianos Tusciæ, quæ refertur in Annalibus ad ann. 1249.num.2.

Diuini officii cultus F Min. Eccl.conformis, ac proficuus.

XII Officium paruum sub titulo S.Crucis, seu de Passione Domini D.Bonauent.composuit in gratiam S.Ludouici IX.Regis Galliæ, quod à tota Ecclesia recitatur.

Officiū paruum S.Crucis.

XIII *Gloriosi Principes Terræ*, &c.in suffragiis Sanctorum, quæ recitantur ab omnibus ad finem officiorum non exceptuatorum, ab ipso B.Francisco incepit in cap.Generali secundo Storearum ad ann.1119.ab eo Assisii celebratum. Vide Chronolog.

Gloriosi Principes terræ.

XIV *Dies iræ dies illa*, quæ est celebris sequentia in Missa pro Fidelibus Defunctis edidit Frater noster Picænus Thomas de Celano, licet alii eam tribuere velint Fratri Matthæo Aquaspartano Cardinali ex Minoritis assumpto. In hisce rebus, & similibus iure gratitudinis rependerunt, quod & ipsi pariter ab Ecclesia Romana in officio S.P.Francisci receperunt. Hymnus, *Proles de Cælo prodijt*, qui canitur in primis Vesperis diei festi, & prosa illa olim solemnis *Caput Draconis vltimum*; necnon illæ antiphonæ, *Sancte Francisce propera, veni Pater accelera*, & quæ recitatur defuncto Generali Ministro, *Plange turba paupercula*, composuit summus Pontifex

Dies iræ dies illa.

Gregorius IX. Responsorium illud octauum officii, *De Paupertatis horreo*, fecit Otho Candidus, seu Blanchus de Alerano ex Marchionibus Montisferrati Diaconus Cardinalis S. Nicolai in Carcere Tulliano, à Gregorio IX. creatus. Hymnum nocturni, *In cælesti collegio*, atque alium in secundis Vesperis, *Decus morum dux Minorum*, is idem Cardinalis edidit. Antiquam prosam, quæ incipit *Lætabundus*, responsorium septimum, *Carnis spicam*, & antyph. *Salue Sancte Pater patriæ lux* composuit Thomas Capuanus Cardinalis Presbyter, titulo S. Sabinæ, ab Innocentio II. creatus, quem maximè in scribendo carmine, & prosa oratione valuisse, atque aliquas antyphonas Ecclesiasticas effecisse cõmemorat Ciacconius. Reinerus Capoccius Viterbiensis Cardinalis S. Mariæ in Cosmedin, qui in S. Francisci canonizatione orationem habuit de gloria miraculorum, cecinit hymnum *Plaude turba paupercula*, qui cantatur in laudibus.

Bonam partẽ officii S. Fr. ab alienigenis recepe-runt Franc.

XV Stephanus de Casa noua, nonnulli de Fossa noua, Romanus, Diaconus Cardinalis Sancti Angeli, ab Innoc. III. ordinatus, postea Ecclesiæ Camerarius (cuius nepotem equo lapsum, & mortuum, coram eo, & alijs Cardinalibus S. Pater noster Dominicus ad vitam reuocauit) auctor est illius antiphonæ, quæ quotidie canitur, *Cælorum candor splenduit*. Itaque plurima pars officii, quod Minoritæ in festo sui Institutoris recitant, opus fuit Romani Pontificis Gregor. IX. & prænominatorum Cardinalium. A quibus deinde cæteræ partes superadditæ fiat ex auctoribus Frãciscanis, quis editor Præfationis in Missa S. Francisci, *Qui venerandum Confessorem*; Consule Vadingum tom. I. ad ann. 1228. sub num. 78.

Archiconfraternitates Chordæ Seraphicæ, & Confalonis, & Societas se flagellantium in Ecclesia.

Funiculi charitatis qui.

I Dicebat in persona Domini Osea c. 11. ad Israelem quem dilexit: *Ego quasi Nutritius Ephraim portabam eos in brachijs meis, & nescierunt, quod curarem eos: In funiculis Adæ traham eos in vinculis Charitatis. Hi sunt funiculi* beneficientiæ, & amoris, quibus *Christus Nutritius noster* nos velut fasciis alligatos in brachijs suis portauit. *Hi sunt funiculi* quibus in Passione sua constrictus nos sibi deuinxit, & ne electis deessent, per S. Franciscum, vt Peccatores ad se traheret, omnibus Christicolis communicari dispo suit, verè *funiculi amoris, beneficentiæ, & Charitatis*.

Chordæ Fräcisc. antiqua deductio.

II Originẽ Chordæ Franciscanæ sic deduco. Viuente Seraphico Patre, deuotio quædã cordibus nonnullorum à Deo inspirata est, vt *Chorda*, qua vir sanctus cingebatur, virtutem quãdam assistere confi-

considerent etiam ad morbos curandos. Ita S.Bonauentura c.12. vitæ. *Vir quidam (ait) de Castro Plebis Religiosus, ac timens Deum Chordam apud se, qua cinctus fuerat S.Pater, habebat. Cumque multitudo virorum ac mulierum in Castro illo varijs infirmitatibus laborarent, ibat per infirmantium domos, & intincta chorda in aqua, dabat bibere patientibus, sic per hunc modum plurimi sanabantur.*

III His initiis cœpit honos, & reuerentia haberi *funiculo* S. Patris. Vndè Ludouicus Granatensis Ordinis S. Dominici conc. 4. de S.Francisco, alludens ad sudaria, & semicinctia Pauli Act.19. *Amplificat Lucas* (inquit) *in Actis Apostolorum Pauli miracula his verbis:* Virtutesque, non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli, ita vt super languidos deferrentur à Corpore eius sudaria, & semicinctia, & recedebant ab eis languores. *Magnum hoc certè Diuinæ bonitatis & charitatis erga fidelem seruum indicium, qui sic non ipsum modo, sed sudaria etiam quibus is manuum sordes tergebat, hoc tanto honore afficeret: Verum hic aliquid video mirabilius: Non enim solam S.Viri Francisci Chordam Dominus, sed aquam etiam, quæ chordam tetigerat, hac tanta virtute donauit.*

Eius origo & S. P. Franc. func.

D. Pauli Ap. sudaria, & semicinctiorum.

Hunc honorem præsagiebat S.Dominicus, qui (vt in speculo vitæ S.Franc.c.35. refertur) Franciscum aliquando rogauit, vt ei *Chordam*, qua præcinctus erat, sibi largiri dignaretur, quam cum recusaret humilis Franciscus: *vicit tandem fœlix postulantis deuotio, & vi charitatis obtentã Chordam S.Dominicus sub inferiori tunica cinxit, eamque deinceps deuotè portauit.* Sic hæc deuotio in alios deriuata est, ita vt vsque ad Reges honor ille funiculi peruenerit; & *S.Franciscus* (dicente Iob) *Balthæos Regum dissoluerit, vt fune præcingeret renes eorum.* Cœperunt enim fideles ex deuotione Chordam Ordinis S.Francisci gestare, quorum deuotioni applaudentes Summi Pontifices, Chordam gestantibus Indulgentias concesserunt; vt refertur à Sorbo in Comp. V. Indulgentiæ quoad sæculares 7.

D. Dominic. fune S. Frãc. aliquãdo cinctus.

IV Et hæ quidem præcesserunt Institutionem *Archiconfraternitatis*, quam Sixtus v. ann.1588. Nonis Maii Pontif.ann.2. sollemniter in Ecclesia, & ad Altare S.Francisci Assisii erexit, multisque Indulgentiis nobilitauit, & per Magistrum Conuentualium Generalem vbique terrarum in Ecclesiis Ordinis erigi posse indulsit, pari fructu, paribus fauoribus. Et ne fortè minus diuulgaretur si ad solum Magistrum Generalem Conuentualium istius *Archiconfraternitatis* erectio restricta remaneret, per aliam Bullam idem Sixtus v. anno sequenti 1587. die 29. Augusti Pontif. ann. 3. erectionem dictæ *Archiconfraternitatis* communicauit Ministro Generali totius Ordinis, obseruantiæ Regularis, nec non Commissario

Anno 1586. Archiconf. Chordæ erecta.

Anno 1587. amplicata.

Gene-

Generali Familiæ in locis suis, vbi domus Fratrum Conuentualium non extarent, aut alias à Magistro Generali Conuentualium *Archiconfraternitatis* erecta non esset.

Huius nobilitas, in quo consistat.

V Nobilitas autem huius *Archiconfraternitatis* in hoc consistit: Quod non tantùm in ingressu, & in vno die sollemni designato per annum, ac in articulo mortis Indulgentia Plenaria (vt in Confraternitatibus communiter) Chordam legitimè acceptam portantibus conferatur, sed etiam Processioni Confraternitatis, quæ singulis mensibus fieri solet, interessentibus, eadem plenaria Indulgentia perpetuò concessa sit; Nec non: *Omnes & singulæ Indulgentiæ, peccatorum remissiones & relaxationes Religioni, & Ordini F.F. Minorum huiusmodi per quoscumque Romanos Pontifices, ac Sixtum V. concessæ, quæ non sunt hactenus reuocatæ, nec sub aliis reuocationibus comprehensæ, authoritate Apostolicâ, & tenore Bullarum, perpetuo approbantur, confirmantur &c. Illæque omnes Archiconfraternitati & Confratribus Chordigerorum, sub eisdem modo, & forma, quibus illæ Religioni & Fratribus præfatis concessæ fuerunt, etiam perpetuò conceduntur, elargiuntur, & communicantur* &c. &, quod gratias illas illustriores reddit, conceditur Confratribus: *vt omnes & singulas Indulgentias & peccatorum Remissiones præfatas per modum suffragij pro fidelibus defunctis, qui in Gratia Dei decesserint, consequi, & impertiri valeant*; Ita expressè in vtraque Bulla, quæ incipit: *Diuinæ Charitatis altitudo*.

Gratiæ & indulgentiæ Cõfratribus elargitæ.

Quare tã impensè, ac plenè eis elargitæ.

VI Cur autem Gratias & fauores tantos huic sodalitati Pontifex indulserit, 1. quidem in *Altitudinem sapientiæ, & scientiæ Dei* refert, quasi Christus S. Francisco illò Psalmi 138. adgratularetur: *semitam meam, & funiculum meum inuestigasti, & omnes vias meas præuidisti*: Inferens in funiculo Ordinis S. Francisci *semitam & vias misericordiæ Dei* contineri. 2. *Considerantes* (ait Pontifex) *populorum deuotionem, & propensionem erga tantum virum, & quo deuotionis affectu æmuletur, & passim anhelet, plebs omnis gestamen saltem FVNICVLI eius: & quasi non contenta quod tot tantique vtriusque sexus fideles ad Instituta Trium Ordinum ipsius ob deuotionem ad tantum Patrem relicto mundo transierint: Totam se velit in S. Francisci imitatione, & amore immergere: Idcirco pro aliquali repensione amoris nostri erga tantum Patrem &c. In diuini cultus, & piorum operum argumentum, S. Francisci honorem, ac venerationem, & Animarum Christi fidelium, qui Chordam per Fratres dicti Ordinis gestari solitam ex illorum deuotione, & superioribus eiusdem Ordinis cinctam, & susceptam deferent, & illa cingentur, ereximus & instituimus* &c.

Hæc sodalitas Chordæ via est ad salutẽ.

VII Ex quibus manifestè patet, deuotionem gestandi Chordam, diù ante Institutionem Confraternitatis in fidelibus præcessisse

fisse, & præfulsisse, & huic erectioni causam dedisse. Et quia non poterant omnes fideles Trium Ordinum Instituta sectari, hanc *sodalitatem* pro omnium Christifidelium faciliori ad salutem via à Pontificibus præparatam fuisse. Vndè iterum, ne fortè quod superiores illam cingere debebant, aliquando illa deuotio remota pateretur, in eadem prima Bulla Pontifex indulget, vt sufficiat *si Chorda à Superioribus Ordinis sit benedicta*. Et in 2. Bulla, data F. Francisco de Tholosa Ministro Generali Obseruantiæ, *Per superiores, qui benedicendi Chordam facultatem habent*, vult intelligi Guardianos, & Conuentuum Residentes.

VIII Maximus sanè fauor vniuerso populo Christiano, Magnus Seraphino Ordini honor, amplissima Animarum saluandarum porta aperta, vt deuotè gestato vili funiculo, omnibus Indulgentiis, & spiritualibus Indultis Ordinis gaudeant, vt verè dici possit, *Funiculus coccineus* appensus ad fenestram Raab in salutem omnium proximorum eius, verè *Funiculus Iacob hereditatis eius*. Fauor maximus Populo christiano ex ea.

IX Hic verò dissimulandum non est, primas inter laicos *Societates* fidelium ad pia exercitia christianæ deuotionis, Ordini FF. Minorum deberi, & à Seraphico Doctore S. Bonauentura prima initia illis data fuisse. Ita Thomas Bozius fidelis scriptor l.9. de signis Ecclesiæ, signo 25. cap. 5. *Sanctus*, ait, *Bonauent. primus instituit, vt è Laicis excitarentur Sodalitates, qui ad opera pia conuenirent, precesque certas quotidie recitarent, suosque Præfectos haberent, perpetuo successionis tenore deligendos. Initium verò Instituti Sanctissimi Romæ factum in Sodalitate, siue Archiconfraternitate Confalonis circiter annum propè millesimum ducentesimum septuagesimum. Huius exemplo innumeræ in Orbe christiano formatæ sodalitates, quarum institutio nullum non opus pium perficiendum comprehenditur*. Hæc ille. Celeberrima adhuc permanet illa *Confalonis Confraternitas* apud Italos, & Gallos. Vide etiā in antecedenti facie, vbi de D. Bon. obitu

X Confraternitas, & Societas se flagellantium vsque ad effusionem sanguinis (Battentes vocant Itali eius Confratres) initium sumpsit, & Institutum à D. Antonio de Padua, vt aliàs diximus. Prætereo breuitatis gratia Opitulationes Fratrum Minorum in conseruandis fidelibus in fundamento Fidei Catholicæ Romanæ, in vitiis extirpandis, in operibus misericordiæ, & in aliis, de quibus idem Petrus Marchantius satis loco cit. fol. 164. & seq. Confraternitas se flagellantium ex D. Anton. originem habet.

CON-

Conclusio, & concordantia cunctorum, quæ in hac posteriori facie exhibentur.

I PRo Epilogo omnium accipe B. Bartholomæum Pisanum lib.2.fruct.5.& conform.17.& legendam Fabiani Centuria 3 cap.34. Loquens ille de apparitione Animæ Leprosi, ministerio,& meritis S. P. N. Francisci sanati, facta Sancto Viro adhuc viuenti hæc habet. Cum (inquit) B. Pater Franciscus in loco remoto oraret, Leprosus, cui extraordinariè seruierat, iam defunctus, apparuit ei speciosior Sole, & in aere subleuatus dixit, &c. *Ego sum leprosus ille, quem Christus Benedictus, te promerente, sanauit; & hodie vado ad Regnum beatum, de quo Deo, & tibi gratias ago. Benedicta sit anima tua, & corpus tuum, & benedicta sint verba tua, & opera tua, quia per te multæ animæ saluabuntur in Mundo. Et scias, quod non est dies in Mundo, in quo Sancti Angeli, & Sancti, & Sanctæ Dei non referant magnam gratiam Deo de sanctis fructibus, qui per te, & tuum Ordinem, vndique patrantur per Orbem. Et propterea confortare, & reddere gratias Deo, & sta cum benedictione Dei.* Hæc ibi

Apparitio B. Fran. celitus immissa de leproso ab eo mundato.

In Legenda deinde Fabiani sunt hæc alia. *Omnes simul Apostoli omni die flectunt genua coram Christo dicendo: Precamur Domine altissimam tuam misericordiam, vt Ordinem nostrum, per Franciscum renouatum in terra, vsque ad finem digneris conseruare.* Et respondet eis Christus:

Regula B. Franc. tota Apostolica.

HANC REGVLAM PER VOBIS DATAM, PER FRANCISCVM RENOVATAM, VSQVE AD FINEM CONSERVABO.

Hanc Regulam proferens, pandensque Leo Hierarchicus noster, in quadrifacie Apostolicus, & Euangelicus; at in sex alarum numero Seraphicus; iam regio gressu Sanctorum, ac Beatorum nouem Choros Ordinis Minorum, sub eadem Regula militantes, percurrit. Scilicet Ordines Martyrum, Confessorum, Cardinalium in Sancto Bonauentura, omnium Cardinalium decus, & ornamentum. Doctorum, Episcoporum, Diaconorum in Hierarcha Francisco omnium Leuitarum Sanctorum *gaudium, & corona*. Virginum, Viduarum, Coniugatorum.

Sed vlterius noster Leo progrediens, complectensque nouem distinctionum numerum, quasi tot portas mysticè legentibus patefacit, quot enumerat Interpres noster ad concordantiam portarum Vrbis Hierusalem in Domin 1. post Epiphaniam. Ibi enim loquens

loquens de Parentibus Christi, ascendentibus cum Iesu, iam annorum duodecim effecto, in Hierusalem, ait primò (applicans historiam ad sensum anagogicum, intelligensque per Parentes spem, & timorem viri iusti) in hunc modum. *Cum istis parentibus vir iustus debet ascendere in Hierusalem, in qua vita excellentia, mentis tranquillitas, contemplationis suauitas designatur.* A Spes & timor viri iusti parentes.

Deinde explicans ad literam nouem portas Ciuitatis Hierusalem, concordansque cum litera mysticum intellectum, miro quidem artificio in priori porta, *porta vetus* nuncupatâ, ponit Angelos. In secunda, dicta *porta fontis Patriarchæ*, ponit Patriarchas. In tertia porta, quæ propter altitudinem vocabatur *porta nubulosa*, ponit Prophetas. In quarta porta *clausa* B. Virginem. In quinta *Equorum*, Sanctos Apostolos. In sexta *sterquilina*, Martyres ponit, quorum corpora tamquam stercora ab interfectoribus reputata sunt. In septima *Scutariorum* collocat Prælatos. In octaua *Piscium*, bonos subditos claustrales. In nona *Porta Vallis*, Virgines tandem ponit. Cuncti hi Ordines in Leonis nostri Hierarchici facie vna (quæ & quadrifacies est, quia *quatuor facies vni*) intuentur per septem distinctiones, vt patet. Cum his omnibus deinde aperit veluti octauum ostium militantis Hierusalem octauam distinctionem, ostendens bonos subditos claustrales, tam illos, quam alios eiusdem professionis, per quos deuictis schismatibus ad ostium vnionis veræ Ecclesiæ eos intrare fecit, profligatisque hæresibus ad virginea catholicæ fidei dogmata per ostium Vallis Virginum (portentosus facie abominando peccatum, terrificus voce, accusando delicta, alatus ad cursum) remittendo iniurias, animatus ad prædam, compatiendo proximum, paratus ad certamina, seipsum, & Mundum despiciendo, constans ad ardua, perseuerando vsque ad finem) impolluto calle pertraxit. Sic ad totius Ecclesiasticæ Monarchiæ bonum quinque præcipuis oculis ex omnibus portis simul impauidus cum Martyribus, inuictus cum Confessoribus, rubens cum D. Bonturenturæ purpura, vigilans cum Doctoribus, certans cum Episcopis, prædans cum Leuita Francisco animas peccatorum: Iubilans cum Virginibus, quiescens cum Viduis, cicurans cum Coniugatis, conspicit Christum Passum. Christum Sacramentatum. Christum, Iesu nomine exaltatum. Christum ab Immaculata Virgine conceptum, & genitum. Christum per cultum, & ritus ecclesiasticos veneratum. Hisce quinque oculis plenus intus, & foris per respectum ad quinque Stigmata Seraph. Hominis, & Leonis Francisci, has nouem reserat portas, per quas qui non intrat, in ouili ouium Fratrum Minorum, sed ascendit aliunde, ad subripiendum eorum bonum nomen, & eos iniustè persequendum, fur est, & latro. Qui verò intrat eas ratione

Nouē portæ Hierusalem literaliter, & mysticè.

tione professionis, tenetur ascendere in Hierusalem per vitæ excellentiam, per mentis tranquillitatem, per contemplationis suauitatem. Denique qui has nouem portas intrat per deuotionem exemplis Sanctorum Martyrum, Confessorum, Cardinalium in D. Bonau. Doctorum, Episcoporum, Leuitarum in solo Francisco Archileuita Pauperum Mendicantium; Virginum, Viduarum, Coniugatorum Hierarchiæ Franciscanæ, poterit ex parentibus spe, & timore spiritualiter; ac feliciter renasci, & cum illis vt vir iustus Hierusalem ascendere.

In qua vita excellentia, mentis tranquillitas, contemplationis suauitas designatur.

S. ANTONIVS DE PADVA

Cuilibet, qui faciei Hominis, & faciei Leonis Apostolici, & Euangelici, quas hic Tomus prior exhibet, se conformare exoptat.

VNge caput tuum, & faciem tuam laua, Matt.c.6. Vbi pulchrè docet Interpres noster fer.4.in c.Ieiunii, ita explicans iuxta sensum mysticum. Caput istud mens est, in quo omnes sensus sunt mirabiliter constituti. Quia visus cognitionis, auditus attentionis, gustus affectionis, odoratus discretionis. Istud caput debet vngi humilitate, quia facit in eo deuotionem,& gratiam scaturire, quia Deus humilibus dat gratiam. Caput mysticum in nobis

Et faciem tuam laua, idest, inquit Doctor,conscientiam,quæ est principalior, & maior pars capitis, quæ si munda fuerit, diuinam imaginem repræsentat. *In facie prudentis relucet sapientia*, Prou.17 scilicet, ait,increata, quæ Deus est. Subditque statim super illud Gen.1. *Tenebræ erant super faciem abyssi*. Aliqui, inquit, habent ipsam faciem, nimirum tenebrosam per malitiam: sanguinolentam per iram, & odium.Liuidam per inuidiam.Pulueribus plenam per auaritiam. Lutosam per lasciuiam, & sic de aliis. Et nunc lauanda est aqua confessionis. *Laua à malitia cor tuum*, Hier.4. & Isaiæ 1. *Lauamini, & mundi estote*. Nota hic (pergit auctor) quod aliqui non solum habent malitiam, & immunditiam interius, verum etiā portant signa exterius,vnus signo odii armatus,alius superbiæ,alius luxuriæ,&c. Quasi ita appetant esse noti exterius Mundo, sicut sunt noti interius Deo. Igitur *Laua faciem tuam* aqua confessionis puta, quæ non solum habet conscientiam expiare,verum etiam & illuminare intellectum, conuertere te ad Deum, qui à te auersus fuerat. Hæc Interpres, Doctor, & Dux noster, qui dum faciem puram mortalibus suadet, iam per internum contritionis lauacrum, & per externum sacramentum detersam, mundatamque,eam Humanam vult, & Leoninam, & maximè in Religiosis,qui faciei Humanæ, & Leoninæ Apostolorum, & Euangelistarum, per Apostolicam, & Euangelicam fidem informatā charitate conformare ex vi professionis habent. Ac simul tum facie Hominis quadruplici,tum facie Leonis etiam quadruplici, tam priores illius sex alas, quam, posteriores huius Seraphico volatu per contemplationem explicare. Inquit namque D.Gregorius super Ezech Homil.3.lib.1.loquens de Euangelistis super illud, *Quatuor facies vni, & quatuor pennæ vni*, vnde & totum Hierarchiæ nostræ argumentum. *Quid per faciem*, ait, *nisi notitia, & quid per pennas, nisi volatus exprimitur?*

Quid per faciem spiritualiter.

Lauanda est facies.

Facies animę per fidem cognita à Deo.

mitur? Per faciem quippe vnusquisque cognoscitur, per pennas verò in altum auium corpora subleuantur. Facies itaque ad fidem pertinet, penna ad contemplationem. Per fidem namque ab omnipotenti Deo cognoscimur, per contemplationem verò, qua super nosmetipsos tollimur, quasi in aera leuamur.

Felix cuiuslibet Franciscanæ Sobolis facies, si, vt decet, faciei Seraphici Hominis, sibi Hierarchæ (quæ est prior huius tomi facies) conformis esset sua conscientia (mentis capite iã humilitatis oleo vncto) in illam munditiem iam restituta sit, qua diuina imago præsentari nequaquam poterit, atque aliquo pacto faciei hominis Patris Francisci similitudinem præseferre. Imò & faciei Leonis eius, Apostolici, & Euangelici, quæ est altera Libri facies, aliquali correspondentia referri.

Igitur lauanda facies nostra est, iuxta doctrinam Christi à D. Antonio explicatam, si cupimus in cordis, & conscientiæ libro alteram & alteram faciem, scilice Hominist, & Leonis, quam in hoc Primo Tomo protulimus, mentis capite per humilitatis oleum perunctо, vt diximus, simul cum Dei imagine patefacere.

SECVNDAE FACIEI, AC PRIORIS TOMI EXPLETIO.
Nouenario ordinum, & Distinctionum numero auspicata.

INDEX

Duarum Facierum, & illius duodecim Capitum, & istius nouem Distinctionum, quæ in hoc priori Tomo continentur.

Prior Facies Hominis, sex pennis Seraphicis alati, ita se habet in suo argumento.

CAPITA CVM SVIS PARAGRAPHIS.

 Caput

 enim

Posterior facies Leonis, cui & sex alæ Seraphicæ, ita per synopsim patefit.

DISTINCTIONES CVM SVIS ARTICVLIS:

4. Di-

2 S. Eli-

Leonis

Ad Lectorem.

HAbes ergo, Lector beneuole, ex præsenti indice in priori Hierarchiæ nostræ facie Capita XII. & paragraphos XXVI. In facie verò posteriori habes distinctiones IX. & articulos LIV. Fateor tamen in pluribus me defecisse circa materias, nunc sine lepore propositas, nunc rationi temporũ parum consonas, nunc demum exactè, claré, solidè, & impolita phrasi explicatas. At, sicut scis, tritum est dicterium illud, quod partus valdè celeris, vel rumpit in abortũ, vel prolem cœcã in lucem prodit. Vnde vulgò dictum, quod Felis propter celeritatem parit catulos cœcos.

Rerum notabilium, ac præcipuarum alphabetica distributio.

A

B

Chri-

C

D

G

Herc-

H

I

L

M

N

O

P

Pre-

Q

R

Trin-

INDICIS PRIORIS TOMI FINIS.

Errata.

Menda, quibus ſcatet hic prior tomus haud pauca equidem ſunt, & diuerſi generis. Quia verò Lector poteſt cuncta ex ſe facillimè caſtigare, conſultò derelinquuntur. Vbi autem peruenerit ad illa verba fol.45.num.5.verſ.6. *obſeruant ad vnguem*, deleat ipſa vt ſuperflua. A primo verſ.fol.54.dele x. Pro Italia in fol.54.ſub n.9.ponat Hiſpaniam. In fol.169. legat fundaminibus loco fundationibus. Ad finem deinde vltimi folii pag.364.verſ.9. vbi Typographus poſuit *reſtituta ſit; qua*, ipſe, ponendo comma ante verbum illud, *ſit*, legat, *ſine qua*.